Notulen raadsvergadering

Notulen van de raadsvergadering van 9 en 11 november 2021

Notulen van de raadsvergadering van 9 november 2021 (ochtendzitting)

Voor de agenda wordt verwezen naar volgnummer 15

Voorzitter: de heer ing. A. Aboutaleb

Tegenwoordig zijn 44 leden, namelijk: mevrouw C. Aafjes-van Aalst, de heer F. Achbar, mevrouw N. Arsieni, de heer J.W. van Assendelft, de heer S.R.T. van Baarle, de heer E. Büyükçifci, de heer T. Cicek, de heer B. van Drunen, mevrouw E.H. Duijm-Wickerhoff, de heer M.G.J. van Elck, de heer G.J. Engberts, mevrouw J.A. Faber, mevrouw D.A. van Groningen, mevrouw T.C. Hoogwerf, mevrouw A. Kockelkoren, de heer G.F.E. Koster, de heer S.F. Lammering, de heer P.J.P. Lansink-Bastemeijer, de heer S. Leewis, de heer B. van Noppen, de heer M.J.P. Meeuwissen, mevrouw N.D.Z.R. Mohamed-Hoesein, de heer H. de Oude, de heer J.P. Postma, de heer J.W. van Putten, de heer R.C.J. de Roon, de heer T. Roskam, de heer B. van Schaik, de heer R.G.C. Segers-Hoogendoorn, de heer R.A.C.J. Simons, de heer J. Smet, de heer D.P.A. Tak, de heer R.T.J. van der Velden, de heer J.W. Verheij, mevrouw P.J.H.D. Verkoelen, de heer T.B. Versnel, de heer T.J. Vonk, mevrouw E.S. Walgenbach, mevrouw I. van Wifferen, de heer E. Yigit, mevrouw D. Yildirim, mevrouw B.C. Zandberg, mevrouw C.M. Zeegers en de heer A. van Zevenbergen

Afwezig is 1 lid, namelijk: de heer N. Balwantsingh

Griffier: mevrouw I.C.M. Broeders, met dien verstande dat zij van 12.30 tot 12.40 uur is waargenomen door de heer A.C. de Bondt

1. Opening en mededelingen

De **VOORZITTER**. Ik heet u allen van harte welkom, ook degenen die op afstand onze vergadering volgen. Ik heb geen berichten van verhindering ontvangen.

2. Vaststelling van de agenda van de raadsvergadering van 9 en 11 november 2021

De **VOORZITTER**. Ik zal als eerste de agenda met u doornemen. Als u dan nog andere opmerkingen heeft die niet aan de orde zijn geweest, zal ik u graag de gelegenheid geven om een punt te maken. Aangezien vandaag alleen de woordvoerders in de zaal zijn, stel ik voor dat bij de vaststelling van de agenda, bij andere ordevoorstellen de aanwezigen namens de fracties geacht worden te hebben gestemd. Als u dat goedvindt, dan kan met handopsteken dan iedereen geacht worden namens de gehele fractie te hebben gestemd. Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELEN** (50plus). Helemaal akkoord, als u het ook juridisch heeft afgedicht, want anders is het wat lullig. Ik zit er niet op te wachten dat we later te horen krijgen dat dit niet conform de regels was, want dan zitten we daar weer mee. Dus als het juridisch kan, prima.

De **VOORZITTER**. Het zijn vooral onze interne afspraken die wij hierover maken. Wij stellen nu de agenda vast, mijnheer Simons, voor vandaag en voor donderdag. Wel kunnen er vandaag tot 15.00 uur eventueel nog verzoeken van raadsleden worden ingediend voor donderdag. Deze zullen we dan donderdag bij de heropening van de vergadering aan de orde stellen, want vandaag sluiten we de vergadering niet, maar we schorsen. Er zijn twee verzoeken ontvangen voor een debat. 50PLUS heeft het verzoek ingediend voor een debat over 'Actuele ontwikkelingen Feyenoord City'. Vanmorgen heeft de indiener dit verzoek omgezet in een verzoek voor een interpellatiedebat. Mevrouw Verkoelen, wenst u hier iets korts over te zeggen?

Mevrouw **VERKOELEN** (50plus). Ja kort, het hoeft voor mij niet lang. Naar aanleiding van hetgeen waarmee we het weekend al geconfronteerd werden met betrekking tot dat Feyenoord toch zelf wilde stoppen met het ontwikkelen van het nieuwe stadion, en gisteren toch weer ziende dat daar dan weer van alles gebeurt waar wij als raad eigenlijk weinig of niet bij betrokken zijn, lijkt een interpellatiedebat mij op dit moment op zijn plaats, om te kijken: wanneer doen wij mee en waar staan we? Ik dacht: dan verschuiven we het van het einde van de vergadering naar de voorkant van de vergadering, dus vandaar. Dat wordt overigens al ondersteund door een aantal partijen en ik heb het vanochtend ook naar alle coalitiepartijen gestuurd, dus het is bekend. Ik hoop ook steun van hen te krijgen.

De **VOORZITTER**. Helder. De heer Lansink.

De heer **LANSINK-BASTEMEIJER** (vvd). Voorzitter, voorstander van een interpellatiedebat ben ik niet. Als de enige reden van mevrouw Verkoelen is dat ze dan aan de voorkant als eerste over Feyenoord City kan praten, dan stel ik voor dat we het ordevoorstel zo interpreteren dat het gewoon een regulier debat is dat aan het begin van de vergadering plaatsvindt. Als dat de reden is van een interpellatiedebat, een verantwoordingsdebat, dat doorgaans leidt tot heel stevige moties, dan vind ik dat echt een devaluatie van het instrument. Dat zouden we onszelf niet moeten aandoen. Mijn voorstel zou dan dus zijn dat ik er prima mee kan leven dat het wat eerder op de agenda kan staan, maar niet via het middel van een interpellatiedebat.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELEN** (50plus). Ik begrijp dat u dat zegt. Van oorsprong was dat in eerste instantie de bedoeling. Maar u zegt er nog één bijzin bij. Als het niet kan dat er moties en dergelijke komen, dan zou het een punt zijn. Ik neem aan dat dat dan ook mag als we het aan de voorkant zetten.

De **VOORZITTER**. De heer Lansink.

De heer **LANSINK-BASTEMEIJER** (vvd). Voorzitter, het gaat mij om wat u uitstraalt met het woord interpellatiedebat. Dan weet u dat het een zware motie zal zijn. Maar een regulier debat geeft u altijd de mogelijkheid om een motie in te dienen.

Mevrouw **VERKOELEN** (50plus). Wat dat betreft ben ik flexibel. Het gaat er mij om dat ik gewoon verschrikkelijk graag het debat wil voeren en dat wil ik niet 's avonds om 21.00 uur, wanneer iedereen nul minuten op de klok heeft. Het kan eerlijk gezegd wel leiden tot een zware motie. In mijn laatste alinea ziet u dat we het onacceptabel vinden dat het wederom via kranten en dergelijke wereldkundig gemaakt is. Het kan dus wel leiden tot een zware motie, maar het maakt mij eigenlijk niet uit om dat vanuit een regulier debat te doen, eventueel afhankelijk van de uitslag die het debat zal opleveren. Daar heb ik geen enkele

moeite mee. Als de raad zegt: oké, wij gaan dit debat op donderdagochtend als allereerste doen, kan ik me er ook in vinden. Dan zien we wel hoe we het op dat moment eventueel omzetten, mocht het uit de hand lopen. Daar heb ik geen enkele moeite mee, dus ik kom de heer Lansink daarin graag tegemoet.

De **VOORZITTER**. Kan de raad zich vinden in een regulier agendapunt aan het begin van de raad op donderdag? Dat is de vraag die nu op tafel ligt. De heer Simons.

De heer **SIMONS** (lr). Leefbaar Rotterdam kan zich daarin vinden. Ik heb me net zoals mevrouw Verkoelen en velen met mij denk ik, ontzettend geërgerd de afgelopen dagen, dat wij via de media en andere bronnen worden geïnformeerd. Dat is een beetje tekenend voor dit dossier. Ik heb dit dossier nu anderhalf, twee jaar onder mijn hoede. De enige keer dat ik goed en zorgvuldig door het college ben geïnformeerd, is met het Deloitterapport.

De **VOORZITTER**. Dat kan allemaal donderdag mijnheer Simons.

De heer **SIMONS** (lr). Nee, maar dat is de reden waarom wij dit debat van harte ondersteunen. Zo zou het niet moeten gaan. Het was een kleine moeite geweest voor de wethouder om ons even een berichtje te sturen, eventueel in de digitale kluis, over wat er aan de hand is. Wij moeten het maar allemaal raden.

De **VOORZITTER**. Dat kunt u donderdag allemaal inbrengen.

De heer **SIMONS** (lr). Het is gewoon niet goed zo.

De **VOORZITTER**. Prima, maar het kan allemaal donderdag. Het gaat hier over het proces. Het verzoek is om een debat te houden, zijnde niet een interpellatiedebat maar een gewoon debat. De raad vindt het goed om dat donderdag aan het begin van de raadsvergadering te agenderen. Ik zie geen bezwaren tegen dit voorstel en zo doen we het. De PVV heeft een verzoek ingediend, 'Geen hoofddoeken in reclame-uitingen raad'. Mijnheer Meeuwissen.

De heer **MEEUWISSEN** (pvv). Dank u wel voorzitter. Vanochtend vroeg zag ik een reclamevideo voor onze gemeenteraad en het leek eerder een promotiecampagne voor de islam dan voor onze gemeenteraad, vandaar dat ik daar zo spoedig mogelijk met onze raad over in debat wil, dat die video snel offline wordt gehaald en dat dit niet meer voorkomt. Ik had een tweeminutendebat aangevraagd, maar het moet een regulier debat zijn. Twee minuten geleden heb ik het als regulier debat bij de griffie ingeschoten en ik verzoek de raad om steun voor dit debat.

De **VOORZITTER**. Het verzoek voor een reguliere beraadslaging op donderdag over het filmpje van de griffie op internet. De heer Achbar.

De heer **ACHBAR** (denk). Nee, voorzitter, ik kan er kort over zijn. Ik vind het weer een stompzinnig voorstel, dus wat mij betreft is een tweeminutendebat hier eigenlijk al te veel voor.

De **VOORZITTER**. De heer Leewis.

De heer **LEEWIS** (gl). Voorzitter, ik voel geen enkele behoefte om er een debat over te voeren of we de Grondwet wel moeten nakomen in Nederland. Dat lijkt mij ook eerlijk gezegd helemaal niet wenselijk in deze raad.

De **VOORZITTER**. De heer Cicek.

De heer **CICEK** (sp). Voorzitter, wij zien ook geen aanleiding om dit debat te voeren.

De **VOORZITTER**. De heer Engberts.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Nul aanleiding.

De **VOORZITTER**. Dan ga ik naar NIDA.

De heer **VAN NOPPEN** (nida). Wij hebben nooit voor een debat gelegen, ook nu niet, al vinden wij het onzinnig, maar twee minuten vinden wij zeker absoluut het maximum.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Zeegers.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66). Ja, op het moment dat het past binnen ons Reglement van Orde om dit debat te voeren, volg ik eigenlijk de lijn van NIDA, hoe afschuwelijk ik het hele onderwerp ook vind. Ik zal niet voor een debat gaan liggen als het past binnen onze reglementen, maar mijn mening hierover moge duidelijk zijn.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELEN** (50plus). Idem aan D66.

De **VOORZITTER**. De heer Simons.

De heer **SIMONS** (lr). Ja, iedere volksvertegenwoordiger heeft hier het recht om een debataanvraag in te dienen en in het debat gaan we het over het onderwerp hebben, dus wij gaan in principe nooit voor een debat liggen, dus wij steunen deze aanvraag.

De **VOORZITTER**. De heer Segers-Hoogendoorn.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Ik zie geen enkele aanleiding voor dit debat, maar wij zullen er ook niet voor gaan liggen. Ik vraag me alleen wel iets af; de heer Meeuwissen heeft niet beargumenteerd waarom hij een regulier debat wil in plaats van twee minuten. Volgens mij is twee minuten veel meer op zijn plaats.

De **VOORZITTER**. De heer Vonk.

De heer **VONK** (cu-sgp). Ik sluit me eigenlijk aan bij de vraag van het CDA. Ik zie er ook echt geen aanleiding voor om dit debat te voeren, dus wat mij betreft voeren we het gewoon niet.

De **VOORZITTER**. De heer Lansink.

De heer **LANSINK-BASTEMEIJER** (vvd). Ik voer de lijn van het CDA.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Meeuwissen, ik heb het gevoel dat de raad kan leven met een tweeminutendebat.

De heer **MEEUWISSEN** (pvv). Voorzitter, dat vind ik prima, maar ik had begrepen dat ik voor donderdag geen tweeminutendebat kan aanvragen, dus dan heb ik graag een regulier debat. Als er dus een andere oplossing voor is, vind ik het ook prima. Tot zover.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELEN** (50plus). Nu vind ik het wat eigenaardig, want ik vind dat even iets anders of we nu een regulier debat gaan voeren of een tweeminutendebat. Dat laatste snap ik, en dan geven we de heer Meeuwissen zijn twee minuten, maar om nu in die lijn naar een regulier debat te gaan. Het maakt voor mij niets uit in tijd, maar ik vind het wel bijzonder. Als het kan liefst toch een tweeminutendebat.

De **VOORZITTER**. Technisch gaan we het proberen te plooien naar een tweeminutendebat. Dan kunt u donderdag uw punt maken, akkoord. Er is één verzoek ontvangen voor een tweeminutendebat van DENK, 'Rotterdams koloniaal en slavernijverleden'. Wil iemand hier iets over zeggen? De heer Vonk.

De heer **VONK** (cu-sgp). We hebben in de commissie eigenlijk besproken: gaan we het doorgeleiden naar de raad bijvoorbeeld in de vorm van een tweeminutendebat? Ik hoef die discussie in de commissie niet over te doen, maar de conclusie was bij meerderheid: we gaan het niet doen. Dat was de conclusie in de commissie. Nu staat hij er weer op. Ik blijf uiteraard gewoon bij die conclusie van de commissie, dus daarom ben ik ook gewoon tegen agendering.

De **VOORZITTER**. De heer Lansink.

De heer **LANSINK-BASTEMEIJER** (vvd). Ik kan het niet beter verwoorden dan collega Vonk.

De **VOORZITTER**. De heer Achbar.

De heer **ACHBAR** (denk). Voorzitter, misschien een korte toelichting waarom hij aan de agenda is toegevoegd. Dat is om er een motie over in te dienen, vandaar dat hij op de agenda staat. Hopelijk wordt er wel ruimte gegeven om überhaupt een motie in te dienen over het slavernijverleden.

De **VOORZITTER**. De heer Engberts.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Wij volgen het advies van de commissie. Ik denk dat het belangrijk is dat wij er ruimte aan geven hoe er in de commissie wordt gesproken, dus ik volg de heer Vonk.

De **VOORZITTER**. De heer Leewis.

De heer **LEEWIS** (gl). Voorzitter, wij volgen ook de heer Vonk. Ik zou daar nog aan willen toevoegen dat ik de behoefte snap van de fractie van DENK om moties in te dienen, maar het is juist besproken in de commissie dat er input is opgehaald en dat het college met een voorstel komt. Het college komt dus nog met een voorstel onze kant op, en dan is ook het goede moment om moties of amendementen in te dienen op het voorstel. Voor nu hecht de fractie van GroenLinks er waarde aan om dit proces goed en zorgvuldig af te lopen zoals we dat ook hebben afgesproken.

De **VOORZITTER**. De heer Segers-Hoogendoorn.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Dank. Aanvullend op wat de heer Leewis zegt, zou ik de heer Achbar ook in overweging willen geven dat je juist ook het best recht doet aan

een motie op dit onderwerp wanneer je het hier ook echt over hebt na een voorstel van het college. U doet denk ik zelf ook geen recht aan wat u met een motie wilt doen. U weet dat u hem daarna niet opnieuw kunt indienen. Ik zou u dat ook echt ter overweging willen meegeven.

De **VOORZITTER**. De heer Meeuwissen.

De heer **MEEUWISSEN** (pvv). Ja voorzitter, dit is al de zoveelste keer dat DENK hier over het niet-bestaande slavernijverleden van Rotterdam wil praten. Ik heb daarover een groot opiniestuk op TPO geschreven. Ik raad iedereen aan om dat eens even goed te lezen. Ik vind het onzinnig om voor de tiende keer hierover te gaan debatteren.

De **VOORZITTER**. De heer Simons.

De heer **SIMONS** (lr). Ja opmerkingen en argumentatie hoorde ik net, maar Leefbaar Rotterdam gaat voor geen enkel debat liggen. Zoals we dat niet doen voor een debataanvraag van de PVV, doen we dat ook niet naar DENK.

De **VOORZITTER**. De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Steun voor de aanvraag van DENK. Als zij een motie willen indienen, vind ik dat zij daartoe het recht hebben.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Zeegers.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66). Ik sluit me aan bij de woorden van de heer Leewis van GroenLinks. Een zorgvuldig proces in dit delicate onderwerp is heel erg belangrijk. We hebben daar afspraken over gemaakt en die volgen we dan nu.

De **VOORZITTER**. De heer Van Noppen.

De heer **VAN NOPPEN** (nida). We denken dat het nuttig is, zowel het indienen van een motie als om het erover te hebben. Het kan een pijnlijk onderwerp zijn, je ziet ook dat het soms ontkend wordt. Ik denk dat het helemaal geen probleem is om het daar nog eens over te hebben, en zeker voor het indienen van een motie is het belangrijk.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELEN** (50plus). 50PLUS gaat ook nooit voor een debat liggen, en zeker niet als een fractie een motie wil indienen.

De **VOORZITTER**. De heer Cicek.

De heer **CICEK** (sp). Voorzitter, in de commissie is besproken welk proces het best past bij dit onderwerp. Volgens mij heeft DENK daar ook kennis van genomen. Ondanks dat feit voelen zij de urgentie om een debat aan te vragen en een motie in te dienen, dus bij dezen onze steun.

De **VOORZITTER**. Ik breng het voorstel in stemming. DENK vraagt om dit agendapunt te agenderen. Gaat u ermee akkoord of gaat u er niet mee akkoord? De heer Segers.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Ik heb de heer Achbar eigenlijk een vraag gesteld.

De **VOORZITTER**. Maar we hebben afgesproken dat we geen eindeloze debatten moeten voeren over de orde. Het standpunt is toegelicht en de standpunten zijn ook helder en gaan niet veranderen. We hebben niet voor niets in het presidium afgesproken dat we dit soort ordedebatten zo kort mogelijk gaan houden en dat wil ik ook graag doen. Er is een toelichting gegeven. We gaan stemmen. Als u voor stemt, dan stemt u voor het behandelen van het punt zoals door DENK is gevraagd. Handen omhoog graag voor het behandelen. Eén hand voor Leefbaar Rotterdam is genoeg. Er is geen meerderheid voor het behandelen van het stuk.
Er zijn geen verzoeken voor het indienen van een motie vreemd aan de orde van de dag. Zijn er nog aanwezigen die iets willen zeggen over de agenda van vandaag of donderdag? De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja, bij de begroting is het gebruikelijk dat alle fractievoorzitters aanwezig zijn. Dat vind ik ook heel erg goed en mooi. Alleen kan ik er zelf tussen 11.00 en 12.30 uur niet bij zijn vanwege een afspraak die ik echt niet kan verzetten, dus dan weet in ieder geval de heer Simons dat.

De **VOORZITTER**. We nemen er kennis van. Dank dat u het aanmeldt. De spreektijd voor de begrotingsbehandeling is vier uur, zoals eerder afgesproken. Deze geoormerkte tijd is voor de begroting en kan dus niet meegenomen worden naar donderdag. Het is de bedoeling dat we vandaag de begrotingsdiscussie afronden. De besluitvorming is donderdagavond. Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELEN** (50plus). Ja voorzitter, aangezien we zojuist een best zwaar onderwerp aan de agenda van donderdag hebben toegevoegd, wilde ik verzoeken om de vier uur geoormerkt toch te laten optellen bij donderdag. Als mensen dus tijd over hebben, zoude ze dat alsnog donderdag kunnen inzetten.

De **VOORZITTER**. U denkt dat u vandaag tijd overhoudt?

Mevrouw **VERKOELEN** (50plus). Ik houd echt tijd over vandaag. Dat meen ik serieus.

De **VOORZITTER**. Een grapje mag ik maken, mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELEN** (50plus). Ik check altijd mijn tijd en het klopt altijd, maar als u allemaal gaat interrumperen wordt het wat moeilijker.

De **VOORZITTER**. Helder.

Mevrouw **VERKOELEN** (50plus). Het zou echt mijn verzoek zijn, en anders doe ik natuurlijk donderdag het verzoek om het op te hogen.

De **VOORZITTER**. Ook hier een ordedebat. Ik breng het gelijk maar in stemming. Overgehouden tijd overnemen naar donderdag. U mag daarover stemmen. Als u hiervoor bent, gaan de handen omhoog. Er is een meerderheid om mevrouw Verkoelen in dezen tegemoet te komen. Heel goed. Het werkt, het kan snel. We nemen donderdag slaapbedjes mee.

De sprekersvolgorde voor de begrotingsbehandeling is zoals altijd. Als eerste Leefbaar Rotterdam, dan VVD, DENK, D66, NIDA, GroenLinks, SP, PvdA, PVV, CDA, PvdD, ChristenUnie-SGP en 50PLUS.
Dan is de spreektijd voor de reguliere onderwerpen op donderdag drie uur en we hebben net afgesproken dat eventuele overgehouden tijd van vandaag meegaat naar donderdag. Omdat vandaag alleen de woordvoerders in de zaal aanwezig zijn is wisselen uiteraard toegestaan. Ik verzoek allen zoveel mogelijk rekening te houden met de nieuwe coronaregels die we met elkaar hebben na te leven. Rond 12.45 uur is er hier een bescheiden lunch beschikbaar. Die kunt u ook eventueel op een andere plek nuttigen. Rond 18.30 uur is er een warme maaltijd beschikbaar en dan proberen wij u zo goed mogelijk gevoed te hebben voor de resterende tijd voor vanavond.

3. Vaststelling van de notulen van de raadsvergaderingen van 30 september 2021

De **VOORZITTER**. Dan heb ik de vaststelling van de notulen van de raadsvergadering van 30 september. Wenst iemand iets te zeggen over de notulen? Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELEN** (50plus). Ja voorzitter, ook al maak ik heel wat uren in dit huis, ben ik ook nog weleens moe. Ik kwam er tot mijn schrik achter dat ik dus verkeerd gestemd had bij het agendapunt 4, het voorstel Nota van uitgangspunten ten behoeve van de ontwikkeling van het project RISE. Na de achttien moties ging u zo snel door. Het liep wat fout, dus ik herstelde nog, maar zag te laat dat dat niet lukte en heb er eigenlijk ook op dat moment geen aandacht meer aan besteed. Door mijn vergissing is het 31-9, dus het zal niets uitmaken, want dan wordt het nu 30-10, dus het zal op het resultaat niets uitmaken. Maar ik vind het wel belangrijk voor de notulen vastgelegd te hebben dat ik geacht word te hebben tegengestemd te hebben tegen de Nota van uitgangspunten en met dank aan de heer Achbar die me er nog wel op wees, maar het lukte mij op dat moment niet meer. Dus helaas.

De **VOORZITTER**. Wij nemen nota van uw mededeling. Dat zal ook aan de annalen worden toegevoegd, al zal de uitslag ook materieel niet wijzigen. Het blijft dus 31-9.

4. Mededeling van ingekomen stukken aan de raad en de commissies, zoals genoemd op de digitale doorlopende lijst 2021 week 41 t/m 44

De **VOORZITTER**. Dan de mededeling van ingekomen stukken voor raad en commissies zoals genoemd op de digitale doorlopende lijst voor het lopende jaar de weken 41 t/m 44. Kunt u zich vinden in de voorgestelde wijze van afdoening? Dat is het geval.

5. Bekrachtiging van de geheimhouding overeenkomstig artikel 25 van de Gemeentewet;

De **VOORZITTER**. Er zijn geen documenten tot bekrachtiging van geheimhouding, dus dit punt passeren wij.

BEGROTINGSBEHANDELING

6. Vaststelling welke moties en amendementen die vooraf zijn ingediend, onderdeel zijn van de beraadslagingen bij de begrotingsbehandeling

De **VOORZITTER**. Dan komen we bij de vaststelling welke moties en amendementen al zijn ingediend onderdeel zijn van de beraadslagingen bij de begrotingsbehandeling. Bij de griffie zijn inmiddels een aantal moties ingediend, dacht ik. De moties 1 tot en met 19 zijn reeds ingediend. Die zullen straks gewoon deel uitmaken van de beraadslagingen. U kunt ook

gewoon terloops nog nieuwe moties en amendementen indienen. Die mogelijkheid is er altijd. Als de beraadslagingen afgelopen zijn en ik heb de hamer laten vallen, dan kunnen er geen moties en amendementen meer worden ingediend, behalve dan eventueel gewijzigde moties met anders gestelde handtekeningen of soortgelijke zaken. Als u over een motie spreekt die reeds ingediend is, mag ik u dan ook verzoeken naar een motienummer te verwijzen. Dan is het voor de collega's navolgbaar in het systeem.

7. Begrotingsdebat omvattende:
7.1 Het voorstel tot vaststelling van de Tweede herziening van de begroting 2021
7.2 Het voorstel tot vaststelling van de Begroting 2022
7.3 Het voorstel tot vaststelling van de belastingverordeningen voor 2022
7.3.1 Verordening onroerendezaakbelastingen 2022
7.3.2 Verordening belastingen op roerende woon- en bedrijfsruimten 2022
7.3.3 Verordening precario- en reclamebelasting 2022
7.3.4 Algemene legesverordening 2022
7.3.5 Verordening logiesbelasting 2022
7.3.6 Verordening kwijtschelding gemeentelijke belastingen 2022
7.3.7 Verordening afvalstoffenheffing 2022
7.3.8 Verordening bedrijfsreinigingsrecht 2022
7.3.9 Verordening rioolheffing 2022
7.3.10 Verordening parkeerregulering en parkeerbelasting 2022
7.3.11 Verordening rechten markten 2022
7.3.12 Verordening precario standplaatsen 2022
7.3.13 Retributieverordening Openbare werken 2022
7.3.14 Verordening lijkbezorgingsrechten 2022
7.3.15 Verordening leges Publiekszaken Rotterdam 2022
7.3.16 Verordening liggeld woonschepen 2022
7.3.17 Verordening leges Omgevingsvergunning 2022
7.4 Het voorstel tot vaststelling van het Meerjarenperspectief Grond en Vastgoed 2021

De **VOORZITTER**. Dan gaan we nu daadwerkelijk een aanvang nemen met het begrotingsdebat, omvattende de voorstellen ook genoemd onder 7.1 tot en met 7.4, namelijk al die verordeningen die daaronder liggen. Als eerste geef ik het woord aan de heer Simons van Leefbaar Rotterdam.

De heer **SIMONS** (lr). Dank u voorzitter. Anderhalve week geleden, op een regenachtige zaterdag, was de voltallige fractie van Leefbaar Rotterdam op het mooie Recreatieoord Hoek van Holland. Vorig jaar rond deze tijd kregen de recreanten namelijk een shitbericht. De gemeente wilde namelijk van de houten kampeerstad af. Dit was een flinke schok voor de mensen die al tientallen jaren in de 900 houten huisjes en 200 stacaravans vakantie vierden. Leefbaar Rotterdam-raadslid Benvenido van Schaik was de eerste die voor ze op de barricaden sprong. Dit ontketende een storm van aandacht voor het oord in de vorm van talloze brieven, vergaderingen, inspreekbijdrages, moties, krantenartikelen en ga zo maar door. Helaas is er nog veel onzekerheid. Die zaterdag had Leefbaar Rotterdam dan ook één boodschap. Wij blijven strijden voor het behoud van het oudste recreatieoord van Nederland. Het ontroerde mij om te zien hoe blij de recreanten waren met al deze aandacht en acties van de politiek. Een aantal van jullie zijn ook langs geweest. Wij kregen een beschilderde kerstbal en twee bewoners zongen zelfs speciaal voor ons een strijdlied. Dit heeft mij echt diep geraakt. Hier doe je het voor als volksvertegenwoordiger. Wat een warme en prachtige mensen. Wat is onze stad toch mooi. Bestaat er een mooiere plek op de aardbol dan Rotterdam? Ik denk het niet. San Francisco staat bekend om de Golden Gate Bridge. Wij hebben de oogverblindende Erasmusbrug.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Meeuwissen wil u een vraag stellen.

De heer **MEEUWISSEN** (pvv). Ja, dank u wel voorzitter. De heer Simons is nu vanuit laf Leefbaar een mooi campagnepraatje aan het houden. We hebben een paar weken geleden allemaal met het debat in de commissie over Pompenburg gezien dat zijn collega Van Putten de gewone Rotterdammer maar een beperkte categorie mensen noemde. Hij vond het raar dat de PVV wel keihard opkomt voor de gewone Rotterdammer, dus is dit niet gewoon alvast een beetje verkiezingsretoriek en laat u eigenlijk die gewone Rotterdammer op het recreatieoord gewoon stikken? Kijk naar Pompenburg en uw collega Van Putten, wat een schandalig betoog hij daar hield. Ik heb dat ook veelvuldig gedeeld op sociale media. Gaat u dus straks de Rotterdammer laten stikken als het er echt op aankomt om maar gewoon te deugen en mee te doen met de vaste groep bobo's van de VVD, D66 en de linkse kliek? Tot zover.

De **VOORZITTER**. De heer Simons.

De heer **SIMONS** (lr). Waarvan akte. New York staat bekend om haar Empire State Building. Wij hebben sinds kort de prachtige Zalmhaventoren. Dublin staat bekend om haar gezellige pubs. Nou, in De Ballentent is het veel gezelliger. Kortom, Rotterdam is de mooiste stad van de wereld. Hier zijn we trots op. Maar ook in de mooiste stad van de wereld komen veel grote problemen voor, vooral op het gebied van veiligheid. Hier maakt Leefbaar Rotterdam zich grote zorgen over.

De **VOORZITTER**. De heer Achbar.

De heer **ACHBAR** (denk). Voorzitter, ik ben het niet heel snel eens met de PVV, maar ik vond toch eigenlijk dat hij een terechte vraag stelde aan Leefbaar Rotterdam en dat Leefbaar Rotterdam hem wegdeed als 'waarvan akte'. Maar als u een vurig pleidooi houdt voor de bewoners van Hoek van Holland, waarom doet u dat niet voor de bewoners van Pompenburg? Kijk, u bent er niet geweest, want anders was u misschien ook wel geraakt door hun verhaal en hun strijdlied. Ik zou het dus erg gepast vinden als u daar antwoord op geeft.

De **VOORZITTER**. De heer Simons.

De heer **SIMONS** (lr). Ik heb met u een verhaal gedeeld dat indruk op mij heeft gemaakt en ik heb ook gezegd dat een aantal van u daar ook een bijdrage aan geleverd hebben. Dat leek mij mooi. U kunt er van alles bij halen. Over Pompenburg hebben we recent een heel uitgebreid debat gevoerd, waarvan het voor ons belangrijk is dat er woningen bij komen. Dat willen alle partijen, behalve dan natuurlijk op die plek waarover het debat gaat. Wij hebben natuurlijk ook ooit gezegd dat het voor ons heel belangrijk is dat de mensen goed worden geholpen naar een andere woning en dergelijke. Dat is allemaal keurig geregeld, dus ik snap uw vergelijking helemaal niet.

De **VOORZITTER**. De heer Achbar.

De heer **ACHBAR** (denk). Voorzitter, ik hoor de heer Simons zeggen: wat is Rotterdam toch mooi. Klaarblijkelijk is het al echt verkiezingsretoriek. Als ik naar Hoek van Holland ga, dan is het een mooi Rotterdam en als ik niet naar Pompenburg ga, dan is dat niet mooi Rotterdam en komen er allerlei argumenten die ineens wel voor Pompenburg gelden.

De heer **SIMONS** (lr). Maar mijnheer Achbar, vindt u Rotterdam dan niet mooi? Bent u niet trots op onze stad?

De **VOORZITTER**. Nee, maar mijnheer Simons, u doet er verstandig aan om de heer Achbar fatsoenlijk te laten uitspreken en daarna heeft u alle zendtijd.

De heer **ACHBAR** (denk). Daarmee wil ik zeggen voorzitter, dat dit gewoon een heel eenzijdig gekleurd verhaal is.

De **VOORZITTER**. De heer Simons. U kunt beter mij aanspreken.

De heer **SIMONS** (lr). Ik ben echt verbaasd over deze reactie. Ik laat zien hoe mooi Rotterdam is en dat wij daar trots op zijn. Mijn vraag aan u, mijnheer Achbar, is: vindt u Rotterdam niet mooi? Bent u niet trots op de stad zoals Leefbaar Rotterdam?

De **VOORZITTER**. De heer Achbar.

De heer **ACHBAR** (denk). Ja voorzitter, de heer Simons vindt het een beetje een moeilijke vraag, vandaar dat hij niet weet tot wie hij zich moet richten. Zo erg dat hij nu zelfs de ambtenaren gaat verzoeken om een antwoord te formuleren op de simpele vraag: waarom komt u op voor Hoek van Holland en niet voor Pompenburg? Dat is de vraag. En niet met een onzinargument komen van: vind je Rotterdam niet mooi? Dat is niet de vraag. Waarom is Hoek van Holland belangrijker dan de Pompenburg?

De **VOORZITTER**. De heer Simons.

De heer **SIMONS** (lr). Ik heb u net al antwoord gegeven. We willen ook allemaal meer huizen voor onze Rotterdammers die dringend op zoek zijn. Er komen er 1100 bij, dus wie kan daar nu op tegen zijn? Daarom hebben we er dus ook van harte mee ingestemd, zeker omdat de huidige bewoners netjes worden geholpen. Dat is het antwoord. Mooier kan ik het niet maken voor u, mijnheer Achbar.

De **VOORZITTER**. De heer Leewis.

De heer **LEEWIS** (gl). Voorzitter, ik wil even een stukje terug in de bijdrage van de heer Simons. U kent GroenLinks als een partij die aan uw kant staat als het gaat over de discussie over het recreatieschap, maar toch viel me op dat u zei: Leefbaar Rotterdam zal altijd waken voor het bestaan van het recreatieschap. Maar het was toch uw wethouder Pastors die in oorsprong is begonnen met de verkoop van dit recreatieoord?

De **VOORZITTER**. De heer Simons.

De heer **SIMONS** (lr). Ik heb best een goed geheugen, maar wat de heer Pastors twintig jaar geleden heeft gedaan, dat weet ik echt niet en ik heb daar ook nog nooit van gehoord. Ik zou niet weten hoe ik hier antwoord op moet geven over wat de heer Pastors twintig jaar geleden in deze raad of in het college heeft gedaan.

De **VOORZITTER**. De heer Leewis.

De heer **LEEWIS** (gl). Ja, kijk voorzitter, het verbaast me een beetje gezien de enorme looptijd die de heer Simons al doormaakt in de Rotterdamse politiek, maar goed, dit is hem blijkbaar ontschoten. Dat kan de beste gebeuren. Maar het is natuurlijk wel belangrijk. Want

als de heer Simons zegt: Leefbaar Rotterdam zal altijd staan voor het behoud van het recreatieschap, behalve dan die ene keer, en dan ook gelijk de eerste keer, dat we gingen proberen om dit recreatieoord te verkopen. Weet je, dan is zo'n uitspraak natuurlijk ook niets meer waard.

De **VOORZITTER**. De heer Simons.

De heer **SIMONS** (lr). Ja, ik kan zeggen dat onze Benvenido van Schaik nu op de barricaden staat en daarvoor was het zestien jaar Dries Mosch die op dezelfde barricaden heeft gestaan. Ik weet dus echt niet waarover u het heeft mijnheer Leewis. De heer Mos en de heer Van Schaik hebben zo'n beetje alles bij elkaar achttien jaar op de barricaden gestaan voor het recreatieoord in Hoek van Holland. De mensen kennen Dries Mosch ook heel goed en inmiddels ook Benvenido van Schaik, dus ja, wat heb ik hier dan nog aan toe te voegen? U heeft het over iets van daarvoor, de vorige eeuw. Ik weet het niet meer.

De **VOORZITTER**. De heer Cicek.

De heer **CICEK** (sp). Dank u wel voorzitter. Voorzitter, wat duidelijk is, is dat ondanks het feit dat wij het heel fijn vinden dat Leefbaar Rotterdam ook op de barricaden springt om sommige groepen Rotterdammers in verdediging te nemen, dat we wel zien, en dat komt ook in de beantwoording van de heer Simons naar voren, dat er totale willekeur achter zit. Maar omdat ik de heer Simons daar ook over hoor spreken, zou ik in het bijzonder willen vragen hoe de heer Simons kijkt naar de crisis op de woningmarkt. Want dat is een van de grootste uitdagingen waar Rotterdam vandaag de dag voor staat. Wat heel duidelijk is, is dat we van Leefbaar Rotterdam weten dat zij de afgelopen decennia lang flink hebben bijgedragen aan het onttrekken van de sociale voorraad. Maar inmiddels, en dat bleek ook uit de cijfers van de evaluatie van de Woonmonitor, blijkt dat die sociale voorraad van de stad, toch een stuk lager ligt dan ook Leefbaar Rotterdam dacht. Ik zou dus graag van Leefbaar Rotterdam willen horen, gezien de natuurlijke prijsontwikkeling, gezien het feit dat heel veel woningen inmiddels onbetaalbaar zijn geworden, hoe de verdeelsleutel van Leefbaar Rotterdam er tegenwoordig uitziet.

De **VOORZITTER**. De heer Simons.

De heer **SIMONS** (lr). U stelt heel veel vragen en u doet heel veel aannames. Ik wil er toch even eentje weerleggen. Die kunt u zelf even googelen op de CBS-cijfers. Tien, vijftien jaar geleden werden er 2000 woningen per jaar gesloopt in Rotterdam voor andere woningen. In het afgelopen jaren waren het er 300. Dus dat hele verhaal van alleen maar slopen, er zijn alleen maar huizen bij gekomen in Rotterdam mijnheer Cicek. Wat ik met u deel, is de zorg van de ontwikkeling van de woningmarkt en de prijs. Dat is natuurlijk een belachelijke, maar daar moeten we ook gewoon eerlijk in zijn. Dat is een landelijke trend, omdat we een kabinet hebben zitten dat tien jaar heeft verzaakt, dat alleen maar heeft aangestuurd op binnenstedelijk bouwen. Dat is duur en dat duurt lang. Dus ja, je moet ook gewoon zo eerlijk zijn dat we op deze prijsontwikkeling helaas maar heel weinig invloed hebben als Rotterdam. Ik ben het eens met uw analyse dat het alle spuigaten uitloopt en daar gaan we ook wat aan doen. Dat kunt u lezen in ons verkiezingsprogramma, dat eind van deze maand naar buiten komt.

De **VOORZITTER**. De heer Cicek.

De heer **CICEK** (sp). Ja voorzitter, twee vragen. Juist gezien die ontwikkelingen op de woningmarkt moeten we toch gaan nadenken hoe wij als partijen kijken naar de

verdeelsleutel 20-30-30-20? Mijn vraag is hoe de verdeelsleutel van Leefbaar Rotterdam er gezien de huidige macro-omstandigheden uitziet. Daar heb ik nog geen antwoord op gehad. Het tweede wat u zegt, is: een aantal jaar geleden werden er 2000 woningen onttrokken, deze collegeperiode zijn het er 300 geweest. De cijfers liegen niet mijnheer Simons. Er zijn de afgelopen periode 14.500 woningen onttrokken aan de sociale voorraad. Hoe komt u aan die cijfers?

De **VOORZITTER**. De heer Simons.

De heer **SIMONS** (lr). Ik heb het over de sloopcijfers, dus dan moet u ook even luisteren naar wat ik zeg. De verdeelsleutel is heel simpel. Leefbaar Rotterdam gaat zich de komende vier jaar keihard inzetten voor de starters en de middeninkomens. Nogmaals, die verdeelsleutel komt in ons verkiezingsprogramma. Dat kan ik nu natuurlijk nog niet verklappen. Ik zie dat u erg benieuwd bent, maar we gaan inzetten op de starters en op de middeninkomens. Wij vinden ook dat er voldoende sociale woningen moeten zijn, maar daarbij moet ook de regio een beetje helpen. Want het kan toch niet zo zijn dat wij er 70% hebben en een Lansingerland geloof ik 20% of 30%. De regio zal dus ook wat meer sociaal moeten bouwen, zodat er meer balans komt tussen de stad en de randgemeenten.

De **VOORZITTER**. De heer Cicek.

De heer **CICEK** (sp). Voorzitter, ik hoor toch wel een opmerkelijke reactie van Leefbaar Rotterdam. Want Leefbaar Rotterdam geeft nu aan: wij vinden ook dat er meer sociale woningen moeten komen, voldoende sociale woningen. Maar Leefbaar Rotterdam heeft zich de afgelopen periode vooral tentoongesteld door aan te geven dat de sociale voorraad in de stad veel te hoog is, 70%, we moeten wijken gaan diversificeren. Nu zegt u dat er voldoende sociale woningen moeten komen. Wat is volgens Leefbaar Rotterdam dan voldoende?

De **VOORZITTER**. De heer Simons.

De heer **SIMONS** (lr). Ondanks dat markt is veranderd, staan wij nog voor 100% achter de kern van de Woonvisie. Dat is namelijk dat wij willen voorkomen dat de Rotterdamse sociale stijgers, bijvoorbeeld jongens en meiden in Rotterdam-Zuid die een opleiding hebben afgemaakt, die gaan samenwonen, die een gezin willen stichten, die natuurlijke rolmodellen zijn voor zo'n wijk, naar Barendrecht of Lansingerland gaan, zoals ze tot voor kort deden. Dat willen wij voorkomen, dus wij willen ook meer divers bouwen. Dat willen we nog steeds. Alleen zijn wij ook niet blind voor de marktontwikkeling. Die is nu zo ontspoord dat we ook gewoon daar mogelijk een pas op de plaats moeten doen. Wat ik zeg, er moeten voldoende sociale woningen zijn, daar hoort ook de regio bij, maar die neemt geen enkele verantwoording daarvoor. Ik vind dat dus een lijn die wij altijd hebben voorgestaan en die zullen wij ook gewoon voortzetten.

De **VOORZITTER**. De heer Cicek nog eenmaal en dan ga ik naar andere collega's van u.

De heer **CICEK** (sp). Ja voorzitter, het feit dat de regio onvoldoende verantwoordelijkheid neemt klopt niet. De regiogemeenten geven aan: onze sociale voorraad is ook te hoog. Maak een Rotterdams probleem niet ons probleem. Wij hebben al te veel sociale voorraad en spreek ons niet aan om die op te plussen terwijl u daartoe zelf niet in staat bent. Dus de verantwoordelijkheid bij de regiogemeenten leggen vind ik nogal een passieve en laffe houding in dezen.

De heer **SIMONS** (lr). Weet u hoeveel de sociale woningvoorraad in Lansingerland is? Weet u dat? Ik kan het zeggen. U heeft het over voldoende. Gemiddeld gezien is het zo'n 30% in de regiogemeenten ten aanzien van 70% van Rotterdam. Ik vind die balans dus gewoon scheef. Daar moet wat mij betreft gewoon meer balans in komen. Daar heb ik me ook hard voor gemaakt als wethouder en daar staan we nog steeds voor.

De **VOORZITTER**. Het debat gaat nog lang duren. Mijnheer Meeuwissen.

De heer **MEEUWISSEN** (pvv). Dank u wel voorzitter en dank aan collega Achbar van DENK voor zijn steun. Ik ga heroverwegen om de blokkade op Twitter van hem weg te halen. Voorzitter, Leefbaar Rotterdam, deze eeuw begonnen als brede volkspartij, voor de gewone Rotterdammer, onder Pim Fortuyn. Het vrije woord, daar merken we al helemaal niets meer van. Ik begin mij steeds meer af te vragen, en de Rotterdammer met mij, zeker de gewone Rotterdammer, wat nog het verschil is tussen Leefbaar Rotterdam en de VVD? Leefbaar Rotterdam begint gewoon een compleet overbodig partijtje te worden hier in de raad. Mijnheer Simons, ik heb graag dat u mij aankijkt als ik tegen u spreek. Goed, mijnheer Simons, ik zal het makkelijk maken want ik wil wel serieus genomen worden als PVV. Ik vertegenwoordig hier een heel grote groep die volstrekt ontevreden is. Ik heb de stelling: VVD is Leefbaar, of: Leefbaar is de VVD. Mijnheer Simons, kunt u zeggen: is Leefbaar Rotterdam inmiddels exact de VVD? U kunt zeggen: a, ja. U kunt zeggen: b, nee. Of c: dat wil ik niet zeggen. Waarvan akte. Tot zover voorzitter.

De **VOORZITTER**. Ik vind het natuurlijk prima dat het debat alle kanten op gaat, maar ik zou het wel fijn vinden als we het debat houden bij de begroting van vandaag. Maar het is goed om uw tijd te gebruiken zoals u dat wenst. Mijnheer Simons.

De heer **SIMONS** (lr). Mijnheer Meeuwissen van de PVV spreekt ons aan over het vrije woord. We hebben net zijn voorstel gesteund en wat doet de PVV vervolgens zelf? DENK komt met een ander voorstel en dat steunt de heer Meeuwissen niet. Dus wie staat er nu voor het vrije woord? Dat hebben wij consequent al in deze raadsvergadering bewezen. U winkelt selectief en u heeft het over Twitter. Want daar bent u, op Twitter. In de stad zien we u nooit. Ik vraag me af en toe weleens af of u in deze stad woont, dus volgens mij leeft u in uw Twitterbubbel en u verkondigt allemaal onwaarheden. Want over het vrije woord heeft u zelf net laten zien dat u daar helemaal niet voor staat in uw daden. Misschien in uw woorden op Twitter, maar niet in uw daden hier in deze raadzaal.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Meeuwissen.

De heer **MEEUWISSEN** (pvv). Ja voorzitter, we kennen Leefbaar Rotterdam ook als droomcoalitiepartner van DENK, zoals Eerdmans dat heeft gezegd. Verder begint de heer Simons erover dat ik nooit in de stad zou zijn. Ik zou zeggen, mijnheer Simons, u kijkt iedere ochtend toch al mijn video's? Ik zou zeggen: scrollt u nog eens door mijn tijdlijn. Ik ben gisteren nog in het stadsinformatiecentrum geweest. Ik ben meer in de stad dan u. U bent volgens mij alleen maar in een villawijk aan de rand van Rotterdam. U heeft helemaal niets met deze stad en niets meer met de gewone Rotterdammer. Ik zou het dus ook onbegrijpelijk vinden dat er nog gewone Rotterdammers op u gaan stemmen en op uw laffe Leefbaar Rotterdam. Tot zover.

De **VOORZITTER**. Wenst u daar iets over te zeggen mijnheer Simons? Mevrouw Zeegers.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66). Ja, dank u wel voorzitter. Ik wil eigenlijk terug naar het betoog van de heer Simons. U had het over het bouwen in de stad en hoe mooi Rotterdam is en hoe

belangrijk het is dat we voldoende woningen hebben, zeker voor de middeninkomens en de starters. Dat is mij uit het hart gegrepen. Maar toen zei u iets waarvan ik dacht: dat kan hij toch niet menen. U zei: we worden te veel aangespoord om binnenstedelijk te bouwen. Dus dan rijst bij mij gelijk de vraag of Leefbaar Rotterdam dan voornemens is om bijvoorbeeld Recreatiepark Rottemeren vol te bouwen of rond Rhoon en het groen daaromheen? Dat u zegt: nee, we moeten niet binnenstedelijk bouwen, we moeten dat vooral doen in het groen rondom de steden. Ik zie u nee schudden. Als u nee zegt, waar vindt u dan wel dat die woningen moeten komen?

De **VOORZITTER**. De heer Simons.

De heer **SIMONS** (lr). Die opmerking heb ik een grotere context geplaatst van het regeringsbeleid, dat de afgelopen tien jaar de steden de opdracht heeft gegeven: gij zult niet in de buitengebieden bouwen. Nou, daar hebben we van gezien dat daardoor een groot deel van het huizentekort is veroorzaakt. Waar wij dus voor pleiten zijn gewoon grote Vinex-wijken. Dat kunnen wij zelf niet. Een voorbeeld is natuurlijk Utrecht. Daar heb je een klein poldertje en daar gaan ze 24 windmolens neerzetten. Ze kunnen er ook 24.000 huizen neerzetten. Dat soort locaties, dat kunnen wij in Rotterdam niet beslissen, maar dat haalt de druk van de woningmarkt af. En wat betreft binnenstedelijk bouwen, het is én, én. Als je dus alleen binnenstedelijk gaat bouwen, dan gaat juist gebeuren wat u zegt. Dan is er straks geen groen meer over. Dan hebben we geen sportveldjes meer en geen voetbalclubs. Want als je alleen maar binnenstedelijk mag bouwen, hoe je het ook wendt of keert, is op een gegeven moment de ruimte op. Gewoon gezien het enorme woningtekort van een miljoen gaan we dat in Rotterdam niet oplossen. Dat bent u toch met mij eens?

De **VOORZITTER**. Mevrouw Zeegers.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66). Ik ben het zeker met u eens dat wij hier geen miljoen woningen kwijt kunnen. Tegelijkertijd zijn wij er voorstander van dat je dat toch zoveel mogelijk binnenstedelijk en in de havengebieden oplost. Om te voorkomen dat we buitenstedelijk groen inderdaad moeten opofferen voor Vinex-wijken. Dat is echt een gruwel in onze ogen. Mijn vraag is dus dan: wij moeten toch in deze regio nog een hoop woningen realiseren, is het dan, vraag ik u nogmaals, de gedachte van Leefbaar Rotterdam dat dat vooral moet in de buitenstedelijke groengebieden? Want als het niet binnenstedelijk kan, waar dan wel?

De **VOORZITTER**. De heer Simons.

De heer **SIMONS** (lr). Ik zei dat het én, én is. Volgens mij zit uw partij in de regering. Uw partij heeft gewoon laten zien dat door het beleid dat nu al tientallen jaren wordt gevoerd, we nu in een wooncrisis zitten. Daar kunnen wij moeilijk hier aansprakelijk voor worden gesteld. Dus als je daarover nadenkt, ontkom je er gewoon niet aan om gewoon ook nieuwe Vinex-wijken neer te zetten. Er is een mooi onderzoek van Vinex-wijken. Dat is al een paar jaar oud. De mensen die in Vinex-wijken wonen zijn ongeveer de gelukkigste burgers van dit land. Volgens mij is er ook wel een enkele D66-stemmer die in een Vinex-wijk woont.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Zeegers.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66). Gelukkige bewoners, dat willen we natuurlijk allemaal graag, dus daar vindt u mij aan uw zijde. Ik wil u even corrigeren. D66 zit nog niet tientallen jaren in de regering, was het maar zo zou ik zeggen, maar dat is niet zo. Er is ook een onderzoek gedaan waaruit blijkt dat er nog heel veel binnenstedelijk mogelijk is in leegstaande kantoorpanden, winkelstraten, zelfs brandstofpunten et cetera. Daar is recentelijk ook een

onderzoek naar gedaan. Mijn pleidooi is dus om daar vooral je energie op te richten, zodat we het groen behouden, dat zo ontzettend belangrijk is, voor recreatie, voor de natuur, voor dieren, maar ook gewoon om te wandelen, dat groen rondom steden is ontzettend belangrijk voor mensen in de stad, ik ben het helemaal met u eens, maar ook om de stad. Als u zegt: wij willen allemaal Vinex-wijken hier ook in Zuid-Holland, ook rond Rotterdam, dan moeten we dus de Rottemeren opofferen, en Zuid, bij het groen rond Rhoon. Dat zou wat D66 betreft echt extreem zonde zijn.

De **VOORZITTER**. Ik hoor geen vragen. De heer Lansink.

De heer **LANSINK-BASTEMEIJER** (vvd). Voorzitter, ik heb moeite om het verhaal van de heer Simons te begrijpen, want ik hoor hem eigenlijk alleen maar vertellen hoe het voor hem onmogelijk is om aan de bouwproductie vorm te geven. Hij verwijst naar omringende steden, hij verwijst naar rijksbeleid. Maar wat kan Leefbaar Rotterdam zelf doen? Ik ga het mijnheer Simons eens uitleggen. Bij hoeveel bestemmingsplannen bent u tegen geweest gedurende deze raadsperiode?

De **VOORZITTER**. De heer Simons.

De heer **SIMONS** (lr). De VVD ging de verkiezingen in met bouwen, bouwen. Ze gingen 40.000 huizen bouwen. In het coalitieplan werden het er 18.000. Inmiddels staat de teller op ongeveer 12.000, waarvan er 2500 door het vorige college zijn gebouwd. Dus ja, ga eerst gewoon uw werk doen dat u hebt afgesproken met uw collega's voordat u mij gaat aanspreken. Wij zitten in de oppositie. U zit in het bestuur. U kunt gewoon elke dag laten zien dat u de slogan 'Bouwen, bouwen, bouwen' waarmaakt. Maar u maakt het niet waar, zelfs nu niet, nu alles gewoon meezit kunt u het niet waarmaken als VVD. Dus ja, ga mij nu niet aanspreken over bestemmingsplannen of zo. Daar hebben we een aparte commissie voor.

De **VOORZITTER**. De heer Lansink.

De heer **LANSINK-BASTEMEIJER** (vvd). Dit is Leefbaar zoals we het eigenlijk niet kennen, want ik ga het u vertellen mijnheer Simons, hoe vaak u voor de plannen bent gaan liggen. U heeft namelijk tegen 4628 woningen gestemd. Dan heeft u hier een groot woord, het moet allemaal anders en er moet veel meer gebouwd worden. 4628 woningen zou Leefbaar minder hebben gebouwd als zij hier aan het roer hadden gestaan. 4628 woningen mijnheer Simons, in deze periode worden er bijna 17.000 woningen gebouwd. 17.000 woningen. Dat is ongekend. Nog nooit zoveel woningen. Die 2500 die wij van u hebben gekregen uit de vorige periode, dank daarvoor, maar dat staat in schril contrast met de 17.000 die wij deze periode bouwen. 17.000, u wilde er sowieso 4600 minder mijnheer Simons. Nu moet u eens de vraag beantwoorden hoe belangrijk u bouwen vindt in deze stad en hoeveel Rotterdammers u aan een woning wilt helpen mijnheer Simons.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Simons.

De heer **SIMONS** (lr). In tegenstelling tot wat de VVD doet, vinden wij het ook belangrijk om de Rotterdammers te betrekken bij bouwprojecten en hun mening te vragen, zoals recent in IJsselmonde. U kunt daar natuurlijk allemaal hoge torens gaan zetten en dan halen we onze bouwproductie, maar ondertussen staat alles daar al stil. Dan zeggen wij: kan dat niet een tandje minder? Een ander voorbeeld is natuurlijk het park waar u gaat bouwen. Wij hebben gezegd: prima dat u op die rand gaat bouwen, maar gaat u dan geen torens hoger maken dan de Euromast, want dat past niet op die plek. Ik denk dus dat wij een aantal kritische

punten hebben meegegeven. Het is uw keuze geweest om daar niets mee te doen, want anders had u ons gewoon aan uw zijde gehad. Maar per saldo maakt het niets uit, want u heeft 23 zetels. Er is geen enkel bouwplan gesneuveld omdat wij op een aantal bouwplannen de stem van de Rotterdammers hebben laten horen. Ik weet niet waar u het over heeft. Die 17.000 huizen moet u eerst nog maar eens even zwart-op-wit aantonen. Ik heb het nog nergens gezien. Ik denk dat het vooral verkiezingsretoriek van u is. Kom maar gewoon met de cijfers zwart-op-wit en dan zal het denk ik toch weer een beetje tegenvallen, maar daar kunt u natuurlijk ook niets aan doen.

De **VOORZITTER**. De heer Lansink.

De heer **LANSINK-BASTEMEIJER** (vvd). Ja voorzitter, dat is zo typisch hè. We kunnen allemaal verzinnen waarom iets niet zou moeten. Dat is de makkelijke weg. Maar willen wij in deze stad bouwen en Rotterdammers een dak boven hun hoofd geven, dan zullen we alles moeten inzetten om juist die woningen te produceren. Het is heel grappig, u heeft de Parkhaven afgekeurd op één puntje, namelijk het feit dat er een toren stond die wat te hoog was. Daar hebben wij met u nog nagedacht over een motie om dat wat minder te laten zijn, maar u wilde gewoon de populistische partij zijn die gewoon een groep bewoners naar de mond wilde praten. U wilde die moeilijke keuzes niet maken om te bouwen in deze stad. Dat is wat er gebeurt, want als u tegen hoge torens was geweest, had u bij de Zalmhaventoren, die tien keer groter is dan de Euromast en die de Euromast nu al verdrukt, daar dan ook tegen moeten zijn, maar dat heeft u ook niet gedaan. Daar waren wij tegen. Dat zal ik u gelijk…

De heer **SIMONS** (lr). Ja, ik zal het maar even zeggen mijnheer Lansink.

De heer **LANSINK-BASTEMEIJER** (vvd). Daar waren wij tegen, omdat we precies zien wat we nu zien, namelijk dat dat echt uit de klauwen was. Dat was pas een hoge toren. Dat torentje dat op de Parkhaven komt, dat is geen torentje, dat is een flatje. Dat is nog niet eens hoogbouw mijnheer Simons, maar u vond het reden genoeg om tegen te stemmen. Eén torentje in een programma van 650 woningen en u streepte het gewoon van de tafel af mijnheer Simons. Zo belangrijk is bouwen voor mijnheer Simons. Zo belangrijk is het. Als het erop aankomt, drukt u op nee.

De **VOORZITTER**. De heer Simons.

De heer **SIMONS** (lr). Mijnheer Lansink, hoeveel woningen heeft de Zalmhaventoren? Dat is de eerste vraag. En de tweede, als u met populistisch bedoelt dat Leefbaar Rotterdam ook gewoon de bewoners wil betrekken bij grote ingrijpende bouwplannen in hun buurt, dan mag u ons zo noemen. Want wij doen het uiteindelijk niet voor de grote bouwondernemers of alleen voor een target van de wethouder, wij willen ook gewoon een mooie stad houden waar we trots op zijn en dat mensen ook over tien jaar nog zeggen dat het een goed besluit was.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Lansink, ik ga het debat toch ook even een wat andere invalshoek geven, want ik vermoed dat de heer Achbar u een vraag wil stellen.

De heer **ACHBAR** (denk). Ja voorzitter, wat een borstklopperij van de VVD als het gaat om bouwen, bouwen, bouwen. Ik heb eigenlijk een heel simpele vraag. Als u weet hoeveel bestemmingsplannen er zijn afgegeven, van hoeveel van die bestemmingsplannen is er daadwerkelijk een paal in de grond geslagen en zijn dat dan die 17.000 woningen waar u het

over heeft die in deze periode gerealiseerd worden? En zo ja, ten koste van wat gaan die woningen gerealiseerd worden?

De **VOORZITTER**. De heer Lansink.

De heer **LANSINK-BASTEMEIJER** (vvd). Voorzitter, bestemmingsplannen zijn onderdelen van de bouw en dat loopt in fases. Daarmee zijn de bestemmingsplannen goed voor de bouw in deze periode en goed voor de bouw die toekomstige gemeentebesturen nog op zich af gaan krijgen. Dit college, deze coalitie werd geconfronteerd met een leegloop aan planvorming. Dus wat hebben wij gedaan? Bestemmingsplannen door de raad heen gejaagd, bestemmingsplannen om mensen te laten wonen. Daarmee hebben wij aan het einde van deze collegeperiode bijna ons target van 18.000 woningen gehaald. En we doen meer. 50.000 woningen ten opzichte van 2029 in voorraad. 50.000 woningen. Wij laten een legacy achter zoals nog geen gemeentebestuur in het verleden heeft gedaan. Alles wat daarbij bijdraagt zijn bestemmingsplannen, masterplannen, inrichtingsplannen, de hele shebang, dat ligt allemaal klaar om vervolgens te starten. En al die cijfers die ik noem, zijn gestarte woningen, start bouw, deze collegeperiode mijnheer Achbar.

De **VOORZITTER**. De heer Achbar.

De heer **ACHBAR** (denk). Exact voorzitter, borstklopperij op basis van lucht. Wat hebben de bewoners van Rotterdam eraan? Wat hebben woningzoekenden in Rotterdam er op dit moment, deze collegeperiode aan? Niets, letterlijk niets. Dat is wat ik bedoel. Niet goochelen met cijfers. Geef exact aan: wat is er gebeurd, wat heb je gerealiseerd, en niet zeggen: bijna ons collegetarget van 18.000 gerealiseerd. Het is lucht.

De **VOORZITTER**. De heer Lansink.

De heer **LANSINK-BASTEMEIJER** (vvd). Ja, ik snap dat de heer Achbar een toverstafje heeft waarin hij gelijk op één dag één huis bouwt. Het bouwen van een huis, projectontwikkeling, kost gewoon jaren. Het idee dat u nu suggereert is omdat er nog geen huizen zijn om in te wonen, dat we dan vervolgens maar niets doen. Nee, wat hebben wij gedaan? Wij zijn gestart met bouwen en overal waar we bouwen wordt het opgeleverd. En overal waar wij opleveren, komen mensen weer in een huis te wonen. Een huis voor Rotterdammers, voor al die mensen die aan de zijlijn staan en geen huis krijgen in Rotterdam. 17.000 aan het eind van deze periode mijnheer Achbar.

De heer **ACHBAR** (denk). Voorzitter, ik hoor inderdaad een nuance in het verhaal. Gestart is wat anders dan gerealiseerd. Als de heer Lansink die nuance continu kan maken, dan ben ik het met hem eens.

De **VOORZITTER**. De heer Lansink, kort graag.

De heer **LANSINK-BASTEMEIJER** (vvd). Voorzitter, dat staat in ons coalitieakkoord. Wij hebben altijd het nummer start bouw gecommuniceerd, omdat wij ook begrijpen dat je met een toverstafje niet morgen ineens allemaal huizen en appartementen en flats hebt staan. Daar zit planvorming voor. Dat moet allemaal door de raad. Daar moet inspraak op worden geregeld en vervolgens, op het moment dat wij omgevingsvergunningen, bouwvergunningen afgeven, telt die als een gestarte bouw, als de heipaal met onze Bas Kurvers naast de heipalen gewoon die start van die bouw woningen opent. Dat is het moment.

De **VOORZITTER**. Helder. De heer Engberts.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Dank u wel voorzitter. Ik wil terug naar de heer Simons.

De **VOORZITTER**. Ja, graag.

De heer **SIMONS** (lr). Voorzitter, ik heb nog een vraag openstaan bij de heer Lansink.

De **VOORZITTER**. Jazeker.

De heer **SIMONS** (lr). De vraag is hoeveel woningen er in de Zalmhaventoren zijn. Kunt u dat even opzoeken? Laat het zo maar weten, dan zullen we dat aftrekken van die vermeende 17.000 mijnheer van de VVD van bouwen, bouwen, bouwen.

De **VOORZITTER**. De heer Lansink? Oké, dan gaan we naar de heer Engberts.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Dan kan ik ondertussen mijn reactie geven aan de heer Simons, want hij was natuurlijk net even zijn geheugen kwijt toen het ging over Hoek van Holland, maar hij is natuurlijk niet zijn geheugen kwijt over de vorige periode waarin hij zelf ook als wethouder heeft meegedraaid. Hij refereerde daar zelf aan. Nu heeft u natuurlijk heel veel kritiek, via de voorzitter, op de bouwcapaciteit en het bouwvolume van dit college. Maar hoeveel zijn er in de vorige periode per jaar gebouwd? Dat waren er nog geen 2000 per jaar. Hoeveel start bouw realiseren we deze periode? 3400. Dat is veel en veel meer en dat in buitengewoon moeilijke omstandigheden, waar de bouwkosten stijgen. Bovendien, de heer Lansink refereerde er ook al aan, toen wij begonnen en het doosje opendeden om te kijken hoeveel plannen er eigenlijk in zaten en waar me aan de slag konden, viel ons dat enorm tegen. De planvoorraad was ongeveer 20.000. Hoeveel hebben we er nu? Hoeveel laten wij achter voor de volgende periode? 30.000. Volgens mij doen wij het beter dan het vorige college.

De **VOORZITTER**. De heer Simons.

De heer **SIMONS** (lr). U bent nu vier jaar verantwoordelijk geweest in dit college, daar heeft u het niet over, maar in de laatste anderhalf jaar van het vorige college zijn er ruim 6000 woningen gebouwd, de jaren daarvoor was het veel minder, maar toen kwamen we uit de financiële crisis. Ik weet niet of u dat nog weet. Volgens mij zat u daarvoor ook gewoon in het college. Wethouder Karakus heeft het absolute dieptepunt van de bouwproductie gehaald. Dat is hem ook niet helemaal aan te rekenen. Dus de omstandigheden zitten nu gewoon maximaal mee, dus ik begrijp uw opmerking niet zo goed, want het is appels met peren vergelijken.

De **VOORZITTER**. De heer Engberts.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Dat is ook zo. We vergelijken appels met peren en dat mogen we ook best. En inderdaad, onder wethouder Karakus waren het er 1000 per jaar. Dat weet ik ook, dat kan ik ook zo in de stukken opzoeken. Er zijn altijd omstandigheden. Toen kromp Rotterdam ook. De prognose was dat de bevolking af zou nemen. Maar waar het mij om gaat, is dat u heel erg veel kritiek op het bouwvolume, via de voorzitter, op de VVD. En dat is gewoon niet waar. Uit de cijfers blijkt gewoon dat wij meer start bouw realiseren dan in de vorige periode. Nog geen 2000 gemiddeld in de vorige periode en nu gemiddeld 3400. In de omstandigheid waarbij het vorige college een lege doos heeft achtergelaten in de planvoorraad.

De **VOORZITTER**. De heer Cicek.

De heer **CICEK** (sp). Voorzitter, ik zou graag een vraag aan de PvdA willen stellen. Op het moment dat we gaan bouwen, 17.000 woningen, de start is gerealiseerd, prima. Maar de belangrijkste vraag is natuurlijk aan wie die 17.000 woningen nu worden verkocht? In welke categorie worden die nu gebouwd? Aan welke projectontwikkelaars worden ze verkocht? Wie zorgt nu dat er beheer voor is? Hoe hebben we nu toezicht op de private huursector straks? De belangrijkste vraag die ik wil stellen, juist als we gaan bouwen en de VVD geeft het zelf ook al aan, we moeten zorgen dat gezinnen in Rotterdam een plek kunnen krijgen. Maar wat we ook weten is dat 40% van de woningen in Rotterdam door beleggers wordt opgekocht.

De **VOORZITTER**. De heer Engberts.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Eens. Zoals u ook kunt lezen in de monitor die we hier aanstaande donderdag op de agenda hebben staan, hebben wij een enorm pakket aan maatregelen proberen te nemen, we hebben maatregelen genomen en we hebben er in voorbereiding om inderdaad meer grip te krijgen op die woonmarkt. Het is natuurlijk totaal geen nieuws dat die woonmarkt oververhit is, in crisis, en dat we met man en macht proberen daar grip op te krijgen. De vraag waar de woningen heengaan? 44% van de productie in 2020 is sociaal segment.

De **VOORZITTER**. De heer Cicek.

De heer **CICEK** (sp). Voorzitter, hier schrik ik wel een beetje van. Want de PvdA zit al drieënhalf jaar in dit college. Wij hebben bij alle bouwprojecten zelfbewoningsplichtmoties ingediend. Zorg ervoor dat je die speculant verdrijft, zorg ervoor dat die woning daadwerkelijk wordt opgekocht door iemand die er gaat wonen. Al die moties zijn niet ondertekend en ondersteund door de PvdA. Wij hebben moties ingediend voor het aansterken van de huurteams, voor het zicht krijgen op de private sector, voor het zorgen dat 40% van de sociale voorraad die we hebben, waar we geen grip op hebben, die we wel meetellen als sociale voorraad, dat we zorgen dat we daar wat meer regie en zicht op hebben. Al die moties zijn verworpen. Wat heeft de PvdA de afgelopen drieënhalf jaar gedaan om die 40% investeerders die onze stad opkopen, weren en om te zorgen dat woningen daadwerkelijk worden verkocht voor mensen die er gaan wonen, die niet gaan speculeren, die niet hun geld proberen te gaan hedgen tegen inflatie? Er is een vloedgolf van geld dat op dit moment naar het vastgoed gaat omdat de rentes laag zijn. Welke initiatieven heeft de PvdA genomen? U bent al drieënhalf jaar onderdeel van dit college.

De **VOORZITTER**. Mag ik een algemene opmerking maken? Het valt mij op dat u allemaal een enorme aanloop neemt tot het stellen van een vraag, maar ik zie hier voor mij de tijd echt wegtikken. Ik zou toch willen verzoeken om u te beperken tot het stellen van een vraag. Daarnaast heeft u natuurlijk nog uw eigen betoog over. De heer Engberts.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Ik neem graag de gelegenheid, op alle nieuwbouwprojecten van betaalbare woningen in het middensegment zit nu zelfbewoningsplicht, op alle. We hebben samen met het college bij het rijk gelobbyd voor de opkoopbescherming. Die komt er nu ook. Om een verhuurdersvergunning. Die komt er. Wat we hebben kunnen doen hier in deze stad is om huurteams weer terug te krijgen, zodat we de mensen helpen die te veel betalen. Dat hebben we gedaan. Ik kan wel een hele lijst opnoemen maar dan ga ik eigenlijk de hele lijst uit de monitor van de Woonvisie opsommen die we donderdag op de agenda hebben, maar die kan de heer Cicek ook lezen. Volgens mij is het een indrukwekkende lijst.

De **VOORZITTER**. De heer Cicek.

De heer **CICEK** (sp). Ja, voorzitter, wij hebben die motie zelfbewoningsplicht bij ieder bouwproject ingediend. Iedere keer dat wij die motie hebben ingediend, heeft de PvdA die niet ondersteund. Hetzelfde geldt voor de motie van de huurteams. Dus wat u hier aangeeft klopt niet. Juist als je drieënhalf jaar onderdeel van het college bent, als je gaat over de sociale voorraad van de stad, zorg er dan voor dat je als linkse partij ook een beetje grip hebt, dat je die woningmarkt een beetje betaalbaar houdt, dat je die speculanten verdrijft, dat je zorgt dat je de sociale voorraad versterkt in plaats van dat je 14.500 woningen onttrekt. De PvdA en hetzelfde geldt ook voor GroenLinks zijn onderdeel van het college waarin ze niet aansporen tot een systeembreuk met dat rechts-liberale beleid, maar waarin ze onderdeel zijn en meedoen met het onbetaalbaar houden van de stad, met het weren van de mensen uit de stad, met zorgen dat mensen met een kleine beurs de stad uit worden gejaagd.

De **VOORZITTER**. Graag een vraag mijnheer Cicek. Het is een interruptie. U heeft echt nog een termijn te gaan.

De heer **CICEK** (sp). Voorzitter, ik ben hier een betoog aan het houden richting de PvdA omdat er flink wat verbazing is over het gebrek en de passiviteit, die de PvdA de afgelopen drieënhalf jaar heeft tentoongespreid.

De **VOORZITTER**. Maar een interruptie heeft tot doel een vraag te stellen mijnheer Cicek.

De heer **CICEK** (sp). Ik hoor de Engberts zojuist aangeven dat al die nieuwbouwprojecten zelfbewoningsplicht hebben. Dat instrument wordt bij willekeur ingezet op het moment dat de grote projectontwikkelaars niet in grote eenheden die woningen opkopen. Alles wat de heer Engberts hier aangeeft van wat de PvdA heeft gedaan, is gewoon een wassen neus. Daar klopt gewoon helemaal niets van. Er is geen enkele inspanning geweest.

De **VOORZITTER**. De heer Engberts.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Ik vind het ingewikkeld als de feiten worden ontkend. Er is zelfbewoningsplicht bij alle nieuwbouwprojecten in de middenhuur. Er zijn huurteams. Er is opkoopbescherming vanaf 1 januari. Het is ingewikkeld als er dan terug wordt gezegd dat het niet waar is. Dan weet ik niet meer waar ik moet beginnen. Als de heer Cicek zegt, want daar kunnen we het dan natuurlijk nog wel even over hebben, dat er 14.000 woningen uit de sociale voorraad zijn verdwenen, is dat waar. 12.000 daarvan, 85% van de afname van de sociale voorraad, was de sociale koop en dat heeft alles te maken met de stijging van de WOZ-waarde. Wat hebben wij gedaan? Gelobbyd bij het rijk, zodat er een wetswijziging is zodat de WOZ-waarde in het puntenstelsel anders gaat meetellen, zodat er minder woningen uit die sociale voorraad weglekken. Dat is wat wij hebben gedaan, dat zijn concrete resultaten. Als de heer Cicek dat niet wil zien, dan weet ik het ook niet meer.

De **VOORZITTER**. De heer Cicek.

De heer **CICEK** (sp). Voorzitter, het klopt niet. Wat de PvdA heeft gedaan, is op het moment dat je je verdeelsleutel maakt, zeggen 20-30-30-20, zeggen dat de sociale voorraad in Rotterdam met 70% te hoog is. Dat wijken gediversificeerd moeten worden. Dat er meerdere sociale woningen moeten worden onttrokken. Dat is wat de PvdA heeft gedaan. Niets anders. Wat de PvdA ook heeft gedaan is aangeven dat de sociale voorraad te hoog is, maar ondertussen de WOZ van € 170.000,00 naar € 220.000,00 opplussen, zodat die sociale voorraad groter lijkt, zodat de woningen die worden onttrokken minder opvallen.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Cicek, ik ga u even helpen. U spreekt nu de hele ochtend over sociale bevoorrading. Volgens mij bedoelt u sociale voorraad, want anders lijkt het alsof u iets anders bedoelt. Als u het goed vindt gaan we dat corrigeren. U spreekt over sociale bevoorrading, maar u bedoelt sociale voorraad. Om misverstanden te vermijden over uw bedoelingen leek het me handig dat ik u daaraan help herinneren. U mag daarmee doorgaan, maar volgens mij bedoelt u sociale voorraad. De heer Engberts.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Ja, nu ben ik zelf heel even kwijt waar ik ook alweer op wilde antwoorden. Maar het is natuurlijk altijd de PvdA die het heeft gedaan. Ook als het allemaal goed is gedaan, hebben we het toch gedaan. Het lijstje dat ik net opsomde kan ik nog een keer gaan noemen, maar het is toch gerealiseerd onder dit college. Dus als het gaat over de afname van de voorraad en het bijbouwen, het is ook geen geheim, we hebben ook al drieënhalf jaar gezegd: wij hadden natuurlijk liever wat meer sociaal, een hoger percentage. Dat hebben we niet gerealiseerd. Daarvan hebben we niet iedereen weten te overtuigen in deze raad, maar wat wel is gebeurd, is dat in de praktijk 44% in 2020 sociaal is in de nieuwbouwrealisatie. Dus ik vind nogal een verschil zitten tussen die 20-30-30-20, wat de bedoeling was, en de 44% die het is geworden. Nou, volgens mij moet de heer Cicek de vlag uitsteken.

De **VOORZITTER**. De heer Cicek.

De heer **CICEK** (sp). Hoor ik de PvdA nu zeggen dat 44% in die nieuwe voorraad van de stad sociaal is?

De heer **ENGBERTS** (pvda). Ja, dat hoort u mij zeggen. Dat staat gewoon in de monitor Woonvisie die we donderdag op de agenda hebben.

De **VOORZITTER**. De heer Cicek.

De heer **CICEK** (sp). Dus van die 18.000 woningen die dit college wil gaan bouwen, is 44% als sociaal aangemerkt?

De **VOORZITTER**. De heer Engberts.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Nu luistert u niet goed, ik zei 2020.

De **VOORZITTER**. De heer Cicek.

De heer **CICEK** (sp). Nou ja goed, kijk, wat de heer Achbar inderdaad ook al aangeeft, is er een verschil tussen het beginnen met de realisatie en het afronden van een project, dus ik zou graag van de PvdA willen horen, hoeveel procent van de woningen die dit college aan het bouwen is, sociaal is geweest?

De **VOORZITTER**. De heer Engberts.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Ik vind dit soort quizjes altijd ingewikkeld, want je kan altijd meer vragen dan je op dat moment voor je hebt, maar u wilt dit heel graag weten. Volgens mij is dat op dit moment 35% tot en met 2019. Ja, 35%.

De **VOORZITTER**. De heer Cicek.

De heer **CICEK** (sp). Die 35% sociale woningen, waar zijn die dan? Welke woningen zijn het, welke bouwprojecten zijn dit? Ook in het middensegment. De natuurlijke prijsontwikkeling heeft dusdanig druk op de woningmarkt gezet dat ik die woningen niet zie en dat de Rotterdammers ze niet zien. Welke bouwprojecten zijn dit dan?

De **VOORZITTER**. Eén opmerking. Ik ben redelijk ingevoerd en ik volg u allen, maar mij begint het zo langzamerhand met die getallen te duizelen en we hebben ook een debat waar gewone burgers naar kijken. Wilt u daar een beetje rekening mee houden? De heer Engberts.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Voorzitter, u heeft helemaal gelijk. Alle woningen die zijn toegevoegd aan de sociale voorraad, 44%, wil de heer Cicek afdoen als luchtkastelen. Ik ga graag met hem een stukje fietsen of met welk ander vervoermiddel dan ook om het te laten zien.

De **VOORZITTER**. De heer Leewis, en ik zou zo meteen graag terug willen naar de heer Simons.

De heer **LEEWIS** (gl). Ja voorzitter, ik wilde hier nog één toevoeging aan doen, namelijk dat we in dit college hebben afgesproken dat er 20% sociale woningbouw zou komen. Dat is beter gegaan. Het is 35% geworden. Dat de heer Cicek zich druk maakt over de onttrekking van sociale woningen, betaalbare woningen eigenlijk, door de woningstijging, daar maak ik me zelf ook zorgen over. En wie maakt zich daar ook zorgen over? De wethouder van de SP in Amsterdam die al zevenenhalf jaar verantwoordelijk was voor dat dossier, die precies met deze zelfde problematiek te maken heeft en precies dezelfde onttrekking uit het betaalbare segment ziet. Mijnheer Cicek, het is ontzettend goed dat u dit thema agendeert, het is ontzettend goed dat wij met z'n allen dit thema agenderen, want dat verdient agendering en daar moet wat aan gebeuren. Er moet wat aan gebeuren op rijksniveau.

De **VOORZITTER**. De heer Cicek.

De heer **CICEK** (sp). Voorzitter, ik herken me heel erg in dit betoog, maar ook GroenLinks is drieënhalf jaar onderdeel van het college geweest. Wat heeft GroenLinks gedaan om te zorgen dat we in onze stad nog steeds betaalbare huisvesting kunnen aanbieden?

De **VOORZITTER**. De heer Leewis.

De heer **LEEWIS** (gl). Voorzitter, 35% van de bouwprojecten was sociale voorraad. We hebben wel zelfbewoningsplicht ingevoerd. Dat kunt u ontkennen, maar dat staat gewoon in alle stukken. Wel is er op die huurteams ingezet, dus er is wel degelijk een hoop gebeurd, maar ik ben het met u eens dat het nog niet genoeg is. Er moet meer gebeuren. Wat er alleen moet gebeuren is dat er rijksregels veranderd moeten worden. Dan kunnen we echt stappen gaan maken. Want die bouwproductie die dit college heeft gedaan, zeker op dat sociale segment, daar ben ik heel trots op, maar ik concludeer ook met u dat het nog niet genoeg is.

De **VOORZITTER**. De heer Cicek.

De heer **CICEK** (sp). Ja voorzitter, ook hier hoor ik weer: we hebben ingezet op huurteams. Nee, er is niet ingezet op huurteams. 40% van de sociale voorraad in Rotterdam is in de private sector waar we geen grip op hebben. Daar moet je grip op hebben. Je kan niet 40% van de sociale voorraad als sociaal aanmerken als je totaal geen toezicht daarop hebt.

GroenLinks heeft bij de bouwplannen in het Kralingse Bos tegen zelfbewoningsplicht gestemd. Bij de Tweebos heeft GroenLinks tegen zelfbewoningsplicht gestemd. Alleen bij Parkhaven hebben jullie mee gestemd. Bij alle andere projecten hebben jullie niet met zelfbewoningsplicht meegedaan. En aan de andere kant wil ik die vraag die ik aan de PvdA stelde ook richting GroenLinks gaan stellen. Ik bewaar hem nog even voorzitter.

De **VOORZITTER**. Dan ga ik naar de heer Achbar.

De heer **ACHBAR** (denk). Voorzitter, ik wil wel een vraag stellen aan de heer Leewis, want ook hij is trots op de realisatie van 35% sociale woningvoorraad deze periode. Ik ben benieuwd of de heer Leewis voor zichzelf een balans heeft opgemaakt van hoeveel sociale woningen er gesloopt zijn deze periode. Als je dan dus een balans opmaakt van hoeveel er gesloopt zijn en hoeveel er daarvoor zijn teruggekomen, wil ik vragen of hij dan alsnog tevreden is.

De **VOORZITTER**. De heer Leewis.

De heer **LEEWIS** (gl). Ja voorzitter, u zult me moeten verontschuldigen dat ik niet de woordvoerder bouwen en wonen ben, maar wat ik wel weet is dat er aanzienlijk meer woningen in het sociale segment zijn gebouwd dan er zijn gesloopt. Daar ben ik inderdaad trots op, dat er toegevoegd is aan het sociale segment, maar als het punt van mijnheer Achbar is dat er niet genoeg betaalbare woningen zijn in deze stad, dan ben ik dat met hem eens en volgens mij is ongeveer de hele breedte van deze raad dat met u eens.

De **VOORZITTER**. In deze ronde nog één keer en dan ga ik terug naar de heer Simons. De heer Engberts.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Ik ben het met u eens. Laten we niet al die cijfers over de mensen uitstrooien, want dat wordt onnavolgbaar. Maar ik word wel een beetje verdrietig als ik de heer Cicek hoor zeggen dat we niets doen aan het aanpakken van de misstanden in de particuliere verhuur. Juist daar zijn de huurteams voor. Die zijn daarop gericht. Daar hebben we onderzoek naar gedaan waar zelfs de geharnaste tegenstanders van de huurteams van schrokken. Toen is het gaan lopen en ik ben er gewoon trots op. Ik ben er gewoon trots op.

De **VOORZITTER**. Heren, ik ga echt terug naar de heer Simons. U kunt zo dadelijk nog verder op andere moment deelnemen aan het debat, want anders vind ik het zo onaardig en raakt hij de lijn van zijn betoog kwijt. Het is nu al ruim twintig minuten. De heer Simons.

De heer **SIMONS** (lr). Dank u voorzitter. Maar ook in de mooiste stad van de wereld komen veel grote problemen voor. Vooral op het gebied van veiligheid. Hier maakt Leefbaar Rotterdam zich grote zorgen over. Op de Slinge stak dit weekend een 12-jarige jongen een andere 12-jarige jongen neer. In Feijenoord, Beverwaard, Delfshaven en vele andere Rotterdamse wijken zijn steek- en schietpartijen aan de orde van de dag. In Zevenkamp en Ommoord intimideren 12- tot 15-jarige jongens buurtbewoners. In Rozenburg ontwijken ouderen grote groepen jongeren omdat ze bang zijn aangevallen te worden. In het centrum doen daklozen hun behoefte in de zandbak van spelende kinderen. Op de Wilhelminapier en andere kades zorgen drugsdealers en ander tuig in auto's voor geluidsoverlast en onveilige verkeerssituaties. In Nesselande kent iedereen wel een verhaal over een auto-inbraak. In Kralingen houden dronken studenten bewoners uit hun slaap. In de haven werd vorige week 4000 kilo cocaïne onderschept, het topje van de ijsberg van alle drugs die er dagelijks doorheen gaan.

De **VOORZITTER**. Ik was aan het meeschrijven, want ik dacht: dat zijn onderwerpen waar ik iets van moet vinden, dus ik had u even over het hoofd gezien. De heer Segers-Hoogendoorn.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Dank voorzitter. Ik wil via u aan de heer Simons vragen of hij het ook met mij eens is dat subjectieve veiligheid heel belangrijk is in het gevoel dat mensen hebben. Het veiligheidsgevoel dat u zelf omschrijft. Dat is mijn eerste vraag aan de heer Simons.

De **VOORZITTER**. De heer Simons.

De heer **SIMONS** (lr). Natuurlijk, hoe mensen zich voelen, of ze zich veilig of onveilig voelen, is heel belangrijk.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Bent u het dan ook met mij eens dat wij ook iets te doen hebben in het verwoorden van de daadwerkelijke veiligheid in de stad. Want ik ben het helemaal met u eens dat we die steek- en schietincidenten zien oplopen, maar die andere dingen die u noemt, zoals woninginbraken en high impact crimes, die dalen al jaren. Ook deze periode. Ik denk dat het wel goed zou zijn, en dat wil ik u ter overweging meegeven, om ook dat te benoemen, want dat zorgt ervoor dat mensen in die wijken waar ze zich nu onveilig voelen, zich misschien wel wat veiliger gaan voelen. Dat is ook onze taak als politiek. Bent u dat met mij eens?

De **VOORZITTER**. De heer Simons.

De heer **SIMONS** (lr). Kijk, een van de redenen van onveiligheid is de zogenaamde straatintimidatie. Een aspect daarvan is de seksuele straatintimidatie, dat 84% van onze vrouwen en meisjes zich onveilig voelt of onheus bejegend. Daar vragen wij al aandacht voor. Als we dat eens een keer beter kunnen aanpakken, dan zouden we in ieder geval dat veiligheidsgevoel omhoog kunnen krijgen, dus dat ben ik gewoon met u eens. Daar moeten we harder aan werken.

De **VOORZITTER**. De heer Lansink.

De heer **LANSINK-BASTEMEIJER** (vvd). Ja voorzitter, ik ben benieuwd of de fractievoorzitter van Leefbaar Rotterdam alleen komt met het duiden van problemen, dus wordt u een probleembenoempartij, of komt u ook nog met oplossingen?

De heer **SIMONS** (lr). Even geduld nog mijnheer Lansink. Je moet eerst het probleem analyseren voor je met oplossingen komt. Maar dat er op het gebied van veiligheid een probleem is daar zijn we het gelukkig allemaal over eens. Iedere wijk en ieder gebied kent wel grote veiligheidsproblemen. Hoe komt dat? Doet onze politie misschien haar werk niet goed? Nou, integendeel. Onze agenten leveren iedere dag weer vakwerk af. Alle lof voor onze vrouwen en mannen in het blauw. Maar zij hebben simpelweg meer collega's nodig. Politiechef Fred Westerbeke zei onlangs in de krant dat er 300 vacatures openstaan. Leefbaar Rotterdam vindt dat deze snel vervuld moeten worden. Als het even kan breiden we de politiemacht verder uit.

De **VOORZITTER**. De heer Leewis.

De heer **LEEWIS** (gl). Kijk voorzitter, dat we ons zorgen maken over individuele casussen die misgaan, daar ben ik het absoluut mee eens. Als er in de zomer bij mij om de hoek een

schietpartij is, dat doet mij wat. Maar mijnheer Simons, u kunt toch ook niet ontkennen dat jaar op jaar de hoeveelheid ernstige incidenten in Rotterdam steeds minder wordt. Dus als u doet alsof het hier een soort wilde westen is, dan doet u ook geen recht aan deze stad.

De **VOORZITTER**. De heer Simons.

De heer **SIMONS** (lr). Nou ja, ik heb hier een lijstje. De geweldsexplosie sinds 1 juli, meer dan honderd schiet- en steekincidenten. U kunt dat bagatelliseren, wij doen dat niet. Ik ga verder. Er zijn namelijk veel meer agenten nodig om de georganiseerde misdaad, de Taghi's van deze wereld keihard aan te pakken.

De **VOORZITTER**. De heer Leewis.

De heer **LEEWIS** (gl). Nee voorzitter, ik bagatelliseer dat helemaal niet, want voor iedereen die het overkomt is dat natuurlijk vreselijk. Maar we kunnen natuurlijk ook niet ontkennen dat in deze stad gewoon altijd helaas best wel wat gebeurt, ook in de periodes dat Leefbaar Rotterdam aan de macht was. Ik hoop dat we ooit in een periode komen waarin dat niet zo is, maar dat is helaas een feit van het wonen in een stad en het feit van het wonen in een havenstad. Maar als het gaat om de heftige incidenten, de schietincidenten, is nog nooit zo weinig geweest als het afgelopen jaar. Als de heer Simons dan doet alsof het hier een wild westen is, dan vind ik dat wel echt kracht doen aan hoe deze stad ervoor staat.

De **VOORZITTER**. De heer Simons.

De heer **SIMONS** (lr). Er gebeurt af en toe weleens wat, zegt u. Wij vinden dat er veel te veel gebeurt. Kijk, u kunt statistisch gezien gelijk hebben, want als u gewoon de periode van de avondklok en de lockdown gaat meetellen voor het jaargemiddelde, dan komen we misschien gemiddeld op een misschien net iets onveiliger jaar. Als we gewoon de cijfers vanaf 1 juli erbij pakken, dat kunt u ook doen, wij hebben hier een mooi lijstje liggen, dan ziet u dat het echt de spuigaten uitloopt, zoals de heer Westerbeke ook zelf heeft gezegd. Wij vinden gewoon dat daar wat aan gedaan moet worden. Dan hebben we het nog niet eens over straatintimidatie gehad, de seksuele straatintimidatie. Vindt u dat er ook bij horen bij een grote stad? Nou, wij niet.

De **VOORZITTER**. De heer Leewis.

De heer **LEEWIS** (gl). Nee voorzitter, dat verwijt kunt u GroenLinks echt niet voor de voeten werpen. Samen met u hebben we juist op dat onderwerp altijd heel veel kabaal gemaakt.

De **VOORZITTER**. U kunt verdergaan mijnheer Simons.

De heer **SIMONS** (lr). Alleen, kunnen wij als gemeente Rotterdam dit even regelen? We kunnen onze stad zo aantrekkelijk mogelijk maken voor jonge agenten door ze via artikel 9 van de Rotterdamwet voorrang te geven op de huizemarkt, maar voor meer agenten zijn we toch echt afhankelijk van het nieuwe kabinet in Den Haag. Zij moeten meer geld investeren in de veiligheid van Nederland. De meeste landelijke partijen hebben voor de Tweede Kamerverkiezing in hun verkiezingsprogramma meer wijkagenten beloofd. Leefbaar Rotterdam heeft daarom onlangs het college verzocht om deze partijen aan hun belofte te houden, de lobby voor meer wijkagenten is gaande, schreef burgemeester Aboutaleb als antwoord op onze motie. Tja, de lobby is gaande, maar het tekort van agenten speelt al jaren. Straks komt het college weer terug uit Den Haag en hebben we weer niet genoeg meer agenten. Wat kunnen we nu doen om deze lobby kracht bij te zetten? Beste

raadsleden, laten we gaan demonstreren. Laten we als Rotterdamse broeders en zusters samen naar het Malieveld trekken.

De **VOORZITTER**. De heer Lansink.

De heer **LANSINK-BASTEMEIJER** (vvd). Voorzitter, net als bij het bouwendossier wijst de fractievoorzitter van Leefbaar Rotterdam, tevens lijsttrekker, vooral naar anderen om het probleem op te lossen met betrekking tot veilig. Zijn betogen beginnen toch doorgaans meestal met de belangrijkste punten die hij wil inbrengen en continu, zowel bij bouwen als bij veilig, wijst u vooral naar die ander. Wat gaat Leefbaar Rotterdam doen hier in deze raad om de stad weer een stukje veiliger te maken? Nu niet even wijzen naar de stad en uw demonstraties. Dat doen we ook en we sturen de burgemeester ook op pad en dat doet hij ook uitstekend en we zijn er nog niet maar ik ga ervan uit dat hij met zijn onderhandelingsskills het voor Rotterdam gaat regelen. Maar wat gaat u nu doen mijnheer Simons? Wat is uw bijdrage aan een veiliger Rotterdam?

De heer **SIMONS** (lr). Daar ga ik zo op komen, maar ik moet gewoon constateren dat onder tien jaar VVD van Rutte niet alleen de zorg is uitgekleed van 2800 ic-bedden naar de 1000 nu. Maar ook de politie, dat weet u ook. Dus u kunt hier wel mooi weer spelen en alsof dat allemaal niet ter zake doet, maar neemt u zelf eens verantwoordelijkheid en gaat u eens tegen uw partijgenoten in Den Haag zeggen dat ze ook gewoon eens moeten gaan doen wat ze beloven.

De **VOORZITTER**. De heer Lansink.

De heer **LANSINK-BASTEMEIJER** (vvd). Ja voorzitter, ik moet dus constateren dat het Leefbaar Nederland is geworden, en geen Leefbaar Rotterdam en dat mag.

De **VOORZITTER**. De heer Simons.

De heer **SIMONS** (lr). Nogmaals, mijn oproep aan u, raadsleden. Laten we gaan demonstreren. Laten we als Rotterdamse broeders en zusters samen naar het Malieveld trekken. Ze moeten in Den Haag gaan inzien dat er grotere investeringen op het gebied van veiligheid en in ons politieapparaat broodnodig zijn. Laten we de megafoons van zolder halen. Laten we pannen kopen bij de Hema en spandoeken maken. Wat ons betreft bouwen we ook een grote agent van hout, net als het houten huisje bij het woonprotest, die we deze keer niet als stormram tegen de ME gebruiken, en laten we zoveel mogelijk mensen uitnodigen. Misschien kunnen de linkse partijen nog wat Antifa-vrienden optrommelen. O nee, het is juist een demonstratie voor meer agenten. Excuus, laat maar. Kortom, de nood is hoog. Wij zeggen: let's go en dienen daarom een motie in, 'Met z'n allen naar het Malieveld voor meer agenten'. Iedereen die meetekent met deze motie gaat met ons mee naar het Malieveld.
Ik hoor net dat D66 zich druk maakt over het gras op het Malieveld als we daarnaartoe gaan, maar goed. Targets, in 2002 heeft Leefbaar Rotterdam afrekenbare targets voor het college B&W geïntroduceerd. Waarom? De Rotterdammers mogen ervan uitgaan dat de gemeente doelen stelt en deze ook behaalt. Even een lijstje maken en dan afvinken. Dit huidige college heeft in 2018 veertien targets opgesteld. De voorlopige resultaten zijn schrikbarend. Het lijkt erop dat er hooguit vier targets gehaald gaan worden.

De **VOORZITTER**. De heer Engberts.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Dank u voorzitter. Ik was met belangstelling aan het luisteren naar het hele betoog over de agenten. Meer agenten, daar zijn wij ook voor, meer wijkagenten, allemaal prima, die vacatures moeten we ook vervullen. Toen dacht ik: en nu gaat er evenwicht komen hè, dat we ook aan preventie moeten doen. Lof voor de jongerenhubs, complimenten voor de investeringen die we gaan doen in het pleinwerk, omdat het natuurlijk, net als bij de seksuele straatintimidatie, niet alleen maar gaat om repressie en beboeten, maar ook om uitleg en bewustwording. Ik dacht eigenlijk: waar blijven nu de complimenten?

De **VOORZITTER**. De heer Simons.

De heer **SIMONS** (lr). Zoals u weet zijn wij ook groot voorstander om aan de voorkant te gaan zitten. Daar hebben we wijkagenten voor nodig en daar is mijn pleidooi op gericht, om daadwerkelijk te zorgen, want het zijn allemaal mooie praatjes ook van dit college, maar er gebeurt gewoon niets. Er is geen agent bij gekomen, er gaan alleen maar agenten weg. Wij gaan alles uit de kast halen, ook een demonstratie op het Malieveld, gewoon om onze wens om Rotterdam veiliger te maken, juist ook door wijkagenten, gewoon kracht bij te zetten, dus ik snap uw hele opmerking gewoon niet. Daar bent u toch ook niet op tegen? Of bent u opeens ook tegen meer wijkagenten? Want u heeft het niet voor elkaar gekregen. Dat kan ook niet voor een deel, maar wij willen gewoon alles op alles zetten, het liefst samen met iedereen, om gewoon dat probleem onder de aandacht te brengen, om die seksuele straatintimidatie, om die intimidatie, om die schietpartijen, om die steekpartijen gewoon te verminderen. Want het wordt alleen maar erger hier.

De **VOORZITTER**. De heer Engberts.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Ja natuurlijk. Wijkagenten zijn superbelangrijk. Maar dat is niet het hele verhaal. Het gaat er natuurlijk ook om dat we investeren in onze jongeren, dat we ze nieuw perspectief geven, dat we ze laten zien dat het ook om andere dingen in het leven gaat en dat het criminele pad niet lonend is maar dat we daar wel iets naast hebben gezet, en dat we weten wat er speelt onder jongeren, dat we investeren in het jeugdwerk en in het jongerenwerk. En ja, wij kunnen geen blikken wijkagenten opentrekken, we kunnen wel gaan demonstreren op het Malieveld, maar wat we ook kunnen doen, en dat is wat dit college doet, dat is wat wij doen, is investeren in het jeugd- en jongerenwerk, investeren in jeugdwerkers, in jongerenhubs. Miljoenen in de begroting gaan hierheen. Dus dat we in de woorden van de heer Simons niets doen en niets bereiken, is niet waar. Wij doen waar we wel goed in zijn, namelijk zorgen dat we ook de preventie in de stad op orde hebben.

De **VOORZITTER**. De heer Lansink.

De heer **LANSINK-BASTEMEIJER** (vvd). De heer Simons maakt het ons wel ontzettend makkelijk, want het verhaal van Leefbaar Rotterdam gaat niet verder dan dat we wijkagenten erbij plussen door een demonstratie. Punt. Einde betoog over veilig. We gaan het over de targets van dit college hebben. Dat snap ik ook wel, want de heer Simons heeft eigenlijk ook niets toe te voegen aan het beleid dat wij de afgelopen jaren hebben gevoerd. Daarom is het zo stil aan de kant van Leefbaar Rotterdam. Volledige steun voor de lijn van de VVD in deze raad. Meer camera's, preventief fouilleren, patseraanpak, Mosquito's, u heeft het allemaal gekregen. In grotere aantallen dan u in het verleden ooit voor elkaar heeft gekregen mijnheer Simons. Dat is de reden waarom uw verhaal over veilig zo dun is. Het enige wat u nog wilt toevoegen zijn wijkagenten en, mijnheer Simons, dat is nu precies wat wij ook al lang, al jaren aan het proberen zijn, in overleg met onze burgemeester als eerste, om dat voor elkaar

te krijgen. Wat dat aangaat vertrouwt Leefbaar Rotterdam veilig dus ontzettend toe aan de VVD. Dank voor die steun mijnheer Simons.

De **VOORZITTER**. Ik hoor geen vraag. Mevrouw Zeegers.

De heer **SIMONS** (lr). Leuke retoriek voorzitter, maar ik moet gewoon helaas constateren, en dat vind ik wel heel triest, dat ondanks alle woorden de seksuele straatintimidatie nog ongekend hoog is en dat afgelopen weekend, en dat is helaas al eerder gebeurd, twee jonge jongens van 12 jaar elkaar neersteken. Wat heeft u daaraan gedaan mijnheer Lansink, om dat te voorkomen? Of ligt dat niet in uw macht? Moet u dan even naar iemand anders wijzen of naar iemand anders gaan? U zit nu in het bestuur, u bent nu verantwoordelijk voor de veiligheid. En wat de trend is deze zomer, zijn stille tochten voor jongeren die elkaar doodsteken. Dat is wat er aan de hand is en daar gaat u overheen. En wat uw targets betreft, u haalt ook geen enkel target. Waar bent u nu in godsnaam mee bezig? Ga nu eens gewoon doen waarvoor u hier zit. Dit is gewoon goedkope retoriek. Ga gewoon eens achter die tafel zitten en ga wat doen.

De **VOORZITTER**. De heer Lansink.

De heer **LANSINK-BASTEMEIJER** (vvd). Landelijk zitten we in de lobby voor strafbaarstelling van straatintimidatie en maken wij ons daar hard voor, ook met deze wethouders en onze burgemeester. We hebben tentoonstellingen om het bespreekbaar te maken, om aan te geven hoe belangrijk het is. De wethouder is in gesprek met onderwijsinstellingen om daar ook straatintimidatie al vroeg bespreekbaar te maken. Alles wat in ons vermogen ligt, dat doen wij. En wat u precies wilt, we zorgen er ook nog voor dat we vanuit de rijksoverheid die steun krijgen die deze grote stad zo nodig heeft. We wachten tot die strafbaarstelling er is, en tot die tijd doen we alles wat in ons vermogen ligt om in ieder geval de straatintimidatie op de agenda te laten staan om daar alles wat wij kunnen doen vanuit een preventieve kant en met onze jongerenwerkers en met onderwijsinstellingen een bijdrage te leveren om die straatintimidatie te doen afnemen. Dat is wat u van mij mag verwachten en dat is dus precies wat de VVD doet.

De heer **SIMONS** (lr). Ja voorzitter, dus ik moet concluderen werkgroepjes, theedrinken, erover praten, agenderen, dat zijn de daden van de VVD in Rotterdam als het over deze ernstige zaken gaat. Teleurstellend.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Zeegers.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66). Ja, dank u wel voorzitter. Ik ga even terug naar het begin van het betoog van de heer Simons toen hij begon over veiligheid. Ik ga niet helemaal terug naar Hoek van Holland, nee. Toen hij over veiligheid begon zei hij dat het begon met de analyse van het probleem. Dat ben ik helemaal met de heer Simons eens, het begint inderdaad bij de analyse van het probleem. Maar wat u vervolgens doet, u haalt allerlei incidenten aan waarvan een deel inderdaad zeer ernstig, als we het hebben over de steekincidenten en de straatintimidatie. Daar vindt u ons aan uw zijde, wij vinden dat ook echt heel erg, een serieus groot probleem. Maar u haalt er ook allerlei andere dingen bij. Vervolgens blijkt dat natuurlijk allemaal helemaal niet meer waar te zijn dus dan heeft u het daar niet meer over en gaat u over op meer agenten. Mijn vraag aan u is, waarom u zo zegt: het gaat om de analyse van het probleem, terwijl u eigenlijk in uw analyse een beetje aan het shoppen bent en vervolgens ook erg in casuïstiek blijft hangen. Want we weten ook dat op het moment dat we jongeren zo wegzetten zoals u dat nu heeft gedaan, dat dat criminaliserend en

stigmatiserend werkt. Dat soort dingen neemt u niet mee in uw analyse. Waarom kijkt u niet wat breder en ook op een wat hoger abstractieniveau dan u nu doet?

De **VOORZITTER**. Mijnheer Simons.

De heer **SIMONS** (lr). Mevrouw Zeegers, wat zegt u tegen de ouders van die 12-jarige jongen die doodgestoken is. Zegt u dan: was hij maar op boksles geweest, dan hadden we het voorkomen?

Mevrouw **ZEEGERS** (d66). Nou, wat ik zal zeggen wanneer ik met zo iemand in gesprek ben, het is natuurlijk zo verschrikkelijk wat iemand dan meemaakt, dat is iets anders dan hoe wij hier in de raad met elkaar debatteren. Die dingen ga ik dus niet door elkaar halen. Als je bij iemand bent die zoiets meemaakt, dat is iets waar je niet meer overheen komt in je leven. Het lijkt mij dus gewoon niet gepast om het daar nu hier over te hebben, omdat dat ieder raakt. Ieder die een kind heeft, die raakt dat. Als je dat hoort, als je dat meemaakt, dat lijkt mij echt verschrikkelijk. Maar het is onze taak hier in de gemeenteraad om hier bovenuit te stijgen en met maatregelen te komen die daadwerkelijk effectief zijn, die daadwerkelijk iets aan dit soort problemen doen. Het heeft geen zin om dan ieder incident an sich te behandelen. Die zijn ook verschrikkelijk. Maar wat hebben die mensen eraan als wij alleen maar populistische retoriek hier in de zaal strooien en niet bezig zijn met daadwerkelijke oplossingen die erover gaan hoe we die jongeren beter kunnen begeleiden. Hoe we hen niet criminaliseren, maar handvatten geven om hun leven beter vorm te geven. Dat is dus ook mijn oproep aan u, hoe kijkt u daar dan naar?

De **VOORZITTER**. De heer Simons.

De heer **SIMONS** (lr). Ik moet constateren dat D66 Rotterdam tegen preventief fouilleren is, tegen cameratoezicht, tegen Mosquito's, maar wel een briljant plan heeft bedacht voor gratis bokslessen. Ik denk dat deze aanpak gefaald heeft en ik denk dat u een heel moeilijk verhaal heeft naar die ouder toe als u dat vertelt, waarom u overal tegen bent, om gewoon deze problemen in beeld te brengen, op te lossen en eventueel te vervolgen.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Zeegers.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66). Wij zijn voor proportionaliteit in de maatregelen die worden ingezet. Volgens mij heeft mijn collega Arsieni dat altijd heel goed verwoord hier in deze raad. Natuurlijk zijn wij ook voor opsporingsmiddelen die ertoe doen, maar we moeten wel kijken naar de proportionaliteit. Waar ik het nu over heb, is stigmatiserend en criminaliserend taalgebruik jegens jongeren waar we die mensen echt niet mee gaan helpen. Wij zijn dus ook geen voorstander van de Mosquito's want dat is helemaal geen oplossing en draagt alleen maar bij aan het wegzetten van jongeren in deze maatschappij, terwijl je ze ook zou moeten helpen. En bokslessen schijnen inderdaad ook daadwerkelijk goed te helpen in het reguleren van energie. Jongeren willen gewoon hun energie kwijt kunnen en dan is een boksles echt vele malen beter dan een beetje op straat hangen en andere mensen lastigvallen. Het lijkt mij een heel effectieve maatregel en dat blijkt in de praktijk ook zo uit te werken. Ik begrijp dus werkelijk niet waarom Leefbaar Rotterdam daar tegen is. Kunt u dat eigenlijk verklaren?

De **VOORZITTER**. De heer Simons.

De heer **SIMONS** (lr). Ja, wij willen de slachtoffers serieus nemen en niet gewoon van alles roepen en dan met gratis bokslessen komen. Dat is voor ons gewoon echt geen oplossing.

Het is symboolpolitiek. U bent overal tegen. U zegt het zelf ook. Mosquito's, preventief fouilleren. Er moet gericht preventief gefouilleerd worden. Die groepen die bij Slinge rondhangen. Zo'n steekpartij is altijd het topje van de ijsberg. Het is al lang in kaart. Alle reizigers die daar elke dag langslopen zien dat, die worden geïntimideerd door die groepen. Maar u kijkt weg. En dat moet stoppen.

De **VOORZITTER**. Nog één keer mevrouw Zeegers.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66). Ik bestrijd even wat de heer Simons zegt. Nu ben ik even kwijt wat ik wilde bestrijden, dat is een beetje zonde, maar daar kom ik zo meteen nog wel even op terug.

De **VOORZITTER**. Dan ga ik naar de heer Lansink. Of mijnheer Meeuwissen.

De heer **MEEUWISSEN** (pvv). Dank u wel voorzitter. Ten eerste, schokkend, het praatje van mevrouw Zeegers van D66. Zij wil natuurlijk weer Badr Hari's kweken, allemaal levensgevaarlijke mensen hier op straat. Dan weer terugkomend op de heer Simons. Hij trekt weer een heel grote broek aan met zijn laffe Leefbaar, het lokale partijtje hier, dat hij wil gaan demonstreren, de barricades op, goh, wat een held is hij hier ineens. We zien hem al zo weinig in Rotterdam, en dan gaat hij ook nog een beetje landelijk lopen demonstreren. Ik zou ook aan de heer Simons willen vragen: gaat u ook in Brussel demonstreren tegen de EU, tegen het walgelijke opengrenzenbeleid? Tegen de tsunami die Rutte nu over ons uitstort van niet-westerse allochtonen? We zien allemaal de beelden van Ter Apel, allemaal testosteronbommen die het allemaal nog veel onveiliger maken, dan wordt het nog onveiliger mijnheer Simons. Gaat u ook naar een of ander groot veld in Brussel om daar te demonstreren? Tot zover.

De **VOORZITTER**. U mag er van alles van vinden mijnheer Simons, maar het is wel een debat over de begroting van Rotterdam.

De heer **SIMONS** (lr). Ik heb alle raadsleden uitgenodigd om met ons mee te demonstreren. Ook de heer Meeuwissen. Dus het is aan u om mee te tekenen en mee te doen voor een veiliger Rotterdam. Als u zelf liever naar Brussel gaat dan houd ik u niet tegen, maar ik ga niet met u mee.

De **VOORZITTER**. De heer Meeuwissen.

De heer **MEEUWISSEN** (pvv). Voorzitter, ik zou tegen de heer Simons willen zeggen dat hij mijn volle steun krijgt als hij ook in die motie zet dat we in Brussel gaan demonstreren tegen het verschrikkelijke EU-gedrocht, dat allerlei ellende over ons uitstort op het moment. Tot zover.

De **VOORZITTER**. En passant zei u nog iets richting mevrouw Zeegers. Kan het misschien met één zin?

Mevrouw **ZEEGERS** (d66). Ja, dat was wat de heer Simons eigenlijk ook zei. Op het moment dat wij bokslessen mogelijk willen maken voor jongeren, is dat natuurlijk niet als straf bedoeld. Zo wordt het natuurlijk neergezet. Nee, dat is bedoeld om jongeren een uitlaatklep te geven en hun energie kwijt te kunnen, maar ook om met elkaar te sporten. Dat is als een preventief sportmiddel bedoeld. Natuurlijk niet op het moment dat iemand is opgepakt ergens voor, dat je dan zegt: nu gaat u naar sportles. Dat is nooit en te nimmer de

opzet geweest, dus dat is ook een valse voorstelling van zaken. Dat wilde ik even rechtzetten.

De **VOORZITTER**. Waarvan akte. De heer Lansink.

De heer **LANSINK-BASTEMEIJER** (vvd). Ja, probleembenoempartij Leefbaar Rotterdam heeft het stukje veilig afgehandeld en kwam nog even terug via mijn interruptie over straatintimidatie. Ik heb u aangegeven wat onze inzet is. Wat is de oplossing voor straatintimidatie vanuit probleembenoempartij Leefbaar Rotterdam?

De **VOORZITTER**. De heer Simons.

De heer **SIMONS** (lr). Volgens mij zijn wij mede grondlegger van het sisverbod in Rotterdam. Dat is helaas door de rechter afgewezen. Maar wij komen binnenkort weer met een nieuw voorstel, want andere gemeenten hebben ook alweer een goede maas in de wet bedacht en we wachten natuurlijk op de VVD en andere landelijke partijen tot ze gewoon eindelijk eens een keer de landelijke wetten erdoorheen jassen. Maar ja, jullie zijn allemaal erg bezig met functie elders en met elkaar, een jaar na de verkiezingen. Ik zou dus zeggen, help ons, help ons allemaal en ga naar uw collega's in Den Haag en zeg gewoon dat ze een keer hun werk moeten doen. Maar ondertussen zullen wij een voorstel indienen dat ook weer in de APV kan, zodat wij dat sisverbod ook gewoon kunnen aanpakken. Daar hoort ook gewoon bij dat al die ouders ook gewoon eens opgeroepen moeten worden om hun kinderen gewoon wat meer respect bij te brengen voor andere mensen.

De **VOORZITTER**. De heer Lansink.

De heer **LANSINK-BASTEMEIJER** (vvd). Ja voorzitter, het is een déjà vu van eerdere onderwerpen vandaag. U wijst naar de ander. Ik heb altijd geleerd dat als er één vinger naar iemand anders wijst, dat er ook altijd nog een aantal naar uzelf wijzen. U komt dus niet met oplossingen mijnheer Simons. U kondigt iets aan maar ik heb het nog niet gezien. Uw betoog veilig was niet groter dan een demonstratie. Dat was de bijdrage van de law-and-orderpartij Leefbaar Rotterdam, een demonstratie. Oké.

De **VOORZITTER**. De heer Leewis.

De heer **LEEWIS** (gl). Daar komt nog bij dat waar de heer Simons het over heeft bij veiligheid, het alleen maar gaat over repressieve middelen. Maar als we kijken wat er nu effectief is, laten we dan eens even kijken naar wat er bijvoorbeeld in Schotland gebeurt, waar Glasgow de meest gewelddadige stad van Europa was, en ze dat helemaal hebben omgegooid tot een van de meest veilige steden van Europa. Hoe hebben ze dat gedaan? Ja, met politie-inzet, maar vooral door inzet op die preventieve kant. Inzet op armoedebeleid, inzet op scholing, inzet op goede, bereikbare gezondheidszorg in de wijk. Dat kan u dan allemaal proberen weg te zetten, maar uit allerlei onderzoeken en vooral uit de praktijk blijkt dat dat ontzettend effectief is. Precies om die reden heb ik met een heleboel partijen gevraagd om die inzet hier ook in Rotterdam te plegen en dat is ook wat we nu doen.

De **VOORZITTER**. Wilt u er iets over zeggen mijnheer Simons? Ik hoorde geen vraag. De heer Achbar.

De heer **ACHBAR** (denk). Ja voorzitter, je zou toch denken dat met dit rechtse college Leefbaar Rotterdam op haar wenken werd bediend ten aanzien van preventief fouilleren, de Mosquito's en allerlei andere repressieve maatregelen. Maar ik ben vooral benieuwd – want

hij gebruikt boksles als middel om te zeggen, nou ja dat bagatelliseer ik even en dat schijnt niet zo goed te werken. Als de heer Simons in die wijken terechtkomt; ik weet dat er sportscholen zijn die een enorme bijdrage leveren aan de ontwikkeling van die jongens en meisjes ten aanzien van hun rol in de samenleving. Ik vraag mij dus af of mijnheer Simons weet, hij noemde net Slinge, laten we dan één wijk noemen, hoeveel sportscholen er zijn in Zuidwijk?

De **VOORZITTER**. De heer Simons.

De heer **SIMONS** (lr). Leefbaar Rotterdam is een groot voorstander dat zoveel mogelijk mensen sporten, jong en oud, dus daarover verschillen we niet van mening, maar in deze context van oplossingen van het geweld, ook op Zuid, in de wijken waar uw stemmers wonen, is mijn vraag ook gewoon aan u: u bagatelliseert het ook altijd. U heeft laatst nog eens een keer in de commissie gezegd: een overvaller die gepakt wordt met camerabeelden is toch over twee weken weer vrij. Zo staat u als DENK Rotterdam in de discussie over de veiligheid. Dat snap ik gewoon niet. Wat doet u eigenlijk voor uw achterban als law-and-orderstandpunt? Hoe wilt u het serieus aanpakken dat die jongeren elkaar niet meer overhoop steken en dat er constant vrouwen lastiggevallen worden? Wat doet u daar nu zelf aan? U kunt wel weer naar mij kijken maar wij komen met allerlei voorstellen. Ik kan natuurlijk in twintig minuten niet alles noemen, maar wij hebben er de afgelopen jaren honderden moties over ingediend. Dus ja, als ze niet uitgevoerd worden door dit college, kan ik er ook niets aan doen.

De **VOORZITTER**. De heer Achbar.

De heer **ACHBAR** (denk). Ja voorzitter, ik hoor geen antwoord op mijn vraag. Ik kan u zeggen mijnheer Simons, dat er geen enkele sportschool is in Zuidwijk. Ik kan u ook zeggen dat er nog meer gebieden zijn, kwetsbare wijken in Rotterdam, waar geen sportschool aanwezig is. Ik kan u ook vertellen waar een sportschool wel aanwezig is, dat een heel grote groep jongeren daar ook terechtkan en begeleid wordt en dat die sportschool naast alleen boksen of in dit geval taekwondo, ook allerlei andere activiteiten organiseert. Naast de activiteiten voor die kinderen worden ook ouders daarbij betrokken. Daarmee zie je dat die sportschool niet alleen bokslessen geeft, maar een sociale rol krijgt in die wijk, en dat zou moeten bijdragen aan verbetering van het subjectieve gevoel van veiligheid. Mijn overtuiging is niet dat je meer camera's moet plaatsen, want dan is de vraag, u bent op uw wenken bediend en wat is het effect dan van de afgelopen periode? Want u geeft nog steeds dat voorbeeld dat een jongen afgelopen zaterdag een andere jongen heeft doodgestoken. Hebben uw camera's dan gewerkt?

De **VOORZITTER**. Voor de annalen: niet doodgestoken, maar heeft gestoken.

De heer **SIMONS** (lr). Kijk eens naar Bureau Rijnmond, wat beelden kunnen doen in de opsporing en zorgen dat mensen in hun kraag gevat worden, dus dat vinden wij een heel goede ontwikkeling. Er zullen ook ongetwijfeld camerabeelden zijn van dit incident, want bij de meeste metrostations zijn camera's. Dat kan ook helpen in het reconstrueren en het voorkomen van dit soort ernstige misdaden. Dat vinden wij een aspect dat gewoon belangrijk is.

De **VOORZITTER**. De heer Lansink.

De heer **LANSINK-BASTEMEIJER** (vvd). Voorzitter, ook daar haalt de heer Simons weer een voorstel van de VVD aan, namelijk het aandacht besteden aan Bureau Rijnmond.

Precies dat doen wij dan weer. Dat mag u dan van ons verwachten. Waar zijn uw plannen mijnheer Simons?

De **VOORZITTER**. Mijnheer Simons.

De heer **SIMONS** (lr). Volgens mij kwam Bureau Rijnmond uit de koker van Leefbaar Rotterdam, maar dat weet u ook. Maar ik ben blij dat u er ook zo enthousiast over bent, dus daar delen we iets met elkaar. Maar nu moet ik toch even naar de werkelijkheid, waarmee ik ga afronden. Uw werkelijkheid, de collegewerkelijkheid. Veertien targets, hooguit vier gehaald, eigenlijk op dit moment maar één. Maar goed, laten we er vier van maken. Ik zal een paar korte voorbeelden noemen. Het smoesje is natuurlijk dat alles wat fout gaat door corona komt. Maar als je eigenlijk maar één target haalt van de veertien, dan is het wel een beetje mager. Kijk naar collegetarget 14, ofwel 80% van de statushouders is binnen zes maanden gestart met een inburgeringstraject. Het college blijft steken op 49%. Dat gaat nu grote gevolgen hebben als die mensen niet op tijd worden ingeburgerd. Dat leidt tot allerlei overlast. Dat laat u allemaal maar gaan. Ook collegetarget 5 horen we…

De **VOORZITTER**. Mijnheer Simons, over het vorige nog, de heer Achbar.

De heer **ACHBAR** (denk). Ja voorzitter, ik vind dat wel een heel bijzondere aanname. Wanneer iemand te laat gestart is met een inburgeringscursus, resulteert dat in problematiek. Ik zou graag een nadere toelichting van de heer Simons willen hebben hoe hij tot die aanname komt.

De **VOORZITTER**. De heer Simons.

De heer **SIMONS** (lr). Ja, met inburgering leer je de taal, de gewoonten. Hoe langer je daarmee wacht, hoe moeilijker het wordt. Dat is gewoon een simpele analyse. Ik spreek hier het college op aan, het is zijn target. Ik constateer gewoon dat de target niet gehaald wordt.

De **VOORZITTER**. De heer Achbar.

De heer **ACHBAR** (denk). Ja voorzitter, u hoort mij niet over het feit dat hij het college aanspreekt op het behalen of niet behalen van een target. Ik spreek de heer Simons erop aan dat hij de aanname doet dat te laat starten met een inburgering resulteert in overlast. Daar zou ik graag een onderbouwde toelichting op willen hebben, hoe de heer Simons van Leefbaar Rotterdam tot die aanname komt.

De **VOORZITTER**. De heer Simons.

De heer **SIMONS** (lr). Ik heb de heer Achbar net antwoord gegeven, dus ik ga verder met collegetarget 5.

De **VOORZITTER**. De heer Achbar tot slot.

De heer **ACHBAR** (denk). Ja, ik kan dan alleen maar constateren dat het echt een zwak antwoord is en een aanname om weer te polariseren. Ik herhaal even iemands woorden: laf Leefbaar Rotterdam, dat niet tot antwoorden kan komen op heel simpele vragen.

De heer **SIMONS** (lr). Dan toch nog even mijnheer Achbar. Denkt u dat het niet tijdig leren van een taal positief uitwerkt? Laat ik het dan gewoon omkeren. Want dat doen we ook bij inburgering. Dat is gewoon heel belangrijk vinden wij. Dat is de sleutel tot succes. Wij

constateren gewoon dat er van die trajecten niets terechtkomt. Ze lopen ver achter. Daar maken wij ons zorgen over. Ik snap niet dat u zich daar geen zorgen over maakt, want hoe eerder deze mensen de taal goed leren, hoe eerder ze bijvoorbeeld kunnen meedoen. Daar bent u toch ook altijd voor? Ik snap dus niet waarom u mij aanvalt; u moet het college aanvallen dat het zijn best niet doet.

De **VOORZITTER**. De heer Achbar.

De heer **ACHBAR** (denk). Voorzitter, ik maak mij zorgen vanwege het gedrag van Leefbaar Rotterdam dat aan het polariseren is en aannames doet op basis van niets. Dat is waar ik me zorgen om maak.

De **VOORZITTER**. De heer Engberts.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Ik heb goed geluisterd naar het antwoord van de heer Simons en dat ging niet over overlast. Dat ging over het succes dat mensen willen boeken in het leven, het perspectief dat ze hebben. Ik denk dat dat belangrijk is en dat we ook delen dat het op tijd kunnen starten met inburgering daarvoor belangrijk is. Maar de heer Simons zei, en daarop schoot de heer Achbar aan, overlast. Dat woord wil ik nog wel even wat beter proeven, en horen wat de heer Simons daar dan mee bedoelt. Of is het gewoon een slip of the tongue? Dat kan ook.

De **VOORZITTER**. De heer Simons.

De heer **SIMONS** (lr). Grote problemen, heb ik staan.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Simons, u kunt verdergaan.

De heer **SIMONS** (lr). Het is nog niet afgelopen voor het college, want ook collegetarget 5. Het doel is om voor 15.000 Rotterdammers met financiële problemen een individueel ondersteuningsplan op te stellen. De teller staat op 10.000. Ook hier hoef ik niet te vertellen dat dat natuurlijk tot grote problemen leidt voor de betrokken mensen. Dan gaan we over naar een target dat ons echt aan het hart gaat. Het gaat ons allemaal aan het hart, blijkbaar dit college wat minder. De eenzaamheid onder ouderen is weer gestegen. Het collegetarget was juist om dit met 3% te laten dalen. Maar helaas, het is niet gelukt. We hebben natuurlijk zorgrestaurants die gesloten worden, huismeesters zijn weggesaneerd, de menselijke maat is verdwenen, het beleid van het college is het paard achter de wagen spannen. Maar goed, we zijn er nog niet, want bij collegetarget 8, 19.000 afgeronde taaltrajecten voor laaggeletterde Rotterdammers, zijn we blijven steken op 12.000. Dat vinden wij ook belangrijk. Over wonen hebben we het al gehad, dat ga ik niet herhalen. Dat blijft gewoon ook achter bij uw eigen target. U heeft zelf het target van 18.000 gesteld.

De **VOORZITTER**. De heer Leewis.

De heer **LEEWIS** (gl). Ja voorzitter, ik weet eigenlijk niet zo goed waar ik moet beginnen. Mijnheer Simons trekt gewoon de dingen uit de lucht. De 19.000 taaltrajecten gaan we gewoon halen, dus dat is gewoon pertinente onzin. Dat mijnheer Simons van Leefbaar Rotterdam komt met de opmerking dat er niet genoeg gebeurd is op armoedebeleid, dat is toch wel de hoogste vorm van hypocrisie die er is. Van een partij die zich tot doelstelling heeft gesteld om mensen zoveel mogelijk in de armoede te drukken en zoveel mogelijk op armoedebeleid te bezuinigen.

De heer **SIMONS** (lr). Het is toch grappig dat de heer Leewis gewoon de eigen begroting niet leest. Hij kan daar ook gewoon de cijfers uit halen. Leefbaar Rotterdam is altijd hard, maar met een hart. Dan gaan we naar het betrekken van Rotterdammers, collegetarget 14. Dat is ook niet gehaald. Ik kan er ook niets aan doen. Cijfers zijn cijfers, het staat in uw eigen begroting hoor mijnheer Leewis, dat u het niet heeft gehaald. U kunt dus wel heel stoer gaan doen, maar u heeft het gewoon niet gehaald.

De **VOORZITTER**. De heer Leewis.

De heer **LEEWIS** (gl). Nee voorzitter, de heer Simons kan niet lezen. Waarover wordt gerapporteerd is op het opstellen van de begroting en waar toen de teller op stond. Waar u ons op mag afrekenen, is het moment dat de collegeperiode er echt op zit. Ik durf u te garanderen dat die 19.000 taaltrajecten straks gehaald zijn.

De heer **SIMONS** (lr). Ik moet constateren dat dit college bijna vier jaar bezig is en dat de heer Leewis ons belooft dat de veertien targets die nog niet gehaald zijn, de komende vier maanden gehaald gaan worden. We gaan het zien.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Zeegers.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66). Ja, dank u wel voorzitter. Ik wil nog iets toevoegen. Wat heeft dit college gedaan toen corona uitbrak? Waar ik echt grote bewondering voor heb, is wat het college heeft gedaan. Ze zijn niet bij de pakken neer gaan zitten, hebben niet gedacht: we gooien al die targets nu overboord, want dat wordt zoveel moeilijker. Nee, we houden gewoon vast aan die targets, en dat niet alleen, wij gaan ook nog een programma starten: 'Rotterdam. Sterker Door.' Dus in plaats van de targets naar beneden te halen is er juist een extra impuls gegeven en zijn ze ook gewoon die ambitie blijven vasthouden. Dus in plaats van dat u dat nu eigenlijk toejuicht en daar ook begrip voor heeft en zegt: goed gedaan college, dat jullie er eigenlijk gewoon nog een target bovenop zetten: Rotterdam. Sterker Door, gaat u nu een beetje lopen muggenziften over cijfers die nu nog niet relevant zijn, want pas volgend jaar februari hebben wij het verantwoordingsdebat.

De **VOORZITTER**. De heer Leewis.

De heer **LEEWIS** (gl). Ja, en daar zou ik dus aan willen toevoegen, wat ook gewoon in de begroting staat, dat de cijfers waar u nu uit quoot, uit maart zijn. En bijvoorbeeld wat die taaltrajecten betreft, als u zich even had geïnformeerd, misschien een vraagje had gesteld, dan had u geweten dat ze ondertussen gehaald zijn.

De **VOORZITTER**. De heer Simons.

De heer **SIMONS** (lr). Het is mooi dat mevrouw Zeegers het coronabeleid noemt. Dat hebben we ook altijd gesteund, maar we hebben het vandaag niet over het coronabeleid maar gewoon over de begroting en de resultaten van vier jaar collegebeleid. Dan denk ik dat het financiële plaatje er heel slecht uitziet. Dat heb ik bij de voorjaarsnota gezegd. De ratio's kunt u zelf opzoeken. De netto schuldenquote is de enige ratio die positief is, maar dat is natuurlijk door ons geld van Eneco. Maar het Warmtebedrijf staat er nog helemaal niet in. Dat staat wel in de begroting. Het risico is voor € 130 miljoen in geprijsd. De vraag is of dat voldoende is. Maar er staat ook nog een ander zinnetje bij, dat de kans dat dat risico zich voordoet, 30% is. We weten inmiddels dat dat 100% is. Dat heeft een groot gevolg op het weerstandsvermogen. Het zijn allemaal vragen aan wethouder Van Gils. Het weerstandsvermogen gaat van 0,77 naar 0,56. Dan komen we dus ook niet zoals gewenst

over vier jaar boven de 1 uit. Dat geldt voor alle, ook voor de algemene reserves en zo. Die nemen allemaal af. Die nemen daarna wel toe, ja, omdat er nog geen nieuw beleid is. Dus het hele financiële plaatje is vrij somber. Ik wil graag weten van de wethouder of hij al een goede inschatting kan maken van welk effect de afhandeling van het Warmtebedrijf op de jaarrekening gaat hebben.

De **VOORZITTER**. De heer Leewis.

De heer **LEEWIS** (gl). Voorzitter, mijnheer Simons doet nu voorkomen dat dit allemaal vreselijk is. Wat betreft het Warmtebedrijf deel ik met u dat het heel vervelend is dat het zo gelopen is. Maar als u zegt dat het weerstandsvermogen omhoog moet, is Leefbaar Rotterdam dan serieus aan het voorstellen om midden in een coronacrisis te gaan bezuinigen?

De **VOORZITTER**. De heer Simons.

De heer **SIMONS** (lr). Nee, ik stel gewoon vast dat deze begroting een redelijk somber financieel plaatje geeft en dat daar het Warmtebedrijf nog overheen komt. Daarover heb ik een aantal vragen aan de wethouder gesteld. Het is gewoon goed om dat in kaart te brengen, want het is ook belangrijk voor het volgende college welke financiële ruimte ze hebben om nieuw beleid te maken. Zo moet u mijn vraag interpreteren en dat hoort volgens mij ook bij een begrotingsbehandeling.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Zeegers.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66). Ja, dank u wel. De heer Simons geeft hier namelijk een beetje de indruk alsof het niet een gedegen begroting is. Als dat de indruk is die u wenst te wekken, zou ik dat toch willen bestrijden. Het is prima om hier een soort commissievergadering van te maken en nog wat technische details aan de wethouder te vragen, dat vind ik helemaal goed. Maar als we kijken naar die begroting, zien we dat er zowel een basis- als een pessimistisch scenario is uitgewerkt en dat daarin heel transparant duidelijk wordt gemaakt hoe de verschillende risico's worden gewogen en dat ook allerlei scenario's daarin zijn doorgerekend. Dat is één. Dus het is wel transparant en duidelijk. We hebben inderdaad een weerstandsvermogen waar we wat op hebben ingeteerd omdat we de lasten niet willen verhogen voor de bewoners en ook in deze tijd niet wilden bezuinigen. Dat is een begrotingsbeleid waarin wij ons helemaal kunnen vinden. Vervolgens is het dan ook nog zo dat een volgend college niet gelijk hoeft te bezuinigen, dus er zitten een aantal basisprincipes in, waarvan ik me goed kan voorstellen dat Leefbaar Rotterdam die ook kan omarmen. In plaats van dus een beeld neer te zetten dat het eigenlijk geen gedegen begroting is, zou ik toch willen vragen of u wat meer naar die punten kunt kijken, naar het doorrekenen van die scenario's, naar het feit dat een volgend college niet gelijk hoeft te bezuinigen. Die twee punten dus.

De **VOORZITTER**. De heer Simons.

De heer **SIMONS** (lr). Mevrouw Zeegers legt mij woorden in de mond, maar ik schrik toch wel als mevrouw Zeegers zegt dat de ratio van het weerstandsvermogen een technisch detail is. Ik denk dat dat toch gewoon echt zorgelijk is als D66 Rotterdam zo omgaat met zo'n belangrijke ratio.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Zeegers.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66). Ik ben blij dat u mij ook gewoon woorden in de mond legt, dan kan ik gewoon een jij-bak doen. Wat ik heb gezegd is dat u vragen stelt over de doorwerking van de Warmtebedrijf-afhandeling op de weerstandsratio. Dat is een vraag die natuurlijk prima in een commissie gesteld had kunnen worden, dus daar hadden we niet op hoeven wachten tot deze raadsbehandeling. Dat was het punt dat ik wilde maken. Maar mijn vraag aan u is, prima, het is inderdaad het geval dat het weerstandsvermogen is gezakt. Daar is natuurlijk helemaal niemand blij mee. Maar je maakt zo'n keuze omdat je dat moet afwegen tegen de keuzes die je anders moet maken, namelijk lastenverzwaring of bezuinigen. En daarvoor heeft dit college niet gekozen, of heeft deze raad niet gekozen. Hoe kijkt u daar dan tegenaan?

De **VOORZITTER**. Mijnheer Simons.

De heer **SIMONS** (lr). Kijk, regeren is vooruitzien. U kijkt terug naar de coronaperiode. Volgens mij hebben wij dat beleid gewoon gesteund, dus daar hebben we het gewoon niet over. Ik constateer gewoon dat er in de huidige begroting wel een paar financiële zaken zitten die er niet zo best uitzien voor het volgende college. Daar moeten we nu gewoon op anticiperen. Daar moeten we het gesprek over voeren en daar moeten we ook de wethouder over bevragen. Meer doe ik niet, mevrouw Zeegers.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Zeegers.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66). Maar kunt u dan antwoord geven op de vraag of u dan liever de lasten had verzwaard of dat u liever had bezuinigd? Of dat u denkt: deze weerstandsratio, zoals het college daar nu mee omgaat, die komt op een gegeven moment wel weer op de 1 terecht, dat beleid snappen wij en dat kunnen wij steunen.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Simons.

De heer **SIMONS** (lr). Ik ga niet voor de derde keer hetzelfde vertellen, dus dat ga ik ook niet doen. Ik ga ook een beetje afronden gezien de tijd. We gaan nog 21 moties indienen. Die ga ik zo geven. Ik wil er twee moties uitlichten. De eerste motie is 'Aanstelling zorgkorporaal'. Deze verzoekt een zorgkorporaal met gevoel voor de werkvloer aan te stellen die korte metten maakt met verkokerde aansturing, bureaucratie en tegengestelde belangen in de zorg. Dan gaan we een motie indienen 'Award voor de beste en de slechtste huisbaas van Rotterdam'. Daar wil ik toch mee afsluiten. Ik begon met het voorbeeld van Hoek van Holland. Waarom? Omdat wij natuurlijk hier vaak bezig zijn, deels is dat onvermijdelijk, met hoge, abstracte begrippen zoals mevrouw Zeegers van D66 zegt. Maar dat heeft natuurlijk allemaal weinig te maken met de Rotterdammers in deze stad, die zich om heel andere dingen zorgen maken. Ik ben ook wel een beetje teleurgesteld. Er hebben veel partijen aan meegewerkt en uiteindelijk ook het college, om het recreatieoord overeind te houden en dat ik dan allemaal van die kinderachtige reacties krijg. Daar doen we het toch allemaal voor, voor die mensen, bijvoorbeeld in het Recreatieoord Hoek van Holland. Wij zijn daar in ieder geval trots op en ik vind het een beetje teleurstellend dat de andere partijen met allemaal niet-relevante vragen daarop gaan reageren. Dank u voor uw aandacht.

De **VOORZITTER**. De heer Simons heeft de volgende moties ingediend.

Motie 30. Met z'n allen naar het Malieveld voor meer agenten

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 9 en 11 november 2021 ter bespreking van 'Begroting 2022';

constaterende dat:
- het kabinet een aantal jaar geleden besloot om te bezuinigen op de politiecapaciteit, waardoor onder andere het aantal opleidingsplaatsen voor agenten drastisch is ingekrompen, en meerdere korpsen kampen met een personeelstekort;
- ook de Rotterdamse politie kampt met een fors personeelstekort, zo gaf politiechef Fred Westerbeke onlangs aan dat er 300 vacatures openstaan;
- er samen met de regioburgemeesters (G4), het Openbaar Ministerie en de Nationale Politie een lobby gaande is bij de formerende partijen en een nieuw kabinet voor onder andere meer wijkagenten in de basisteams;
- wijkagenten nu vaak moeten bijspringen op bijvoorbeeld de wagen en bij demonstraties, waardoor ze minder aan hun wijkgerelateerde werkzaamheden toekomen;

overwegende dat:
- wij in Nederland deze tekorten zo snel mogelijk weg moeten werken, en daarnaast nog meer geld moeten investeren in veiligheid om ook de georganiseerde misdaad, oftewel de Taghi's van deze wereld, keihard aan te pakken;
- vooral na een zomer met veel steek- en schietincidenten in Rotterdam de belangrijke lobby voor meer wijkagenten alle kracht en bijval verdient;

verzoekt de Rotterdamse gemeenteraad:
- samen met Leefbaar Rotterdam naar het Malieveld te trekken om te demonstreren voor meer agenten!;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. R.A.C.J. Simons

Motie 34. Award voor de beste en de slechtste huisbaas van Rotterdam

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 9 en 11 november 2021 ter bespreking van 'Begroting 2022',

constaterende dat:
- Rotterdam een lange geschiedenis kent van speculanten op de woningmarkt. Zo kocht de krottenkoning Fennis in de jaren 70 duizenden huurwoningen op in de oude wijken van Rotterdam, om ze vervolgens zeer slecht te onderhouden. Na jaren van bewonersacties, rechtszaken en huurstakingen verkocht Fennis de woningen uiteindelijk aan de gemeente;
- Rotterdam ook veel voorbeelden kent van vastgoedeigenaren die uitstekend omgaan met hun panden en de huurders;

overwegende dat:
- goed voorbeeld doet goed volgen. Vastgoedeigenaren die goed omgaan met hun huurders mogen wat Leefbaar Rotterdam betreft in het zonnetje worden gezet. Denk aan een vastgoedeigenaar die een gedeelte van de huur kwijtscheldt van een ondernemer die schade ondervindt door de coronacrisis;
- slecht verhuurderschap volgens Leefbaar Rotterdam niet de schoonheidsprijs verdient. Dit mag zeker benoemd worden, waarna de verhuurder zijn of haar zaken op orde kan brengen;

verzoekt het college:
- ieder jaar een award uit te reiken aan de beste en de slechtste huisbaas van de stad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. R.A.C.J. Simons

Motie 35. Aanstelling zorgkorporaal

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 9 en 11 november 2021, ter bespreking van de Begroting 2022;

constaterende dat:
- huisartsen kwetsbare mensen als dementerende ouderen, chronisch zieken, mensen met psychiatrische problematiek en jongeren met psychische problemen steeds moeilijker doorverwezen krijgen naar de juiste zorg;

overwegende dat:
- huisartsen wekelijks uren extra tijd kwijt zijn aan veelal vruchteloos contact met andere zorginstanties en de situatie als onhoudbaar ervaren;
- huisartsen stuiten op onderbezetting, competentie- en verantwoordelijkheidsdiscussies, afhouden en bureaucratie waardoor mensen verstoken blijven van tijdige en adequate zorg;
- huisartsen aangeven dat collega hulpverleners niet uit onwil of onkunde doorverwijzingen niet accepteren, maar dat dat komt door o.a. verkokerde aansturing, financiering en capaciteitsproblemen;
- het hard nodig is dat er iemand met doorzettingsmacht en -kracht wordt aangesteld die alle problemen met de zorg in onze stad gaat aanpakken;
- we ten koste van alles moeten voorkomen dat – zoals recent bij een alleenstaande en verstandelijk beperkte man – mensen verwaarloosd en aan hun lot worden overgelaten omdat er geen zorg geregeld kan worden;

verzoekt het college:
- een Zorgkorporaal met gevoel voor de werkvloer aan te stellen die korte metten maakt met verkokerde aansturing, bureaucratie en tegengestelde belangen in de zorg;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. M.G.J. van Elck

Motie 36. 'Hé hoer' is geen vrijheid van meningsuiting

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 9 en 11 november 2021, ter bespreking van de Begroting 2022;

constaterende dat:
- er landelijke wetgeving onderweg zou zijn om seksuele straatintimidatie strafbaar te stellen;
- dit landelijke verbod lang op zich laat wachten en het nog lang niet zeker is of dit voldoet aan de Rotterdamse wensen, zoals de noodzaak om geen aangifte te hoeven doen;

overwegende dat:
- vrouwen, maar ook LHBTI'ers, geen loslopend wild horen te zijn;
- het noodzakelijk is om alle vormen van straatintimidatie, met als koploper seksuele straatintimidatie, aan te kunnen pakken;

- de normstelling die van een boete uitgaat onverminderd belangrijk is;
- andere gemeenten, zoals Arnhem, Utrecht en Alkmaar na de rechterlijke uitspraak die het Rotterdamse APV-artikel heeft vernietigd, hebben gekeken naar mogelijkheden om alsnog op lokaal niveau een verbod te realiseren;
- zij dit na juridische toetsing hebben gemeend te kunnen doen via een APV-artikel geënt op het beboeten van hinderlijk gedrag;
- wij niet afhankelijk moeten zijn van een trage landelijke overheid om onze Rotterdammers te beschermen;
- de Rotterdamse APV de artikelen 2.49 en 2.50 kent met verboden op hinder en overlast;

verzoekt het college:
- de betreffende APV-artikelen die gericht zijn op het tegengaan van hinderlijk gedrag uit te breiden met een verbod op (seksuele) straatintimidatie;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. T.C. Hoogwerf

Motie 37. Niet polariseren, nu samenleven!

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 9 en 11 november 2021 ter bespreking van 'Begroting 2022';

constaterende dat:
- 'racismebestrijding, koloniaal en slavernijverleden' voor 3 miljoen op de begroting van 2022 genoteerd staat;
- ambtenaren hierbij onderworpen worden aan trainingen voor bewustwording van inclusie en diversiteit, inclusiviteitpanels en andere inclusiviteitsexperimenten;

overwegende dat:
- iedereen in Rotterdam gelijk behandeld moet worden;
- kleur, afkomst en gender geen rol spelen;
- Leefbaar Rotterdam mensen louter beoordeelt op hun gedrag;
- wij in Rotterdam nu moeten samenleven met elkaar en niet steeds de nadruk moeten leggen op onze verschillen, dit werkt namelijk polariserend;

verzoekt het college:
- te stoppen met het uitvoeren van een activistische antiracisme agenda;
- dit geld te investeren in programma's die het samenleven van Rotterdammers ten goede komt, zoals investeren in lessen over: normen en waarden, vrijheden voor vrouwen en homoseksuelen en investeren in taallessen voor allochtone ouderen, zodat zij de crisismaatregelen beter kunnen begrijpen;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. T.C. Hoogwerf

Motie 38. Oormerk het geld voor de jeugdzorg

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 9 en 11 november 2021, ter bespreking van de Begroting 2022;

- constaterende dat:
- het demissionaire kabinet landelijk € 1,3 miljard beschikbaar heeft gesteld voor de tekorten in de jeugdzorg;
- van dit geld ongeveer € 62 miljoen tegemoetgekomen is aan de gemeente Rotterdam;

overwegende dat:
- de druk op de jeugdzorg enorm hoog is en er veel krapte heerst binnen de sector;
- met dit vrijgekomen geldt de tekorten in de jeugdzorg zeker niet structureel opgelost worden, maar wel een klein deel van de zorgen kunnen verlichten;
- uit onderzoek van de NOS echter blijkt dat gemeenten slechts een derde van dit geld daadwerkelijk besteden aan de jeugdzorg, maar veelal aan andere dingen om de begroting te dichten;
- het kabinet zelfs heeft aangegeven dat dit extra budget ook aan andere maatschappelijke doelen besteed kan worden;
- het zeer wenselijk is om het geld dat bedoeld is om de tekorten in de jeugdzorg op te vangen, ook daaraan besteed wordt;
- het geld (alsnog) op de juiste plaats moet komen om deze kwetsbare kinderen te kunnen helpen;

verzoekt het college:
- het geld dat is verkregen door het kabinet en bedoeld is voor 'de tekorten in de jeugdzorg', te oormerken voor jeugdzorg, jeugd, zorg of anderszins waar het tegemoetkomt aan de daadwerkelijke tekorten in de jeugdzorg;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. T.C. Hoogwerf

Motie 39. Parkeervergunning voor agenten

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 9 en 11 november 2021, ter bespreking van de Begroting 2022;

constaterende dat:
- veel Rotterdamse agenten buiten onze stad wonen en met de auto naar het werk reizen;
- politieagenten in Zuid niet naast het Politiebureau Rotterdam-Zuidplein kunnen parkeren, omdat ze daarvoor veel geld moeten betalen;
- parkeerproblematiek niet alleen speelt bij agenten in Rotterdam-Zuid, maar ook in de rest van Rotterdam;
- agenten overdag en 's nachts, na lange diensten, een flink stuk moeten lopen naar hun auto;

overwegende dat:
- de gemeente het zo aantrekkelijk mogelijk moet maken voor agenten om in Rotterdam te wonen en te werken;

verzoekt het college:
- voor de agenten in Rotterdam een bewonersparkeervergunning te verschaffen, zodat zij gewoon naast het politiebureau kunnen parkeren;
- hierbij rekening te houden met bewoners, zodat hun parkeermogelijkheden niet onnodig in het gedrang komen;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. T.C. Hoogwerf

Motie 40. Sint Joris tegen de Draak

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 9 en 11 november 2021 ter bespreking van 'Begroting 2022';

constaterende dat:
- smartphones van Chinese makelij in staat zijn om vele vormen van data door te sturen naar hun moederbedrijf;
- elk Chinees bedrijf verplicht is dergelijke gegevens te delen met hun overheid indien daarom gevraagd wordt;
- diverse media, onder andere Follow te Money*, hier kritisch over hebben bericht;

overwegende dat:
- data van Rotterdamse ambtenaren, bijvoorbeeld over onze haven, van zeer grote waarde kunnen zijn voor de Chinese overheid, ten koste van onze concurrentiepositie;
- zowel het Litouwse ministerie van Defensie als de Belgische Staatsveiligheidsdienst actief waarschuwen voor het gebruik van smartphones van Chinese komaf;
- ook de AIVD waarschuwt voor grootschalige vergaring van persoonsgegevens door Chinese actoren;

verzoekt het college:
- per direct geen nieuwe smartphones van Chinese komaf meer beschikbaar te stellen aan haar ambtenaren, maar te kiezen voor smartphones van bijvoorbeeld Zuid-Koreaanse komaf;
- indien er gebruik wordt gemaakt van een bring-your-own-devicebeleid, een zeer krachtig signaal af te geven naar gebruikers van een smartphone van Chinese komaf en het gebruik ervan te ontmoedigen;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. B. van Drunen

Motie 41. Laat de ozb-sneeuwbal geen lawine worden

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 9 en 11 november 2021 ter bespreking van 'Begroting 2022;

constaterende dat:
- de onroerendezaakbelasting (ozb) in de begroting voor 2022 voor € 271.450.000 genoteerd staat;
- er excessen plaatsvinden in de stijging van de ozb. Bijvoorbeeld een ondernemer uit Nesselande die zijn ozb tussen 2019 en 2020 met 7% heeft zien stijgen;
- het ozb tarief van een niet-woning bijna vijf keer zo hoog is als van een woning;
- de gemiddelde inflatie (Consumentenprijsindex) in 2021 2, 12% is;

overwegende dat:
- de enorme stijgingen van WOZ-waardes er bij ondernemers harder kan inhakken dan bij particulieren;

- met name de middelgrote en kleine ondernemers hier slachtoffer van zijn;
- dit tot gevolg zou kunnen hebben dat middelgrote en kleine ondernemers zich elders gaan vestigen en er dus broodnodige werkgelegenheid verloren gaat in Rotterdam;

verzoekt het college:
- in kaart te brengen hoe groot het probleem van excessieve stijging van de ozb voor lokale ondernemers is;
- hierbij aan te geven welke instrumenten beschikbaar zijn om deze stijging te beteugelen en aan te vullen met suggesties voor nieuwe instrumenten indien noodzakelijk;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. B. van Drunen

Motie 42. Eerlijk zullen we alles delen, zowel de lusten als de lasten

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 9 en 11 november 2021 ter bespreking van 'Begroting 2022';

constaterende dat:
- het aanbod van deelscooters en -fietsen sterk aan het toenemen is;
- de verwachting is dat ook deelstepjes aan het aanbod toegevoegd gaan worden;
- de commerciële aanbieders van deze vormen van deelvervoer gebruik maken van openbare gemeentegrond voor het ontplooien van hun activiteiten;
- ondernemingen en organisaties precariobelasting betalen voor het gebruik van openbare gemeentegrond;

overwegende dat:
- de openbare ruimte in onze stad schaars is;
- gebruikers van deelscooters en -fietsen met hun parkeergedrag weinig respect tonen voor de openbare ruimte;
- het niet uit te leggen is dat een groenteboer voor zijn luifel precariobelasting moet betalen, maar een aanbieder van deelvervoer niet;

verzoekt het college:
- precariobelasting te heffen op deelscooters, -fietsen en -stepjes welke geen onderdeel zijn van een stationbased concept;
- een deelscooter te belasten als 2 m^2, een deelfiets als 1m^2 en een deelstepje ook als 1 m^2;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. B. van Drunen

Motie 43. Handen in de weer tegen energiearmoede!

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 9 en 11 november ter bespreking van de Begroting 2022;

constaterende dat:
- energiearmoede een feit is en veel Rotterdammers de komende periode hun maandelijkse uitgaven aan energie fors zien stijgen;

- met de plannen voor afstoting van gasvelden en toenemende elektrificatie van de samenleving de prijzen hoog zullen blijven;
- gemeentes een landelijke subsidie van € 150 miljoen ontvangen voor de isolatie van woningen;

overwegende dat:
- de landelijke maatregelen, hoe sympathiek ook, de oorzaken onvoldoende aanpakken en vermogensongelijkheid kan vergroten;
- energiebelasting een belasting op verbruik is en een juist middel is om spaarzaam energieverbruik te stimuleren;
- de met deze belasting betaalde subsidies vooral de rijkeren in de samenleving ten goede komen;
- dit impliciet een stelsel is waarbij de zwakste schouders relatief de zwaarste lasten dragen en minste lusten hebben;

verzoekt het college:
- om het goede voorbeeld te geven door de gemeentelijke duurzaamheidssubsidies, inclusief het Rotterdamse deel van de landelijke € 150 miljoen voor het isoleren van woningen, op basis van draagkracht uit te keren en hiermee te starten met de rijkssubsidie voor de aanpak van energiearmoede;
- op basis hiervan een voorstel te maken om de energiebelasting eerlijker te maken en deze met een lobby over te brengen naar het rijk;
- hierover te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. T. Roskam

Motie 44. Inzicht in het Perspectieffonds

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 9 en 11 november ter bespreking van de Begroting 2022;

constaterende dat:
- het college met het Perspectieffonds als experiment is gestart;
- het vooralsnog onbekend is of de gemeente Rotterdam met dit fonds op doelmatige wijze jongeren helpt met aflossingen die hun leven echt een stap vooruit brengen of prada's aflost;

overwegende dat:
- de gemeenteraad de taak heeft om dit college te controleren op zijn beleid;

verzoekt het college:
- de volgende punten van het Perspectieffonds inzichtelijk te maken:
  1. de ambtelijke kosten;
  2. het aantal deelnemers;
  3. de oorzaken van het ontstaan van schulden onder de deelnemers;
  4. hoeveel schuld er gemiddeld per deelnemer en in zijn totaliteit is kwijtgescholden en hoeveel uur hier tegenover stond per deelnemer als totaal;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. T. Roskam

Motie 45. Vroeg, vroeger, vroegst signalering

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 9 en 11 november ter bespreking van de Begroting 2022;

constaterende dat:
- de gemeente Rotterdam in staat is om met algoritmes te werken;
- het college voornemens is om het risico om in armoede terecht te komen te verminderen;

overwegende dat:
- algoritmes kunnen helpen bij het voorspellen van diverse zaken;
- hoe eerder mensen geholpen worden met armoedeproblemen, hoe lager de kosten zijn voor gemeente en het betreffende gezin;

verzoekt het college:
- de mogelijkheden te verkennen om samen met OBI mensen die in armoede dreigen te komen eerder in kaart te krijgen;
- de afgeronde verkenning te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. T. Roskam

Motie 46. Geen windturbines op het Vaanplein

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 9 en 11 november ter bespreking van de Begroting 2022;

constaterende dat:
- de voorgenomen plannen voor het plaatsen van windmolens op het Vaanplein impact hebben op het woongenot van inwoners in de wijken Charlois, IJsselmonde en de gemeente Barendrecht;
- windturbines tot wel 250 meter hoog tot de mogelijkheden behoren;

overwegende dat:
- veel inwoners en dan met name uit Charlois, IJsselmonde en de gemeente Barendrecht zich erg veel zorgen maken over het plaatsen van windturbines rond het Vaanplein;
- de GGD (2019) en WHO (2018) zich zorgen maken omtrent de gezondheidsrisico's van windturbines in de buurt van woningen;
- de gemeente Barendrecht in meerderheid, uit monde van Echt voor Barendrecht en de VVD, een motie heeft aangenomen die "nee" zegt tegen de plaatsing van windturbines van meer dan 100 meter op eigen grondgebied;
- de voorgenomen hoogte van deze windturbines inmiddels boven de 100 meter is;

verzoekt het college:
- alle mogelijke instrumenten in te zetten richting de gemeente Barendrecht om de plaatsing van windturbines op het Vaanplein te stoppen, zodat het belang van de Rotterdammers die in de nabijheid van het Vaanplein wonen maximaal wordt gediend;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. G.F.E. Koster

Motie 47. Van de regen in de drup

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 9 en 11 november ter bespreking van de Begroting 2022;

constaterende dat:
- windturbines tot wel 250 meter hoog tot de mogelijkheden behoren, waarbij de recente ontwikkelingen rondom Vaanplein & Beneluxplein een tekenend voorbeeld zijn;

overwegende dat:
- er nog altijd onderzoeken lopen naar de gezondheidseffecten van windturbines;
- de gezondheid van onze inwoners zwaarder weegt dan de opbrengsten van deze windturbines;

verzoekt het college:
- geen windturbines van meer dan 150 meter op Rotterdams grondgebied te plaatsen;
- van initiatiefnemers te vragen een Goede Ruimtelijke Onderbouwing (GRO) in te dienen en pas nadat deze is ontvangen, voort te gaan met eventuele MER-procedures en wijzigingen van het bestemmingsplan (bij eerstvolgende herziening);

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. G.F.E. Koster

Motie 48. Schouw straatnamen(borden) wijkraden

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 9 en 11 november 2021, ter bespreking van de Begroting 2022;

constaterende dat:
- de gemeente een belangrijke rol heeft in het verstrekken van informatie in de buitenruimte middels bewegwijzering, straatnaamborden, verkeersborden en andere informatieborden;

overwegende dat:
- er in Rotterdam echter vele van deze informatieborden onleesbaar zijn, doordat zij bijvoorbeeld groen zijn aangeslagen, overhangen met takken of zelfs vernield zijn;
- vieze en vernielde borden geen gezicht zijn voor de stad en zo spoedig mogelijk vervangen dienen te worden;
- veel borden 's avonds en 's nachts moeilijk zichtbaar zijn door het gebrek aan verlichting;
- aankomende wijkraadsleden een schouw door de wijk zouden kunnen doen om de leesbaarheid van deze (straatnaam)borden te controleren en waar nodig problemen door te geven om deze vervolgens op te kunnen laten lossen door de gemeente;
- dit tevens een goede mogelijkheid is voor de wijkraadsleden om hun wijk nog beter te leren kennen;

verzoekt het college:
- bij aanvang van de nieuwe wijkraden, de wijkraadsleden een schouw te laten houden door hun wijk welke (straatnaam)borden schoongemaakt, vervangen of beter verlicht moeten worden;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. E.H. Duijm-Wickerhoff en B. van Schaik

Motie 49A. Pilot opening milieupark zondag

De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 9 en 11 november 2021, ter bespreking van de Begroting 2022;

constaterende dat:
- Rotterdam zeven milieuparken heeft waar inwoners gratis hun afval en grofvuil kunnen inleveren;

overwegende dat:
- de milieuparken op zondag dicht zijn;
- juist veel mensen in het weekend bijvoorbeeld opruimen of klussen en daar veel grofvuil aan overhouden;
- zij dan niet direct hun afval en grofvuil netjes kwijt kunnen in het milieupark;
- het risico bestaat dat Rotterdammers vervolgens hun afval bij de containers plaatsen, in plaats van naar het milieupark brengen;
- eerdere pilots met openingstijden van milieuparken op maandag succesvol zijn gebleken;
- de wethouder heeft aangegeven ook op zondag de containers te willen gaan legen;
- in aanvulling daarop de opening van een milieupark in Rotterdam op zondag een waardevolle toevoeging kan zijn;

verzoekt het college:
- op de korte termijn te onderzoeken welke mogelijkheden er zijn om een milieupark in Rotterdam op zondag te openen;
- hierover te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. B. van Schaik

Motie 50. Papiercontainers erbij, iedereen blij!

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 9 en 11 november 2021, ter bespreking van de Begroting 2022;

constaterende dat:
- er 766 papiercontainers tegenover 5078 restcontainers staan binnen de gemeente Rotterdam;

overwegende dat:
- er grote verschillen bestaan tussen wijken omtrent het aantal papiercontainers;
- in sommige wijken de behoefte bestaat aan meer papiercontainers;
- mede door de coronacrisis het aanbod oud papier en karton (OPK) de afgelopen periode is toegenomen door meer onlinebestellingen;
- het aandeel oud papier en karton in verhouding van het totaal aan grondstoffen echter is afgenomen;
- er mogelijk meer oud papier en karton in de wijkcontainers voor restafval verdwijnt;
- veel restafvalbakken vaak beklemd zitten met grote kartonnen verpakkingen;

- het teleurstellend is dat deze afvalstromen niet goed gescheiden worden;
- het inzamelen en verwerken van oud papier en karton juist geld oplevert voor de gemeente;
- het plaatsen van meer oud papier en karton containers dus wenselijk is voor zowel de Rotterdammers als de gemeente;

verzoekt het college:
- te inventariseren op welke locaties in de stad de wens bestaat om extra papiercontainers te plaatsen en deze vervolgens ook neer te zetten binnen de financiële mogelijkheden;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. B. van Schaik en D. Yildirim

Motie 51. Stoppen met LVV

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 9 en 11 november 2021, ter bespreking van de Begroting 2022;

constaterende dat:
- Rotterdam in 2022 240% meer geld – ruim € 2,7 miljoen – uit wil gaan geven aan de opvang van illegalen;

overwegende dat:
- illegalen die rechterlijke uitspraken aan hun laars lappen en domweg weigeren te vertrekken niet beloond moeten worden met opvang en zakgeld in een LVV;
- zolang opvang geboden wordt aan illegalen er geen enkele prioriteit is voor hen om het land te verlaten;
- de LVV niet zorgt voor terugkeer, maar juist voor een aanzuigende werking van nog meer kansloze asielzoekers naar onze stad;
- het college direct moet stoppen met het weggeven van miljoenen aan mensen die hier helemaal niet horen te zijn;
- illegalen die zelfstandig weigeren te vertrekken vanuit vreemdelingendetentie uitgezet moeten worden;

verzoekt het college:
- te stoppen met de LVV (Landelijke Vreemdelingen Voorziening);

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. M.G.J. van Elck

Motie 52. Zorg op TV Rijnmond

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 9 en 11 november 2021, ter bespreking van de Begroting 2022;

constaterende dat:
- mensen de weg (toegang) naar zorg niet altijd goed weten te vinden;

overwegende dat:
- mensen niet verstoken moeten blijven van goede zorg en ondersteuning;

- door de verschillende zorgwetten en verschillende aanvraagprocedures mensen niet goed weten waar en hoe men zorg kan aanvragen;
- veel informatie over zorg en ondersteuning alleen online te vinden is en daardoor voor bijvoorbeeld ouderen en mensen met een verstandelijke beperking moeilijk te vinden is;
- mensen die moeite hebben met het formuleren van hun hulpvraag uit angst - en/of onbekendheid over het bestaan van cliëntenondersteuning - afzien van de voor hun zo belangrijke zorg en ondersteuning;
- mensen niet altijd goed weten welke zorg en ondersteuning geboden wordt die helpend kan zijn in het verbeteren van hun (gezondheids)situatie;
- het belangrijk is dat mensen die zorg nodig hebben goed de weg weten te vinden, zodat zorg geen grote zorg wordt, hen onnodig leed bespaard blijft en een langer/duurder zorgtraject voorkomen wordt;
- spotjes en/of een televisieprogramma op bijvoorbeeld Rijnmond eraan bij kunnen dragen dat Rotterdammers de weg naar zorg en ondersteuning beter weten te vinden;

verzoekt het college:
- meer bekendheid te geven aan waar en hoe men zorg en ondersteuning kan aanvragen in Rotterdam en wat deze zorg inhoudt/kan betekenen voor Rotterdammers;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. M.G.J. van Elck

De moties zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Zeegers.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66). Ik ben even op zoek naar het standpunt van Leefbaar Rotterdam ten aanzien van dat recreatieoord. In ieder geval de commissievergaderingen die ik erover heb gevolgd, steunde Leefbaar Rotterdam wel het principe van de verkoop van het recreatieoord en hebben we ons allemaal druk gemaakt over de manier waarop dat proces was verlopen, de participatie en de inspraak daarbij. Maar kijkt u daar nu anders naar? Kunt u daar nog iets over zeggen?

De **VOORZITTER**. De heer Simons.

De heer **SIMONS** (lr). Over commissiedebatten gesproken mevrouw Zeegers, wat u mij net verwijt. We gaan nu niet een commissiedebat van Hoek van Holland overdoen, zeker gezien het feit dat ik nog vijf minuten heb.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Zeegers.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66). Ik vraag helemaal niet om dat commissiedebat over te doen. Ik vraag u gewoon wat uw standpunt eigenlijk is. U was altijd voor verkoop, mits onder de goede voorwaarden en met participatie. Is dat nog steeds het standpunt van Leefbaar Rotterdam?

De heer **SIMONS** (lr). Leefbaar Rotterdam is altijd helder. We hebben ook vorige week in Hoek van Holland gezegd: u bent aan zet. De bewoners, hoe ze dat proces willen vormgeven en dat hun belangen geborgd zijn, dat heeft u net met uw eigen woorden zo gezegd, dus daar staan wij voor. Wij staan gewoon voor dat recreatieoord en zijn bewoners en daar gaan we ons best voor doen en daar blijven we ons best voor doen. Als u als D66

Rotterdam het wilt verkopen, dan vind ik dat erg teleurstellend. Want ik had begrepen dat u ook voor die bewoners wilde opkomen.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Zeegers.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66). Ja, nu maakt u er helemaal wat van. Wij hebben gezegd dat wij snappen dat het beheren van een recreatieoord niet een kerntaak is van de gemeente, dus wij staan open voor verkoop van het recreatieoord, mits dat allemaal onder de goede voorwaarden is et cetera. Ik concludeer dus dat u dat ook vindt, ik concludeer dat u zegt: ja, het is geen kerntaak van de gemeente Rotterdam, dus we kunnen het verkopen, mits onder goede voorwaarden et cetera. Heb ik dan een goede conclusie getrokken?

De **VOORZITTER**. Mijnheer Simons.

De heer **SIMONS** (lr). Nee, volgens mij niet. Wij gaan voor het gesprek met wat die bewoners zelf willen. Wij vinden het principieel geen probleem als de gemeente na honderd jaar nog vijf jaar langer gewoon eigenaar blijft van dat recreatiepark, dus dat is helemaal geen probleem. Dus dat moet eerst gewoon met de bewoners verder uitgezocht worden. Voor ons staan die bewoners centraal en hun wensen en niet zozeer wat de ambtenaren of de wethouders hier willen.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Zeegers.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66). Dan constateer ik dat we niet zo vreselijk van elkaar afwijken. Volgens mij vindt iedereen in de raad dat dat heel netjes moet gebeuren, maar ik hoor u ook zeggen dat het nog even wat langer kan duren. Nou, goed, dat proces loopt nu, maar u bent niet in principe tegen die verkoop. Dat begrijp ik dus. Goed.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Simons.

De heer **SIMONS** (lr). Even afsluitend, voor er weer woorden in mijn mond worden gelegd, dat is aan de bewoners. Met de bewoners moeten wij dat proces doorlopen, dat moet u aanspreken als procespartij. Onze uitkomst staat nog niet vast. Als het maar zo is dat die bewoners zich daar gewoon prettig bij voelen en dat die honderdjarige traditie niet onnodig overboord wordt gegooid.

De **VOORZITTER**. De heer Lansink.

De heer **LANSINK-BASTEMEIJER** (vvd). Ik heb nog één afrondende vraag aan de heer Simons. Ik neem aan dat we 11 stemmen voor deze begroting van u mogen noteren, gezien uw bijdrage. Die zat eigenlijk best in lijn met wat de coalitie wil, zelfs in een beleidsarme begroting had u niet heel veel kritiek. Dus ik noteer plus 11 vanuit Leefbaar Rotterdam?

De **VOORZITTER**. De heer Simons.

De heer **SIMONS** (lr). Soms moet je er even over nadenken wat de heer Lansink zegt en of er ook enige logica achter zit. Die kan ik niet zo heel erg volgen. Net werd ik nog door u weggezet dat we niks zeiden en nu zijn we het opeens met u eens. Wij gaan als fractie nog zorgvuldig bestuderen of we deze begroting kunnen steunen mijnheer Lansink. Donderdagavond weet u het antwoord.

De **VOORZITTER**. De heer Lansink.

De heer **LANSINK-BASTEMEIJER** (vvd). Ik licht het graag toe. U heeft weinig kritiek en u ziet eigenlijk ook geen reden om zaken toe te voegen. U vertrouwt eigenlijk in de begroting zoals deze coalitie en ook de VVD die voorstaat, dus ik zie plus 11. Dat is helemaal geen schande, het is ook gewoon goed beleid dat wordt gevoerd mijnheer Simons. Dat geeft u eigenlijk ook wel toe met uw betoog. Dat is niet erg, dat klopt ook wel, het is ook goed beleid.

De heer **SIMONS** (lr). Ja, geen kritiek op een college dat gewoon van de veertien targets er momenteel één heeft gehaald. Mogelijk vier volgens de heer Leewis. We gaan het zien. U bent snel tevreden mijnheer Lansink. Wij zijn er minder tevreden mee. Dat heb ik ook gezegd. We gaan het zien.

De **VOORZITTER**. Ik dank u zeer voor uw bijdrage mijnheer Simons. Ik had u over het hoofd gezien mijnheer Segers. U zit voor mij in een redelijk onzichtbare hoek.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Dank voorzitter, het is ook bizar dat wij extreem rechts zitten in deze zaal. Maar goed, ik had al gezegd dat wij daar moesten zitten maar dat komt nog wel. Ik had een vraag aan de heer Simons, want hij gaat zijn moties niet nader duiden. Maar ik heb een vraag of hij een motie heeft op mobiliteit.

De **VOORZITTER**. De heer Simons.

De heer **SIMONS** (lr). Dan moet u even in het setje kijken.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Dan heb ik nog een vraag. U heeft ons eigenlijk al drieënhalf jaar aan uw zijde als het gaat over het pleiten voor de auto in de stad voor de Rotterdammer die hem nodig heeft. Wat schetste nu mijn verbazing. Vorige week woensdag hadden wij commissievergadering en was er een initiatiefvoorstel van het CDA ter bespreking die ging over het kwijtschelden van de parkeerbelasting voor bewoners met een kleine beurs, dus minima. Juist om ruimte te maken in de stad voor de auto van de Rotterdammer die hem echt nodig heeft en geen andere kosten kan maken. Maar uw partij was tegen. Ik heb straks een amendement om de belastingverordening te veranderen hierop, en ik zou eigenlijk verwachten dat u daar gewoon voor bent. Kunt u daarop reageren?

De **VOORZITTER**. De heer Simons.

De heer **SIMONS** (lr). Nogmaals, u heeft vorige week de commissiebehandeling gehad, dus u zult zien hoe we op uw amendement gaan reageren. We krijgen er misschien straks nog even tijd voor om er in de wandelgangen over te praten. Er is nu niets toe te voegen aan de commissievergadering van vorige week.

De **VOORZITTER**. De heer Segers-Hoogendoorn.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Dan kom ik straks inderdaad met mijn amendement en zal ik het verder ook nader duiden. Ik heb ook dekking en dan verwacht ik dat ik met u kan praten over steun. Dank.

De **VOORZITTER**. De heer Simons. De lunch is rond 12.45 uur. Als de heer Simons klaar is kunnen we volgens mij nog net de bijdrage van de VVD doen. Dan hebben we zeker nog tijd. Mijnheer Simons, hartelijk dank.

De heer **LANSINK-BASTEMEIJER** (vvd). Voorzitter, vier jaar geleden begonnen wij met deze coalitie en de oppositie gaf ons maar weinig kans dat we de eindstreep zouden halen. En toch staan we hier met een laatste begroting van dit college. We hebben met deze raad en in deze coalitie het hoofd geboden aan een crisis zoals niemand die had meegemaakt. We hebben een fors aantal hoofdpijndossiers naar besluitvorming gebracht of afgerond. Denk aan projecten als de Hoekse Lijn, verkoop Eneco, Boijmans Van Beuningen, Warmtebedrijf en de Bonnenpolder. En ook breder hadden wij de wind bepaald niet mee. Er was € 250 miljoen aan tegenvallers die we wilden opvangen zonder de Rotterdammer de rekening te laten betalen. En al na bijna twee jaar brak de coronacrisis in al zijn heftigheid uit, met alle gevolgen van dien. Overigens hebben wij veel maatregelen genomen als coalitie maar ook als VVD-fractie. Een van die ingrepen waren vouchers voor ondernemers. Dat geld vanuit Koers van de stad is nog niet op en wij dienen samen met D66 een amendement in om dat geld ook voor volgend jaar ter beschikking te stellen. Voorzitter, er was veel waardoor je afgeleid kon raken, maar zowel dit college als in deze raad heeft de VVD steeds opnieuw de hoogste prioriteit gemaakt van die dingen die er bij de Rotterdammers echt het meest toe doen. Je veilig kunnen voelen, een thuis vinden in je eigen stad en een fijne groene buurt hebben. Voorzitter, wat doen we om Rotterdammers in hun eigen stad een thuis te kunnen laten vinden? Wat we doen is ongekend. De volledige ambitie halen we wellicht niet op het eind van deze periode, dat geef ik graag toe, maar door de inzet is er nog nooit zoveel gestart en zo vaak gestart met het bouwen van zoveel woningen. Nog nooit eerder zijn er zoveel bouwvergunningen of omgevingsvergunningen afgegeven. Nog nooit zijn er zoveel bestemmingsplannen door de raad gehaald. Het is geen retoriek beste mensen, het zijn feiten. Het is letterlijk nog nooit gebeurd. De colleges na ons hebben daarnaast een planvoorraad waar men de vingers bij mag aflikken. We hebben alles wat binnen ons vermogen lag gedaan om Rotterdammers vooral te laten wonen in hun eigen mooie stad. Ik noem er een paar en die lijst is onuitputtelijk. Het tegengaan van verkamering, zelfbewoningsplicht, actieplan middenhuur, goed huren en verhuren, opkoopbescherming, voorrang aan politie en andere maatschappelijke beroepen op het krijgen van een huis. Wij zijn voorloper, gidsstad voor Nederland. En over die bestemmingsplannen die zo belangrijk zijn voor onze woningproductie het volgende. Het was de Rotterdamse VVD die voor alle bestemmingsplannen stemde. Allemaal, geen enkele uitgezonderd. Als je Rotterdammers wilt laten wonen in onze mooie stad dan is het instemmen met bestemmingsplannen de bijdrage die je kan leveren als partijen. Ik geef het de partijen maar mee die meeliepen met het woonprotest. Voorzitter, praatjes vullen geen gaatjes is het oude gezegde. Oftewel, het gaat er niet om waar je je mond van vol hebt, maar waar je daadwerkelijk het verschil maakt. Dat brengt mij bij de veiligheid in onze stad. De VVD is niet alleen de fractie in deze raad die voor alle bouwplannen heeft gestemd, maar ook de partij die elke keer weer voor de politie is gaan staan als deze van alle kanten werd aangevallen. Want wij weten dat als wij de stad veiliger willen maken, en dat is hard nodig, dan mogen we de mannen en vrouwen in het blauw nooit in de kou laten staan. Dat zal de VVD dus ook nooit doen. Wij staan altijd achter ze. Samen met de politie zetten we ons in om de stad veiliger te maken. Er zijn lichtpuntjes. Zo zijn er minder overvallen en inbraken. Maar we zien ook dat we er nog niet zijn. Het bestrijden van straatintimidatie, zowel richting vrouwen als de LHBTI-community, is nog niet op orde. Gezegd moet dat we daar natuurlijk ook landelijke wetgeving voor nodig hebben, maar wat wij zelf kunnen doen, zullen we zeker niet nalaten. De straat is immers van de Rotterdammers en niet van sissend geteisem. Wij dienen dan ook een motie in, 'Straatintimidatie', om daar meer aandacht voor te vragen want dat is wat we kunnen. Om de stad nog veiliger te maken dienen we daarnaast ook een motie in om bruggen, viaducten en andere bouwsels veiliger te maken, zodat ze aantrekkelijk zijn om te gebruiken, om een passage te nemen. Door verlichting of toevoeging van kunst waar we elders in de stad al eens goede ervaringen mee hebben gehad, zodat enge plekken veilige plekken worden in deze stad. Voorzitter, verkeersaso's die onze straten onveilig maken, pakken we aan in deze

coalitie en met de VVD aan boord. Onze fractie zet zich hier dagelijks voor in. Zo hebben we gisteren nog een meldpunt geopend voor verkeersaso's. Wij stelden vragen om in die straten waar aso's de boel verzieken, snelheidsbeperkende maatregelen toe te voegen daar waar er toch al maatregelen genomen werden zoals een rioleringsvervanging. Zo maken we werk met werk en zetten we veilig ook daar bovenaan. We dienen daarnaast een motie in om het zomeroffensief te evalueren en te kijken hoe het beter kan, om de verkeersaso's aan te pakken. De verschuiving naar excessief geweld met daders van steeds jongere leeftijd vraagt stevige aandacht en inzet. Bijvoorbeeld door preventie en de inzet van jongerenwerkers. We dienen vandaag een voorstel in om begeleiding naar een eerlijke baan vanuit gedetineerden te verbeteren door sociaal ondernemers beter te bekostigen, zodat de kans op recidive flink gaat afnemen. Maar ook een sterke repressieve aanpak schuwen wij niet. We zetten onverminderd in op de patseraanpak, cameratoezicht, preventief fouilleren en de aanpak van ondermijning. De stad is van Rotterdammers en niet van drugskartels. Voorzitter, dit college laat niet één icoon achter aan de stad, maar zeven. Van Alexander tot Feijenoord, van Coolsingel tot Blaak, wij maken de stad groener, leefbaarder en aantrekkelijker. Sterker nog, dit is de meest ingrijpende vergroening van de stad ooit. Een eigen huis in een groene stad, waar je veilig en vrij over straat kunt, die eenvoudige maar grote ambitie is aanstekelijk. We willen ook in de volgende periode verder bouwen aan de mooiste rotstad die er is, Rotterdam. Want de Rotterdamse VVD is nog maar net begonnen. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. De heer Lansink-Bastemeijer heeft het volgende amendement en de volgende moties ingediend.

Amendement B1. Wintervouchers Rotterdamse ondernemers

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 9 november en 11 november 2021, ter bespreking van de tweede herziening 2021, Begroting 2022;

besluit:
in het kader van de motie 'Koers van de stad' de lasten van het programma 'Economische zaken' voor het begrotingsjaar 2021 met € 160.000 te verlagen en de lasten van het programma 'Economische zaken' voor het begrotingsjaar 2022 met € 160.000 te verhogen ten behoeve van het ondersteunen van activiteiten van Rotterdamse ondernemersverenigingen of BIZ'en die de aantrekkelijkheid van hun winkelcentrum of winkelstraat kunnen verbeteren."

w.g. D.A. van Groningen en E.S. Walgenbach

Toelichting:
De € 160.000 van Koers van de stad in de vorm van horeca-vouchers niet is gebruikt. De Rotterdamse ondernemers hebben door toedoen van corona zware klappen te verduren. De VVD en D66 zetten deze middelen uit Koers van de stad in om Rotterdamse ondernemers te helpen bij het aantrekkelijk houden en maken van hun winkelstraten en -centra. Er worden vouchers met een financieel maximum of iets van die strekking beschikbaar gesteld aan winkeliersverenigingen of bedrijfsinvesteringszones. Deze financiële tegemoetkoming wordt verstrekt op basis van het first come, first served principe, tot het totaalbedrag op is.

Motie 11a. 'Verkeersaso's op de bon'

"De gemeenteraad, in vergadering bijeen op dinsdag 9 november 2021, ter bespreking van de Begroting 2022;

constaterende dat:
- uit gemeentelijk onderzoek is gebleken dat verkeer asociaal gedrag met name wordt veroorzaakt door mannelijke bestuurders veelal onder de 25 jaar;
- dat voor deze doelgroep de auto als statussymbool wordt gezien;

overwegende dat:
- ze deze status willen onderstrepen door in het verkeer extra op te vallen dat zich uit in bijvoorbeeld roekeloos hard te rijden, veel geluid maken door steeds op te trekken en/of te toeteren;
- deze overlast ook door stilstaande voertuigen en de bestuurders wordt veroorzaakt, denk hierbij aan harde muziek of ronkende motoren;
- Rotterdammers veel last ervaren door deze groep verkeersaso's;
- er sinds dit jaar een zomeroffensief gestart is om in verschillende gebieden verkeersaso's aan te pakken;
- de Rotterdamse politie verschillende middelen inzet om deze weggebruikers in de gaten te houden en indien nodig te beboeten;
- handhaving hier ook een positieve bijdrage aan kan leveren;

verzoekt het college om:
- het zomeroffensief te evalueren, hieruit lessen te trekken en deze te vertalen in aanbevelingen voor het beleid tegen verkeersoverlast;
- daarnaast te onderzoeken of het mogelijk is om in aanvulling op de politie de Rotterdamse boa's te laten handhaven op stilstaande voertuigen die onnodig lawaai maken;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. D.A. van Groningen en D.P.A. Tak

Motie 12a. Dag tegen straatintimidatie

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 9 en 11 november 2021 ter bespreking van de Begroting 2022;

constaterende dat:
- met betrekking tot straatintimidatie nog veel te doen is;
- landelijke wetgeving nodig is om echt stappen te zetten in de bestrijding van straatintimidatie;
- Orange the World een wereldwijde actie is tegen geweld tegen vrouwen;

overwegende dat:
- Rotterdamse vrouwen veilig gebruik moeten kunnen maken van de openbare ruimte;
- er meer bewustzijn gecreëerd moet worden, omdat nog veel vrouwen in Rotterdam zich niet veilig voelen op straat omdat ze geïntimideerd worden;

verzoekt het college:
- om samen met partners in de wijk tijdens Orange the World bij de actie tegen geweld tegen vrouwen ook specifiek aandacht te besteden aan de veiligheid van vrouwen in de openbare ruimte en de gevolgen van straatintimidatie;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. P.J.P. Lansink-Bastemeijer

Motie 13a. Het rechte pad plaveien

De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 9 en 11 november 2021 ter bespreking van de Begroting 2022;

constaterende dat:
- onze stad gebukt gaat onder criminaliteit, en dat die op een slimme manier, met inzet op zowel repressie als preventie, moet worden bestreden,
- het opbouwen van een nieuw leven met gewoon betaald werk de beste manier is om terugval in criminaliteit te voorkomen en dat daarbij vaak een helpende hand nodig is,

overwegende dat:
- verschillende sociale ondernemers in onze stad prachtig werk met het begeleiden van oud-gedetineerden naar een gewone betaalde baan, waarvoor gemeentelijke financiering beschikbaar is, maar dat door de huidige systematiek de bekostiging van begeleiding na uitplaatsing onvoldoende mogelijk is;
- juist tijdelijke begeleiding na uitplaatsing aantoonbaar verschil maakt in het voorkomen van uitval en terugval in criminaliteit;
- begeleiding na uitplaatsing zoals jobcoaching al wordt ingezet bij de doelgroep lks;

verzoekt het college:
- zich in te spannen begeleiding na uitstroom van oud-gedetineerden op de arbeidsmarkt binnen de budgettaire kaders mogelijk te maken, om zo duurzame uitstroom te realiseren;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. T.B. Versnel, R.G.C. Segers-Hoogendoorn, D. Yildirim en T.J. Vonk

Motie 14a. Veilig naar buiten

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 9 en 11 november 2021 ter bespreking van de Begroting 2022;

constaterende dat:
- viaducten, onderdoorgangen en tunnels soms niet goed verlicht zijn en daarom vaak donker;
- de gemeente jaarlijks circa € 373 miljoen uitgeeft aan de onderhoud van kapitaalgoederen zoals wegen en openbare verlichting;

overwegende dat:
- deze donkere viaducten en tunnels bijdragen aan (een gevoel van) onveiligheid;
- sociale veiligheid, het veiligheidsgevoel, net zo belangrijk is als fysieke veiligheid;
- vrouwen deze donkere plekken zoals tunnels en viaducten nu vermijden;
- veilige, verlichte viaducten en tunnels minder uitnodigen om criminele activiteiten uit te voeren;
- veilige, verlichte viaducten en tunnels ook gebruikt kunnen worden voor andere activiteiten zoals sporten;
- dit ook een bijdrage levert aan sociale controle;

verzoekt het college:
- te onderzoeken welke onderdoorgangen, tunnels en viaducten in de gemeente Rotterdam (te) donker zijn en daardoor als onveilig kunnen worden ervaren;

- om binnen het beschikbare budget voor onderhoud van kapitaalgoederen naast de fysieke veiligheid ook rekening te houden met de sociale veiligheid, door ervoor te zorgen dat tunnels en viaducten worden verlicht en hierdoor het veiligheidsgevoel verbetert;
- om als dat beschikbare budget ontoereikend blijkt te zijn een prioritering aan te brengen in meest onveilige plekken en die eerst aan te pakken en voor de overige plekken een voorstel te doen aan de Rotterdamse gemeenteraad bij de Voorjaarsnota;
- daar waar mogelijk binnen de tunnels en viaducten kunstuitingen aan te brengen als dat bijdraagt aan de veiligheid, leefbaarheid en zichtbaarheid;
- hierover te rapporteren aan de Rotterdamse gemeenteraad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. J.A. Faber en B. van Schaik

Het amendement en de moties zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Ik dank u zeer. Dan de heer Achbar. We luisteren naar de heer Achbar.

De heer **ACHBAR** (denk). Ja voorzitter, dank u wel. De Rotterdamse samenleving staat nog steeds in het teken van de coronapandemie. De verwachting is dat de gevolgen van deze pandemie nog veel langer voelbaar zullen zijn. We maken een moeilijke periode mee en er staan ons nog rumoerige tijden te wachten. Voorzitter, mijn dank gaat uit naar de Rotterdammers, die zich dag in dag uit onverminderd blijven inzetten voor deze stad. We zouden deze crisis nooit te boven kunnen komen zonder ons zorgpersoneel, die ondanks enorme personeelstekorten in de zorg er alles aan doen om zorgbehoevende Rotterdammers van passende zorg te voorzien. Onze leraren, die ondanks het nijpende lerarentekort elke dag weer voor de klas staan om de kinderen kennis bij te brengen en een toekomst te bieden. Onze vrijwilligers, die overal in de stad waar handen tekortkomen, bijspringen en maatschappelijke verantwoordelijkheid nemen om kwetsbare Rotterdammers te ondersteunen. Onze politie, die zich dagelijks inzet voor onze veiligheid. En nog zoveel anderen voorzitter, die keihard hebben gewerkt en zeer waardevol zijn voor de Rotterdamse samenleving. Voorzitter, de pandemie heeft ons allen geraakt, maar helaas is dit college er niet in geslaagd om alle Rotterdammers de afgelopen drieënhalf jaar voldoende bij te staan. De problemen voor de Rotterdamse economie, buitenruimte, zorg, wonen, onderwijs en veiligheid hebben we zien opstapelen tot een berg waardoor het punt op de horizon niet meer te zien was. De Rotterdamse economie is deels aan haar lot overgelaten. Kleine ondernemingen moesten hun zaken sluiten. Taxibedrijven zijn opgedoekt. De Rotterdamse horeca die de ene golf na de andere in de hoek zat waar de hardste financiële klappen vielen, is omgevallen. En ga zo maar door. Voorzitter, is dat het enige? Helaas niet. De buitenruimte van Rotterdam is een vuilnisbelt. Er zijn bergen vuilnis waar de meeuwen geen genoeg van kunnen krijgen. De Rotterdammers stikken in het afval. Ze hebben er genoeg van en wij ook. Tienduizend Rotterdammers die jaar na jaar hebben geklaagd over vuilnis op straat, naastplaatsingen, rattenoverlast en ga zo maar door. Maar de problemen zijn er helaas nog steeds. Zijn we al klaar met de problemen? Nee. Dit college stond aan de wieg van het afbreken van het welzijnswerk in de meest kwetsbare wijken. En niet alleen het welzijn in kwetsbare wijken, maar ook onder andere het doelgroepenvervoer van Trevvel en de ouderenzorg in Rotterdam. Want voorzitter, na jarenlange problemen met Trevvel is de Rekenkamer Rotterdam ook nog eens met een verwoestend rapport gekomen over het ouderenbeleid in Rotterdam. Hierbij werd geconcludeerd dat 80 van de 81 maatregelen niet aanslaan om de ouderenzorg in de stad te bevorderen. Wat heeft dit college in hemelsnaam de afgelopen drieënhalf jaar gedaan? De problemen in de stad zijn nog veel groter. Om de

problemen in de stad op te lossen, moeten we wel de feiten op orde hebben en weten waar wij daadwerkelijk aan toe zijn. Maar dat is onmogelijk als er gesjoemeld wordt met cijfers en gegoocheld met gegevens. Kijk bijvoorbeeld naar het woonbeleid van dit college. We hebben er net een enorme discussie over gehad. Het is toch echt wonderbaarlijk hoe dit college al die fictieve cijfers over additionele sociale huurwoningen uit zijn hoed tovert. Het woonbeleid dat uitgevoerd wordt door middel van de Woonvisie is een schande voor de stad.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Zeegers.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66). Ik werd even getriggerd door de opmerking van de heer Achbar over gesjoemel met cijfers. Ik kan me goed voorstellen dat je het niet eens bent met hoe definities gehanteerd worden. Daarover kun je van mening verschillen, maar dat er gesjoemeld is met cijfers, dat zult u toch echt moeten onderbouwen. Wat bedoelt u daarmee?

De **VOORZITTER**. De heer Achbar.

De heer **ACHBAR** (denk). Ja voorzitter, ik refereer dan naar een specifiek debat over bijvoorbeeld het Motorstraatgebied, waar wij pretenderen starterswoningen te realiseren, maar in zeer korte tijd worden die niet meer beschikbaar gesteld als starterswoningen.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Zeegers.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66). Ik ben het met u eens dat die prijzen heel hoog waren en dat je dat eigenlijk met een normaal gevoel geen starterswoning kunt noemen, maar volgens mij is daar niet over gesjoemeld, want dat was het punt dat u maakt. Volgens mij is daar heel transparant over gecommuniceerd, en je kunt het ermee oneens zijn en daar kan ik me van alles bij voorstellen, maar sjoemelen is echt iets anders.

De **VOORZITTER**. De heer Achbar.

De heer **ACHBAR** (denk). Voorzitter, voor mijn gevoel en voor het gevoel van veel Rotterdammers is dat echt gesjoemel. Pretenderen dat je additioneel starterswoningen toevoegt, maar binnen zeer korte tijd die niet meer beschikbaar hebt, dat noem ik sjoemelen.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Zeegers.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66). Ik kan mij goed voorstellen dat dat zo overkomt, maar wij zijn hier degenen die ook ons deskundigen behoren te wanen over hoe wij met die cijfers omgaan. Ik denk dat het heel erg belangrijk is om te zeggen: beleidsmatig zijn wij het niet eens met deze keuzes, maar dat we niet het college van desinformatie betichten, want dat is echt schadelijk in het vertrouwen tussen burger en overheid. Je kunt prima zeggen: wij zijn het er gewoon niet mee eens. Wij vinden dit niet de manier om starterswoningen te realiseren. Dat kun je allemaal zeggen. Maar om het verwijt te maken dat er doelbewust gesjoemeld is, dat is echt wel een ander verwijt dan het inhoudelijke verwijt, dus ik vind het toch belangrijk om dat te markeren. Ik vind namelijk dat we dat niet moeten doen.

De **VOORZITTER**. De heer Achbar.

De heer **ACHBAR** (denk). Ja voorzitter, ik ben het niet eens met het beleid van dit college en ik vind dat er gesjoemeld wordt met cijfers en dat benoem ik nu in dit verhaal.

De **VOORZITTER**. De heer Engberts.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Ik vind het ook wel ingewikkeld, want sjoemelen is volgens mij dat je het weghoudt, dat je eigenlijk ook de waarheid verdraait. Volgens mij hebben we er keer op keer ook in de commissie debatten over gehad. We zijn het er niet over eens. Dingen moeten soms ook anders, moeten beter. Dat woningen te snel uit het sociale segment schieten door de manier waarop het werkt, dat hebben we ook allemaal steeds transparant besproken. We hebben bijvoorbeeld ook gezegd dat we voortaan eigenlijk moeten zorgen dat alleen corporaties onze preferente partner zijn, zodat we goede afspraken kunnen houden om het in het sociaal domein te houden, maar in mijn beleving hebben we nooit op tafel gehad dat de boel door het college werd verdraaid.

De **VOORZITTER**. De heer Achbar.

De heer **ACHBAR** (denk). Ja voorzitter, dat gevoel heerst enorm, dat er gesjoemeld wordt met cijfers. En dat is wat ik nu aan het vertellen ben aan de hand van een aantal voorbeelden. Ik heb in dit geval een voorbeeld gegeven. We hebben de discussie erover gehad dat we zoveel starterswoningen hebben gerealiseerd. Dat is een statement dat in dit geval het college maakt. Maar als je daadwerkelijk naar de cijfers kijkt wat er aan starterswoningen in dit specifieke blok dan beschikbaar zijn, om welke reden dan ook kloppen die cijfers niet.

De **VOORZITTER**. De heer Engberts.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Ik vind het ingewikkeld. Als we dus praten over een gevoel dat er gesjoemeld is, een gevoel, dan vind ik wel dat als dat gevoel niet te onderbouwen is met feiten, omdat het gewoon wel transparant is gewisseld met de raad, we het er ook over hebben gehad en het allemaal op tafel is gelegd, dan kun je als enige conclusie hebben dat dat gevoel er misschien wel is, maar dat het niet feitelijk zo is. Dat we het vervolgens nog steeds niet eens zijn met de resultaten, dat is vers twee. Maar ik maak er wel bezwaar tegen dat het verwijt deze zaal in wordt geslingerd dat de boel willens en wetens door dit college verdraaid wordt, want dat is sjoemelen.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Zeegers.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66). Ja, ik wil dat punt nog even wat extra benadrukken omdat ik ook denk dat het schadelijk is. Het is schadelijk om te zeggen dat iets sjoemelen is. Het woord sjoemelen vind ik nogal heftig, want dat zou betekenen dat het college een raad of de stad doelbewust een verkeerde voorstelling van zaken geeft door eigenlijk dingen te verduisteren. Dat is niet wat het college heeft gedaan. Het college heeft een eerlijke voorstelling van zaken gegeven. Het is wel belangrijk om dat te markeren. Dan vind ik het punt dat u wilt maken, van dit zijn beleidsmatig slechte keuzes, en dit zijn eigenlijk helemaal geen starterswoningen, dat kunt u zeggen. Maar u schaadt echt het vertrouwen in de overheid op het moment dat u zegt dat er gesjoemeld wordt. Ik houd het pleidooi dat wij als politici ons daar ook rekenschap van moeten geven. Het vertrouwen tussen inwoner en overheid is ontzettend belangrijk. Als we elkaar dan gaan betichten van sjoemelen, dan schaden we die relatie enorm. Dus mijn vraag aan u is of u die verantwoordelijkheid ook voelt om in die relatie tussen overheid en burger in ieder geval zoveel mogelijk het vertrouwen te bewaren.

De **VOORZITTER**. De heer Achbar.

De heer **ACHBAR** (denk). Ik hoor twee vragen. Ik blijf er echt bij dat ik vind dat er

gesjoemeld wordt met gegevens en daarmee een beter beeld wordt gecreëerd ten aanzien van het woonbeleid in Rotterdam. Dat vind ik, dat vertel ik nu. En als de tweede vraag is of het een verantwoordelijkheid van de raad is om het vertrouwen tussen burger en overheid te versterken of te behouden, dan ben ik het wel met u eens.

De **VOORZITTER**. De heer Cicek.

De heer **CICEK** (sp). Ja voorzitter, ik zou mevrouw Zeegers willen vragen hoeveel procent van de woningen in Rotterdam op dit moment sociaal is.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Zeegers.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66). Ook daarvoor gelden volgens mij verschillende definities. De definitie die het college hanteert is natuurlijk zowel de particuliere huur als de corporatiewoningen. Dat is volgens mij 58%. Als we het hebben over alleen corporatiebezit, dan ben ik het een beetje kwijt, maar zo rond de 40% volgens mij. Het is dus afhankelijk van de definitie die je hanteert wat er onder sociale huur valt. Maar dat is volkomen transparant en helder en daar kun je allebei een ander beeld bij hebben wat een redelijke is, maar zo wordt dat nu gepresenteerd.

De heer **CICEK** (sp). Voorzitter, ik begrijp dus dat 58% sociaal is, de voorraad van de corporaties is 40%. Dat betekent dat 18% in handen van de private sector is. 18% van onze sociale voorraad. Hoe weten wij of die woningen in de sociale categorie ook worden verhuurd?

De **VOORZITTER**. Mevrouw Zeegers.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66). Ik weet niet of die 18% precies klopt. Ik houd altijd wel van een soort feitelijkheid. Maar goed, even aannemende dat dat zo is, was het punt dat ik hier wilde maken, dat ik niet vind dat we elkaar van sjoemelen moeten betichten als je daar niet echt een concrete, duidelijke aanwijzing voor hebt. Maar u haalt het weer even naar het woonbeleid toe, dat hier volgens mij helemaal verder los van staat, het was gewoon een voorbeeld. Hoe we weten dat die 18% sociaal verhuurd wordt; ik kan me voorstellen dat dat heeft te maken met die WOZ-waarde. Dan schieten we helemaal in de techniek van de WOZ-waarde, en daarvan zien we nu, en dat is volgens mij ook gecommuniceerd geweest, dat een aantal van die woningen over die WOZ-waarden heen stijgen en dus niet meer in de sociale voorraad zitten. Goed, daar wordt ook over gerapporteerd. Dus dat is mijn antwoord op uw vraag.

De **VOORZITTER**. De heer Cicek.

De heer **CICEK** (sp). Voorzitter, ik denk inderdaad dat je dit kan specificeren als gesjoemel, want er is geen duidelijkheid over. Er is geen transparantie. Van die 18% zegt u dat een deel van die woningen als sociaal verhuurd worden en een deel niet. Maar welke percentages? Want dit zijn wel de cijfers die we in onze evaluatie van de woonmonitor naar voren halen. Dit zijn ook de cijfers op basis waarvan wij ons beleid uitrollen, op basis waarvan het college zijn verdeelsleutel heeft gemaakt. Want vier jaar geleden werd hier geroepen dat 70% sociaal te veel is. Inmiddels blijkt dat het aandeel corporatiewoningen 40% is. Bijna de helft ervan. Dus ik kan me voorstellen dat het argument 'te veel' niet meer relevant is. En 18% van onze sociale voorraad waar we geen grip op hebben, geen inzage, maar dat we wel aanmerken als sociaal. Als we daar geen zekerheid op hebben, kan dat een rooskleurig beeld van de werkelijkheid geven.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Zeegers.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66). In de rapportage van die monitor stond hoeveel van die woningen uit die categorie van die 18.000 is. Ik bedoel 18%. Nu begin ik ook te goochelen met de cijfers, laat ik dat vooral niet doen. Maar daarover werd gerapporteerd dat die boven die prijs zijn gestegen. Dat is gewoon transparant geweest, ook het percentage sociaal, het percentage dat particuliere verhuur is. Je kunt vinden dat het niet meer overeenstemt met het woonbeleid, dat kun je vinden. Maar dan kun je niet zeggen dat er gesjoemeld wordt. Dat is mijn punt. Er wordt gewoon over gerapporteerd.

De **VOORZITTER**. De heer Lansink.

De heer **LANSINK-BASTEMEIJER** (vvd). Voorzitter, op de heer Cicek. We gaan het gewoon even doen zoals een interruptie zou horen. Bent u het eens dat we moeten bouwen naar behoefte? Dat is de eerste vraag.

De heer **CICEK** (sp). Ik vind dat de natuurlijke prijsontwikkeling van de woningmarkt dusdanig onder druk staat dat we een aanzienlijk deel van onze bouwopgave, zelfs 80% sociaal moeten gaan.

De **VOORZITTER**. De heer Lansink.

De heer **LANSINK-BASTEMEIJER** (vvd). Nee, bent u het met mij eens dat we moeten bouwen naar behoefte, ja of nee?

De heer **CICEK** (sp). Wij vinden dat we moeten stoppen met het onttrekken van woningen uit onze sociale voorraad en als we inderdaad gaan bouwen, dan kunnen we wat ons betreft 100% sociaal gaan bouwen, want die 20% duurder segment, is niet meer nodig. De woningen uit het middensegment gaan als warme broodjes over de toonbank. Dus er is flink wat behoefte en de grootste druk, dat laat ook de woonmonitor zien, zit in de sociale categorie en de middencategorie. Dat betekent dus wat ons betreft ook dat we daar het meest moeten gaan bouwen.

De **VOORZITTER**. De heer Lansink.

De heer **LANSINK-BASTEMEIJER** (vvd). Dus de SP is voor het bouwen voor leegstand. Dat is wat ik van de heer Cicek hoor. Want hoeveel sociaal corporatiebezit hebben wij in Rotterdam? Ik maak het u makkelijk, dus dan pak ik niet die heel moeilijke groep van particulieren die ik er ook nog bij kan trekken, dat zijn er ongeveer 40.000. Maar ik wil even van u weten, hoeveel in de sociale sector, gewoon corporatiebezit.

De **VOORZITTER**. De heer Cicek.

De heer **CICEK** (sp). Daar kunt u het donderdag tijdens het debat met mij over hebben. Gezien mijn spreektijd wil ik tijd reserveren voor mijn eigen betoog, maar ik ga graag deze discussie met u verder aan.

De **VOORZITTER**. De heer Lansink.

De heer **LANSINK-BASTEMEIJER** (vvd). Ik snap heel goed dat de heer Cicek omtrekkende bewegingen maakt. Het zijn er 126.000. Ik ga u ook gelijk maar het antwoord geven op de

vervolgvraag die ik u in de interruptie wilde stellen. Hoeveel denkt u dat er nodig is op basis van inkomen aan sociale voorraad in Rotterdam? Gewoon op basis van inkomen.

De **VOORZITTER**. De heer Cicek.

De heer **CICEK** (sp). Ik denk dat de woningen die dit college heeft gebouwd voor 90% van de Rotterdammers financieel niet meer toegankelijk zijn.

De heer **LANSINK-BASTEMEIJER** (vvd). Ja, en daar ziet u maar dat de SP geen oplossingen biedt maar bouwt voor leegstand en de problemen op de Rotterdamse woningmarkt niet oplost. Het zijn er 125.000. 125.000 mensen zouden volgens de regels die wij voor de sociale voorraad hebben, in aanmerking moeten komen voor sociale voorraad en de rest dus niet. Dus dan hebben we er te veel. Dat is punt één. Punt twee, al die mensen die u noemt, die hebben geen probleem. Die zitten thuis op ons te wachten tot we eindelijk het probleem van hen oplossen. Voor die starter en die middeninkomer heeft u geen oplossing. U zegt: bouw nog maar even heel goedkope woningen, maar die starter en middeninkomer hebben aan de SP niets, nada, niente.

De **VOORZITTER**. De heer Cicek.

De heer **CICEK** (sp). Ja, ik vind het een ongelofelijke conclusie, terwijl ik hier zeg: als we gaan bouwen in onze verdeelsleutel, laten we dan 80% in dat segment doen. En u zegt: u heeft niets aan de SP.

De **VOORZITTER**. Ik wil terug naar de heer Achbar, mijnheer Lansink. Ik probeer ook u te helpen richting de lunch. Mijnheer Achbar.

De heer **ACHBAR** (denk). Ja voorzitter, ik wil dan nog één laatste opmerking maken ten aanzien van het sjoemelen. Op het moment dat je al verschillende definities wilt gebruiken om iets aan te tonen, laten we dan op zijn minst zeggen dat dat dan toch de indruk wekt dat je een beeld wilt creëren naar de behoefte van het moment waarin je dat dan zou willen zeggen. Althans, dat vind ik.

De **VOORZITTER**. De heer Lansink.

De heer **LANSINK-BASTEMEIJER** (vvd). Dat is inderdaad de strategie van DENK. Een beetje rook, dat doet u ook met het woonprotest. Dan doet u ook een beetje rook, het was allemaal politiegeweld. Een beetje rook. Maar dat bent u eigenlijk helemaal niet aan het doen. U wilt politiek bedrijven op uw eigen politieke idealen. Dat zeggen is de werkelijkheid, dan sjoemelt u ook niet. Maar niet sjoemelen noemen, niet rook en een beetje gevoel dat het sjoemelen is. Dat is niet netjes. U wilt gewoon politiek bedrijven en u wilt uw eigen punt maken. Doe dat dan, maar ga niet mensen van sjoemelen betichten mijnheer Achbar. Dat is niet netjes.

De **VOORZITTER**. Ik wil dit hoofdstuk afsluiten. Mijnheer Achbar.

De heer **ACHBAR** (denk). Ik heb toch een vraag. Hanteert de heer Lansink ook twee definities?

De **VOORZITTER**. Of u twee definities hanteert.

De heer **LANSINK-BASTEMEIJER** (vvd). Nee, ik hanteer definities zoals we die gewoon met elkaar ook in het coalitieakkoord hebben staan en die wij overigens stelselmatig elke keer ook weer in woonvisiedocumenten zetten, in amendementen op de Woonvisie. Dat die cijfers u niet aanstaan is iets anders mijnheer Achbar. Dat is echt iets anders. Dat is niet sjoemelen, dat is het oneens zijn. Dat is iets anders. Maar dat hebben we dan vandaag geleerd. Dan heeft u ook weer wat geleerd, ik ook.

De heer **ACHBAR** (denk). Goed voorzitter, ik constateer dat het woonbeleid dat uitgevoerd wordt door middel van de Woonvisie gewoon een schande is voor onze stad. In Rotterdam hebben we niet alleen te kampen met de nadruk op minder, minder, minder sociale huurwoningen, maar diezelfde woningen worden ook nog eens enorm slecht onderhouden. Dit komt erop neer dat de echte Rotterdammer het veld moet ruimen. Het achterstallig onderhoud aan sociale huurwoningen is een waarachtig drama in Rotterdam.

De **VOORZITTER**. De heer Leewis.

De heer **LEEWIS** (gl). Ja voorzitter, de heer Achbar doet nu voorkomen dat die onttrekking van de sociale voorraad door dit college komt. Klopt mijn conclusie?

De **VOORZITTER**. De heer Achbar.

De heer **ACHBAR** (denk). Het komt niet door mij.

De heer **LEEWIS** (gl). Nee, dan zou er niks gebeuren, dus dat is op zich ook wel weer terecht. Nee, kijk voorzitter, mijnheer Cicek vroeg het net aan mij en toen had ik de cijfers niet paraat maar dan kun je ze ondertussen even opzoeken. Er zijn 3600 woningen gebouwd in het sociale segment. Er zijn er 9000 gesloopt. Dus dat betekent dat er een enorme toevoeging is aan sociale woningen in deze stad. Dus dat dit college daar niets aan heeft gedaan, klopt niet. Wat wel klopt, is dat er een onttrekking is aan de sociale voorraad doordat de woningprijzen zo enorm stijgen. Als dat uw punt is, dan ben ik het helemaal met u eens. Dan moeten we daarvoor op de barricaden. Dat zeg ik ook in de richting van de heer Lansink. Dat is precies de reden waarom GroenLinks ook bij de woonopstand betrokken was. Daar moeten we volgens mij met elkaar een vuist over maken, maar dan moeten we wel goed houden waar het probleem nu ligt. Dat ligt niet bij de bouwvoorraad, dat ligt bij de regels die ervoor zorgen en het beleid dat er voornamelijk vanuit het rijk is, dat die woningprijzen zo enorm opdrijft. Daar moeten we heel snel met elkaar, volgens mij met elkaar hier in deze zaal, een einde aan maken.

De **VOORZITTER**. De heer Achbar.

De heer **ACHBAR** (denk). Volgens mij heeft de heer Leewis mij goed gehoord, want dat is ook mijn punt geweest. Misschien dat u dat op een later moment in alle rust terug kunt luisteren, dan ziet u ook wat de bijdrage van DENK is geweest wat dat betreft. Naar aanleiding van de actua die we hierover hebben gehad met de wethouder is voor mij alleen maar duidelijker geworden dat wij meer werk moeten maken van het probleem van achterstallig onderhoud van sociale huurwoningen. Wij pleiten dan ook voor een meldpunt voor achterstallig onderhoud, dat huurders ook begeleid kunnen worden richting de huurcommissie en/of de rechter. En in Rotterdam kampen we, zoals iedereen weet, met een nijpend woningtekort. Dit wordt alleen maar versterkt door de investeerders die uit Amsterdam vertrekken en hier aan de slag gaan. Dergelijke investeerders worden nu in Amsterdam geweerd met dank aan de wethouder van GroenLinks daar, om het mogelijk te maken om de koopmarkt in Amsterdam te reguleren. De uitzondering moet het mogelijk

maken dat Amsterdammers voorrang krijgen bij het aankopen van woningen in de hoofdstad. DENK pleit dan ook van harte voor een dergelijk plan om onze koopmarkt te reguleren naar het voorbeeld van Amsterdam. Voorzitter, helaas leven wij in een stad waar de menselijke maat soms ver te zoeken is. In Rotterdam worden inwonende kinderen hun woning uitgezet na het overlijden van een ouder of beide ouders, terwijl zij hun hele leven in dat huis hebben gewoond en als mantelzorger zorg hebben gedragen voor hun ouders. Is dit hoe wij omgaan met Rotterdammers die een tragische gebeurtenis in hun leven meemaken? Is al het leed en verdriet niet genoeg, dat dit college hen ook nog eens confronteert met dakloosheid? Want hoe moeten zij in hemelsnaam aan een woning komen in de oververhitte krappe Rotterdamse woningmarkt? DENK is van mening dat de Woonvisie een van de meest afschuwelijke dingen is die de burgers van Rotterdam is overkomen. Rotterdammers hebben te maken met jarenlange wachtlijsten en belachelijke huurstijgingen. Maar dit college gaat doodleuk door met de sloop en verkoop van duizenden sociale huurwoningen. Recentelijk heeft een meerderheid nog gestemd voor de sloop van Pompenburg. DENK kan de oproep die zij al jaren doet dan alleen maar herhalen. De Woonvisie moet in de prullenbak, die is aan een herziening toe.

De **VOORZITTER**. De heer Lansink.

De heer **LANSINK-BASTEMEIJER** (vvd). Voorzitter, hoorde ik collega Achbar nu zeggen: duizenden sloopwoningen? Duizenden, zei u dat?

De **VOORZITTER**. De heer Achbar.

De heer **ACHBAR** (denk). Ja, dat zei ik, dat klopt.

De heer **LANSINK-BASTEMEIJER** (vvd). U had het net over sjoemelen met cijfers. U vindt het belangrijk dat we niet sjoemelen met cijfers. Ik denk dat u dat verkeerd heeft genoteerd. Tot op heden zijn er 990 woningen van de 300.000 die we in Rotterdam hebben, gesloopt. Dat zijn er geen duizenden.

De **VOORZITTER**. De heer Achbar.

De heer **ACHBAR** (denk). Ja voorzitter, selectief luisteren is denk ik een onderdeel van de heer Lansink, want als u goed had geluisterd. Ik zal de zin voor u herhalen. Maar dit college gaat doodleuk door met sloop en verkoop van duizenden sociale huurwoningen. Kunt u dan ook aangeven hoeveel sociale huurwoningen er verkocht zijn?

De **VOORZITTER**. De heer Lansink.

De heer **LANSINK-BASTEMEIJER** (vvd). Voorzitter, ik vind de boemerangtruc van de heer Achbar interessant, maar ik vroeg u nog letterlijk of ik goed gehoord had wat u zei en op basis daarvan heb ik u een getal genoemd, dus daar zou ik het graag bij willen laten. Ik wil ook nog wat tijd overhouden voor goede betogen.

De **VOORZITTER**. De heer Engberts.

De heer **ENGBERTS** (pvda). De afgelopen vier jaar zijn er 14.550 woningen uit de sociale voorraad verdwenen. Daarvan waren er 12.000 in de sociale koop, 1600 in de particuliere voorraad en 950 corporatiewoningen. Dat is het antwoord, dat zijn er geen duizenden.

De **VOORZITTER**. De heer Achbar.

De heer **ACHBAR** (denk). Zal ik maar doorgaan voorzitter?

De **VOORZITTER**. Dat is uw goed recht.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Ik hoorde u inderdaad zeggen duizenden, en de heer Lansink stond eerder op. Maar het klopt niet, dus ik vind het ook wel zuiver dat DENK dan ook gewoon toegeeft dat de afname 950 is geweest in de sociale voorraad van de corporatiewoningen. Ik denk dat we daar dan ook wel eerlijk over moeten zijn.

De heer **ACHBAR** (denk). Voorzitter, ik ga de zin nogmaals herhalen. Maar dit college gaat doodleuk door met de sloop en verkoop van duizenden sociale huurwoningen.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Maar ook als ik ze optel, kom ik niet op duizenden. Het saldo, de afname van de sociale voorraad, waar dus die sloop in zit, is 950. Het saldo is 950. Er zijn geen duizenden woningen van de corporatiewoningen verdwenen. Het is gewoon niet waar. Ik ga u niet betichten van sjoemelen, maar ik denk wel dat het goed is om de cijfers zuiver te houden.

De **VOORZITTER**. U gaat elkaar niet overtuigen. Mijnheer Achbar, u kunt verdergaan.

De heer **ACHBAR** (denk). Ik heb toch wel een vraag aan de heer Engberts. Hoeveel woningen zijn er uit de sociale sector onttrokken die vervolgens in de verkoop zijn gegaan?

De heer **ENGBERTS** (pvda). Dat heb ik niet paraat voorzitter, maar het gaat mij erom wat de omvang van de sociale voorraad is. Dat is relevant, want soms is het ook gewoon heel erg nuttig om een aantal woningen te liberaliseren en daar nieuwe voor terug te bouwen. Dat vind ik een belangrijk principe. Houden wij de sociale voorraad voldoende in stand? En ja, ik ben het er ook wel mee eens dat ik graag had gezien dat die sociale voorraad nog een stuk groter wordt. Daar hebben we ook een volgende periode voor om dat te proberen te realiseren. Maar het gaat om dat gegoochel met cijfers. Laat ik het dan zo maar noemen. Waar de voorzitter ook al van zei, pas nu op met al die cijfers te noemen. Het belangrijkste is wat de mensen ervaren. Hebben wij voldoende sociale voorraad? Dan kan het best zo zijn dat je een aantal woningen verkoopt om nieuwe toe te voegen. Het is belangrijk wat het saldo is. Het saldo is een afname van 950 in de sociale voorraad van de corporaties. 6% van de afname van de sociale voorraad is te wijten aan de afname van de sociale voorraad van de corporatiewoningen, 6%. Het allergrootste deel zit dus ergens anders. Ons probleem zit ergens anders. En dat vind ik belangrijk. Ons probleem zit bij die particuliere voorraad en bij het stijgen van de prijzen in de particuliere voorraad koop. Daar zit ons probleem en dat moeten we aanpakken. Wat DENK doet, is afleiden van het echte probleem en dan net doen of hij hem te pakken heeft. Maar u gaat daarmee niets oplossen. U gaat het niet oplossen. We moeten ergens anders iets doen.

De **VOORZITTER**. Heel lang geleden was ik nog communicatieadviseur en toen leerde ik dat als je in een betoog meer dan drie getallen noemt, ze niet worden onthouden. Dat is misschien een advies dat nog steeds niet aan waarde heeft ingeboet. Houdt u er nog even rekening mee. Mijnheer Achbar.

De heer **ACHBAR** (denk). Ja voorzitter, eigenlijk wil ik reageren op de heer Engberts, maar ik laat dat voor nu. DENK kan de oproep die zij al jaren doet alleen maar herhalen. De Woonvisie moet in de prullenbak. Die is aan herziening toe. Wij pleiten dan ook sterk voor minder sloop en verkoop van sociale huurwoningen en meer bouw in het sociale en middensegment. Daar hebben Rotterdammers in crisistijd echt wat aan en daarom dienen

wij traditiegetrouw onze motie in 'Woonvisie door de shredder'. Voorzitter, dit college haat niet alleen starters en Rotterdammers die aangewezen zijn op een sociale woning, maar ook de automobilisten. In onze mooie stad hebben we namelijk een wethouder die een gruwelijke hekel heeft aan de automobilist. Dit zien we terug aan de verschrikkelijke wijze waarop de verkeersexperimenten blijven terugkomen. Dan komen we aan bij de problemen in het onderwijs. Het enorme lerarentekort in de stad. De enorme kansenongelijkheid tussen kinderen in het onderwijs. Onderadvisering. Het tekort aan studieplekken. Stereotiepe beelden in lesmateriaal en ga zo maar door. Voorzitter, hoe kunnen wij in hemelsnaam deze problemen oplossen als wij niet eens in staat zijn om kinderen van een ontbijt of lunch te voorzien, waarvan bekend is dat op sommige basisscholen 80% van de kinderen met een lege maag in de schoolbanken zit. Dat kinderen met een lege maag naar school gaan, is niet het enige armoedeprobleem in onze stad. Rotterdam is de armoedehoofdstad van Nederland, waarbij één op de vijf kinderen opgroeit in armoede. Kunt u het zich voorstellen voorzitter, dat kinderen niet eens een winterjas kunnen kopen voor de aankomende koude en natte dagen, terwijl wethouder Karremans de luxe heeft om op zijn eerste werkdag meteen zijn dienstauto in de prak te rijden? Voorzitter, ik vraag me dan ook af hoe je in goed vertrouwen zo'n belangrijke begroting kan overnemen van dit college. Maar voorzitter, gelukkig hebben wij voorzieningen in de stad zoals de Voedselbank en de Kledingbank. Wij moeten deze instellingen blijven ondersteunen omdat het maatschappelijk werk dat zij in de stad doen, van ongelofelijk veel waarde is voor kwetsbare Rotterdammers. Wij dienen dan ook een motie in om de Kledingbank Rotterdam een eenmalige donatie van € 1000,00 te doen. Niet te veel gevraagd, vind ik, vooral wanneer het opgewogen wordt tegen een begroting van meer dan € 3,5 miljard. Om een begroting te maken die goed is voor alle Rotterdammers is diversiteit en inclusie een noodzakelijke voorwaarde en een groot goed. Zonder inclusie en diversiteit kan dit college gewoonweg niet een begroting maken die alle Rotterdammers aanspreekt. Diversiteit en inclusie begint bij de eigen organisatie voorzitter. En zo vindt DENK het onwijs teleurstellend dat er zelfs bij de politie nog geen plek is voor alle Rotterdammers, terwijl de gemeente Rotterdam zich opstelt als een groot voorstander van diversiteit en inclusiviteit. Het is dan ook zaak om de grote ambities van de gemeente op dit vlak nu eindelijk eens in de praktijk te tonen. Want handhavers en toezichthouders die werkzaam zijn bij de gemeente Rotterdam mogen bijvoorbeeld nog steeds geen hoofddoek dragen en dit, terwijl het in landen als Engeland, Schotland, Canada, Zweden en Amerika al veel langer mogelijk is voor vrouwen om als agent een hoofddoek te dragen. Voorzitter, het is dan ook niet uit te leggen dat er legio aan medewerkers zoals inspecteurs, baliemedewerkers, juristen, bestuursadviseurs wel een hoofddoek mogen dragen, maar worden uitgesloten van functies binnen toezicht en handhaving. Wij vragen het college dan ook om daadwerkelijk inclusief te zijn en de daad bij het woord te voegen door het mogelijk maken van het dragen van een hoofddoek bij toezicht en handhaving. Om daadwerkelijk tot een inclusieve samenleving te komen, is het aanpakken van racisme en discriminatie van groot belang. De urgentie om dit veelkoppige monster aan te pakken, wordt landelijk gevoeld. Zo heeft het ministerie van Buitenlandse Zaken een Nationaal Coördinator tegen Discriminatie en Racisme aangesteld. Deze coördinator gaat aan de slag met diverse stakeholders op basis van bereidheid om een meerjarig plan op te tuigen tegen discriminatie en racisme. Maar beste voorzitter, het is ook echt tijd dat wij in Rotterdam dit veelkoppige monster aanpakken, want Rotterdam heeft de meeste meldingen bij RADAR, het bureau voor gelijke behandeling en tegen discriminatie, in de politie-eenheid Rotterdam. In Rotterdam verdienen wij de oneervolle plek nummer 1 in de hoeveelheid aan discriminatiegerelateerde meldingen. De politie noteerde maar liefst 470 klachten en het aantal meldingen bij RADAR is nog hoger, namelijk 674. Hierover dienen wij dan ook graag een motie in. Voorzitter, laten we gaan naar een begroting die alle Rotterdammers aanspreekt, zorgdraagt voor alle Rotterdammers, de bestaanszekerheid van alle Rotterdammers waarborgt, alle Rotterdammers een dak boven hun hoofd biedt en alle

Rotterdammers de ruimte geeft om zichzelf te zijn. Voorzitter, wij vragen om een begroting die alle Rotterdammers een menswaardig bestaan gunt. DENK wil een Rotterdam voor iedereen.

De **VOORZITTER**. De heer Engberts.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Ik heb geluisterd naar het verhaal van de heer Achbar en vond wel dat hij een beetje negatief was over de resultaten die we met ons armoedebeleid boeken. Natuurlijk is elk kind dat in armoede leeft er een te veel, maar we hebben wel een aantal trendbreuken daarin. Het aantal kinderen dat in armoede leeft is van 19 naar 17% gegaan. Het aantal huishoudens dat heel lang op 20% zat, dat daalt nu. Is de heer Achbar het ook met mij eens dat we met dit college op dit vlak eigenlijk heel goede stappen aan het zetten zijn?

De heer **ACHBAR** (denk). Zeker. Als er een trots puntje te noemen is, is het zeker op dat onderwerp. Maar ik wel daarbij wel melden dat er nog een hele, hele lange weg te gaan is wat dat betreft. Vandaar dat ik het ook expliciet noem in het stuk.

De **VOORZITTER**. De heer Engberts.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Dank u wel voorzitter, ik wil toch ook dat complimentje inderdaad even binnen hengelen voor wethouder Grauss.

De **VOORZITTER**. De heer Achbar is klaar met zijn eerste termijn. Ik dank u zeer. Ik dank ook allen voor de bijdragen in de eerste termijn tot zover en voor het luisteren naar elkaar. Dan schors ik de vergadering voor de lunchpauze. We hebben aan een uur genoeg, lijkt mij. Dan zou ik u graag om 13.50 uur terug willen hebben in de raadzaal voor het vervolg. Dan kunnen we verdergaan met de rest van de bijdragen in de eerste termijn van de zijde van de raad. De vergadering is geschorst.

(De vergadering is geschorst.)

Notulen raadsvergadering

Notulen van de raadsvergadering van 9 en 11 november 2021

Notulen van de raadsvergadering van 9 november 2021 (middagzitting)

Voor de agenda wordt verwezen naar volgnummer 15

Voorzitter: de heer ing. A. Aboutaleb

Voor de presentielijst wordt verwezen naar de ochtendzitting van deze vergadering.

Griffier: mevrouw I.C.M. Broeders

Heropening

7. Begrotingsdebat - vervolg

De **VOORZITTER**. Ik heropen de vergadering en geef graag het woord aan mevrouw Zeegers.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66). Dank u wel voorzitter. Vandaag bespreken we de begroting van het komend jaar, de laatste begroting van dit college en van deze raad. Dat nodigt natuurlijk toch ook een beetje uit tot een terugblik en daar begin ik dan ook mee. D66 is trots op wat we de afgelopen jaren hebben bereikt. Toen wij het college in gingen, wilden wij echt een groen en sociaal programma neerzetten en dat is wat ons betreft ook gelukt. We hebben een energietransitiefonds, we zijn grootschalig gaan vergroenen, er is ruimte voor de fiets, we hebben een stevige aanpak op schulden en extra onderwijsinzet in het NPRZ-gebied. En dat in een tijd dat corona ontzettend veel roet in het eten heeft gegooid. Daarom vanuit deze positie ook complimenten aan het college maar ook aan de ambtenaren voor al het harde werk dat is verricht. Maar ook een compliment aan onszelf; aan de griffie en ons als raad, want wij zijn ook niet stil blijven zitten. We hebben besluitvorming snel mogelijk gemaakt door digitalisering en we zijn bezig gebleven met het indienen van allerlei plannen. Dan wil ik er met name ook een aantal noemen. De aanhoudende inzet van DENK voor warme lunches op school, de uitroep van de noodtoestand voor het klimaat door de Partij voor de Dieren, het plan Eén miljoen bomen van Leefbaar Rotterdam, de hulp aan de slachtoffers van de toeslagenaffaire door de SP en de cultuurinclusieve zorg van NIDA. Zo kan ik nog wel verdergaan, zoals schaken door 50PLUS en de VVD. Maar voorzitter, waar ik eigenlijk naartoe wil: er is heel veel veranderd in deze tijd. De maatregelen om wereldwijd het klimaat te redden, blijken echt ondermaats. De woningmarkt is compleet op hol geslagen en corona heeft een enorme impact op ons sociale leven. Daar wil ik het eigenlijk de rest van mijn betoog over hebben, want laten wij de wereld wel goed achter voor onze jongeren? Dat zou wat ons betreft ook de leidraad moeten zijn voor je denken en je handelen, en daar voorzitter, wringt toch wel een beetje de schoen. Is Rotterdam nog wel een stad voor jongeren? Hebben we begrip voor hen, bieden we ze voldoende perspectief en kansen? Jongeren hebben de toekomst, maar het zijn ouderen die deze toekomst grotendeels bepalen. Vanwege de groeiende kloof tussen wat jong en oud belangrijk vinden, gaat het steeds meer knellen. Rotterdam is een stad met veel jongeren, maar niet een stad voor jongeren. Wij willen dat daar verandering in komt. We moeten de kansen voor jongeren veilig stellen. Het gaat hierbij over woningen, klimaat, onderwijs, veiligheid en levendigheid en

vooruitstrevendheid is daarbij bittere noodzaak. Dat betekent dus ook dat we ons los moeten maken van een conservatieve koers die uitgaat van gevestigde belangen. Want als we blijven doen wat we deden, dan krijgen we wat we kregen. Om te beginnen met de woningmarkt, het roer moet om. Te beginnen bij de woningmarkt dus. Oudere generaties worden slapend rijk, terwijl de nieuwe generatie door de hoge prijzen de stad uit wordt gedreven. Bij gebrek aan betaalbare woningen gaat de discussie al snel over het uitbreiden van sociale huurwoningen. Maar zolang er geen betaalbare huur- of koopwoningen zijn voor starters of modale inkomens, is sociale huur voor hen een eindstation. Die ongelijke verdeling van vermogen wordt dan alleen maar verder versterkt. Wat is dan het perspectief voor jongeren? Daarom wil D66 dat de bouw van woningen voor middeninkomens en studenten topprioriteit krijgt. Meer regie op realisatie van middenkoopwoningen door zelfbewoningsplicht, opkoopbescherming en inzet van de doelgroepenverordening. Daar zijn we mee bezig, maar daar zullen we ook hard verder aan moeten trekken. We hebben het daar donderdag verder over, dus ik houd het hier nu even bij. Wij zullen in ieder geval ook nog een motie indienen om extra studentenhuisvesting versneld mogelijk te maken, want dat blijft nu nog achter. Dan voorzitter, het klimaat. Als mijn kinderen en kleinkinderen dan eindelijk een huis hebben kunnen vinden, dan houd ik mijn hart vast of ze op termijn hun voeten droog kunnen houden in Rotterdam. Want zoals het er nu uitziet, halen we in Rotterdam ons klimaatdoel niet en dat is zeer ernstig. De haven moet sneller verduurzamen. Kolencentrales moeten eerder dicht en de stad moet volop vergroenen. Daar hebben wij natuurlijk plannen voor met dit college, maar wat ons betreft gaan we daar volop mee verder in de toekomst. Ook willen we een verscherping van onze luchtkwaliteitsdoelen en dienen daarvoor ook nog een motie in. Kortom, het toekomstperspectief van jongeren staat echt onder druk. Bij sommigen zelfs meer dan bij anderen, bijvoorbeeld door de kansenongelijkheid in het onderwijs. Onderwijs is de motor van de samenleving, maar onderwijs staat voor veel meer dan gewoon maar een beetje naar school gaan. Onderwijs staat voor brede persoonlijke ontwikkeling op inhoud, op sociale vaardigheden. Helaas zien we dat sommige kinderen veel minder kans hebben op deze persoonlijke ontwikkeling. Als je thuis met je broertjes en zusjes in een kamer je huiswerk moet doen, als je geen computer hebt of niet met de fiets naar school kan gaan, hoe kun je dan op gelijke voet meedoen met de rest? Is Rotterdam dan wel een stad voor alle jongeren? Tegelijkertijd, en daar hebben we het vanochtend ook over gehad, is het oordeel over jongeren vaak hard. Mijn punt is dat we verder moeten kijken dan onze neus lang is. Waarom hangen jongeren te veel op straat? Waarom zijn er drop-outs, waarom lonkt soms het grote geld? Dan kom ik op mijn volgende punt voorzitter, en dat is veiligheid. Bij veiligheid hoort een andere visie dan de huidige conservatieve agenda waar jongeren worden gezien als lastpakken die overlast veroorzaken voor ouderen. Deze huidige agenda vertaalt zich naar een soort ontmoedigingsbeleid. We hebben het er vanochtend over gehad. Cameratoezicht, preventief fouilleren en tegenwoordig zelfs Mosquito’s om jongeren letterlijk als lastpakken weg te zetten. Dat vinden wij veelzeggend voor hoe er naar jongeren wordt gekeken. Het is niet alleen geen oplossing omdat jongeren een stukje verderop gaan staan, maar het is ook respectloos en criminaliserend.

De **VOORZITTER**. De heer Lansink.

De heer **LANSINK** (vvd). Ja voorzitter, kan D66 wel situaties bedenken waarin juist preventief fouilleren, cameratoezicht ertoe doet, of is het njet, altijd njet?

Mevrouw **ZEEGERS** (d66). We hebben altijd gepleit voor proportionaliteit van die middelen. Er zijn situaties waarin je cameratoezicht kan toepassen. Het gaat ons met name ook om die Mosquito’s. Je moet je ook realiseren dat dat echt geen oplossing is. Je jaagt jongeren weg. Zeker met Mosquito’s is dat zeer respectloos. Je jaagt jongeren weg, zij gaan ergens anders

staan en je doet helemaal niets aan de oorzaak. Wat ons betreft gaan wij gewoon aan de slag met die jongeren: hoe kunnen wij het leven voor jou meer perspectief bieden zodat dit allemaal niet nodig is? Want we begrijpen ook echt heel goed dat als mensen overlast ervaren, dat dat heel hinderlijk kan zijn. Daar hebben we ook begrip voor. Maar alleen Mosquito's plaatsen is wat ons betreft echt een njet.

De **VOORZITTER**. De heer Lansink.

De heer **LANSINK** (vvd). Voorzitter, toch zegt u eigenlijk meer dan dat. U zegt eigenlijk: nooit Mosquito's en we pakken het aan de preventieve kant aan, want we moeten het voor de jongeren opnemen. Ik snap best dat u het voor de jongeren wilt opnemen, maar ik vind dat in uw betoog juist het verhaal van die andere kant wel heel erg onderbelicht blijft. Je zal maar in een wijk wonen waar de jongeren continu in de portieken hangen en de zaak onderpissen en voor geluidsoverlast zorgen, terwijl jij probeert te slapen om de volgende dag weer naar je werk te gaan. Wat zegt mevrouw Zeegers? Eigenlijk wil ik het niet, we moeten het aan de kant van de jongeren allemaal maar even regelen. Dan laat u die huisbewoner die gewoon een rustige nacht wil wel flink in de kou staan. Bent u dat dan met mij eens?

Mevrouw **ZEEGERS** (d66). Nou, ik ben het met u eens dat het voor mensen heel hinderlijk is als zij niet kunnen slapen en als jongeren de hele tijd in hun portiek hangen. Absoluut, dat ben ik zeker met u eens. Dan zou ik zeggen: laten we dan met politie en jeugdwerkers aan de slag gaan met die jongeren. Maar Mosquito's lossen echt niks op. Dat is het probleem. Dat is het verjagen van jongeren naar een andere portiek. We kunnen onmogelijk in alle portieken Mosquito's plaatsen; dat lijkt me ook zeer onwenselijk. Dus ga nu wat dieper kijken naar die problematiek. Help jongeren met perspectieven. De jongerenhubs zijn al genoemd. Maar Mosquito's zijn echt geen oplossing voor dit probleem.

De **VOORZITTER**. De heer Lansink.

De heer **LANSINK** (vvd). Voorzitter, dat is het dus wel. Het is voor die buurten waar het echt uit de klauwen loopt een moment om gewoon weer even rust te hebben en even gewoon te kunnen slapen. Dat ding staat ook niet de hele tijd aan. Het is nu juist een manier waarop de bewoners als het hun echt even te veel is, dat ding aan kunnen zetten op tijden waar er niemand is die voor hen het probleem kan oplossen. Dat is wat die Mosquito's doen.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Zeegers.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66). Ja, met het risico dat ik in herhaling val, het heeft geen enkele zin, want dan gaan ze in een andere portiek hangen. Daar los je het probleem niet mee op. Het zit alleen op die repressiekant en wat ons betreft ga je gewoon met die jongeren in gesprek, en ga je ook met die bewoners in gesprek om hiervoor een betere oplossing te vinden. Het gesprek levert zoveel meer op dan zo'n Mosquito, die echt alleen maar een schijnoplossing is.

De **VOORZITTER**. De heer Lansink.

De heer **LANSINK** (vvd). Dat is toch het verschil met D66, want wat mij betreft is het gewoon echt én, én. Volwaardig én, én. U sluit de Mosquito's feitelijk gewoon helemaal uit en ik zeg dat het onderdeel is van de oplossing, naast dat we natuurlijk moeten kijken naar wat de reden is dat de jongeren in de portieken hangen. Wat hebben ze nodig, waarom zoeken ze hun vertier in die portieken en niet ergens anders? Het is én, én, mevrouw Zeegers. Wat doet D66? Die zegt: of. U zet er uiteindelijk een 'of' tussen. U sluit die Mosquito's volledig uit.

Dat vind ik jammer in de discussie die D66 altijd bij veilig neerzet, namelijk dat het alleen preventie is. En dat is het dus niet. We hebben juist ook die repressie nodig in de hele keten om het veilig te maken in Rotterdam. Dat wilt u niet zien en dat is jammer en dat is zonde voor Rotterdam.

De **VOORZITTER**. U kunt verdergaan mevrouw Zeegers.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66). Dank u wel. Nou, dat is geen goede weergave van onze inzet op veilig. Wij zijn een ontzettende voorstander van de inzet van wijkagenten die juist op menselijke maat dit soort problemen gaat oplossen. We zijn voor allerlei maatregelen om die veiligheid te versterken in wijken en daar hoort ook repressie bij, daar horen ook straffen bij. Daar loopt D66 echt niet voor weg. Wij zijn echt een partij die de politie in de stad ontzettend belangrijk vindt. Maar de inzet van Mosquito's is echt criminaliserend naar jongeren, want die hebben gewoon meer last van dat geluid dan ouderen. Dat is gewoon een heel criminaliserende maatregel.

De **VOORZITTER**. De heer Lansink.

De heer **LANSINK** (vvd). Het is niet criminaliserend naar jongeren, het is probleemoplossend voor de personen die daar wonen. Voor die personen helpt het echt. Als je die mensen vraagt of het heeft geholpen, dan zeggen ze dat het echt geholpen heeft. En zij zitten echt niet elke dag op die knop te drukken, maar het idee dat ze iets hebben voor het probleem dat zij ervaren, de andere kant van het verhaal, dat is wat hen rust geeft in die avond. Ze hebben die knop niet 24/7 aanstaan mevrouw Zeegers, dat is alleen als het echt te veel is. Het gevoel dat je dat kan toepassen, dat is wat u die bewoners geeft. Dat wilt u ze gewoon ontnemen en dat is echt jammer en dat is in ieder geval niet waar de VVD voor staat.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Zeegers.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66). Nee, uw partij staat voor andere dingen dan waar D66 voor staat. Dat is heel helder, zeker als het gaat om veiligheid. Wat ons betreft gaan we echt met mensen in gesprek, gaan we zorgen voor alternatieve manieren om perspectief in het leven te hebben en gaan we ze niet wegjagen met Mosquito's. Volgens mij is het heel helder hoe wij erin staan. Maar goed, wat ik al wilde zeggen, is dat het college nu dus ook werkt aan een goed alternatief, de jongerenhubs. Dat lijkt ons een veel betere weg om te gaan. Geef die jongeren een stem in de realisatie erin en laten we hiervoor ook ambassadeur zijn. Tot slot, hiermee zijn we er natuurlijk nog niet. In een stad voor jongeren moeten zij zichzelf kunnen zijn en eruit halen wat erin zit. Hier hoort een levendige stad bij, waarbij niet een woud aan regels maar mogelijkheden centraal staan. Mogelijkheden om elkaar te ontmoeten, te recreëren en uit te gaan. Zoals bijvoorbeeld de nachtmetro bij oud en nieuw, waarvoor wij een motie zullen indienen. Maar het gaat natuurlijk om het daadwerkelijke leven in de stad, op de straten, pleintjes en in de parken. Of het nu gaat om voetballen, skaten of rondhangen met vrienden. Laten we vooral stoppen met het criminaliseren van de jongerencultuur en voor voldoende gelegenheid zorgen om hier uiting aan te geven. Om de kansen voor jongeren veilig te stellen, is hun inspraak essentieel en er is een andere houding nodig vanuit de gemeente waarbij we uitgaan van vertrouwen en meer mogelijkheden voor hun ontplooiing. Vooruitgang op het gebied van woningen, klimaat, onderwijs en veiligheid, bereiken we alleen door op te komen voor de nieuwe in plaats van voor de gevestigde belangen. Want als we blijven doen wat we deden, krijgen we wat we kregen. D66 wil van ontmoediging naar aanmoediging. Voor een stad van de toekomst voor Rotterdamse jongeren. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. D66 heeft de volgende moties ingediend.

Motie 15A. Jongerenhubs voor en door de wijk!

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 9 november en 11 november 2021, ter bespreking van de begroting 2022;

constaterende dat:
- het college middels de Herstelaanpak “Rotterdam sterker door jongeren” investeert in het organiseren van activiteiten voor jongeren in de wijken;
- het realiseren van laagdrempelige en zichtbare jongerenhubs in de wijken onderdeel uitmaakt van deze Herstelaanpak;
- de ontwikkeling van jongerenhubs moet passen binnen de context van de nieuwe aanbesteding voor Huizen en Kamers van de Wijk in april 2022;
- het college met de jongerenhubs eindelijk inzet op het bieden van een alternatief voor de straatcultuur, in plaats van enkel het plaatsen van Mosquito’s om jongeren weg te jagen;

overwegende dat:
- de behoefte van jongeren voor een fysieke ontmoetingsruimte in de wijken groot is;
- het voor kleinere lokale initiatieven, met een groot bereik onder jongeren, lastig kan zijn om aansluiting te vinden bij de aanbestedingseisen;
- een koppeling van de jongerenhubs met de preventieve veiligheidsaanpak grote kansen biedt om de veiligheid op straat te vergroten;
- het vergoten van de bekendheid van de jongerenhubs van groot belang is voor het succes van de jongerenhubs;

verzoekt het college:
- binnen de jongerenhubs aandacht te besteden aan het bereiken van kwetsbare jongeren en daarmee bij te dragen aan preventie;
- samen met initiatiefnemers op zoek te gaan naar ambassadeurs voor de jongerenhubs om de bekendheid van de jongerenhubs te vergroten;
- binnen de gemeente één aanspreekpunt te benoemen om jongerenhubs te ondersteunen bij het vergoten van de bekendheid;
- hierover te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. N. Arsieni, S.F. Lammering en T.J. Vonk

Motie 16A. Volle focus op studentenhuisvesting

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 09 en 11 november 2021 ter bespreking van de begroting 2022;

constaterende dat:
- de voortgangsrapportage van de Woonvisie laat zien dat de trend waarin steeds meer studenten willen wonen in Rotterdam stevig doorzet;
- recentelijk de Erasmus Universiteit, Hogeschool Rotterdam en Inholland gezamenlijk de noodklok hebben geluid over het groeiende probleem rond studentenhuisvesting;
- het Akkoord Studentenhuisvesting 2020-2025 afspraken bevat over maatregelen die onderwijsinstellingen zullen nemen op het moment dat de druk op de woningmarkt voor (internationale) studenten te hoog oploopt;

- de realisatie van de 2000 extra studentenkamers, zoals is opgenomen in het collegeakkoord "Nieuwe energie voor Rotterdam", ver achterblijft;

overwegende dat:
- de druk op de woningmarkt voor (internationale) studenten alsmaar oploopt en het hoogtepunt nog altijd niet bereikt is;
- jong talent in Rotterdam moet kunnen komen wonen en blijven wonen;
- zorgen voor voldoende betaalbare studentenhuisvesting daarmee een belangrijke prioriteit is binnen ons woonbeleid en daarmee in de Woonvisie;
- onderwijsinstellingen zelf ook een belangrijke rol hebben in de huisvesting studenten in onze stad;

verzoekt het college:
- op korte termijn samen met onderwijsinstellingen aan de slag met het nemen van extra maatregelen zoals is opgenomen in het Akkoord Studentenhuisvesting 2020- 2025;
- met studentencorporaties in gesprek te gaan over extra maatregelen die zij kunnen nemen om een groter woningaanbod voor studenten te realiseren;
- bij toekomstige voortgangsrapportages over de Woonvisie expliciet in te gaan op de toestroom van studenten in relatie tot het beschikbare woningaanbod voor studenten;
- hierover te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. C.M. Zeegers, R.C.J. de Roon en T.J. Vonk

Motie 17. Aan het einde van de tunnel komt de metro

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 9 november 2021 ter bespreking van de begroting 2022;

constaterende dat:
- met oud en nieuw er veel Rotterdammers op de been zijn;

overwegende dat:
- na wederom een jaar vol coronamaatregelen er met oud en nieuw hopelijk zowel binnen als buiten feest gevierd kan worden;
- indien er sprake zal zijn van festiviteiten er veel Rotterdammers vervoer nodig zullen hebben;
- de metro de veiligste manier is om grote groepen Rotterdammers te vervoeren;

verzoekt het college:
- als de coronamaatregelen festiviteiten met oud en nieuw toestaan te zorgen dat er weer een oud-en-nieuwmetro rijdt;
- hierover te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. I. van Wifferen

Motie 18. Er is een vuiltje aan de lucht

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 9 november 2021 ter bespreking van de begroting 2022;

constaterende dat:
- de luchtvervuiling in Nederland jaarlijks zorgt voor 3% van de totale ziektelast (150.000 Daily Adjusted Life Years), 11.000 sterfgevallen en 500 miljoen aan kosten;
- er steeds meer bekend wordt over de schadelijkheid van luchtvervuiling en de grote gevolgen voor de volksgezondheid, zoals bijvoorbeeld de link tussen luchtkwaliteit en corona;
- de World Health Organisation (WHO) daarom zeer recentelijk haar richtlijnen, de Air Quality Guidelines, voor de luchtkwaliteit heeft bijgewerkt;

overwegende dat:
- Rotterdam de afgelopen jaren goede stappen heeft gezet om aan de Europese normen voor luchtvervuiling te voldoen;
- Rotterdam de ambitie heeft om in 2025 aan de WHO-normen uit 2005 te voldoen;
- nu de WHO-normen uit 2005 door de WHO zijn bijgesteld het niet meer dan logisch is om de bijgestelde normen als ambitie te stellen;

verzoekt het college:
- te inventariseren wat er nodig is om aan de nieuwe WHO Air Quality Guidelines (2021) te voldoen;
- deze inventarisatie klaar te hebben voordat het volgende college aantreedt;
- hierover te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. C.M. Zeegers, I. van Wifferen en J.P. Postma

De **VOORZITTER**. Ik dank u zeer. Dan gaan we naar de heer Van Noppen.

De heer **VAN NOPPEN** (nida). Voorzitter, dit is voor NIDA de laatste begrotingsbehandeling. (Er wordt buiten de microfoon gesproken.) Dank daarvoor. Maar niet getreurd. De inspirerende boodschap van NIDA leeft voort al zij het straks op een andere manier. Nu kan een gemeentebegroting best inspirerend en tot op zekere hoogte zelfs profetisch zijn waar het gaat om de verdeling van de middelen in de komende jaren. Maar in plaats van in de cijfers te duiken en passages uit de begroting te quoten, leek het ons ook goed om eens wat meer uit te zoomen, vanuit een meer hemels perspectief zo je wilt, en daarvoor de boodschap van profeten er nog eens bij te halen. De steen die de bouwlieden afwezen, is uiteindelijk de hoeksteen geworden. Dit is een passage uit een van de psalmen van profeet David. Deze psalmen leren ons net zoals de geschiedenis ons leert, dat de gevestigde orde en machthebbers zich in eerste instantie afwijzend opstellen tegenover de verandering die een stad of land zo nodig heeft, voordat ze haar op waarde weten te schatten. Vaak beseft men pas later hoe waardevol en essentieel de vernieuwing of boodschap die in eerste instantie nog werd afgewezen, hoe onmisbaar die boodschap uiteindelijk is voor de toekomst van stad en land. De afgelopen twintig jaar zien we dat de politiek in Nederland culturele diversiteit en de islam in het bijzonder vooral afwijst als een probleem. Een hele generatie is opgegroeid in een politiek klimaat waarin hun afkomst en geloof zijn geproblematiseerd of zelfs gecriminaliseerd. Acht jaar geleden wilden we dit met NIDA vanuit Rotterdam doorbreken. Als NIDA zien wij de culturele diversiteit als een verrijking en zien we de islam niet als een probleem maar als inspiratiebron voor de oplossing, juist ook voor de maatschappelijke oplossingen. Als je de partijprogramma's tot en met 2014 ziet, zelfs in een

superdiverse stad als Rotterdam, zie je dat de culturele diversiteit vrijwel nergens wordt benoemd als kracht, als een verrijking. Voor zover religie of de islam ter sprake komen, worden ze genoemd als een zorg, als bron van radicalisering. Maar nooit als iets positiefs. En als men al sprak van discriminatie, dan ging het vooral over homofobie en antisemitisme. Het benoemen van islamofobie en racisme was toen nog taboe en was niet politiek correct. Dit alles is godzijdank inmiddels acht jaar later echt wel anders. We zijn er nog zeker niet hoor, maar er zijn een hoop mooie stappen vooruit gemaakt, zowel in de raad als in de stad. Dat VVD-wethouders in Rotterdam vandaag de dag de culturele diversiteit in de stad een verrijking noemen, is echt een stap vooruit. De vredesmanifestatie van NIDA, op een vol Vredesplein voor de Essalam Moskee, als eenheid in diversiteit, een dominee, een humanist, een rabbijn, een imam hand in hand; een stap vooruit. Dat Leefbaarwethouder Eerdmans hand in hand met – hun quote – 'shariapartij' NIDA de stad vergroent met babybomen en dat de islam daartoe inspireert, is een stap vooruit. Een volle Erasmusbrug met meer dan tienduizend Rotterdammers vol internationale solidariteit voor de bevrijding van Palestina; een stap vooruit. Miljoenen extra in de strijd tegen armoede; een stap vooruit. Subsidies voor de islamitische voedselbank; een stap vooruit. Dat van links tot rechts partijen zien dat we de woningmarkt zouden kunnen hervormen met rentevrije en schuldenvrije koopvormen, is een stap vooruit. Acht jaar geleden stak de politiek nog haar kop in het zand voor zwartepiet. Inmiddels beseft ook deze gemeenteraad dat zij met subsidies zwartepiet zelf in stand heeft gehouden en dat we dat niet meer kunnen maken. Het gaat lang niet zo snel als we zouden willen, maar het is een stap vooruit. Honderden aangenomen moties, allemaal stapjes vooruit. Acht jaar geleden was het onvoorstelbaar dat de PvdA, SP en GroenLinks voor de verkiezingen een verbond zouden sluiten met NIDA, met een politieke partij op islamitische grondslag. Dit verbond was een mooie stap vooruit. Maar ook de realiteit is dat de gevestigde orde, de machthebbers, de landelijke afdelingen van deze partijen landelijk helemaal nog niet zover waren en het ook niet begrepen en er een samenleving was die het niet begreep. Er werd een stok gezocht om dit verbond mee kapot te slaan. Zo geldt het ook voor zoveel zaken. Zeker waar het gaat om religie en islam in de politiek en samenleving is nog niet zoveel onbegrip, angst, afkeer, haat, onduidelijkheid en onzekerheid vanuit alle kanten. We hebben met NIDA als politieke partij veel impact kunnen maken om dit te kunnen verbeteren, alleen niet zoveel als we zouden willen, maar wel zoveel als we konden. Binnen alle mogelijkheden, ruimte en ook beperkingen van het zijn van een politieke partij. We hebben hiervoor nog een motie, een stapje vooruit, die we als politieke partij hiervoor nog willen indienen, voor meer levensbeschouwelijk begrip, nuance, dialoog, samenwerking en waardering. We zien nieuwe wegen, vormen en manieren waarin we in meer rust en met meer nuance, diepgang en wederzijds begrip en ook meer impact samen meer kunnen bereiken. We hebben als NIDA zoveel bereikt en geleerd, dankzij zowel de steun, samenwerking alsook de weerstand met eenieder van jullie in dit stadhuis. De burgemeester, de wethouders, de journalisten, de griffie en al jullie politieke kleuren. Dank jullie wel daarvoor. Samen bouwen we door, met alle stenen en hoekstenen die daarvoor nodig zijn. Ik sluit dit hoofdstuk van NIDA graag af met een kort en krachtig hoofdstuk uit de Koran, De tijd. Dit zijn Koranverzen waar we als NIDA veel vanuit onze vergaderingen hier op het stadhuis mee zijn begonnen en waar we NIDA's laatste begrotingsbehandeling graag mee afsluiten. 'Bij de tijd, zeker, de mens is in verlies, behalve degenen die geloven, die het goede doen en elkaar aansporen tot geduld.' Dank jullie wel.

De **VOORZITTER**. De heer Van Noppen heeft de volgende motie ingediend.

Motie 3B. Acceptatie levensbeschouwelijke diversiteit

"De Gemeenteraad van Rotterdam in vergadering bijeen ter vaststelling van de begroting 2022, de laatste begrotingsbehandeling van de fractie NIDA Rotterdam;

constaterende dat:
- uit de omnibus enquête blijkt dat de acceptatie van levensbeschouwelijke diversiteit achterblijft;
- uit nadere onderzoeken van IDEM en Labyrinth blijkt dat zowel Rotterdammers als experts aangeven dat meer kennis van diverse levensbeschouwingen, dialoog en ontmoeting van jong tot oud bijdragen aan de meer relaxe stad die we willen zijn;

verzoekt het college:
- in lijn met genoemde inzichten en adviezen een voorstel te doen hoe wederzijds begrip voor levensbeschouwelijke diversiteit in Rotterdam door de gemeente gefaciliteerd kan worden;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. E. Büyükçifci, T.J. Vonk en F. Achbar

De **VOORZITTER**. Dank u wel. Ik krijg nog een motie van u, de motie ‘Acceptatie levensbeschouwelijke diversiteit’. De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen. De heer Leewis.

De heer **LEEWIS** (gl). Collega’s en mede-Rotterdammers. We staan op een kantelpunt in onze samenleving. In de komende jaren en decennia zal Rotterdam ingrijpend moeten veranderen en dat vraagt om stevige politieke keuzes, nu en in de komende jaren. De klimaatcrisis, de biodiversiteitscrisis, de wooncrisis, de doordenderende digitalisering en automatisering, onze toenemende kennis over gezondheid, samen zorgen ze ervoor dat verandering onontkoombaar is. We moeten zuiniger met energie leven en energie duurzaam opwekken. Daarom is GroenLinks ook zo trots op de 37 projecten uit het Klimaatakkoord. Onze straten moeten groener, met meer ruimte voor planten, bomen, om hittestress te voorkomen, om meer ruimte te bieden aan planten en dieren. Daarom is GroenLinks ontzettend trots op dit college en deze begroting, dat er grootscheeps wordt geïnvesteerd in vergroening, met 20 hectare groen erbij in de stad en met de zeven grote stadsprojecten. Uniek. We gaan steeds meer wandelen, we gaan met de fiets en het openbaar vervoer. Zo verplaatsen we ons door de stad en zo hebben we meer ruimte, leven we gezonder en houden we onze schone lucht. Daarom is GroenLinks ook ontzettend trots op het feit dat we de afgelopen periode fietspaden hebben verbreed en de inrichting van onze straten hebben veranderd en we eindelijk binnen de Europese norm voor luchtkwaliteit komen. Werk, winkelen en ontspanning doen we steeds meer digitaal, en daardoor veranderen onze winkelstraten en werkplekken en moet onze infrastructuur steeds beter zijn om al dat digitale verkeer aan te kunnen. De toenemende automatisering en de scheefgroei van vermogen, zorgt ervoor dat onze samenleving steeds meer uiteenvalt in winnaars en verliezers. Dat vraagt om herverdeling van bezit en vermogen. Hogere belastingen op inkomens, investeringen in armoedebeleid en onderwijs en zeker het beroepsonderwijs. En opvang, aandacht en kansen voor mensen waar het leven even tegenzit. Al deze zaken eisen een fundamentele wijziging van hoe onze stad en hoe onze samenleving te organiseren. Maar als we het goed doen, dan betekent dat dat onze stad wel mooier is. Nog fijner, nog gezonder, nog eerlijker. Dat zijn dus niet dingen die van vandaag op morgen gebeuren. Ze zijn vaak ingewikkeld; het zijn processen waarvoor je even de tijd moet nemen, die door moeten werken, waar de samenleving op moet pruttelen. Dat soort ontwikkelingen heeft ook vaak een kantelpunt. Een punt waarna de verandering steeds sneller gaat, de oplossing steeds meer in zicht komt. Als je maar doorzet. Voorzitter, GroenLinks is trots op deze begroting en ook algemeen, op dit college en deze coalitie. Ondanks alle inhoudelijke verschillen hebben we op een aantal punten laten zien dat wij over dat kantelpunt heen

kunnen komen en dat die versnelling in zicht komt. Op het klimaat. Voor het eerst in zestig jaar daalde de CO_2-uitstoot van onze stad. In plaats van klimaatverandering te ontkennen, hebben we een uitgebreid programma om die klimaatverandering te bestrijden. Luchtverontreiniging, voor het eerst, ik zei het al, halen we de Europese norm. Op armoedebeleid is het eindelijk zover dat er minder kinderen opgroeien in armoede dan meer. De menselijke maat is weer terug. Er is aandacht voor langdurige armoede. De bijstand zien we niet langer als een hangmat maar als een recht. En op algoritmes zijn we kritisch geworden, op de effecten die ze hebben en de manier waarop we naar Rotterdammers kijken. Naar schulden zijn we fundamenteel anders gaan kijken. De psychologische component bij schulden is nu echt een serieus onderdeel van het beleid. Op diversiteit is in deze periode een slag geslagen. We kijken serieus naar de zwarte bladzijde in onze geschiedenis die het slavernijverleden heet en er wordt geïnvesteerd in antiracisme en diversiteitsbeleid. Voorzitter, wat de wooncrisis betreft, zijn we nog niet over een kantelpunt heen, maar er worden belangrijke stappen gezet. Meer dan 10.000 woningen in start bouw waarvan 30% sociaal en het instellen van de zelfbewoningsplicht op heel veel plekken. Op de klimaatcrisis hebben we natuurlijk goede stappen gemaakt, maar er is echt nog veel meer nodig. Een plan is goed, de eerste projecten zijn goed, maar het komt neer op hoe we die projecten ook allemaal uitvoeren. Want pas als we het allemaal goed doen, dan halen we ook de klimaatdoelen. Daarvoor moeten we nu doorzetten. En dat er minder kinderen in armoede opgroeien is natuurlijk ontzettend goed, maar dat er kinderen opgroeien in een stad in een van de rijkste landen ter wereld, blijft een gotspe. Meer groen is mooi, maar op veel plekken is Rotterdam nog van gevel tot gevel steen en asfalt. En dat we succesvol zijn begonnen aan verduurzaming van woningen is bijna uniek te noemen, maar er zijn ook nog heel veel woningen niet duurzaam. En voor de wooncrisis is er nog veel meer nodig. Veel meer dan alleen het bouwen van woningen. Te beginnen met het landelijk afschaffen van de verhuurdersheffing, het beëindigen van de hypotheekrenteaftrek en de jubelton, maar ook in Rotterdam moeten we doorwerken. Meer bouwen en vooral betaalbaar bouwen. Dan voorzitter, zijn er nog een aantal specifieke onderwerpen waarop GroenLinks wil doorpakken in deze begroting. Te beginnen met de georganiseerde misdaad in onze stad. We zien de afgelopen jaren dat de georganiseerde misdaad steeds zichtbaarder wordt, in onze stad en in onze haven. We horen steeds vaker over mensensmokkel, over berichten van corruptie door douanes, op terminalwerkers. Met andere woorden, de georganiseerde misdaad krijgt steeds meer grip op onze haven en invloed in onze stad. En voorzitter, het opsporen van drugs in onze haven alleen, heeft niet of nauwelijks zin. Wat echt werkt is het ontrafelen van de structuren die erachter zitten, de geldstromen, of zoals ze in Amerika zouden zeggen: follow the money. Daarom dient GroenLinks een motie in die het gemeentebestuur oproept om meer te investeren in het opsporen van geldstromen van de georganiseerde misdaad en vervolgens te zorgen dat dat opgespoorde geld ook echt gebruikt kan worden om de Rotterdamse samenleving te versterken, zodat we de oorzaken wegnemen waardoor mensen kiezen voor criminaliteit. Toegankelijkheid van onze stad is nog beperkt en laat echt te wensen over. Daarvoor hebben we aanstaande donderdag een initiatiefvoorstel. Maar niet alleen binnen de publieke delen van onze stad is er nog veel te winnen op toegankelijkheid. Ook in ons lokale mkb en bij de maatschappelijke organisaties is er echt nog veel te winnen. We willen horecagelegenheden, winkels en verenigingen helpen om hun panden goed toegankelijk te maken. Daarom vragen we het college om net als in Amsterdam en Utrecht een gezamenlijk budget te realiseren om problemen te kunnen oplossen en hiervoor de nodige voorbereidingen te treffen richting de Voorjaarsnota van 2022. Dan het Rotterdams Scholingsfonds, een mooi fonds, dat ervoor zorgt dat Rotterdammers zich makkelijker kunnen laten omscholen, bijscholen of herscholen. Om te zorgen dat een andere, leukere, betere baan binnen bereik ligt en om het omscholen naar sectoren die staan te springen om mensen, makkelijker te maken. Helaas wordt dit fonds nog niet genoeg gebruikt. Daarom onze motie om aandacht te vragen voor het organiseren van meer aandacht bij het

Rotterdamse middenveld voor dit fonds. En last, maar zeker not least, wij als raad zelf. We hebben de afgelopen jaren enorm veel taken erbij gekregen, met op sommige terreinen wel 40% meer stukken om te lezen en om te controleren. Dat vraagt een steeds grotere inzet van ons als raadsleden en dat maakt het werk soms lastig en bijna onuitvoerbaar. De heer Simons had in de vorige raad al een voorstel daarvoor en wij doen deze raad nog een duit in het zakje, met als doel om samen met ons als raad en ondersteund door de griffie, in het laatste deel van onze periode een concept met serieuze aanbevelingen uit te werken voor de volgende raad, over welke aanpassingen, investeringen en veranderingen van het werkproces er nodig zijn. Tot zover.

De **VOORZITTER**. De heer Leewis heeft de volgende moties ingediend.

Motie 26A. Kwaliteitsimpuls besluitvorming

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen 9 en 11 november 2021, ter bespreking van ‘begroting 2022 en tweede herziening 2021;

constaterende dat:
- er vanuit het Rijk veel taken zijn overgedragen naar de gemeente;
- de complexiteit van de problematiek groter is geworden, zoals bijv. wonen, klimaat, corona, energietransitie, et cetera;
- de governance complexer is geworden door bijv. publiek-private samenwerking of regionale samenwerkingsverbanden;
- de fragmentatie in het politieke landschap groter is geworden;
- burgers mondiger zijn geworden;
- de vergaderdruk, de stukkenstroom en het aantal vergaderuren de afgelopen jaren fors is toegenomen;
- het voor raadsleden steeds moeilijk is door deze toegenomen hoeveelheid werk en complexiteit het raadslidmaatschap goede invulling te geven naast hun reguliere baan;
- dat de gemiddelde zittingsduur van een raadslid steeds korter wordt, waardoor kennis en ervaring bij iedere nieuwe verkiezing verloren gaat;

overwegende dat:
- de gemeenteraad te allen tijde in staat moet worden gesteld om de kaderstellende, controlerende en volksvertegenwoordigende taken goed uit te kunnen voeren;
- de kwaliteit van besluitvorming ernstig onder druk staat;
- de gemeenteraad door middel van bijvoorbeeld de werkgroep ‘van groei naar bloei’ en door middel van het aannemen van de motie Stadsparlement zich al vaker heeft uitgesproken om de handen ineen te slaan om dit tij te keren;

van mening dat:
- de ervaringen die in de afgelopen raadsperiode zijn opgedaan door zowel de gemeenteraad zelf als de griffie ingezet moeten worden voor de nieuwe gemeenteraad;

besluit:
- de raad te vragen uit zijn midden een werkgroep samen te stellen die samen met de griffier op zoek gaat naar alle mogelijkheden en middelen om de kwaliteit van de besluitvorming zo maximaal mogelijk te kunnen waarborgen, en hierover concrete aanbevelingen te doen aan de nieuwe raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. J. Smet, R.A.C.J. Simons, S.F. Lammering, R.T.J. van der Velden en A. van Zevenbergen

Motie 27. Uit je eigen koker

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen 9 en 11 november 2021, ter bespreking van ‘begroting 2022 en tweede herziening 2021;

constaterende dat:
- de tussentijdse doelstellingen voor het Rotterdams Scholingsfonds ruimschoots niet gehaald worden en dat dit fonds onderbenut wordt;

overwegende dat:
- scholing het sociaal kapitaal van de stad vergroot en bijdraagt aan de participatie;
- onderbenutting van regelingen te maken kan hebben met gebrek aan vertrouwen in de overheid;
- meedoen aan een scholingstraject voor veel deelnemers een investering vraagt die voor hen pas op langere termijn baten oplevert;
- de WRR in het rapport “Weten is nog geen doen” aanbevelingen doet hoe te communiceren met mensen in langdurige armoede;
- een van de conclusies uit dat rapport is dat voor mensen die te maken hebben met armoede lange termijn baten lastig te overzien zijn;
- werving van deelnemers aan scholingstrajecten soepeler verloopt als er wederzijds vertrouwen is;
- mondelinge communicatie het meest effectief is, ondersteund door schriftelijk materiaal;
- organisaties uit het maatschappelijk middenveld als kerken, moskeeën, groenprojecten, en voedselbanken naast deelnemers ook veel vrijwilligers kennen die gebruik zouden kunnen maken van de regeling;
- de kracht vaak zit in de herhaling;

verzoekt het college:
- het maatschappelijk middenveld te betrekken bij werving van potentiële deelnemers;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. H. de Oude, T.J. Vonk, R.G.C. Segers-Hoogendoorn en A. van Zevenbergen

Motie 28. Follow the money

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 9 en 11 november 2021, bij de bespreking van de Begroting 2022;

constaterende dat:
- de georganiseerde misdaad zich steeds meer toont in de Rotterdamse Haven;
- dit ernstige effecten heeft voor zowel de Rotterdamse samenleving als voor alle mensen die werken in de Rotterdamse haven;
- er enorme hoeveelheden geld worden verdiend met o.a. de handel in drugs en de mensensmokkel;
- dat de aanpak van criminaliteit op straatniveau geen effect heeft op de grotere criminele netwerken die hier achter zitten;
- juist het opsporen van deze criminele netwerken en het geld in deze netwerken effectief is;

- er in de Rotterdamse haven maar € 1,2 miljoen aan crimineel vermogen is afgenomen in 2020. En dit maar een heel beperkt bedrag is van het totaal aan crimineel vermogen dat rondgaat in onze stad;

overwegende dat:
- de gemeente veel zicht heeft op de lokale samenleving;
- dat de gemeente en het Regionaal Informatie- en Expertise Centrum (hierna: RIEC) beperkt betrokken is bij de opsporing van grotere criminele netwerken en crimineel vermogen;
- de gemeente geen meldingen mag doen bij de dienst die opsporing van crimineel vermogen doet, de Financial Intelligence Unit Nederland (hierna: FIU);

verzoekt het college:
- de positie van de gemeente in de opsporing van crimineel vermogen te versterken;
- hiervoor in gesprek te treden met het Rijk met als doel:
  - de mogelijkheid van de gemeente om meldingen te kunnen doen bij de FIU;
  - te zorgen dat de informatie van de FIU binnen het RIEC gedeeld kan worden zodat de positie van het RIEC wordt versterkt;
  - opgespoord en afgepakt crimineel vermogen te kunnen investeren in het versterken van de lokale samenleving;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. S. Leewis, S.F. Lammering, A. van Zevenbergen en T.C. Hoogwerf

Motie 29. Help Rotterdamse organisaties en bedrijven toegankelijker te worden

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 9 en 11 november 2021, ter bespreking van de Begroting 2022;

constaterende dat:
- 20% van de volwassen Rotterdammers een lichamelijke beperking heeft;
- een groot deel van de gebouwen in Rotterdam voor hen niet toegankelijk is;

overwegende dat:
- Rotterdam er onder andere met de Lokale Agenda Toegankelijkheid en Rotterdam Onbeperkt hard aan werkt om openbare gebouwen en de openbare ruimte voor iedereen toegankelijk te maken;
- tegelijkertijd veel winkels, restaurants en andere ondernemingen in het MKB en maatschappelijke organisaties onvoldoende toegankelijk zijn voor mensen met een fysieke beperking;
- investeren in toegankelijkheid zowel het klantpotentieel vergroot als dat het Rotterdammers met een beperking de kans geeft zelfstandig deel te nemen aan de samenleving;
- gemeenten als Den Haag, Utrecht en Amsterdam subsidieregelingen kennen waarmee maatschappelijke organisaties en bedrijven hun (fysieke) toegankelijkheid kunnen vergroten;

verzoekt het college:
- het verbeteren van de fysieke toegankelijkheid laagdrempelig te maken voor partijen in de stad door het instellen van een subsidie voor (fysieke) toegankelijkheid te onderzoeken;

- daarbij aan te geven voor welke bedrijven en instellingen deze subsidieregeling van toepassing kan zijn;
- daarin mee te nemen hoe een subsidieregeling op basis van cofinanciering een plek kan krijgen in de Rotterdamse subsidieverordening;
- hierover voorafgaand aan de voorjaarsnota 2022 terug te rapporteren naar de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. A. Kockelkoren, J.P. Postma, A. van Zevenbergen, B.C. Zandberg en G.J. Engberts

De moties zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer mijnheer Leewis. Dan de heer Cicek.

De heer **CICEK** (sp). Voorzitter, even een punt van orde. Ik ben een deel van mijn spreektekst kwijt, dus ik zou graag willen verzoeken of een volgende spreker misschien eerder kan, of dat er even een kleine schorsing is.

De **VOORZITTER**. Geen probleem. Dan gaan we naar de volgende spreker.

De heer **CICEK** (sp). Top.

De **VOORZITTER**. De heer Engberts.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Dank u wel voorzitter. Ik moest even snel wat ordenen. Corona zette halverwege deze collegeperiode eigenlijk alles op zijn kop. Soms kan ik het me bijna niet meer voorstellen, en er lijken ook wel wat gaten in de tijd te zitten, maar het is al ruim anderhalf jaar geleden dat we plotseling in een heel andere wereld bleken te leven. En hoewel we een paar weken geleden nog dachten dat we van veel maatregelen definitief afscheid hadden genomen, moeten we onder ogen zien dat het coronavirus veel langer bij en onder ons is en ons leven beïnvloedt. Straks bij de verkiezingen zijn we twee jaar verder met deze pandemie, die zeker in de eerste fase onvoorstelbaar erin hakte bij de mensen. Mensen die hun werk en inkomen zagen verdwijnen, mensen die alles op alles zetten in de zorg en in het onderwijs en jongeren die thuis zaten en zich afvroegen wat hun perspectief was. We ontdekten dat dingen anders moesten en anders moeten. Meer vaste contracten bijvoorbeeld. Meer waardering en beloning voor de mensen in vitale beroepen. Meer groen en buitenruimte om elkaar te ontmoeten. We hielden ook allemaal ons hart vast en vreesden voor een langdurige klap voor onze samenleving, voor onze werkgelegenheid en voor onze economie. Als we daaraan terugdenken, is het ongelofelijk waar we nu staan. Te midden natuurlijk van al het verdriet dat mensen nog steeds voelen om de mensen die we verloren hebben of die langdurig ziek zijn geworden, komen we als stad en als land hier behoorlijk goed doorheen. Het lijkt erop dat we de klappen die we als stad hebben gehad, goed weten op te vangen. Dankzij snel ingrijpen, steunmaatregelen en heel hard werken. We zijn er zeker nog niet. Denk alleen al aan de onderwijsachterstanden die je niet zo snel zal wegwerken. Maar we hebben laten zien dat we dit met elkaar aankunnen, door samenwerking en onderling vertrouwen en alleen samen sterker, samen sterker door. Een compliment aan het college en ook aan alle collega’s in de raad. Maar voorzitter, het gaat er natuurlijk niet om dat wij hier als helden op het podium staan. Mij gaat het veel meer om de vraag: laten we het goed achter voor degenen die na ons komen? Ik kijk mevrouw Zeegers even aan. We hebben onze teksten niet gewisseld, maar het is bijna letterlijk hè? Maar toch zitten er kleine nuances in. Want ook wat dat betreft leven wij in een bijzondere tijd. Een tijd die vraagt om keuzes en razendsnelle verandering, niet om kleine, geleidelijke

veranderingen, maar om revolutie. We moeten nu iets doen aan de opwarming van de aarde om voor onze kleinkinderen het leven hier mogelijk te houden. We moeten nu iets doen aan de vernieuwing van onze economie, om straks voldoende werk en welvaart te kunnen garanderen. We moeten nu investeren in de vergroening van onze stad om het straks aangenaam en leefbaar te houden. We moeten nu investeren in de scholing van volwassen Rotterdammers, om ze straks zicht op werk te laten houden. We moeten nu investeren in onze jeugd en ze perspectief geven om te voorkomen dat het pad van criminaliteit hen verleidt tot grote ellende voor anderen en henzelf. Wij doen dat samen ook met D66. Belangrijke keuzes zijn noodzakelijk voorzitter. Ik noemde het woord revolutie, want we zitten op zo'n belangrijk kantelpunt, waar fundamentele vernieuwing nodig is. Maar tegelijkertijd hebben we geduld nodig met elkaar, want het vertrouwen in de overheid en de politiek is laag. De tegenstellingen zijn groot, dus we hebben naast revolutie ook geduld nodig. Daarom ben ik trots op een bestuur dat niet wegloopt voor belangrijke keuzes en tegelijkertijd investeert in het vertrouwen. We hebben een aantal zaken al genoemd, ook bij andere sprekers. Onze duurzaamheidsagenda, de investering in de vergroening van de stad, het scholingsfonds, het leegstandsfonds, het brede pakket maatregelen om de excessieve prijzen en misstanden op de woonmarkt aan te pakken. Investering in jongerenwerk, de schuldenaanpak, armoedebestrijding. Het zijn allemaal belangrijke stappen die een fundamentele verandering in onze stad teweegbrengen. Maar we investeren daarbij ook in vertrouwen. Een nieuwe aanpak in bewonersparticipatie door wethouder Kurvers. Een nieuw model met wijkraden dat past bij wat mensen ervaren, maar ook de zorgvuldigheid waarmee we het gesprek voeren over het slavernijverleden, hoe ongeduldig ik daar ook in ben en overtuigd dat we niet verder kunnen zonder een excuus. Aansluiting vinden bij hoe de wereld wordt ervaren en het vertrouwen onderling herstellen doen we ook bij jongeren. Contact houden met onze jeugd is extreem belangrijk. Op initiatief van PvdA en GroenLinks en met dank aan het college heeft Rotterdam fors geïnvesteerd in online jongerenwerk. Ook zijn er door de hele stad fysieke jongerenhubs geopend. Het is hard nodig om vroeg te signaleren en het juiste perspectief te bieden naast een harde aanpak. Het is goed dat D66 zich hard maakt voor perspectief voor jongeren. Met jongerenhubs en investeringen in het jongerenwerk creëren we de broodnodige contactmomenten met onze jeugd. Contactmomenten die nodig zijn om een ander perspectief te bieden, precies zoals we dat vorig jaar met onze motie bedoeld hadden. We blijven werken aan vernieuwing en vertrouwen, ook bij deze begrotingsbehandeling. Daarom aan het einde van onze bijdrage een paar moties. Allereerst 'De Nieuwe Waterweg'. Komend jaar is het 150 jaar geleden dat deze werd geopend, een waanzinnige vernieuwing en groei van de haven, van werk en welvaart. Dat moment, die herdenking, moeten we aangrijpen en voor een breed publiek de betekenis daarvan onder de aandacht brengen, zodat we ook de vernieuwing nu en de kansen die het biedt voor de toekomst, kunnen delen. Een tweede motie gaat over een onderwerp dat de gemoederen hoog deed oplopen een paar maanden terug. Mag je als je in de bijstand zit ook wat krijgen van een ander? Het is zo hardvochtig als iemand een tas met wat eten krijgt of wat dan ook, en dat we dan meteen op de stoep staan: inleveren. Het knaagt aan het beeld van de overheid die er voor de mensen is en roept het beeld op van een overheid die haar eigen burgers niet vertrouwt. Het is nodig dat we ook hier stappen zetten. Daarom een motie om ruimhartig te zijn en nu al te doen wat landelijk is aangekondigd, namelijk de vrijstelling verruimen. Tot slot het onderwerp wonen. De afgelopen maanden bereikten ons steeds meer geluiden en klachten van studenten die uitgebuit worden. Door de kamernood zien verhuurders hun kans en door onwetendheid of omdat ze gewoon helemaal klem zitten, betalen studenten honderden euro's te veel. Daar moeten we nog veel meer aan doen. Informeren over hun rechten aan het begin van de studie is niet genoeg. Je moet ook je recht kunnen halen en nog beter, niet akkoord gaan met wat niet klopt.

De **VOORZITTER**. De heer Engberts heeft de volgende moties ingediend.

Motie 1. Giftgrens bijstand omhoog

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 9 en 11 november, ter bespreking van de begroting 2022;

constaterende dat:
- in de Tweede Kamer een motie is aangenomen die vraagt om een landelijke vrijstelling van giften voor mensen in de bijstand voor € 1.200 per jaar;
- de motie met brede steun is aangenomen in de Kamer;

overwegende dat:
- de wetswijziging nog steeds niet in werking is getreden;
- in de praktijk en de media met regelmaat zichtbaar wordt dat de huidige giftgrens soms leidt tot niet-wenselijke situaties;
- in diverse steden inmiddels de vrijstelling voor giften is verruimd;
- het wenselijk is dat in navolging van de motie en andere steden, zoals bijvoorbeeld Den Haag en Enschede, de gemeente Rotterdam de giftgrens gaat verhogen;

verzoekt het college om:
- de giftgrens voor uitkeringsgerechtigden in de bijstand zo spoedig mogelijk te verhogen naar € 1.200 per jaar;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. D. Yildirim, N. Arsieni, H. de Oude, T.J. Vonk, E. Yigit, P.J.H.D. Verkoelen, E. Büyükçifci, T. Roskam, A. van Zevenbergen en R.G.C. Segers-Hoogendoorn

Motie 19. Vier werkgelegenheid Nieuwe Waterweg!

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 11 november 2021, ter bespreking van de Begroting 2022;

constaterende dat:
- in 2022 het 150 jaar geleden is dat de Nieuwe Waterweg in gebruik werd genomen;
- de aanleg van de Nieuwe Waterweg een belangrijk moment in de Rotterdamse geschiedenis markeert: hiermee werd een bloeiperiode voor de haven van Rotterdam mogelijk;
- de Nieuwe Waterweg een centrale bijdrage levert aan de werkgelegenheid, economische voorspoed en welvaart voor de Rotterdamse haven en de stad Rotterdam;

overwegende dat:
- een dergelijk jubileum een belangrijke reden is voor een zichtbare viering: Stadsarchief Rotterdam en de Historische Vereniging Hoek van Holland hebben al aangegeven dat zij in een samenwerking een of meerdere programmaonderdelen willen ontwikkelen;
- we het belangrijk vinden dat er rondom het 150-jarig bestaan van de Nieuwe Waterweg één of meerdere evenement(en) plaatsvind(t)(en) toegankelijk voor een breed publiek;
- de viering van het 150-jarig bestaan een goede kans biedt om werken in de Rotterdamse haven op een positieve manier aandacht te geven;

- de Nieuwe Waterweg ook voor onze toekomstige werkgelegenheid, in onder andere zeevaart, groothandel en industrie, en economische ontwikkeling een belangrijke rol blijft spelen;

verzoekt het college:
- initiatieven te ondersteunen die bij de herdenking in het bijzonder aandacht geven aan de werkgelegenheid die de Nieuwe Waterweg en daarmee de haven nu en in de toekomst, biedt voor Rotterdammers;
- deze voor een breed publiek toegankelijk te maken door in te haken op de vele banen die de economische activiteit van de Nieuwe Waterweg biedt;
- samen met de partners van het Leerwerkakkoord Haven een budget beschikbaar te stellen en middels deze viering werken in de haven te promoten;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. G.J. Engberts en A. van Zevenbergen

Motie 54. Waarborgen huurrecht student!

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 9 en 11 november 2021, ter bespreking van het debat over vaststelling van de Begroting 2022;

constaterende dat:
- de huurmarkt oververhit is en oplichters hier gebruik van maken;
- studenten hierbij een specifieke groep slachtoffers vormen omdat zij weinig financiële slagkracht hebben en verhuizen vanwege de studie vaak noodzakelijk is;
- uit recent onderzoek van Argos blijkt dat acht van de tien kamers boven de wettelijke huurprijs worden verhuurd en ook anderszins misbruik gemaakt wordt van de kamernood, bijvoorbeeld door het illegaal vragen van een paar maanden borg of pure oplichterij door niet-bestaande kamers aan te bieden;

overwegende dat:
- studenten via de Huurcommissie een beroep kunnen doen op de regelgeving, maar de gang naar de Huurcommissie een drempel is en de Huurcommissie grote achterstanden heeft;
- studenten vaak niet goed op de hoogte zijn van officiële regelgeving op de huurmarkt en er dus in feite misbruik wordt gemaakt van hun urgente woningwens en hun gebrek aan kennis;
- het op de hoogte zijn van rechten een goede eerste stap is, maar de positie van de student pas echt gaat verbeteren als er vanuit de gemeente structurele waarborging van die rechten tot stand komt;
- hierbij rekening gehouden dient te worden met de positie van internationale studenten, omdat zij de vaak Nederlandse taal vaak niet vaardig zijn en geen tot een klein netwerk in Nederland hebben opgebouwd;

verzoekt het college:
- het Huurteam Rotterdam te verruimen door samen met studentenorganisaties (bijvoorbeeld STUUR Rotterdam en de Rechtswinkel Rotterdam) te kijken hoe we de studentenhuurrechten beter kunnen waarborgen en studenten er beter over kunnen informeren;
- hierbij de mogelijkheid tot het opzetten van fysieke aanspreekpunten op scholen, ondersteund met een stads brede campagne, te onderzoeken;

- hierover te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. G.J. Engberts

De moties zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Ik dank u zeer. Mijnheer Cicek, bent u zover?

De heer **CICEK** (sp). Voorzitter, dank u wel. Na ruim drieënhalf jaar wordt de stempel die dit krampachtig bijeengeraapte college op onze stad heeft gedrukt, langzaam zichtbaar. Met een aantal kenmerkende eigenschappen treft zijn beleid sommige stadsgenoten veel harder dan dat het andere bedient. Steeds meer Rotterdammers bekruipt het gevoel dat er voor hen geen plek meer is in de stad. Een gevoel van vervreemding spookt onder hen. Sommigen geven zich gewonnen, maar de groep die zich steeds vaker uitspreekt tegen dit machtsblok, groeit ook. Voorzitter, onze stad komt langzaam in opstand en de SP-fractie onderkent en ondersteunt dit verzet. Voorzitter, de groep Rotterdammers die zich uitspreken tegen de asociale verpanding van onze stad, die zich sterk maken voor een inclusieve, duurzame, maar vooral socialere stad, groeit iedere dag in volume. Daar komt steeds meer massa bij. Zo ook de groep Rotterdammers die zich ondervertegenwoordigd voelen door dit college. Het feit dat het onderschikken van de belangen van de Rotterdammers aan projectontwikkelaars en investeerders geen incident maar cultuur is geworden, blijft niet langer onopgemerkt. De SP heeft al vanaf het begin gezegd: de macro-omgeving verandert, de natuurlijke prijsontwikkeling zet de woningmarkt onder druk en de huidige woonvisie is gedateerd. Daarom hierbij een nieuw voorstel middels onze motie ‘Op naar een bewonersvisie’. Voorzitter, corona heeft onze stad ook hard getroffen. 'Rotterdam. Sterker Door', is een leus en een herstelplan, geïntroduceerd door dit college. Sterker door. Vertel dat maar eens aan de mensen die het slechter kregen door corona. Mensen die het eigenlijk al slecht hadden. Corona legde de ongelijkheid bloot, de harde oneerlijkheid van ons falende kapitalistische systeem. Zeker is dat de pandemie, waar we nog steeds geen grip op lijken te krijgen, de achilleshiel van het systeem ontmaskert. Terwijl onze stad worstelt met een lage vaccinatiegraad en hoge besmettingscijfers, zien we dat de economische consequenties van deze pandemie ook desastreus zijn. Ons monetaire systeem wankelt. De rentes staan historisch laag, de geldprinters maken overuren en de inflatie stuwt een stormvloed van vermogende investeerders de huizenmarkt op en rooft daarmee een grote groep Rotterdammers van een plekje in hun stad en ook van hun besteedbare inkomen. De financiële tweedeling trekt groepen steeds vaker uit elkaar, ook in onze stad. Voorzitter, we zien ook dat de duurzaamheidsagenda van dit college nog te vaak ten goede komt aan mensen die het al ruim hebben, Rotterdammers die het netwerk kennen, de infrastructuur kunnen opzoeken, maar ook het geld hebben om te investeren. Zij krijgen een mooie subsidie waarmee zij kunnen besparen op hun energiekosten, terwijl de energiecrisis de meest kwetsbare Rotterdammers onevenredig hard treft in hun portemonnee en ook de verduurzaming van onze corporatiewoningen nog steeds flink achterblijft. Ook hiervoor dienen wij twee moties in. Voorzitter, de SP heeft de afgelopen jaren gemeentelijke algoritmes veelvuldig bekritiseerd. Het gebruik van algoritmes is een tekenend voorbeeld van hoe er momenteel met mensen wordt omgegaan in de stad. Rotterdammers krijgen steeds minder zeggenschap, worden blijvend gecontroleerd, gewantrouwd en uiteindelijk niet goed geholpen.

De **VOORZITTER**. De heer Leewis heeft een vraag aan u mijnheer Cicek.

De heer **LEEWIS** (gl). Ja voorzitter, ik denk dat heer Cicek doelde op energiearmoede en dat het geen onderdeel van zou zijn van de vergroeningsstrategie van dit college, maar volgens mij is punt 1 van het uitgangspunt van het Klimaatakkoord het voorkomen van energiearmoede. Als je nu kijkt naar de wijken waar gelijk gestart wordt met grootscheepse investeringen in verduurzaming, zoals Bospolder-Tussendijken, zijn dat volgens mij juist die wijken waar energiearmoede echt een probleem is. Mijn vraag aan de heer Cicek is dus vooral of hij dit verwijt ook kan staven?

De heer **CICEK** (sp). Ja, mijnheer Leewis, weet u wat de realiteit ons vertelt? We zien dat de mensen die een eigen woning kunnen kopen, subsidies krijgen om hun woningen te verduurzamen. We weten ook dat de verhuurdersheffing een flink beslag legt op het geld dat onze corporaties hebben. We weten ook dat onze corporaties het steeds moeilijker hebben met het tijdig verduurzamen en renoveren van onze woningen. Juist de mensen die aangewezen zijn op een sociale huurwoning, zijn financieel het meest kwetsbaar. Wanneer de energierekening voor hen stijgt, zonder dat de corporatie de woningen verduurzaamt, is dit een onevenredig beslag.

De **VOORZITTER**. De heer Leewis.

De heer **LEEWIS** (gl). Precies daarom is het echt zo goed dat in die wijken zoals Bospolder-Tussendijken, de corporatiewoningen ook gelijk meegenomen worden in de gebiedsaanpak, waardoor die mensen – mensen zoals mijn ouders – een woning hebben die aangesloten wordt op het Warmtenet en die dus niet meer te maken hebben met die exploderende gasprijzen, mits de rijksoverheid die koppeling heel snel ongedaan maakt.

De **VOORZITTER**. De heer Cicek.

De heer **CICEK** (sp). Het grootste probleem is de financiële situatie waarin onze corporaties nu zitten. Zij moeten een keuze maken. Kiezen zij met het geld dat zij nog over hebben voor verduurzamen of renoveren of zorgen zij dat zij onze voorraad in het sociaal aanbod versterken? De corporaties zijn financieel uitgehold en zij hebben niet de luxe om te kiezen of zij de woningen in Rotterdam die in de sociale categorie vallen, op een brede schaal kunnen gaan verduurzamen.

De **VOORZITTER**. De heer Leewis.

De heer **LEEWIS** (gl). Dan mijn laatste punt voorzitter. Volgens mij houdt de heer Cicek hier een vlammend betoog en ik ben het grotendeels met hem eens als het gaat over die verhuurdersheffing, want dat is echt een onding. Dat kleedt inderdaad onze corporaties uit en dat stremt hun mogelijkheden om te investeren, onder andere in verduurzaming, maar eigenlijk nog belangrijker, in nieuwe corporatiewoningen. Maar waar het stokt in mijn beleving is het verwijt aan het college dat de verduurzamingsprogramma's hier niet op in zouden gaan, want volgens mij gaan die verduurzamingsprogramma's hier nu juist op in. Alleen, dat ben ik met u eens, die verhuurdersheffing werkt niet mee en die moet zo snel mogelijk van tafel. Daar zouden onze collega's in Den Haag aan moeten werken.

De **VOORZITTER**. De heer Cicek.

De heer **CICEK** (sp). Wat belangrijk is, op het moment dat je in een periode van transitie zit, is dat je genoeg draagvlak creëert voor die verduurzamingsambities onder Rotterdammers. Om draagvlak te creëren voor die verduurzamingsambities is het belangrijk dat je de meest

kwetsbare, de meest financieel fragiele Rotterdammers ook aan boord krijgt. Daar ligt wat ons betreft nog de grootste opgave.

De **VOORZITTER**. De heer Lansink.

De heer **LANSINK-BASTEMEIJER** (vvd). Mijnheer Cicek kan geen antwoord meer geven, maar ik ga hem toch nog een lesje corporatiebezit toesturen middels de microfoon. Wat wij hier kunnen, los van de verhuurdersheffing die niet bij ons ligt maar op het rijksoverheidsniveau, zijn een aantal instrumenten zoals liberalisering van de huur van het corporatiebezit, verkoop van woningen, een huurverhoging mogen toepassen. Dit zijn allemaal manieren om juist ook die renovatie en verduurzaming mogelijk te maken. En wat zei de SP: njet, njet, njet. U maakt de corporatie ook armer en u zorgt er ook voor dat zij geen vermogen hebben om een duurzame ontwikkeling te doen. Want wat in uw macht zit, hebt u ook bij de corporatie weggehaald.

De **VOORZITTER**. De heer Cicek.

De heer **CICEK** (sp). Voorzitter, ik herken me volledig niet in dit punt. Ik snap ook niet hoe u tot die conclusie en aanname bent gekomen. De SP heeft altijd gezegd: stop met de verhuurdersheffing, een belachelijk instrument waarbij we fiscaal de meest kwetsbare Nederlanders extra belasten, terwijl we aan de andere kant privaat eigendom stimuleren met het fiscaal aantrekkelijker maken van dat proces. Daar zijn we altijd heel duidelijk over geweest. Wij vinden ook dat de corporaties meer geld moeten hebben. Wij zijn ook voor het op tijd renoveren en verduurzamen van woningen. We zien alleen dat de financiële liquiditeit van de corporaties nu onder druk stat, waardoor de corporaties ook steeds gevoeliger worden voor de financiële tsunami van geld waarmee projectontwikkelaars komen. Kijk naar de Pompenburg. Daar wordt straks een hele sociale woonflat opgekocht. De corporatie had dat nooit eerder gedaan, maar juist omdat ze financieel zijn uitgehold zijn ze kwetsbaar voor dit soort initiatieven.

De **VOORZITTER**. De heer Cicek is door zijn spreektijd heen. Ik wil hem graag in de gelegenheid stellen om zijn betoog af te maken.

De heer **LANSINK-BASTEMEIJER** (vvd). Het is de SP die het dus in ieder geval in de zelfstandige instrumenten die een corporatie heeft, de corporatie onmogelijk maakt. Dat punt markeer ik nogmaals, want u wilt allemaal eisen stellen aan de corporaties. Het moet duurder, ze moeten meer bouwen et cetera. Maar een huurverhoging mag van u niet. Liberalisering om wat extra geld mag niet van u. En het verkopen van vastgoed mag van u ook niet. Dat zijn allemaal manieren, ook voor de corporatie, om gewoon gezond te zijn als corporatie en u ontneemt al die mogelijkheden. Al die mogelijkheden, u bent er altijd tegen geweest.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Cicek.

De heer **CICEK** (sp). Voorzitter, de grootste uitdaging om de vlucht vooruit te maken waar onze stad voor staat is inflatie. De roof van het besteedbaar inkomen van de middenklasse. Juist met de toenemende energierekeningen is het heel belangrijk dat we zorgen dat we het geld dat corporaties hebben op de juiste manier uitgeven. Alleen moeten zij nu keuzes maken, valse keuzes. Als het aan ons ligt, hoeven ze die keuzes niet te maken en kunnen zij in de breedte doen wat zij willen. Bouwen. Meer sociaal bouwen, verduurzamen en renoveren. Het punt is dat ze het geld daarvoor niet hebben en het punt is dat dat een politieke keuze is. Voorzitter, ik maak tot slot mijn verhaal af. Mede door de inzet van de SP

wordt SyRI niet meer gebruikt in Rotterdam, maar het college blijft doorgaan met het toepassen van stigmatiserende algoritmes. Om meer inzicht te verwerven in deze werkwijze, dienen wij hierbij nog een motie in. Voorzitter, tot slot is onze fractie content met de extra reserveringen voor het welzijnswerk. De sociale voorzieningen die we de afgelopen decennia hebben gesloopt hebben het sociale netwerk in onze stad onder druk gezet en grote groepen Rotterdammers verder naar de anonimiteit geduwd. Dit college lijkt enigszins tot inkeer te komen. Onze Rotterdamse jongeren zitten steeds vaker in een kwetsbare positie waardoor zij ook steeds vaker gevoelig worden voor de aanzuigende werking van criminaliteit. Hopelijk is de inzet van het nieuwe pleinwerk, de aanvulling van het jongerenwerk en de jongerenhubs niet te weinig, te laat. Dank u wel voorzitter.

De **VOORZITTER**. De heer Cicek heeft de volgende moties ingediend.

Motie 22. De impact van technologie inzichtelijk maken

"De gemeenteraad van Rotterdam, bijeen op 9 en 11 november 2021 ter bespreking van het agendapunt 7 ‘Begrotingsbehandeling’;

constaterende dat:
- de gemeente momenteel op verschillende manieren technologie inzet;
- er algoritmes worden toegepast om op geautomatiseerde wijze bijstandsfraude op te sporen;
- het momenteel onduidelijk is voor Rotterdammers op welke wijze en waarom bepaalde (nieuwe) technologie wordt toegepast in de stad;

overwegende dat:
- de gemeente volledig transparant moet zijn over hoe en waarom (innovatieve) technologie gebruikt wordt in Rotterdam;
- de impact van technologie niet verzwegen moet worden;
- de gemeente eerlijk en duidelijk moet communiceren over de gevolgen;
- de gemeente Amsterdam op amsterdam.nl/innovatie/ wel duidelijk de impact van technologie inzichtelijk maakt;

roept het college op:
- om aan Rotterdammers inzichtelijk te maken wat de impact van innovatieve technologie is en hoe alle Rotterdammers daar profijt van (kunnen) hebben;
- hiermee te beginnen door op rotterdam.nl met maximale transparantie te vermelden hoe en waarom de gemeente bepaalde technologie gebruikt;
- aan de raad hierover te communiceren;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. A. van Zevenbergen

Motie 23. Op weg naar een bewonersvisie

"De gemeenteraad van Rotterdam, bijeen op 9 en 11 november 2021 ter bespreking van het agendapunt 7 ‘Begrotingsbehandeling’;

constaterende dat:

- de Rotterdamse Woonvisie staat voor een stijging van het aantal Rotterdamse woningen in het midden- en hoge segment en een afname van het aantal goedkope woningen, vooral op Zuid;
- de sloop van de Tweebosbuurt symbool staat voor dit sloopbeleid;
- woningbouwcorporaties jaarlijks honderden sociale huurwoningen afstoten;

overwegende dat:
- het verwerpelijk is dat er betaalbare woningen zijn verdwenen en zullen verdwijnen als gevolg van de woonvisie;
- door natuurlijke prijsontwikkeling en oplopende inflatie de voorgestelde verdeling ‘laag-midden-hoog’ heroverwogen dient te worden;
- het Rotterdamse woonbeleid gestoeld is op verouderde cijfers en verwerpelijke ideeën zoals het verdrijven van Rotterdammers uit hun buurt en het weren van Rotterdammers uit bepaalde buurten door middel van de Rotterdamwet;
- Rotterdammers massaal aangeven meer betaalbare woningen te willen;
- het belangrijk is als er gebouwd wordt naar werkelijke behoefte vanuit Rotterdammers, renoveren waar mogelijk en slopen als het niet anders kan;

verzoekt het college:
- de huidige woonvisie zo snel mogelijk van tafel te vegen;
- een verkenning te doen voor een nieuw woonbeleid samen met alle wijkraden, bewonerscommissies, huurdersgroepen en (lokale) actiegroepen;
- deze verkenning voor een nieuwe, bewonersvisie op wonen aan de raad te doen toekomen voor advisering;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. A. van Zevenbergen

Motie 24. Isoleren van woningen

"De gemeenteraad van Rotterdam, bijeen op 9 en 11 november 2021 ter bespreking van het agendapunt 7 ‘Begrotingsbehandeling’;

constaterende dat:
- de gemeente voor een klimaatopgave staat;
- de energiearmoede in Nederland toeneemt, zo ook in onze gemeente;
- isolatie van woningen een belangrijke bijdrage kan leveren aan het halen van onze klimaatdoelen;
- isolatie van woningen de energierekening van huishoudens kan verlagen;

overwegende dat:
- veel inwoners van onze gemeente kampen met vocht, tocht en schimmelproblemen;
- de gemeente deze inwoners kan helpen door de kosten van isolatie te socialiseren;

verzoekt het college:
- tot een voorstel te komen voor het grootschalig isoleren van woningen;
- de kosten voor dit isoleren te vergoeden voor de laagste inkomens;
- dit voorstel ter besluitvorming aan de raad voor te leggen;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. T. Cicek

Motie 25. Zonnepanelen

"De gemeenteraad van Rotterdam, bijeen op 9 en 11 november 2021 ter bespreking van het agendapunt 7 ‘Begrotingsbehandeling’;

constaterende dat:
- de gemeente voor een klimaatopgave staat;
- de energiearmoede in heel Nederland toeneemt, zo ook in onze gemeente;
- op slechts 4% van de geschikte daken nu zonnepanelen liggen (landelijk);

overwegende dat:
- het wenselijk is om de energierekening voor huishoudens omlaag te brengen;
- dit mogelijk is door het plaatsen van zonnepanelen op geschikte daken en de opbrengsten publiek te maken;

verzoekt het college:
- een voorstel uit te werken om alle geschikte daken van corporatiewoningen in onze gemeente van zonnepanelen te voorzien;
- de opbrengsten van deze zonnepanelen publiek te maken en in te zetten om de energierekening voor huishoudens te verlagen;
- dit voorstel ter besluitvorming aan de raad voor te leggen;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. T. Cicek

De **VOORZITTER**. Dank u wel. Ik wil u erop wijzen dat u door uw spreektijd heen bent. Dan gaan we naar de heer Meeuwissen. Van de SP heb ik een aantal moties aangereikt gekregen. Die zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen. Mag ik u erop wijzen dat Leefbaar Rotterdam motie 49 ook inhoudelijk heeft aangepast. Wilt u daarvan kennisnemen? Motie 49 draagt nu als nummer 49A en is ook inhoudelijk aangepast.

Motie 49A. Pilot opening milieupark zondag

De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 9 en 11 november 2021, ter bespreking van de begroting 2022;

constaterende dat:
- Rotterdam zeven milieuparken heeft waar inwoners gratis hun afval en grofvuil kunnen inleveren;

overwegende dat:
- de milieuparken op zondag dicht zijn;
- juist veel mensen in het weekend bijvoorbeeld opruimen of klussen en daar veel grofvuil aan overhouden;
- zij dan niet direct hun afval en grofvuil netjes kwijt kunnen in het milieupark;
- het risico bestaat dat Rotterdammers vervolgens hun afval bij de containers plaatsen, in plaats van naar het milieupark brengen;
- eerdere pilots met openingstijden van milieuparken op maandag succesvol zijn gebleken;
- de wethouder heeft aangegeven ook op zondag de containers te willen gaan legen;

- in aanvulling daarop de opening van een milieupark in Rotterdam op zondag een waardevolle toevoeging kan zijn;

verzoekt het college:
- op de korte termijn te onderzoeken welke mogelijkheden er zijn om een milieupark in Rotterdam op zondag te openen;
- hierover te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. B. van Schaik

De **VOORZITTER.** U kunt verdergaan mijnheer Meeuwissen.

De heer **MEEUWISSEN** (pvv). Dank u wel voorzitter. Begroting 2022, algemene politieke beschouwingen 2021. Nul is nul. Voorzitter, Nederland is vol, Rotterdam is vol. Er is geen betaalbare woning meer te krijgen in Rotterdam. Studenten stoppen noodgedwongen met hun studie. Rotterdammers leven noodgedwongen op straat, maar dit college investeert doodleuk in een luxe hotelboot voor opvang van nog meer gelukzoekers. Daarom dient de PVV de motie in ‘Geen opvang op luxe hotelboot en andere asieleisersgekte’. En voorzitter, het dictum van deze motie luidt: overwegende dat in regio van herkomst meer dan voldoende opvangmogelijkheden zijn voor asieleisers. En dat is motie nummer 20 in het systeem.

Motie 20. Geen opvang op luxe hotelboot en andere asieleisersgekte

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 9 en 11 november 2021 ter bespreking van de begroting 2022;

constaterende dat:
- dit college asieleisers voor vele miljoenen op een luxe hotelboot op Zuid huisvest;
- door de wooncrisis veel studenten geen huisvesting kunnen vinden en Rotterdammers noodgedwongen thuisloos raken;
- Rotterdam al vol genoeg is;

overwegende dat:
- in regio van herkomst meer dan voldoende opvangmogelijkheden zijn voor asieleisers;

verzoekt het college:
- te stoppen met opvang in luxe hotelboot en andere asieleisersgekte;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. M.J.P. Meeuwissen

De **VOORZITTER**. Dank u wel. De motie ‘Geen opvang op luxe hotelboot en andere asieleisersgekte’ is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen. U kunt verdergaan.

De heer **MEEUWISSEN** (pvv). Dank u wel voorzitter. 5000 per maand is de instroom aan asieleisers in Nederland. Die instroom is permanent, zo heeft de staatssecretaris onlangs toegegeven. 5000 per maand, zo’n dikke 60.000 per jaar, en dat terwijl er de afgelopen tien

jaar al zo'n 1 miljoen gelukzoekers ons land binnenvielen. Gelukzoekers die vooral komen om hun hand op te houden en islamisering van onze Hollandse cultuur te eisen. Deze massa-immigratie kost ons land € 20 miljard per jaar. Laat het even op u inwerken, € 20 miljard per jaar. Geld van Nederlanders dat niet aan Nederlanders wordt uitgegeven. We hebben er niet om gevraagd en kennelijk hebben we er ook niets over te zeggen. Knettergek. De PVV zegt dus: nul is nul. Daartoe dien ik de motie in, getiteld 'Remigratie, graag!' En het dictum van deze motie luidt: verzoekt het college in Den Haag bij het nieuwe kabinet actief aan te dringen voor een minister van remigratie met een actief remigratiebeleid.

Motie 57. Remigratie, graag!

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 9 en 11 november 2021 ter bespreking van de begroting 2022;

constaterende dat:
- de migratietsunami van Rutte en Kaag weer op volle toeren draait en er maandelijks 5.000 asieleisers Nederland binnendringen;
- de afgelopen tien jaar al zo'n dikke miljoen asieleisers ons land zijn binnengedrongen;
- deze massa-immigratie ons land jaarlijks € 20 miljard kost;

overwegende dat:
- Nederland vol is;
- Rotterdam vol is;

verzoekt het college in Den Haag:
- bij het nieuwe kabinet actief aan te dringen voor een minister van remigratie met een actief remigratiebeleid;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. M.J.P. Meeuwissen

De **VOORZITTER**. De heer Achbar.

De heer **ACHBAR** (denk). Ja voorzitter, € 20 miljard vind ik inderdaad ook een hoop geld, maar kan de heer Meeuwissen aangeven waaruit dat bestaat? Volgens zijn berekening komen er ongeveer zoveel asielzoekers het land in, krijgen die dan een zak geld mee en kost dat ons € 20 miljard? Waar bestaat dat geld nu uit?

De **VOORZITTER**. De heer Meeuwissen.

De heer **MEEUWISSEN** (pvv). Ja voorzitter, dan verwijs ik de heer Achbar door naar Google, want dat is de afgelopen weken breed gedeeld.

De **VOORZITTER**. De heer Achbar.

De heer **ACHBAR** (denk). Fijn dat er wat uitbreiding is binnen de PVV, naast Twitter ook Google op dit moment, maar ik had eigenlijk gehoopt dat ik hierop nog wel een antwoord krijg. Want u gooit met bedragen, en dan ben ik toch wel erg benieuwd waaruit dat is opgebouwd.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Meeuwissen. De heer Meeuwissen wenst daar geen antwoord op te geven. De heer Leewis.

De heer **LEEWIS** (gl). Voorzitter, ik zou de heer Meeuwissen erop willen wijzen dat als we kijken naar wie er in onze ziekenhuizen werken, wie ons gemeentehuis en alle kantoren schoonmaken, dan zijn dat toch heel veel mensen met precies die achtergrond waar u nu naar verwijst. Als u dus inderdaad oproept om een actief remigratiebeleid te gaan voeren mijnheer Meeuwissen, bereid u er dan wel op voor dat als u ziek wordt, er helemaal niemand is die u komt verzorgen.

De **VOORZITTER**. De heer Meeuwissen.

De heer **MEEUWISSEN** (pvv). Voorzitter, ik verwijs hier naar de mensen die helemaal niets toevoegen aan dit land. Ga eens kijken wat er in Ter Apel allemaal te zien is en wat voor ellende we allemaal binnenhalen. Mensen die goed meedoen in onze maatschappij, die gewoon meedoen en waar we geen last van hebben, die moeten hier uiteraard gewoon blijven.

De **VOORZITTER**. De heer Leewis.

De heer **LEEWIS** (gl). Nee, voorzitter, nu kan mijnheer Meeuwissen niet van twee walletjes eten. Hij zegt dat de mensen die hier binnenkomen allemaal weg moeten. Sterker nog, de mensen die hier al zijn, die hier legitiem zijn, moeten ook nog eens allemaal terug. Ja precies, mijnheer Meeuwissen, dat zijn precies die mensen die elke dag keihard werken voor echt een beschamend salaris en die onze samenleving echt aanzienlijk sterker maken, die ervoor zorgen dat al die mensen die nu met corona in het ziekenhuis liggen, inderdaad verzorgd worden, omgedraaid worden, verschoond worden. Dat zijn die mensen waarover u het heeft, en die wilt u allemaal wegsturen. Het is een schande.

De **VOORZITTER**. De heer Meeuwissen.

De heer **MEEUWISSEN** (pvv). Ja, mijnheer Leewis verdraait mijn woorden. Kijkt u allemaal de beelden maar terug voorzitter. Ik vervolg mijn betoog.

De **VOORZITTER**. U kunt verdergaan.

De heer **MEEUWISSEN** (pvv). Rotterdammer, vreemde in eigen stad. Rotterdammers hebben hun stad de afgelopen tien, twintig jaar drastisch zien veranderen. In de media wordt de blits gemaakt met de skyline en de zogenaamd gezellige diversiteit. De realiteit van de multicultihel waarin Rotterdam beland is, wordt volledig gemeden. De schietpartijen, de steekpartijen, de drugscriminaliteit, de continue onveiligheid op straat voor vrouwen en LHBTI’ers, daar heeft de New York Times het uiteraard niet over.

De **VOORZITTER**. De heer Leewis.

De heer **LEEWIS** (gl). Ja, nu heeft mijnheer Meeuwissen het over de multicultihel. Bedoelt u daarmee de diversiteit van Rotterdam?

De **VOORZITTER**. De heer Meeuwissen.

De heer **MEEUWISSEN** (pvv). Ik spreek over multicultihel.

De heer **LEEWIS** (gl). Ik wil het graag weten, want Rotterdam is, eigenlijk al sinds de grote groei van onze stad, een stad die mensen uit de hele wereld in zich opneemt. Grote groepen uit België, uit Duitsland, ook al veel eerder uit Marokko en weer terug uit Amerika. Dat is eigenlijk de essentie van Rotterdam. Groeien doordat er allemaal groepen hiernaartoe komen, gedeeltelijk weer doortrekken en gedeeltelijk hier blijven hangen. Dat is de essentie van Rotterdam. Zo zijn wij gegroeid als stad, want dit was eigenlijk een klein dorp. Allemaal mensen van overal die hier komen. Mijnheer Meeuwissen zegt op te komen voor Rotterdam, voor de Rotterdammer. Nou, de Rotterdammer is dus voortgekomen uit die mix, die diversiteit. Is dat het multicultiding dat u wilt bestrijden?

De **VOORZITTER**. De heer Meeuwissen.

De heer **MEEUWISSEN** (pvv). Het is in ieder geval niet de achtertuin, de backyard van uw GroenLinks- en D66-multicultiwijk. Niet-multicultiwijk.

De **VOORZITTER**. De heer Achbar.

De heer **ACHBAR** (denk). Ja voorzitter, weet u wat zo bijzonder is, we hebben het over een stad waar een enorme diversiteit is, we hebben het over multiculti. Ik vroeg me af waar bijvoorbeeld mijnheer Meeuwissen zelf is geboren en of hij dan uit deze stad komt.

De **VOORZITTER**. De heer Meeuwissen.

De heer **MEEUWISSEN** (pvv). Voorzitter, ik zet mijn betoog voort.

De **VOORZITTER**. De heer Meeuwissen past, mijnheer Achbar.

De heer **ACHBAR** (denk). Nou voorzitter, dan zal ik zeggen dat de heer Meeuwissen in Maastricht is geboren, op 14 mei 1969, dus ik vind het hartstikke fijn dat hij in Rotterdam woont en de ruimte pakt, maar laten anderen dan ook de ruimte nemen en pakken en die diverse stad zijn die we willen zijn.

De heer **MEEUWISSEN** (pvv). Voorzitter, ik zet mijn betoog voort.

De **VOORZITTER**. U geeft geen antwoord. U kunt verdergaan.

De heer **MEEUWISSEN** (pvv). Dank u wel. Veel Rotterdammers voelden zich genoodzaakt te vluchten naar buitenwijken en randgemeenten. Vluchtelingen waar helemaal niets voor geregeld werd, vluchtelingen waar men het bovendien liever niet over heeft. Dit college probeert nu onder andere via de megalomane stadsprojecten deze vluchtelingen weer terug te lokken. Met mooie plaatjes van veel groen, prachtige parken en gezellige terrasjes. Maar wat heb je aan al dat groen als je niet veilig bent op straat? Wat heb je aan al die plantjes als je een mes in je rug krijgt of een pistool tegen je hoofd? Wat heb je aan zo'n park als je er niet naartoe kunt omdat het niet veilig is in de tram of de metro? Voorzitter, ik heb een tweetal moties naar aanleiding hiervan, Rotterdammer vreemde in eigen stad. De eerste motie is getiteld, 'Niet meer groen, maar meer blauw op straat'. Het dictum daarvan luidt: verzoekt het college de investering in megalomane groenplannen, de zeven grote stadsprojecten om te buigen naar investeringen in meer blauw op straat. En de tweede motie bij dit onderwerp is getiteld 'Bemanning van stations, trams en metro's'. Het dictum daarvan luidt: overwegende dat Rotterdammers niets aan plantjes hebben als ze een mes in hun rug krijgen, verzoekt het college op alle stations, trams en metro's toezichthouders te plaatsen

en dit te betalen door de investeringen in megalomane groenplannen, de zeven grote stadsprojecten terug te draaien.

De **VOORZITTER**. De heer Meeuwissen heeft de volgende moties ingediend.

Motie 55. Niet meer groen maar meer blauw op straat

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 9 en 11 november 2021 ter bespreking van de begroting 2022;

constaterende dat:
- dit college voor vele miljoenen in megalomaan groen investeert;
- het er voor Rotterdammers niet veiliger op wordt wanneer er niet meer blauw op straat komt.

overwegende dat:
- Rotterdammers niets aan plantjes hebben wanneer ze een mes in hun rug krijgen;

verzoekt het college:
- de investering in megalomane groenplannen, de zeven grote stadsprojecten, om te buigen naar investering in meer blauw op straat;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. M.J.P. Meeuwissen

Motie 56. Bemanning van stations, trams en metro’s

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 9 en 11 november 2021 ter bespreking van de begroting 2022;

constaterende dat:
- dit college voor vele miljoenen in megalomaan groen investeert;
- veel Rotterdammers zich niet veilig voelen in het openbaar vervoer en op stations;

overwegende dat:
- Rotterdammers niets aan plantjes hebben wanneer ze een mes in hun rug krijgen;

verzoekt het college:
- op alle stations, trams en metro's toezichthouders te plaatsen en dit te betalen door de investeringen in megalomane groenplannen, de zeven grote stadsprojecten, terug te draaien;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. M.J.P. Meeuwissen

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. De moties van de PVV ‘Niet meer groen maar meer blauw op straat’, ‘Bemanning van stations, trams en metro’s’ en de motie ‘Remigratie graag’, zijn voldoende ondertekend en maken deel uit van de beraadslagingen. U kunt verdergaan.

De heer **MEEUWISSEN** (pvv). Veiligheid, topprioriteit. Niet in Rotterdam in ieder geval. Mooie praatjes en mooie plaatjes. Dat is topprioriteit voor college 010. Dit college stopt liever geld in een niet-bestaand slavernijverleden en pampert sociaal ontwrichtende gewelddadige organisaties als Black Lives Matter en Kick Out Zwarte Piet, dan dat de veiligheid en de zorg voor de Rotterdammers vooropstaat. Hiertoe dient de PVV de volgende motie in, getiteld ‘Stop de wokegekte!’

Motie 58. Stop de wokegekte!

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 9 en 11 november 2021 ter bespreking van de begroting 2022;

constaterende dat:
- de Marxistische wokegekte meer kwaad dan goed doet en steeds meer slachtoffers eist;
- veel Rotterdammers zich niet meer vrij voelen om zich te uiten vanwege de wokegekte;
- veel Rotterdammers bang zijn om buitengesloten te worden of hun baan te verliezen wanneer ze zich niet conformeren aan de wokegekte;
- jongeren waaronder studenten compleet door de wokegekte in het onderwijs gehersenspoeld worden en geen vrijdenkende burgers meer zijn;

overwegende dat:
- elke revolutie uiteindelijk zijn eigen kinderen opeet;

verzoekt het college:
- in woord en beleid te stoppen met de wokegekte;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. M.J.P. Meeuwissen

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. De motie ‘Stop de wokegekte!’ is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen. U kunt verdergaan.

De heer **MEEUWISSEN** (pvv). Politieke discriminatie. Een zeer verontrustend uitvloeisel van deze wokegekte is de toenemende angst van veel Rotterdammers om hun mening te uiten en daardoor uitgesloten te worden. Politieke discriminatie dus, een groot onderbelicht probleem. Het is bij wet verboden, maar helaas niet strafbaar en onder andere de PVV ondervindt daar veel hinder van, bijvoorbeeld bij het werven van kandidaten voor onze kieslijst. Een aantal gemotiveerde kandidaten haakte af omdat hun werkgever dreigde met het niet verlengen van arbeidscontracten. Veel geïnteresseerden durfden niet op onze kieslijst vanwege angst voor ander soort uitsluiting. Voorzitter, daartoe dient de PVV nu de volgende motie in, getiteld ‘Stop politieke discriminatie’.

Motie 59. Stop politieke discriminatie

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 9 en 11 november 2021 ter bespreking van de begroting 2022;

constaterende dat
- veel Rotterdammers zich niet meer vrij voelen om zich politiek te uiten door angst voor discriminatie;

- veel Rotterdammers bang zijn om buitengesloten te worden of hun baan te verliezen wanneer ze zich politiek uiten;
- veel studenten bang zijn om voor hun politieke mening uit te komen vanwege indoctrinatie in het onderwijs;

overwegende dat:
- vrijheid van meningsuiting en politieke vrijheid grondrechten zijn;
- politieke discriminatie veelvuldig voorkomt maar volstrekt onderbelicht is;

verzoekt het college:
- onderzoek te doen naar de omvang en gevolgen van politieke discriminatie;
- naar aanleiding daarvan een bewustzijnscampagne te starten om politieke discriminatie tegen te gaan;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. M.J.P. Meeuwissen

De **VOORZITTER**. De motie is voldoende ondersteund en maakt onderdeel uit van de beraadslagingen. U kunt verdergaan.

De heer **MEEUWISSEN** (pvv). Ja voorzitter, dan het punt dat de hoogste prioriteit heeft in ons conceptverkiezingsprogramma, dat ik al gepresenteerd heb. De corona-QR-dictatuur, of althans ons te wapenen tegen die ellende en dat te bestrijden. Afsluitend wil de PVV nogmaals de idioterie rond de coronapassen en de QR-codes aanhalen. Er wordt met deze maatregelen een schijnveiligheid gecreëerd die een tweedeling in de maatschappij veroorzaakt. Besmettingen lopen nu weer op ondanks die coronapas, want ook met je geldige QR-code kun je wel degelijk besmettelijk zijn en het coronavirus overdragen. Gezonde, fitte mensen verliezen hun sociale leven en straks waarschijnlijk ook nog hun baan, omdat ze niet willen meewerken aan een niet-werkend systeem, gebaseerd op schijnveiligheid.

De **VOORZITTER**. De heer Leewis.

De heer **LEEWIS** (gl). Ja, voorzitter, hoor ik nu de heer Meeuwissen serieus zeggen dat hij zich zorgen maakt over een tweedeling in de samenleving? Het is toch de heer Meeuwissen die elke kans aangrijpt om tweedeling in deze samenleving te scheppen tussen iedereen die de islam als zijn religie kiest en iedereen die dat niet doet? Waarom maakt hij zich nu opeens zorgen om een tweedeling?

De **VOORZITTER**. De heer Meeuwissen.

De heer **MEEUWISSEN** (pvv). Ja, over islam en tweedeling gesproken voorzitter.

De **VOORZITTER**. De heer Leewis.

De heer **LEEWIS** (gl). Voorzitter, ik wil gewoon een antwoord op mijn vraag. De heer Meeuwissen werpt op dat hij tweedeling in de samenleving heel erg vindt. Bij elk betoog van de heer Meeuwissen gaat het over het creëren van tweedeling, dus dan vind ik dat hij ook een eerlijk verhaal mag hebben waarom hij in dit geval tweedeling wel een erg probleem vindt.

De **VOORZITTER**. De heer Meeuwissen.

De heer **MEEUWISSEN** (pvv). Nogmaals, wat betreft de islam, bijvoorbeeld het enorme onderscheid, de achterstelling van de vrouw ten opzichte van de man, maar goed, daar ga ik het donderdag over hebben, dus tot zover over dit onderwerp.

De **VOORZITTER**. De heer Leewis.

De heer **LEEWIS** (gl). Nee voorzitter, ik vind het gewoon schokkend. Mijnheer Meeuwissen, u zegt dat u tweedeling van de samenleving een probleem vindt, en als ik er een vraag over stel begint u weer opnieuw een tweedeling in de samenleving te creëren. Waarom is die tweedeling bij een QR-code nu wel een probleem en is die tweedeling die u de hele tijd hier naar voren haalt, prima? Legt u me dat nu eens uit.

De **VOORZITTER**. De heer Meeuwissen. (Er wordt buiten de microfoon gesproken.)

De heer **LEEWIS** (gl). Voorzitter, ik kan niet anders concluderen dan dat de heer Meeuwissen, en dat hebben we natuurlijk al heel vaak kunnen concluderen, gewoon een inhoudsloos vat is.

De **VOORZITTER**. U mag het proberen mijnheer Achbar.

De heer **ACHBAR** (denk). Nou ja, ik weet niet of de heer Meeuwissen aan het einde is van zijn betoog.

De **VOORZITTER**. Ik denk het niet. Was u klaar mijnheer Meeuwissen? Nee, nog niet.

De heer **ACHBAR** (denk). Dan wacht ik nog even met mijn vraag.

De **VOORZITTER**. Oké, u kunt verdergaan mijnheer Meeuwissen.

De heer **MEEUWISSEN** (pvv). Ja, dank u wel voorzitter. Die motie die hierbij hoort, Corona-QR-dictatuur, is ‘Stop de coronapasdictatuur’.

Motie 21. Stop de coronapas dictatuur!

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 9 en 11 november 2021 ter bespreking van de begroting 2022,

constaterende dat:
- de coronapas een tweedeling in de samenleving veroorzaakt;
- het systeem vooral een schijnveiligheid creëert en besmettingen niet kan voorkomen;
- niemand zicht heeft op hoe lang dit systeem met coronapassen aanhoudt;

overwegende dat:
- veel gezonde en fitte Rotterdammers zich weigeren te conformeren aan de coronapas dictatuur en zo een groot deel van hun sociale leven kwijtraken;
- deze Rotterdammers straks ook nog hun werk dreigen te verliezen als gevolg van mogelijke invoering van de coronapas op de werkvloer;

verzoekt het college:

- te stoppen met de coronapas dictatuur en actief bij de demissionaire regering in Den Haag op aan te dringen dat de coronapas direct wordt afgeschaft;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. M.J.P. Meeuwissen

De **VOORZITTER**. ‘Stop de coronapasdictatuur’. De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen. U kunt verdergaan.

De heer **MEEUWISSEN** (pvv). Voorzitter, dan ga ik nu afronden. Dan wil ik nog even iets zeggen over alle belastingheffingen en andere zaken die vandaag ook allemaal op de agenda staan. Wij PVV’ers willen niet betalen voor de volgende hobby’s van de linkse kliek: asieleisers pamperen, klimaatgekte, multicultionzin, onzin kunst en cultuur en wokeprietpraat. Daarom stemt de PVV tegen al deze belastingheffingen en tegen de volledige begroting. Tot zover ook mijn stemverklaring voorzitter.

De **VOORZITTER**. U was klaar? Hartelijk dank. Dan ga ik naar de heer Segers-Hoogendoorn.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Dank voorzitter. ‘Se vogliamo che tutto rimanga come è, bisogna che tutto cambi.’ Alles moet veranderen om alles hetzelfde te houden. Meer dan ooit is dit een geweldig kompas voor de politiek van vandaag en morgen. Want we leven in een tijd waarin we op talloze terreinen merken dat het einde van de levenscyclus is bereikt. Het roer moet dus om, om in de welvaart te kunnen blijven leven die we gewend zijn. Alles moet veranderen om alles hetzelfde te houden. Eigenlijk weten we dat allemaal. Wij zijn Rotterdam. De stad van doeners en durfals, de stad die één grote proeftuin van innovatie, creativiteit en durf is. Als wij de bakens niet kunnen verzetten, wie kan het dan wel? Deze tijden vragen forse en fundamentele investeringen in onze stad en gelukkig kan en mag het weer. De overheid investeert en moet regie terugpakken op plekken waar de marktwerking een race to the bottom is geworden. We beleven hier de wedergeboorte van het Rijnlands model en dat kan een christendemocraat alleen maar toejuichen. Want Rijnlands denken betekent met de lange termijn voor ogen inzetten op vakmanschap binnen sociale en ecologische grenzen en met een overheid die alleen daar is waar ze dit kan ondersteunen. Ruimte geven en bescherming bieden. Bijvoorbeeld bescherming bieden tegen nietsontziende grote jongens die de kleine ondernemer wegconcurreren. Maar ook ruimte geven en laagdrempelige hulp bieden als ondernemers, verenigingen en vrijwilligers ideeën hebben en iets willen neerzetten. Dit is geen vrijbrief voor ongebreidelde overheidsinvesteringen, integendeel. Als overheid moeten we zeer verantwoord blijven omgaan met het uitgeven van gemeenschapsgeld. Rotterdammers hebben die euro’s namelijk opgehoest van hun zuurverdiende centen. Het is niet aan de politiek om daar kwistig en onvoorzichtig mee te strooien. Daarom is het ook van groot belang dat je iedere keer als je van zins bent te investeren als overheid, vooraf de vragen stelt: wat is hier onze rol, moeten wij iets aanjagen, moeten wij een dienst verlenen? Als christendemocraten gebruiken wij hier de gespreide verantwoordelijkheid als kompas. Dat betekent eerst en vooral maatschappelijk initiatief. Gemeenschappen en verbanden in de samenleving die je ruimte moet geven om lokaal dat te doen waar behoefte aan is. Pas als maatschappelijke verbanden dingen niet zomaar kunnen ophoesten, ga je als overheid investeren. En aan de andere kant van het spectrum geldt dat net zo. Als de markt dingen doeltreffender en efficiënter kan, dan moet de overheid er geen geld in steken. Maar, als een publieke voorziening of publieke ruimte op het spel staat, moet de overheid regisseren, creëren en beschermen wat van waarde is, met de menselijke maat. Daarmee, voorzitter, kom ik bij

onze eerste motie, ‘Wie weet kan het ook anders’. Deze motie draagt op om in het geval van de windturbines bij het Beneluxplein ook te gaan kijken naar een alternatief plan dat er al jaren ligt over een overkapping van de autosnelweg waar zonnepanelen op gelegd kunnen worden.

Motie 62. Wie weet kan het ook anders

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op donderdag 11 november 2021 ter bespreking van de begroting 2022,

constaterende dat:
- wind- en zonne-energie cruciaal zijn in de energietransitie;
- het plaatsen van windturbines en zonnepanelen de komende jaren veel zal eisen van de gemeente Rotterdam in de vorm van het vinden van geschikte locaties, planvorming, juiste participatie en voldoende draagvlak;
- er met name rondom participatie en draagvlak onrust is rondom de zoeklocatie Beneluxplein;

overwegende dat:
- de gemeente Rotterdam vooralsnog, voor wat betreft windenergie, gehouden is aan het Stadsregionaal convenant windenergie uit 2012;
- daarin afgesproken is dat er 9 megawatt opbrengst van windturbines moet zijn op de zoeklocatie Beneluxplein;
- dit gebied nu al te maken heeft met forse overlast in de vorm van geluid en luchtverontreiniging;
- er een plan ligt voor een overkapping voor de snelweg (A4) waarop talloze zonnepanelen gelegd kunnen worden die ook een bijdrage kunnen leveren aan de afgesproken 9 megawatt;
- deze overkapping niet alleen bijdraagt aan de energietransitie maar ook voordelen oplevert zoals het verminderen van geluidsoverlast en luchtverontreiniging;

verzoekt het college:
- in beeld te brengen wat de maximale opbrengst in megawatt is van het overkappingsplan met zonnepanelen;
- dit te vergelijken met het verschil in opbrengst tussen grote en kleine windmolens;
- hierover te rapporteren aan de raad en gebiedscommissies Pernis en Hoogvliet;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. R.G.C. Segers-Hoogendoorn, D.P.A. Tak, P.J.H.D. Verkoelen en T. Cicek

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. De motie ‘Wie weet kan het ook anders’ is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen. U kunt verdergaan.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Alles veranderen om alles hetzelfde te houden. Daarin hebben we eerste goede en ferme stappen gezet door bijvoorbeeld heel veel Rotterdammers de mogelijkheid te geven voor om-, bij- en herscholing, van de banen van gisteren naar de banen van morgen. Voor een toekomstbestendige Rotterdamse economie met een lokale arbeidsmarkt voor de knappe koppen en de handige handjes en alles wat daartussen zit. Maar daar mag in bekendheid nog een forse schep bovenop en daarom voorzitter, heb ik onze tweede motie, ‘Onbekend maakt onbemind’, die opdraagt om het

scholingsfonds extra onder de aandacht te brengen en het nut, de noodzaak en de mogelijkheid verder te verbreden.

Motie 60. Onbekend maakt onbemind

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 11 november 2021, ter bespreking van 'Begroting 2022 en Tweede Herziening 2021';

constaterende dat:
- de re-integratie-doelstelling van 30.000 uitstromers met de huidige aanpak deze periode door COVID-19 niet meer gehaald gaat worden;
- er sprake is van een grote krapte op de arbeidsmarkt;
- de Tozo-regeling af is gelopen;
- de (tussentijdse) doelstellingen voor het Rotterdams Scholingsfonds ruimschoots niet gehaald worden en onderbenut wordt;

overwegende dat:
- duurzame(re) scholing het perspectief van vele Rotterdammers verbetert;
- dit de uitstroom naar werk kan bevorderen;
- er ontzettend veel contactmomenten plaatsvinden met Rotterdammers;
- deze plaatsvinden bij/met Klantmanagers W&I, Accountmanagers van het WerkgeversServicepunt, SROI, UWV, Schuldhulpverleningsloket, Vraagwijzer, Welzijnsorganisaties, etc;
- daarin veelal ook aandacht is voor de weg naar (vrijwilligers) werk, scholing of anderszins een bijdrage aan deze stad;
- er nog (te) weinig aandacht geschonken wordt aan het Scholingsfonds bij ál deze contacten of nog (te) onbekend is;
- de kracht vaak zit in de herhaling;

verzoekt het college:
- vanaf begin 2022 extra aandacht te schenken aan de nut, noodzaak en mogelijkheid van het Scholingsfonds;
- en het maximale te doen om te zorgen dat elke Rotterdammer (ambtenaar, burger, gebruiker of externe professional) het Scholingsfonds als vanzelfsprekend kent, weet te vinden en/of gebruikt;
- en in aanvulling daarop met een stevig communicatieplan voor 2022 te komen bedoeld voor élke Rotterdammer (ambtenaar, burger, gebruiker of externe professional);
- en hierover terug te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. R.G.C. Segers-Hoogendoorn, T. Roskam, G.J. Engberts en H. de Oude

De **VOORZITTER**. De motie ‘Onbekend maakt onbemind’ is voldoende ondersteund en maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer **SEEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Wij zetten hier in Rotterdam de stap naar een innovatieve, toekomstbestendige en duurzame haven. Maar diezelfde haven staat er ook vaak slecht op, met name als het gaat om ondermijnende criminaliteit. Dan is onze prachtige haven die hopelijk nog een lange toekomst tegemoet gaat als motor van de Rotterdamse, Nederlandse en Europese economie, ineens de poort naar een criminele wereld van ondermijning en drugshandel. Ondermijnende criminaliteit gaan we op allerlei manieren

tegen, onder andere door het Meldpunt Ondermijning. Daarmee voorzitter, kom ik bij onze derde en laatste motie, ‘Meer gebruikers Meldpunt Ondermijning’, die opdraagt de app Meldpunt Ondermijning open te stellen voor gebruik voor samenwerkingspartners in de strijd tegen ondermijning en daarmee niet te beperken tot gebruik door medewerkers van de gemeente Rotterdam alleen.

Motie 61. Meer gebruikers Meldpunt Ondermijning

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 11 november 2021, ter bespreking van het voorstel tot vaststelling van de Begroting 2022;

constaterende dat:
- er gewerkt wordt aan een app Meldpunt Ondermijning;
- deze app te gebruiken zal zijn voor medewerkers van de gemeente Rotterdam;

overwegende dat:
- er ondermijning plaatsvindt buiten de gemeentelijke organisatie, zoals in havenbedrijven, verenigingen en bedrijven;
- medewerkers van de gemeente Rotterdam hier niet altijd even goed zicht op hebben;
- medewerkers van andere partijen deze signalen wel op kunnen vangen;

verzoekt het college:
- de app Meldpunt Ondermijning open te stellen voor gebruik voor samenwerkingspartners in de strijd tegen ondermijning en daarmee niet te beperken tot medewerkers van de gemeente Rotterdam;
- en hierover terug te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. R.G.C. Segers-Hoogendoorn

De **VOORZITTER**. De motie ‘Meer gebruikers meldpunt ondermijning’ is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen. U kunt verdergaan.

De heer **SEEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Dank voorzitter, ik sluit af. Deze historische tijden op de breukvlakken van de wereld van gisteren naar de wereld van morgen vragen om een daadkrachtige politiek in de enige echte stad van Nederland. Ik beëindig mijn verhaal dan ook met een wens. De wens dat de vaak zo gepolariseerde en versplinterde Rotterdamse politiek steeds eensgezinder wordt in het besef dat wij de tijden zijn en samen vele malen sterker zijn dan tegenover elkaar. Want zoals Otto von Bismarck al zei: ‘Als de geschiedenis voorbijloopt, grijp je desnoods de zoom van haar jurk.’ Dank.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. Een bijdrage vol beeldspraak. De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Voorzitter, het is alweer de laatste begroting van deze raadsperiode. De Partij voor de Dieren heeft de afgelopen jaren dierenrechten, natuur en milieu nadrukkelijk op deze agenda gezet. We onderstrepen steeds opnieuw dat de huidige crisis op het gebied van klimaat, voedsel, energie, dierenwelzijn en biodiversiteit met elkaar samenhangen en dus ook alleen in samenhang aangepakt kunnen worden. Wij zijn de eerste en enige politieke partij die niet de kortetermijnbelangen van de mens centraal stelt, maar de hele planeet met al haar bewoners en dat doen we ook in Rotterdam al jaren. Wij zijn vastberaden om onze aanjagende rol te blijven vervullen en de politieke en

maatschappelijke discussie te blijven voeden en dat zullen we ook doen tijdens deze begroting. Want we zitten midden in een biodiversiteit- en klimaatcrisis. De massaextinctie van dieren- en plantensoorten is al volop bezig. En juist steden blijken steeds vaker belangrijke leefgebieden voor soorten door de verschraling van het boerenland. In dat licht is het opvallend hoe slecht Rotterdam ervoor staat. Zo kapt dit college nog steeds monumentale bomen die gewoon veel biodiversiteitswaarde hebben, bijvoorbeeld weer aan de Parkhaven. En wat krijg je er dan voor terug? Sprietjes. Voordat die weer die grootte hebben gekregen van de oude bomen, ben je weer veertig jaar verder. De gemeente wil extra groen, maar komt saldo nul of zelfs negatief uit als je de groene tijdelijke bouwlocaties ervan aftrekt. Voorzitter, het bladblazerseizoen komt er weer aan. Ik was vanochtend in het park bij de Euromast en ja, daar zie je ze weer volop bezig. We horen de herrie van de bladblazer weer, en dat is eigenlijk zo zonde, want in dat park leven gewoon heel veel insectensoorten en voor egels bijvoorbeeld is dit juist de kraamkamer van de stadsnatuur. Waarvoor haalt deze gemeente dat toch weg? Je gaat toch niet in een park met bladblazers in de weer? Het is de meest domme uitvinding van de mens, dus ja, weet je wel, ik liep daar en dacht: waar ben je nu mee bezig? Maar goed, het is allemaal zo raar. Maar goed, misschien vandaar dat de gemeente Rotterdam onderaan de Nationale Monitor Duurzame Gemeenten op ecologisch kapitaal bungelt. En het is terug te vinden als Oude Pekela je voorbijstreeft, dan moet je je toch zorgen gaan maken wethouder. Het is eigenlijk om je voor te schamen. Zo'n grote stad, zo'n grote ambtelijke organisatie en zo weinig daadkracht. De klimaatcrisis dient zich niet alleen aan, maar is al aan de gang. In Rotterdam gaat het slecht met het terugdringen van de CO_2-uitstoot. We hebben geluk dat op het moment op de Maasvlakte een kolencentrale kapot is, maar daar houdt het goede nieuws ook wel een beetje op. En wat we konden lezen uit het DCMR-rapport op mobiliteit in de gebouwde omgeving is dat de uitstoot in deze bestuursperiode juist weer is toegenomen. En dan voorzitter, die blablabla-klimaattafel haven en industrie van de heer Bonte. Daar wordt alleen maar gesproken over de beoogde of verwachte klimaatmitigatie. Je weet toch hoe makkelijk bedrijven de gemeente laten vallen als ze elders meer kunnen halen. Zo is dat gebeurd bij CCS-project ROAD, waar Uniper en Engie gewoon uitstapten.

De **VOORZITTER**. Ik heb een vraag voor u van de zijde van de heer Segers-Hoogendoorn.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN (**cda). Dank voorzitter. Ik ben een beetje op zoek naar de welbekende oplossingen. Misschien komt mijnheer Van der Velden daar nog mee. Maar als het bijvoorbeeld gaat over die duurzame mobiliteit. We investeren in deze collegeperiode enorm in duurzame mobiliteit, in elektrisch vervoer. Er komen gigantisch veel laadpalen bij in de stad. We halen de auto's die hier niet horen te zijn uit de stad. Dan kunt u toch niet zeggen dat we daar niks doen? Dan ben ik benieuwd wat de schep erboven op zou zijn die u zou doen.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Nou mijnheer Segers-Hoogendoorn, ik verzin het niet. Het is letterlijk wat er in de DCMR-rapportage van afgelopen maart stond. Bijvoorbeeld de Coolsingel, dat is weer zo'n halfslachtige oplossing. Dan kies je eigenlijk niet voor fietsers, niet voor voetgangers en je kiest niet voor auto's. Had dat bijvoorbeeld gewoon eens een keer autovrij gemaakt. Er zijn nog zat dingen waar ik werkelijk waar met mijn verstand niet bij kan dat er nog steeds auto's rijden.

De **VOORZITTER**. De heer Segers-Hogendoorn.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN (**cda). Waar we voor kiezen en waar tot op de dag van vandaag gigantisch veel discussie over is, is om een aantal noord-zuid- en zuid-noordverbindingen veel ingewikkelder te maken voor auto's, zoals we op het tunneltracé doen. Die discussie voeren we, daar zijn we nog steeds niet met elkaar uit, maar we doen het wel. Dat betekent als het goed is, denk ik, daar vertrouw ik op, dat de automobilist op een gegeven moment gaat denken als hij een paar keer in de file heeft gestaan: dat ga ik niet meer doen. Ik zet mijn auto op een P&R en pak de metro. Dat is ook veel sneller. Maar als we nu ook nog meteen de Coolsingel hadden afgesloten, dan stond de hele stad vast en waren die getallen van u alleen maar opgelopen. Dus ik ben echt even opnieuw op zoek naar welke afwegingen u maakt. Als u het hele palet voor u heeft, welke beslissing maakt u? Dan kunt u niet alleen maar zeggen: ik zou de Coolsingel hebben afgesloten voor autoverkeer.

De **VOORZITTER**. De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Nou ja, er is nu bijvoorbeeld in Rotterdam een discussie over de oeververbinding. De Partij voor de Dieren is nu geloof ik de enige partij – hou me te goede – die zegt: doe dat gewoon alleen voor voetgangers en fietsers en sluit die auto uit. Ik weet niet wat het CDA erover denkt, die zal wel weer de auto faciliteren, of niet?

De **VOORZITTER**. De heer Segers-Hoogendoorn.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN (**cda). Wij willen vooral die oeververbinding kunnen financieren en daarvoor hebben wij het rijk nodig. De grootste reden waarom er überhaupt een MIRT is gestart, is omdat er een knelpunt van autoverkeer is rond de Brienenoord en Algeracorridor. Dus willen wij in the game komen bij het rijk, dan moeten wij sowieso met een oeververbinding aan de slag waar autoverkeer overheen gaat, wat mij betreft. Maar dat is in die context dat je die afweging maakt. Wij willen die oeververbinding, wij willen verbindingen in Rotterdam. Daar hebben we ook die rijksmiddelen voor nodig. Als we meteen een streep door dat autoverkeer zetten, krijgen we die brug of die tunnel niet en dan hebben we helemaal niks.

De **VOORZITTER**. De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ik hoor geen vraag.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Zeegers.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66). Ik wilde de heer Van der Velden toch even geruststellen dat ook D66 heeft gepleit voor een tunnel met een metro, dat wel, maar ook voor voetgangers en fietsers en dat wat ons betreft de auto daar eigenlijk geen plek moet hebben.

De **VOORZITTER**. De heer Simons heeft bij nader inzien een vraag aan de heer Segers-Hoogendoorn.

De heer **SIMONS** (lr). Ja, want als ik gewoon naar de cijfers kijk van de energietransitiebegroting 2022, dan moet ik vaststellen dat u 42% van het geld heeft uitgegeven aan de gebouwde omgeving en mobiliteit, en dat het maar heeft geleid tot 8% CO_2-reductie. Dus uw hele betoog dat het allemaal zo goed gaat, dat blijkt dus niet uit de cijfers van deze begroting. Dat kunt u zelf even nakijken.

De **VOORZITTER**. De heer Segers-Hoogendoorn.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Ik zei ook helemaal niet dat het goed ging. Ik zeg ook helemaal niet dat die getallen goed gaan. Wat ik wel zeg, en dat zei ik net in mijn betoog ook, is dat je wel de weg van de verandering moet gaan. Dus het enige wat ik heb gedaan mijnheer Simons, is zojuist de heer Van der Velden uitgedaagd om met zijn oplossingen te komen. Daar heeft hij gedeeltelijk antwoord op gegeven. Dat is het enige wat ik heb gedaan. Daar heb ik tegenovergesteld dat je in een bestuursperiode, als je de verantwoordelijkheid durft te nemen voor de stad, keuzes hebt te maken. Die keuzes zijn niet meteen dat je 100% resultaat hebt, maar wel de weg ernaartoe. Dat is waar ik de heer Van der Velden op uitdaag en waar ik u ook op wil uitdagen. Volgens mij zijn wij op weg naar een veel duurzamere stad en ik geef u het als opdracht om dat te ontkennen. Want volgens mij hebben we daar heel goede slagen in gemaakt.

De **VOORZITTER**. De heer Simons.

De heer **SIMONS** (lr). Ik kan alleen maar constateren dat de keuzes die u heeft gemaakt in dit college nauwelijks hebben geleid tot een CO_2-reductie. Het staat in uw eigen stukken. Dan kunt u het dus wel over die mobiliteit hebben, maar dat is een keuze geweest die voor heel veel overlast heeft gezorgd, voor heel veel frustratie bij de Rotterdammers, maar die niets voor het milieu heeft opgeleverd.

De **VOORZITTER**. De heer Engberts.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Voorzitter, de target met de CO_2-reductie hebben we gewoon gehaald. Ik wil nog even ook in aansluiting op mevrouw Zeegers zeggen dat wij ook heel lekker fietsen, voetgangers en ook een metro door de tunnel heen willen voor de nieuwe oeververbinding. Dat is ook ons pleidooi geweest. Ik wil ook de heer Van der Velden erop wijzen dat drie jaar geleden nog vijftien straten niet aan de Europese normen voldeden en inmiddels wel. Volgens mij zetten we enorm grote stappen deze periode.

De **VOORZITTER**. De heer Leewis.

De heer **LEEWIS** (gl). Ik zou daarop willen aanvullen, vooral ook richting de heer Simons, dat er natuurlijk echt grote stappen zijn gemaakt. Er is geïnvesteerd in infrastructuur, bijvoorbeeld op laadpalen. Maar er is ook afgesproken dat vanaf 2025 bevoorrading in deze stad alleen nog maar elektrisch mag. Luchtkwaliteit is aanzienlijk verbeterd. Dus al die investeringen die zijn gedaan, hebben nu deels zin, maar die gaan zich straks ook nog echt veel meer uitbetalen. Dat heb je natuurlijk wel met dit soort investeringen en ook met zo'n klimaatakkoord waar ook die tafel haven en industrie onderdeel van is. Daar heb je plannen, en daar gaat de gemeente Rotterdam over, waar gaan we op investeren, en die gaan zich pas in de loop van de tijd uitbetalen. Waar ik het met de heer Van der Velden eens ben, is dat er nog veel meer moet gebeuren op dat restrictieve deel. Daar gaan we als stad helaas niet over. Maar bijvoorbeeld zo'n CO_2-prijs die vanuit Europa enorm wordt verhoogd, dat is wat we echt nodig hebben om die haven een stuk schoner te krijgen. Volgens mij trekken we daar ook in het Europees Parlement echt heel goed in op. Maar dat is nu net het onderdeel waar de gemeente niet zo heel veel invloed op heeft.

De **VOORZITTER**. De heer Simons.

De heer **SIMONS** (lr). Ik moet toch gewoon constateren dat de heer Van der Velden het gewoon bij het juiste eind heeft als hij zegt dat er veel blablablabla-vergaderingen zijn die tot niets hebben geleid. Dat zijn gewoon de cijfers.

De **VOORZITTER**. De heer Leewis.

De heer **LEEWIS** (gl). Nee, dat is niet waar. We hebben het target gehaald. Daarnaast ligt er een klimaatakkoord. Als dat helemaal uitgevoerd is, zullen de targets wel gehaald worden. Maar mijnheer Simons, zo gaat het nu eenmaal. Zo'n klimaatakkoord is niet van vandaag op morgen uitgevoerd. Dat schrijf je eerst met elkaar, dan heb je plannen met elkaar, dan heb je projecten. De eerste projecten lopen nu. En als die projecten helemaal zijn uitgewerkt, dan heb je je resultaat. Dat is een beetje zoals het met woningbouw ook is. Eerst heb je je bestemmingsplan, dan heb je je start bouw en dan heb je een woning.

De **VOORZITTER**. De heer Simons.

De heer **SIMONS** (lr). Ik heb toch nog één vraag. Hoeveel van de 261 huishoudens die op het gas zijn aangesloten, heeft u in deze periode van het gas af gehaald?

De **VOORZITTER**. De heer Leewis.

De heer **LEEWIS** (gl). Voorzitter, daar heeft uw collega Koster de vorige keer ook uitgebreid naar gevraagd en het staat me bij dat het antwoord van de wethouder 7000 was. Nee, 7000. En de vraag was binnen de experimentprojecten. Dat is nu nog nul, maar van het eerste project dat nu echt van gang is, doet 70% van de huishoudens mee. Dan kunt u dus wel weer nul zeggen, maar dat is precies hetzelfde waar we het net over hadden. Zo'n project heeft een opstartfase nodig, dan moet iedereen intekenen, dan ga je het uitvoeren. En 70% van de mensen die wilden intekenen, heeft ingetekend.

De **VOORZITTER**. De heer Simons.

De heer **SIMONS** (lr). Kijk, als u bij een huis aanklopt en u zegt: kijk u heeft een oude tweedehandsauto, u krijgt van de gemeente een nieuwe elektrische, die kost ongeveer € 15.000,00 maar daar hoeft u niets voor te betalen, dan vind ik het ook niet zo gek. Zo kan ik ook in een pilot mensen meekrijgen. Maar het gaat er natuurlijk om hoe u de rekening straks gaat betalen als de pilot is afgelopen, voor de rest van de 261.000 woningen.

De **VOORZITTER**. De heer Leewis.

De heer **LEEWIS** (gl). Kijk voorzitter, wat Leefbaar Rotterdam hier doet, is het standaard retorische trucje. Eerst zeggen, ik wil het niet. Dan blijkt dat de rest het wel wil, en dan zeggen: het kan niet. Als dan blijkt dat het wel kan, zeg je: het is te duur. Als dan blijkt dat we het ook nog kunnen betalen, zeg je: hoe gaan we dan de rest doen? Kijk mijnheer Simons, dit is nu precies hoe het werkt. We moeten starten ergens mee, en we moeten al die woningen van het gas af krijgen. Dat gaat niet anders. In 2050 moet alles van het gas af, anders gaan we die klimaatdoelen nooit halen. 8% van onze totale nationale uitstoot is het gasverbruik dat we hebben in onze woningen. Dus dat moet allemaal op een andere manier gebeuren en dat kan ook. En ja, mijnheer Simons, dat gaat een hoop geld kosten. Daar hebben we het rijk ook voor nodig om op te investeren en dat is heel belangrijk. Net zoals we dat hebben gedaan toen alle Rotterdammers overgingen van een kolengestookte woning naar een gasgestookte woning. Toen heeft het rijk ook massaal de portemonnee gepakt en gezegd: we gaan overal gasleidingen aanleggen en we gaan zorgen dat iedereen een cv kan betalen.

De **VOORZITTER**. De heer Simons.

De heer **SIMONS** (lr). De vorige energietransitie is inderdaad betaald door het rijk met de opbrengst van het gas. Maar wie gaat hier straks de rekening van de Rotterdammers betalen? U zegt het rijk, maar u heeft nog nul binnen. Hoe gaat u het doen? Dat is gewoon mijn vraag.

De **VOORZITTER**. De heer Leewis.

De heer **LEEWIS** (gl). Voorzitter, het is heel simpel, het is een opdracht van het rijk om dit te doen. Het is een terechte opdracht, maar het is een opdracht van het rijk. Dan verwacht ik ook dat het rijk daar met een portemonnee komt. Net zoals het rijk af en toe zegt, er moet een nieuwe treinbaan of een nieuwe snelweg komen. Niemand vraagt zich af: betaalt die snelweg zich eigenlijk wel terug? Ik zou liever willen dat ze hem niet zouden aanleggen, maar niemand vraagt zich ooit af of die wel wordt terugbetaald. Nee, daarvan denken we dan: dat is vitale infrastructuur en dat is belangrijk om aan te leggen en dat kost geld.

De **VOORZITTER**. De heer Simons.

De heer **SIMONS** (lr). Dus GroenLinks denkt en zegt hier dat de hele energietransitie in Rotterdam als het gaat over huizen van het gas af halen, betaald gaat worden door het rijk. Begrijp ik dat goed? Dus de Rotterdammers hoeven zich geen zorgen te maken, hoeven niks te betalen? Dat betaalt Vadertje Staat straks allemaal?

De heer **LEEWIS** (lr). Voorzitter, mijn oproep zou zijn dat we energiearmoede moeten voorkomen. We moeten zorgen dat alle Rotterdammers de energie betalen en het rijk moet zorgen dat er voldoende geld is om dat ook echt te kunnen doen. Want uit de gemeentebegroting kunnen we dat niet betalen, maar het moet wel echt gebeuren. Dus daar moet gewoon geld bij, ja.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Zeegers.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66). Ik wilde toch even een vraag stellen aan de heer Simons. Bent u het eens met de klimaatdoelstellingen zoals die zijn gesteld?

De **VOORZITTER**. Mijnheer Simons.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66). Laten we zeggen, de doelen van Parijs; moeten we die ook hier in Rotterdam halen?

De **VOORZITTER**. Mijnheer Simons.

De heer **SIMONS** (lr). Wij hebben het klimaatrealisme als uitgangspunt en dat wil niets anders zeggen dan dat wij die klimaatverandering niet ontkennen, want die kun je gewoon meten. Wij vinden dat er maatregelen moeten worden genomen in Rotterdam, adaptief, dus gewoon zorgen dat de polders droog blijven, daar zijn wij wereldkampioen in. Wij gaan zelfs naar Amerika om te zorgen dat daar de mensen droge voeten halen en anders moeten wij gewoon maatregelen nemen die haalbaar en betaalbaar zijn. Hoe je dat bijvoorbeeld op lokaal niveau goed zou kunnen vertalen, is door bijvoorbeeld de komende vier jaar alleen maar 100% in te zetten op de isolatie van oudere huizen, omdat je daarmee twee doelen haalt: minder uitstoot en een lagere rekening voor de bewoners. Dat is pas een goed plan en dat zullen wij dan ook van harte steunen. Dat vind ik dus zelf een heel mooi voorbeeld hoe je aan die klimaatdoelstellingen een klein stukje kan bijdragen in Rotterdam. Want we moeten het natuurlijk wel in perspectief zien.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Zeegers.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66). Mijn vraag was of u de klimaatdoelen ondersteunt, niet in de mate waarin u er iets aan wilt doen, niet zozeer de projecten, maar gewoon het steunen van het feit dat die klimaatdoelen gehaald moeten worden. Dan heb ik het over de Parijse klimaatdoelen en nog niet over Glasgow.

De **VOORZITTER**. De heer Simons.

De heer **SIMONS** (lr). Wat wij zeggen, is dat wij hier in Rotterdam als lokale politiek daar ons steentje aan gaan bijdragen door te doen wat voor ons gewoon haalbaar en betaalbaar is. Ik begrijp dat u natuurlijk graag in abstracties denkt en heel grote doelen, die niemand kent. Die klimaatdoelen is een abstract begrip. Maar wij proberen gewoon een vertaling te maken wat dat betekent voor Rotterdam en hoe we dat op zo'n manier doen dat de Rotterdammers wel de lusten hebben en niet de lasten.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Zeegers.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66). Dank u wel. Nou, ik ga er even van uit dat u zegt: ja, wij steunen die klimaatdoelen, maar dan is even de vraag wie dat dan allemaal gaat betalen hier in Rotterdam. Die huizenisolatie bijvoorbeeld. Wie moet daar de portemonnee voor trekken?

De **VOORZITTER**. De heer Simons.

De heer **SIMONS** (lr). Nou, daarvan zou ik toch gewoon wel willen dat de gemeentelijke overheid dat zoveel mogelijk doet, eventueel met subsidie van het rijk. Want ik denk gewoon, in Rotterdam, als we reëel zijn en als we naar de oudere huizen kijken, daar wonen heel veel Rotterdammers met een heel krappe beurs. We kunnen dat dus gewoon niet aan die mensen vragen, dus daar zullen we een deel van ons eigen geld in moeten steken.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Zeegers.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66). Ja, ik vind dit toch de pot die de ketel verwijt. We hebben hier ook gezegd dat we nu leergeld gaan betalen om van het gas af te komen. Dat kost geld, maar we leren ervan en we kijken naar het rijk om deze collectieve doelstelling te bereiken. Dus eigenlijk zegt u helemaal niet zoveel anders.

De heer **SIMONS** (lr). Kijk, een huis van het gas halen.

De **VOORZITTER**. Terug naar de hoofdspreker want die staat al een tijdje. Bovendien bent u door uw spreektijd heen.

De heer **SIMONS** (lr). Mag ik nog even mijn zin afmaken voorzitter?

De **VOORZITTER**. Zeker weten.

De heer **SIMONS** (lr). Kijk, als u zich erin had verdiept, dan weet u dat een huis isoleren veel goedkoper is dan een huis van het gas af halen. Dat is dan een haalbaar doel voor Rotterdam, want dat kost ongeveer € 5.000,00. De goedkoopste manier om een huis van het gas af te halen is € 15.000,00. Dan moet er wel een warmtenet in de buurt zijn. Dat is laaghangend fruit. Bij andere huizen ben je al gemiddeld € 30.000,00 € 40.000,00 per huishouden kwijt. Dus dat vind ik een mooi haalbaar en betaalbaar doel. Zo willen wij

omgaan met die die klimaatdoelen of hoe we het ook allemaal noemen, gewoon een bijdrage leveren in een stad als Rotterdam. We willen niet dat de Rotterdammers die al vaak niet zo'n grote beurs hebben, daarvoor moeten opdraaien.

De **VOORZITTER**. De heer Segers-Hoogendoorn.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Ja, dank voorzitter. We moeten wel het eerlijke verhaal vertellen. Ik weet dat de heer Simons door zijn spreektijd heen is, en ik zal dan ook niet eindigen met een vraag. Maar u weet ook vanuit de commissiebehandeling dat wij ook groot voorstander waren, en eigenlijk is iedereen dat, om te zeggen: er is hartstikke veel collectief bezit in onze stad, dus corporatiebezit. Zou je daar niet een gigantische slag kunnen slaan om inderdaad aan isolatie te werken en dan inderdaad juist de Rotterdammers met de kleinste portemonnee het snelst te helpen? Dat werkt dubbelop. Dat vinden we allemaal. Maar ik weet nog heel goed uit de technische sessie die we hadden en waar we met corporaties spraken dat daar zo'n gigantische smak geld tegenaan moet. Dat kunnen de corporaties niet betalen. Dat kan de gemeente al helemaal niet betalen en dat moet dus van het rijk komen. Kijk, ik ga nu niet hetzelfde spelletje spelen, van de pot verwijt de ketel, wat mevrouw Zeegers inderdaad ook al zei. Maar eigenlijk is dan dus het eerlijke verhaal dat Vadertje Staat, zoals u dat zegt, het sowieso moet betalen. Want we willen het niet, en we kunnen het ook niet halen uit de portemonnees van de Rotterdammers en we kunnen het ook niet op onze eigen gemeentebegroting, maar ja, dat is transitie mijnheer Simons. Maar als ik u aan mijn zijde vind om samen naar Den Haag te gaan. U heeft daar ook nog wat halve en hele partijgenoten zitten. Dan kunnen we mogelijkerwijs samen naar Den Haag om te zorgen dat we dat geld voor de corporaties regelen.

De **VOORZITTER**. Dat is de tweede agenda. Eerst demonstreren en daarna lobbyen.

De heer **SIMONS** (lr). En als het CDA nu bij de kabinetsformatie ervoor zorgt dat de verhuurdersheffing van tafel gaat, dan hebben de corporaties meer dan genoeg geld om dit gewoon wel te betalen.

De **VOORZITTER**. Ik ga terug naar de heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Dank u wel. Ik ben D66 en de PvdA nog een reactie verschuldigd. De Partij voor de Dieren is blij dat wij met de oeververbinding jullie aan onze zijde vinden. Want metro, voetganger en fietser, dat is de enige juiste oplossing. Dat ga ik terug in mijn betoog. Ik was gebleven bij de klimaattafels van wethouder Bonte. Want wat konden wij in de havenrapportage lezen? Dat de olieraffinaderijen sinds 2019 weer veel meer zijn gaan uitstoten. Er stond letterlijk: die draaien op volle toeren. Dan zou je denken dat je dan toch publiekrechtelijk moet gaan ingrijpen bij Shell en Exxon. Maar niks van dat alles. Onze wethouder Bonte blijft maar lekker aan dat tafeltje keuvelen met Shell en Exxon en er verandert niets aan de uitstoot. Want laten we wel wezen, Rotterdam moet in 2030 van ons al klimaatneutraal zijn om zo de mondiale opwarming van de aarde te begrenzen tot anderhalve graad. Maar waar koerst dit college nu op aan? Die koerst aan op twintig jaar later, terwijl we in een deltastad leven. Ja, zeg dan maar dag tegen die deltastad. Je kop in het zand steken is er dan niet meer bij, want die is allang weggespoeld. Maar goed, aan de Partij voor de Dieren zal het niet liggen, wij blijven altijd strijden voor een stad die opkomt voor de meest kwetsbare belangen. Daarom komen we vandaag ook weer met acht fantastische voorstellen om de stad beter te maken. Wij hebben bijvoorbeeld twee moties voor het verbannen van de fossiele reclame uit het straatbeeld en uit het openbaar vervoer. Bij die motie met de fossiele reclame uit het straatbeeld hebben wij samengewerkt met de PvdA, dus wij dienen die motie ook in met de PvdA. Verder komen wij met een motie voor

klimaatbestendig bouwen in het buitendijks gebied. Want voorzitter, het gevaar komt niet alleen van de zee, maar ook van de rivieren. Ook komen wij met een motie voor isoleermaatregelen in het AOW-tegoed, zodat iedereen kan verduurzamen zonder financieel in de problemen te komen. Voor de vereniging van eigenaren moet gewoon een gratis dakscan beschikbaar komen, net als voor bedrijven die de zonnepanelen willen. Verder is er ook een discussie in de stad op dit moment over de platanen aan het Delftseplein, die al bijna zeventig jaar oud zijn. Wij willen die platanen behouden. Dus wij dienen ook een motie in om geen omgevingsvergunning te verlenen. En dan dat kansloze, hopeloze project van RiF010 waar we nu al bijna tien jaar over aan het bomen zijn en er is nog steeds helemaal niets gebeurd. Ja, waren er maar bomen mevrouw Verkoelen, inderdaad, daar pleit ik ook voor. Maar wij willen nu gewoon dat dat een keer stopt en wij willen dat de omgevingsvergunning voor RiF010 wordt ingetrokken. Tot slot wethouder, dat is het einde van mijn betoog, Feyenoord City, we zullen er donderdag over praten. Ik heb uit de krant moeten vernemen dat Feyenoord eigenlijk wel weer een jaar wil uitstellen. Maar laten we niet vergeten dat deze gemeente elk jaar € 1,8 miljoen of € 1,9 miljoen aan ambtenaren beschikbaar stelt aan de projectorganisatie Feyenoord City. Wat ons betreft is dat nu echt genoeg en daarom komen wij met een motie om daarmee te stoppen. Dat was mijn betoog. Ik dank u.

De **VOORZITTER**. De heer Van der Velden heeft het volgende amendement en de volgende moties ingediend.

Amendement A. Stop met faciliteren van Plan A Feyenoord City

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 9 en 11 november 2021, ter bespreking van het debat over vaststelling van de Begroting 2022;

besluit:
- de lasten van het programma Stedelijke inrichting en ontwikkeling met €1,75 miljoen te verlagen;
- de baten van het programma Algemene middelen met € 1,75 miljoen te verhogen."

w.g. R.T.J. van der Velden

Toelichting
In de Voorjaarsnota 2019 is voorgesteld om in ieder geval tot en met 2023 elk jaar € 1,75 miljoen vanuit gemeentelijke middelen te investeren in Feyenoord City. Het college heeft altijd aangegeven aan te koersen op één plan, plan A, te weten gebiedsontwikkeling met een nieuw voetbalstadion aan de Nieuwe Maas. Er is geen plan B.
Inmiddels is duidelijk dat dit plan niet doorgaat. Het voteren van middelen voor investering in dit plan is dus weggegooid geld, aangezien er geen alternatief plan wordt uitgewerkt. Dit amendement zorgt ervoor dat de gevoteerde €1,75 miljoen voor Feyenoord City binnen het programma Stedelijke inrichting en ontwikkeling komt te vervallen en terugvloeit naar de Algemene middelen. Dit zorgt als mooie bijvangst voor een hoger weerstandsvermogen.

Motie 2. Intrekken omgevingsvergunningen RiF010

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 9 en 11 november, ter bespreking van het debat over vaststelling van de Begroting 2022;

constaterende dat:

- de gemeente Rotterdam de mogelijkheid heeft om de omgevingsvergunning verleend aan Stichting RiF010 voor realisering van een watersportvoorziening in de Steigersgracht per januari 2022 in te trekken;

overwegende dat:
- Rotterdammers sinds 2014 nu al ruim zeven jaar wachten op een private partij die met het winnen van het Stadsinitatief heeft aangegeven een watersportvoorziening te realiseren in de Steigersgracht;
- er al die tijd niks is gebeurd en de Steigersgracht dus aan haar lot is overgelaten, waarbij planvorming voor een alternatieve invulling van het gebied is stil komen te liggen;
- het college eigenstandig heeft besloten de omgevingsvergunning zoals verleend aan Stichting RiF010 te verlengen, zonder enig zicht te hebben op realisering van het plan van deze private partij;

voorts overwegende dat:
- de beoogde watersportvoorziening een energieslurper van jewelste is, niks bijdraagt aan vergroening en mogelijk overlast geeft voor omwonenden;
- een alternatieve groene invulling van de Steigersgracht, waarbij kademuren in een zoetwatermilieu als leefomgeving voor diverse varens en vaatplanten kunnen fungeren, gewenst is;

verzoekt het college:
- de omgevingsvergunning verleend aan Stichting RiF010 per januari 2022 in te trekken;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. R.T.J. van der Velden

Motie 5. Buitendijks bouwen klimaatbestendig

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 9 en 11 november 2021, ter bespreking van het debat over vaststelling van de Begroting 2022;

constaterende dat:
- in Rotterdam ruim veertigduizend inwoners buitendijks wonen, bijvoorbeeld op Heijplaat, de Kop van Feijenoord, het Noordereiland en het Lloydkwartier;
- de meeste buitendijkse gebieden ongeveer 3 meter boven NAP liggen;
- in de periode 2021-2026 de zogenoemde ‘Strategische Adaptatieagenda Buitendijks’ van start gaat, binnen het Deltaplan Rijnmond-Drechtsteden;

voorts constaterende dat:
- Rotterdam verregaande bouwambities heeft in buitendijks gebied, bijvoorbeeld in het plangebied van Feyenoord City en in de Schiemond;
- de standaard voor buitendijks bouwen ondanks de voortschrijdende klimaatwetenschap statisch is;

overwegende dat:
- de overstroming van deze zomer, waarbij rivieren buiten hun oevers traden, laten zien dat de gevolgen van klimaatverandering zich nu al aandienen;
- de Maeslantkering effectief is om een zeespiegelstijging het hoofd te bieden, maar geen soelaas biedt voor het verhelpen van piekbuien die de rivieren laten overlopen;
- er grote onzekerheid kleeft aan de ontwikkeling van buitendijkse gebieden;

verzoekt het college:
- standaarden voor buitendijks bouwen te actualiseren aan de hand van inzichten uit de wetenschap;
- te komen tot een helder kader voor buitendijks bouwen, waarin uiteengezet wordt aan welke standaarden ontwikkelingen moeten voldoen om klimaatbestendig te zijn;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. R.T.J. van der Velden

Motie 6. De platanen blijven

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 9 en 11 november 2021, ter bespreking van het debat over vaststelling van de Begroting 2022;

constaterende dat:
- het college zeven platanen aan het Delftseplein wil laten kappen om de komst van een woontoren (Tree House) mogelijk te maken;

overwegende dat:
- de zeven platanen monumentale waarde hebben;
- oude bomen ontzettend veel biodiversiteitswaarde met zich meebrengen, waar de stad veel waarde aan kan onttrekken;

overwegende dat:
- er nog alle tijd is te zoeken naar een passende nieuwe plek voor de zeven platanen, desnoods tijdelijk met tussenkomst van plaatsing in het bomendepot;
- kosten van de verplaatsing eventueel kunnen worden verdisconteerd in de grondexploitatie met de ontwikkelaar van Tree House, indien deze een bezwaar vormen voor het college;

verzoekt het college:
- geen omgevingsvergunning te verlenen voor de kap van de zeven platanen;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. R.T.J. van der Velden

Motie 7. Einde aan fossiele reclame in het openbaar vervoer

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 9 en 11 november 2021, ter bespreking van het debat over vaststelling van de Begroting 2022;

constaterende dat:
- de Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH) contracten afsluit met partijen die de ruimten voor reclame-uitingen in het openbaar vervoer exploiteren, bijvoorbeeld in bus- en tramhokjes en op metrostations;
- naar aanleiding van een verzoek van de gemeente Den Haag de MRDH heeft toegezegd bij de eerstvolgende contractafsluiting fossiele reclame, hieronder te verstaan het aanprijzen van goederen of diensten zoals auto’s met verbrandingsmotor of vliegvakanties, in die gemeente te verbieden;

overwegende dat:
- de klimaatcrisis wordt veroorzaakt door CO_2-uitstoot, bijvoorbeeld door auto's met verbrandingsmotor of vliegvakanties;
- consumentengedrag voor een deel wordt beïnvloed door het aanprijzen van goederen of diensten door exploitanten van reclame-uitingen;

verzoekt het college:
- de MRDH te verzoeken bij een eerstvolgende contractafsluiting met een partij die ruimten voor reclame-uitingen in het openbaar vervoer wil exploiteren, fossiele reclame als specifieke uiting te verbieden;
- in dit verzoek fossiele reclame te beschouwen als uitingen waarin goederen of diensten worden aangeprezen die direct verantwoordelijk zijn voor CO_2-uitstoot, zoals auto's met een verbrandingsmotor of vliegvakanties;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. R.T.J. van der Velden en J.P. Postma

Motie 8. Energiearmoede tegengaan met het AOW-tegoed

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 9 en 11 november 2021, ter bespreking van het debat over vaststelling van de Begroting 2022;

constaterende dat:
- de gemeente aan ouderen op bijstandsniveau AOW-tegoed verstrekt om maatschappelijke participatie van de doelgroep te stimuleren;
- het AOW-tegoed op dit moment niet kan worden uitgegeven in winkels die laagdrempelig isolatiemateriaal verkopen, zoals tochtweringen, radiatorfolie en glaswol;

overwegende dat:
- de prijzen voor elektriciteit en gas op dit moment ongekend hoog zijn, hetgeen tot energiearmoede leidt bij ouderen die vanwege hun lage inkomen moeite hebben met het betalen van de energierekening of geen isoleermaatregelen kunnen treffen;
- energiearmoede leidt tot verminderde maatschappelijke participatie van ouderen die recht hebben op het AOW-tegoed;

verzoekt het college:
- te onderzoeken of woningisolatie kan worden aangemerkt als bestedingscategorie in het AOW-tegoed;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. R.T.J. van der Velden, P.J.H.D. Verkoelen, T.J. Vonk, D. Yildirim en T. Roskam

Motie 9. Fossiele reclame uit het straatbeeld

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 9 en 11 november 2021, ter bespreking van het debat over vaststelling van de Begroting 2022;

constaterende dat:

- de gemeente Rotterdam vier concessies uitgeeft voor het exploiteren van ruimte voor reclame-uitingen in de openbare ruimte, te weten: 1) lichtbakken en banieren; 2) stadsklokken; 3) twee- en drievlaksborden; en 4) vrijstaande vitrines;
- na de looptijd van de huidige concessies in het kader van de nieuwe aanbesteding programma's van eisen worden opgesteld waaraan concessiehouders zich dienen te houden;

voorts constaterende dat:
- in de stad nog volop reclame gemaakt wordt voor producten en diensten die het gebruik van fossiele brandstoffen aanjagen;

overwegende dat:
- de klimaatcrisis wordt veroorzaakt door CO_2-uitstoot, bijvoorbeeld door auto's met verbrandingsmotor of vliegvakanties;
- consumentengedrag voor een deel wordt beïnvloed door het aanprijzen van goederen of diensten door exploitanten van reclame-uitingen;
- er al eerder doeltreffend beleid is ingezet om bepaalde (schadelijke) middelen te ontmoedigen, zoals het verbod op tabaksreclame;
- de gemeente Amsterdam reeds stappen heeft gezet om fossiele reclame uit het straatbeeld te verbannen, hetgeen aantoont dat er juridische mogelijkheden zijn te komen tot uitfasering;

verzoekt het college:
- om, wanneer de huidige vier concessies verlopen en er in het kader van de nieuwe aanbestedingen programma's van eisen opgesteld worden door de gemeente, nieuwe eisen op te nemen met betrekking tot uitfasering van fossiele reclame in de publieke ruimte;
- daarbij voorrang te geven aan het uitfaseren van reclame voor bedrijven die primair werken in de kolensector en de oliesector en reclame voor vliegvakanties;
- in de programma's van eisen fossiele reclame te beschouwen als uitingen waarin goederen of diensten worden aangeprezen die direct verantwoordelijk zijn voor CO_2-uitstoot, zoals auto's met een verbrandingsmotor of vliegvakanties;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. R.T.J. van der Velden, D.P.A. Tak en S. Leewis

Motie 10. Ook gratis dakscan voor verenigingen van eigenaren

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 9 en 11 november 2021, ter bespreking van het debat over vaststelling van de Begroting 2022;

constaterende dat:
- het college gratis dakscans aanbiedt aan ondernemers voor het onderzoeken van technische haalbaarheid voor plaatsen van zonnepanelen;
- verenigingen van eigenaren (VvE's) niet in aanmerking komen voor dergelijke gratis dienstverlening;

overwegende dat:
- het betrekken van VvE's in de energietransitie beter kan, vooral omdat besluitvorming vaak complex is en initiële kosten voor individuele leden een barrière vormen om in te stemmen met verduurzaming;

- gratis dakscans voor VvE's helpen om de kosten en baten van verduurzamingsmaatregelen inzichtelijk te maken, zodat het enorme potentieel van platte daken in verenigingsbezit beter benut wordt;

verzoekt het college:
- gratis dakscans ook aan te bieden aan verenigingen van eigenaren;
- met samenwerkingspartner VvE010 deze boodschap breed te verspreiden onder de doelgroep;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. R.T.J. van der Velden

Motie 53. Geen gemeentelijke middelen naar Plan A Feyenoord City

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 9 en 11 november 2021, ter bespreking van het debat over vaststelling van de Begroting 2022;

constaterende dat:
- de gemeente Rotterdam jaarlijks € 1,75 miljoen uit de Rotterdamse Investeringsmotor (RIM) uitgeeft aan ambtelijke capaciteit voor verdere uitwerking van Feyenoord City;
- er aan één plan (Plan A) wordt gewerkt, er is géén Plan B;

voorts constaterende dat:
- Plan A van Feyenoord City niet doorgaat;

verzoekt het college:
- voor jaarschijf 2022 geen middelen vanuit de gemeentelijke begroting te reserveren voor het faciliteren van Feyenoord City;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. R.T.J. van der Velden en P.J.H.D. Verkoelen

Het amendement en de moties zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. De moties zijn al ingediend hè mijnheer Van der Velden? De moties zijn ingediend en staan in het systeem. Heel goed, dank u zeer. Dan ga ik naar de heer Vonk.

De heer **VONK** (cu-sgp). Voorzitter, de begroting is beleidsarm maar staat nog steeds vol ambities die deze coalitie aan het begin van zijn periode had. Ik denk, als we heel eerlijk zijn, veel breder gedragen dan alleen de ambities van deze coalitie, maar ook breed in de raad. Maar tevreden of wellicht trots, dat zijn niet de woorden die wij graag gebruiken. Want er is nog zoveel te doen en we hebben geleerd dat we elke keer weer opnieuw terug moeten naar de bedoeling. Daar wil ik het vandaag met u over hebben, die bedoeling. Aan het begin van dit jaar kwam er een prachtig boek uit, 'Zo hadden we het niet bedoeld'. Een boek van Jesse Frederik, een lijvig boek over de toeslagenaffaire. Een geweldig boek over een geweldig triest drama. Dat boek leert ons één ding, en dat is dat al die partijen die betrokken waren bij die toeslagen en die allemaal misschien wel ergens het goede voor ogen hadden, allemaal aan een systeem bouwden waarvan ze achteraf zeiden: zo hadden we het niet bedoeld. De

politici, de bewindspersonen, de ambtenaren, de media en zelfs de rechters. Zo hadden we het niet bedoeld. Dat leert ons dat wij ook bescheiden moeten blijven, ook in deze stad, en steeds opnieuw de vraag moeten stellen: wat is eigenlijk de bedoeling? En ook ontdekken dat we steeds weer het vertrouwen moeten winnen van de mensen om samen met hen terug te gaan naar die bedoeling. Ik wil vandaag drie voorstellen indienen op drie domeinen waar we weer meer teruggaan naar die bedoeling. Het eerste domein is het domein van de Participatiewet. Want als er één wet is waarvan we nu al kunnen zeggen in het land: zo hadden we het niet bedoeld, dan is dat toch wel de Participatiewet. Die wet was bedoeld om mensen te leren weer te participeren en ze daarin te steunen. Als we kijken naar de uitwerking, dan is het vaak dat deze mensen worden weggedrukt uit de samenleving. Een van die elementen uit de Participatiewet is de kostendelersnorm, en de kostendelersnorm is precies datgene wat hij doet. Namelijk mensen wegdrukken uit die samenleving. We zien ook voorbeelden in Rotterdam, gezinnen waar de ouders in de bijstand zitten en de kinderen niet langer in hun huis kunnen houden als ze 21 zijn en zeggen: jullie moeten het huis uit. Zo is de wet niet bedoeld, maar zo gebeurt het wel. Ze worden bankslaper en vervolgens komen ze op straat. Zo hadden we het niet bedoeld. Daarom voorzitter, hebben we een motie ingediend die zegt: wij willen in ieder geval voor zes maanden de kostendelersnorm voor jongeren van 21 tot 27 jaar afschaffen. Niet meer doen. We weten dat het niet is naar de letter van de wet, maar we weten wel dat het is naar de bedoeling van de wet. We denken ook dat als wij dat in deze gemeente gaan proberen, dat ook Den Haag ons dankbaar zal zijn, omdat ze straks, als het kabinet weer maatregelen kan nemen, wil nemen, dat ze dan ook weten wat er werkt en wat er niet werkt. Daarom hebben wij deze motie ingediend. Het tweede domein waarin wij terug willen naar de bedoeling, is de opvang van vluchtelingen. Als wij zien wat er in de wereld gebeurt, dan doet dat op ons allen denk ik een enorm appel. Maar het kan niet zo zijn dat solidariteit alleen maar beperkt wordt tot naar de overheid kijken en zeggen: de overheid moet het allemaal oplossen. Het is aan de overheid om die solidariteit te tonen. Ook zelf, wij als burgers, zijn aan zet. Daarom hebben wij gekeken naar wat er in het land al gebeurt, en wij stuiten op een interessant initiatief en dat heet Takecarebnb. Dat is een organisatie, een initiatief, dat mensen de kans geeft om voor drie maanden iemand die uitstroomt vanuit een azc, een statushouder, in zijn huis op te nemen. De statushouder kan op die manier samen met het gezin leren wat het betekent om in Nederland te wonen, een netwerk op te bouwen, en op die manier een enorme impuls te geven aan de integratie. Wat wij in ieder geval hebben gezien is dat het heel goed werkt. Er zijn ook verschillende politici die ernaar hebben gekeken en er erg enthousiast over zijn. Wij willen daarom een motie indienen om Takecarebnb ook voor Rotterdam te onderzoeken, te kijken of wij een samenwerkingsovereenkomst kunnen sluiten met Takecarebnb zoals heel veel gemeenten dat al hebben gedaan en dat vervolgens ook te gaan uitvoeren. Dat is de motie ‘Ruimte voor de gastvrije Rotterdammer’. Dan het derde domein. Het derde domein is menswaardige opvang. Als we kijken naar wat er in Rotterdam op dit moment gebeurt; de winter staat voor de deur en wij zien dat er nog steeds mensen buiten moeten slapen. Ook het Algemeen Dagblad heeft daar een aantal keer artikelen over geschreven en heel goed in beeld gebracht in wat voor schrijnende situaties mensen in Rotterdam moeten verblijven in onze parken, in onze straten, in onze portieken. Dan kan dat toch niet de bedoeling zijn? Daarom hebben wij een idee opgevat om een motie in te dienen en daar wil de heer Lansink een vraag over stellen.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Lansink.

De heer **LANSINK-BASTEMEIJER** (vvd). Voorzitter, is de heer Vonk niet bang dat dit een aanzuigende werking heeft op EU-migranten die nu al eigenlijk geen werk hebben in Rotterdam en dus voor overlast zorgen in de stadsparken?

De heer **VONK** (cu-sgp). Voorzitter, heel vaak als we het over opvang gaan hebben, is het eerste woord dat valt ‘aanzuigende werking’. Iedereen die ermee te maken heeft, en ik heb ook onlangs nog weer verschillende mensen ernaar gevraagd, en ook in verschillende steden, is dat wij daar nauwelijks iets van terugzien. Het antwoord daarop is dus heel kort nee, dat risico zie ik niet. Wat ik overigens wel zie is een goede ontwikkeling. Die ligt wat verder weg, wat verder aan de horizon. Dat is dat de heer Segers in de Tweede Kamer een motie heeft ingediend om een plan van aanpak op te stellen om in de G4 opvang voor EU-migranten te gaan opzetten. Er wordt op dit moment gewerkt in de G4 aan een opvang voor EU-migranten. We hebben van de wethouder begrepen dat die ook aangehaakt is. De bedoeling is dat er aan het eind van het jaar een concreet plan van aanpak ligt om die opvang ook te gaan realiseren in de G4. Dat is geweldig nieuws en wij zien daar enorm naar uit. Maar goed, dan is die er natuurlijk nog niet. Op z’n vroegst is die er in maart. Het zou natuurlijk fantastisch zijn als die opvang er in maart is. Dat zou wel een waardig afscheidscadeau zijn voor de heer Van Elck, zat ik dan te denken, dat als hij de raad verlaat, wij hem dan het cadeau kunnen meegeven van een prachtige opvang voor EU-arbeidsmigranten. Dat lijkt me wel een prachtige afsluiting van zijn raadsperiode. Maar goed, zover is het nog niet en de winter staat voor de deur. Daarom hebben we gedacht: hoe kunnen wij dan nu al op korte termijn iets betekenen voor de meest schrijnende gevallen? Daarom hebben we een motie ingediend voor een menswaardige opvang EU-arbeidsmigranten. Die onderscheidt eigenlijk twee groepen. De eerste groep bestaat uit mensen die heel snel bemiddelbaar zijn naar werk, waarvan de veldwerkers bijvoorbeeld zeggen: als die even kort voor vijf dagen onderdak zijn, dan kunnen ze van daaruit heel snel door naar werk en weer naar fatsoenlijker onderdak. Dat is de eerste groep. De tweede groep is de groep die echt helemaal afgegleden is, uitgebuit is en vervolgens met heel veel zorgen in onze parken liggen. Om die rust te geven voor een aantal dagen, te kijken wat er echt nodig is en ze vervolgens snel door te geleiden naar de juiste zorg en naar het juiste perspectief. Ook deze motie hebben wij ingediend, ‘Menswaardige opvang voor EU-migranten’.

De **VOORZITTER**. De heer Lansink.

De heer **LANSINK-BASTEMEIJER** (vvd). Is het juiste perspectief voor de heer Vonk ook het terug geleiden naar het land van herkomst?

De **VOORZITTER**. De heer Vonk.

De heer **VONK** (cu-sgp). Zeer nadrukkelijk voorzitter, want dat kan ook het eerlijke verhaal zijn. Het eerlijke verhaal kan ook zijn dat je met elkaar constateert: dit is niet de plek waar uiteindelijk jouw perspectief ligt. Maar ik weet zeker dat op het moment als jij in een park ligt, alleen maar bezig bent met overleven, geen ruimte in je hoofd hebt, vol zit met stress, dat je die vraag, die terechte vraag, nooit eerlijk kan beantwoorden. En dan is juist onderdak iets wat helpt om een eerlijk antwoord te krijgen op die vraag. Dat kan dus inderdaad ook zijn: terug naar het land van herkomst. Voorzitter, drie voorstellen op drie verschillende domeinen. Het zijn kleine bescheiden bijdragen van onze kant. En dat met natuurlijk die grote begroting met heel veel geld, met al die ambities, die grotere stappen zetten. Terug naar de bedoeling, dat is waar wij voor willen gaan, voorzitter. Een samenleving waarin we elkaar vertrouwen en elkaar de ruimte geven en echt niemand laten vallen. Waarin we elkaar helpen om tot bloei te komen en in vrede met elkaar te leven. Daar blijven wij in geloven en wij wensen onszelf en ook het college Gods zegen daarbij, bij al die kleine stappen die ons iets dichter bij de bedoeling brengen. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. De heer Vonk heeft het volgende amendement en de volgende moties ingediend.

Amendement C. Vergroten en vasthouden van het betaalbare woningaanbod

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 9 en 11 november 2021 ter bespreking van 'Het voorstel tot vaststelling van het Meerjarenperspectief Grond en Vastgoed 2021';

besluit het ontwerpbesluit als volgt te wijzigen (toevoegingen onderstreept):
de hierna volgende aanbevelingen uit het Meerjarenperspectief Grond & Vastgoed 2021 **gewijzigd** over te nemen, zodat nader onderzoek plaatsvindt naar de opgaven waar dilemma's en/of financiële risico's voor de gemeente kunnen optreden:
1. [Ongewijzigd]
2. **Vergroten en vasthouden van het betaalbare woningaanbod (sociaal en middensegment, focus op middensegment: huur en koop)** voor starters, doorstromers, gezinnen en senioren verspreid over de stad. De opgave bij nieuwbouw van middensegment woningen (huur en koop) is complex vanwege de grote vraag naar woningen, hoge bouwkosten, versnipperd grondeigendom en stapeling van (wettelijke) eisen en beleidsdoelstellingen. Een effect hiervan is dat de kwaliteit van nieuwbouw - vooral de grootte van woningen - onder druk staat. De toekomstbestendigheid van nieuwe plannen mag niet ten koste gaan van de huidige situatie op de woningmarkt. Er zijn landelijke systeemwijzigingen en structurele investeringen nodig om de problematiek op de woningmarkt, in het bijzonder ten aanzien van het middensegment, te verminderen.
3. [Ongewijzigd]
4. [Ongewijzigd]"

w.g. T.J. Vonk, A. Kockelkoren en G.J. Engberts

Toelichting
Verduidelijking die volgt uit het Meerjarenperspectief Grond & Vastgoed 2021. Daaruit blijkt dat het gaat om het geheel van het betaalbare woningaanbod.

Motie 31. Ruimte voor gastvrije Rotterdammers

"De gemeenteraad van Rotterdam, bijeen op 9 november 2021 ter bespreking van de begroting 2022;

constaterende dat:
- Rotterdam moeite heeft om plek te bieden aan voldoende statushouders;
- het COA een logeerregeling voor statushouders kent, waarbij statushouders voor drie maanden kunnen logeren bij gastgezinnen;
- ook de Vereniging van Nederlandse Gemeenten recent aandacht gaf aan deze logeerregeling;
- Stichting Takecarebnb de matching van gastgezinnen met statushouders coördineert;
- Takecarebnb al meer dan 500 gastgezinnen aan statushouders heeft gekoppeld in meer dan dertig gemeenten;

overwegende dat:
- het hulp bieden aan mensen in nood past bij het karakter van onze stad;
- uitgaan van de kracht van de samenleving van grote waarde is;

- de logeerregeling de COA-opvangcapaciteit ontlast en statushouders helpt bij integratie en participatie in de Nederlandse samenleving;

verzoekt het college:
- in gesprek te gaan met Takecarebnb over een mogelijke samenwerking, waardoor Rotterdamse gastgezinnen een logeerplek kunnen bieden aan statushouders;
- als er samenwerking mogelijk is in 2022, te starten met een passende pilot.

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. T.J. Vonk

Motie 32. Menswaardige opvang EU-migranten

"De gemeenteraad van Rotterdam, bijeen op 9 november 2021 ter bespreking van de begroting 2022;

constaterende dat:
- elke buitenslapende EU-migrant er 1 te veel is;
- er een landelijk plan van aanpak dakloze EU-migranten wordt ontwikkeld met het Rijk, VNG en de G4;
- we in deze raadsperiode voortdurend bezig zijn om de kwaliteit van de maatschappelijke opvang te verbeteren, flinke stappen hebben gemaakt, maar er altijd meer valt te verbeteren;
- er in Rotterdam al kortdurende opvang voor EU-migranten die meewerken aan terugkeer naar het herkomstland mogelijk is;

overwegende dat:
- er ook dakloze EU-migranten op straat belanden, maar die perspectief hebben om direct weer aan het werk te gaan;
- we de meest kwetsbare mensen in de stad ondersteuning moeten bieden;

verzoekt het college:
- de kortdurende opvang voor dakloze EU-migranten ook open te stellen voor de EU-migranten die perspectief hebben om op korte termijn aan het werk te gaan;
- hiervoor de opvang maximaal 1 week open te stellen;
- de mogelijkheid te bieden aan Veldwerk om een noodbed voor dakloze EU-migranten in te kunnen zetten voor kortdurende opvang in het geval van acute situaties;
- hierover te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. T.J. Vonk, J. Smet, R.G.C. Segers-Hoogendoorn, G.J. Engberts en I. van Wifferen

Motie 33a. Schort de gezinsboete op

"De gemeenteraad van Rotterdam, bijeen op 9 en 11 november 2021 ter bespreking van de begroting 2022,

constaterende dat:
- het landelijk beleid is om samenwonende volwassenen te korten op hun uitkering, ook wel de ‘kostendelersnorm’ genoemd;

- de kostendelersnorm ertoe leidt dat jonge mensen uit huis gezet worden en hen huiverig maakt om duurzame relaties aan te gaan;
- de gemeente Tilburg een experiment met de kostendelersnorm ingevoerd heeft, waardoor de kostendelersnorm met zes maanden opgeschort wordt voor samenwonende stellen;

overwegende dat:
- de kostendelersnorm in de praktijk neerkomt op een gezinsboete, waardoor jonge mensen de oververhitte huizenmarkt opgeduwd worden en lastiger een duurzame relatie aan kunnen gaan;
- de mogelijkheid om bij je ouders te blijven wonen en een duurzame relatie aan te gaan niet afhankelijk zouden moeten zijn van je afhankelijkheid van een uitkering;
- jonge mensen door corona en de oververhitte huizenmarkt al zware klappen ontvangen;
- het tijdelijk opschorten van de kostendelersnorm deze groep lucht geeft;
- het ook uit oogpunt van mantelzorg mogelijk moet zijn familieleden in huis te nemen zonder dat dit financiële consequenties heeft;
- de Participatiewet gemeenten de mogelijkheid biedt om in individuele gevallen af te zien van de kostendelersnorm;
- in de praktijk binnen de gemeente Rotterdam slechts beperkt wordt afgezien van het toepassen van de kostendelersnorm;
- het afzien van de kostendelersnorm in het geval van inwonende jongeren eerder de regel zou moeten zijn dan een uitzondering;

verzoekt het college:
- aan te geven op welke wijze de gemeente Rotterdam kan afzien van de kostendelersnorm op de uitkering van een hoofdbewoner als de medebewoner de leeftijd van 21 t/m 27 jaar heeft;
- en een proef te starten waarbij de kostendelersnorm op de uitkering van de hoofdbewoner voor een periode van zes maanden niet wordt toegepast in het geval de medebewoner de leeftijd heeft van 21 t/m 27 jaar;
- daarnaast bij het Rijk te lobbyen voor de afschaffing van de kostendelersnorm, die in de praktijk neerkomt op een gezinsboete;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. T.J. Vonk, H. de Oude en D. Yildirim

Het amendement en de moties zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Ik dank u zeer. Mevrouw Verkoelen, wenst u vandaag gebruik te maken van uw spreektijd? (Er wordt buiten de microfoon gesproken.)

Mevrouw **VERKOELEN** (50plus). Goed dat ik getest ben, want mijn keel is het niet meer helemaal vandaag. Voorzitter, de laatste begroting van dit college. 50PLUS Rotterdam wil uiteraard het ouderenbeleid onder de aandacht brengen. Want als wij pakweg zo'n € 700 miljoen per jaar aan zorg voor ouderen en jeugd uitgeven, mag het duidelijk zijn dat er groot belang is bij een goed en actief ouderenbeleid, zelfs als we naar aanleiding van het vernietigende rapport van de Rekenkamer het er in september al over hebben gehad. Want als je fundamentele onderbouwing van je hele ouderenbeleid niet deugt, of zoals de Rekenkamer het zeer duidelijk verwoordt: als je niet weet wat de behoeften van onze Rotterdamse ouderen zijn, als je niet weet hoe de leefwereld van onze Rotterdamse ouderen in elkaar zit, als je onrealistische verwachtingen hebt van wat onze Rotterdamse oudere wil,

als je niet beseft hoe verschillend onze Rotterdamse ouderen zijn, hoe kun je dan in hemelsnaam goed ouderenbeleid maken? En voorzitter, een troost voor de wethouder, ik ga niet opnieuw 81 moties ervoor indienen. Voorzitter, we staan voor een dubbele vergrijzing. Doordat we enerzijds allemaal veel en veel ouder worden, maar anderzijds ook doordat we met veel meer mensen oud worden. 50PLUS Rotterdam is al jaren aan het strijden om de stad in te richten voor de ouderen. 50PLUS zet in op de leefbaarheid voor die aanstormende groep ouderen. 50PLUS wil de stad klaar maken voor die dubbele vergrijzing. Voorzitter, dit college kent geen ouderenbeleid. Dit college voelt helaas onvoldoende de urgentie om voor die grote groep ouderen de samenleving klaar te maken. Dan doel ik niet alleen op de gezondheidszorg voor ouderen, want ouderenbeleid is meer dan alleen maar zorg. Eigenlijk voorzitter, zou het college net als voor het klimaat en duurzaamheid het gehele gemeentebeleid seniorproof moeten maken. Wat betekent het gemeentebeleid voor ouderen? Wat betekent het voor de begroting? Toets of het beleid ook geschikt is voor de hedendaagse en toekomstige oudere en voorzitter, om het niet alleen maar een papieren exercitie te laten worden, wil 50PLUS ook graag inzicht krijgen aan het eind van elke begroting, in de jaarrekening, wat er gerealiseerd is voor ouderen. Voorzitter, wij ouderen van nu zijn gezonder dan onze leeftijdgenoten van veertig jaar geleden. Ik hoef maar naar mijn eigen vader en moeder te kijken. Die waren op van lijf en leden toen ze de leeftijd hadden die ik nu heb. Om ouderen van nu gezonder te laten leven, moeten we niet meer de leefstijl van ouderen proberen te veranderen, want oude gewoontes veranderen heel moeizaam. Veel wijzer is het om omgevingsveranderingen door te voeren, waardoor ouderen gezonder gaan leven. Dat geldt ook voor de zo broodnodige energietransitie. Een thema dat ook ouderen aangaat, en waar ook ouderen zich verantwoordelijk voor voelen. Maar investeren in duurzaamheid in het energiearm maken van je woning, is toch echt voor een oudere van een totaal andere orde dan voor jongeren die in nieuwe duurzame starterswoningen terechtkomen. En serieus, in die gekte van de hoogbouwmanie van dit college gaan we de ouderen echt niet meekrijgen. Ouderen willen contact houden met de grond en als ze uit het raam kijken willen ze het leven op straat kunnen volgen. Niet voor niets is de makelaarsregel: hoe ouder, hoe lager de woning. En ouderen zijn dol op cultuur. Ze hebben daar op hun oude dag ook veel meer tijd voor. Maar als dan alles wat Rotterdam te bieden heeft ’s avonds gebeurt, dan haken onze ouderen ook weer af. Want veel ouderen blijven doelbewust ’s avonds thuis, veilig in de eigen vertrouwde beveiligde woning. Daarentegen zijn we overdag fit als een hoentje, bereikbaar en beschikbaar voor de leuke activiteiten. Om vrijwilligerswerk te doen, om mantelzorg voor elkaar te doen, om te werken en nog fit als we zijn deel te nemen aan het maatschappelijk verkeer. Voorzitter, ik rond af. 50PLUS had gemakkelijk de 81 moties die we ingediend hebben bij het wanstaltige ouderenbeleid in kunnen dienen bij deze begroting. Maar gezien het feit dat het college de wrange moed had om met één pennenstreek al het noeste werk van 50PLUS van tafel te vegen, hebben we ons nu maar beperkt tot een negental onderzoeksmoties. Het zijn allemaal verzoeken om als college nu serieus eens vanuit de bril van de ouderen te gaan kijken naar wat goed en nodig is voor ouderen. College, bereidt u zelf voor op de volgende beleidsperiode met inzicht in wat de behoeften van de ouderen nu echt is. Want ten slotte bent u als college nooit te oud om tot inzicht te komen. Als nabrander nog het volgende. Corona is een drama voorzitter. Maar het is wel lekker rustig in onze parken en plantsoenen en jong en oud konden heerlijk genieten van die groene plekken. Nu, na corona is dat ineens helemaal verdwenen en zien wij een ramp ontstaan in onze parken. Stop met het toestaan dat ons groen geruïneerd wordt, dat inwoners en gebruikers van en rond de parken door de herrie en de zwarte schermen verjaagd worden. Zoek plekken waar die festivals geen kwaad kunnen voor het groen en de inwoners. Als college wilt u dat mensen in onze stad komen wonen. Bied ze dan ook een leefomgeving die leefbaar is en stop met die festivals in onze schaamlapjes groen. Tot zover voorzitter.

De **VOORZITTER**. Ik dank u zeer. Mevrouw Verkoelen was de laatste spreker in deze reeks, de eerste termijn van de zijde van de raad. Het college heeft enige tijd nodig om zich voor te bereiden op de beantwoording in de eerste termijn. Ik wil u graag voorstellen te schorsen tot 16.15 uur. Mijnheer Achbar, van de orde.

De heer **ACHBAR** (denk). Voorzitter, ik had tijdens mijn bijdrage geen moties ingediend, maar die heb ik wel klaar liggen. De vraag is wanneer ik ze zal indienen.

De **VOORZITTER**. Heeft u ze digitaal ingediend?

De heer **ACHBAR** (denk). Deels en deels zocht ik nog even achter de schermen naar afstemming. Dus voor ik weer een hele bups aan u overdraag, dacht ik: ik doe dat eerst, maar dat laat een beetje op zich wachten.

De **VOORZITTER**. Dan krijgt u straks aan het begin van de tweede termijn de mogelijkheid om ze in te dienen. Ik schors tot 16.15 uur.

(De vergadering wordt geschorst.)

Notulen raadsvergadering

Notulen van de raadsvergadering van 9 en 11 november 2021

Notulen van de raadsvergadering van 9 november 2021 (vervolg middagzitting)

Voor de agenda wordt verwezen naar volgnummer 15

Voorzitter: de heer ing. A. Aboutaleb, met dien verstande dat het voorzitterschap van 18.17 tot 18.43 uur is waargenomen door de heer J.W. Verheij

Voor de presentielijst wordt verwezen naar de ochtendzitting van deze vergadering.

Namens het college zijn tegenwoordig mevrouw J. Bokhove, de heer A. Bonte, mevrouw E.C. Eskes, de heer A.H.P. van Gils, de heer M.K.A. Grauss, de heer V.P.G. Karremans, de heer S. Kasmi, de heer S.A. Kurvers, de heer R. Moti en mevrouw R.A. Vermeij

Griffier: mevrouw I.C.M. Broeders

Heropening

De **VOORZITTER**. Ik heropen de vergadering en geef als eerste het woord aan de locoburgemeester.

De heer **KARREMANS** (vvd) (wethouder). Dank u wel voorzitter. Dank ook voor de reflectie. Als observatie kunnen we meegeven dat het bijzonder snel is gegaan.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELEN** (50plus). Ik heb een puntje van orde voorzitter. Kunt u toch nog even mijn moties in de beraadslaging meenemen, want anders hoeven ze straks niet behandeld te worden.

De **VOORZITTER**. Zeker. Mevrouw Verkoelen heeft de volgende moties ingediend.

Motie 63. Onderzoek naar cultuurwensen voor ouderen!

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 9 november 2021 ter bespreking van het agendapunt Begroting 2022;

constaterende dat:
- de groep 65-plussers in Rotterdam de komende jaren toeneemt van 97.000 in 2018 naar 129.000 in 2035;
- er in 2050 twee tot drie keer zoveel 80-plussers als nu zullen zijn*;
- het aantal ouderen met een (niet-westerse) migratieachtergrond toeneemt van 17,7% van het aantal ouderen in 2019, naar 32,8%;
- het Rekenkamerrapport Broze Bedoelingen heeft aangetoond dat het huidige ouderenbeleid niet zal leiden tot de gestelde doelstelling, namelijk dat 'Rotterdam een stad is waar je goed, samen met anderen, gezond en vitaal oud kunt worden en waar, als het niet meer zelf gaat, passende zorg en ondersteuning is';

overwegende dat:
- de zorg voor ouderen een toenemend beroep zal doen op de beschikbare middelen;
- het aantal medewerkers in de zorg flink zal moeten toenemen, maar dat deze toename waarschijnlijk niet gerealiseerd zal worden omdat er nu al grote tekorten in de zorg aanwezig zijn;
- het aantal mantelzorgers in de komende jaren zal gaan afnemen;
- in de komende jaren vele ouderen in een energiearmoede terecht zullen komen;
- ouderen een grote bijdrage kunnen leveren aan de leefbaarheid en de economie van de stad;
- de stad daarvoor wel bereikbaar en leefbaar moet zijn voor ouderen;
- het rekenkamerrapport Broze Bedoelingen aangeeft dat het huidige ouderenbeleid niet of onvoldoende gestoeld is op de wensen en behoeften;
- we niet kunnen talmen met het seniorproof maken van Rotterdam

draagt het college op:
- onderzoek te doen aan welke cultuurwensen (theater, dans, film etc.) ouderen behoefte hebben en op welk tijdstip van de dag ouderen dat tot zich willen nemen;
- hierover voor februari 2022 te rapporteren naar de gemeenteraad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. P.J.H.D. Verkoelen

* https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2021/15/in-2050-zijn-er-twee-tot-drie-keer-zoveel-80-plussers-als-nu

Motie 64. Groen voor wandelaars, andere plekken voor festivaltijgers!

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 9 november 2021 ter bespreking van het agendapunt Begroting 2022;

constaterende dat:
- sinds het weer toestaan van het organiseren van festivals in de openbare ruimte (lees park en bos) het klachten regent van omwonenden over geluidsoverlast, verruïneren en afsluiting van het groen voor de wandelaars en fietsers;
- delen van verschillende parken overbelast zijn door het intensieve gebruik voor festivals[1];
- al jaren bewoners rondom het Kralingse Bos en andere parken klagen over afsluiting en geluidsoverlast en graag zien dat grote evenementen niet meer mogelijk zijn in het natuurgebied omdat men, vaak nog los van de geluidsoverlast op de evenementdagen, de ruimtevraag, de druk op de natuur en de veroorzaakte schade aan het parken onacceptabel vindt;
- geluidsoverlastmeldingen van de laatste 3 festivals in 3 verschillende parken de spuigaten uitlopen[2];

overwegende dat:
- het exploiteren van stadsparken en Kralingse Bos door grootschalige evenementen te faciliteren, niet te rijmen valt met de doelstelling meer groen voor iedereen;
- door de gemeente gezocht kan worden naar andere evenementenlocaties waar geen natuurschade optreedt, en weinig omwonenden om iedereen die graag evenementen bezoekt tegemoet te komen;

draagt het college op:
- te bewerkstelligen dat alle stadsparken vrij blijven als evenemententerreinen en festivals;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. P.J.H.D. Verkoelen

1. Vernield groen Schade aan Roel Langerakpark na festival: 'Bijna het hele park is vernield' https://www.ad.nl/rotterdam/schadeaan-roel-langerakpark-na-festival-bijna-het-hele-park-is-vernield-a29b0031/
2. geluidsoverlast
   403 klachten boothstock Kralingse Bos
   https://www.nu.nl/rotterdam/6166427/honderden-meldingen-over-geluidsoverlast-boothstock-festival.html
   98 klachten Vroesenpark Halloween vrije volk
   https//www.rijnmond.nl/nieuws/1424288/Festival-in-Vroesenpark-zorgt-voor-geluidsoverlast
   Meer dan 150 klachten Toffler festival.
   https//www.rijnmond.nl/nieuws/1413533/Meer-dan-150-klachten-over-geluidsoverlast-door-Rotterdams-Toffler-Festival

Motie 65. Onderzoek naar hoe ouderen gezonder kunnen leven!

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 9 november 2021 ter bespreking van het agendapunt Begroting 2022;

constaterende dat:
- de groep 65-plussers in Rotterdam de komende jaren toeneemt van 97.000 in 2018 naar 129.000 in 2035;
- er in 2050 twee tot drie keer zoveel 80-plussers als nu zullen zijn[1];
- het aantal ouderen met een (niet-westerse) migratieachtergrond toeneemt van 17,7% van het aantal ouderen in 2019, naar 32,8%;
- het Rekenkamerrapport Broze Bedoelingen heeft aangetoond dat het huidige ouderenbeleid niet zal leiden tot de gestelde doelstelling, namelijk dat 'Rotterdam een stad is waar je goed, samen met anderen, gezond en vitaal oud kunt worden en waar, als het niet meer zelf gaat, passende zorg en ondersteuning is';

overwegende dat:
- de zorg voor ouderen een toenemend beroep zal doen op de beschikbare middelen;
- het aantal medewerkers in de zorg flink zal moeten toenemen, maar dat deze toename waarschijnlijk niet gerealiseerd zal worden omdat er nu al grote tekorten in de zorg aanwezig zijn;
- het aantal mantelzorgers in de komende jaren zal gaan afnemen;
- in de komende jaren vele ouderen in een energiearmoede terecht zullen komen;
- ouderen een grote bijdrage kunnen leveren aan de leefbaarheid en de economie van de stad;
- de stad daarvoor wel bereikbaar en leefbaar moet zijn voor ouderen;
- het rekenkamerrapport Broze Bedoelingen aangeeft dat het huidige ouderenbeleid niet of onvoldoende gestoeld is op de wensen en behoeften;
- we niet kunnen talmen met het seniorproof maken van Rotterdam;

draagt het college op:
- onderzoek te doen naar hoe de omgeving en leefomstandigheden bij kunnen dragen aan een gezonder leven voor ouderen;
- hierover voor februari 2022 te rapporteren naar de gemeenteraad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. P.J.H.D. Verkoelen

[1] https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2021/15/in-2050-zijn-er-twee-tot-drie-keer-zoveel-80-plussers-als-nu

Motie 66. Onderzoek naar energietransitie en ouderen!

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 9 november 2021 ter bespreking van het agendapunt Begroting 2022;

constaterende dat:
- de groep 65-plussers in Rotterdam de komende jaren toeneemt van 97.000 in 2018 naar 129.000 in 2035;
- er in 2050 twee tot drie keer zoveel 80-plussers als nu zullen zijn[1];
- het aantal ouderen met een (niet-westerse) migratieachtergrond toeneemt van 17,7% van het aantal ouderen in 2019, naar 32,8%;
- het Rekenkamerrapport Broze Bedoelingen heeft aangetoond dat het huidige ouderenbeleid niet zal leiden tot de gestelde doelstelling, namelijk dat 'Rotterdam een stad is waar je goed, samen met anderen, gezond en vitaal oud kunt worden en waar, als het niet meer zelf gaat, passende zorg en ondersteuning is';

overwegende dat:
- de zorg voor ouderen een toenemend beroep zal doen op de beschikbare middelen;
- het aantal medewerkers in de zorg flink zal moeten toenemen, maar dat deze toename waarschijnlijk niet gerealiseerd zal worden omdat er nu al grote tekorten in de zorg aanwezig zijn;
- het aantal mantelzorgers in de komende jaren zal gaan afnemen;
- in de komende jaren vele ouderen in een energiearmoede terecht zullen komen;
- ouderen een grote bijdrage kunnen leveren aan de leefbaarheid en de economie van de stad;
- de stad daarvoor wel bereikbaar en leefbaar moet zijn voor ouderen;
- het rekenkamerrapport Broze Bedoelingen aangeeft dat het huidige ouderenbeleid niet of onvoldoende gestoeld is op de wensen en behoeften;
- we niet kunnen talmen met het seniorproof maken van Rotterdam;

draagt het college op:
- onderzoek te doen naar wat er nodig is om ouderen ook op een betaalbare manier te laten meedoen aan de energietransitie (verduurzamen van woningen e.d.);
- hierover voor februari 2022 te rapporteren naar de gemeenteraad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. P.J.H.D. Verkoelen

[1] https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2021/15/in-2050-zijn-er-twee-tot-drie-keer-zoveel-80-plussers-als-nu

Motie 67. Onderzoek naar het krijgen van meer mantelzorgers!

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 9 november 2021 ter bespreking van het agendapunt Begroting 2022;

constaterende dat:
- de groep 65-plussers in Rotterdam de komende jaren toeneemt van 97.000 in 2018 naar 129.000 in 2035;
- er in 2050 twee tot drie keer zoveel 80-plussers als nu zullen zijn[1];

- het aantal ouderen met een (niet-westerse) migratieachtergrond toeneemt van 17,7% van het aantal ouderen in 2019, naar 32,8%;
- het Rekenkamerrapport Broze Bedoelingen heeft aangetoond dat het huidige ouderenbeleid niet zal leiden tot de gestelde doelstelling, namelijk dat 'Rotterdam een stad is waar je goed, samen met anderen, gezond en vitaal oud kunt worden en waar, als het niet meer zelf gaat, passende zorg en ondersteuning is';

overwegende dat:
- de zorg voor ouderen een toenemend beroep zal doen op de beschikbare middelen;
- het aantal medewerkers in de zorg flink zal moeten toenemen, maar dat deze toename waarschijnlijk niet gerealiseerd zal worden omdat er nu al grote tekorten in de zorg aanwezig zijn;
- het aantal mantelzorgers in de komende jaren zal gaan afnemen;
- in de komende jaren vele ouderen in een energiearmoede terecht zullen komen;
- ouderen een grote bijdrage kunnen leveren aan de leefbaarheid en de economie van de stad;
- de stad daarvoor wel bereikbaar en leefbaar moet zijn voor ouderen;
- het rekenkamerrapport Broze Bedoelingen aangeeft dat het huidige ouderenbeleid niet of onvoldoende gestoeld is op de wensen en behoeften;
- we niet kunnen talmen met het seniorproof maken van Rotterdam.

draagt het college op:
- onderzoek te doen naar wat er nodig is (financieel, sociaal, ondersteunend, etc.) om het aantal mantelzorgers voor de komende jaren in Rotterdam te laten toenemen;
- hierover voor februari 2022 te rapporteren naar de gemeenteraad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. P.J.H.D. Verkoelen

[1] https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2021/15/in-2050-zijn-er-twee-tot-drie-keer-zoveel-80-plussers-als-nu

Motie 68. Onderzoek naar seniorenwoningen!

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 9 november 2021 ter bespreking van het agendapunt Begroting 2022;

constaterende dat:
- de groep 65-plussers in Rotterdam de komende jaren toeneemt van 97.000 in 2018 naar 129.000 in 2035;
- er in 2050 twee tot drie keer zoveel 80-plussers als nu zullen zijn[1];
- het aantal ouderen met een (niet-westerse) migratieachtergrond toeneemt van 17,7% van het aantal ouderen in 2019, naar 32,8%;
- het Rekenkamerrapport Broze Bedoelingen heeft aangetoond dat het huidige ouderenbeleid niet zal leiden tot de gestelde doelstelling, namelijk dat 'Rotterdam een stad is waar je goed, samen met anderen, gezond en vitaal oud kunt worden en waar, als het niet meer zelf gaat, passende zorg en ondersteuning is';

overwegende dat:
- de zorg voor ouderen een toenemend beroep zal doen op de beschikbare middelen;

- het aantal medewerkers in de zorg flink zal moeten toenemen, maar dat deze toename waarschijnlijk niet gerealiseerd zal worden omdat er nu al grote tekorten in de zorg aanwezig zijn;
- het aantal mantelzorgers in de komende jaren zal gaan afnemen;
- in de komende jaren vele ouderen in een energiearmoede terecht zullen komen;
- ouderen een grote bijdrage kunnen leveren aan de leefbaarheid en de economie van de stad;
- de stad daarvoor wel bereikbaar en leefbaar moet zijn voor ouderen;
- het rekenkamerrapport Broze Bedoelingen aangeeft dat het huidige ouderenbeleid niet of onvoldoende gestoeld is op de wensen en behoeften;
- we niet kunnen talmen met het seniorproof maken van Rotterdam;

draagt het college op:
- onderzoek te doen naar welke en hoeveel seniorenwoningen qua prijs (koop, huur, sociaal, vrije sector etc.) wenselijk zijn in Rotterdam;
- onderzoek te doen naar geschikte locaties voor seniorenwoningen in Rotterdam;
- hierover voor februari 2022 te rapporteren naar de gemeenteraad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. P.J.H.D. Verkoelen

[1] https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2021/15/in-2050-zijn-er-twee-tot-drie-keer-zoveel-80-plussers-als-nu

Motie 69. Onderzoek naar verkeersveiligheid voor ouderen!

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 9 november 2021 ter bespreking van het agendapunt Begroting 2022;

constaterende dat:
- de groep 65-plussers in Rotterdam de komende jaren toeneemt van 97.000 in 2018 naar 129.000 in 2035;
- er in 2050 twee tot drie keer zoveel 80-plussers als nu zullen zijn[1];
- het aantal ouderen met een (niet-westerse) migratieachtergrond toeneemt van 17,7% van het aantal ouderen in 2019, naar 32,8%;
- het Rekenkamerrapport Broze Bedoelingen heeft aangetoond dat het huidige ouderenbeleid niet zal leiden tot de gestelde doelstelling, namelijk dat 'Rotterdam een stad is waar je goed, samen met anderen, gezond en vitaal oud kunt worden en waar, als het niet meer zelf gaat, passende zorg en ondersteuning is';

overwegende dat:
- de zorg voor ouderen een toenemend beroep zal doen op de beschikbare middelen;
- het aantal medewerkers in de zorg flink zal moeten toenemen, maar dat deze toename waarschijnlijk niet gerealiseerd zal worden omdat er nu al grote tekorten in de zorg aanwezig zijn;
- het aantal mantelzorgers in de komende jaren zal gaan afnemen;
- in de komende jaren vele ouderen in een energiearmoede terecht zullen komen;
- ouderen een grote bijdrage kunnen leveren aan de leefbaarheid en de economie van de stad;
- de stad daarvoor wel bereikbaar en leefbaar moet zijn voor ouderen;
- het rekenkamerrapport Broze Bedoelingen aangeeft dat het huidige ouderenbeleid niet of onvoldoende gestoeld is op de wensen en behoeften;

- we niet kunnen talmen met het seniorproof maken van Rotterdam;

draagt het college op:
- onderzoek te doen naar hoe de infrastructuur van de stad (fietspaden, trottoirs, stoplichten, stoepranden, obstakels etc.) voor ouderen veiliger te maken;
- hierover voor februari 2022 te rapporteren naar de gemeenteraad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. P.J.H.D. Verkoelen

[1] https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2021/15/in-2050-zijn-er-twee-tot-drie-keer-zoveel-80-plussers-als-nu

Motie 70. Ouderentoets voor het gemeentelijke beleid

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 9 november 2021 ter bespreking van het agendapunt Begroting 2022;

constaterende dat:
- de groep 65-plussers in Rotterdam de komende jaren toeneemt van 97.000 in 2018 naar 129.000 in 2035;
- er in 2050 twee tot drie keer zoveel 80-plussers als nu zullen zijn[1];
- het aantal ouderen met een (niet-westerse) migratieachtergrond toeneemt van 17,7% van het aantal ouderen in 2019, naar 32,8%;
- de meeste ouderen een prima leven leiden in meer of mindere goede gezondheid; Rotterdam een grote groep ouderen heeft met een kleine beurs;
- de wereld verandert en dat gaat soms te snel voor ouderen, de wereld wordt steeds meer digitaal en niet alle ouderen kunnen mee in die ontwikkeling;
- Rotterdam onvoldoende geschikt is voor ouderen en ouder worden;

overwegende dat:
- wij als gemeente Rotterdam de verantwoordelijkheid hebben om er voor alle Rotterdammers te zijn;
- wij in onze plannen voor Rotterdam daarmee expliciet rekening moeten houden met de groepen die minder goed bereikbaar zijn, hun mening mag niet genegeerd worden;
- wij niet alleen beleid moeten maken voor nu, maar dit beleid ook moeten kunnen inzetten voor de komende decennia zodat we niet alleen voor de huidige ouderen goed kunnen zorgen, maar ook voor de ouderen in 2035 en verder;
- om Rotterdam geschikt te maken voor ouderen en ouder worden de vraag 'is dit beleid goed voor ouderen?' leidend moet zijn op ieder beleidsterrein;
- dit niet alleen positief uit zal pakken voor ouderen maar ook voordelig is voor jong en oud en voor iedereen die ouder wordt;
- we niet langer kunnen talmen om Rotterdam seniorproof te maken;

draagt het college op:
- bij iedere begroting de komende jaren een paragraaf op te nemen waarin wordt aangegeven hoe het beoogde beleid voor het komende jaar zal uitpakken voor ouderen;
- bij de presentatie van de jaarcijfers een paragraaf op te nemen waarin verantwoording wordt gegeven van het gevoerde beleid en de resultaten wat betreft het ouderenbeleid;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. P.J.H.D. Verkoelen

[1] https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2021/15/in-2050-zijn-er-twee-tot-drie-keer-zoveel-80-plussers-als-nu

Motie 109. Onderzoek naar veilige leefomgeving voor ouderen!

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 9 november 2021 ter bespreking van het agendapunt Begroting 2022;

constaterende dat:
- de groep 65-plussers in Rotterdam de komende jaren toeneemt van 97.000 in 2018 naar 129.000 in 2035;
- er in 2050 twee tot drie keer zoveel 80-plussers als nu zullen zijn[1];
- het aantal ouderen met een (niet-westerse) migratieachtergrond toeneemt van 17,7% van het aantal ouderen in 2019, naar 32,8%;
- het Rekenkamerrapport Broze Bedoelingen heeft aangetoond dat het huidige ouderenbeleid niet zal leiden tot de gestelde doelstelling, namelijk dat 'Rotterdam een stad is waar je goed, samen met anderen, gezond en vitaal oud kunt worden en waar, als het niet meer zelf gaat, passende zorg en ondersteuning is';

overwegende dat:
- de zorg voor ouderen een toenemend beroep zal doen op de beschikbare middelen;
- het aantal medewerkers in de zorg flink zal moeten toenemen, maar dat deze toename waarschijnlijk niet gerealiseerd zal worden omdat er nu al grote tekorten in de zorg aanwezig zijn;
- het aantal mantelzorgers in de komende jaren zal gaan afnemen;
- in de komende jaren vele ouderen in een energiearmoede terecht zullen komen;
- ouderen een grote bijdrage kunnen leveren aan de leefbaarheid en de economie van de stad;
- de stad daarvoor wel bereikbaar en leefbaar moet zijn voor ouderen;
- het rekenkamerrapport Broze Bedoelingen aangeeft dat het huidige ouderenbeleid niet of onvoldoende gestoeld is op de wensen en behoeften;
- we niet kunnen talmen met het seniorproof maken van Rotterdam;

draagt het college op:
- onderzoek te doen naar hoe de omgeving veiliger kan worden gemaakt voor ouderen door te onderzoeken welke behoeftes ouderen hebben om veiliger in hun omgeving te kunnen bewegen;
- hierover voor februari 2022 te rapporteren naar de gemeenteraad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. P.J.H.D. Verkoelen

[1] https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2021/15/in-2050-zijn-er-twee-tot-drie-keer-zoveel-80-plussers-als-nu

Motie 110. Onderzoek naar geschikt maken van OV voor ouderen!

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 9 november 2021 ter bespreking van het agendapunt Begroting 2022;

constaterende dat:

- de groep 65-plussers in Rotterdam de komende jaren toeneemt van 97.000 in 2018 naar 129.000 in 2035;
- er in 2050 twee tot drie keer zoveel 80-plussers als nu zullen zijn';
- het aantal ouderen met een (niet-westerse) migratieachtergrond toeneemt van 17,7% van het aantal ouderen in 2019, naar 32,8%;
- het Rekenkamerrapport Broze Bedoelingen heeft aangetoond dat het huidige ouderenbeleid niet zal leiden tot de gestelde doelstelling, namelijk dat 'Rotterdam een stad is waar je goed, samen met anderen, gezond en vitaal oud kunt worden en waar, als het niet meer zelf gaat, passende zorg en ondersteuning is';

overwegende dat:
- de zorg voor ouderen een toenemend beroep zal doen op de beschikbare middelen;
- het aantal medewerkers in de zorg flink zal moeten toenemen, maar dat deze toename waarschijnlijk niet gerealiseerd zal worden omdat er nu al grote tekorten in de zorg aanwezig zijn;
- het aantal mantelzorgers in de komende jaren zal gaan afnemen;
- in de komende jaren vele ouderen in een energiearmoede terecht zullen komen;
- ouderen een grote bijdrage kunnen leveren aan de leefbaarheid en de economie van de stad;
- de stad daarvoor wel bereikbaar en leefbaar moet zijn voor ouderen;
- het rekenkamerrapport Broze Bedoelingen aangeeft dat het huidige ouderenbeleid niet of onvoldoende gestoeld is op de wensen en behoeften;
- we niet kunnen talmen met het seniorproof maken van Rotterdam;

draagt het college op:
- onderzoek te doen naar wat er nodig is om het openbaar vervoer geschikt te maken (fijnmazigheid van het OV, type OV, frequentie van het OV, etc.) voor ouderen;
- hierover voor februari 2022 te rapporteren naar de gemeenteraad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. P.J.H.D. Verkoelen

[1] https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2021/15/in-2050-zijn-er-twee-tot-drie-keer-zoveel-80-plussers-als-nu

De moties zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Ik had ook de heer Achbar beloofd dat hij straks ook nog ruimte heeft om zijn moties nog toe te lichten, maar dat kan straks. We gaan eerst luisteren naar de locoburgemeester.

De **VOORZITTER**. De heer Achbar heeft de volgende moties ingediend.

Motie 71. Zorgen deelauto’s voor meer auto’s in de stad?

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 9 november 2021, ter bespreking van agendapunt ‘Begroting 2022’;

constaterende dat:
- volgens Natuur & Milieu, ShareNL, ministerie van IenM en CROW-KpVV het aantal deelauto’s explosief is gestegen;
- deelauto’s net als alle andere auto’s in de stad ook parkeerplekken innemen op straat;

- deelauto's zouden moeten leiden tot een vermindering van het autobezit in Rotterdam, maar dat hier nauwelijks van sprake is;
- uit onderzoek van kennisplatform voor mobiliteit CROW blijkt dat er op papier inmiddels 971.000 autodelers zijn terwijl het Kennisinstituut Mobiliteit (KIM) aangeeft dat slechts 200.000 mensen afgelopen drie jaar minimaal één keer een deelauto heeft gebruikt. Ofwel 2% van de mensen met een rijbewijs;
- de autovoorraad in Rotterdam in tegenstelling tot de verwachtingen juist verder is toegenomen;

van mening dat:
- de verschillende cijfers over het gebruik van deelauto's zorgt voor verwarring;
- momenteel nog geen uitspraak kan worden gemaakt of het gebruik van deelauto's daadwerkelijk heeft geleid tot een vermindering van het aantal autobezitters in Rotterdam;
- de stijging van het aantal autobezitters in Rotterdam niet verklaard kan worden;

verzoekt het college:
- te onderzoeken wat de redenen zijn voor de stijging van het aantal autobezitters in Rotterdam en te kijken welke invloed het gebruik van de deelauto daarop heeft gehad;
- hierover te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. F. Achbar

Motie 72. Bied excuses aan voor slavernijverleden

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 9 november 2021, ter bespreking van agendapunt 'Begroting 2022';

constaterende dat:
- slavenhandel en slavernij op grote schaal plaatsvonden en Rotterdam daarin een belangrijke rol vervulde;
- het Rotterdamse stadsbestuur in het verleden direct of indirect ook meeprofiteerde van de gevolgen van de slavenhandel en slavernij;
- de Nederlandse regering geen formele excuses heeft aangeboden voor onze betrokkenheid bij slavenhandel en slavernij;

van mening dat:
- dit gezamenlijk verleden sporen heeft nagelaten die nog steeds weerklinken in onze samenleving;
- deze sporen leiden tot gevoelens van uitsluiting;
- deze sporen leiden tot beleid waarin bewust dan wel onbewust aspecten van uitsluiting doorwerken;

verzoekt het college:
- alsnog formeel en onomwonden excuses aan te bieden voor ons koloniaal verleden en slavernijverleden;
- hierover te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. N.D.Z.R. Mohamed-Hoesein

Motie 73. Boodschapjes krijgen van je naasten, dat mag in Rotterdam!

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 9 november 2021, ter bespreking van agendapunt 'Begroting 2022';

constaterende dat:
- bijstandsgerechtigden vaak te kampen hebben met meerdere problemen en het ravijn in worden getrapt door de gemeente omdat deze Rotterdammers onterecht als fraudeurs worden gezien en vervolgens tienduizenden euro's moeten terugbetalen als zij hulp krijgen van familie, dierbaren en naasten;
- gezond eten kopen niet altijd mogelijk is voor bijstandsgerechtigden vanwege de hogere prijs ten opzichte van ongezond voedsel;
- uitkeringsgerechtigden in Rotterdam volgens de inlichtingenplicht de gemeente moeten informeren over alles wat van belang kan zijn voor het recht op de uitkering;
- gemeente Rotterdam keihard en meedogenloos zit in dit soort kwesties;

van mening dat:
- Rotterdammers niet het ravijn ingetrapt moeten worden door de gemeente, maar juist een hand uitgereikt moeten krijgen om hen uit de afgrond te helpen;
- iemand helpen in de bijstand een nobele en geen criminele daad is;
- bijstandsgerechtigden die hulp krijgen van familie, dierbaren en naasten niet gezien moeten worden als fraudeurs;
- bijstandsgerechtigden noodgedwongen op overlevingsstand staan en niet behandeld moeten worden als criminelen;
- geld krijgen van je ouders voor gezond eten niet bestraft moet worden;
- geld krijgen van je ouders om net wat meer boodschappen te kunnen doen zodat je je kinderen van eten kan voorzien niet als een criminele daad moet worden gezien;
- het (incidenteel) verkrijgen van primaire levensbehoeften door naasten niet als relevant moet worden geacht in het kader van de inlichtingenplicht;

verzoekt het college:
- om het (incidenteel) verkrijgen van primaire levensbehoeften door naasten niet aan te merken als inkomen;
- hierover te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. E. Yigit

Motie 74. Burgers aan het woord om klimaatdoelstellingen te halen!

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 9 november 2021, ter bespreking van agendapunt 'Begroting 2022';

constaterende dat:
- de gemeente Amsterdam gaat experimenteren met een burgerberaad, waarbij honderd willekeurige inwoners - na een cursus - extra maatregelen gaan bedenken om de CO_2-uitstoot verder terug te dringen;
- dit experiment gebaseerd is op overleg tussen willekeurig gekozen burgers en de gemeente;
- de maatregelen die worden bedacht door burgers, bindend zijn;

- de namen van de burgers op willekeurige wijze uit de basisregistratie personen worden gevist, rekening houdend met geslacht, leeftijd, etniciteit en opleiding om zo tot een representatieve groep te komen;
- de vrijwilligers workshops zullen krijgen over klimaatbeleid, zullen overleggen in werkgroepjes over deelonderwerpen, waarna alle leden samen een samenhangend pakket maatregelen zullen voorstellen aan de gemeente;

van mening dat:
- alle Rotterdammers te maken hebben met de energietransitie en juist daarom beter betrokken moeten worden bij het Rotterdamse klimaatbeleid;
- Rotterdammers meer inspraak- en participatiemogelijkheden moeten krijgen om te helpen bij het halen van de klimaatdoelen voor 2030;
- meer draagvlak gekregen kan worden voor het Rotterdamse klimaatbeleid met een dergelijk experiment;

verzoekt het college:
- de mogelijkheden te onderzoeken om naar voorbeeld van gemeente Amsterdam een burgerberaad in Rotterdam te organiseren;
- hierover te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. N.D.Z.R. Mohamed-Hoesein

Motie 75. Een toegankelijker stadhuis voor slechthorende Rotterdammers

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 9 november 2021, ter bespreking van agendapunt ‘Begroting 2022’;

constaterende dat:
- er in Nederland bijna 1,5 miljoen mensen met een gehoorbeperking zijn;
- mensen met een gehoorbeperking voortaan terechtkunnen bij een aparte balie in het stadhuis van Almere;
- deze balie is voorzien van een systeem waardoor de stem van de baliemedewerker beter te horen is en omgevingsgeluid wordt weggefilterd;
- er ook een mogelijk is om via een telefoon een doventolk in te zetten;
- ontvangstmedewerkers in de centrale hal van het stadhuis in Almere, een aantal basisgebaren in gebarentaal hebben geleerd zodat zij mensen met een gehoorbeperking makkelijk kunnen doorverwijzen naar de juiste balie;

van mening dat:
- een soortgelijke balie in het stadhuis van Rotterdam een geweldige uitkomst biedt aan Rotterdammers met een gehoorbeperking;
- een dergelijk systeem zeer handig is voor Rotterdammers met een gehoorbeperking omdat zij alles duidelijk kunnen horen, net als hun speciale voorzieningen thuis;
- een veelzijdig systeem zoals gebruikt in Almere ook geschikt is voor mensen die slecht tegen prikkels kunnen of last hebben van omgevingsgeluid;
- het systeem in Almere zodanig gebruiksvriendelijk is, dat mensen met een gehoorbeperking nauwelijks instructies nodig hebben;
- een aangepaste balie in het stadhuis van Rotterdam zorgt voor een betere toegankelijkheid voor meer Rotterdammers;

verzoekt het college:
- te informeren naar de ervaringen in Almere met het gebruik van een aparte balie voor mensen met een gehoorbeperking om te bezien of het mogelijk is om een soortgelijke balie in het stadhuis van Rotterdam in te richten;
- hierover te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. E. Yigit

Motie 76. Gebruik de schaarse parkeerplekken waar ze bestemd voor zijn!

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 9 november 2021, ter bespreking van agendapunt ‘Begroting 2022’;

constaterende dat:
- deelauto’s zouden leiden tot minder autobezit, maar nauwelijks worden gebruikt;
- bijna een miljoen mensen zich ooit ingeschreven hebben bij een deelautodienst, maar 80% vervolgens nooit zo’n deelauto heeft gebruikt;
- uit onderzoek van kennisplatform voor mobiliteit CROW blijkt dat er op papier inmiddels 971.000 autodelers zijn terwijl het Kennisinstituut Mobiliteit (KIM) aangeeft dat slechts 200.000 mensen afgelopen drie jaar minimaal één keer een deelauto heeft gebruikt. Ofwel 2% van de mensen met een rijbewijs;
- van alle autoritten slechts 0,02% met een deelauto wordt uitgevoerd en dat aandeel volgens het KIM sinds 2014 niet is gegroeid;
- van de actieve autodelers meer dan de helft de deelauto hooguit een paar keer per jaar gebruikt en dat nog vaak ten koste van het openbaar vervoer;
- in Rotterdam vaste parkeerplekken zijn toegewezen aan deelauto’s om te parkeren;

van mening dat:
- de beoogde daling van het autobezit door de deelauto verwaarloosbaar weinig is;
- de hooggespannen verwachtingen van deelauto’s, die zouden leiden tot minder autobezit, niet zijn uitgekomen;
- de vaste parkeerplekken die zijn toegewezen aan deelauto’s om te parkeren omgezet moeten worden naar normale parkeerplekken om de parkeerdruk in de stad te verminderen;
- er geen nieuwe parkeerplekken meer in de toekomst toegewezen moeten worden aan deelauto’s om te parkeren om de parkeerdruk in de stad niet verder te verhogen;

verzoekt het college:
- te onderzoeken in hoeverre er gebruik wordt gemaakt van deelauto’s in de stad en of dit heeft geleid tot een vermindering van het aantal autobezitters in Rotterdam;
- de mogelijkheden te onderzoeken om de vaste parkeerplekken die zijn bestemd voor deelauto’s om te vormen naar normale parkeerplekken;
- hierover te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. F. Achbar

Motie 77a. Geef burgers een stem tijdens de raadsvergaderingen!

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 9 november 2021, ter bespreking van agendapunt ‘Begroting 2022’;

constaterende dat:
- uit verschillende onderzoeken blijkt dat de kloof tussen de politiek en de burgers groot is;
- tijdens de raadsvergaderingen van de gemeente Rotterdam niet de mogelijkheid bestaat voor burgers om in te spreken;
- op een raadsdag bijna alle raadsleden aanwezig zijn;

van mening dat:
- de belangrijkste vergadering van de gemeente de raadsvergadering is;
- het mooi zou zijn als een burger in de mogelijkheid wordt gesteld om aan het begin van een raadsvergadering een korte verklaring te geven en een maatschappelijk thema toe te lichten;

verzoekt de griffier:
- om de mogelijkheden te verkennen om in de toekomst een Rotterdamse burger aan het begin van de raadsvergaderingen de kans te geven om de raad toe te spreken over een maatschappelijk thema;
- hierover te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. E. Yigit en A. van Zevenbergen

Motie 78. Geef Rotterdammers met een hoofddoek de ruimte om zichzelf te zijn bij Toezicht en Handhaving!

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 9 november 2021, ter bespreking van agendapunt ‘Begroting 2022’;

constaterende dat:
- de gemeente Rotterdam meerdere acties initieert die gericht zijn op de gehele Rotterdamse samenleving en als doel hebben het accepteren van diversiteit en er op een goede manier mee leren omgaan;
- hoofdcommissaris en portefeuillehouder diversiteit bij de politie vele voordelen ziet als handhavers en toezichthouders de mogelijkheid krijgen om een hoofddoek te dragen;
- in landen als de Verenigde Staten, Engeland, Schotland, Canada en Zweden handhavers en toezichthouders al heel lang een hoofddoek mogen dragen, maar in Rotterdam deze mogelijkheid niet bestaat;

van mening dat:
- het onbegrijpelijk is dat inspecteurs, baliemedewerkers, schoonmakers, juristen en bestuursadviseurs van de gemeente Rotterdam wel een hoofddoek mogen dragen, maar handhavers en toezichthouders van de openbare ruimte niet;
- uitingsvorm van een religie niets zegt over hoe een handhaver of toezichthouder in haar werk staat;
- handhavers en toezichthouders een weerspiegeling moeten zijn van de Rotterdamse multiculturele samenleving;
- iedereen binnen de politie en gemeente doordrongen moet zijn van het belang van diversiteit voor de politie zelf én voor de Rotterdamse maatschappij;

- de multiculturele Rotterdamse samenleving zich moet kunnen herkennen in haar handhavers en toezichthouders;

verzoekt het college:
- de kledingvoorschriften voor de handhavers en toezichthouders van de openbare ruimte van de gemeente Rotterdam dusdanig te wijzigen dat het ook voor deze ambtenaren mogelijk wordt om onder andere een hoofddoek te kunnen dragen;
- hierover te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. F. Achbar, S.F. Lammering en E. Büyükçifci

Motie 79. Geen gekort op de uitkering bij Rotterdammers die gaan samenwonen!

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 9 november 2021, ter bespreking van agendapunt ‘Begroting 2022’;

constaterende dat:
- in Tilburg inwoners die in de bijstand zitten een halfjaar samen mogen wonen op proef, zonder dat dat invloed heeft op hun uitkering;
- in Rotterdam mensen vanwege de kostendelersnorm worden gekort op hun bijstandsuitkering zodra ze gaan samenwonen;
- de gemeente de bevoegdheid heeft om af te wijken van de kostendelersnorm;

van mening dat:
- de kostendelersnorm voor schrijnende situaties kan zorgen, bijvoorbeeld Rotterdammers die gekort worden op hun uitkering terwijl ze een familielid of vriend in huis hebben genomen die ondersteuning nodig heeft;

verzoekt het college:
- te informeren naar de ervaringen in Tilburg en op basis daarvan te bezien of het voor Rotterdam ook van toegevoegde waarde kan zijn om Rotterdammers niet te korten op de uitkering met een dergelijk experiment;
- over bovenstaande te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. E. Yigit

Motie 80. Geen selectie van huurders en kopers meer op basis van opleidingsniveau!

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 9 november 2021, ter bespreking van agendapunt ‘Begroting 2022’;

constaterende dat:
- uit reactie op onze schriftelijke vragen over ‘Discriminatie van praktisch opgeleiden’ blijkt dat er woningbouwprojecten worden gerealiseerd in de stad voor academici waar bijvoorbeeld praktisch opgeleiden geen aanspraak op kunnen maken;
- uit diezelfde reactie blijkt dat het komen tot een goede mix van woningen niet betekent dat alle woningen voor iedereen beschikbaar zijn;

- uit diezelfde reactie ook blijkt dat er niet per se gemixt moet worden op het laagste schaalniveau;

van mening dat:
- iedereen een thuis aangeboden moet worden in Rotterdam, ongeacht de opleiding die iemand heeft gevolgd;
- er geen verschil gemaakt moet worden tussen het mixen van het laagste of hoogste schaalniveau;
- het onwenselijk is dat huurders op basis van hun opleidingsniveau een streepje voor krijgen bij de toewijzing van woningen in de stad;
- dit zal zorgen voor een tweedeling in de stad naar opleidingsniveau van de Rotterdammers;
- praktisch opgeleiden evenveel recht hebben op een woning als academici;

verzoekt het college:
- in gesprek te treden met projectontwikkelaars die actief zijn in Rotterdam om mee te geven dat zij bij de toewijzing van woningen niet moeten selecteren op basis van opleidingsniveau;
- hierover te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. E. Yigit

Motie 81. Geen uithuiszettingen van kinderen meer bij overlijden van ouder(s)

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 9 november 2021, ter bespreking van agendapunt ‘Begroting 2022’;

constaterende dat:
- Rotterdammers aangeven zich zorgen te maken over wat er gebeurt met hun kinderen wanneer zij komen te overlijden;
- steeds meer schrijnende gevallen zich voordoen in Rotterdam waarbij kinderen uit huis worden gezet na overlijden van ouder(s);
- de kinderen vaak niet snel aan een andere woning kunnen komen op de huidige krappe woningmarkt;
- de kinderen vaak geen andere plek hebben waar zij terechtkunnen waardoor zij dakloos raken;

van mening dat:
- het ontzettend traumatiserend is voor de kinderen die uit huis worden gezet bovenop het verlies van ouder(s);
- deze kinderen juist maximaal ondersteund moeten worden in deze zware tijden;
- voorkomen moet worden dat kinderen, die nergens anders terechtkunnen, uit huis worden gezet na overlijden van een ouder(s);
- kinderen geen slachtoffers mogen worden van woningcorporaties die hun uit de woning willen zetten;
- kinderen niet gedupeerd mogen worden in dergelijke schrijnende gevallen zonder dat zij daadwerkelijk een passende oplossing aangeboden krijgen waar zij akkoord mee gaan;

verzoekt het college:

- in gesprek te treden met de woningcorporaties in Rotterdam om bij het toepassen van de menselijke maat, de kinderen daadwerkelijk menselijke alternatieven te bieden en niet uit huis te zetten zonder een passende oplossing waarbij de kinderen zelf mee akkoord gaan;
- hierover te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. E. Yigit

Motie 82. Gemeentelijke BOG eerst aan huurders op basis van taxatie aanbieden!

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 9 november 2021, ter bespreking van agendapunt ‘Begroting 2022’;

constaterende dat:
- gemeente Rotterdam het belangrijk vindt dat goed gezorgd wordt voor het BOG van de Rotterdamse ondernemers;
- de gemeente momenteel bezig is met Plintverkoop Rotterdam Noord & Zuid;
- de gemeente “pandjesmelkerij” wil tegengaan;

van mening dat:
- ondernemers, die vastgoed in bezit hebben, beter zorgen voor het eigen vastgoed en betrokken zijn bij de buurt;
- gemeente het goede voorbeeld dient te geven en niet alleen te gaan voor de hoogste prijs en maximalisatie van de winst;

verzoekt het college:
- te onderzoeken of het mogelijk is om vastgoed (inclusief plintverkoop) eerst aan de bestaande huurders aan te bieden op basis van een taxatie, alvorens deze breed wordt uitgezet in de markt;
- hierover te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. F. Achbar

Motie 83. Help garagebedrijven in Rotterdam aan bezoekersplekken!

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 9 november 2021, ter bespreking van agendapunt ‘Begroting 2022’;

constaterende dat:
- veel garagebedrijven in Rotterdam onvoldoende inpandige plekken hebben om auto’s van klanten voor onderhoud of reparatie te stallen;
- deze garagebedrijven noodgedwongen de auto’s van de klanten op straat moeten stallen wat hen klauwen met geld kost aan parkeervergunningen;

van mening dat:
- deze kleine ondernemingen van grote toegevoegde waarde zijn voor de stad en daarom geholpen en ondersteund moeten worden door de gemeente;
- de gemeente Rotterdam zich moet hard maken voor de kleine ondernemers in de stad;

verzoekt het college:
- de mogelijkheden te onderzoeken om garagebedrijven, die de auto's van de klanten niet inpandig kwijt kunnen, te helpen aan vier parkeervergunningen om te stallen op straat zodat zij geholpen en ondersteund worden bij het in stand houden van hun bedrijfje;
- hierover te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. F. Achbar

Motie 84a. Help Rotterdamse kinderen ook deze winter aan winterjassen!

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 9 november 2021, ter bespreking van agendapunt 'Begroting 2022';

constaterende dat:
- Stichting Kledingbank Rotterdam in Delfshaven heeft aangegeven met een groot tekort aan kinderwinterjassen te kampen;
- Stichting Kledingbank Rotterdam een dringende oproep doet, aangezien zij voor deze winter nog kinderwinterjassen nodig hebben;
- in Rotterdam veel kinderrijke gezinnen zijn die worden verwezen naar de Stichting Kledingbank Rotterdam;

van mening dat:
- de gemeente de oproep van Stichting Kledingbank Rotterdam ter harte moet nemen;
- de gemeente in samenwerking met ondernemers en maatschappelijke partners een bijdrage kan leveren aan de beschikbaarheid van kinderwinterjassen bij Stichting Kledingbank Rotterdam;

verzoekt het college:
- ook dit jaar een kleine donatie te doen van € 1.000,00 om kinderen aan winterjassen te helpen in deze koude dagen;
- over bovenstaande te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. E. Yigit

Motie 85. Jongerenburgemeester Rotterdam

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 9 november 2021, ter bespreking van agendapunt 'Begroting 2022';

constaterende dat:
- het betrekken van jongeren bij het gemeentelijk beleid de afstand tussen de jeugd en de gemeente verkleint;
- de gemeente Amsterdam een gekozen jongerenburgemeester heeft;
- jongerenparticipatie bijdraagt aan de ontwikkeling van de jongeren, de kwaliteit van de gemeentelijke voorzieningen ten goede komt én de pedagogische civil society versterkt;

van mening dat:

- jongeren moeten kunnen meedenken, meepraten, meebeslissen, meehelpen en meedoen;
- een jongerenburgemeester kan functioneren als brug tussen de jongeren en de gemeente, waardoor jongeren meer betrokken kunnen raken bij de lokale politiek;
- het de gemeente Rotterdam zal sieren een jongerenburgemeester aan te stellen en daarmee een belangrijke bijdrage te leveren aan de jongerenparticipatie;
- gemeente Rotterdam niet moet achterblijven op de gemeente Amsterdam;

verzoekt het college:
- in het kader van de aankomende verkiezingen te informeren naar de ervaringen in Amsterdam en op basis daarvan te bezien of het voor Rotterdam ook van toegevoegde waarde kan zijn om een Jongerenburgemeester Rotterdam te realiseren;
- hierover te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. E. Yigit

Motie 86. Kinderen hebben het eten harder nodig dan de lokale politici!

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 9 november 2021, ter bespreking van agendapunt ‘Begroting 2022’;

constaterende dat:
- wethouders, raadsleden en commissieleden tijdens vergaderingen ontbijt, lunch en diner verzorgd krijgen;
- 1 op 5 Rotterdamse kinderen in armoede leeft;
- er basisscholen zijn in Rotterdam waar 80% van de kinderen zonder ontbijt naar school gaan;

van mening dat:
- deze kinderen het ontbijt, lunch en diner harder nodig hebben dan de lokale politici;

verzoekt het college:
- om ontbijt, lunch en diner voor de lokale politici af te schaffen en het vrijgekomen budget in te zetten om kinderen van gezonde maaltijd op school te voorzien zodat zij niet met een lege maag naar school hoeven te gaan;
- hierover te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. E. Yigit

Motie 87. Laat daklozen niet in de kou! Vang ze op met permanente winteropvang!

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 9 november 2021, ter bespreking van agendapunt ‘Begroting 2022’;

constaterende dat:
- Rotterdammers koude dagen te wachten staat met de komst van de winter;
- vooral de daklozen in Rotterdam het hardst getroffen zullen worden door de aankomende koude dagen met veelal slecht weer;

- veel dak- en thuislozen in Rotterdam tussen wal en schip zullen vallen in deze koude en natte dagen;
- de capaciteit van veel opvanglocaties in Rotterdam is verkleind door de coronamaatregelen, terwijl het aantal daklozen vanwege de aanhoudende coronacrisis juist oploopt;
- in samenspraak met de G4 de winteropvang alleen opengaat op het moment dat de gevoelstemperatuur onder de nul graden ligt;
- de gemeenteraad van Den Haag een permanente winteropvang voor daklozen wil realiseren;
- de branchevereniging voor opvanglocaties vindt dat meer en langere noodopvang deze winter een bittere noodzaak is;
- woordvoerders van de Pauluskerk vinden dat het belangrijk is dat er zo snel mogelijk een permanente winteropvang voor dak- en thuislozen gerealiseerd wordt in Rotterdam;

van mening dat:
- de winter altijd een problematische periode is vooral voor dak- en thuislozen;
- een eigen plek in de winter Rotterdammers veel rust zal geven, maar ook ruimte om aan hun toekomst te werken;
- daklozen in Rotterdam van 1 november tot en met 31 maart verzekerd moeten zijn van een onderkomen;
- Rotterdam voorbeeld moet nemen aan Den Haag, waar een permanente winteropvang wordt gerealiseerd waar dak- en thuislozen vierentwintig uur per dag terechtkunnen;

verzoekt het college:
- het voorbeeld van de gemeente Den Haag te volgen om een permanente winteropvang in Rotterdam te realiseren met een zo snel mogelijke ingang, gedurende de maanden november tot maart, waar daken thuislozen vierentwintig uur per dag terechtkunnen;
- de permanente winteropvang elk jaar weer mogelijk te maken in Rotterdam;
- hierover te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. N.D.Z.R. Mohamed-Hoesein

Motie 88. Laat Gaza niet in de steek!

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 9 november 2021, ter bespreking van agendapunt ‘Begroting 2022’;

constaterende dat:
- de Verenigde Naties de noodklok luiden omdat indien niets verandert, Gaza onleefbaar zal zijn;
- meer dan de helft van de bevolking slechts kan overleven dankzij internationale voedselhulp;
- meer dan 12 uur per dag er geen elektriciteit is;
- het water niet langer drinkbaar is in grote delen van het land;
- de United Nations Conference on Trade and Development in haar jaarlijkse rapport over de sociaal-economische gesteldheid van Gaza concludeert dat de economie op instorten staat;
- volgens UNCTAD de voornaamste oorzaak van Gaza’s ellende de Israëlische autoriteiten zijn;

van mening dat:
- Rotterdam veel van de economische ontwikkeling rechtstreeks te danken heeft aan de wereldhandel;
- dit een maatschappelijke en sociale verantwoordelijkheid schept op het gebied van mensenrechten en ontwikkelingssamenwerking op wereldniveau;
- Rotterdam als stad meer moet betekenen voor Gaza op zowel humanitair als economisch gebied;

verzoekt het college:
- de mogelijkheden te onderzoeken om de samenwerking aan te gaan als stad met Gaza op zowel humanitair als economisch gebied;
- hierover te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. F. Achbar

Motie 89. Laat vrijwilligers in meer dagdelen werken tijdens de verkiezingen!

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 9 november 2021, ter bespreking van agendapunt ‘Begroting 2022’;

constaterende dat:
- de verkiezingsdag voor veel vrijwilligers een langdurige dag is;
- in sommige gemeenten vrijwilligers in meerdere dagdelen kunnen helpen tijdens de verkiezingen;

overwegende dat:
- door het werk in dagdelen te delen de kans groot is dat meer mensen bereid zijn om zich als vrijwilliger op te geven;

verzoekt het college:
- bij de evaluatie van de gemeenteraadsverkiezingen 2022 mee te nemen hoe de leden van het stembureau de lengte van de shifts beoordelen;
- hierover te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. E. Yigit en F. Achbar

Motie 90. Maak groen zichtbaar!

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 9 november 2021, ter bespreking van agendapunt ‘Begroting 2022’;

constaterende dat:
- het onduidelijk is hoe in de begroting de lasten en baten over groen zijn opgenomen;
- de baten van groen veel lager uitvallen dan de lasten;
- er een rekenprogramma is, genaamd TEEB waarmee de baten van natuur, water en groen meetbaar kunnen worden gemaakt;
- Rotterdam betrokken is geweest bij de ontwikkeling van TEEB;

van mening dat:
- de baten van groen veel meer is dan gedacht, vooral wanneer daarbij in aanmerking wordt genomen hoe het de luchtkwaliteit in de stad verbetert;
- de behoefte aan meer groen alleen maar is toegenomen door de klimaatverandering;
- de maatschappelijke baten van groen veel beter zichtbaar zullen worden gemaakt als deze gegevens gekwantificeerd worden volgens het TEEB-systeem;

verzoekt het college:
- onderzoek welk instrument het beste kan worden ingezet om de maatschappelijke meerwaarde van groen te meten;
- geef aan op welke wijze hierop het beste kan worden gerapporteerd;
- rapporteer hierover aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. N.D.Z.R. Mohamed-Hoesein

Motie 91a. Maak het ruilen van feestdagen mogelijk!

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 9 november 2021, ter bespreking van agendapunt ‘Begroting 2022’;

constaterende dat:
- Rotterdam een stad is met meer dan 175 nationaliteiten wat zorgt voor een unieke diverse samenleving;
- behalve Nieuwjaarsdag, Koningsdag en Bevrijdingsdag de Nederlandse nationale feestdagen een christelijke lading hebben waarbij gedacht kan worden aan Goede Vrijdag, Pasen, Hemelvaart, Pinksteren en Kerst;
- ongeveer de helft van de Nederlanders zichzelf niet als religieus beschouwt;
- van de groep Nederlanders die zich wél religieus noemt, is inmiddels zo’n miljoen mensen moslim;
- een groeiende groep bedrijven, waaronder Unilever, Rabobank, PwC en DPG Media werknemers tegenwoordig de mogelijkheid biedt om feestdagen te ruilen;

van mening dat:
- de feestdagen van Rotterdam het karakter van de stad moeten weerspiegelen;
- het huidige pakket aan feestdagen niet voor zo’n weerspiegeling zorgt;
- het een slimme oplossing is om het ruilen van feestdagen mogelijk te maken in de alsmaar terugkerende discussies hierover;
- er erkenning en ruimte moet worden gegeven aan de multiculturele gemeenschap die we zijn als Rotterdamse samenleving en als gemeente;

verzoekt het college:
- een oproep te doen aan werkgevers in Rotterdam om te bezien of het mogelijk is het ruilen van feestdagen mogelijk te maken;
- de mogelijkheden voor het ruilen van feestdagen bij de gemeente Rotterdam mee te nemen bij de overleggen als er weer een nieuwe cao wordt gesloten;
- hierover te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. E. Yigit, D.P.A. Tak en C.M. Zeegers

Motie 92. Maak Rotterdammers de weg wijs naar de Huurcommissie of de rechter bij achterstallig onderhoud!

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 9 november 2021, ter bespreking van agendapunt ‘Begroting 2022’;

constaterende dat:
- uit de cijfers van de Autoriteit woningcorporaties, die RTL Nieuws onderzocht, blijkt dat zeker 80.000 huurwoningen in Nederland flinke gebreken vertonen waar bij de onderhoudsconditie van de woningen matig tot zeer slecht is;
- bij dergelijke scores snel onderhoud noodzakelijk is volgens deskundigen;
- slecht onderhoud aan de huurhuizen en studentenwoningen van de Rotterdammers zoals lekkage, slechte kozijnen, houtrot en vocht gemeld kunnen worden bij de gemeente;
- slecht onderhoud éérst bij de huisbaas gemeld moet worden en als de huisbaas het onderhoud niet herstelt, de melding bij de gemeente gemaakt moet worden;

van mening dat:
- ernstige gebreken aan de woningen zo snel mogelijk hersteld moeten worden omdat het anders kan leiden tot onomkeerbare veroudering of rijp voor de sloop;
- Rotterdammers niet opgezadeld moeten zitten met regelmatige problemen aan de woningen zoals lekkages, beschimmelde muren en plafonds, onbegaanbare balkons of rottende kozijnen;
- op tijd moet worden ingegrepen en herstelwerkzaamheden zo snel mogelijk uitgevoerd moeten worden zodat er geen sprake meer is van achterstallig onderhoud in Rotterdam;
- wanneer huisbazen geen gehoor geven aan de klachten van de huurders en de gemeente niet in staat is om tot een compromis te komen, Rotterdammers de weg wijs moet worden gemaakt naar de Huurcommissie of de rechter;

verzoekt het college:
- de mogelijkheden te verkennen om het meldpunt van de gemeente Rotterdam voor achterstallig onderhoud uit te breiden met een doorklikfunctie (verwijzing) naar de Huurcommissie of de rechter om Rotterdammers de weg wijs te maken bij klachten over achterstallig onderhoud die niet worden hersteld;
- hierover te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. F. Achbar

Motie 93. Maak schoolzwemmen mogelijk op scholen in Rotterdam!

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 9 november 2021, ter bespreking van agendapunt ‘Begroting 2022’;

constaterende dat:
- Rotterdam een stad met veel water is;
- gemiddeld per jaar acht jonge kinderen verdrinken;
- in Rotterdam de mogelijkheid bestaat voor basisscholen om deel te nemen aan schoolzwemmen;
- dit vooral geldt voor de groepen 5 en 6 en wordt beschouwd als onderdeel van het bewegingsonderwijs;

- de zwemvaardigheden van een kind (verder) worden ontwikkeld tijdens het schoolzwemmen;
- niet alle ouders in Rotterdam de financiële mogelijkheid hebben om hun kinderen zwemlessen te laten volgen buiten school;

van mening dat:
- elk kind dat overlijdt door verdrinking een tragisch geval is met ieder een enorme impact;
- om te zorgen dat het aantal verdrinkingen niet toeneemt het belang van schoolzwemmen groot is;
- het invoeren van schoolzwemmen op de meest kwetsbare basisscholen in Rotterdam een grote bijdrage zal leveren aan de zwemvaardigheden van kinderen;

verzoekt het college:
- om schoolzwemmen stadsbreed weer in te voeren in alle wijken van Rotterdam;
- hierover te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. E. Yigit

Motie 94. Mogen wij ook lachen?

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 9 november 2021, ter bespreking van agendapunt ‘Begroting 2022’;

constaterende dat:
- jaarlijks duizenden Rotterdamse huishoudens in een urgente financiële noodsituatie terechtkomen;
- het aantal mensen dat geen geld heeft voor de tandarts is gestegen door de coronacrisis;
- vooral Rotterdammers zonder papieren nauwelijks tot geen toegang hebben tot mondzorg;
- het Fonds Bijzondere Noden bijspringt met een eenmalige gift wanneer Rotterdammers tussen wal en schip dreigen te vallen;
- het Fonds Bijzondere Noden heeft gezien dat het afgelopen jaar in Rotterdam het aantal aanvragen voor tandartskosten met een kwart is toegenomen;
- de toegang tot mondzorg geen privilege maar een mensenrecht is volgens Dokters van de Wereld;

van mening dat:
- ook Rotterdammers zonder papieren toegang moeten hebben tot mondzorg;
- de tandartsdiensten die aangeboden worden, verruimd moeten worden zodat ook Rotterdammers zonder papieren hier aanspraak op kunnen doen;

verzoekt het college:
- eventueel in samenwerking met Dokters van de Wereld de mogelijkheden te onderzoeken om via het Fonds Bijzondere Noden mondzorg ook toegankelijk te maken voor Rotterdammers zonder papieren;
- hierover te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. N.D.Z.R. Mohamed-Hoesein

Motie 95. Neem klachten over etnisch profileren serieuzer!

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 9 november 2021, ter bespreking van agendapunt ‘Begroting 2022’;

constaterende dat:
- de Nationale ombudsman Reinier van Zutphen in een rapport schrijft dat weinig mensen, die te maken hebben met etnisch profileren, een klacht indienen omdat ze onvoldoende vertrouwen hebben in de overheid;
- volgens de onafhankelijke functionaris de overheid klachten over etnisch profileren serieuzer moet nemen;
- de Nationale ombudsman de bevindingen van burgers samen heeft gebracht in een rapport waarin hij de overheid adviseert over hoe omgegaan moet worden met klachten over etnisch profileren;
- volgens de Nationale ombudsman niet langer de vraag is of de overheid zich schuldig maakt aan selectie op basis van etniciteit, maar dat het geaccepteerd wordt dat dit voorkomt;

van mening dat:
- de gemeente bij een klacht over etnisch profileren moet kunnen toelichten waarom bepaalde keuzes zijn gemaakt;
- de Rotterdammers ervan mogen uitgaan dat de gemeente zelf kan uitleggen op basis waarvan iemand is geselecteerd, en of etniciteit hierbij een rol heeft gespeeld;
- het niet reëel is om de bewijslast van etnisch profileren bij de Rotterdammers te leggen omdat zij dit vrijwel nooit kunnen bewijzen;

verzoekt het college:
- om te bezien hoe de adviezen van de Nationale ombudsman geïmplementeerd kunnen worden in Rotterdam waarbij bij preventief fouilleren uitleg wordt gegeven op basis waarvan iemand is geselecteerd, en of etniciteit hierbij een rol heeft gespeeld;
- hierover te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. F. Achbar

Motie 96. Neem klokkenluiders in bescherming

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 9 november 2021, ter bespreking van agendapunt ‘Begroting 2022’;

constaterende dat:
- klokkenluiden een middel is om integriteitsschendingen, onwenselijke situaties en misstanden eerder aan de kaak te stellen;
- het voor de hand liggend is dat in veel gevallen integriteitsschendingen, onwenselijke situatie en misstanden eerder ontdekt worden door directe collega’s dan door de bovenste lagen van de organisaties omdat mensen op de werkvloer vaak beter zicht hebben op wat er in de organisaties gebeurt;
- emeritus-hoogleraar Bestuurskunde aanbeveelt om te kijken hoe de nazorg voor melders van misstanden verbeterd kan worden;

van mening dat:

- klokkenluiden een belangrijk middel is om onjuiste handelingen aan het licht te brengen;
- om het klokkenluiden goed toe te kunnen passen het belangrijk is dat iedereen binnen de organisaties weet dat maken van een melding over integriteitsschendingen, onwenselijke situaties en misstanden op een eenvoudige wijze kan gebeuren en dit een belangrijk onderdeel is van de organisatie;
- mogelijke drempels voor klokkenluiders verlaagd moeten worden om verdachte praktijken te melden omdat anders mogelijke misstanden niet worden ontdekt;
- werknemers moeten kunnen vertrouwen op het feit dat hun identiteit in bescherming wordt genomen door de organisatie om interne afrekeningen tegen te gaan;
- interne afrekeningen kunnen zorgen voor een verzuring van de onderlinge relaties en gevolgen hebben voor de carrierere van de melder;

verzoekt het college:
- te onderzoeken hoe de bescherming en nazorg voor klokkenluiders zodanig verbeterd kan worden dat het eventueel doen van een melding geen belemmeringen opwerpt of ontmoedigend overkomt;
- hierover te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. F. Achbar

Motie 97. Onverminderd blijven lobbyen voor een Staatsexcuses voor het slavernijverleden

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 9 november 2021, ter bespreking van agendapunt ‘Begroting 2022’;

constaterende dat:
- het traject van de stadsgesprekken met Rotterdammers duidelijk maakt dat een Rotterdams excuus zeer op prijs wordt gesteld, maar dat het wordt verwacht van de Staat;
- het college de vraag om Staatsexcuses terecht vindt;
- de oproep van de burgemeester Aboutaleb aan het Rijk om werk te maken van excuses is gedaan in 2019 en 2021;
- het college deze oproep onderschrijft;
- het college de onderhandelende partijen voor een nieuw kabinet verzoekt voorbereidingen te treffen voor heet nationaal excuses in 2023;

van mening dat:
- het maken van excuses niet mag worden uitgesteld;
- aanknoping bij de afschaffing van de slavernij in 1863 betekent dat in 2023 160 jaar is gepasseerd zonder dat verantwoordelijkheid is genomen door middel van excuses voor het handelen van de Staat;

verzoekt het college:
- onderhandelende partijen voor een nieuw kabinet te verzoeken en op te roepen voorbereidingen te treffen om zo snel mogelijk een nationaal excuus mogelijk te maken;
- en deze oproep repeterend te doen bij besprekingen, die hiervoor ruimte bieden, met het kabinet;
- hierover te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. N.D.Z.R. Mohamed-Hoesein

Motie 98. Pak veelkoppig monster racisme en discriminatie aan!

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 9 november 2021, ter bespreking van agendapunt ‘Begroting 2022’;

constaterende dat:
- Rotterdam in verhouding de meeste meldingen bij RADAR heeft van klachten over racisme (674) en door de politie geregistreerde discriminatie-incidenten (470);
- de meeste meldingen betrekking hebben op herkomst en huidskleur, zoals dat al jaren het geval is;
- er een duidelijke toename is van meldingen jegens mensen met een Oost-Aziatische afkomst als gevolg van de coronacrisis;
- de landelijke overheid een Nationaal Coördinator tegen Discriminatie en Racisme heeft aangesteld;
- de Nationaal Coördinator tegen Discriminatie en Racisme aan de slag gaat met diverse stakeholders om op basis van bereidheid een meerjarig landelijk aanpak tegen racisme en discriminatie op te tuigen;

van mening dat:
- uit meerdere discriminatiemonitoren blijkt dat racisme en discriminatie een veelkoppig monster is dat veelkoppig aangepakt moet worden;
- een dergelijke coördinator ook in Rotterdam aangesteld moet worden;
- de coördinator als een spin in het web aan de slag moet gaan om doelgericht racisme en discriminatie in Rotterdam aan te pakken;
- een Rotterdamse coördinator met bestuurlijke doorzettingsmacht dé manier is om korte metten te maken met racisme en discriminatie in Rotterdam;

verzoekt het college:
- te onderzoeken hoe de aanstelling van een Rotterdamse coördinator tegen racisme en discriminatie van toegevoegde waarde kan zijn voor de meerjarige en brede aanpak van de gemeente tegen racisme en discriminatie;
- hierover te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. F. Achbar

Motie 99. Raad neemt verantwoordelijkheid voor het slavernijverleden

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 9 november 2021, ter bespreking van agendapunt ‘Begroting 2022’;

constaterende dat:
- naar aanleiding van de motie Wijntuin onderzoek plaatsvond naar het koloniale en slavernijverleden en de resultaten werden gepubliceerd in drie boeken;
- slavenhandel en slavernij op grote schaal plaatsvonden en Rotterdam daarin een belangrijke rol vervulde;
- het Rotterdamse stadsbestuur in het verleden direct of indirect ook meeprofiteerde van de gevolgen van de slavenhandel en slavernij;

- het traject van de stadsgesprekken met Rotterdammers duidelijk maakte dat een Rotterdamse excuses zeer op prijs wordt gesteld;

van mening dat:
- het gaat om het systeem van kolonialisme en slavernij waar het instituut van (volks)vertegenwoordigers actief participeerde en van heeft geprofiteerd;
- de gemeenteraadsleden dienen terug te kijken naar de rol van voormalige vertegenwoordigers net zoals het college kan reflecteren op de rol van stadsbesturen in het koloniaal en slavernijverleden en daar conclusies aan kan verbinden;

spreekt de gemeenteraad:
- zijn onomwonden excuses uit voor betrokkenheid bij ons koloniaal en slavernijverleden;
- hierover te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. N.D.Z.R. Mohamed-Hoesein

Motie 100. Rotterdamse raad volgt een zuiver proces bij excuses voor het koloniale en slavernijverleden!

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 9 november 2021, ter bespreking van agendapunt ‘Begroting 2022’;

constaterende dat:
- slavenhandel en slavernij op grote schaal plaatsvonden en Rotterdam daarin een belangrijke rol vervulde;
- het Rotterdamse stadsbestuur in het verleden direct of indirect ook meeprofiteerde van de gevolgen van de slavenhandel en slavernij;
- het college in zijn brief van 12 oktober 2021, besproken tijdens de commissie WIISA op 27 oktober 2021, heeft medegedeeld dat het zich beraadt om ook zelf excuses te maken voor het Rotterdamse aandeel hierin;

van mening dat:
- het van belang is om scherp te hebben welke wensen en bedenkingen het college heeft opgehaald uit deze commissievergadering om zijn besluit bij zijn overwegingen om ook zelf excuses te maken mee te wegen;

verzoekt het college:
- de raad tijdig te informeren over het proces bij het wel/niet maken van een excuus voordat het college een visiedocument opstelt door inzichtelijk te maken welke wensen en bedenkingen van de raad het college meeneemt;
- de raad de mogelijkheid te geven hierop aanvullingen te plegen;
- hierover de raad voor 18 november 2021 te informeren;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. N.D.Z.R. Mohamed-Hoesein

Motie 101. Sportclubs lopen leeg door invoering van het coronatoegangsbewijs!

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 9 november 2021, ter bespreking van agendapunt ‘Begroting 2022’;

constaterende dat:
- door de coronapandemie Rotterdammers flink minder zijn gaan sporten;
- het coronatoegangsbewijs vanaf zaterdag verplicht is geworden bij onder meer sportscholen en sportverenigingen;
- door corona gemiddeld een landelijk ledenverlies is geweest van 30%;

van mening dat:
- Rotterdammers juist gestimuleerd moeten worden om meer te sporten en de invoering van het coronatoegangsbewijs juist voor meer drempels zorgt;

verzoekt het college:
- te onderzoeken hoeveel Rotterdammers, door invoering van het coronatoegangsbewijs bij sportverenigingen minder zijn gaan sporten in de stad;
- hierover te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. E. Yigit

Motie 102. Steun mantelzorgers met een casemanager dementie!

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 9 november 2021, ter bespreking van agendapunt ‘Begroting 2022’;

constaterende dat:
- uit de Dementiemonitor Mantelzorg, uitgevoerd door het Nivel in samenwerking met Alzheimer Nederland, blijkt dat mantelzorgers van mensen met dementie die een casemanager hebben, beter worden voorbereid op toekomstige veranderingen die de ziekte met zich meebrengt dan mantelzorgers die geen casemanager hebben;
- goede informatie over vergoedingen voor casemanagement dementie bij acht van de tien grote zorgverzekeraars ontbreekt;

van mening dat:
- casemanagement dementie van groot belang is voor proactieve zorgplanning;
- casemanagers een sleutelrol vervullen wanneer het gaat om het voorbereiden van mantelzorgers en hun naasten met dementie op toekomstige veranderingen;
- ondersteuning van een casemanager dementie noodzakelijk en de meeste gewenste vorm van ondersteuning voor mantelzorgers is;
- de informatievoorziening rondom de vergoedingen voor casemanagement dementie verbeterd moeten worden;
- de juiste zorg tijdig ingezet moet worden om te voorkomen dat Rotterdamse ouderen met een zwaardere zorgvraag zoals dementie te maken krijgen, op de hoogte zijn welke zorg beschikbaar is en vergoed wordt;

verzoekt het college:
- in gesprek te treden met zorgverzekeraars in Rotterdam en belangenorganisaties voor dementie om te bewerkstelligen dat duidelijke informatie beschikbaar wordt gesteld over de mogelijkheden van klinisch geriatrie en de vergoedingen voor dementiezorg, waaronder die voor de casemanagement dementie;

- hierover te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. N.D.Z.R. Mohamed-Hoesein

Motie 103. Stimuleer meer burgerinitiatieven van praktisch opgeleide Rotterdammers!

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 9 november 2021, ter bespreking van agendapunt ‘Begroting 2022’;

constaterende dat:
- praktisch opgeleide Rotterdammers minder vaak participeren aan de Rotterdamse samenleving;
- praktisch opgeleide Rotterdammers minder vaak een burgerinitiatief starten;
- uit onderzoek Nivel blijkt dat wanneer mensen aangeven het zelf belangrijk te vinden om te participeren op specifieke deelgebieden in de samenleving, het verschil in participatie tussen praktisch opgeleide mensen en de algemene bevolking kleiner wordt;

van mening dat:
- de gemeente de weg wijs moet maken voor praktisch opgeleide Rotterdammers voor het participeren aan en starten van burgerinitiatieven;
- praktisch opgeleide Rotterdammers evenveel naar wens en vermogen mee moeten kunnen doen in de Rotterdamse samenleving als alle andere Rotterdammers;
- meer participatie van praktisch opgeleide Rotterdammers ons in staat zal stellen om de kwaliteit van het gemeentelijke beleid te verbeteren;
- met een groter participatie van initiatieven vanuit praktisch opgeleide Rotterdammers de plannen van de gemeente een groter draagvlak zullen genieten in de stad en zal bijdragen aan een inclusiever Rotterdam;
- iedereen in Rotterdam burgerinitiatieven moet kunnen beginnen;

verzoekt het college:
- te onderzoeken of het mogelijk is om extra acties in te zetten die leiden tot meer burgerinitiatieven van praktisch opgeleide Rotterdammers;
- hierover te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. E. Yigit

Motie 104. Vergroot maatschappelijke impact op de stad met meer vormen van sociale inkoop!

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 9 november 2021, ter bespreking van agendapunt ‘Begroting 2022’;

constaterende dat:
- de gemeente Rotterdam jaarlijks € 1 miljard aan goederen, diensten en projecten inkoopt;
- uit het inkoop- en aanbestedingsbeleid van de gemeente blijkt dat zij steeds meer en meer activiteiten zal uitbesteden;

- in aanbestedingsdocumenten van de gemeente uitgangspunten met betrekking tot duurzaamheid en Social Return zijn opgenomen en, waar mogelijk, een stimulans voor de lokale economie;
- er verschillende leidraden van andere gemeenten bestaan waarin concrete handvatten worden aangeboden aan gemeenten om sociale doelstellingen te integreren in de inkooptrajecten;

van mening dat:
- de gemeente Rotterdam haar inkoopbeleid zo maatschappelijk verantwoord moet doen;
- de inkoop van goederen, diensten en projecten zo effectief en efficiënt mogelijk ingezet moeten worden voor maatschappelijke beleidsdoelstellingen, zoals werkgelegenheid en een schone leefomgeving;
- de gemeente Rotterdam op zoek moet gaan naar mogelijkheden om extra maatschappelijke impact te realiseren voor de stad;

verzoekt het college:
- te informeren bij de overige G4-gemeenten naar best practices met betrekking tot sociale inkoop en te kijken of deze best practices in de vorm van pilots of experimenten toegepast kunnen worden op de Rotterdamse situatie en te bezien of aan de hand hiervan een sturingsinstrument ingericht kan worden;
- hierover te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. F. Achbar

Motie 105. Verlicht buitensportvoorzieningen!

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 9 november 2021, ter bespreking van agendapunt ‘Begroting 2022’;

constaterende dat:
- vanaf 6 november een nieuwe maatregel is ingegaan waarbij een coronatoegangsbewijs getoond moet worden voordat naar een sportschool kan worden gegaan;
- Rotterdammers het coronatoegangsbewijs voor de sportschool en amateursport niet als oplossing zien om de coronacijfers te laten dalen;
- buitensportvoorzieningen niet tot laat verlicht zijn;

van mening dat:
- sporten heel erg belangrijk is voor de gezondheid van de Rotterdammers en niet voor iedereen mogelijk is om buiten te sporten als deze niet verlicht zijn tijdens de winter wanneer het vroeg donker wordt;

verzoekt het college:
- te inventariseren of er een behoefte is aan betere verlichting van buitensportvoorzieningen tijdens de wintermaanden;
- over bovenstaande te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. E. Yigit

Motie 106. Voor een goed idee zijn er meer wegen die leiden naar de gemeente!

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 9 november 2021, ter bespreking van agendapunt ‘Begroting 2022’;

constaterende dat:
- Rotterdammers met ideeën voor de stad een burgerinitiatief of jongereninitiatief kunnen indienen bij de gemeenteraad;
- deze ideeën worden besproken door de gemeenteraad om tot een beslissing te komen;
- de initiatiefnemers worden voorzien van begeleiding, ondersteuning en subsidie wanneer de gemeenteraad een positieve beslissing neemt;
- de voorstellen en ideeën van de Rotterdammers over alles mogen gaan, maar enkel een schriftelijke mogelijkheid bestaat om het initiatief in te dienen;
- veel burger- en jongereninitiatieven het niet halen omdat er nog vaak te veel onduidelijkheid bestaat over de bedoeling van het voorstel of de implementatie van het idee;

van mening dat:
- er alles aan gedaan moet worden om het makkelijker te maken voor initiatiefnemers om een voorstel in te dienen;
- taalgebruik niet een belemmering mag vormen om een initiatief in te dienen;
- niet iedere Rotterdammer kan spreken in beleidstaal en het ook onterecht is om dit van de Rotterdammers te verwachten;
- het zonde is om bepaalde groepen Rotterdammers te missen omdat zij schriftelijk niet hun plan recht kunnen doen, maar dit wel via digitale middelen kunnen;
- een laagdrempelige manier voor het indienen van een burgerinitiatief of een jongereninitiatief zal leiden tot een grotere participatie van de Rotterdammers;
- vooral jongeren tegenwoordig veel meer kracht kunnen zetten bij hun verhaal als zij ook digitale middelen mogen inzetten;
- om te voorkomen dat de gemeente nieuwe doelgroepen met goede ideeën gaat missen het nodig is om het indienen van een initiatief anders te organiseren;

verzoekt het college:
- te onderzoeken of het mogelijk is om op meer manieren dan enkel op schriftelijke wijze een burgerinitiatief of jongereninitiatief in te dienen bij de gemeente;
- hierover te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. F. Achbar, E.H. Duijm-Wickerhoff en I. van Wifferen

Motie 107. Werken aan een toegankelijke ouderenzorg in woonzorgcentra

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 9 november 2021, ter bespreking van agendapunt ‘Begroting 2022’;

constaterende dat:
- de ouderen, net als de rest van de Rotterdamse bevolking, steeds diverser worden;
- ouderen met een migratieachtergrond een pak minder beroep doen op professionele ouderenzorg;
- vooral in de woonzorgcentra zij sterk ondervertegenwoordigd zijn;

- onderzoek na onderzoek bevestigt dat ouderen met een migratieachtergrond zorgnoden hebben en professionele zorg willen gebruiken, maar dat het aanbod niet op die noden aansluit;

van mening dat:
- er nood is aan een proactief beleid om voor ouderen met een migratieachtergrond een kwalitatief aanbod te creëren in de woonzorgcentra;
- er meer aandacht gegeven moet worden aan uitsluitingsmechanismen om cultuursensitieve ouderenzorg te verbeteren;
- elk woonzorgcentrum een eigen vertrekpunt, realiteit en historiek heeft waardoor ieder veranderingsproces er dus anders uitziet;
- hierbij nagedacht moet worden over de betekenis die een organisatie of persoon geeft aan woorden zoals ‘verschil’ en ‘gelijkenis’ en dit een essentiële eerste stap vormt om in de praktijk ook voor minderheden kwaliteitsvolle zorg te realiseren;

verzoekt het college:
- in samenwerking met Rotterdamse woonzorgcentra een onderzoek te starten naar uitsluitingsmechanismen in woonzorgcentra om deze eerder te signaleren en sneller weg te werken zodat de ouderenzorg toegankelijker wordt gemaakt, die verschillende zorggebruikers aanspreekt;
- hierover te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. N.D.Z.R. Mohamed-Hoesein

Motie 108. Voorkom stereotiepe denkbeelden in onderwijsmateriaal!

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 9 november 2021, ter bespreking van agendapunt ‘Begroting 2022’;

constaterende dat:
- volgens een onderzoek van de Universiteit Leiden blijkt dat Nederlandse schoolboeken nog steeds veel subtiele stereotypen bevatten;
- er ook op scholen in Rotterdam gebruik wordt gemaakt van schoolboeken die veel stereotypen bevatten;
- leerlingen vooral veel mannen, weinig werkende vrouwen en relatief weinig mensen met een niet-Westerse achtergrond zien wanneer zij de boeken openslaan;
- volgens Judi Mesman, hoogleraar op het gebied van jeugd en maatschappij, sprake is van een vrij consistent patroon waarbij bepaalde groepen systematisch ondervertegenwoordigd zijn;
- de fractie van DENK Rotterdam met de dag meer signalen ontvangt van bezorgde burgers over stereotyperingen in onderwijsboeken;

van mening dat:
- het absoluut onacceptabel is dat er nog een hoop stereotypen te vinden zijn in schoolboeken;
- het onwenselijk is dat vrouwen en mensen met een niet-westerse achtergrond systematisch ondervertegenwoordigd zijn;
- voorkomen moet worden dat mensen met een niet-westerse achtergrond worden afgebeeld in illustraties die met negatieve aspecten van de samenleving worden geassocieerd;

- er alles aan gedaan moet worden om te komen tot een juiste afspiegeling van de samenleving in lesmateriaal;

verzoekt het college:
- een oproep te doen aan onderwijsinstellingen in Rotterdam om hen erop te attenderen dat zij waken voor stereotyperingen in schoolboeken die worden gebruikt om kinderen in Rotterdam te onderwijzen;
- hierover te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. E. Yigit

Motie 111. Een Slachtofferscommissaris om slachtoffers en nabestaanden beter te ondersteunen!

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 9 november 2021, ter bespreking van agendapunt ‘Begroting 2022’;

constaterende dat:
- het kantoor van de Victims' Commissioner voor Engeland en Wales een organisatie is voor het behartigen van de belangen van slachtoffers en getuigen van misdrijven in het Verenigd Koninkrijk;
- dit kantoor goede praktijken aanmoedigen bij hun behandelingen en regelmatig de gedragscode voor slachtoffers herzien, waarin wordt uiteengezet welke diensten slachtoffers kunnen verwachten;

van mening dat:
- slachtoffers, nabestaanden en strafrechtadvocaten erop wijzen dat ook de justitionele instanties gebaat zijn bij signalen en onafhankelijke onderzoeken die het eigen functioneren kunnen verbeteren;
- het kantoor een mooie mogelijkheid biedt aan slachtoffers en nabestaanden door met een zelfstandige bevoegdheid klachten te onderzoeken en voorstellen voor verbeteringen kan doen;

verzoekt het college:
- bij justitionele instanties te informeren naar of zij dit initiatief kennen en hoe zij dit waarderen;
- hierover te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. N.D.Z.R. Mohamed-Hoesein

Motie 112. Vergroot arbeidsparticipatie van statushouders in de (ouderen)zorg

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 9 november 2021, ter bespreking van agendapunt ‘Begroting 2022’

constaterende dat:
- de sector zorg in Rotterdam te kampen heeft met grote personeelstekorten;

- de regionale Strategische PersoneelsPlanning laat zien dat we afstevenen op een nog groter tekort van zorgprofessionals in Rotterdam;
- Rotterdam te kampen heeft met grootstedelijke problematiek met een specifieke zorgvraag van ouderen en een relatief grote mismatch op de arbeidsmarkt;
- volgens de adviescommissie voor Vreemdelingenzaken statushouders moeilijk in de zorgsector aan het werk komen, zelfs tijdens de coronacrisis;
- Rotterdammers met een migratieachtergrond ondervertegenwoordigd zijn in de Nederlandse zorgsector;

van mening dat:
- de sector zorg een grote maatschappelijke impact heeft, juist ook in Rotterdam;
- voldoende competente professionals hebben van cruciaal belang is om te kunnen werken aan de gezondheid en het welzijn van de Rotterdammers;
- de arbeidsparticipatie van statushouders kan worden verhoogd door hen actief te stimuleren voor zorgberoepen;
- een verhoogde arbeidsparticipatie van statushouders zal leiden tot een meer divers personeelsbestand in de zorg;
- barrières in taallessen en het aantal stageplekken in Rotterdam weggenomen moeten worden;

verzoekt het college:
- te inventariseren hoe het mogelijk is om extra kansen te creëren voor statushouders om aan de slag te gaan in de (ouderen) zorg door hen te stimuleren op basis van bestaande samenwerkingen met partijen binnen en buiten de gemeente;
- hierover te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. N.D.Z.R. Mohamed-Hoesein

Motie 113. Stimuleer meer burgerinitiatieven van Rotterdammers met een migratieachtergrond!

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 9 november 2021, ter bespreking van agendapunt ‘Begroting 2022’;

constaterende dat:
- Rotterdammers met een migratieachtergrond minder vaak participeren aan de Rotterdamse samenleving;
- Rotterdammers met een migratieachtergrond minder vaak een burgerinitiatief starten;
- uit onderzoek Nivel blijkt dat wanneer mensen aangeven het zelf belangrijk te vinden om te participeren op specifieke deelgebieden in de samenleving, het verschil in participatie tussen Rotterdammers met een migratieachtergrond en de algemene bevolking kleiner wordt;

van mening dat:
- de gemeente de weg wijs moet maken voor Rotterdammers met een migratieachtergrond voor het participeren aan en starten van burgerinitiatieven;
- Rotterdammers met een migratieachtergrond evenveel naar wens en vermogen mee moeten kunnen doen in de Rotterdamse samenleving als alle andere Rotterdammers;
- meer participatie van Rotterdammers met een migratieachtergrond ons in staat zal stellen om de kwaliteit van het gemeentelijke beleid te verbeteren;

- met een grotere participatie van initiatieven vanuit Rotterdammers met een migratieachtergrond de plannen van de gemeente een groter draagvlak zullen genieten in de stad en zal bijdragen aan een inclusiever Rotterdam;
- iedereen in Rotterdam burgerinitiatieven moet kunnen beginnen;

verzoekt het college:
- te onderzoeken of het mogelijk is om extra acties in te zetten die leiden tot meer burgerinitiatieven van Rotterdammers met een migratieachtergrond;
- hierover te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. F. Achbar

Motie 114. Stimuleer meer burgerinitiatieven van Rotterdammers met een beperking!

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 9 november 2021, ter bespreking van agendapunt ‘Begroting 2022’;

constaterende dat:
- deelname aan de samenleving voor mensen met een beperking de afgelopen vier jaar weinig is verbeterd;
- Rotterdammers met een beperking minder vaak participeren dan andere groepen Rotterdammers;
- Rotterdammers met een beperking minder vaak een burgerinitiatief starten;
- uit onderzoek van het Nivel in samenwerking met het Trimbos-instituut en de Patiëntenfederatie Nederland blijkt dat wanneer mensen aangeven het zelf belangrijk te vinden om te participeren op specifieke deelgebieden in de samenleving, het verschil in participatie tussen mensen met een beperking en de algemene bevolking kleiner wordt;

van mening dat:
- Rotterdammers met een beperking evenveel naar wens en vermogen mee moeten kunnen doen in de Rotterdamse samenleving als alle andere Rotterdammers;
- er een wereld te winnen valt door burgerinitiatieven beter bekend te maken onder Rotterdammers met een beperking;
- Rotterdammers met een beperking meer ruimte moeten krijgen voor Grassroot ideeën, die nu niet van de grond komen;
- meer participatie van Rotterdammers met een beperking ons in staat zal stellen om de kwaliteit van het gemeentelijke beleid te verbeteren;
- met een groter participatie van initiatieven vanuit Rotterdammers met een beperking de plannen van de gemeente een groter draagvlak zullen genieten in de stad en zal bijdragen aan een inclusiever Rotterdam;
- iedereen in Rotterdam burgerinitiatieven moet kunnen beginnen;

verzoekt het college:
- te onderzoeken of het mogelijk is om extra acties in te zetten die leiden tot meer burgerinitiatieven van Rotterdammers met een beperking;
- hierover te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. N.D.Z.R. Mohamed-Hoesein

De moties zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen.

De heer **KARREMANS** (vvd) (wethouder). Ik dacht even dat ik na drie woorden al een interruptie te pakken had. Dat zou een record zijn geweest. Over records gesproken, het ging bijzonder snel. Misschien komt dat omdat recent twee voormalig fractievoorzitters overgestoken zijn naar de collegebanken, wie weet. We kunnen het allemaal nog evalueren. Ik zal het ook zo kort mogelijk proberen te houden. Ik zal eerst even een algemene inleiding doen en dan zal ik de moties die op mijn beleidsterrein liggen direct van advies voorzien. Dank voor de reflectie op deze laatste begroting van het college. Het is natuurlijk niet alleen de laatste begroting van NIDA, maar ook van dit college. Een begroting waarin staat dat er geen lastenverhogingen komen voor de Rotterdammers. Er staat dat we investeren in woningbouw, in vergroening in de stad en dat is ook wat deze stad naar onze mening verdient, een stad die zoals heel veel steden, heel veel dorpen, heeft geleden, maar zeker Rotterdam heeft geleden onder corona. De stad is hard geraakt. Dat is natuurlijk ook de reden waarom we er niet voor gekozen hebben om die rekening daar neer te leggen, maar om te investeren in Rotterdammers. Rotterdammers die ook een enorme veerkracht hebben laten zien de afgelopen anderhalf, twee jaar. Is dat bewonderenswaardig? Ja, dat denk ik wel. Is dat verbazingwekkend? Nou, misschien niet, want het zit in ons bloed. Rotterdammers zijn gewend aan wederopbouwen, om door te werken ook als het even tegenzit. Dat hebben ook heel veel Rotterdammers laten zien en dat is ook de manier waarop wij uit deze crisis komen. In drie woorden samengevat, zoals op die containers stond hier tegenover het stadhuis: 'Rotterdam. Sterker Door.' Drie woorden die volgens het college ontzettend hout snijden en precies verwoorden hoe deze stad uit deze coronacrisis komt. Van de drie woorden 'Rotterdam. Sterker Door.' naar de drie doorbraakdossiers. U kent ze allemaal. Fijn wonen in een wereldstad, Energietransitie en Gelijke kansen. Het is ook mooi dat daar in deze begroting weer aandacht voor is. We hebben het over de 20 hectare groen gehad. De heer Leewis had het er ook even over. Daar gaan we naartoe. We gaan dat toch echt wel halen, daar ben ik van verzekerd. Dat is hartstikke mooi. Groen is hartstikke belangrijk. Als de coronacrisis natuurlijk één ding heeft laten zien, is dat dat nog veel belangrijker is geworden dan het al was. Wat betreft energietransitie zijn we ook nog steeds aan het investeren. Denk bijvoorbeeld aan de collectieve zonprojecten op daken. Wat betreft gelijke kansen investeren we ook in deze begroting ten opzichte van de vorige enorm in bijvoorbeeld de aanpak van discriminatie en racisme, omdat we die gelijke kansen zo ontzettend belangrijk vinden. Dat zijn dus de drie doorbraakdossiers die ook heel prominent in deze begroting staan. Maar niet alleen in deze begroting, daar gaan we natuurlijk de komende maanden mee door. Sterker nog, daar zal dit college aan blijven werken met volle inzet tot de laatste minuut dat dit college achter deze tafel zit. Wat dat betreft past dat ook hartstikke mooi met de begroting die we vandaag behandelen. Goed, dan ga ik heel snel door naar de moties die door de verschillende raadsleden zijn ingediend op mijn portefeuille. Allereerst de motie van NIDA, motie 3. Ik zal de nummers er even bij noemen. ‘Acceptatie levensbeschouwelijke diversiteit’. Die zullen we omarmen. We vinden acceptatie ontzettend belangrijk tussen alle groepen, dus ook tussen levensbeschouwelijke groepen. Daar gaan we dan ook op inzetten, dus wat dat betreft hoort u het al, we gaan deze motie van NIDA omarmen en zullen erover rapporteren bij de voortgang van Relax. Dat zullen we dus voortaan ook meenemen. Dan motie 6 van de Partij voor de Dieren, ‘De platanen blijven’. Die moet ik ontraden. Het weghalen van de bomen is namelijk noodzakelijk voor het bouwrijp maken van de grond aldaar om Tree House te realiseren. De raad heeft ook al ingestemd met het bestemmingsplan, dus wat dat betreft is dat noodzakelijk. Er is natuurlijk een rechtszaak geweest en het college zal er binnenkort ook op terugkomen hoe het daar verder mee wenst om te gaan. Dat komt dus binnenkort, maar deze motie moet ik vooralsnog ontraden. Dan motie 7. Die neem ik even samen met motie 9, die de Partij voor de Dieren samen heeft ingediend met de Partij van de Arbeid. Die ziet op het einde aan fossiele

reclame enerzijds in het openbaar vervoer en anderzijds in het straatbeeld. Motie 7 is over openbaar vervoer. Die moet ik ook ontraden. Ten eerste omdat de MRDH en de RET de partijen zijn die dit moeten vaststellen en ik ook niet kan overzien wat de financiële gevolgen zouden kunnen zijn als deze motie zou worden aangenomen en daarmee ook uiteraard de financiële gevolgen voor de gemeente als aandeelhouder in de RET. In die zin is het dus niet wenselijk en wij vinden het ook niet wenselijk om inhoudelijk te treden in reclame-uitingen. Wij vinden dat wij dat als overheid niet moeten doen. De grens die is vastgesteld is de wettelijke grens. Daar houden wij ook aan vast. Die lijn geldt ook voor motie 9. Daar voeg ik nog wel even aan toe dat de concessies die daar worden aangehaald pas aflopen in 2027 en in 2028. Dus dat is nog wel even en het is dus ook nu niet aan de orde. Motie 7 en 9 moet ik dus allebei ontraden. Dan motie 12A van de VVD, ‘Dag tegen straatintimidatie’.

De **VOORZITTER**. De heer Engberts heeft een vraag aan u.

De heer **ENGBERTS** (pdva). De motie waarvan de concessies toch pas over zo lang aflopen, kunt u ook gewoon aan de raad laten.

De heer **KARREMANS** (vvd) (wethouder). Dat kan, maar dat doen we niet. We vinden het onwenselijk dat we daar als overheid in treden, dus dat willen we niet. De grens, zoals ik al heb gezegd en dat is het collegestandpunt, is de wettelijke grens en zo kijken we ernaar. Het is uiteraard uiteindelijk aan de raad om daarover te beslissen.

De **VOORZITTER**. Ja?

De heer **ENGBERTS** (pvda). het laatste goed. Prima.

De **VOORZITTER**. U kunt verdergaan.

De heer **KARREMANS** (vvd) (wethouder). Dan motie 12A, de gewijzigde motie 12, ‘Dag tegen straatintimidatie’. Wat ik zei, er kan niet genoeg aandacht zijn voor straatintimidatie en het is ook slim om dat te combineren met Orange the World. We hebben onlangs nog om die reden de Erasmusbrug oranje verlicht, dus dat gaan we doen. Die motie omarm ik dus. Motie 14, ook van de VVD, ‘Veilig naar buiten’. Die vraagt om een schouw in de buitenruimte voor betere verlichting om het veiliger te maken op bepaalde plekken. Het gaat om 56 onderdoorgangen, 46 viaducten en de Maastunnel. Deze motie ga ik ook omarmen. Stadsbeheer gaat de komende maanden een schouw uitvoeren. Het wordt ook donkerder ’s avonds, dus dat is een mooie manier om dat de komende winter te doen. In het voorjaar wordt u daarover geïnformeerd. Dan motie 20 van de Partij voor de Vrijheid. ‘Geen opvang op luxe hotelboot en andere asieleisersgekte’. Er wordt gesteld dat het om vele miljoenen gaat voor boten op Zuid. Het gaat niet om miljoenen. Daar kan ik de heer Meeuwissen over geruststellen en het COA betaalt. We doen dat voor maximaal twee maanden en daar hebben we volgens mij ook al genoeg over gewisseld in deze zaal, dus die ontraad ik. Dan motie 31 van de ChristenUnie-SGP over het initiatief Takecarebnb. Ik ben het met de heer Vonk eens dat het een hartstikke mooi initiatief is. Die motie ga ik dus omarmen. We gaan in gesprek met Takecarebnb om te kijken of er een samenwerking mogelijk is. Ik stel voor, mijnheer Vonk, dat raadsleden die geïnteresseerd zijn zich alvast bij u kunnen melden voor de opvang van statushouders bij henzelf. Ik kijk even naar die kant van de raad, in willekeurige volgorde uiteraard. Dan motie 36 van Leefbaar Rotterdam om de betreffende APV-artikelen die gericht zijn op het tegengaan van hinderlijk gedrag uit te breiden met een verbod op seksuele straatintimidatie. Dat doen we in feite al. Ik heb in de commissie VB ook al toegezegd om aanverwante artikelen te gaan gebruiken, of althans mee te nemen naar de driehoek, zodat politie en handhaving aanverwante artikelen kunnen gebruiken om ook te

handhaven op seksuele straatintimidatie. Dat heeft de driehoek gedaan en daar zijn we ook mee bezig. We hebben ook voldoende handvatten, zoals bijvoorbeeld in de APV als het gaat om het optreden tegen hinderlijk gedrag. Die motie is in die zin dus overbodig en ik ontraad deze om die reden. Motie 37, 'Niet polariseren, nu samenleven' ga ik ook ontraden. Daarin wordt namelijk gesteld dat wij zouden moeten stoppen met het uitvoeren van een activistische antiracismeagenda. Ik zal daar heel stellig over zijn, dat ga ik niet doen. Wij gaan niet stoppen met een antidiscriminatieagenda. Sterker nog, we gaan daarin meer investeren want dat vind ik harstikke belangrijk. Ik kom binnenkort ook naar de raad met meer informatie en ook met voorstellen daarover. Er wordt gesteld dat dat geld beter gestoken kan worden in bijvoorbeeld lessen over normen en waarden en vrijheden voor vrouwen en homoseksuelen. Wat ons betreft is dat ook niet een tegenstelling. Het is namelijk en, en. Dat doen we al, dus wat dat betreft ga ik deze motie ook ontraden. Motie 49A van Leefbaar Rotterdam gaat over een onderzoek om te kijken welke mogelijkheden er zijn om een milieupark in Rotterdam op zondag te openen. Die ga ik inderdaad onderzoeken, dus die omarm ik. Dan motie 50, 'Papiercontainers erbij, iedereen blij'. Daarover hebben we het ook al even in de commissie gehad. Mevrouw Yildirim miste een papiercontainer in de Esch. Nou, u vraagt, wij draaien. Wij zijn uiteraard erg voor het plaatsen van meer papiercontainers. Het staat ook in de Grondstoffennota dat we dat willen doen, dus wat dat betreft sluit het perfect aan bij onze ambitie. En wie is er nu tegen meer papiercontainers? Ik in ieder geval niet, en daarom ga ik hem ook omarmen. Motie 51, 'Stoppen met de LVV' van zeer gewaardeerd raadslid Michel van Elck. Die ga ik helaas wel omarmen, sorry, ik bedoel ontraden. Nu maak ik hem blij met een dode mus. Hij heeft me lopen appen of ik hem niet heel graag wil omarmen, maar helaas, dat gaat niet. Die LVV is namelijk in samenwerking met het rijk en die pilot loopt tot 1 juli. De komende maanden vinden er diverse evaluaties plaats. Het is ook om die reden. Het is niet voor niets een pilot. Dat zullen we dan zien en dan zullen we kijken of we daar wel of niet mee doorgaan, maar dat willen we eerst goed evalueren. Dan motie 55, 'Niet meer groen maar meer blauw op straat', van de PVV. Die vraagt om te stoppen met de zeven grote stadsprojecten. Dat gaan we niet doen, dus die ga ik ontraden. Motie 57 heeft een vergelijkbare strekking, om het geld van de zeven stadsprojecten ergens anders in te investeren. Dat gaan we ook niet doen, want dat geld willen we juist daarvoor gebruiken om die te realiseren. Dus die ontraad ik. Motie 58, 'Stop de wokegekte', maar ik begreep dat mijn voorganger altijd woke zei. Maar volgens mij zeg je toch echt woke. Er is geen sprake van wokegekte bij de gemeente, dus in feite is die motie onuitvoerbaar, dus die ga ik ook ontraden. Tot slot motie 59 over politieke discriminatie. Er wordt gevraagd om daar onderzoek naar te doen en een campagne aan te besteden. Er is één melding bekend in 2021 bij RADAR over politieke discriminatie. Dat vinden wij als college geen aanleiding om daar een grote campagne op te voeren. Mocht dat uiteraard volgend jaar of de jaren erna de spuigaten uitlopen, dan is er altijd aanleiding om te kijken of dat toch wel moet, maar dat is nu niet het geval. Nu is het zo voorzitter, als u mij dat toestaat, dat er nog een aantal moties later zijn ingediend, volgens mij ook op mijn beleidsterrein, dus die zal ik dan op een later moment van advies voorzien. Maar dit is wat ik op dit moment nu kan zeggen.

De **VOORZITTER**. Mogelijk komen er nog moties bij van de heer Achbar. De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Dank u voorzitter. Ik heb nog een vraag aan wethouder Karremans betreffende een motie van ons. Dat is motie 7, 'Geen fossiele reclame in het openbaar vervoer'. Heeft u hierover contact gehad met de MRDH?

De heer **KARREMANS** (vvd) (wethouder). Ik heb hierover zelf geen contact met hen gehad.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Dat vind ik erg jammer, want in Den Haag is deze motie juist aangenomen, onder andere ook met steun van de SP, D66, noem maar alles op. Daar was het juist de MRDH die het college van Den Haag erop wees dat ze dat ook graag wilden. Het verbaast mij dus nu dat u zegt dat u dat niet kunt doen. Dus wat let u om contact met de MRDH op te nemen en dit gewoon voor te leggen? Ik denk dat zij hiermee instemmen. In plaats van dat u nu gewoon zegt dat u het niet doet.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **KARREMANS** (vvd) (wethouder). Wat ik zei, het besluit ligt bij de MRDH. Als de MRDH dat op die manier wil doen, samen met de RET en de HTM, dan moeten zij tot een voorstel komen. Ik heb dat voorstel niet gezien, dus dat is een van de redenen. Wat ik gezegd heb is dat dat mogelijk tot grote financiële consequenties kan leiden, zeker ook voor de RET. Den Haag is niet de RET, dat is de HTM. In die zin zien wij daar dus toch wel wat beren op de weg. Ten tweede gaat het over een motie die het college verzoekt iets te doen, maar wij vinden als college niet dat het onze rol is om te treden in de uitingen die middels reclameboodschappen in het straatbeeld staan. Want wij zeggen dat de wettelijke grens de grens is die wij daarbij hanteren.

De **VOORZITTER**. De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja, maar ik vind het toch opmerkelijk als de MRDH dit gewoon zelf wil. Uw uitleg is nu alweer anders dan uw uitleg daarnet. Kunt u mij ook aangeven welke heel grote financiële consequenties dat zijn waarover u het heeft?

De heer **KARREMANS** (vvd) (wethouder). Nou, kijk voorzitter, ik neem aan dat de heer Van der Velden deze motie indient omdat dat nu het geval is, dat er met fossiele reclame, zoals in de motie gesteld wordt, dat dat het geval is in het straatbeeld. Anders zou die motie überhaupt overbodig zijn. Dus dat vervolgens uit überhaupt het feit dat deze motie wordt ingediend er dan vervolgens financiële consequenties zijn, dat lijkt me logisch. Welke dat zijn heb ik niet gezegd. Het is alleen niet te overzien. Dat is een van de redenen, zoals ik ook gezegd heb in mijn eerste reactie, waarom we deze motie ontraden.

De **VOORZITTER**. De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Nee, u ontraadt de motie, dat heeft u twee keer gezegd, omdat het ook voor de RET grote financiële consequenties kan hebben. Als ik dan vervolgens vraag: u heeft het over grote financiële consequenties; welke grote financiële consequenties zijn dat dan? Dan heeft u geen antwoord. Dus hoe kunt u dat dan zeggen tegen de gemeenteraad?

De heer **KARREMANS** (vvd) (wethouder). Voorzitter, ik heb gezegd: mogelijk grote financiële consequenties. Die zijn niet te overzien. Die kan ik op dit moment ook niet overzien. Kijk, als het over de MRDH gaat, de Metropoolregio Rotterdam Den Haag, dan gaat het ook over de RET. Die krijgt inkomsten uit advertentiebronnen. Als je daar een beperking oplegt, dan zou dat mogelijk financiële consequenties kunnen hebben. Dat is wat ik aangegeven heb en als aandeelhouder van de RET zou dat ook mogelijke financiële consequenties bij de gemeente kunnen leggen. U vraagt het college om een standpunt, en dit is het standpunt wat u krijgt.

De **VOORZITTER**. De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Voor mij is het wel wat anders of het € 100,00 is of € 2 miljoen, maar grote financiële consequenties kunt u op dit moment dus gewoon niet hardmaken. Dan moet u het ook niet zeggen.

De **VOORZITTER**. De heer Engberts.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Ja, wij waren niet de eerste indiener van de andere motie 'Fossiele reclame uit het straatbeeld', maar toch nog een opmerking daarover, want ik ben het niet eens met het standpunt van deze wethouder die zich beroept op de wettelijke grenzen, maar ik zal het ermee moeten doen. De wet stelt niets in de weg om wel meer te doen. De wet schrijft het minimum voor. Een stad die zo graag vooroploopt op heel veel terreinen. Dan denk ik: nou jongens, het is uiteindelijk het oordeel aan de raad, dit speelt in 2028. Ik zou zeggen, laten wij proberen om in 2028 eens een keertje voorop te lopen hiermee.

De **VOORZITTER**. U kunt verdergaan. Dan gaan we naar de wethouder Financiën.

De heer **VAN GILS** (d66) (wethouder). Dank u wel voorzitter. De laatste begroting van dit college en ook van mij. Weinig technische vragen, ook in de commissies. Dat beschouw ik, en dat breng ik dan bij dezen over, als compliment aan de ambtenaren die daar hard aan gewerkt hebben om dat te doen. Een paar algemene woorden en dan ga ik in op de moties die ingediend zijn. Als gezegd een meerjarig sluitende begroting. Er is een dip in het weerstandsvermogen voorzien, en ook bij de voorjaarsnota afgesproken. Overigens is die, als u goed gekeken heeft, in deze begroting iets minder groot dan die bij de voorjaarsnota was voorzien. Er zit één structureel exploitatiesaldo en daar hebben we het in de commissie ook over gehad. Dat heeft eigenlijk alleen maar te maken met het feit dat de middelen die het rijk verschaft heeft voor jeugdzorg incidenteel zijn toegekend met het volle besef en ook de toezegging dat daarmee de jeugdzorgbudgetten niet daarna kunnen krimpen. Want die zorg blijft nodig. Het is alleen niet aan een demissionair kabinet om dat meerjarig vast te leggen. Dat betekent dat ook de provincie dat vindt. Daarmee zijn wij dus in die zin volstrekt zonder risico's dat we in de categorie gezonde gemeenten zitten. We zijn trots, ook als je even kijkt naar andere gemeenten, hoe wij de tarieven gewoon alleen geïndexeerd hebben, met zoals u weet de uitzondering van een rioleringsplan dat al in de vorige periode is vastgesteld. We moeten een inhaalslag maken op riolering, dus die is 4,5%. Maar de corona-uitgaven blijven beheerst. Als je kijkt, en velen van u hebben daarover ook iets gezegd, los van meer generieke dingen in portefeuilles waar collega's ongetwijfeld meer over zullen zeggen, heeft dit afgelopen jaar ook wel enorm gestaan in het teken van de menselijke maat, Wijk aan Zet, hoe komen we uit het systeem en uit de politieke wereld, maar hoe komen we ook bij de Rotterdammers. We hebben hoge eisen gesteld aan transparantie. Dat zit voor een deel in hoe transparant we zijn in onze planning en control, hoe we zorgen dat onze dienstverlening verbeterd wordt, van apps beter, toegankelijkheid van de website, toegankelijkheid voor mensen met soms een gehoor- of een zichtbeperking. We hebben de discussies gevoerd over de WOB, de Woo en over de algoritmes. Dat is ook wel iets meer van: wat doe je eraan. Het heeft ook iets met intenties te maken. We zijn er voor de Rotterdammers, we zijn er voor de stad en daar moet de gemeente zich voortdurend rekenschap over geven. Sommigen van u hebben dat benadrukt. Wij hebben dat zowel bestuurlijk als ambtelijk erg proberen te doen. Dat brengt me bij een paar vragen die er waren, waar ik kort op in zal gaan voor ik naar de moties ga. De heer Simons. Het is denk ik in het debat al naar voren gekomen als het gaat over de targets van dit college, die bespreking vindt plaats bij het verantwoordingsdebat. Alle targets worden netjes opgehaald en begin 2022 kan ieder zijn oordeel geven over hoe het staat met de targets. Dat is nu dus iets te vroeg. Het plaatje hoe de jaarrekening eruitziet. We zijn op dit moment de 10-maands aan het maken. Er is geen indicatie dat het heel

anders zal zijn dan wat hier in de begroting staat. De heer Achbar moet ik op één punt toch wat weerspreken. U zei: u heeft de Rotterdamse economie aan zijn lot overgelaten bij corona. Dat vind ik een niet juiste kwalificatie. We hebben ongelofelijk hard gewerkt, zowel in regelingen, als het gaat om noodsteun verstrekken aan Ahoy, aan Blijdorp, aan coulance op het gebied van huur of huurkwijtscheldingen voor vastgoed. Belastingen zijn uitgesteld. Precario is door een besluit van uw raad er ook voor twee jaar af gehaald. Er is ongelofelijk gewerkt waar dat kon met het Coronaloket, ongetwijfeld zegt mijn collega Vermeij daar nog iets meer over, maar ik vind die kwalificaties dat we de economie aan zijn lot hebben overgelaten, geen recht doen aan wat er werkelijk is gebeurd. Zelfs u met sommige Koers van de stad-inbrengen hebt daar blijk van gegeven. Dan naar de moties. De eerste op mijn domein die ik tegenkom is nummer 22 van de SP over algoritmes en technologie; leg dat uit. Die omarmen we, omdat we dat feitelijk al vastgesteld hebben in de raad waar het ging over een algoritmeregister en een toelichting hoe die technologie gebruikt wordt. Als ik flauw ben zeg ik dat de motie overbodig is, want we zijn er al mee bezig, maar het kan geen kwaad om te zeggen dat we hem omarmen, omdat we dat ook daadwerkelijk doen. Motie 40, ‘Sint-Joris tegen de draak’, om geen smartphones van Chinese komaf beschikbaar te stellen aan ambtenaren. Die ontraden we. Ten eerste zijn toestellen een beetje een mix. Welke componenten zitten er in, wat is Chinees en wat niet. Ten tweede hebben we hier de lijn dat we alleen maar diensttelefoons verstrekken en dat zijn iPhones en andere met use your own device, daar werk je alleen maar en krijg je alleen maar toegang tot je bedrijfsgegevens in onze Citrix-omgeving en die zijn beschermd en beveiligd. Dus daarom doen we dat niet. Motie 41, ‘Laat de OZB-sneeuwbal geen lawine worden’ ontraden we, omdat dat suggereert dat je heel selectief beleid zou kunnen maken over OZB voor kleine en middelgrote ondernemingen. Er wordt zoals altijd aan het eind van een periode een ambtelijke nota gemaakt over belastingen en tarieven met alle opties die er voor een volgende periode gemaakt worden. Daar kan dit dan in meegenomen worden, maar het beeld dat je heel selectief zou kunnen zeggen: voor mensen met minder geld hebben we andere tarieven, daar voorziet de wet gewoon niet in. Motie 53 van de Partij voor de Dieren, ‘Geen gemeentelijke middelen naar Feyenoord City’ moeten we ontraden. Volgens mij hebben we de discussie al eerder gevoerd. Dit gaat om middelen, zeg maar onze apparaatskosten voor alles wat met Feyenoord City te maken heeft. Dat loopt van de Raad van State, gebiedsontwikkeling, getijdenpark, al die dingen, dat zijn onze kosten. Die staan hierin begroot en ongeacht de toekomst van het stadion blijft dat ook de komende tijd nodig. Voorzitter, dan zijn er nog een paar moties die nog niet ingediend zijn. Of ik ben wat prematuur om daar al iets over te zeggen, of ik kan daar al wel wat over zeggen omdat ze ingediend zijn als u me dat toestaat. Dat is misschien het meest praktisch. De motie van DENK, ‘Neem klokkenluiders in bescherming’.

De **VOORZITTER**. Voordat u verdergaat wil de heer Van der Velden een vraag stellen.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Dank u. Even over de motie over Feyenoord City. U zei letterlijk dat die kosten de komende tijd nog nodig zijn. Wat verstaat u onder de komende tijd?

De heer **VAN GILS** (d66) (wethouder). Nou, linksom of rechtsom, de gebiedsontwikkeling van dat hele gebied vraagt ambtelijke coördinatie. Dat gaat over BO MIRT, over keerlussen, over park-and-ridevoorzieningen, over de bestemmingsplannen, alles wat in dat gebied gaande is. Daar zijn tientallen mensen in de organisatie mee bezig, niet allemaal fulltime, maar er is een wat beperktere groep mee aan de gang. U doet geen recht als u zegt dat dat over het stadion gaat. Dat gaat over dat hele gebied dat ongeveer van Kreekhuizen loopt tot aan het Mallegat, om het zo maar te zeggen. Daar zal ook op woningbouw, of de Rozenknoop of op al die andere terreinen, dat werk gaat gewoon door. Ook al zou er niet

een stadion komen, dan nog zou dat betekenen dat het werk doorgaat, al was het maar dat er dan een ander plan voor dat stuk van het gebied zou moeten komen. Hij mist dus grondslag om te denken dat dat geld niet meer nodig zou zijn of dat die mensen niet meer nodig zouden zijn.

De **VOORZITTER**. De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Dank u. Maar het is altijd verkocht aan de gemeenteraad dat de gebiedsontwikkeling alleen mogelijk was met de komst van een nieuw stadion. Als dat nieuwe stadion straks heel terecht in de prullenbak wordt gesmeten, dan gaan ten eerste bij mij de vlag uit. Maar ten tweede, dan houdt dat toch ook gewoon op?

De heer **VAN GILS** (d66) (wethouder). Ik heb u net geprobeerd uit te leggen dat dat niet het geval is, tenzij u zegt: we doen er helemaal niets meer, we laten het erbij liggen de komende vijf of tien jaar, maar dan hoor ik dat graag donderdag. Als ik dan door mag voorzitter, de motie van DENK in concept, ‘Neem klokkenluiders in bescherming’. We hebben aangegeven bij de discussies over integriteit dat we ook kijken naar de toegankelijkheid voor melders om dingen te melden, zowel van buiten als van binnen en ook voor klokkenluiders duidelijk te maken wat hun status is. Daar kunnen we hem in meenemen, dus in die zin is er geen bezwaar tegen deze motie. De motie ‘Maak ruilen van feestdagen mogelijk’ moet ik ontraden. Vorige week hebben wij een concept-cao of een cao-onderhandelaarsakkoord gemaakt. Daar staat alles rondom feestdagen en verlofdagen in. Dat is geharmoniseerd omdat dat een ratjetoe was door heel Nederland. Het gaat over 180.000 ambtenaren. Dan is het nu niet handig om als gemeente als eerste te zeggen: wij gaan weer iets nieuws toevoegen aan dat geheel. We hebben afgesproken om dat niet te doen. Ik zag nog een motie langskomen, als u die in zou dienen, ‘Toegankelijker stadhuis voor slechthorende Rotterdammers’. De optie die u kiest om meer te doen, dat zullen wij niet doen. Het is uitgeprobeerd en het werkt niet met één speciale balie. We hebben wel gewoon mobiele tools, waarin versterkt kan worden, waardoor mensen wel geholpen en goed bediend kunnen worden in de stadswinkel als ze een gehoorprobleem hebben. Dat werkt goed. Dat was de beantwoording van de moties voorzitter.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. Wethouder Kasmi. Ik zou ook willen dat wethouder Kurvers inmiddels binnenloopt.

De heer **KASMI** (d66) (wethouder). Ja voorzitter, ik heb op mijn portefeuille maar drie moties binnen gehad tot zover. Eén motie van NIDA over StreetArt, motie 4. Die kan ik helaas niet omarmen, omdat het echt gaat over het geven van een opdracht aan kunstenaars. Wij vanuit de gemeente, vanuit de overheid, hebben de lijn dat we ons nooit bemoeien met kunstuitingen van kunstenaars. Daar willen we ze geheel vrij in laten. Anders denk ik dat elke partij allerlei wensen heeft richting de kunstenaars voor een kunstwerk. Dat doen we dus niet.

De **VOORZITTER**. Ik laat een wethouder graag uitspreken. De heer Van Noppen.

De heer **VAN NOPPEN** (nida). Dat wilde ik voorkomen, want we hebben die motie niet ingediend. We hebben die uiteindelijk teruggetrokken.

De heer **KASMI** (d66) (wethouder). Ah, die is uiteindelijk teruggetrokken. Excuus.

De **VOORZITTER**. Ik zou soms graag over een zesde zintuig willen beschikken.

De heer **KASMI** (d66) (wethouder). Dan had ik het niet helemaal goed begrepen. Excuus. Maar om die reden zouden we hem uiteindelijk hebben ontraden. Dan motie 63 van mevrouw Verkoelen, ‘Onderzoek naar cultuurwensen voor ouderen’. Ik check even, die is ingediend? Oké. Deze motie is overbodig, want wat u vraagt doen wij eigenlijk al. Ik zal daar even wat nadere toelichting op geven. We werken met het culturele-doelgroepenmodel. Hier zijn ouderen ook al onderdeel van. Daarnaast sluiten we via de lokale culturele programmering, via Cultuur Concreet, juist ook heel erg aan bij de behoeften en vraag van bewoners en van verschillende wijken. Daar maken dus uiteraard ouderen ook onderdeel van. Er zijn ook ontzettend veel culturele instellingen die juist ook ochtend- en middagprogramma’s aanbieden om deze doelgroep te bedienen. Daarmee is die motie dus overbodig, omdat we al goed in het vizier hebben wat deze mensen willen en hoe we ze daarin kunnen tegemoetkomen. De laatste motie is motie 64, ook van 50PLUS. Die roept op om te bewerkstelligen dat alle stadsparken vrij blijven als terrein voor evenementen en festivals. Is die ingediend? Ik check het voor alle zekerheid even. Die moet ik ontraden. Dat is omdat we natuurlijk eerder met u als raad al in grote meerderheid hebben vastgesteld dat we die festivals ook in de parken willen hebben, dus het is ook een opdracht van u aan mij. We hebben daar vorig jaar of iets langer geleden uitvoerig met elkaar over gesproken en daarin hebben we ook een aantal verbeteringen doorgevoerd, juist ook om te kijken of we die parken zoveel mogelijk kunnen ontlasten. Ik heb daar ook bij gezegd, ook in de actua richting de heer Van der Velden die daarover ook al aan de bel had getrokken, wat we allemaal doen aan extra maatregelen, maar de consequentie van deze keuze is wel dat parken ook de volgende dag en misschien de dagen daarop er iets minder goed bij liggen. Dat is wel een gegeven. Maar dit is wel wat we met elkaar hebben afgesproken. Voorzitter, dit waren de moties op mijn portefeuille.

De **VOORZITTER**. Dank u. Dan gaan we naar wethouder Kurvers.

De heer **KURVERS** (vvd) (wethouder). Dank u wel voorzitter. Ik moest even het knopje zoeken want de melk van de voorzitter stond erbovenop, sorry. Het was door wethouder Karremans al gezegd, dit was misschien wel de snelste begrotingsbehandeling in de geschiedenis van de gemeenteraad van Rotterdam. Dat betekent ook dat ik bij mijn moties en amendementen die ik straks ga opnoemen, de benummering er niet bij heb. Want die zijn er bij mij in het systeem niet bij gekomen, dus ik zal het doen met de titel. Er is veel gezegd over wonen. Wij hebben in de commissie uitgebreid gesproken over wonen, vrij recent, bij de vorige rapportage Woonvisie en wij spreken elkaar er volgende week weer over. Het is ook gewoon een heel gemengd gevoel, laat ik dat hier zeggen. Aan de ene kant zijn we trots op de bouwopgave die we met elkaar hebben losgetrokken. Aan de andere kant is het zo’n manifest maatschappelijk thema dat iedereen raakt, dat je daar nooit genoeg aan kan doen. We blijven doen wat nodig is en we blijven de schouders eronder zetten en we gaan ook zeker niet stilzitten de laatste maanden van dit college. We blijven doorgaan, ook met de opkoopbescherming die eraan komt. Dat alvast als voorschot op de bespreking volgende week. Er is één amendement, en dat behandel ik eerst, over het vergroten en vasthouden van de betaalbare woningvoorraad. Het voegt de definitie van betaalbaar toe, maakt duidelijk dat dat sociaal en koop is. Dat amendement kan ik omarmen. Ik wil er ook een toelichting bij geven. Wij sturen op de grondexploitatieportefeuille van de gemeente door aan de ene kant deze monitor met meerjarenperspectief te hebben. Daarmee kijken we naar de effecten en risico’s die we binnen deze grondexploitatie van de gemeente lopen en we proberen daar ook lessen uit te trekken, zodat u niet met grote financiële wisselingen komt te staan. Dat is ook de basis om vervolgens onze risicoreservering te maken. Dat is een objectief instrument. Ongeacht de kleur van de wethouder of de politiek, moet u gewoon de monitor krijgen zoals die is. Ik hecht er zeer aan om die kanttekening te maken. In het verleden is besloten: we laten dat vaststellen door de raad. Ik merk dat dat ook wat discussie oplevert over de

interpretatie van het een en ander, maar het is een objectief instrument en voor mij is dit ook wel aanleiding om nog eens goed te kijken naar de cyclus die wij met elkaar hebben om te sturen op die grondexploitatieportefeuille, maar met dit amendement kan ik goed leven en dat kan ik omarmen. Motie 10, ‘Een gratis dakscan voor verenigingen van eigenaren’. U maakt de koppeling terecht met de dakscan die er is voor bedrijven en bedrijventerreinen. Daar is het een succes en past het ook goed bij de doelgroep en trekt het hen over de streep om iets aan verduurzaming te gaan doen. Dat heeft u goed gezien. Tegelijkertijd is de opgave van verenigingen van eigenaren in Rotterdam heel divers en groot en dat zit niet alleen in het benutten van daken. Soms zit het ook heel praktisch in het überhaupt actief krijgen van een vereniging van eigenaren, het financieel op orde krijgen van een vereniging van eigenaren, een meerderheid in je vereniging van eigenaren krijgen om te voldoen aan het uitvoeren van je achterstallig onderhoud om maar wat te noemen, iets aan je balkons te doen die misschien wel op instorten staan. Het is een heel andere problematiek dan we bij de bedrijven zien. We achten dit instrument dan ook minder inzetbaar of toepasbaar op verenigingen van eigenaren an sich, ook omdat we daar de afgelopen jaren wel flinke stappen hebben gezet. Dus ook bij NPRZ nemen we bij Steigers op Zuid verduurzaming nu steeds meer mee in de aanpak, in de pilot Aardgasvrij in Bospolder-Tussendijken hebben we aandacht voor verduurzaming en een VvE-aanpak, maar waarbij we ook echt beginnen no regret, van onderaf, met de VvE zelf, wat er allemaal nodig is om je VvE actief te krijgen en daar hoort ook verduurzaming bij. We hebben ook procesbegeleiders, isolatiesubsidie, een leenfaciliteit voor VvE’s, ook op het gebied van verduurzaming. Deze motie heeft bovendien geen dekking en om die reden zou ik hem ook willen ontraden. Motie 16A, ‘Volle focus op studentenhuisvesting’. Dat doen wij natuurlijk graag. We hebben een studentenakkoord. Ik zie dat ik een interruptie heb.

De **VOORZITTER**. De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Voorzitter, het is nieuw voor mij dat een college een motie ontraadt omdat er geen dekking voor is. Dat is natuurlijk een bijzonder raar argument om een motie te ontraden. Als dat het enige argument is, snap ik het niet helemaal.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **KURVERS** (vvd) (wethouder). Er zijn twee argumenten. Ten eerste hebben wij serieuze twijfels of dit ook succesvol toepasbaar is op VvE’s gezien de veelsoortigheid van de problematiek die we hebben en het brede pakket aan maatregelen dat we al hebben. En dan is het dak er een van. Maar het niet hebben van een dekking onder een motie is altijd een reden om een motie te ontraden. Dat is volgens mij gewoon bon ton in deze gemeenteraad. Ik zou zeggen dat het een extra ondersteuning is van de reden waarom we het niet zouden kunnen op dit moment en ook niet zouden willen.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Nou ja, dat is helemaal niet bon ton in deze gemeenteraad. Dat is helemaal niet bon ton. Als je een motie indient, hoef je helemaal niet elke keer een dekking erbij te doen, dus dat is niet waar.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **KURVERS** (vvd) (wethouder). Mijn beleving is dat dat het wel is. Ik heb inhoudelijke redenen en ik heb financiële redenen om deze motie te ontraden.

De **VOORZITTER**. De heer Lansink.

De heer **LANSINK-BASTEMEIJER** (vvd). Voorzitter, ik zou het de heer Van der Velden willen meegeven dat het in deze raad wel degelijk normaal is om wanneer u een motie indient die geld kost dat u dan ook met een dekking komt, want dat zult u toch aan moeten geven. We hebben niet het geld tot in de eeuwigheid overal liggen. Want wat gaat u dan minder doen? Ten koste waarvan gaat u het dan doen? Een motie die geld kost. Dan komt u maar met een amendement waar u het van punt A naar punt B verschuift, maar zomaar even gratuit een motie indienen, dat gaat natuurlijk niet.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Dat is echt flauwekul wat nu hier wordt gesteld. We hebben vandaag 62 moties. Dan zou er dus bij al die moties een financiële dekking moeten komen. Ten tweede is mij helemaal niet gevraagd om een financiële dekking. Dus het wordt al ontraden zonder dat er überhaupt informatie gevraagd is. Ik zou toch dan wel graag van de voorzitter van deze raad willen horen dat het hier kennelijk gebruikelijk is om bij een motie een financiële dekking in te leveren. Want dan houdt het gewoon op. Dan houdt dus politiek met idealen op, want dan kun je dus eigenlijk nooit meer een motie indienen.

De **VOORZITTER**. Het is een goed recht van u om een motie in te dienen, ook zonder dekking. Het is ook het recht van de politiek om daarmee om te gaan zoals de politiek dat ook wenselijk vindt. Maar het is uw goed recht om altijd een motie in te dienen, ook zonder financiële dekking. Wethouder.

De heer **KURVERS** (vvd) (wethouder). Dank u wel. Ik was gebleven bij ‘De volle focus op studentenhuisvesting’, motie 16A. Die roept op om de maatregelen in het studentenakkoord ook goed ter hand te nemen en ook een extra stapje te zetten om iets te doen aan die studentenhuisvesting. Ik denk dat we hier ook een serieuze grote maatschappelijke opgave hebben met elkaar. We hebben een akkoord. Het mooie daarvan vind ik dat dat niet alleen met de universiteit is, maar ook met de hogescholen en onze mbo-instellingen en dan niet alleen met de besturen maar ook een afvaardiging van de studenten. We hebben met ze afgesproken dat we inzichtelijk gaan maken wat de behoefte is aan studentenhuisvesting. Dat is ook iets waar ik de universiteit, de hogescholen en mbo-instellingen bij nodig heb en dan gaan wij als stad ons stinkende best doen om ervoor te zorgen dat de huisvesting er komt. Wat ik daarbij wel wil aangeven, is dat wij met de exercitie bezig waren, maar dat door corona alle studiejaren natuurlijk ook door elkaar zijn geschud. Er kwam een behoefteraming die wij hadden gemaakt, maar die werd niet herkend aan de andere kant omdat de behoefte hoger leek te liggen. We zijn dat nu dus opnieuw met elkaar aan het doen. Ik wil toch ook wel meegeven, als je nu ziet wat er bijvoorbeeld in Kralingen gebeurt in termen van overlast, dat het heel belangrijk gaat worden om ook goed te spreiden door de stad, complexen te hebben waar het ook gaat om betaalbare studentenhuisvesting, het liefst bij onze studentenhuisvesters als corporaties. Ik vind ook, laat dat ook gezegd zijn, dat we bij de universiteit en met name bij de hogeschool een toename zien van buitenlandse studenten die hierheen komen. Dan vind ik dat zij daarin ook zelf een verantwoordelijkheid hebben. In de prognose, maar ook in de plek waar zij landen in de stad. Dat kan niet iets zijn dat alleen door de stad wordt opgelost. Maar deze motie kan ik omarmen. Motie 23 van de SP, ‘Op weg naar een bewonersvisie’. U wilt in deze motie een aantal dingen doen. De Woonvisie van tafel halen en voor nieuw woonbeleid samen met allerlei wijkraden, bewonerscommissies et cetera om tafel gaan om een nieuwe verkenning te maken. Ik zou deze motie willen ontraden, omdat die woonvisie niet alleen gaat over de aantallen waar u weer een discussie over de definitie heeft gevoerd vandaag, maar vooral ook over verduurzaming, over langer thuis wonen, over iets doen voor onze senioren, over iets doen voor jongeren, over experimenteerruimte. Dat zijn doelen die we volgens mij allemaal omarmen met elkaar. We maken juist een slag met objectieve cijfers in de regio en monitoring om steeds preciezer in de gaten te houden hoe die woningvoorraad zich

ontwikkelt. Daar spreken we elkaar volgende week over. Tot slot is er in het verleden al een motie aangenomen, ‘Samen stad maken’, die juist ook oproept tot participatie bij bouw en nieuwbouwprojecten en die is ook verankerd in het Bouwakkoord. Deze motie zou ik dus willen ontraden.

De **VOORZITTER**. Mag ik u even onderbreken? Het valt mij op dat de SP bij dit deel van de vergadering niet aanwezig is. Het is een goed gebruik dat we in deze raad naar elkaar luisteren, niet alleen in de eerste of tweede termijn, maar dat we ook luisteren naar de reactie van het college. Ongetwijfeld zullen er redenen voor zijn dat het niet het geval is, maar ik vind het wel spijtig dat de SP-fractie bij dit onderdeel van de raadsvergadering niet aanwezig is. Ik wil dat toch even aangetekend hebben. U kunt verdergaan.

De heer **KURVERS** (vvd) (wethouder). Dank u wel voorzitter. Dan kom ik bij motie 34 van Leefbaar Rotterdam. Die wil een prijs voor de beste en voor de slechtste huisbaas van Rotterdam. Ik denk dat als het gaat over de opgave en de wanpraktijken die wij in de stad zien, dat wij dan echt aan dezelfde kant staan. We hebben niet voor niets een heel Actieprogramma Goed Huren en Verhuren in het leven geroepen. We hebben niet voor niets een vergunningenstelsel ingeroepen in de hele wijk. We zijn niet voor niets bezig met de rol van marktmeester. We laten het er niet bij zitten, we gaan ons er vrolijk tegenaan bemoeien. Een sterke en zichtbare overheid op straat met extra inspecteurs van Bouw- en Woningtoezicht. Dat is wat we allemaal doen. We hebben in die exercitie van Goed Huren en Verhuren ook gekeken of je met een zwarte lijst kunt werken, en dat is echt juridisch ook afgeraden omdat je dan met criteria moet gaan werken en je daar ook verantwoordelijk voor gehouden kan worden. Deze motie gaat nog een stap verder en doet daar een prijsvraag bovenop. Die moet ik dus echt ontraden. Ik wil u wel daarbij benadrukken dat er nu wetgeving in de maak is: goed verhuurderschap. Dat hopen wij volgend jaar, het liefst zo snel mogelijk zeg ik maar, maar ik denk medio of eind volgend jaar te verwachten en hopelijk, zoals het er nu uitziet, gaat die wetgeving mogelijkheid bieden om te gaan werken met publicatie van de lijst van goede verhuurders. En als die wettelijke mogelijkheden er liggen, dan kan ik u vast verklappen dat wij die ten volle gaan benutten om in onze stad te doen wat nodig is. Maar deze motie zou ik voor dit moment willen ontraden. De motie ‘Waarborgen huurrechten student’ is eigenlijk een voortzetting van de discussie die wij in de commissie al hebben gehad, het effectief en efficiënt inzetten van de huurteams. Dat doen we graag en ik denk ook dat daar ruimte voor is. Wij zien ook dat die studenten op dit moment, zeker bij die hausse aan het begin van het jaar, in de verdringing komen. Dat moeten we natuurlijk niet willen. We hebben die huurteams, dus deze motie zou ik van harte willen omarmen. Motie 68, ‘Onderzoek naar seniorenwoningen’, wil eigenlijk een onderzoek naar de hoeveelheid seniorenwoningen en geschikte locaties in deze stad. Deze motie is overbodig. Wij hebben vijf locaties in de stad waar we ook echt tenders gaan doorlopen. Ik heb de toezegging gedaan aan de heer Engberts dat we daarover rapporteren, dus over die tenderlocaties in de stad. Dat gaat dus om gemeentelijke grond die we gaan inzetten. Er is eerder ook een motie aangenomen om juist dit onderzoek te gaan doen naar de behoefte in dat midden- en hogere segment. Die motie is nu in uitvoering, in uitwerking. Daar zullen wij ook over rapporteren bij de voortgangsrapportages, dus deze motie zou ik willen ontraden. Dan heb ik een aantal moties van DENK, maar zonder benummering. De eerste is ‘Geen selectie van huurders en kopers meer op basis van opleidingsniveau’. Het is natuurlijk de kunst om in een stad een goede mix te hebben van woningvoorraad, woningtypologieën, woonwensen van en voor iedereen. Daarbij hoort ook dat partijen zelf een keuze kunnen maken over wie zij toelaten in hun woonconcept. Denk bijvoorbeeld ook aan het geliefde Actieprogramma Wooncoöperaties in uw raad, waar wooncoöperaties zelf bepalen wie en wat zij toelaten, want dat is het kenmerk van de coöperatie. We zijn nu juist experimentele woonvormen aan het faciliteren. Ook de studentenhuisvesters in de corporatiesector hebben

projecten waar ze juist selecteren op opleidingsniveau, omdat je een bepaald woonmilieu wilt creëren met elkaar. Deze motie zou ik dan ook willen ontraden.

De **VOORZITTER**. De heer Achbar.

De heer **ACHBAR** (denk). Ja voorzitter, ik zou graag een verhelderende duiding willen hebben van het creëren van een woonmilieu. Tot zover ga ik met u mee. Maar waarom zou het variabele opleidingsniveau daarin dan zo bepalend kunnen of moeten zijn?

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **KURVERS** (vvd) (wethouder). Dank u wel. Even mijn persoonlijke ervaring. Ik heb een gecombineerde brugklas gehad, en op het moment dat daar een scheiding kwam in havo-vwo en andere, werd dat ook een andere klas, een andere setting en een ander leerklimaat. Wat je bijvoorbeeld ziet bij een project als … want daar komen de schriftelijke vragen ook vandaan, die willen heel graag een mix hebben van mensen die een bepaalde samenleving hebben, ook de gemeenschappelijke ruimtes delen en daar een bepaalde levensstijl bij hebben en dan is dit een variant om daarop te selecteren. Net zoals men voor seniorenwoningen senioren kiest, zijn er coöperatieve woonvormen die heel erg op de coöperatieve gemeenschapszin en de achtergrond van mensen kijken. En dat gebeurt bij corporatiecomplexen trouwens van Stadswonen. Dit is dus iets wat gewoon kan, wat gewoon mag, en deze motie zou ik willen ontraden.

De heer **ACHBAR** (denk). Ja voorzitter, ik hoor daar gewoon een gevaar in, waardoor je mensen zou kunnen uitsluiten. Want eigenlijk zegt u: iemand met een bepaald opleidingsniveau zou bijvoorbeeld niet mee kunnen doen aan het delen van een gedeelde ruimte. Of andere vormen. Daar neigt het naar.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Een punt van orde voorzitter. Ik zou heel graag ook aan het debat deelnemen, maar ik weet niet welke motie dit is en of die al is ingediend.

De heer **ACHBAR** (denk). Als die besproken wordt, is hij ingediend.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Maar dat was daarnet niet.

De **VOORZITTER**. Maar hij heeft geen nummer. Misschien kunnen we geholpen worden om te achterhalen welk nummer het is. Hoe heet de motie?

De heer **KURVERS** (vvd) (wethouder). ‘Geen selectie van huurders en kopers meer op basis van opleidingsniveau’.

De **VOORZITTER**. Het begint met Geen. Misschien is dat gemakkelijk te vinden, voor de assistentie aan de kant van ons ambtelijk apparaat. Ik denk dat het handig is als u nog even wacht. We checken nog even met de fractie van DENK om die moties nog even bij mij in te dienen. Dan krijgen ze een nummer en dan kunt u ze straks alsnog van advies voorzien. Mijnheer Achbar, misschien kunt overleggen met de heer De Bondt over welke moties nu wel en welke moties niet deze kant uit komen. Als u ze dan vervolgens aan mij overhandigt, dan krijgen ze een nummer. Dan gaan we eerst luisteren naar wethouder Bokhove.

Mevrouw **BOKHOVE** (gl) (wethouder). Dank u wel voorzitter. Er zit een enorm tempo in vandaag. Dat zal iedereen goed doen. Ik houd het vast, want ik begin meteen. Ik schiet door naar motie 11, ‘De verkeersaso’s op de bon’. Dat is naar aanleiding van onze succesvolle

overlastaanpak van de verkeersaso's, het zomeroffensief van deze zomer. Nou, prima om daar lessen uit te trekken en verder onderzoek naar te doen en daarvan de bevindingen weer mee te nemen voor de volgende zomer en ook om verkeersaso's tegen te gaan. Die wil ik dus omarmen. Dan is er motie 15 van D66. Daar is volgens mij net een nieuwere versie van ingediend. Deze versie moet ik ontraden. Jongerenhubs voor en door de wijk. Met de titel ben ik het helemaal eens. Dat is ook hoe de jongerenhubs zijn opgezet. Want door onze gesprekken met jongeren, in corona, wisten wij dat zij meer perspectief nodig hadden. Daar hebben wij de 'Rotterdam. Sterker Door.'-jongeren-herstelaanpak voor opgericht. Daar hebben we extra budget, ook van het rijk gekregen maar ook zelf bijgelegd, om te zorgen dat zij weer perspectieven hebben. En een van de zaken die de jongeren naar voren brachten is: betrek ons erbij, laat ons ook initiatieven nemen en zo zetten wij ook samen met hen die jongerenhubs op. Dus de jongerenhubs maken wij met, voor en door jongeren in de wijken. We hadden de ambitie om er vier op te richten: noord, oost, zuid, west. Goed verspreid over de stad. En hen daar dus vooral ook bij te betrekken om daar zelf invulling aan te geven. Dat deel van de motie is juist de aanpak. Inmiddels is het zo succesvol dat we niet vier jongerenhubs hebben, maar negen, want de jongelui hadden de smaak te pakken, maar ook de welzijnsaanbieders zagen hoe belangrijk het is om talenten van jongeren en perspectief aan te moedigen en op welke manier dat goed werkt. Dus we hebben dat recent besproken in de commissie ZOCS, samen met WIISA, en daar ook een evaluatie van gehad. De commissieleden zeiden: ga vooral zo door. Inmiddels is er een motie ingediend die vraagt: kun je die jongerenhubs expliciet verbinden met de preventieve veiligheidsaanpak, waardoor ook risicojongeren worden bereikt? Nu zijn de risicojongeren andere jongeren dan die we proberen te bereiken met talentonwikkeling en ook perspectief bieden. We proberen ook echt depressie bij jongeren te voorkomen, die eenzaamheid te voorkomen. In de risicogroep zitten jongeren die in aanraking zijn geweest met politie en justitie en waar we heel andere programma's voor hebben om hen goed te begeleiden. Natuurlijk kan het in sommige gevallen samengaan dat een risicojongere ook gebruikmaakt van de hub, maar om die doelstellingen aan elkaar te koppelen, dan zijn we eigenlijk aan het voorschrijven hoe de jongeren hun opzet moeten doen en hoe zij dat moeten vormgeven. Bovendien zitten daar dan ook weer risico's aan. We kunnen niet de jongerenhub tot oplossing of een soort duizenddingendoekje maken van alle problemen. Dat zou ik echt jammer vinden, want dan gaan we voorbij aan die inzet die de jongeren hebben voor hun eigen talentontwikkeling.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Zeegers.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66). Ja dank u wel. Ik kan de wethouder volgen in haar betoog. Ik ga daar nog even goed naar kijken. Laat ik dat maar even zo zeggen. Mogelijk komen we met een kleine aanpassing.

Mevrouw **BOKHOVE** (gl) (wethouder). We waren ook nog een beetje in overleg over deze motie. Dan mag ik misschien meteen nog een paar andere argumenten aangeven in een nieuw aangepaste motie. In het tweede deel van het dictum staat: aansluiting en samenwerking met lokale initiatiefnummers als nadrukkelijke voorwaarde op te nemen in de aanbestedingen. De aanbestedingen zijn inmiddels gepubliceerd, dus dat kan niet meer. Het derde deel, samen met initiatiefnemers op zoek gaan naar jongeren. Wat ik belangrijk vind is dat die jongerenhubs goed onder de aandacht worden gebracht. Ik denk dat dat een interessant onderdeel is van de motie, hoe we zorgen dat we nog meer jongeren bereiken dan we al doen, dus dat is een interessant onderdeel van de motie. We hebben een aanspreekpunt, juist vanuit 'Rotterdam. Sterker Door.' is dat interessant. Rapporteren aan de raad, ja dat doen we met regelmaat. Zo hebben we dat recent ook besproken, maar op het moment dat we bijvoorbeeld weer kijken hoe we dat verder onder de aandacht kunnen brengen, zullen we dat dan ook meenemen in de raad. Maar de motie zoals die nu is,

voorziet eigenlijk op meerdere punten niet helemaal in de talentontwikkeling binnen die jongerenhub. Dus op deze manier moet ik deze motie ontraden, wat niet zegt dat ik niet opensta voor een nieuwere versie.

De **VOORZITTER**. De heer Engberts.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Ook bij deze zit ik te puzzelen waarover we het nu precies hebben, want volgens mij zit in ons systeem nog de oude en begrijp ik dat het derde dictum, om wijken waarbij het voorzieningenniveau het laagst is, het eerst te voorzien van jongerenhubs, inmiddels geschrapt is in de motie. Het werd net weer interessant.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66). Ja, daarom ben ik zelf ook heel even verrast door de beantwoording van de wethouder. Dan denk ik dat het er vast aan ligt dat wij mogelijk een verkeerde hebben ingestuurd, maar ik denk: laat ik het even goed uitzoeken en een verbeterde versie indienen.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Bij de eerste versie, die ik voor me heb, dacht ik inderdaad: deden we dat niet al? Maar juist dat derde dictum vonden we interessant, om te kijken waar het voorzieningenniveau het laagst is, maar ik krijg via de app nu een nieuwe versie en daar staat dat niet meer in, dus kennelijk moeten we nog even met elkaar schaven.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Zeegers.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66). Ja precies, want dat onderdeel leek mij ook van belang. Maar nu zijn er verschillende versies en ik trek het boetekleed gelijk aan. Dus wij komen met een nieuwe.

De **VOORZITTER**. We hebben nog een tweede termijn. Wethouder.

Mevrouw **BOKHOVE** (gl) (wethouder). We gaan echt sneller dan het geluid. Dan is er motie 17 van D66, ‘Aan het einde van de tunnel komt de metro’. In de commissie heb ik u toegezegd dat op het moment dat er activiteiten kunnen worden georganiseerd met oud en nieuw en er bijvoorbeeld vuurwerk is, dat wij dan ook zullen zorgen dat de metro rijdt. Dat vond ik een verstandige motie. Maar dat is natuurlijk allemaal wel onder het voorbehoud dat er activiteiten zijn, dus ik omarm hem met het voorbehoud van de coronaregels op dat moment. Motie 38 van Leefbaar Rotterdam, ‘Oormerk het geld voor de jeugdzorg’, daar hebben wij in de commissie al over gesproken. Geld voor jeugdzorg blijft naar zorg gaan, want het geld dat we eigenlijk al gereserveerd hadden vanuit onze algemene middelen om te zorgen dat de jeugd voldoende zorg kon krijgen in Rotterdam, hebben we netjes aangevuld met dat geld. Wij zorgen ook meteen dat dit geld ook naar de toekomst voor zorg beschikbaar blijft, omdat we dat in de bestemmingsreserve voor zorg en jeugdhulp hebben gedaan. Die moet ik dus ontraden want die is overbodig. Dat heb ik al toegelicht in de commissievergadering. Dan is er een motie ‘Parkeervergunning voor agenten’. Er is een andere motie, die heet ‘Geen gezeik, iedereen rijk’. Daar wordt in samenwerking tussen de gemeente en politie gewerkt aan oplossingen voor politieagenten. Dat gaat dan niet over individuele parkeervergunningen als waren het bewonersvergunningen, maar om slim werkgeversparkeervergunningen te combineren met bijvoorbeeld plaatsen in de parkeergarages, zodat daar bijvoorbeeld ook dubbel gebruik van is, afhankelijk van verschillende diensten. Dus deze moet ik ontraden. Dit systeem bestaat niet en er is een andere motie die eigenlijk in hetzelfde probleem voorziet en waar we al erg ver mee zijn. Dan is er de motie ‘Eerlijk zullen we alles delen, zowel de lusten als de lasten’. Dat gaat over precario, voor de free-floating scooters en fietsen. Bij de invoering van precario is besloten

dat dat over vaste zaken zou gaan in het algemeen, om het niet nodeloos ingewikkeld te maken. Als jij iedere keer een aanvraag moet doen voor verschillende locaties of voor verschillende onderdelen, zou dat een heel ingewikkelde systematiek worden en daarvoor is niet gekozen bij invoering van precario. De hoofdregel is dus dat je alleen precario kunt heffen voor voorwerpen die de gemeentegrond belasten, vast op een permanente plek. Als je dit op een of andere manier al anders zou kunnen gaan organiseren, dan moet je dat ook voor alle categorieën doen. Dan moet je dat ook voor alle vervoersmiddelen doen. Want het is ook altijd alles of niets. Dus als je het voor een deelfiets wilt regelen, moet je het ook meteen voor een aanhanger doen of voor een deelbusje, dus ook voor alle andere vervoermiddelen. Deze motie wil ik dus ontraden. We grijpen overigens wel naar alle andere middelen die we tot onze beschikking hebben om te zorgen dat er geen hindergevend of overlastgevend parkeergedrag door deelfietsen en deelscooters wordt gedaan. U weet dat we inmiddels ook een beboetingsysteem daarvoor in het leven hebben geroepen. Dan is er een motie, en die staat inmiddels in het systeem, ‘Onderzoek naar verkeersveiligheid voor ouderen’.

De **VOORZITTER**. De heer Segers-Hoogendoorn.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Mag ik de wethouder vragen om te proberen de nummers te blijven noemen, want ik word nu helemaal gek van het refreshen. Dank, het helpt.

Mevrouw **BOKHOVE** (gl) (wethouder). Excuses. ‘Parkeervergunningen voor agenten’ was nummer 39. En ‘Eerlijk zullen we alles delen’ is nummer 42. ‘Onderzoek naar verkeersveiligheid voor ouderen’ is nummer 69. Er roept nog niemand bingo. ‘Verkeersveiligheid voor ouderen’ wil ik ontraden, want u weet dat wij daar permanent aandacht aan besteden, zowel voor de looproutes door de wijken, die dan ook geschikt zijn voor ouderen, ook met rollators maar ook voor voetgangers met kinderwagens. U weet dat we de plusroutes, de dementieroutes hebben gedaan. Vanuit heel veel zaken en vanuit die looproutes vliegen we de bereikbaarheid op straat aan. U weet dat we ook al heel veel aandacht hebben besteed aan het veilig fietsen voor ouderen, dat we cursussen geven, veilig doortrappen, trainingen voor de e-bike, het uitdelen van fietsspiegels voor mensen die wat moeilijker achterom gaan kijken, dat we voorlichtingsgesprekken doen, dat allemaal vanuit het Fietskoersprogramma. U weet dat we bij de Openbare Ruimte Rotterdamse Stijl ook nog een keertje de ontwerplijnen hebben aangepast. We gebruiken bijvoorbeeld steeds meer schuin aflopende stoepranden, maar doen dat bijvoorbeeld ook langs hele fietspaden. Dus de hoofdfietsroutes vanuit onze verbindingen ook met andere steden, dat daar zelfs de stoepranden voor de fietsen weggaan, zodat het steeds veiliger is om te fietsen. Er is geen apart onderzoek nodig voor ouderen om het verkeersveilig te maken, want deze maatregelen maken het voor iedereen verkeersveiliger. Klopt het dat u de motie die u voorgelegd heeft over OV voor ouderen nog niet heeft ingediend? Of wel? Daar heb ik dan nog geen nummer van. Dat kan de griffie misschien noemen. Want ook voor OV, ik ben altijd heel erg fan van een stad ontwikkelen, ontwerpen, eigenlijk voor kinderen van 8 tot 88, want dan doe je het voor iedereen goed. Dat doen we ook zo voor het OV. We hebben veel gedaan. Gratis OV voor de ouderen, dus dat maakt het ook toegankelijk. Een vrijwel volledig toegankelijk OV-systeem, want dat is niet alleen voor de ouderen goed, maar bijvoorbeeld ook voor mensen met kinderwagens, ook voor mensen met een rollator of voor mindervaliden. In samenspraak met de RET en de MRDH en binnen de beschikbare budgetten voor OV zorgen we dat er zo goed mogelijk wordt ingezet op fijnmazigheid, frequentie en ook op de vormgeving. Dat biedt dus niet alleen waarde voor de ouderen, maar voor alle Rotterdammers van 8 tot 88 en daarvoor en daarna.

De **VOORZITTER**. Wethouder, nog even de naam van de motie.

Mevrouw **BOKHOVE** (gl) (wethouder). Die heet ‘Onderzoek naar geschikt maken van OV voor ouderen’. Hij moet boven de 69 zijn, want dat was het hoogste nummer dat ik net kon vinden. Dat was volgens mij ook meteen de laatste motie waarover ik moest adviseren.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Zeegers.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66). Ja, dank u wel voorzitter. Ik zat toch even op te zoeken welke motie wij nu ingediend hebben, maar dat is toch de motie waar de heer Engberts ook aan refereerde. Die staat op RIS. Het lijkt alsof u adviseert over een andere motie, dus ik was gewoon even benieuwd. Volgens mij is er iets misgegaan, maar heb ik ten onrechte het boetekleed aangetrokken.

Mevrouw **BOKHOVE** (gl) (wethouder). Dan pakken we gewoon de motie die nu in het systeem zit en dat is motie 15. Ik was al bij motie 15A. Maar ook motie 15, waarvan ik eerder heb aangegeven dat ik die wilde ontraden. Wij passen geen gemeentelijke blauwdruk toe op de jongerenhubs, want we doen het juist voor en door en met de jongeren. Het is dus precies wat wij al doen: jongeren uit de wijk betrekken bij de totstandkoming van de jongerenhubs. Dat is namelijk onderdeel van het staande beleid dat we ook recent hebben geëvalueerd in de commissie ZOCS. Wijken waar het voorzieningenniveau het laagst is, het eerst te voorzien van jongerenhubs. We zouden beginnen met vier wijken, noord, oost, zuid, west, en inmiddels hebben we negen wijken kunnen bedienen binnen het budget dat we beschikbaar hadden, omdat er heel veel samenwerking ook met andere partners is, en daarover te rapporteren aan de raad, en dat heb ik recent gedaan in de commissie ZOCS en WIISA. Dus deze motie is op deze manier overbodig.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Zeegers.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66). Ja, dank u wel. Maar u heeft dan wel ook die wijken waar het voorzieningenniveau het laagst is?

Mevrouw **BOKHOVE** (gl) (wethouder). Wij zijn met name begonnen in de wijken waar het het allerbelangrijkste was dat ze zouden komen. We willen natuurlijk niet stigmatiseren, maar we zijn zelfs begonnen met twee hubs op Zuid om te zorgen dat daar in ieder geval al voldoende dekking was omdat we ook wisten dat daar de noden het grootst waren.

De **VOORZITTER**. Wethouder, u was klaar? Dan gaan we naar wethouder Bonte.

De heer **BONTE** (gl) (wethouder). Ja voorzitter, dank u. In de verschillende betogen is er gerefereerd aan de Klimaattop die op dit moment in Glasgow plaatsvindt en daaraan gerelateerd de noodzaak om zeker ook in Rotterdam vaart te maken met het realiseren van de klimaatdoelen. Geconstateerd is door u ook dat daar al forse stappen in gezet zijn, ook waar het gaat om het verbeteren van de luchtkwaliteit, maar ik hoor vanuit verschillende fracties ook de aansporing om daar nog in groter tempo mee door te gaan. Er zijn ook een aantal moties over ingediend, negen moties op mijn terrein. Ik begin met motie 62 van het CDA. Dat is een motie die ook voortkomt uit een discussie uit Pernis in relatie tot het Windpark Benelux. Daar is vanuit de gebiedscommissie ook naar voren gebracht: zou het niet een idee zijn om een plan dat tien jaar geleden is gemaakt over een gedeeltelijke overkapping van de snelweg, om daar ook zonnepanelen op te realiseren? Dat is een plan dat op dat moment door de wegeigenaar, Rijkswaterstaat, niet is opgepakt. Het CDA doet de oproep om eens in beeld te brengen wat dit kan opleveren, zowel qua opbrengst maar

wellicht ook qua financiële opbrengst. Ik denk dat het goed is om dat te onderzoeken. De techniek van zonnepanelen is ook een stuk verder dan tien jaar geleden en kan wellicht kansrijker zijn. Ik plaats er wel twee kanttekeningen bij en dat heb ik vorige week ook tijdens de actualiteitenraad gedaan. Het is uiteindelijk aan Rijkswaterstaat om dit te realiseren. Het is hun weg, maar als Rijkswaterstaat hiermee aan de slag wil, zou ik dat op zichzelf een mooie kans vinden. Dat is het eerste. Het tweede is, dat het niet tot een vertraging mag leiden van het Windpark Benelux. Dat is al vertraagd, en dat windpark moet gewoon doorgaan. Maar het lijkt me goed om zoals u verzoekt, in ieder geval de mogelijke opbrengst van deze plannen in beeld te brengen. Dat zou wellicht ook een aanknopingspunt kunnen zijn om daar met Rijkswaterstaat verder over in gesprek te gaan. Ik zou de motie graag willen omarmen. Dan heeft Leefbaar Rotterdam een aantal moties ingediend. Een deel daarvan gaat ook over windturbines, vooral ook om de opvatting van uw fractie te ondersteunen, namelijk dat u niet zoveel ziet in het realiseren van windturbines. U dringt erop aan om te stoppen met de windturbines op het Vaanplein. Er zijn twee redenen waarom ik die motie zou willen ontraden. Het eerste is dat we met elkaar die klimaatdoelen moeten halen. Het is overigens een project dat door Barendrecht wordt uitgevoerd, maar ik zou dat niet willen blokkeren. Wat wij vanuit Rotterdam wel doen, en die afspraak hebben we ook met Barendrecht gemaakt, is om aan beide zijden van de gemeentegrens de participatie op een maximaal niveau te laten plaatsvinden. Gelukkig doet Barendrecht dat ook op een goede manier. Dan heeft u een motie over een maximale afmeting van windmolens. U wilt het maximeren op 150 meter. Ook die motie zou ik willen ontraden. Het is niet per definitie zo dat hoge molens slechter zijn. Hoge molens zijn van een grotere afstand zichtbaar, maar er zitten ook veel voordelen aan hoge molens. De opbrengst natuurlijk, de energieopbrengst. Maar ze zijn ook een stuk stiller dan lagere molens. Er zijn dus voor- en nadelen en we moeten locatieafhankelijk de keuze maken hoe hoog ze zijn. Ik zou die motie dus niet willen omarmen. Dan heeft u motie 43 ingediend over energiearmoede. Daar zijn we het inhoudelijk, over het doel van die motie, eens, namelijk dat het belangrijk is om binnen de energietransitie ook de focus te leggen op het tegengaan van energiearmoede. De motie wil ik echter ontraden, omdat wat u vraagt eigenlijk voor een groot deel overbodig is. Een grote inzet vanuit onze duurzaamheidssubsidies zetten we juist op mensen met een laag inkomen. Neem bijvoorbeeld de energievouchers, de energiecoaches, die ook in het afgelopen jaar actief zijn geweest. En zeer binnenkort krijgen we ook vanuit het rijk de beschikking over middelen om energiebesparende maatregelen te nemen, juist gericht op de minima. Wat dat betreft wordt u dus volgens mij op dit punt al fors bediend. Dan motie 66 van 50PLUS. U roept in deze motie op ouderen goed te betrekken in de energietransitie, een motie waarvan we het doel met elkaar delen. Overigens zie ik dat heel veel ouderen ook in het klimaatdebat goed van zich laten horen. De grootouders voor het klimaat, die zijn op veel demonstraties ook zichtbaar. Ze zijn in Rotterdam ook actief. Of er specifieke ondersteuning voor ouderen nodig is in de energietransitie, dat waag ik te betwijfelen. De regelingen die we beschikbaar stellen proberen we ook zo breed mogelijk beschikbaar te hebben voor Rotterdammers. Mijn indruk is dat ouderen daar ook goed toegang toe hebben en daar ook goed gebruik van maken. Er is één regeling die specifiek ook voor ouderen daar bovenop uitkomst biedt en dat is de verzilverlening. Die wordt ook goed gebruikt. Ik onderschrijf dus de doelstelling, maar wat u vraagt is de facto overbodig. Dat is de reden waarom ik de motie ontraad. Dat geldt ook voor twee moties van de SP, motie 24 en 25, die oproepen om in te zetten op het isoleren van corporatiewoningen en ook zonnepanelen op corporatiedaken te realiseren. De intentie daarvan ondersteunt het college, maar wij gaan niet over het corporatiebezit. Daar gaan de woningcorporaties zelf over. Wij werken wel actief samen met de woningcorporaties, onder andere in het Rotterdams Klimaatakkoord en in de prestatieafspraken die we met de corporaties maken. En duurzaamheid en verduurzaming speelt daarin een belangrijke rol.

De **VOORZITTER**. De heer Segers-Hoogendoorn.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Ja dank. Bij afwezigheid van de SP ga ik niet namens hen het woord voeren, maar ik vind het op zich wel weer een mooi moment om toch, ik interrumpeerde niet voor niets op dat moment ook de heer Cicek, te kijken of we misschien wel via een motie weer dat punt op de agenda kunnen zetten dat we zoveel corporatiebezit hebben, dat isoleren een kans is, en dat we natuurlijk weten dat dat financieel ingewikkeld is. Maar ik probeer even hè. Iets in de trant van een lobbymotie of zo? Is dat dan bijvoorbeeld wel iets wat u helpt als Rotterdams college? Zodat we het wel weer even actueel maken. Want als EDEM-commissielid weet ik in ieder geval wel dat we het hier al een hele tijd niet meer over gehad hebben en het blijft natuurlijk wel een grote kans.

De heer **BONTE** (gl) (wethouder). Het signaal afgeven is heel belangrijk en dat doet u nu op dit moment en dat hebben uw collega's net in de eerste termijn ook gedaan en ik denk dat dat heel goed is. Een motie is daar niet voor nodig. Ik en collega Kurvers voeren heel regelmatig gesprekken met de corporaties over de verduurzamingsambities. Dat gebeurt ook in het kader van de Klimaattafel gebouwde omgeving en samen met de woningcorporaties voeren we ook lobby bij het rijk om te zorgen dat er ook voor de corporaties voldoende budget beschikbaar komt. Dus aandacht voor vragen, heel graag, maar daar is niet per se een motie voor nodig. Dan de motie van DENK, motie 74, die net is ingediend en op het RIS is geplaatst, over het burgerberaad dat op dit moment in Amsterdam plaatsvindt over klimaatmaatregelen. Daar hebben we ook eerder in de commissie over gesproken. De fracties van GroenLinks, D66 en Partij voor de Dieren hebben daar ook al eerder aan gerefereerd, ook met de vraag of dat voor Rotterdam niet een model zou kunnen zijn. In Rotterdam zijn we natuurlijk ook heel actief in het betrekken van inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties bij het klimaatbeleid, onder andere in het Rotterdams Klimaatakkoord. Maar een vorm zoals Amsterdam gekozen heeft, zou voor Rotterdam best kunnen werken. Wel zitten er voor- en nadelen aan zo'n burgerberaad, en als je het doet moet je het ook goed doen. Daarom zou ik wel willen afwachten wat de uitkomsten in Amsterdam zijn en dat lijkt me ook een moment om met elkaar te kijken: zouden we de vorm die Amsterdam gekozen heeft of misschien lerende van Amsterdam een aangepaste vorm hier in Rotterdam kunnen toepassen? Die discussie en die afspraken heb ik al eerder ook gemaakt, dus daar is de motie niet voor nodig, maar weet dat wij ook nadrukkelijk naar Amsterdam kijken en de uitkomsten van hun ervaringen ook hier in Rotterdam gebruiken als dat de participatie in de energietransitie ook kan versterken. Ten slotte motie 18 van D66, 'Er is een vuiltje aan de lucht'. Die refereert aan de stappen die wij gemaakt hebben om de luchtkwaliteit in Rotterdam te verbeteren, maar constateert ook dat er vanuit de Wereldgezondheidsorganisatie, de WHO, nieuwe richtlijnen op het gebied van luchtkwaliteit liggen die veel scherper zijn dan de oude richtlijnen. Als je die op Rotterdam legt, betekent het dat we eigenlijk op de hele stad nog niet voldoen aan wat de Wereldgezondheidsorganisatie vanuit gezondheidsperspectief constateert. De motie vraagt om in beeld te brengen wat er nodig is om in Rotterdam wel aan die richtlijnen te voldoen en die motie wil ik graag omarmen. Ik denk dat het goed is om die maatregel in beeld te brengen. Ik geef daar wel bij aan dat we dat als Rotterdam ook niet alleen kunnen, dus dat ook het rijk en Europa daar maatregelen zullen moeten treffen. Maar het is in ieder geval goed om te weten wat het onderdeel is dat Rotterdam daarin zou moeten zetten om te zorgen dat we hier een gezonde stad hebben waar iedereen goed kan ademhalen.

De **VOORZITTER**. Wethouder dank u zeer. Wethouder Vermeij.

Mevrouw **VERMEIJ** (pvda) (wethouder). Dank u voorzitter en dank aan de raad voor hun inbreng. Er is al het een en ander gewisseld, ook over de economie en 'Rotterdam. Sterker

Door.' Er zijn verder geen specifieke vragen gesteld. Er is her en der een opmerking gemaakt en sommige wethouders zijn daar al op ingegaan. Sterker, ik ben erg blij, met een groot gedeelte van uw raad overigens, dat we gedurende de coronacrisis met 'Rotterdam. Sterker Door.' aan de slag zijn gegaan en lessen hebben geleerd. Vandaag zag ik dat we, als het gaat om de economie, voor ondernemers ook echt iets hebben kunnen betekenen. We hebben 2600 ondernemers kunnen helpen met vragen. We hebben voor 160 ondernemers echt specifiek maatwerk geleverd, op een andere wijze dan we voorheen hebben gedaan. En we gaan ermee door. Ik heb het eerder in de commissie gezegd, ook tegen de heer Van Drunen, dat het Coronaloket open blijft. Er zijn twee moties ingediend en misschien heb ik er nog een paar gemist omdat er zojuist ook een flink aantal moties door de fractie van DENK is ingediend, maar die zal ik dan in tweede termijn doen. Maar de eerste motie betreft motie 2, ‘Het intrekken van de omgevingsvergunning voor RiF010’. Zoals u allen heeft kunnen zien voorzitter, is ook recent een set schriftelijke vragen over dit onderwerp beantwoord aan de Partij voor de Dieren. Er wordt op dit moment nog druk overleg gevoerd en er zijn vorderingen, dus dit is niet het moment om een omgevingsvergunning in te trekken. De motie wil ik dan ook ontraden. Ik kan de indiener wel toezeggen dat wij in januari met een stand van zaken terugkomen. Wellicht is dat relevant voor u, maar op dit moment is het absoluut te vroeg. Er zijn voortgangsgesprekken en we hopen alsnog een mooi project te kunnen realiseren, al duurt het al enige tijd, maar dat weten wij met zijn allen. Voorzitter, dan motie 85, die zojuist is ingediend door de fractie van DENK. Die gaat over de jongerenburgemeester. De motie verzoekt het college in het kader van de aankomende verkiezingen te informeren naar de ervaringen en daarop te bezien of het ook voor Rotterdam van toegevoegde waarde is om een jongerenburgemeester te realiseren. Ons advies is om dat te ontraden. Zoals u weet, gaan wij naar aanleiding van uw motie in het voorjaar van 2022 een eerste Rotterdamse kinderburgemeester kiezen. Na één jaar gaan we evalueren of deze rol daadwerkelijk de beoogde doelstellingen realiseert. Het lijkt ons niet handig om voor die evaluatie al een nieuwe variant te introduceren. Concernbreed wordt op dit moment wel met ketenpartners, waaronder Jong010, sociale ondernemers en de kinderombudsman onderzocht op wat voor manier we in de breedte kunnen zorgen voor zoveel mogelijk zeggenschap voor jonge Rotterdammers. Ik kan u één voorbeeld geven, bijvoorbeeld voor Wijk aan Zet. Je kunt vanaf 16 jaar al deelnemen aan de wijkraad, dus onze campagne om zoveel mogelijk wijkraadsleden zich te laten kandideren zal zich niet alleen uitstrekken tot de geëigende kanalen, maar zelfs tot de middelbare scholen. Dat is maar één voorbeeld, waarbij we ook gewoon over participatie praten op die plekken. Maar nogmaals, we denken dat het goed is om eerst te beginnen met die kinderburgemeester, te evalueren, en dan te kijken hoe we daarmee verder gaan. Ik ontraad dus deze motie. Dank u voorzitter.

De **VOORZITTER**. Ik dank u zeer. Wethouder Moti.

De heer **MOTI** (pvda) (wethouder). Ja voorzitter, dank. Ook dank aan de raad. Ik heb een aantal moties en ik stel voor dat ik die gewoon staccato afga. Dan begin ik bij motie 1 van de Partij van de Arbeid, over het stellen van een duidelijke giftgrens. We hebben het ook uitvoerig in de commissie besproken. Er is inmiddels al een brede consensus, ook in de Tweede Kamer, die een soortgelijke motie heeft ingediend. De oproep van deze motie is: laten we er als Rotterdam mee aan de slag gaan. Ik kan aangeven dat meerdere steden dit inmiddels ook al afgelopen zomer hebben gedaan en in dat opzicht hebben wij geen bezwaren om als deze motie wordt aangenomen dit ook uit te voeren. Dan ga ik gelijk door naar motie 73 van DENK, omdat die in dezelfde categorie valt. ‘Boodschapjes krijgen van je naaste, dat mag in Rotterdam’. Ik heb net al gezegd over motie 1, dat ik die omarm, waarmee we een duidelijke grens stellen over giften. Tot € 1.200,00, conform de motie in de Tweede Kamer die daarover is aangenomen. Dat maakt dat deze motie dan wat mij betreft

minder gewichtig is dan de motie van de PvdA, omdat die heel duidelijk is qua bedrag. Dit blijft een beetje onduidelijk en ik denk dat het belangrijk is om gewoon heel helder te zijn naar de burger toe wat wel mag en wat niet mag en dat daar geen discussie over is. Dat is ook een van de voornaamste overwegingen van de indieners en ook van de Tweede Kamer. De motie die DENK voorstelt, maakt het toch nog weer diffuus, hoe goed bedoeld ook. Daardoor kunnen mensen toch weer in de problemen komen omdat ze denken dat iets mag, maar achteraf misschien blijkt dat het niet mag en het toch weer een vordering creëert.

De **VOORZITTER**. De heer Achbar.

De heer **ACHBAR** (denk). Ja voorzitter, misschien toch nog even een toelichting op de motie, maar het staat er ook wel expliciet in. Waar wij dan voor pleiten, is dat het gaat om primaire levensbehoeften, dus echt om boodschappen. Dan willen dus daar juist geen waarde aan hechten, omdat het gaat om primaire levensbehoeften, wat we niet willen uitdrukken in geld.

De heer **MOTI** (pvda) (wethouder). Ik snap dat u dat zegt mijnheer Achbar. Alleen is ook dat heel diffuus. U refereert in deze motie naar een recente casus die gisteren in het AD is beschreven. Het ging om € 40.000,00 van bijschrijvingen en contant geld. Over het bedrag was geen discussie. Door de Rotterdammer en de gemeente Rotterdam is bij de rechter ook erkend en bekend dat het € 40.000,00 is. Alleen kan niemand vaststellen of je nu echt € 40.000,00 nodig hebt om biologisch eten te kopen. Dan blijf je daar een discussie over voeren. Is het nu echt gebruikt voor biologisch voedsel of primaire levensbehoeften, zoals u dat noemt. Of is het toch nog voor iets anders gebruikt? Dan kom je in een kwestie waar de rechter ook een uitspraak over heeft gedaan. Zo'n groot bedrag, bijstortingen tot wel € 3.500,00 per maand, kun je dan nog volhouden dat het gebruikt is voor boodschappen? Daarvan heeft de rechter in ieder geval gezegd: nee, dat kunnen we niet vaststellen en dus kun je niet vaststellen dat het gebruikt is voor primaire levensbehoeften. Die onduidelijkheid blijft met deze motie bestaan, dus daarom geef ik het advies: laten we gewoon helderheid naar die Rotterdamse werkzoekenden geven. Een bedrag is het meest helder wat je kunt doen, zodat je daarover ook geen discussie hebt en Rotterdammers niet zo snel in de problemen komen, ook al hebben ze goede intenties. Om die reden ontraad ik motie 73. Dan ga ik naar motie 13. Ik spreek even onder de naam van de heer Van Gils. Het is even niet anders, maar ik ben de heer Moti, voor de kijkers die enigszins in verwarring zijn. Ik ga naar motie 13 van de VVD, 'Het rechte pad plaveien'. Wat de VVD constateert is denk ik terecht als het gaat om de Participatiewet. Als het gaat om mensen met een beperking, mensen die een verminderde loonwaarde hebben, dan regelt de Participatiewet ook het recht op jobcoaching na plaatsing op een baan. Dus nazorg, waarover de VVD het heeft. Dat recht is niet vanzelfsprekend bij alle andere mensen in de Participatiewet, ook al ben je ex-gedetineerd en heb je het misschien wel nodig. Waar de VVD naar vraagt is om ook naar die groepen te kijken die ook op momenten dat ze uitstromen naar werk en toch nog dat stukje nazorg of jobcoaching nodig hebben op de werkvloer bij die nieuwe werkgever, dat ook mogelijk te maken. Daar wil ik zeker naar kijken hoe we dat beter kunnen inbedden. We hebben wel een aantal voorbeelden waar we dat doen, maar nog niet in de mate waar de VVD naar vraagt. Ik denk dat het helpt, want uiteindelijk heeft dit college ook zichzelf ten doel gesteld om duurzame uitstroom te realiseren, dus dat iedereen die aan het werk gaat ook aan het werk blijft en niet weer na een paar maanden helaas die uitkering in moet omdat het niet gelukt is op de werkvloer. Dus in dat kader kan ik denk ik deze motie omarmen en willen wij zeker kijken hoe wij dit voor ex-gedetineerden specifiek doen. Maar ik kan me voorstellen dat we misschien ook nog eens een keer naar wat andere groepen kunnen kijken zoals bijvoorbeeld statushouders of andere kwetsbare werkzoekenden. Maar met de oud-gedetineerden zal ik gaan starten als de motie een meerderheid krijgt in de raad. Dan ga ik

naar motie 19 van de PvdA. ‘Vier werkgelegenheid Nieuwe Waterweg’. Ik denk dat het een heugelijk moment is dat 150 jaar geleden onder leiding van de heer Caland de Nieuwe Waterweg werd aangelegd. Ik zat op het Caland Lyceum, dus vandaar dat ik iets meer van de geschiedenis weet, en dat laat je dan gelijk ook zien hè. Maar nu ben ik in de war gebracht door de heer Kurvers. Het lijkt me in ieder geval een goede gelegenheid om ook het werk in de haven bekend te maken, want Rotterdam is groot geworden dankzij die Nieuwe Waterweg. Het heeft ons veel economische voorspoed gebracht. Heel veel Rotterdammers hebben daar hun brood verdiend. Maar dat is helaas niet meer zo. We zien dat steeds minder mensen in de Rotterdamse haven werken, terwijl er nog wel steeds heel veel banenkansen zijn. Met uw raad hebben we op verschillende momenten verschillende debatten daarover gevoerd. Om het werk in de haven aantrekkelijker te maken, om te stimuleren, om al die banenkansen die er zijn ook te ontsluiten en duidelijk te maken naar Rotterdammers en met name Rotterdamse jongeren. Met het Leerwerkakkoord Haven proberen we dat natuurlijk ook, met partners in het havenbedrijfsleven maar ook het onderwijs, zoals het Scheepvaart en Transport College. Ik wil graag met die partners in gesprek gaan om te kijken of we een bijdrage kunnen leveren aan de viering van de Nieuwe Waterweg om juist die promotie voor werk in de haven en dat het ook de komende decennia onze economische kracht blijft, te gebruiken te benutten. Dus als deze motie wordt aangenomen zie ik dat als een mooie opdracht om met partners hiermee aan de slag te gaan en het werk in de haven te promoten en de viering van 150 jaar Nieuwe Waterweg daarvoor te gebruiken. Dan ga ik naar motie 27 van GroenLinks, die ik samen neem met motie 60 van het CDA. We hebben natuurlijk hier in Rotterdam iets heel bijzonders en unieks met het Scholingsfonds. Het is heel mooi als je iets bijzonders en unieks doet, maar het geeft ook altijd weer extra uitdagingen omdat je zelf het wiel moet uitvinden. We kunnen het niet zomaar afkijken van andere steden. Dus als u mij vraagt: bent u tevreden over het Scholingsfonds? Ja, heel tevreden, want elke Rotterdammer die we daarmee helpen heeft nu een betere opleiding en daardoor een betere baan en daardoor een beter leven en elke Rotterdammer is gewoon al mooi genoeg. Maar we hadden natuurlijk gewoon graag veel meer Rotterdammers al willen helpen en willen bereiken. Deze motie roept op om het Scholingsfonds nog bekender te maken, zodat meer Rotterdammers er gebruik van maken. Motie 60 gaat dan over het opzetten van een campagne en motie 27 gaat ook om het betrekken van het maatschappelijk middenveld, om andere belangrijke partners in de stad die contact hebben met Rotterdammers ook te stimuleren om het Rotterdams Scholingsfonds te promoten. Beide moties kan ik omarmen en ik wil er graag mee aan de slag om daar een mooie publiciteitscampagne op in te zetten. Dan ga ik naar motie 33 en die pak ik samen met motie 79. Motie 33 van de ChristenUnie-SGP en motie 79 van DENK. Beide moties gaan over de kostendelersnorm. De motie van de ChristenUnie-SGP gaat specifiek over de kostendelersnorm voor jongeren tussen de 21 en 27 jaar en motie 79 gaat dan over het experiment dat ze in Tilburg doen, de kostendelersnorm in algemene zin met een experiment anders toe te passen. De heer Vonk noemde het al in zijn bijdrage, is die Participatiewet nu wel zo bedoeld? Hadden we hem nu wel zo bedoeld? En als we hem niet zo bedoeld hebben, moeten we hem dan niet ook aanpassen? Inmiddels is er een brede consensus dat de Participatiewet op heel veel vlakken anders moet omdat het niet werkt zoals het hoort te werken. Er zijn inmiddels ook vele onderzoeken naar geweest. Het SCP heeft een groot onderzoek gedaan naar de werking van de Participatiewet en daarin zien we inderdaad dat deze wet er onvoldoende voor zorgt dat iedereen ook echt kan meedoen en dat toch te veel mensen buiten de boot vallen of aan de zijkant blijven staan. Die kostendelersnorm is daar een onderdeel van. De heer Vonk vraagt om te kijken hoe voor jongeren de kostendelersnorm niet een belemmering kan zijn dat ze op straat belanden. Ik wil best in kaart brengen hoe we dat het best kunnen doen en dan wil ik me ook laten informeren hoe ze dat in Tilburg doen. Dat is motie 79. Dan kijken we hoe we dat in Rotterdam voor die groep jongeren anders kunnen doen en daarbij ook aan de slag gaan

met een proef. Het lijkt me goed om dat te doen, dus beide moties kan ik omarmen, zowel motie 33 als motie 79. Dan heb ik alle moties gehad voorzitter, in ieder geval de moties die tot nu toe bekend zijn.

De **VOORZITTER**. Ik dank u zeer. Ik check nog even. Dan hebben we waarschijnlijk nog één motie niet helemaal binnen, maar u kunt alvast verdergaan met de rest van de moties die al ingediend waren.

De heer **KURVERS** (vvd) (wethouder). Dank u wel. We waren gebleven bij de motie over de selectie van huurders en kopers op basis van het opleidingsniveau, motie 80. Ik wil hier toch iets langer bij stilstaan voor er misvattingen ontstaan dat dit en masse gebeurt. We willen natuurlijk dat er voor iedereen een plekje is in de stad, dus we zorgen dat er voor verschillende behoeften concepten zijn. Dat gaat van grootschalige marktontwikkelingen tot aan heel kleinschalige Tiny Houses coöperatieve woonvormen. We doen dus echt van alles in die stad. Dit concept waaraan u refereert in de beantwoording van de schriftelijke vragen, is specifiek neergezet om iets te doen voor net afgestudeerde expats die niet zo automatisch aanspraak kunnen maken op het sociale segment, maar die ook een plekje zoeken in Rotterdam. En inderdaad, deze ontwikkelaar in deze specifieke casus, heeft een aantal criteria voor zichzelf, want die wil een fijne mix en die wil zijn concept bewaren. Overigens is er ook dertig keer toegewezen aan mensen uit bepaalde beroepsgroepen die wij graag zien, bijvoorbeeld de zorg. Overigens is het ook een ondernemer in het kader van het oplossen van huisvesting voor statushouders. Wij hebben als stad een belrondje gedaan bij private ontwikkelaars: willen jullie iets doen voor de stad? Willen jullie ook een stapje zetten? En dit concept staat ook open voor statushouders die passen binnen dit concept. Je ziet dus ook dat daar wel degelijk beweging in is. Het is in dat opzicht niet dogmatisch, maar het is wel degelijk vrij aan iedereen om een selectie te maken bij het woonconcept dat hij heeft. Zie ook seniorenhuisvesting, zie ook de coöperatieve woonvormen die we hebben, zie Stadswonen die dit ook doet. Deze motie wil ik dus ontraden. Dan hebben we motie 81, ‘Geen uithuiszettingen voor kinderen bij overlijden van ouders’, en die roept mij op om maatwerkafspraken te maken. Dat hebben wij in 2021 reeds gedaan, ook op aandringen van uw raad. Er zijn maatwerkafspraken gemaakt waarbij gekeken wordt: is het passend en kan iemand in het huis blijven wonen? Is het niet passend, dan wordt er maatwerk geleverd door te kijken of de termijn verlengd kan worden zodat iemand in ieder geval een overgangsperiode heeft om iets te vinden. Daarbij wordt ook hulp geboden, dus we hebben dit reeds gedaan. Deze motie zou ik willen ontraden. Dan hebben wij motie 82, ‘Gemeentelijk bedrijfsonroerend goed, eerst aan huurders aanbieden’. Ons verkoopkader vastgoed biedt die ruimte reeds. Dus wij hebben reeds de mogelijkheid om zelf of gevraagd of ongevraagd een pand aan te bieden aan huurders. Daar geldt natuurlijk wel bij dat we heel goed kijken naar wat we willen. Soms is een pand standalone en is dat vrij makkelijk en kan dat. Er zijn ook voorbeelden waarbij we dat doen. Dat hebben we bijvoorbeeld gedaan bij het Keilepand in Merwe-Vierhavens. Tegelijkertijd zie je soms ook dat winkeliers in een plint zitten die onderdeel is van een groot complex. In dat geval kan het in het belang van de stad en de wijk beter zijn om één eigenaar te hebben in één hand en geen versnipperd eigendom te realiseren, omdat je dan versnippering in de hand werkt wat je niet wilt. En ik wil er ook bij zeggen dat er soms ook huurders zijn waar wij geen goede ervaringen mee hebben, dus bij verkoop doen wij ook altijd nog een toets op de Bibob en allemaal van dat soort dingen die erbij horen. Maar deze motie zou ik om deze reden willen ontraden.

De **VOORZITTER**. De heer Achbar.

De heer **ACHBAR** (denk). Ja voorzitter, deze motie komt uit het veld en dit zijn signalen van huurders die op dit moment geconfronteerd worden met pakketten die aangeboden worden

aan investeerders, waarvan die huurders – goede huurders – zeggen: wij zijn huurders van deze omgeving. We zouden het fijn vinden als dat pakket aan ons aangeboden wordt, en niet aan die investeerders waardoor je prijsopdrijving krijgt, oftewel aan de hoogste bieder. Dat is wat vanuit SO ook als antwoord wordt gegeven. Ja, hij gaat naar de hoogste bieder. Wie volgt die discussie ten aanzien van investeerders. Dat willen we zoveel mogelijk voorkomen. We willen goede huurders in onze stad, dus vandaar ook deze motie, vanuit het veld zal ik maar zeggen. Dus als die signalen u niet bereikt hebben, zou ik dat heel erg jammer vinden, maar ik wil u dan desnoods in contact brengen met een aantal van deze partijen, maar deze motie komt dus daar vanuit.

De **VOORZITTER**. De wethouder.

De heer **KURVERS** (vvd) (wethouder). Dan begrijp ik ook de achtergrond waar deze motie vandaan komt. Ik heb in algemene zin gerefereerd aan de mogelijkheden die we nu al hebben. Als je dan deze motie leest, dan is die overbodig. Laat ik ook een voorbeeld noemen. Ik ken een voorbeeld van een plint, een plein dat wij aan het verkopen zijn, waarbij we ook echt kijken in het kader van NPRZ hoe we dat op de beste manier kunnen doen opdat de wijk ook overeind blijft. We kijken ook aan tegen detailhandel die verandert, waar collega Vermeij juist bezig is om ervoor te zorgen dat we niet te veel leegstand hebben. Dus ook op die manier moet je naar gebiedsontwikkeling kijken en naar een wijk en dan kunnen we soms ook gewoon niet een individuele huurder die misschien onderdeel uitmaakt van een pakket tegemoetkomen vanwege andere belangen. Ik sta open voor uw suggestie. Als u signalen heeft, dan neem ik die graag buiten deze raadsvergadering op. Daar sta ik altijd voor open. Maar deze motie zou ik echt willen ontraden. Motie 92, ‘Maak Rotterdammers wegwijs naar de huurcommissie’. Eigenlijk geeft u aan: als je een meldpunt hebt voor achterstallig onderhoud, waarom zit er niet gewoon een doorklik naar goed huren en verhuren en je rechten en plichten en de huurcommissie? Volgens mij is dat gewoon een goed idee en daar kunnen we werk van maken. Deze motie zou ik willen omarmen.

De **VOORZITTER**. Dan heeft u nog één motie die is blijven liggen en die heeft nog geen nummer. Dan gaan we eerst verder met wethouder Eskes.

Mevrouw **ESKES** (cda) (wethouder). Dank u wel voorzitter. Ik heb een stapeltje moties en daar ga ik maar gelijk mee van start. Dan begin ik bij motie 29 van GroenLinks. Die vraagt om een subsidie voor de fysieke toegankelijkheid in de stad. Wij willen deze motie omarmen, maar wel met een aantal kanttekeningen. De eerste is dat we binnen dat onderzoek ook zullen meenemen wat de eigen verantwoordelijkheid is en hoe we dat ook in balans brengen met wat we van partijen in de stad mogen verwachten en wat we daaraan kunnen bijdragen om dat een zetje te geven. Het tweede is dat we ook moeten kijken of dit het juiste middel is om het doel dat we met elkaar delen, namelijk een fysiek toegankelijke stad, ook te realiseren. Maar wij zullen daarvoor een aantal scenario’s uitwerken, van wat de mogelijkheden zijn voor het eventueel instellen van een subsidie. We zullen voor de verkiezingen daar ook mee terugkomen, zodat u daar eventueel bij volgende coalitieonderhandelingen ook uw voordeel mee kunt doen. Dus motie 29 omarmen we. Dan kom ik bij motie 32 van de ChristenUnie-SGP. Die wil ik samen nemen met motie 87 van DENK.

De **VOORZITTER**. De heer Engberts.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Het staat ook donderdag al op de agenda, het initiatiefvoorstel. Maar nu de wethouder zegt: het gaat ook om de eigen verantwoordelijkheid, zou ik de wethouder willen vragen om even aansluiting bij het project MKB Toegankelijk te pakken,

omdat die ook individuele bedrijven kunnen adviseren over het doen van kleine aanpassingen waar de eigen verantwoordelijkheid inderdaad ook bij het MKB ligt.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

Mevrouw **ESKES** (cda) (wethouder). Ik denk dat het heel verstandig is om dat ook breed aan te pakken. Er zijn ook al verschillende regelingen, bijvoorbeeld voor de corporaties. Als we kijken naar het nieuwbouwprogramma, dan is daar ook al een aantal vereisten die al meegenomen worden bij de ontwikkeling. Ik denk dat het goed is om het daarin mee te nemen, maar dat je ook binnen een subsidieregeling moet kijken. Vergoed je daarin bijvoorbeeld het hele bedrag of doe je dat vergelijkbaar zoals we ook bij de sportverenigingen doen, met een eenderderegeling of een vergelijkbare regeling. Maar ik denk dat het goed is om dat verder uit te werken en daar voor de verkiezingen op terug te komen. Dan kom ik bij motie 32 van de ChristenUnie-SGP en motie 87 van DENK. Motie 32 vraagt om een kortdurende opvang voor EU-migranten en DENK vraagt om een permanente winteropvang in te regelen. Als ik bij dat laatste begin, dan hebben we daar ook in de veegbrief het een en ander over opgenomen, namelijk dat een permanente winteropvang zo'n € 2,5 miljoen structureel jaarlijkse kosten met zich meebrengt. We zien ook wel dat er een verschil is tussen Den Haag en Rotterdam waar het gaat om de groep die daar gebruik van maakt. In Den Haag zien we dat een aanzienlijk deel van de rechthebbende daklozen geen plek vindt in de opvang. Dat is in Rotterdam wel een andere situatie. Dus waar we in Rotterdam met name buitenslapers zien, gaat het om de groep EU-migranten. En voor die groep is er nu overdag een inloop bij Stichting Ontmoeting of bij de Pauluskerk. Tegelijkertijd is er wel de behoefte, ook vanuit het veld, aan iets meer armslag waar het gaat om de opvang van EU-migranten. Ik ben de afgelopen weken daar best wel goed in gedoken. Ik ben mee geweest met het veldwerk van Stichting Ontmoeting. Ik heb gesproken met Stichting Barka, die ook betrokken is bij de begeleiding van de EU-migranten naar werk, dan wel terugkeer naar het land van herkomst. En als ik zo de signalen die ik terugkrijg beluister, dan zien we dat de opvang die we nu hebben wel knelt, namelijk twee dagen opvang in het kader van terugkeer. Ik denk dat we met elkaar delen dat we aan iedereen een humaan perspectief gunnen. Maar dat betekent dat dat perspectief ook wel helder moet zijn. Het mooie aan de motie van ChristenUnie-SGP, die ook door een aantal andere partijen ondertekend is, is dat we zeggen: we breiden de mogelijkheid van opvang iets uit, van twee naar vijf dagen, dus een week opvang en we breiden dat ook uit met perspectief, ook begeleiding naar werk. Dus nu is die opvang alleen beschikbaar voor personen die mee willen werken aan terugkeer naar het land van herkomst. En eigenlijk zeggen we: het is ontzettend wenselijk dat er voor iedereen een menswaardig perspectief is. Dat kan zijn: begeleiding naar werk, want er is ook veel werk. Ik weet dat collega Moti daar ook bij betrokken is om met Stichting Barka dat perspectief naar werk echt te versterken. Maar het helpt soms echt om mensen een aantal dagen de mogelijkheid te geven om tot rust te komen en daarin mee te werken aan dat perspectief naar een menswaardige toekomst. Want ik denk dat we met elkaar breed in deze raad delen dat we dat iedereen gunnen. Tegelijkertijd zien we ook dat op het moment dat je die opvang niet kortdurend houdt en daarmee ook de druk creëert voor een menswaardig perspectief en dat mensen ook daarin een keus te maken hebben, dat dat ook wel kan leiden tot wat meer passiviteit. Dus je wilt die opvang ook wel kortdurend houden en ik denk dat dat uiteindelijk ook mooi geland is in deze motie. Opvang voor maximaal een week en met name gericht op het onderzoeken van het perspectief, zodat iedereen de mogelijkheid heeft om of toegeleid te worden naar werk dan wel begeleid te worden in terugkeer naar het land van herkomst. Het tweede onderdeel waar het gaat om een noodbed voor dakloze EU-migranten waar het gaat om acute nood. Ook daarvan heb ik ook vanuit het veld signalen terug ontvangen dat zij soms echt met pijn in hun buik aan het eind van de dag waar zij dagopvang bieden voor niet-rechthebbende

daklozen, mensen de straat op sturen. Met name bij de doelgroep vrouwen zien ze dat dat echt heel onveilig is en dat ze soms met buikpijn mensen weer de straat op sturen. Ik denk dat het goed is om daarin ook te kijken in hoeverre we daar met noodbedden kunnen zorgen dat we daar ook kortdurende opvang kunnen bieden om vervolgens ook met deze groep te kijken: wat betekent dat in het toeleiden naar perspectief. Maar soms zie je dat mensen echt in paniek zijn op het moment dat zij op straat verkeren dan wel aan het eind van de dag weer terug de straat op moeten. Dan is het goed om daar kortdurende opvang mogelijk te maken, mensen even tot rust te laten komen om vervolgens ook aan de slag te gaan met het perspectief. Dus met iets meer woorden dan gebruikelijk zou ik motie 32 willen omarmen en motie 87 van DENK willen ontraden.

De **VOORZITTER**. De heer Vonk.

De heer **VONK** (cu-sgp). Ik wil alleen even zeggen dat ik het bijzonder vind en heel goed om te horen dat deze motie wordt omarmd. Ik denk dat heel veel mensen in het veld die dit ook volgen er ook heel erg blij mee zijn. Ik vind het ook een stap om dit nu vanuit het college te horen. Een bijzonder moment en ik dank de wethouder daarvoor.

De **VOORZITTER**. Wethouder, u kunt verdergaan.

Mevrouw **ESKES** (cda) (wethouder). Ja, dank u wel. Ik waardeer deze woorden en ik denk eigenlijk ook dat het college al langere tijd echt dat perspectief voor daklozen en niet-rechthebbenden op het netvlies heeft. Daar hoort natuurlijk ook het traject bij dat collega Moti doorloopt waar het gaat om met name de voorkant aan te pakken, dus ook de informatieverstrekking aan mensen in het land van herkomst: waar begin je aan op het moment dat je naar Nederland toe komt voor werk. Daar gaat het ook om afspraken met werkgevers te maken over welke verantwoordelijkheid zij hebben. Maar daar hebben we vooral ook Den Haag in nodig om met wetgeving en maatregelen aan de slag te gaan, maar dit is iets wat we aan de achterkant nodig hebben om voor iedereen echt de mogelijkheid te bieden om mee te werken aan een menswaardig perspectief. Dus dank daarvoor. Dan komen we bij motie 35 van Leefbaar Rotterdam over de zorgkorporaal. Volgens mij heb ik recent in de actua daar al iets over gezegd. Partijen in het veld hebben geen behoefte aan een zorgkorporaal met doorzettingsmacht, maar het gaat er vooral om dat ze behoefte hebben aan een actueel inzicht waar bedden beschikbaar zijn. Daar helpt een zorgkorporaal niet in, maar daarin is Conforte onder andere bezig met het inrichten van een crisisteam waarmee ze in korte tijd helder kunnen krijgen waar de beschikbare plekken zijn om die vervolgens ook efficiënt te kunnen inregelen. Motie 35 wil ik dus ontraden. Dan kom ik bij motie 52, ‘Zorg op TV Rijnmond’. Die wil ik omarmen. Wij zullen bekijken hoe we meer bekendheid kunnen geven aan waar men zorg en ondersteuning kan aanvragen in Rotterdam, dus wij gaan kijken wat we daarin kunnen uitbreiden. Dan kom ik bij motie 65 van 50PLUS. Ik dank mevrouw Verkoelen dat ze het mij niet aandoet om over 81 moties te moeten adviseren hier, want dan was ik zeker niet in aanmerking gekomen voor de prijs van de kortste beantwoording. Tegelijkertijd zal zij het mij niet kwalijk nemen dat wij verschillen van mening over de kwalificaties die zij doet over het ouderenbeleid. Ik verheug mij erin dat het ouderenbeleid breed door heel veel partijen in de stad, ook de ouderenbonden, ondersteund wordt, en ik hoop alleen maar dat we de komende tijd kunnen gaan aantonen dat dat ook werkt en dat we daarmee ook mevrouw Verkoelen kunnen overtuigen. Als ik dan kijk naar motie 65 van 50PLUS, dan zou ik die willen ontraden. Wij doen al heel veel op het gebied van een gezonde fysieke leefomgeving. Er is bijvoorbeeld aandacht voor groene connecties, looproutes in het groen, buitenruimte die uitnodigt tot wandelen en bewegen, maar daarnaast is er ook al veel kennis en ook een aanbod waar het gaat om gezond voedingsaanbod, maar vooral ook het risico op ondervoeding dat bij ouderen vaak een rol

speelt. Daar hebben we dus veel kennis over en daar doen we ook al een heel aantal dingen in, dus wat ons betreft is deze motie overbodig en daarmee wil ik motie 65 ontraden. Dan kom ik bij motie 93 van DENK over het schoolzwemmen. Er wordt op dit moment op scholen in de kwetsbare wijken ook al veel zwemles aangeboden. Daarnaast zijn er via Stichting Meedoen en het Jeugdfonds mogelijkheden voor ouders die niet de financiële slagkracht hebben om hun kinderen naar zwemles te laten gaan. Dus daarmee zien wij deze motie als overbodig, dus motie 93 wil ik ontraden. Dan kom ik bij motie 94. Die wil ik ook ontraden. De gemeente gaat niet over de besteding van middelen van het Fonds Bijzondere Noden. Zij kunnen daar heel goed ook zelf in kijken waaraan zij hun middelen ter beschikking stellen. Wat we bijvoorbeeld zien is dat het Fonds Bijzondere Noden afgelopen jaar al € 400.000,00 ter beschikking heeft gesteld voor mondzorg en daarmee 300 Rotterdammers heeft ondersteund. We zien dus dat zij zelf daarin die afweging maken. Ik denk dat het goed is dat zij daar zelf een onafhankelijke afweging in maken, los van de gemeente. Zij hebben mondzorg zeker ook op het netvlies, getuige wat zij daar het afgelopen jaar in hebben gedaan. Motie 94 wil ik dus ontraden. Dan kom ik bij motie 101, ook van DENK. Die wil ik omarmen. Ik deel de zorg van DENK waar het gaat om een terugval in sportparticipatie als gevolg van corona. We zien daar ook al wel cijfers in waaraan we zien dat met name de oudere doelgroep maar ook de jongste doelgroep echt wel een terugval in sportparticipatie heeft. Wat wij zullen doen, is in de sportdeelname-index een vraag toevoegen met betrekking tot sportparticipatie als gevolg van corona en in hoeverre het coronatoegangsbewijs aanleiding is om niet meer te sporten. Ik wil motie 101 van DENK dus omarmen. Dan kom ik bij motie 120 van DENK. Die wil ik ontraden. Als we kijken naar dementie en zorg daarvoor, dan maken we daar binnen de samenwerking met de zorgverzekeraars al afspraken over. Daarnaast zijn er zowel vanuit Wlz de zorgverzekeringswet en de WMO echt al een heel aantal mogelijkheden die ook vanuit de zorgverzekeraars op hun website goed toegelicht worden als het gaat om welk aanbod er is en waar mensen gebruik van kunnen maken. Dat is daarmee dus inzichtelijk en daarmee zien we deze motie als overbodig. Motie 120 wil ik dus ontraden. Dan kom ik bij motie 107, ‘Werken aan een toegankelijke ouderenzorg in woonzorgcentra’. Deze motie wil ik ook ontraden, want die is ook overbodig. Zowel landelijk als in Rotterdam wordt er al ingezet op een cultuurspecifiek aanbod. Ook gaan we naar aanleiding van de motie van NIDA aan de slag met een thuisplusflat, met name gericht op migrantenouderen. Ook is er vanuit het ministerie van VWS de opdracht gegeven om te komen tot een leidraad cultuurspecifieke zorg en tot het opstellen van een woonzorgvisie van en door migrantenouderen. Daarmee vinden wij deze motie overbodig. Dus motie 107 wil ik ontraden. Dan heb ik een motie waar ik nog geen nummering op heb, maar die ik wel wil omarmen. Dat is ook een motie van DENK, ‘Een slachtoffercommissaris om slachtoffers en nabestaanden beter te ondersteunen’. Daar is natuurlijk al het een en ander voor mogelijk waar het bijvoorbeeld gaat om slachtofferhulp. Maar wij zijn zeker bereid om bij de justitieketen te onderzoeken in hoeverre zij dit initiatief kennen en in hoeverre dit een toegevoegde waarde heeft. Dus de motie ‘Een slachtoffercommissaris’ zou ik willen omarmen. Dank u wel voorzitter.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. Dan gaan we naar wethouder Grauss.

De heer **GRAUSS** (cu-sgp) (wethouder). Dank voorzitter. Het debat meeluisterend ging het aantal keer over armoede en hoorde ik ook complimenten over de stappen die we gezet hebben en dat een aantal zaken landt in de stad. Dus dank daarvoor. De voorzitter zegt altijd: als dat soort dingen gezegd worden moet je ze ook even incasseren en dat doe ik nu. Maar ik zal ze gelijk doorgeleiden naar de medewerkers binnen de gemeente, maar ook de vele medewerkers, de vele mensen in de stad. Of het nu bij de school is, bij de levensbeschouwelijke organisatie, in de sport, heel veel mensen in deze mooie stad zijn echt bezig met de armoedebestrijding. Dus dank daarvoor en tegelijkertijd zijn we er totaal nog

niet. Ja, we zetten stappen de goede kant op, maar als het gaat om langdurige armoede, zijn we nog steeds de armste stad van Nederland. Voorzitter, ik heb vijf moties die ik van advies ga voorzien. De eerste is motie 8 van de Partij voor de Dieren, 50PLUS en ChristenUnie-SGP met de titel 'Energiearmoede tegengaan met het AOW-tegoed'. Het dictum van de motie is 'te onderzoeken of woningisolatie kan worden aangemerkt als bestedingscategorie in het AOW-tegoed'. Deze motie wil ik omarmen. Uw raad heeft in februari al een motie ingediend, 'Participeren kun je leren'. Toen vroeg u om te onderzoeken wat allemaal zou kunnen vallen onder participatiebevordering in de hoek van AOW- en jeugdtegoed. Die motie is aangenomen en daar zijn we mee bezig. En we willen in dezelfde afdoening van die motie kijken of woningisolatie er ook in zou kunnen vallen. Ik weet het niet, maar we gaan het onderzoeken. De verwachting, de planning is dat we in januari duidelijkheid hierover kunnen geven. Voorzitter, motie 44 van Leefbaar Rotterdam, 'Inzicht in het Perspectieffonds'. Het dictum van de motie luidt: de volgende punten van het Perspectieffonds inzichtelijk te maken: ambtelijke kosten, aantal deelnemers, oorzaken van het ontstaan van schulden, hoeveel schuld er gemiddeld per deelnemer is, de totaliteit van de schulden, hoeveel kwijtgescholden, hoeveel uur, et cetera. Dus dat was het dictum van de motie, voorzitter, ik kan deze ontraden want hij is overbodig. Want wat u vraagt stond al in de motie 'Jubeljaar voor een schuldenvrij Rotterdam'. En begin 2021 hebben wij het Jongerenperspectieffonds geëvalueerd, een tussentijdse evaluatie en die is in een brief naar u gegaan op 22 juni. U bent dus geïnformeerd over de belangrijkste bevindingen uit die tussentijdse evaluatie. De eindevaluatie zal volgens afspraak in het eerste kwartaal van 2022 plaatsvinden en natuurlijk wordt uw raad daarover geïnformeerd. Waarom pas dan? Nou ja, op uw verzoek wilden we jongeren twee jaar in de gaten houden, om ook echt te zien wat het effect op langere termijn is. En om de laatste stand van zaken te weten, is denk ik voor de heer Yigit van DENK van belang. Er zijn 185 jongeren aangemeld, en 149 jongeren toegelaten in het Jongerenperspectieffonds. Mijnheer Yigit was een van de mensen die er heel erg hard achter de schermen ook aan heeft getrokken om jongeren te motiveren om ermee aan de slag te gaan. Dus ook dank op deze manier daarvoor. Voorzitter, motie 45, ook van Leefbaar Rotterdam, 'Vroeg, vroeger vroegst signalering'. Het dictum van de motie: de mogelijkheden te verkennen om samen met OBI mensen die in armoede dreigen te komen eerder in kaart te brengen en de afgeronde verkenning te rapporteren aan de raad. Voorzitter, zoals het hier staat in het dictum is het overbodig, want we doen al allerlei onderzoeken. We hebben de Monitor lage Inkomens, we weten de schulden per postcodegebied bijvoorbeeld via het CBS en ja, we hebben mensen van Onderzoek en Business Intelligence, OBI, die die onderzoeken doen. Maar aanvullend erop, we hebben ook een lector Kinderarmoede, Mariëtte Lusse. En als u zegt, wat doet die nu? Dit is een Omgaan met armoede op scholen. De eerste opsteller is Mariëtte Lusse. Er is een landelijke uitgave naar alle scholen gegaan. Wat dacht u van Omgaan met armoede in de jeugdgezondheid. Alle jeugdgezondheidsorganisaties in Nederland hebben dit gekregen. Hoofdopsteller is Mariëtte Lusse. En wat dacht u van Omgaan met kinderarmoede in het sociaal domein. Het is naar alle partners op dit terrein gegaan en ja, Mariëtte Lusse is een van de twee hoofdopstellers. Dus we hebben echt al een kanjer, een lector Kinderarmoede, Mariëtte Lusse, waar we ontzettend trots op zijn en dankbaar voor zijn. Zeer binnenkort verwacht ik met een naam te komen van de hoogleraar aan de Erasmus Universiteit en het zou zomaar kunnen dat dat begin volgend jaar nog eens aangevuld worden met twee mensen die gaan promoveren op de effectiviteit van interventies op het terrein van armoede. We doen dus al heel veel onderzoek, zowel binnen als buiten Rotterdam en als stad lopen we daarin ook voorop. Dus het is ontzettend mooi om dat te benoemen. Daarmee is deze motie overbodig. Overigens zag ik de in de tekst wel heel erg veel over algoritmes. Volgens mij ik vind hem overbodig en ik zal altijd zeggen: het doel is er sneller bij te zijn. De vraag hoe je dat doet, die ligt bij de onderzoekers. Ik heb geen vraag binnengekregen of we dan ook algoritmes zouden moeten gebruiken, dus die vraag ligt er nog niet. Als die vraag ooit gesteld gaat worden, dan leggen

we het natuurlijk aan tegen wat het Rekenkamerrapport en uw beleid en het collegebeleid daarop is om het altijd op een ethische manier te doen. Maar zover ben ik nog niet. Maar deze motie is daarmee overbodig. Dan gaan we door naar motie 67 van 50PLUS, 'Onderzoek naar het krijgen van meer mantelzorgers'. Het dictum van de motie: onderzoek te doen naar wat er nodig is financieel, sociaal, ondersteund et cetera om het aantal mantelzorgers voor de komende jaren in Rotterdam te laten toenemen en hier voor februari 2022 te rapporteren aan de gemeenteraad. Voorzitter, ik zal deze ontraden. Het Planbureau voor de Leefomgeving heeft al in 2018 onderzoek naar de beschikbaarheid van mantelzorgers gedaan en die resultaten laten inderdaad zien dat in de toekomst een sterke afname van mantelzorgers valt te verwachten. Het bijzondere aan mantelzorg is natuurlijk dat mensen dat doen uit verantwoordelijkheidsgevoel, uit liefde voor hun naaste. Het is niet maakbaar. De rol van de overheid is dus zeer beperkt daarin. Mantelzorg is niet af te dwingen en dat willen we natuurlijk ook niet. Ons beleid is er daarom op gericht om de mantelzorgers te ondersteunen en om ze te waarderen. Dan hebben we natuurlijk een mooie Mantelfoon, met 24/7 bereikbaarheid, maar we hebben ook een heel ondersteuningskader door de welzijnspartijen. En we hebben een stadsbreed mantelzorgnetwerk. Ik wil u daarbij ook allemaal oproepen. Morgen is de Dag van de Mantelzorg. Zelf zal ik op drie plekken kort aansluiten, coronaproof, bij verschillende activiteiten. Maar ik denk ook wel dat ik de waardering die u als raad en college heeft voor mantelzorg aan deze mensen over te brengen. Ik gebruik deze motie maar even om dat ook te onderstrepen. Voorzitter, motie 84 van de vrienden van DENK, 'Help Rotterdamse kinderen ook deze winter aan winterjassen'. Dat gaat over de kledingbank van Mary Olman aan de Oostkousdijk. Het gaat om het onderzoeken of de gegeven subsidie aan de kledingbank voldoende toereikend is om kinderen van winterjassen te voorzien in deze koude dagen. We hebben er nog contact over gehad. Ze hebben nog niet zo lang geleden overigens hun 15-jarig jubileum gevierd. We hebben ze dit jaar € 50.000,00 subsidie gegeven omdat we zien dat ze heel goede dingen doen en dat ze ook wel echt die ondersteuning nodig hadden. In het contact geven zij niet aan dat zij nu acuut in de problemen zijn maar dat zij wel graag ook van uw en ons netwerk gebruik willen maken om mensen op te roepen om te doneren, zowel fysiek, winterjassen, als in geld. Met die oproep waren zij blij. Maar daarmee denk ik dat we al voldaan hebben aan wat u bedoelt met deze motie. Overigens, los daarvan, voor kinderen van gezinnen met weinig inkomen die voldoen aan het kind- en jeugdtegoed, zijn er natuurlijk ook winkels waar ze dan gebruik van kunnen maken. Dus ik heb maar even niet gewacht op deze motie maar gelijk contact opgenomen. Hij is nu niet nodig, we werken op die manier met elkaar samen. Voorzitter, volgens mij zijn dat de moties op mijn terrein.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. Er waren nog wat resterende moties voor wethouder Bokhove die niet genummerd waren.

Mevrouw BOKHOVE (gl) (wethouder). Dank u wel voorzitter. Het waren soort nagekomen moties die we ook graag nog in deze ronde willen beantwoorden. Het gaat om drie moties van DENK. Nummer 83, 'Help garagebedrijven in Rotterdam aan bezoekersplekken'. Die wil ik ontraden, want er is voor garagebedrijven een regeling. Garagebedrijven kunnen via een bedrijfsparkeervergunning waar ze kentekenwijzigingen op aanbrengen de voertuigen van klanten in de parkeersector in de buurt van hun garage parkeren. Er zit natuurlijk wel een limiet aan die parkeervergunningen. Dat is ook logisch want dat hangt af van de lokale situatie en de parkeerdruk in die wijk. Ik wil hem ontraden. In die zin is hij ook overbodig want er is een product voor. Dan motie 76 van DENK, 'Gebruik de schaarse parkeerplekken waar ze voor bedoeld zijn'. Dat gaat erover dat er minder vaste parkeerplekken voor deelauto's zouden moeten zijn. We zijn juist enorm aan het inzetten op deelmobiliteit omdat wij ook uit de experimenten weten, zeker van de stationbased auto's, dat je op termijn met één deelauto misschien wel vijf tot tien deelauto's zou kunnen vervangen. Dan betekent het

eigenlijk juist dat de parkeerdruk in wijken minder wordt. Dat moet je juist wel stationbased doen en ook in afspraak met de gemeente. Bovendien is het ook belangrijk voor nieuwe ontwikkelingen die in de stad plaatsvinden om te zorgen dat er überhaupt gebouwd kan worden en dat er van parkeernormen afgeweken kan worden. Dus die wil ik ontraden. Dan is er nog motie 71, ‘Zorgen deelauto’s voor meer auto’s in de stad?’ Daar vraagt DENK een onderzoek naar aanleiding van een landelijk onderzoek waar ik eigenlijk wel verschil in wil maken tussen landelijk onderzoek, maar ook binnen de stad en zelfs nog binnen Rotterdam. Want het maakt heel erg uit of je aan de rand van de stad woont of echt in de binnenstad waar een hoge parkeerdruk is, waar parkeerruimte soms ook echt gedeeld moet worden met andere gebruikers en waar dus die deelauto’s ook een goede oplossing kunnen zijn. Dat onderzoek wil ik graag doen, want ik denk dat dat interessante gegevens kan bevatten voor onze lokale situatie. Dus motie 71 wil ik graag omarmen.

De **VOORZITTER**. Wethouder dank u zeer. Mag ik de vicevoorzitter vragen om behulpzaam te zijn?

De **VOORZITTER** (de heer Verheij). Het woord is aan de burgemeester voor de beantwoording van de vragen die aan hem zijn gesteld en de advisering op de moties aan zijn adres.

De heer **ABOUTALEB** (burgemeester). Voorzitter, ik zie dat de heer Simons er niet is. Ik had hem nog graag willen antwoorden op een reeks door hem gestelde vragen en gemaakte opmerkingen over het veiligheidsbeleid. Hij had een interessant debat met de heer Leewis, maar ook met mevrouw Zeegers over de veiligheidsontwikkeling in deze stad. De heer Simons kwam wat mij betreft niet verder dan anekdotisch van incident naar incident te springen. Die zijn heel vervelend. Die zijn gewoon naar en hij stelde ook de vraag aan mevrouw Zeegers wat ze gedaan zou hebben als ze van de jongen van 12 die afgelopen weekend was neergestoken, de moeder zou hebben gesproken, wat ze gezegd zou hebben. Voorzitter, dat is een bekende debattechniek. Want als verantwoordelijke voor het veiligheidsbeleid verlies je dat gesprek altijd. Die pijn is niet weg te poetsen met een gesprek. Buiten coronatijd zou ik zo’n moeder zelf, behorend tot een andere sekse, een flinke knuffel geven, tegen me aandrukken, en heel diep in de ogen kijken. Als je zoiets meemaakt, zeker als zo’n steekpartij een dodelijke afloop tot gevolg heeft, is daar geen gesprek tegen opgewassen. Die anekdotische benadering ken ik en die kom ik vaak tegen. Dat is dan ook niet het moment om ook diepgravende gesprekken te voeren over: hoe is dat nu gekomen en waar is er ergens een afslag gemist en dat soort vraagstukken meer. Dat zal niet helpen. Het enige wat op dat moment helpt, is echt troosten. En ik als burgemeester zal echt ook niet aarzelen om ook een flinke knuffel uit te delen als corona dat zou toelaten. Heel verdrietig kun je daarover worden. En als ik via de politie zo’n bericht krijg dat zoiets heeft plaatsgevonden, grijpt mij dat ook altijd aan. Ik breng dat ook met enige rust in mijn stem, omdat het mij telkens weer raakt, net zoals het u ook raakt. Dat maakt overigens wel dat dat betoog van de heer Simons voor de rest bijzonder eenzijdig was. Het anekdotische verhaal, de anekdotische benadering van een steekincident daar en een schietpartij daar et cetera. Je mag het nooit relativeren, maar het is wel een feit dat sinds, pak hem beet, 2012 criminaliteit in deze stad gestaag is afgenomen. Zo is de harde vorm van criminaliteit gestaag afgenomen. En daar waar af en toe heel nare dingen gebeuren, slagen we er heel vaak in toch tot een oplossing te komen door de daders op te pakken en ook te laten berechten. Daar waar bestaande instrumenten ons niet voldoende lijken, lobbyen we voor een nader instrument. De wetgever heeft nu mogelijk gemaakt om een bezoek aan de haven om daar kennelijk drugs vandaan te halen, te bestraffen met twee jaar straf. Weg boete van € 90,00. Rotterdamse lobby, pure Rotterdamse lobby. En vanzelfsprekend hoop ik dat dat vooral ook afschrikt en dat we niet zover hoeven te komen maar dat het vooral ook afschrikt.

Twee jaar is toch best lang. Als u vandaag de krant leest, volgens mij het AD, staat daarin een verhaal van een jongen die voor de zoveelste keer in de haven werd aangetroffen en dat hij nu waarschijnlijk onder de huidige wetgeving aankijkt tegen een week gevangenisstraf. Overigens is ook een week gevangenisstraf toch iets meer dan € 90,00 boete. Maar vanaf 1 januari volgend jaar gaan we echt uit een ander vaatje tappen. Ik snap natuurlijk ook de politieke benadering van het betoog van de heer Simons, maar ik zou hem toch vooral willen uitnodigen om echt naar het complete verhaal te kijken, want anders doe je geen recht aan het werk van al die mensen die in de veiligheidsketen bezig zijn om het allemaal onder controle te krijgen grotendeels. En er wordt hard gewerkt. De heer Simons is er niet, maar ik had hem graag willen vertellen dat ons debat over inbraken in auto's, mijnheer Van Drunen, geleid heeft in Oost en Nesselande tot zeven aanhoudingen. We hadden ook gezegd dat we zouden intensiveren om daar fors op in te steken en dat is gebeurd en we zijn blij met deze aanhoudingen. Je merkt de laatste tijd dat het daar wel weer rustig is geworden. En ja, ook de drugsvangsten in de haven zijn spectaculair. En we moeten nog veel meer. De regering is bezig met het bouwen van een nationaal team om vooral ook af te pakken, de heer Segers-Hoogendoorn, vooral af te pakken. Dat geldt ook voor de heer Leewis. Die heeft er vandaag aandacht aan besteed. En inderdaad mijnheer Simons, er komt geld voor de politie bij. Uw betoog is al gehoord, zullen we maar zeggen. Ik verwacht tussen de 700 en 1000 agenten die we weer gaan opleiden de komende periode. € 200 miljoen is daarvoor beschikbaar gesteld, inclusief voor boa's, dus het gaat allemaal wel de goede kant uit. We verwachten bij de Rotterdamse politie een instroom van 900 nieuwe agenten de komende periode. Er wordt hard aan gewerkt. De fouten van toen worden gecorrigeerd en daar mogen wij denk ik ook blij mee zijn. Als u in Den Haag wilt gaan demonstreren, dan staat u dat natuurlijk vrij. Tegenwoordig kan iedereen natuurlijk naar Den Haag gaan om te demonstreren. Alleen denk ik als u alleen de gemeenteraad meeneemt naar het Malieveld is het wel heel weinig. 45 raadsleden en een immens groot Malieveld. Ik lok iets uit voorzitter.

De **VOORZITTER** (de heer Verheij). En dat gaat de heer Simons heel kort toelichten in de spreektijd die hij niet heeft.

De heer **SIMONS** (lr). U kunt natuurlijk als de bekendste burgemeester van Nederland, zal ik maar zeggen, ik wilde eigenlijk zeggen van de wereld, maar dat is ook weer overdreven, best organiseren dat wij met de raadsleden bij het Torentje kunnen komen en dan bij Mark daar mooi mogen demonstreren, zodat iedereen ons ziet en hoort.

De **VOORZITTER** (de heer Verheij). Het Torentje is overigens gesloten vanwege renovatie. Gaat u verder burgemeester.

De heer **ABOUTALEB** (burgemeester). Het is ook nooit goed mijnheer Simons. Voorzitter, ik kom zo meteen bij de moties maar ik loop even de vragen door. De heer Meeuwissen van de PVV stelde nog een vraag over de coronapasdictatuur. Wij gaan daar niet over. De motie had natuurlijk net zo goed in Den Haag ingediend kunnen worden want wij gaan daar niet over. Maar het geeft mij wel de mogelijkheid om iets met u te delen wat ik relevant vind. Dat betreft wat we gaan doen met oud en nieuw en vuurwerk. Want de regels van dit moment zijn zo dat evenementen om 00.00 uur 's avonds dienen te eindigen. Oud en nieuw heeft als kenmerk dat het dan begint.

De **VOORZITTER** (de heer Verheij). Burgemeester, mag ik u wel verzoeken om bij de vragen en het onderwerp te blijven. Volgens mij staat het vuurwerkdebat vandaag niet op de agenda.

De heer **ABOUTALEB** (burgemeester). Jazeker voorzitter, als u even luistert hoort u gelijk waar ik naartoe wil. Want de tweede regel schrijft voor dat wij die coronapas moeten gebruiken om mensen te controleren die naar dat evenement komen. Dat wordt dus een probleem. Er is een flink gesprek over gaande op het ogenblik, ook met het kabinet, en ik hoop dat de minister deze week bevalt van een oordeel. Bevalt de minister niet van een oordeel, dan geef ik alvast aan dat het voor mij als verantwoordelijke onmogelijk is om de coronapas te hanteren om te controleren of iedereen gevaccineerd is bij de Boompjeskade, aan de kant van Zuid, op het Noordereiland, dus het brengt wat uitdagingen met zich mee, mijnheer Meeuwissen. Dat zeg ik naar aanleiding van de vraag, want ik vind dat het wel gerechtvaardigd is om met u te delen op dit moment dat dit speelt. Dus die coronapas is op verschillende plekken goed bruikbaar en soms is die gewoon niet bruikbaar. Oud en nieuw 's avonds is een vorm van het niet bruikbaar zijn van de coronapas om bij het vuurwerk mensen te controleren of ze gevaccineerd of niet. Voorzitter, dat brengt mij bij een vraag van de heer Achbar van DENK. Het ging met name over de veelkleurigheid bij de politie en de instroom. De politiechef had u ook beloofd dat u daarover een aantal cijfers zou krijgen dus die kan ik vandaag mededelen. Het eerste kwartaal van het lopende jaar zaten we op een instroom van 33,3%. Het vierde kwartaal zaten wij op 28% en in de zomer was er weinig instroom. Dat had allemaal met corona van doen. De verwachting voor het eerste kwartaal volgend jaar is 23%. En van het tweede kwartaal is de verwachting 23%. De doelstelling is gemiddeld 25%. Het beeld zoals het er nu uitziet is dat het ook gehaald gaat worden. Voor latere jaren is overigens de doelstelling 35%. Dat is iets wat wij als Nationale Politie met elkaar nastreven.

De **VOORZITTER** (de heer Verheij). Mijnheer Achbar.

De heer **ACHBAR** (denk). Voorzitter, hartstikke fijn dat de burgemeester deze cijfers met ons deelt. Fijn dat die instroom zo is en dat die ambitie voor de komende jaren hoger wordt gezet. Maar als we meer politie willen, moeten we niet alleen kijken naar instroom, zeker ook naar de doorstroom, maar ook voorkomen van uitstroom. Dus ik ben eigenlijk ook wel benieuwd of u ook de uitstroomcijfers heeft.

De **VOORZITTER** (de heer Verheij). Burgemeester.

De heer **ABOUTALEB** (burgemeester). Die zijn er nog niet. Het is overigens ook breder dan alleen de uitstroomcijfers. Het gaat ook om andere posities binnen de politie, ook de hogere rangen bij de politie en de instroom in die hogere rangen, maar daar komen we vast wel op terug op het moment dat we weer rapporteren aan de raad. Dit is naar aanleiding van de vraag die u vandaag gesteld heeft.

De **VOORZITTER** (de heer Verheij). De heer Achbar kort.

De heer **ACHBAR** (denk). Helemaal mee eens. Daarom zei ik ook: goed dat we kijken naar instroom, maar zeker ook naar doorstroom. En ook interessant is de uitstroom, dus ik benoemde het ook expliciet.

De heer **ABOUTALEB** (burgemeester). Ja, op enig moment komen we er vast weer op terug maar ik heb het nu even niet paraat. Voorzitter, ook de heer Lansink heeft een betoog gehouden over veiligheid. Dank daarvoor en ik breng ook graag over dat u staat voor de politie. Want het is heel belangrijk dat we ook staan voor de politie en zelfs indien er fouten plaatsvinden moeten we voor de politie blijven staan. Het zijn mannen en vrouwen die elke dag tot hun enkels in de modder staan om de samenleving te dienen en het zal je maar gegeven zijn dat je inderdaad zo'n kind dat neergestoken is, met een bebloed lichaam moet

opvangen, hoe je dan de nacht ingaat. Ik denk dat het belangrijk is dat we dat ook inzien, dat ook die dienstverlenende taak, niet alleen die ME'er die af en toe de stok hanteert, maar dat het verregaand is, dat de politie gewoon de hele dag door met een dienstverlenende taak in de samenleving bezig is. We moeten die dames en heren vooral ook blijven aanmoedigen om te staan voor die publieke zaak. Ik denk dat het belangrijk is om dat te blijven zeggen. U sprak over verkeersaso's. De wethouder en ik zijn daar heel erg mee bezig. We gaan ook proberen met elkaar de lessen te trekken voor de komende jaren om te kijken wat we daar nog verder mee zouden kunnen doen. Ik denk dat dat belangrijk is. Wellicht hebben we ook de wetgever nodig om ook te kijken naar wat er in de Wegenverkeerswet zou kunnen aangepast worden. Maar we gaan binnenkort evalueren. Ik vind overigens wel dat onze Stadsmarinier hier ook een compliment verdient en de collega's van Verkeer die de afgelopen maanden echt een prestatie van formaat hebben geleverd. En dank ook aan het geduld van de ondernemers op die plekken waar we toch ook belemmeringen hebben opgebracht, dat die ondernemers dat ook hebben willen dragen. Een aantal van die zaken die u noemde mijnheer Lansink, daar gaan we gewoon mee door de komende periode. Mevrouw Zeegers zette frontaal de aanval in op die piepende apparaten, de Mosquito's. Dat debat daarover is uitgesteld, dat gaan we later een keer doen. Maar vandaag volsta ik met de mededeling, ja, het zijn geen leuke dingen. Nee, ze leiden niet tot verplaatsingen. Dat is niet de ervaring die we hebben. Als de apparaten ergens staan, staan ze ook niet aan. Ze kunnen worden aangezet. De ervaring is dat dat kortstondig is en dat degenen die daar staan zich verspreiden en dus ook niet op een andere plek groeperen. Dat is een verkeerde aanname. Want we weten uit de psychologie van dit soort aanpakken dat voor deze jongeren een bepaalde plek magnetisch is. Daar willen ze zijn en alleen op die plek willen ze staan. Een andere plek vinden ze vaak niet zo fijn. Een voorbeeld waar ik zelf bij betrokken ben, niet zozeer met een piepend apparaat maar met een camera, is aan het plein op Zuid, Carnisse, drie trapportalen met daarnaast een tabakshop waar deze lui elke dag eindeloos hingen. Zelfs toen ik er langs liep was dat niet indrukwekkend genoeg voor hen om zich te verplaatsen. Eén camera aan de overkant en het was weg, en het was ook niet elders in de wijk te zien als verplaatsend effect. Vervolgens hebben we de eigenaren van die appartementen geholpen om deuren te zetten voor die trappen en vervolgens was ook die tabakszaak weg. Interessant genoeg. De magneet was ineens weg en het leidde niet tot een verplaatsing in de omgeving. Nee, het is geen lolletje om dit soort dingen te doen en laten we helder zijn, want mevrouw Zeegers sprak over een conservatieve repressieve benadering van de jeugd. Wat een onzin. Wat een onzin. Een overgroot deel van onze jeugd is hartstikke goed bezig. Zit op school, werkt, sport, combineert die vaardigheden bij elkaar. Ja, en 1000 tot 2000 van onze jongeren worden elk jaar veroordeeld door een strafrechter. 1000 tot 2000. Het aantal jongeren dat uiteindelijk met de politie in aanraking komt, daar heb ik niet altijd een beeld van dat er gestraft wordt, maar dat zijn om en nabij de 4000 tot 5000 jongeren per jaar. Dat is best een groot aantal. Ik criminaliseer die jongeren niet. Ze zijn op een manier zodanig in de positie terechtgekomen dat ze met de politie in aanraking zijn geweest en een aantal daarvan wordt gestraft. Er is geen gemeentelijk beleid noch politiebeleid dat erop uit is jongeren te criminaliseren. Geenszins, wij juichen in grote mate toe waar onze jongeren mee bezig zijn. En soms hebben ze een corrigerende situatie nodig, al dan niet via de strafrechter.

De **VOORZITTER** (de heer Verheij). Mevrouw Van Wifferen. Kort.

Mevrouw **VAN WIFFEREN** (d66). Ja voorzitter, waar ik het hier echt niet mee eens ben in deze redenatie, is dat u nu jongeren die crimineel zijn vergelijkt met jongeren die last hebben van een Mosquito. Maar dat is juist helemaal niet gezegd en dat is nu juist ons probleem.

De **VOORZITTER** (de heer Verheij). Burgemeester.

De heer **ABOUTALEB** (burgemeester). Nee, dat is niet wat ik bedoel. Die vergelijking maakt u. Ik reageer op de opmerking dat het beleid erop gericht zou zijn jeugd te criminaliseren. Dat was de opmerking van vandaag; dat was een generieke opmerking. Wij zijn niet bezig met het criminaliseren van jeugd. Integendeel. Iedereen die we eruit kunnen plukken en een zachte preventieve aanpak geven zullen we blijven doen. Maar sommigen deugen niet. Echt, het is een vergaande minderheid, maar er zijn ook jongeren die niet deugen en die op deze manier met de politie of uiteindelijk met de strafrechter in aanraking komen. Daarvan heeft de samenleving het ook zo bedoeld dat daar een correctiemechanisme in moet plaatsvinden. Dan is de kunst om te vermijden dat er recidive optreedt en dat jongeren voortdurend met de politie in aanraking komen. Maar je zult maar verpleegkundige zijn, aan het Bellamyplein en je hebt de volgende dag om 06.00 uur dienst en er staat een groep jongeren met brommers fors lawaai te maken voor je portiek en je wilt om 06.00 uur opstaan. Dan is dat heel naar. Dat willen we niet. Dan helpt het jeugdwerk initieel niet, maar secundair misschien wel. Dus wat we daar doen is eerst dat repressieve apparaat daar neerzetten. Het zijn er nu overigens een stuk of dertien in deze stad. En als dan vervolgens de jeugd niet op die plek aan de orde kan zijn, dan brengen we het jeugdwerk in om te kijken: wat dan? Gaan we sporten, gaan we andere dingen doen? Ik ben in Rozenburg geweest mijnheer Simons. Vorige keer een groep van veertien jongeren en er wordt van alles tegen mij gezegd wat die jongeren zouden willen, maar nooit zo precies. Maar ze willen wel heel graag bij de molen hangen. Een molen waar ze met messen in kerven om vervolgens het hout, het eeuwenoude hout van die molen uiteindelijk te vernielen. Nou, dan zeggen we: nee, niet op die plek. En als dat niet goedschiks is, dan kwaadschiks, maar dat komt dan in tweede instantie. En dan gaan we met elkaar spreken over: er zijn hier tien, vijftien sportorganisaties, zegt u het maar, bij welke organisatie wilt u terecht? Dan kunnen wij daarbij helpen. Heeft u geen middelen om sportspulletjes aan te schaffen, daar willen we ook bij helpen. Maar we willen wel dat je weggaat bij die molen. We willen dat daar een einde aan komt en dan plakken we daar een paar camera's, ja dat is echt zo. Het is niet of, of. Het is en, en. Maar zeggen dat het beleid ertoe leidt dat jongeren worden gecriminaliseerd; er is geen beleid dat dat als effect beoogt, zeker niet. Maar misschien liggen we niet zover uit elkaar.

De **VOORZITTER** (de heer Verheij). Burgemeester, mag ik u verzoeken iets bondiger te zijn in de beantwoording. Volgens mij gaat het Mosquitodebat nog op een ander moment plaatsvinden. Dan kan dat in alle uitvoerigheid.

De heer **ABOUTALEB** (burgemeester). Ja voorzitter, dit ging niet over Mosquito's. Dit ging over het criminaliseren van jongeren. Want je weet dat ik een brede rug heb en ik kan heel veel van mijn rug laten afglijden, maar ik laat me niet aanpraten dat wij beleid hebben dat als gevolg het criminaliseren van jongeren heeft, en dat is vandaag toch echt gezegd. Dus dat wilde ik toch graag weersproken hebben. Dan ga ik naar de moties voorzitter. De motie van de heer Meeuwissen over de coronapas, daar past eigenlijk maar één oordeel bij. Dat is het ontraden. De motie van GroenLinks, 'Kwaliteitsimpuls besluitvorming'. Wat mij betreft is dat een motie die de aandacht verdient en die zou ik graag willen omarmen. Dat geldt ook voor de motie van de heer Leewis over Follow the money. Dat is een beleidsterrein voor de gemeente dat we de komende jaren echt moeten ontwikkelen. Want we zijn natuurlijk geen opsporingsorganisatie, dat is vooral het Openbaar Ministerie. Ik merk overigens ook in toenemende mate in Den Haag belangstelling voor de Rotterdamse suggestie van onze oud-officier van justitie die toen zei: afgepakt vermogen zoveel mogelijk ook teruggeven aan de wijken. Daar is echt wel belangstelling voor. Het lijkt ons iets wat wij zoveel mogelijk ook zouden kunnen ondersteunen vanuit de gemeentelijke aanpak, de bestuurlijke aanpak. Dan de oproep van de heer Simons om te gaan demonstreren. Dat laat ik toch vooral aan uw raad over. De motie van het CDA 'Meer gebruikers Meldpunt Ondermijning' wil ik graag omarmen. Motie 89 van DENK, 'Laat vrijwilligers in meer dagdelen werken tijdens

verkiezingen', vraagt om aan de werknemers, of aan de mensen die het stembureau bemensen te vragen hoe zij hun werk eigenlijk vinden en waarderen. Dat wil ik met alle plezier vragen aan de medewerkers. Die motie zou ik graag willen omarmen. Dan de motie 'Neem klachten over etnisch profileren serieus', naar analogie van het rapport van de Nationale ombudsman. Ik zou willen vragen deze motie aan te houden. U weet dat wij op dit moment een onderzoek uitvoeren naar de bejegening in de samenleving door de politie, wat daar de opvattingen over zijn. Ik verwacht dat wij dat rapport uiterlijk januari volgend jaar kunnen opbrengen en dat we dan een beter gesprek met elkaar kunnen voeren over de aanbevelingen van de Nationale Ombudsman. Want die richtte zich eigenlijk vooral op etnisch profileren, voor een deel, maar het gaat niet alleen over de rol van de politie, maar ook over de rol van de overheid in den brede. Dus mijn verzoek zou zijn om die aan te houden en dan met elkaar dat gesprek te voeren. U bent daarmee niet te laat.

De **VOORZITTER** (de heer Verheij). De heer Achbar.

De heer **ACHBAR** (denk). Dat lijkt me een goede suggestie, om dingen niet fragmentarisch te doen. U stelt voor de motie aan te houden voorzitter. Maar ik weet niet of ik hem dan kan aanhouden.

De heer **ABOUTALEB** (burgemeester). U zou hem kunnen intrekken en dan zou u hem te zijner tijd opnieuw indienen.

De **VOORZITTER** (de heer Verheij). Formeel trekt u hem dan dus bij dezen in, maar u houdt hem achter de hand om te zijner tijd weer in te dienen. Dat is dan de techniek.

De heer **ABOUTALEB** (burgemeester). Voorzitter, dan motie 88 van DENK over Gaza. Dat is een motie in mijn rol als portefeuillehouder Internationaal. We onderhouden met Gaza helaas geen economische banden. De banden die wij nu onderhouden zijn vooral gericht op economische banden met steden in de wereld. Dus daar onderhouden we geen relaties mee. Jaren geleden was er ooit sprake van om daar wellicht wel iets mee te ondernemen. Maar dat is eigenlijk nooit van de grond gekomen. Bovendien vind ik dit ook echt initieel een onderwerp van de minister van Ontwikkelingssamenwerking en de minister van Buitenlandse Zaken. In de periode dat ik burgemeester ben is er één keer een wethouder naar Israël geweest, dat was wethouder Struijvenberg. Mocht het een keer op mijn weg liggen om die kant uit te gaan, dat ligt nu niet in de lijn der verwachting, dan zou het interessant zijn om te kijken of er een combinatie van die beide gebieden te doen zou zijn. Een bezoek aan met name Haifa, waar we wel wat wetenschappelijke relaties mee onderhouden en een bezoek aan Gaza. Het ligt niet in de lijn der verwachting, maar dan zou ik dat eventueel willen overwegen, die combinatie. Maar een concrete steun aan Gaza of een andere vorm van relaties aanknopen zoals u nu vraagt, daar is het voor mij te vroeg voor om daar echt een oordeel over te hebben, maar ik geef aan dat ik zou willen overwegen om over niet al te lange tijd dat wel een keer te willen overwegen in een combinatie Israël-Gaza. Maar het staat niet in mijn reisprogramma voor het komend jaar,

De **VOORZITTER** (de heer Verheij). Mijnheer Achbar, u heeft geen tijd meer dus heel kort graag.

De heer **ACHBAR** (denk). Het dictum schrijft ook voor de mogelijkheden te onderzoeken. Dus als ik zo dan de burgemeester hoor, zitten we wat dat betreft op één lijn. Kan ik dan uit uw verhaal concluderen dat u zegt: we gaan de mogelijkheden onderzoeken, maar het ligt op dit moment niet in de lijn der verwachting. Die motie kunt u dan dus omarmen, lijkt mij, als ik u zo interpreteer.

De heer **ABOUTALEB** (burgemeester). Nee, dat kan ik ook niet zomaar doen, omdat ik zoals u weet dit soort dingen ook graag doe in afstemming met Buitenlandse Zaken en onze minister van Ontwikkelingssamenwerking. Die kans om die afstemming te doen hebben we dus niet gehad, dus je kunt niet zomaar zeggen dat ik dat doe. Maar ik denk dat het goed is dat u weet wat mijn lijn van denken is. U kunt rustig stellen dat eigenlijk 50% van uw verzoek wordt gehonoreerd. De andere 50% niet. Dus deze motie kan ik in deze vorm zo niet omarmen. Voorzitter, ik was klaar.

De **VOORZITTER** (de heer Verheij). Dank burgemeester. Dan gaan we naar wethouder Karremans die nog een aantal vragen te beantwoorden heeft dan wel moties van advies heeft te voorzien.

De heer **KARREMANS** (vvd) (wethouder). Dank u wel voorzitter. Het zijn inderdaad allerlei moties die nog later zijn binnengekomen die ik nog van een advies wil voorzien. Dat ga ik zo snel mogelijk doen. Motie 48, ‘Schouw straatnamenborden wijkraden’ van Leefbaar Rotterdam. Die moet ik ontraden. Dat kost veel geld en dat is ook niet gedekt. U weet natuurlijk wel dat wij elke straatnaam gaan uitleggen middels een QR-code. Ik was dit weekend bij de Ajaxstraat. Daar passen denk ik wel redelijk wat QR-codes. Ik weet niet of het de behoefte van de raad is om dat straatnaambord dan schoon te maken, maar we zullen dat wel mee kunnen nemen in het rondje. Dan motie 58 van de PVV, ‘Remigratie graag’. Die ga ik ook ontraden. Dat is namelijk aan het kabinet en niet aan ons. De motie 72 van DENK over ‘Bied excuses aan voor het slavernijverleden’. Die ga ik ook ontraden. We hebben aangegeven dat we wensen en bedenkingen wilden ophalen en dat hebben we ook gedaan bij de commissie. Als college zullen we voor het einde van het jaar een besluit nemen en dat gaan we dus ook doen. Dus wat dat betreft kunnen we deze motie ontraden. Motie 90 van DENK gaan we omarmen, ‘Maak groen zichtbaar’. Het onderzoek gaat erover welk instrument het best kan worden ingezet om de maatschappelijke meerwaarde van groen te meten. Hartstikke goed, die gaan we omarmen dus dat gaan we ook doen. Dan motie 97 van DENK over onverminderd blijven lobbyen voor een staatsexcuus voor slavernijverleden. Die is overbodig want u heeft kunnen lezen in de raadsbrief wat wij daarover gezegd hebben. Dus die kan ik ontraden. Dan motie 98, die vraagt om een Rotterdamse coördinator voor racisme en discriminatie. Die kan ik ontraden. Want op verzoek van DENK en de VVD – ik weet niet of de heer Achbar het nog weet, het was hun eigen initiatiefvoorstel, hebben we dit al geregeld. Dat was namelijk de Stadsmarinier. Dat is namelijk de coördinator hier in Rotterdam. Dus we hebben het al op uw eigen verzoek gedaan. (Er wordt buiten de microfoon gesproken.) Het is een soort Groundhog day misschien. Die gaan we dus ook ontraden want die is er al. Dan motie 99, dat is een motie waarin de gemeenteraad verzocht wordt zich uit te spreken. Daar gaat de raad zelf over, dus daar ga ik geen advies over geven.

De **VOORZITTER**. De heer Van Drunen in blessuretijd.

De heer **VAN DRUNEN** (lr). Ja, wethouder Karremans ging er zo snel doorheen. De motie over het schouwen van de borden in de wijken. U gaf aan dat dat een heel dure zaak is, maar dat is juist niet zo, want als u de motie goed leest, gaat het er juist om dat dat wordt gedaan door de nieuwe wijkraadsleden. Pas als daar een actie uit volgt, kan ik me voorstellen dat dat geld kost, maar de initiële schouw zelf dus niet.

De heer **KARREMANS** (vvd) (wethouder). Ja voorzitter, als we hem zo kunnen uitleggen vind ik het best. Als die wijkraadsleden een rondje willen lopen om te kijken welke straatnaamborden verkeerd hangen of ondersteboven of vies zijn, dan vind ik dat natuurlijk helemaal prima. Als we hem zo kunnen uitleggen, dan prima.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Van Wifferen.

Mevrouw **VAN WIFFEREN** (d66). Ik vind het toch wel redelijk arrogant om vanaf hier de wijkraadsleden opdrachten te geven, staforders. Ze zijn toch helemaal niet ondergeschikt aan ons?

De heer **KARREMANS** (vvd) (wethouder). Volgens mij heb ik ook gezegd: als ze dat willen. Als ze dat willen doen en er komt vervolgens iets uit, dan nemen we dat natuurlijk mee zoals we dat met alle meldingen doen. Dat is dus nog wel even een toevoeging die ik op verzoek van mevrouw Van Wifferen even wil onderstrepen. We gaan ze inderdaad geen staforders geven. Dan motie 100. Dat is ook een motie over het slavernijverleden. Die ga ik ook ontraden want er wordt ook om gevraagd om voor 18 november de raad daarover te informeren. We hebben de wensen en bedenkingen opgehaald. Dat was volgens mij een heel goede commissievergadering. En voor het eind van het jaar komen we erop terug, hebben we gezegd. Dat is de deadline die we gesteld hebben. Uiteraard informeren we de raad altijd actief. Dat geldt ook natuurlijk hiervoor. Dan over motie 105, het verlichten van buitensportvoorzieningen. Die moet ik ontraden, want dat is overbodig omdat we dat al doen. Die inventarisatie wordt standaard gedaan bij het inrichtingsproces. Als de bewoners daar dan geen bezwaar tegen hebben wordt dat gewoon gedaan. Op heel veel sportveldjes wordt het al gedaan, dus dat is al precies. Dan de laatste, motie 109 van 50PLUS, vraagt om onderzoek te doen naar de leefomgeving van ouderen. Naar onze mening is daar al voldoende onderzoek naar gedaan. We onderschrijven natuurlijk de reden dat een veilige omgeving en toegankelijke buitenruimte voor ouderen belangrijk is. Dat onderschrijven we volledig. Maar we zijn van mening dat daar voldoende onderzoek naar is gedaan en we weten precies wat we moeten doen. Die kan ik dus ook ontraden. Dat was het voorzitter.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. Dan hebben we zo alle moties doorlopen. Ik check even bij de raad of we iets vergeten zijn. De heer Achbar.

De heer **ACHBAR** (denk). Voorzitter, ik zit sowieso nog met één motie. Ik moet u zeggen dat ik hem ook alweer op de lijst aan het zoeken was zodat ik het nummer kan noemen, maar ik zie hem ook niet meer zo snel. Het is de motie ‘Geef Rotterdammers met een hoofddoek de ruimte om zichzelf te zijn bij Toezicht en Handhaving. Daar heb ik volgens mij nog geen antwoord op gekregen.

De **VOORZITTER**. Die is voor wethouder Van Gils, maar dat heeft wethouder Van Gils nog niet gedaan.

De heer **ACHBAR** (denk). Wethouder Van Gils was een van de eerste sprekers en toen waren deze moties waarschijnlijk nog niet geüpload.

De **VOORZITTER**. Oké, dat valt namelijk onder de wethouder Organisatie. Vindt u het goed dat we dat donderdag even herpakken, want hij is nu niet beschikbaar. (Er wordt buiten de microfoon gesproken). Als u dat goed vindt doen we dat donderdag aan het begin. Griffier wilt u mij eraan herinneren dat we dat doen? Zijn er nog andere moties die we vergeten zijn? Niet? Dan hebben we alle moties gedaan. Is er behoefte aan een tweede termijn voor zover er nog spreektijd is? Nee? Er is geen behoefte aan een tweede termijn. Dan sluit ik de beraadslagingen op dit punt af en dan schors ik de vergadering tot en met aanstaande donderdag. We hebben afgesproken dat als u nog resterende minuten of seconden heeft dat u die mag overnemen naar donderdag. Donderdag vangen we zoals gebruikelijk weer om 10.00 uur ’s morgens aan. Graag zie ik u dan weer hier in de raadzaal. De stemming is

donderdag omstreeks 19.30 uur als de loop van het debat dat toelaat. Dat zal fysiek zijn in aanwezigheid van alle raadsleden. Ik sluit de vergadering.

(De vergadering is geschorst.)

Notulen van de raadsvergadering van 11 november 2021 (ochtendzitting)

Voor de agenda wordt verwezen naar volgnummer 15

Voorzitter: de heer ing. A. Aboutaleb

Voor de presentielijst wordt verwezen naar de ochtendzitting van deze vergadering, gehouden op 9 november 2021

Namens het college zijn tegenwoordig de heer A.H.P. van Gils, de heer S. Kasmi, de heer S.A. Kurvers, de heer R. Moti en mevrouw R.A. Vermeij

Griffier: mevrouw I.C.M. Broeders

8. Heropening en mededelingen

De **VOORZITTER**. Ik heropen de vergadering en ik heet alle raadsleden van harte welkom. Ik heet ook onze kijkers die deze raadsvergadering op afstand via de livestream volgen, de vertegenwoordigers van de media en onze ambtenaren van harte welkom. Leden die de presentielijst op 9 november jl. niet hebben getekend, kunnen dit vandaag alsnog doen bij de medewerkers van de griffie hier in de raadzaal. Ik heb geen berichten van verhindering ontvangen. Ik zie dat mevrouw Verkoelen nu al een punt van orde heeft. De agenda is op 9 november jl. met u doorgenomen en daarbij is afgesproken dat het aangevraagde debat over Feyenoord City vandaag als eerste reguliere debat zal worden behandeld en aangezien Feyenoord voornemens is om vanmorgen met een brief en een persconferentie te komen, heeft de indiener het verzoek ingediend om het gesprek over het onderwerp na de lunchpauze te doen. Dat is volgens mij wat ook is gewisseld via de app van het presidium. Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELEN** (50plus). Ja inderdaad voorzitter, daar ging het mij om. We hebben om 11.00 uur inderdaad de persconferentie van Feyenoord, we hebben op 10 november jl. het statement gehad, we hebben de brief van het college gekregen en om het debat zorgvuldig en volledig te kunnen doen, stel ik voor om het agendapunt dat ik heb aangevoerd na de lunchpauze neer te zetten, zodat we allemaal weet kunnen hebben van wat er vandaag is gebeurd.

De **VOORZITTER**. De heer Simons.

De heer **SIMONS** (lr). Ja voorzitter, die persconferentie had ook op 10 november jl. kunnen worden gegeven, maar toevallig is die vanmorgen om 11.00 uur. Ik wil u toch vriendelijk verzoeken, tenminste als daar steun voor is, dat u de raadsleden in staat stelt om de persconferentie te volgen en daarvoor de raadsvergadering te schorsen. Ik ben woordvoerder op verschillende punten vandaag en ik zou het dan niet kunnen volgen en dat zou ik heel erg jammer vinden want dan ben ik verstoken van die informatie.

Mevrouw **VERKOELEN** (50plus). Voorzitter, 50PLUS ondersteunt het voorstel van Leefbaar Rotterdam.

De **VOORZITTER**. Schorsen om 11.00 uur, is dat een…? Ik wil de tussenliggende tijd goed gebruiken mijnheer Meeuwissen. Ik peil het ook bij de anderen, ik zie overal knikkende hoofdjes dat het voorstel van de heer Simons…

De heer **MEEUWISSEN** (pvv). Voorzitter.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Meeuwissen ik kom zo bij u, we zijn net begonnen. Ik zie knikkende hoofdjes bij de rest van de raad om het voorstel van de heer Simons om om 11.00 te schorsen te steunen. Mijnheer Meeuwissen.

De heer **MEEUWISSEN** (pvv). Ja voorzitter, dit is weer een voorbeeld van laf Leefbaar. De PVV is ertegen dat het Feyenoord City Stadion weer zo veel aandacht krijgt. We hebben twee jaar geleden al de motie 'Stekker uit Feyenoord City Stadion' ingediend en we moeten ons niet laten leiden door deze enorme lobby van de bobo's van het grote geld, die verschrikkelijke Amerikaanse zakenbank die hierachter zit. Ik vind dat we de vergadering gewoon moeten voortzetten zoals we zouden doen en geen schorsing vanwege een persconferentie. Tot zover voorzitter.

De **VOORZITTER**. Geen voorstander van schorsen. De rest van de raad is wel voorstander van schorsen. Ik zal de vergadering om 11.00 uur schorsen. Mevrouw Verkoelen, het is de bedoeling dat we zo spoedig mogelijk na de lunchpauze het onderwerp Feyenoord agenderen, als eerste onderwerp na de lunchpauze. Dan heeft iedereen kunnen luisteren en eventuele brieven kunnen lezen. De debatten in de raadzaal vinden plaats in aanwezigheid van de woordvoerders van de verschillende fracties en dat betekent dat er bij wisseling van onderwerp gelegenheid zal zijn om de woordvoerders te kunnen wisselen. De indiening van de eindversie van de moties is vandaag weer via het schaaltje als dat nog nodig is en daarna zal ik als voorzitter vaststellen of die onderdeel uitmaken van de beraadslagingen. Dus let op, het enkele feit dat moties reeds zijn aangekondigd wil nog niet zeggen dat ze ook deel uitmaken van de beraadslagingen, dat moeten we hier nog vastgesteld hebben. De spreektijd voor vandaag is drie uur, een aantal fracties heeft op 9 november jl. nog wat minuten overgehouden en die kunnen vandaag worden aangewend. Verder heb ik aan het einde van het begrotingsdebat toegezegd dat een aantal wethouders nog in de gelegenheid zal worden gesteld om een aantal moties van advies te dienen, die waren blijven liggen omdat er wat onhelderheid was over welke moties nou wel of niet deel uitmaakten van de beraadslagingen en die wil ik graag straks nog toelaten, een aantal wethouders is hier inmiddels aangeschoven. Zoals gemeld op 9 november jl. is het streven om 19.30 uur, na de dinerpauze vanavond, te beginnen met de stemmingen en dan heb ik de voltallige raad gevraagd aanwezig te zijn om te kunnen stemmen, de stemmingen zullen fysiek zijn. Het tijdstip is natuurlijk afhankelijk van de voortgang van het raadsdebat, maar het richttijdstip is 19.30 uur. De lunch en de warme maaltijd zijn weer op de gebruikelijke locaties omstreeks 12.45 uur en omstreeks 18.30 uur. Dan de beoordeling van enkele moties die waren blijven liggen. Ik geef als eerste het woord aan wethouder Van Gils.

De heer **VAN GILS** (d66) (wethouder). Dank u wel voorzitter, vier op mijn portefeuille. De eerste is motie 75 van DENK, 'Een toegankelijker stadhuis voor slechthorende Rotterdammers'. Die willen we ontraden, niet omdat we dat niet belangrijk vinden, maar omdat eerder al is geconstateerd dat de ringleidingen en zo allemaal op orde zijn en er voor stadswinkels een mobiele functionaliteit is, zodat mensen dat met versterking kunnen doen. Dus feitelijk is het probleem opgelost, maar op een andere manier dan het inrichten van een

eigen balie. Motie 78, ook van DENK 'Geef Rotterdammers met een hoofddoek de ruimte om zichzelf te zijn bij toezicht en handhaving'. Die willen we omarmen met de kanttekening dat, na de wildgroei in alle jaren met allerhande uniformen voor gemeentelijke kledingvoorschriften, gezegd is dat we dat landelijk doen. Wij vinden dat het nodig is, maar we spreken het af met heel Nederland en ook met de vakbonden van de BOA's en dat betekent dat de invoering in 2023 is voorzien. Dus met die uitleg, onvermijdelijk omdat we dat afgesproken hebben, kunnen we die omarmen, dat belang delen we. Motie 86, 'Kinderen hebben het eten harder nodig dan lokale politici'. Als er bij het college eten is, zijn het meestal vergaderlunches en dat soort dingen. We vinden het niet verstandig om dat niet meer te doen omdat dit productieve werktijd is en voor het overige laten we het oordeel aan de raad want het is vooral een motie aan de lokale politici om daar een keuze in te maken. Motie 104, 'Vergroot maatschappelijke impact op de stad met meer vormen van sociale inkoop', daar kan ik twee kanten mee op en ik laat dat even aan u. Ik weet uit eigen ervaring dat we al twintig jaar op het gebied van bedrijfsvoering en op heel veel andere terreinen intensief samenwerken met de G4, dus ook op het gebied van MVO, social return en inkoop doen we dat allemaal. Dus hij is in die zin overbodig, maar ik wil niet de indruk wekken dat het niet belangrijk is om daarin een voorhoedepositie in te nemen. Die nemen we overigens met name in op social return, dus we doen het al en ik laat even aan de indiener over om hem in te trekken of hem zo te laten staan. Er is al voorzien in de uitvoering. Dank u wel voorzitter.

De **VOORZITTER**. De heer Meeuwissen.

De heer **MEEUWISSEN** (pvv). Ja dank u wel voorzitter. Ik wil als PVV even een stemverklaring doen voor alle moties die te laat in het systeem stonden en die van tevoren niet zijn verstrekt.

De **VOORZITTER**. Het is te vroeg mijnheer Meeuwissen.

De heer **MEEUWISSEN** (pvv). En de moties die daar ook niet aan de orde zijn gekomen, daar zal de PVV, uitzonderingen daargelaten allemaal tegen stemmen. We kunnen hier niet zomaar moties dumpen. Tot zover.

De **VOORZITTER**. Een stemverklaring is vanavond mijnheer Meeuwissen, bij de stemmingen krijgt u uitgebreid de tijd om moties van commentaar te voorzien. Ik ga naar wethouder Vermeij.

Mevrouw **VERMEIJ** (pvda) (wethouder). Voorzitter, ik dien nog vier moties van advies te voorzien. Motie 103 'Stimuleer meer burgerinitiatieven van praktisch opgeleide Rotterdammers', motie 113 'Stimuleer meer burgerinitiatieven van Rotterdammers met een migrantenachtergrond' en motie 114 'Stimuleer meer burgerinitiatieven van Rotterdammers met een beperking', zijn drie moties met een vergelijkbare strekking, maar voor drie verschillende doelgroepen. In het algemeen geldt dat er de afgelopen jaren onderzoeken van de UR, de Rekenkamer en de Ombudsman zijn verschenen. De recente over het lage vertrouwen in de samenleving is naar uw raad gestuurd, die breng ik zeer onder uw aandacht, een belangrijk rapport. Daarover hebben wij voor de zomer van 2020 overleg gevoerd en het college is hiermee aan de slag gegaan. Er is een plan van aanpak verschenen dat in juni jl. naar uw raad is gestuurd en tegelijkertijd hebben wij in 'Wijk aan Zet' gesproken over het platform 'Mijn Rotterdam', het platform waar wij ook in deze periode nog over komen te spreken bij het implementatieplan en waar Rotterdammers straks fysiek en digitaal hun initiatieven kunnen indienen, daar is aandacht voor gevraagd. Daarnaast hebben we straks 39 wijkraden om initiatiefnemers te stimuleren en te helpen. Wat het

college betreft, zijn deze moties derhalve overbodig en worden ze ontraden. Dan motie 106, het burgerinitiatief en het jongereninitiatief. Dat is een oproep aan uw raad zelf, hier gaat u dus zelf over in samenspraak met de griffie. Als deze motie wordt aangenomen, kan ik u, voorzitter via u, onze juridische expertise en kennis vanuit de wijken aanbieden om mee te denken over een goede uitwerking van deze moties. Voorzitter, als u het mij permitteert. Ik mag de stad, de Rotterdammers en uw raad dienen en ik weet uit ervaring dat een motie echt een beweging tot stand kan brengen, maar het is ook mijn ervaring, zeg ik in alle bescheidenheid, dat met de hoeveelheid moties de kracht van het instrument afneemt. Voorzitter, dank u wel.

De **VOORZITTER**. Dank. Dan gaan we naar wethouder Moti.

De heer **MOTI** (pvda) (wethouder). Ja voorzitter, nog één motie die naderhand op het systeem is binnengekomen, motie 112 'Vergroot de arbeidsparticipatie van statushouders in de ouderenzorg'. Voorzitter, we zijn in deze stad met de leerwerkakkoorden bezig om te werken aan een inclusieve arbeidsmarkt. Dat doet de gemeente Rotterdam niet alleen, dat doen we samen met onze partners, werkgevers, onderwijspartijen en de gemeente. In die leerwerkakkoorden, en we hebben een deel leerwerkakkoord speciaal voor de sector Zorg samen met de Rotterdamse werkgevers in de zorg, deRotterdamseZorg genaamd, maken we juist afspraken om ervoor te zorgen dat zo veel mogelijk van die vacatures vervuld worden, ook juist met mensen die anders misschien minder kans hebben. Een van de succesvolle projecten in het leerwerkakkoord Zorg is het project Welslagen, een project waar Rotterdammers van wat hogere leeftijd door middel van zijinstroomtrajecten alsnog een opleiding krijgen, zodat ze gecertificeerd in de zorg kunnen werken. Dat loopt ook goed, we vullen daarmee meerdere klassen per jaar met Rotterdammers die graag in de zorg werken. Ik zag in de constateringen van DENK ook staan dat mensen met een migratieachtergrond ondervertegenwoordigd zijn. Ik neem dat graag gaan aan, maar we zien in dat traject Welslagen, ik was zelf bij de diploma-uitreiking, juist ook vooral vrouwen met een migratieachtergrond die door middel van een diploma dan in de zorg doorstromen naar een betaalde baan met 100% betaaldebaangarantie. Los van de migratieachtergrond gaat de motie specifiek ook over statushouders. We hebben eerder van uw raad al de motie Arsieni gehad die het college opriep om ervoor te zorgen dat er voor statushouders zogenaamde geïntegreerde trajecten komen, GIT-trajecten waar taal en werken worden gecombineerd. We hebben door middel van de leerwerkakkoorden in verschillende sectoren al GIT-trajecten afgesproken, bijvoorbeeld in de techniek of in de bouw en we zijn ook voornemens om juist met de zorgpartijen GIT-trajecten af te stemmen, zodat taal en werken gecombineerd kan worden voor statushouders in de zorg. Dat gezegd hebbende voorzitter, is eigenlijk alles wat de motie vraagt wat we al doen en waarmee we al bezig zijn samen met onze partners en daarom is de motie overbodig en ontraad ik de raad deze motie.

De **VOORZITTER**. Helder. Een punt van orde mijnheer Meeuwissen?

De heer **MEEUWISSEN** (pvv). Ja zeker een punt van orde voorzitter. Ik zie dat twee vertegenwoordigers van de fractie van DENK in de zaal zitten, dat is niet afgesproken en ik had graag dat we deze vergadering pas voortzetten als er, zoals het hoort, nog maar één iemand van DENK in de zaal zit. Tot zover.

De **VOORZITTER**. Dat is op zich een inhoudelijke reminder. De afspraak is dat de fracties hier met één raadslid zitten, met uitzondering van Leefbaar Rotterdam daarvan mogen er twee zitten. Dat is de afspraak. Ik kijk de fractie van DENK aan.

De heer **ACHBAR** (denk). Ja voorzitter, ik zit hier inderdaad nog voor het kleine gedeelte dat overbleef van 9 november jl., dat zijn nog even de toelichtingen op de moties en ik was voornemens om daarna de zaal te verlaten. Als het echt een megaprobleem is, kan ik mijn collega natuurlijk vragen om achter de coulissen te gaan zitten en zodra ik vertrek tevoorschijn te komen.

De **VOORZITTER**. Zullen we afspreken dat u hiernaast gaat zitten zodra de moties klaar zijn, we hebben er nog een. De koffie is lekker hiernaast. Mijnheer Meeuwissen.

De heer **MEEUWISSEN** (pvv). Daar ga ik niet mee akkoord. Ik zou graag stemmen over of DENK nu met twee vertegenwoordigers in de zaal mag zitten. Dit is echt islamisering ten top voorzitter.

De **VOORZITTER**. De heer Van Baarle.

De heer **VAN BAARLE** (denk). Nee voorzitter, laat ik inderdaad niet ingaan op wat de heer Meeuwissen inhoudelijk stelt. Als de collega's er prijs op stellen dat er één vertegenwoordiger van onze fractie aanwezig is, is ondergetekende volgaarne bereid om even achter de coulissen te gaan zitten.

De **VOORZITTER**. Ik heb een praktisch voorstel gedaan, we hebben nog één motie te gaan en dan kan de heer Achbar naar buiten, maar afspraak is afspraak en mijnheer Van Baarle is bereid om de komende twee minuten hiernaast te gaan zitten. Ik kan u meegeven dat het opdrinken van één kop koffie dan niet meer mogelijk is, ik schat in dat het een half kopje koffie wordt. Mijnheer Leewis.

De heer **LEEWIS** (gl). Ja voorzitter, ik weet dat het volstrekt zinloos is, maar ik ga het toch doen. Ik vind het echt schokkend en heel onterecht dat de heer Meeuwissen het woord 'islamisering' in de mond neemt omdat hier twee vertegenwoordigers van DENK zitten. Ik vind dat zo diep discriminerend dat ik daar toch iets over wilde zeggen.

De **VOORZITTER**. Waar van akte. We gaan toch maar praktisch-inhoudelijk te werk. Mijnheer Kasmi.

De heer **KASMI** (d66) (wethouder). Ja dank u wel voorzitter. Dit is de motie waarvoor de heer Achbar denk ik aanwezig is. Het is er één, dus dan kan uw collega zo weer plaatsnemen. Voorzitter, ik heb één motie die nog is blijven liggen en dat is motie 108. Die motie roept op om onderwijsinstellingen in Rotterdam erop te attenderen dat zij waken voor stereotypering in schoolboeken die worden gebruikt om kinderen in Rotterdam te onderwijzen. Voor de goede orde wil ik wel eerst gezegd hebben dat deze taken niet bij de gemeente, maar bij de onderwijsinspectie liggen, die gaat zoals u weet over de inhoud en de kwaliteit van de boeken. Tegelijkertijd vind ik dit een onwijs belangrijk onderwerp zoals u wellicht weet, we hebben hierover van gedachten gewisseld. Dit was ook al onderwerp van gesprek in een aantal vergaderingen met de sectorkamer waar de onderwijsbesturen aanwezig zijn en ik zal dit wederom doen. Ik omarm deze motie en ik ga wederom het gesprek aan, het is best een hardnekkig probleem. Nogmaals het ligt niet bij ons, maar ik ga het gesprek daarover wel aan. Dank u zeer voorzitter, dit was de afdoening van mijn motie.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. Ik check nog even bij de raad of we wellicht een motie over het hoofd hebben gezien. Ik heb het gevoel dat dit nu zo wel sluitend is. Ik hoor geen gepiep, dus het zal wel goed zijn. Akkoord. Dan ga ik verder met u mee in de rest van de procedure van vanochtend.

9. Het voorstel tot benoeming van een voorzitter van de Werkgeverscommissie

De **VOORZITTER**. Ik ben inmiddels bij agendapunt 9, het voorstel tot benoeming van een voorzitter van de Werkgeverscommissie. Als het goed is zijn de stemmingen reeds aangevangen en ik wil graag een aantal mensen in het stembureau benoemen. Mijnheer Meeuwissen, ik wil u aan het werk zetten als voorzitter van het stembureau en de heer Van der Velden, mevrouw Verkoelen en de heer Vonk graag in het stembureau om de stemmen te tellen en ons van een uitslag te voorzien. Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELEN** (50plus). Ik heb een afspraak om 10.30 uur, dus ik wil me graag verontschuldigen. Een grote eer, maar ik laat mijn beurt graag voorbijgaan.

De **VOORZITTER**. Dan vraag ik mevrouw Faber om behulpzaam te zijn, hartelijk dank. Mijnheer Meeuwissen, u bent voorzitter van het stembureau.

(De stemmen worden geteld.)

De **VOORZITTER**. Mijnheer Meeuwissen, u heeft een uitslag. Mag ik aandacht vragen voor de heer Meeuwissen, hij heeft een uitslag van de stemming. Mijnheer Meeuwissen.

De heer **MEEUWISSEN** (pvv). Dank u wel voorzitter en dank u wel dat ik de eer heb om als voorzitter van het stembureau de uitslag van de stemming bekend te maken. De uitslag van de stemming voor benoeming van een voorzitter van de Werkgeverscommissie. Mevrouw A. Kockelkoren, 39 stemmen voor, 1 stem tegen en geen blanco stemmen. Ik feliciteer langs deze weg mevrouw Kockelkoren. Ik zit zelf ook in de Werkgeverscommissie en we zijn heel blij met de nieuwe voorzitter. Tot zover voorzitter.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer voor het melden van de uitslag, daarmee is mevrouw Kockelkoren benoemd tot voorzitter van de Werkgeverscommissie van onze gemeenteraad. Gefeliciteerd.

HAMERSTUKKEN

10. Het voorstel met betrekking tot de centrale stemopneming bij de verkiezing voor de leden van de gemeenteraad en de leden van de wijkraden

De **VOORZITTER**. Dan neem ik u mee naar een aantal voorgestelde hamerpunten. Dat zijn onder 10 het voorstel met betrekking tot de centrale stemopneming bij de verkiezing van de leden van de gemeenteraad en de leden van de wijkraden, onder 11 het voorstel tot vaststelling van het bestemmingsplan 'Parapluherziening Cultuurhistorie Overschie, onder 12 het voorstel tot vaststelling van het bestemmingsplan 'Parapluherziening Cultuurhistorie Crooswijk en onder 13 het voorstel tot wijziging van de Maasvlakteverordening Rotterdam 2014. Als daar verder geen opmerkingen over zijn dan stel ik u voor deze punten te hameren. Mijnheer Meeuwissen.

De heer **MEEUWISSEN** (pvv). Voorzitter, de PVV stemt tegen punt 13, Voorstel tot wijziging van de Maasvlakteverordening Rotterdam 2014. Tot zover

De **VOORZITTER**. Dan is agendapunt 10 met algemene stemmen aanvaard, agendapunt 11 met algemene stemmen aanvaard alsmede agendapunt 12 en bij 13 wordt de fractie van de PVV geacht te hebben tegen gestemd en met die stemmen tegen is het voorstel onder 13

ook aanvaard. Dan is nu aan de orde agendapunt 14, de voortgangsrapportage Woonvisie. Een punt van orde?

De heer **VAN BAARLE** (denk). Ja voorzitter, ik vernam net dat we om 11.00 uur gaan schorsen. Is het een idee om de voortgang Woonvisie en The Sax om te draaien? Ik denk dat The Sax sneller gaat dan de woonvisie, ik denk dat we dat in een halfuurtje wel kunnen.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Zeegers.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66). Ja ik kan me voorstellen dat het voor heel veel mensen handig is, maar dan moet ik de woordvoerder van onze fractie even oppiepen.

De **VOORZITTER**. Omdraaien. De heer Leewis.

De heer **LEEWIS** (gl). Ja voorzitter, dat was ook ons idee, dus steun daarvoor.

De **VOORZITTER**. Ik zie wat knikkende hoofdjes de meerderheid aangeven. Dan check ik bij de wethouder of dat geen probleem is, ook niet bij de ondersteuning? Nee, dan doen we als eerste agendapunt 15 en vragen we aan de fractie van D66 om wat later in het debat aan te schuiven, dan zal ik u wat achteraan op de sprekerslijst zetten.

ONDERWERPEN MET EEN REGULIER DEBAT

15. Het voorstel met betrekking tot de realisatie van een wijziging van het programma 'Philadelphia-Havanna (The Sax) en aanpassingen van de grondwaarde n de herziening van de grondexploitatie van Zuid

De **VOORZITTER**. Mevrouw Faber.

Mevrouw **FABER** (vvd). Dank u wel voorzitter. Ik gaf het ook al aan in de commissie, we zijn ten aanzien van het oorspronkelijke programma een beetje door de tijd ingehaald. De coronacrisis heeft ertoe geleid dat de hotelbestemming niet langer haalbaar bleek. Voordeel is wel dat de nieuwe plannen leiden tot aanzienlijk meer woningen, 912 ten opzichte van de eerder beoogde 320 woningen en ja voorzitter, ik zei het al eerder in deze raad, dat zijn woningen die we in deze wooncrisis keihard nodig hebben. Tijdens de commissievergadering is al uitvoerig gesproken over de woningoppervlakte van 42 m². Ook ik had hier aanvankelijk mijn bedenkingen over, maar na de toelichting over het concept ben ik daar wel wat genuanceerder over gaan denken. Het concept voorziet in een behoefte om naast een eigen woning een community en veel sociale contacten in je eigen wooncomplex te hebben en dat deed mij terugdenken aan de periode dat ik zelf een starter op de arbeidsmarkt was. Ik woonde zelfs nog kleiner dan die 42 m², namelijk 30 m² en deelde een keuken. Ik was meer aan het werk en bij afspraken buiten de deur dan dat ik thuis was en ik kan me dan ook wel voorstellen dat dit concept bij bepaalde groepen mensen aanslaat, maar het moge duidelijk zijn dat het niet de bedoeling is dat dit een nieuwe maat is voor woningen in Rotterdam. Waarover nog niet eerder is gesproken, is de mogelijkheid om misschien op gemakkelijke wijze twee woningen met elkaar te kunnen verbinden waarmee, misschien niet direct maar in de toekomst als daar behoefte aan is, woningen van 84 m² kunnen ontstaan. Voorzitter, ik verneem graag van de wethouder of hierover al specifiek met de projectontwikkelaar is gesproken en zo niet of de wethouder kan toezeggen dit alsnog te doen.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. Mijnheer Van Baarle.

De heer **VAN BAARLE** (denk). Ja voorzitter dank u wel. De fractie van DENK is absoluut geen voorstander van het huidige voorliggende plan van het college om op deze plaats een elitetoren met veel te kleine en veel te dure woningen met een aanvangshuur die dik in de € 900,00 te realiseren. Dat is veel te duur voor al die Rotterdammers die op dit moment geen woning kunnen vinden in dat middensegment, dat is volstrekt onbetaalbaar voor de gewone normale Rotterdammers, de leraar en de politieagent die het nu op de woningmarkt het zwaarst hebben. Voor de fractie van DENK is het ook onbegrijpelijk dat we in dit project zo veel geld kwijt zijn omdat die toren er op een bepaalde manier moet uitzien. Als wij in de commissie de wethouder gekscherend horen zeggen 'ja we moeten zo veel betalen omdat de toren iets weg moet hebben van een saxofoon' dan denk ik bij mezelf waar zijn we in godsnaam mee bezig. Dit is gewoon een slecht plan en het overgrote deel van de raadsfracties in de commissie had hier ook gewoon ernstige moeite mee. Je kunt als gemeenteraad grond maar eenmaal voor een hele lange tijd bestemmen en als er een plan ligt om dat op een manier te bestemmen waarvan we eigenlijk allemaal buikpijn hebben en waar de meerderheid van de Rotterdammers die nu in woningnood zitten vrijwel niets aan hebben, moeten we dat niet doen, dan moet we dat gewoon niet doen. Ik snap de overwegingen heel erg goed, dat er iets uit het verleden ligt waar Leefbaar Rotterdam verantwoordelijk voor is en waarmee deze wethouder nu moet dealen, maar desondanks moeten we niet iets op die spaarzame grond doen wat niet de grootste problemen voor de woningnood oplost voor de mensen die het het lastige hebben en wat een potsierlijke toren in het leven roept waar allemaal franjes op zitten waarvoor we enorm veel geld moeten betalen. Wat mij betreft, gaat dit college terug naar de tekentafel om te proberen er met deze ontwikkelaar alsnog uit te komen om hier een project te realiseren waar Rotterdammers wel op zitten wachten, niet met kabouterwoningen, niet met woningen die veel te duur zijn en als dat niet lukt, trekt dit college de stekker er maar uit. Dan trekken we gewoon de stekker eruit en dan gaat dit college een plan realiseren waar de Rotterdammers wel iets aan hebben. Daarom dien ik graag de motie 'Geen elitetoren met kabouterwoningen' in.

De **VOORZITTER**. De heer Van Baarle heeft de volgende motie ingediend.

Motie 1. Geen elitetoren met kabouterwoningen!

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 9 november 2021 ter bespreking van agendapunt 15. Programma 'Philadelphia-Havanna (The Sax);

constaterende dat:
- het college het plan heeft in het programma 'Philadelphia- Havana (The Sax)' om een elite toren te laten bouwen met miniwoningen die veel te duur zijn;

verzoekt het college:
- terug naar de tekentafel te gaan met de huidige ontwikkelaar om grotere en meer betaalbare woningen te realiseren in het project;
- indien dit niet lukt, de stekker uit het huidige plan te trekken en met een andere ontwikkelaar een plan te realiseren waar Rotterdammers wel wat aan hebben;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. S.R.T. van Baarle

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Ik dank u zeer. De heer Van Putten. Sorry, mijnheer Meeuwissen heeft een vraag.

De heer **MEEUWISSEN** (pvv). Nee, ik wilde mijn termijn nu doen. Kan dat nu?

De **VOORZITTER**. Dan moet u nog even geduld hebben.

De heer **MEEUWISSEN** (pvv). Oké.

De **VOORZITTER**: De heer Van Putten.

De heer **VAN PUTTEN** (lr). Dank u voorzitter. Wij zijn eigenlijk ook wel verrast door het plan van het college voor The Sax dat nu voorligt. Ik heb het in de commissievergadering kort samengevat, we betalen voor het ontwerp maar we krijgen niet de woningen die we willen. Dus de palen moeten 75 meter diep de grond en er ligt een dwarsbalk over het midden op 100 meter hoogte, dat zijn allemaal dingen die dit gebouw zo duur maken dat er eigenlijk geen normale fatsoenlijke woningen en betaalbare woningen in gebouwd kunnen worden. Wij zijn eigenlijk helemaal niet blij met dit plan en we hebben geprobeerd daar nog iets aan te doen door te zeggen: kunnen die woningen van 22 m² naar bijvoorbeeld 50 m²? Daar hebben we het bericht over gekregen dat de ontwikkelaar dat niet wil en dat hij anders het plan terugtrekt. Dat vinden wij geen leuk nieuws. We dienen wel samen met de ChristenUnie daarover een motie in 'Haal meer muziek uit The Sax'. Die zegt om te proberen in het programma te schuiven van dure huurwoningen naar middeldure huurwoningen. Dat is misschien het maximale wat eruit te halen valt. Verder dienen wij zelf nog een motie in 'College, houd je aan je eigen richtlijnen en hok mensen niet op'. Die verzoekt het college om ervoor te zorgen dat er bij projecten geen kleinere woningen meer worden gebouwd dan de richtlijn, de gemiddelde oppervlakte van alle middeldure huurwoningen in een project. In het actieplan 'Middenhuur in het centrum' is afgesproken dat de gemiddelde oppervlakte op minimaal 50 m² moet worden vastgesteld. De gemeenteraad in de toekomst niet meer voor het blok te zetten met mogelijke nare gevolgen bij afkeuring van een programma zoals imagoschade, hoge claims en geen alternatieven. We zijn met deze toren voor het blok gezet en de vraag is wat de wethouder in de toekomst hieraan gaat doen.

De **VOORZITTER**. De heer Van Putten heeft de volgende motie ingediend.

Motie 2. College, houd je aan je eigen richtlijnen en hok mensen niet op

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 11 november 2021 ter bespreking van agendapunt 15 over onder andere The Sax;

constaterende dat:
- het college van B&W de gemeenteraad vraagt in te stemmen met het herijkingsvoorstel van de grondexploitatie Kop van Zuid en akkoord te gaan met de realisatie van het nieuwe/aangepaste bouwprogramma voor de plot Philadelphia-Havana met een bijbehorende lagere grondwaarde;
- medio 2021 overeenstemming is bereikt met de ontwikkelaar van de bouwplot Philadelphia-Havana op de Wilhelminapier dat de aanleiding vormt voor het herijkingsvoorstel van de grondexploitatie;
- de overeenstemming over het programma op de locatie Philadelphia-Havana, oftewel The Sax, afwijkt van wat er in 2017 door de gemeenteraad is besloten;

- het programma van The Sax nu bestaat uit 912 woningen, waarvan 669 huur (108 middenhuur op verzoek van de gemeente om The Sax voor meer doelgroepen bereikbaar te maken) en 243 koop;
- de woninggrootte van de 108 middeldure huurwoningen met gemiddeld ca 42 m^2, kleiner is dan de richtlijn van minimaal 50 m^2 uit het Actieplan Middenhuur;
- het college van bovenstaande richtlijn afwijkt, omdat er 'een ruim aanbod van gemeenschappelijke ruimten en een lagere aanvangshuur (gemiddeld € 940,00 in plaats van gemiddeld € 990,00 zoals opgenomen in het actieplan) worden gerealiseerd;

overwegende dat:
- de Rotterdamse gemeenteraad twee dagen van tevoren een brief ontving met allerlei mogelijke nare gevolgen als hij niet voor de grex/het programma van The Sax stemt, zoals:
  - 'gemeente en ontwikkelaar hebben overeenstemming over het concept van de ontwikkelovereenkomst. Hoewel deze nog niet is ondertekend, is er wel sprake van precontractuele binding. De ontwikkelaar mocht erop vertrouwen dat er een overeenkomst tot stand zou komen. Indien deze niet tot stand komt, is compensatie van de gemaakte kosten aan de orde. De grootte van een eventuele claim is onbekend, maar zal gebaseerd zijn op de ontwikkelkosten van ontwikkelaar sinds 2014. Tevens dienen de gemeentelijke apparaatskosten afgeschreven te worden';
  - 'een totale herontwikkeling (met deze of een andere ontwikkelaar) betekent een nieuwe fase van planvorming, die gezien de complexiteit van de opgave en de locatie vele jaren zal duren (geschat vijf à zeven jaar), met een onzekere uitkomst';
  - 'ook leidt het niet instemmen met het voorgestelde programma tot imagoschade voor de gemeente, omdat er in de ogen van de markt geen sprake is behoorlijk bestuur';
  - deze gang van zaken echt zeer onwenselijk is. De gemeenteraad moet dus eigenlijk wel akkoord gaan met 108 woningen van gemiddeld 42 m^2, terwijl dit tegen een richtlijn uit het Actieplan Middenhuur ingaat, want anders leidt dat tot imagoschade, mogelijke claims en jarenlange wachttijden voor nieuwe plannen;

verzoekt het college:
- te zorgen dat er bij projecten geen kleinere woningen meer worden gebouwd dan de richtlijn 'de gemiddelde oppervlakte van alle middenhuurwoningen in een project moet minimaal een bepaalde oppervlakte zijn', die is afgesproken in het Actieplan Middenhuur. In het centrum is deze minimale gemiddelde oppervlakte vastgesteld op 50 m^2, in stadswijken 60 m^2 en groenstedelijk 70 m^2;
- de gemeenteraad in de toekomst niet meer voor het blok te zetten met mogelijke nare gevolgen (veroorzaakt door collegehandelen) bij afkeuring van een programma, zoals imagoschade, hoge claims en geen alternatieven;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. J.W. van Putten

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. Mijnheer Vonk.

De heer **VONK** (cu-sgp). Ja dank u wel voorzitter. Ik heb begrepen dat in de commissie zeer geanimeerd over dit plan is gediscussieerd. Het is een plan dat alle papieren al heeft, het stamt uit de vorige collegeperiode als het gaat om de uitgangspunten en daar hebben we wel mee te dealen, maar als we dit plan nu bekijken, vinden wij dat er te weinig middenhuur in zit

en daarom komen we met een voorstel om er meer middenhuur in te zetten. Daarvoor hebben we een motie gemaakt die mede wordt ingediend door, in willekeurige volgorde, D66, Leefbaar Rotterdam, PvdA, GroenLinks en de Rotterdamse VVD om meer middenhuur in The Sax te realiseren met al titel 'Meer muziek uit The Sax'. We hopen dat het plan met het aannemen van deze motie iets beter wordt. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. De heer Vonk heeft de volgende motie ingediend.

Motie 3. Meer muziek uit The Sax

"De gemeenteraad van Rotterdam, bijeen op 9 en 11 november 2021 ter bespreking van het voorstel tot wijziging programma Havana-Philadelphia (The Sax) en aanpassing van de grondwaarde en de herziening van de grondexploitatie Kop van Zuid;

constaterende dat:
- het programma van The Sax oorspronkelijk bestond uit dure huur- en koopwoningen plus een hotel;
- op verzoek van de ontwikkelaar vanwege corona een programmawijziging van The Sax noodzakelijk is;
- dit een kans biedt om extra woningen te realiseren;
- ten opzichte van het oorspronkelijke programma 108 middensegment huurwoningen zijn toegevoegd;

overwegende dat:
- spoedige start bouw van The Sax cruciaal is om bijna 1000 woningen aan de voorraad toe toevoegen;
- Rotterdam meer woningen in het middensegment wil realiseren;

verzoekt het college:
- in overleg met ontwikkelaar het aandeel middensegment woningen in The Sax te vergroten;
- voorgaande te doen binnen mandaat van het college, zodat het moment van start bouw geen vertraging ondervindt;
- hierover te rapporteren in de monitor grondexploitaties;

en gaat over tot de orde van de dag.

w.g. T.J. Vonk, R.C.J. de Roon, J.W. van Putten, G.J. Engberts, A. Kockelkoren en J.A. Faber

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Van Baarle, hebt u een vraag aan de heer Vonk?

De heer **VAN BAARLE** (denk). Ja voorzitter, een vraag over de motie. Ik ben het eens met de strekking alhoewel wij de definitie van middenhuur van dit college geen middenhuur maar dure huur vinden. U stelt in de motie dat u meer middenhuur wilt, maar we stemmen natuurlijk wel over het raadsvoorstel waar dit plan in zit. Hoe ziet u de volgordelijkheid? Want de raad stemt dan in met het huidige plan en u probeert dat met een motie nog een beetje te wijzigen. Moeten we niet gewoon zeggen dat we dat plan aanhouden, dat we het college op pad sturen om dat te wijzigen en dat we stemmen over een raadsvoorstel waar die wijzigingen in zitten? Is dat niet zorgvuldiger?

De **VOORZITTER**. De heer Vonk.

De heer **VONK** (cu-sgp). Voorzitter, ik begrijp het punt. We hebben expliciet in de motie opgenomen dat we de ruimte geven aan het college dat het ook heeft, om met de ontwikkelaar te gaan onderhandelen. Dat is ook een collegebevoegdheid en wij zeggen: blijf binnen die bevoegdheid, dan kun je het plan nu vaststellen, toch nog iets onderhandelen om het wat op te plussen en het vervolgens uit te voeren. Als we dat niet doen, levert dat een enorme vertraging op en dat willen wij niet op ons geweten hebben gezien de woningnood die er ook is. Dus we kunnen dit voorstel binnen de collegebevoegdheid doen.

De **VOORZITTER**. Dank u. Mijnheer Meeuwissen.

De heer **MEEUWISSEN** (pvv). Dank u wel voorzitter. Ik zal maar geen lelijke dingen meer zeggen in reactie op het slappe betoog van mijn collega van Leefbaar Rotterdam Van Putten want sinds het felle Pompenburgbetoog waarin hij niet opkomt voor de gewone Rotterdammers groet hij me niet meer in de wandelgangen en straks groet hij mij nooit meer. Dan over de fractie van DENK, over collega Van Baarle. Klare taal, daar sluit de PVV zich bij aan. Dan nog de verwoording van ons standpunt. De PVV gaat niet akkoord met deze wijziging, de wethouder zegt '912 woningen waarvan 108 in het middensegment', maar de wethouder bedoelt 108 kippenhokken, woningen kleiner dan 40 m² waar een enorm bedrag aan huur voor moet worden betaald. De PVV stemt tegen.

De **VOORZITTER**. Wie mag ik verder het woord geven? De heer Engberts.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Voorzitter wij waren niet heel erg blij, dat hebben er al meer gezegd en we werden nog minder blij toen bleek dat we eigenlijk niet meer wat kunnen tenzij je daarmee enorme juridische en vooral financiële consequenties over je afroept. Wij zullen dus wel voor dit plan stemmen, maar het is natuurlijk niet de eerste keer dat we het hebben over de aantallen vierkante meters voor woningen in het centrum. Het past wel binnen de beleidskaders, maar dat wil nog niet zeggen dat we ook altijd aan die onderkant willen zitten. Voorzitter, wij hebben er vooral moeite mee dat, als we het straks over de woonvisie en de monitor over de woonvisie hebben, weer blijkt dat hét grote probleem van Rotterdam het vertrek van gezinnen met kinderen is. Het rare is dat we wel kinderkamers bouwen, maar geen ruimte voor de ouders. Wat ons betreft, gaan we daar in de toekomst anders mee om en bouwen we niet alleen kinderkamers, maar ook voldoende vierkante meters zodat de ouders er ook een plek hebben en ze in Rotterdam kunnen blijven.

De **VOORZITTER**. Andere sprekers? Mevrouw Kockelkoren.

Mevrouw **KOCKELKOREN** (gl). Ja voorzitter, je ziet bij planontwikkeling dat het gewoon ontzettend lang duurt en dat we nu eigenlijk het derde plan voor deze locatie hebben, eerst met veel minder woningen, toen met wat meer woningen en een hotel en nu met gelukkig nog veel meer woningen. Dat is dan het goede nieuws, we zitten nu op 912 woningen op deze plek midden in de stad nabij goed openbaar vervoer, maar ook met een programma dat voornamelijk uit dure woningen bestaat en dat is wat GroenLinks betreft niet heel wenselijk. Omdat het zo'n lange doorlooptijd heeft voordat je tot een haalbaar plan komt, willen wij daar nu niet voor gaan liggen met het risico dat het nog jaren duurt voordat we hier nieuwe woningen hebben. Dus we steunen de motie 'Meer muziek uit The Sax' van harte, die kan daar misschien nog een klein beetje verandering in brengen. We zijn blij dat er wel 108 middenhuurwoningen in zijn gekomen, maar we verwachten voor de toekomst toch echt beter en ik hoop dat de wethouder daar nog iets kan over kan zeggen, over hoe we dat de volgorde keer op de Kop van Zuid echt beter doen.

De **VOORZITTER**. Dank. Andere sprekers? De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja dank u voorzitter. Het gaat over de Kop van Zuid en daar zit natuurlijk ook de cruiseterminal. Helaas is er geen onafhankelijk onderzoek naar de maatschappelijke kosten en baten van cruiseschepen die onze stad aandoen en de Partij voor de Dieren wil dat wel, vandaar dat wij met een motie daarover komen. Bijvoorbeeld de gemeente Amsterdam heeft sinds eind november 2021 een dagtoeristenbelasting van € 8,00 voor alle personen vanaf drie jaar die zich op een cruiseschip ophouden en die aan de wal komen. Je ziet dat het aantal cruiseschepen in Amsterdam sinds de invoering van die dagtoeristenbelasting zwaar is verminderd en die stinkende rotschepen komen nu hier in Rotterdam. Wij willen graag dat in de aankomende visie op de toekomst van de cruiseterminal aan de Wilhelminapier invoering van een dagtoeristenbelasting voor cruisepassagiers wordt aangekondigd.

De **VOORZITTER**. U krijgt een vraag van mevrouw Kockelkoren.

Mevrouw **KOCKELKOREN** (gl). Ja ik heb een vraag. Begrijp ik goed uit de motie over de leges die u wilt gaan heffen dat de Partij voor de Dieren de cruiseschepen aan de Kop van Zuid wil faciliteren?

De **VOORZITTER**. De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Nee dat willen we niet, wij willen die het liefst zo snel mogelijk weg hebben, maar zo lang ze er zijn, willen wij wel die belasting doen.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Kockelkoren.

Mevrouw **KOCKELKOREN** (gl). GroenLinks deelt het standpunt dat we geen cruiseschepen aan de Kop van Zuid willen hebben, maar ik vind het een beetje merkwaardig om dan moties in te dienen die eigenlijk regelen dat je het beter faciliteert dat die cruiseschepen daar liggen. Ik kan dat niet helemaal volgen en om die reden ga ik niet voor zo'n motie stemmen.

De **VOORZITTER**. Een naar voren gehaalde stemverklaring. De motie van de Partij voor de Dieren, dagtoeristenbelasting voor cruisepassagiers. Er is aan deze kant van de tafel even enige verwarring mijnheer Van der Velden, hoort deze motie bij punt 15 of bij punt 18, Kop van Zuid?

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Die hoort bij punt 15.

De **VOORZITTER**. Dat is prima, hij had natuurlijk ook bij punt 18 kunnen horen. Ik wilde het even checken.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ik ga het voor de zekerheid even checken.

De **VOORZITTER**. Dan houd ik hem nog even hier op mijn bureau. Dank u zeer. Andere sprekers?

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Voorzitter excuses, het is agendapunt 18. Ik was te vroeg.

De **VOORZITTER**. Oké, agendapunt 18, dan houd ik hem nog even hier en dan wordt hij geacht te zijn ingediend bij punt 18, goed zo. De heer Büyükçifci.

De heer **BÜYÜKÇIFCI** (nida). Voorzitter, het wordt meer een soort stemverklaring dan echt een bijdrage, maar toch wil ik het niet laten. NIDA is vanzelfsprekend tegen dit plan, niet zozeer omdat wij het niet goed vinden dat er woningen worden toegevoegd want dat is zeker belangrijk en het is alleen maar mooi dat er woningen worden toegevoegd, maar het zijn uiteraard te dure woningen, te kleine woningen en woningen die niet echt voorzien in de huidige behoefte. Er is momenteel sprake van woningnood, met name op het gebied van betaalbare woningen en daarin voorziet dit plan niet. Wat ons betreft, moeten we spaarzaam omgaan met de schaarse ruimte in onze stad en ik vraag de wethouder wat erop tegen is om er wat meer tijd voor uit te trekken en opnieuw een plan te ontwikkelen met een veel duurzamer karakter dat veel beter inspeelt op de huidige behoefte, de huidige analyses en niet die van jaren geleden. Dat is mijn enige vraag. Dat doen we ook bij bijvoorbeeld Feyenoord City, dat dendert maar door, elke keer maar uitstel, uitstel, uitstel en waarom zouden we niet zorgvuldiger naar zo'n plan kunnen kijken om echt gewoon duurzaam in te spelen op de vraag die er is.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. Mijnheer De Roon, dank dat u versneld deze kant op kon komen.

De heer **DE ROON** (d66). Ja dank u wel voorzitter. Het is natuurlijk mijn eigen risico als ik de agendering hier anders inschat, maar ik ben gelukkig nog net op tijd. We hebben het eerder in de commissie al uitgebreid gehad over The Sax. Daarna hebben wij het er natuurlijk intern ook nog uitgebreid over gehad en wij zitten er een beetje dubbel in. Dat zal ook niemand verbazen want aan de ene kant vinden wij het heel erg goed dat er heel veel extra woningen op deze plek worden toegevoegd. Er is op zich ook niets tegen deze woningen, daar is ook behoefte aan in de stad. Ook dank aan het college, aan de wethouder, voor de brief die we hebben ontvangen naar aanleiding van vragen in de commissie. Die brief schetst wel duidelijk hoe dit proces gelopen is. We leven in roerige tijden met allerlei marktontwikkelingen, de coronacrisis en stijgende bouwkosten waardoor je ook elke keer moet schakelen. Dus dat begrip is er vanuit ons helemaal. Aan de andere kant hebben we er ook wel een wat lastig gevoel over omdat het glas halfvol is, maar niet helemaal omdat een belangrijk deel, het middensegment, wat ons betreft hier ontbreekt. Het is al in de commissie gezegd, het past binnen de regels dat snappen wij, maar het zijn wel kleine woningen voor hoge huren en we kennen het concept met de gemeenschappelijke ruimte. Dat is een beetje hoe wij erin zitten. Ik heb de bijdrage van de ChristenUnie net niet gehoord, maar ik denk dat de heer Vonk heeft gezegd dat hij de motie heeft ingediend om daar vol op in te zetten en die motie hebben wij medeondertekend en om die reden steunen we die van harte. Ik heb ook nog een andere motie en die wil ik nu nog indienen. Dat kan nog wel, ik rekende erop dat we het er later over zouden hebben. Dat heeft alles te maken met de brief die we hebben ontvangen. Wij begrijpen ook dat er natuurlijk allerlei verwachtingen richting marktpartijen in de precontractuele fase worden gewekt, maar daar worstelen wij wel een beetje mee: hoe kun je in de toekomst voorkomen dat de raad ook echt volledig aan zet blijft. Er zitten nu ook allerlei financiële grexachtige juridische consequenties aan, ook als we dit niet zouden doen. Dan toch nog graag een reactie van het college op die motie.

De **VOORZITTER**. De heer De Roon heeft de volgende motie ingediend.

Motie 4. Raad aan zet

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 11 november 2021 ter bespreking van het voorstel met betrekking tot de realisatie van een wijziging van het programma 'Philadelphia- Havanna (The Sax)' en aanpassing van de grondwaarde en de herziening van de grondexploitatie Kop van Zuid;

constaterende dat:
- we bij de herijking van de grex Kop van Zuid zien dat nieuwe marktontwikkelingen, zoals hogere bouwkosten en de coronacrisis, ertoe leiden dat marktpartijen soms terug moet komen op gemaakte afspraken met college;
- dit kan resulteren in een andere programmering dan eerder met de raad is overeengekomen;
- de besluitvorming over nieuwe grondexploitaties bij de raad ligt;

overwegende dat:
- het college zich constructief moet opstellen richting marktpartijen, indien zij met steekhoudende argumenten komen om eerder gemaakte afspraken te herzien;
- het college daarbij een betrouwbare partner moet zijn richting marktpartijen en daarom ook transparant moet zijn over haar eigen rol en over de rol van de raad;
- precontractuele bindingen tussen marktpartijen en het college de beslissingsbevoegdheid van de raad kunnen compliceren;

verzoekt het college:
- de besluitvorming van de raad bij grondexploitaties, als ontbindende voorwaarde op te nemen bij onderhandelingen met marktpartijen;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. R.C.J. de Roon

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Volgens mij heb ik nu alle belangstellenden gehad en dan geef ik graag het woord aan wethouder Kurvers.

De heer **KURVERS** (vvd) (wethouder). Dank u wel voorzitter en ook dank voor al uw bijdragen. We hebben in de commissie natuurlijk uitgebreid over dit plan gesproken en er is een brief nagezonden over welke stappen in het verleden zijn doorlopen. Ik denk al met al dat hier een plan voorligt dat goedkeuring van uw raad vraagt en uw raad is ook altijd aan zet als het gaat om het vaststellen van de grondexploitatie dat uiteindelijk wel voldoet aan de behoefte. Een aantal van u vroeg of het aan de behoefte voldoet, u moet zich ook voorstellen dat bij zo'n bouwplan ook onderzoek wordt gedaan naar welke doelgroepen graag in het centrum willen leven en er is grote behoefte aan het middensegment. Hoe ziet de ontwikkeling van die huishoudens in Rotterdam eruit? Dan zien we een trend, en dat blijkt ook uit al onze eigen analyses, van een- en tweepersoonshuishoudens. Huishoudens worden steeds kleiner, die willen wel in het centrum wonen, er is echt wel vraag naar om lekker in het centrum te wonen met voorzieningen in de buurt en dan te accepteren dat je daar een iets kleinere woonruimte hebt. Ik vind het belangrijk om dat toch wel even aan te stippen. Dat is ook de doelgroep die dit programma voor ogen heeft, met name in dat middensegment en er zijn ook grotere woningen in het koopsegment, dat wil ik ook nog benadrukken. Dat gaat echt om vrienden, jonge stellen, mensen die in een friendsconcept willen wonen, een expat, een empty nester die toch nog even in het centrum wil wonen als de kinderen het huis uit zijn. In ieder geval naar het oordeel van de ontwikkelende partij is daar in Rotterdam heel veel vraag naar. Er ligt een motie, 'Meer muziek in The Sax' en ik zou zeggen, als het opgeleverd is roepen mensen misschien wel ''we want more', wie weet.

De **VOORZITTER**. De heer Engberts wil een vraag stellen.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Voorzitter, ik hoorde de wethouder zeggen dat mensen dan in het centrum wat minder vierkante meters accepteren, maar als je geen enkele keuze hebt dan moet je wel. Mensen kunnen niets vinden en ik vind het heel gemakkelijk om te zeggen dat mensen dit accepteren, dat mensen in het centrum willen wonen en dat empty nesters die nog even in het centrum willen wonen een grotere woning verlaten en op minder vierkante meters gaan wonen, die kiezen daar dan voor. Ik denk dat als we zeggen wat voor stad we willen zijn, we ook moeten kiezen voor meer vierkante meters, ook in de betaalbare categorie, en als we dat gewoon niet aanbieden dan hebben mensen het maar te accepteren, maar je kunt er ook voor kiezen dat je ervoor zorgt dat het er is, dat het in het aanbod zit en dat mis ik.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **KURVERS** (vvd) (wethouder). U legt nu mijn woorden op een schaaltje. Natuurlijk kunnen mensen altijd kiezen of ze wel of niet in zo'n concept stappen, we gaan daar niemand injagen, dat is altijd vrij aan mensen. Dit is een concept, een bouwplan, maar daarnaast hebben wij natuurlijk vele andere bouwplannen in de stad en we hebben ook het Actieplan Middenhuur en er komt ook een Family Scaper aan op een andere plek. We moeten er wel voor waken om al onze ambities elke keer in één project te stoppen, dat gaat gewoon niet. Ik heb willen betogen dat hier wel degelijk ook behoefte aan is, ik hoop van harte dat we dat in de praktijk gaan ervaren en daarom ook mijn opmerking dat we te zijner tijd, als het opgeleverd is, met blije gezichten 'we want more' roepen.

De **VOORZITTER**. De heer Engberts.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Wat ik ook al zei, het is niet de eerste keer dat we spreken over het aantal vierkante meters dat we creëren voor mensen in de middencategorie in het centrum. Het klopt dat het past in het actieplan, maar we zouden er ook voor kunnen kiezen om in het aantal vierkante meters dat we aanbieden wat meer aan de bovenkant te gaan zitten. Het kan zijn dat mensen dat accepteren, ik weeg het inderdaad op een goudschaaltje en als we zeggen dat mensen wat minder vierkante meters accepteren, denk ik dat je ook iets anders kunt zeggen. We hebben de ambitie om betaalbare woonruimte te creëren, waarbij je ook nog wat meer ruimte hebt. Daar kun je ook voor kiezen en ik denk dat het goed is als we daar in de toekomst wat meer aandacht voor hebben.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **KURVERS** (vvd) (wethouder). Dank u wel. Eigenlijk hebben we daar ook wel voor gekozen met elkaar. We hebben dat Actieplan Middenhuur vastgesteld, we hebben een kwaliteitskader Kleine woningen, maar we zijn hier sinds 2014 aan de slag om dit project voor elkaar te krijgen en dat waren andere tijden met andere wensen, met behoefte aan andere segmenten en die hebben we daar als stad destijds in gestopt. We hebben ook afgesproken dat, als je door wilt bouwen in de stad, zeker in tijden van woningnood, het niet zo kan zijn dat je bij iedere wisseling van beleid opnieuw al je plannen gaat herbeoordelen want dan wordt er nooit meer iets in deze stad gebouwd. Dat noemen wij dat point of no return, dus het goede nieuws is dat we daar richting de toekomst iets aan doen want we hebben het kwaliteitskader Kleine woningen waaraan getoetst wordt, waarin wordt gedifferentieerd naar grootte van een woning in het centrum, in de stadswijken en in de tuinsteden en we hebben het Actieplan Middenhuur vastgesteld waarin we de huurprijzen vijftien jaar vastzetten, dat hebben we in deze collegeperiode gedaan. Dat betekent dat projecten die de band afrollen, ook in de volgende periode, in ieder geval aan die beleidseisen zullen voldoen.

De **VOORZITTER**. De heer Engberts.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Inderdaad voorzitter, ik heb ook gezegd 'wij kunnen eigenlijk niet veel anders' en ik hoop natuurlijk ook altijd op blije gezichten in de stad. Bij mij gaat dit project tegen heug en meug en ik hoop van harte dat het straks niet zo is dat iedereen denkt '€ 900,00 betalen voor 40 m², ik ga zo snel mogelijk weer weg' en we een enorme mobiliteit gaan zien in dit type projecten.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **KURVERS** (vvd) (wethouder). Dank u wel. Mocht dit het geval zijn, en dan kom ik op de vraag van mevrouw Faber, er wordt een beetje robuust gebouwd en deze kleine huurwoningen kunnen in de kern nagenoeg allemaal samengevoegd worden. Mocht dit het geval zijn, dan kun je in de toekomst grotere woningen toevoegen. In dat opzicht is het niet zo dat je dan met de ellende zit, om het zo maar te zeggen. Ik wil toch nog een keer benadrukken dat er al grotere woningen in het hogere segment, met name in het koopsegment, zitten. Dus dat is ook in antwoord op de vraag van mevrouw Faber. Dan kom ik bij de beantwoording van de moties. Het zal u niet verbazen dat ik de motie van DENK, 'Geen elitetoren met kabouterwoningen!' echt moet ontraden want terug naar de tekentafel betekent vijf tot zeven jaar vertraging. We hebben de afspraak met de stad en de raad dat er een point of no return is en dat we dan door moeten kunnen gaan met nieuwe bouwplannen en deze motie wil ik echt ontraden. Motie 2, 'Houd je aan je eigen richtlijnen'. Eigenlijk wilt u ervoor zorgen dat er bij projecten geen kleinere woningen meer worden gebouwd en dat de gemeente in de toekomst niet voor het blok gezet wordt. Ik heb in de discussie met de heer Engberts eigenlijk al betoogd dat we inmiddels beleid hebben vastgesteld en dat wordt nu in nieuwe plannen meegegeven. Het kan zijn dat een volgend college naar de inzichten van dat moment met ander beleid komt en dan gaan we natuurlijk niet alle plannen die we nu in gang gezet hebben helemaal opnieuw heronderhandelen en opnieuw naar de tekentafel want dat betekent dat je bij iedere beleidswijziging opnieuw aan de slag moet, daarom doen we dat. We vinden het van belang om wel door te gaan en om continuïteit te bieden. We zijn ook een betrouwbare overheid, dus wat u wilt, ja zo werkt het niet… en toch ook nog even, u bent aan zet en daarom wordt deze grex ook voorgelegd. Dus deze motie wil ik ontraden. Dan motie 3, 'Meer muziek uit The Sax'. Deze motie zet aan de ene kant 'ga binnen het mandaat van het college aan de slag, dan hebben we geen vertraging op die bouw, maar kijk wel wat er nog mogelijk is om meer middensegmentwoningen te realiseren. Deze motie wil ik van harte omarmen en ik zal binnen het mandaat van het college dat op de grexen zit de komende tijd in overleg treden met de ontwikkelaar om te kijken of er nog iets mogelijk is. Dat zal natuurlijk ook een financiële consequentie aan de kant van de gemeente in de grex hebben en dat kunt u dan weer terugzien in de monitor op de grexen. Deze motie wil ik omarmen. Dan hebben we de motie 'De raad aan zet'. Eigenlijk is dat hetzelfde als de motie van Leefbaar Rotterdam. U vraagt om bindende voorwaarden op te nemen bij de onderhandelingen met marktpartijen op te nemen. Wij onderhandelen met marktpartijen en die moeten er natuurlijk ook van uitgaan dat op dat moment het woord van de gemeente wat waard is, maar het is natuurlijk altijd mogelijk dat de raad iets wel of niet goedkeurt. Tegelijkertijd worden er in de tussentijd kosten gemaakt en ik wil deze motie echt ontraden omdat dit tot ontzettende vertraging leidt en volgens mij moet u dat uzelf en de raad dat ook niet aandoen. U hebt in de brief gezien dat sprake is van een precontractuele fase, dan worden er ook kosten gemaakt, partijen moeten daarin investeren en op het moment dat dit echt beleid wordt, wordt de geneigdheid om met elkaar plannen te maken in bouwstad Rotterdam gewoon steeds kleiner want dan wordt het voor mij ook onmogelijk om met dit beleid van dit college, waar uw raad volledig achter staat, te zeggen 'kom op jongens, aan de slag, investeren, we gaan plannen maken'. Dat duurt soms een, twee, drie, vier jaar en dan

zeggen partijen 'ja maar hallo en die raad dan, hoe onzeker is dat dan?' Ik zie dit in dat opzicht niet zitten en deze motie wil ik echt stellig ontraden. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. De heer De Roon.

De heer **DE ROON** (d66). Dank u wel voorzitter. Ik heb nog wel een vraag aan de wethouder over die uitleg. Ik snap wel dat de afgelopen periode, en ik kreeg een beetje een déjà vu als het gaat over de Rotta Nova want toen was het natuurlijk ook een andere tijd en een andere situatie. Er zijn afspraken gemaakt, daar moeten we ons aan houden en er is ook behoefte aan dit soort woningen. Als we dit nu niet doen dan gebeurt er niets, die redenering snap ik wel, maar wij hadden daar ook bij de Rotta Nova wel moeite mee, dat weet iedereen, en nu krijg je een nieuwe situatie waarbij we ook nog eens te maken hebben met allerlei ontwikkelingen, marktontwikkelingen, een hotel dat er niet komt, corona, crisis enzovoort. Veel meer schommelingen waarbij je ook inderdaad weer andere keuzes moet maken. Die motie is vooral toekomstgericht, niet gericht op het verleden: hoe kunnen we ook dit soort ontwikkelingen in de toekomst ingaan zonder dat we eigenlijk voor een voldongen feit staan omdat er al juridische afspraken gemaakt zijn of dat het de gemeente wel erg veel geld gaat kosten. Daar komt die motie vandaan, dat wilde ik toch nog wel even gezegd hebben.

De **VOORZITTER**. Er zit geen vraag in het betoog van de heer De Roon, maar u mag daar kort op reflecteren. Het is 11.00 uur.

De heer **KURVERS** (vvd) (wethouder). Dank u wel. Ik begrijp de achtergrond van uw vraag ook goed, u hebt natuurlijk in korte tijd twee projecten langs gehad waarin dit precies het geval is. Ik heb in mijn betoog willen zeggen dat dit het wel onwerkbaar maakt voor een college en een dienst Stadsontwikkeling om plannen te maken en om contracten aan te gaan. Je krijgt dan een situatie waarin de boel echt stilvalt en natuurlijk, dat hebben we ook gezien bij de inhaalslag in het middensegment wat u heel graag wilde, dat zijn we aan het begin van deze periode in gaan zetten en nu zie je dat de planvoorraad eindelijk op stoom komt, een beetje op orde is en richting die 30% gaat, maar dat de realisatie nog achterblijft. Dat is daar ook een voorbeeld van en zo zal er naar de volgende collegeperiode toe ook continuïteit in het middensegment zijn. Om die reden wil ik deze motie echt ontraden.

De **VOORZITTER**. Als er nog behoefte is aan het stellen van meer vragen in een tweede termijn dan kan dat, maar dan straks na de schorsing. Ik schors de vergadering tot ongeveer 11.30 uur of zo lang de tijd nodig is. Mag ik de raadsleden erop wijzen dat er als het goed is inmiddels een brief van stadion Feyenoord op uw RIS-systeem staat, daar kunt u kennis van nemen. Ik schors de vergadering tot ongeveer 11.30 uur.

Schorsing

De **VOORZITTER**. Mag ik u vragen te gaan zitten. Vlak voor de schorsing hebben wij geluisterd naar de beantwoording van de zijde van het college naar aanleiding van agendapunt 15 en ik heb een tweede termijn in de aanbieding als dat nodig mocht zijn of als er onbeantwoorde vragen zijn. We herpakken ons bij agendapunt 15 met de raad in de tweede termijn. Is er behoefte aan een tweede termijn? Eenmaal, andermaal. Dat is niet het geval, dan sluiten we de beraadslagingen over agendapunt 15 af.

14. De voortgangsrapportage Woonvisie

De **VOORZITTER**. We gaan terug in de agenda naar agendapunt 14, de voortgangsrapportage Woonvisie met mevrouw Faber als eerste spreekster op de lijst.

Mevrouw **FABER** (vvd). Dank u wel voorzitter. Wonen en eten zijn de meest essentiële punten in ons leven en als het om wonen gaat, raak je mensen en daarom leeft dit onderwerp zo. Dat zien we hier in de raad in de verhitte discussies en dat zien we ook als we insprekers in de commissie hebben. Het is dan ook goed dat we in Rotterdam een woonvisie hebben. De voortgangsrapportage kent niet op alle punten positieve cijfers en daar waar een aantal partijen vooral inzoomt op de sociale sector, maakt de Rotterdamse VVD zich juist zorgen om het middensegment. Een van de voornaamste conclusies over 2020 is dat het aandeel middensegment de afgelopen drie jaar achterbleef bij de doelstelling van 30%. Voorzitter, Rotterdammers met middeninkomens zijn de motor van onze economie, het zijn de mensen die keihard werken en geen beroep kunnen doen op allerlei regelingen zoals zorgtoeslag of huurtoeslag. Naast het feit dat het middensegment achterblijft, komt daar ook nog eens bij dat overall de gestarte nieuwbouw veelal huur is, namelijk 67% huur tegenover 26% koop. Middenkoop blijft dus extra achter terwijl we deze woningen in onze stad hard nodig hebben. Eigen woningbezit is een groot goed, een woning is zo veel meer dan een huis, het is je thuis. Veel mensen willen hun thuis maken zoals ze dat zelf willen zonder restricties van een verhuurder. Ze willen vaak ook een eigen woning hebben die ze kunnen aflossen, zodat ze zich vanaf de pensioengerechtigde leeftijd geen zorgen meer hoeven te maken over woonlasten. We gaan het in december a.s. hebben over het actieplan Middenkoop, de VVD gaat hier kritisch naar kijken met het oog op de cijfers uit de voortgangsrapportage. Wat opvalt, is dat de uitstroom toeneemt, er verhuizen meer bewoners uit Rotterdam dan er van buiten Rotterdam in onze stad komen wonen. Rotterdam kan de vertrekkende Rotterdammers niet de woningen bieden die zij zoeken. Blijven doorbouwen is essentieel en gelukkig doen we dat ook in Rotterdam, maar we willen natuurlijk wel dat die nieuwe woningen ook door Rotterdammers bewoond kunnen worden. Niet alleen om huidige bewoners te behouden, maar ook om voor doorstroming op de woningmarkt te zorgen. Hoe mooi zou het zijn als bij nieuwbouwprojecten Rotterdammers voorrang krijgen en een grotere kans maken op die nieuwbouwwoning in Rotterdam. De Rotterdamse VVD dient hier dan ook de motie 'Rotterdamse bewoners eerst' voor in. Voorzitter, de betaalbaarheid van wonen in alle prijssegmenten staat onder druk, erfpacht is een van de factoren die de betaalbaarheid bepaalt. Er wonen in Rotterdam nog duizenden woningeigenaren op erfpachtgrond. Er komt een hausse aan van aflopende erfpachtcontracten met een looptijd van vijftig jaar waarna woningeigenaren een nieuwe erfpachtcanon, een afkoopsom of een conversieprijs moeten betalen. In Amsterdam speelt dit ook en daar heeft adviesbureau Berenschot geconcludeerd dat de consumentenbescherming bij erfpacht tekortschiet. Ook in de Tweede Kamer is dit aangekomen, die heeft met een motie de regering opgedragen om te komen tot een handelingskader voor gemeenten bij erfpacht, waarbij de rechtszekerheid, de rechtsgelijkheid en transparantie voor erfpachters beter worden geborgd. Het college heeft de raad begin 2021 laten weten dat de rekenmethodiek voor het bepalen van canons en conversies ongewijzigd blijft, terwijl deze in de kern dezelfde is als in Amsterdam. Wij willen uiteraard geen Amsterdamse toestanden in Rotterdam. Er zijn alternatieve rekenmethoden voor het bepalen van erfpacht en de Rotterdamse VVD komt op dit punt dan ook met een motie.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Faber heeft de volgende moties ingediend.

Motie 1. Nadenken over erfpacht

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 9 en 11 november 2021 ter bespreking van de voortgang van de woonvisie;

constaterende dat:

- in Rotterdam nog duizenden woningeigenaren op erfpachtgrond wonen;
- er een hausse aankomt van aflopende erfpachtcontracten met een looptijd van vijftig jaar, waarna woningeigenaren een nieuwe erfpachtcanon, afkoopsom of conversieprijs moeten (gaan) betalen;
- Berenschot heeft geconcludeerd dat de consumentenbescherming bij erfpacht in Amsterdam tekortschiet;
- de Tweede Kamer met een motie de regering heeft opgedragen om te komen tot een handelingskader voor gemeenten bij erfpacht waarbij de rechtszekerheid, rechtsgelijkheid en transparantie voor erfpachters beter geborgd worden;
- het college begin 2021 aan de raad heeft laten weten dat de rekenmethodiek voor het bepalen van canons en conversies ongewijzigd blijft, terwijl deze in de kern dezelfde is als in Amsterdam;

overwegende dat:
- de betaalbaarheid van het wonen in alle prijssegmenten onder druk staat;
- erfpacht een van de factoren is, die de betaalbaarheid bepaalt;
- in Amsterdam het nieuwe erfpachtbeleid tot grote maatschappelijke onrust, aanzienlijke financiële gevolgen en problemen voor financierbaarheid van koopwoningen heeft geleid;
- 'Amsterdamse toestanden' in Rotterdam onwenselijk zijn;
- diverse alternatieve rekenmethoden bestaan voor het bepalen van erfpacht;

verzoekt het college:
- in beeld te brengen welke alternatieve rekenmethodieken gebruikt (kunnen) worden in andere gemeenten, dan wel door materiedeskundigen worden voorgesteld, om plotselinge en excessieve prijsstijgingen en zeer hoge conversiesommen te voorkomen;
- deze informatie met de raad te delen zodat in 2022 een expertmeeting over erfpacht kan worden georganiseerd;

verzoekt de griffie:
- een expertmeeting over de rekenmethodiek voor de bepaling van erfpachtcanons, afkoopsommen en -conversiebedragen te organiseren met de nieuwe gemeenteraad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. J.A. Faber en J.W. Verheij

Motie 2. Rotterdamse bewoners eerst

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 9 en 11 november 2021 ter bespreking van de voortgang van de woonvisie;'

constaterende dat:
- huizenprijzen de afgelopen periode hard zijn gestegen;
- er een tekort aan huizen is voor bepaalde groepen in Rotterdam;
- hierdoor de doorstroming in de woningmarkt stokt;
- de komende jaren nog vele nieuwe woningen gaan worden gebouwd;
- de Rotterdamse VVD de doorstroming wil bevorderen;
- de Huisvestingswet het niet mogelijk maakt om Rotterdammers voorrang te geven bij een nieuwbouwkoopwoning;

overwegende dat:
- Rotterdammers de stad moeten verlaten, omdat ze hier geen woning kunnen vinden;

- hierdoor veel talent wegtrekt uit onze stad;
- het een bizarre tijd is op de woningmarkt en dit vraagt om gerichte maatregelen;

verzoekt het college:
- met POR en de minister van Binnenlandse Zaken, in gesprek te gaan om Rotterdammers in tijden van schaarste voorrang te geven bij betaalbare nieuwbouwkoopwoning in Rotterdam;
- hierover te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. J.A. Faber, F. Achbar, S.R.T. van Baarle

De moties zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. Krijg ik de moties nog van u mevrouw Faber? Mevrouw Kockelkoren heeft een vraag aan u.

Mevrouw **KOCKELKOREN** (gl). Ja voorzitter, ik heb een vraag over de motie 'Rotterdamse bewoners eerst', ik geloof dat die ongeveer zo heet. Hoe ziet u dat? We hebben in deze stad leraren, politieagenten en zorgverleners nodig en die komen wellicht niet allemaal uit Rotterdam, maar die willen wij hier wel een plekje bieden. 'Wij willen voorrang aan alle Rotterdammers geven' klinkt als een ontzettend sympathiek idee, maar wij vinden dat je ook plek moet bieden aan leraren die we hier nu zo schreeuwend hard nodig hebben. Hoe combineert u dat met dit voorstel?

De **VOORZITTER**. Mevrouw Faber.

Mevrouw **FABER** (vvd). Ja voorzitter dat is eigenlijk heel gemakkelijk. Op het moment dat er nieuwbouwwoningen zijn waar Rotterdammers naartoe kunnen verhuizen, laten zij een woning achter en daar kunnen mensen van buiten Rotterdam ook gewoon aanspraak op maken.

De **VOORZITTER**. De heer Cicek.

De heer **CICEK** (sp). Ja voorzitter dank u wel, ook twee vragen aan de VVD-fractie. U zegt dat het belangrijk is om een woning te kopen om een eigen thuis te kunnen maken, maar we weten ook dat 40% van de woningen die in Rotterdam verkocht worden inmiddels aan investeerders worden verkocht. Kunt u aangeven wat de VVD van plan is om ervoor te zorgen dat de woningen die in Rotterdam worden verkocht voor Rotterdammers zijn om in te wonen en niet voor investeerders om te speculeren, welke initiatieven de VVD de komende tijd gaat uitrollen om dit te bestrijden. U zegt in uw betoog ook dat het voor de VVD vooral belangrijk is dat er in het middensegment wordt gebouwd. Als u dat zo belangrijk vindt, kunt u dan aangeven hoeveel woningen het afgelopen in het middensegment zijn toegevoegd?

De **VOORZITTER**. Mevrouw Faber.

Mevrouw **FABER** (vvd). We hebben het al heel vaak met elkaar over de eerste vraag gehad als het gaat om de maatregelen op de woningmarkt. Ik noem de opkoopbescherming die er per 1 januari 2022 aankomt, zelfbewoningsplicht en antispeculatiebedingen. Volgens mij zijn er al de nodige maatregelen voor getroffen. Ik ben uw tweede punt even kwijt. Hoeveel woningen er in het middensegment zijn. Dat antwoord moet ik u op dit moment schuldig

blijven, maar ik denk dat we daar in december a.s. nog uitvoerig over spreken als het gaat om het actieplan Middenkoop.

De **VOORZITTER**. De heer Cicek.

De heer **CICEK** (sp). Voorzitter, hier schrik ik een beetje van want ik hoor de VVD over zelfbewoningsplicht. Wij hebben de afgelopen periode de motie Zelfbewoningsplicht bij ieder bouwproject negenmaal ingediend en negenmaal ondersteunde de VVD onze motie niet, het klopt dus niet wat u nu aangeeft. U zei ook dat het middensegment belangrijk is en wat ons betreft, zit daar de grootste verdringing. Wij zijn onderdeel van het college, we bespreken vandaag de evaluatie van de woonmonitor en de VVD vindt bouwen zo belangrijk, juist in het middensegment, ik vraag aan de VVD: hoeveel gerealiseerde woningen hebt u toegevoegd? U zegt tegen mij dat u dit niet weet, waar hebt u het dan over?

De **VOORZITTER**. Mevrouw Faber.

Mevrouw **FABER** (vvd). Ik zeg u dat ik die cijfers nu niet paraat heb en niet uit mijn hoofd weet, u kennelijk wel en dan hoor ik dat straks wel van u. Wat ik hier nog even aan wil toevoegen is dat we iedere keer per plan, per project, kijken naar de meest passende maatregelen op dat moment. Dat is niet altijd één maatregel, het kan een combinatie zijn en de ene keer werk de ene maatregel beter en de andere keer de andere maatregel. We hebben ook meerdere keren besproken dat de planvoorraad aan het begin van deze collegeperiode niet optimaal was, ook niet voor het middensegment, en we hebben dat met het Actieplan Middenhuur natuurlijk al voor een deel kunnen rechttrekken, daarom komt er nu ook een actieplan Middenkoop aan.

De **VOORZITTER**. De heer Van Baarle.

De heer **VAN BAARLE** (denk). Ja voorzitter dank u wel. Ik zal mevrouw Faber even helpen, het waren er 1661, sinds 1 januari 2018 16% in het middensegment, en volgens mij zijn we het er allemaal over eens dat dit veel te weinig is, dat is te karig, dat deel ik inderdaad. Een van de zaken in het huidige beleid die ik ook altijd nog zeer schrikbarend acht, is dat iets middensegment genoemd is, maar het eigenlijk niet is en dat komt omdat er een Actieplan Middenhuur is vastgesteld waar de VVD heel erg blij mee was omdat we daarmee de politieagenten een woning kunnen bieden. De aanvangshuur daarvan is € 920,00 per woning en heel veel van die 16%, van die 1661 woningen, zijn woningen die over de balk gaan voor € 900,00 per maand. Daar kunnen de mensen in het middensegment toch niet terecht? Zelfs met dat karige aantal is de situatie schrikbarend. Is de VVD bereid om dat Actieplan Middenhuur te herzien en veel ambitieuzere doelstellingen te stellen om die aanvangsuur omlaag te brengen voor de groep Rotterdammers die nu geen woning kan vinden? In andere steden doen ze het wel, maar hier wil deze wethouder het niet. Bent u bereid dat te steunen?

De **VOORZITTER**. Mevrouw Faber.

Mevrouw **FABER** (vvd). Nee op dit moment niet want u hebt het over de situatie van een politieagent en het zijn vaak ook tweeverdieners die wel degelijk een dergelijke woning kunnen betalen.

De **VOORZITTER**. De heer Van Baarle.

De heer **VAN BAARLE** (denk). Dan constateer ik alleen maar dat de VVD echt in een totaal andere werkelijkheid leeft omdat die stelt dat mensen met een heel normaal inkomen, een

beginnend inkomen, de starters, een huur van € 920,00 of soms wel meer kunnen betalen. Dat is spijtig en daar worden we het niet over eens, maar ik vind dat spijtig.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Faber.

Mevrouw **FABER** (vvd). Ik heb het over de tweeverdieners, die nuancering wil ik nog wel even toevoegen.

De **VOORZITTER**. De heer Büyükçifci.

De heer **BÜYÜKÇIFCI** (nida). Ik wil mevrouw Faber even helpen. Ze stelt dat zij het wel kunnen betalen, maar dat schijnt toch niet echt helemaal het geval te zijn. Bijvoorbeeld het NIBUD houdt nauwkeurig bij welke deel van het inkomen naar woonlasten gaat en die stelt dat dit inmiddels al meer dan 50% is. Volgens mij is het niet wenselijk dat mensen, huishoudens meer dan 50% van hun inkomen aan zoiets basaals, zoiets belangrijks, als wonen. Wat vindt mevrouw Faber hiervan, wat vindt ze ervan dat een huishouden meer dan 50% van het inkomen kwijt is aan zoiets belangrijks als wonen, gewoon een dak boven je hoofd?

De **VOORZITTER**. Mevrouw Faber.

Mevrouw **FABER** (vvd). Ja, ik ken die cijfers van 50% niet, ik ken ze wel van 30%.

De **VOORZITTER**. De heer Engberts.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Ik stond net een seconde te laat op om ook een vraag aan mevrouw Faber te stellen. Allereerst zijn er veel bekende verhalen over tweeverdieners waarvan de helft van het inkomen naar huur gaat en de doorstroom in die middenhuur, zeker in de hoge categorie, is enorm. Als je daarin zit, ben je vooral op zoek naar een koopwoning en het is goed dat we met die middenkoop aan de slag gaan en dat we daar grip op krijgen. Uit de monitor blijkt dat de sociale koopcategorie in Rotterdam gewoon helemaal weg is. Ik snap dat mevrouw Faber, net zoals wij overigens, er heel veel waarde aan hecht dat ook mensen met een kleinere beurs, die een hypotheek tot ongeveer € 174.000,00 kunt krijgen, een woning kunnen kopen. Wat stelt de VVD voor om ervoor te zorgen dat ook mensen met een kleinere portemonnee in staat zijn om een woning in eigendom te verkrijgen.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Faber.

Mevrouw **FABER** (vvd). Ja die discussie hebben we ook al uitvoerig in de commissie gevoerd. Ik ben het met u eens dat de methodiek waarmee wordt gerekend in de huidige woningmarkt niet altijd gunstig uitpakt, maar zolang mensen in die woning blijven wonen, zijn die woningen nog steeds beschikbaar voor die categorie mensen.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Ja ze wonen erin, maar het gaat er natuurlijk om dat mensen een woning willen kopen, maar die zijn er niet. Als we wel een actieplan Middenkoop hebben, waarom hebben we dan nog geen actieplan Sociale koop? Een vraag aan de VVD.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Faber.

Mevrouw **FABER** (vvd). Ik ga ervan uit dat u, gelet op uw eerdere standpunten, ongetwijfeld met een initiatief komt.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Zou u dat steunen?

Mevrouw **FABER** (vvd). Dat ligt aan uw voorstel.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Voorzitter, als ik zou zeggen dat we er in Rotterdam met elkaar voor moeten zorgen dat er ook aanbod is voor mensen die een hypotheek tot € 174.000,00 kunnen krijgen, als we gaan kijken welke mogelijkheden we daarvoor hebben, zou ik de VVD dan aan mijn kant vinden?

De **VOORZITTER**. Mevrouw Faber.

Mevrouw **FABER** (vvd). Als het gaat om het onderzoeken kan dat zeker geen kwaad, maar u weet net zo goed als ik dat het bouwen van nieuwe woningen voor minder dan € 174.000,00 erg lastig is als het gaat om een woning waar een gezin in wil wonen.

De **VOORZITTER**. De heer Engberts.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Ik hoor dat de VVD toegeeft dat de markt op dit moment faalt en dat we toch iets moeten doen om ervoor te zorgen dat dit falen wordt gerepareerd. Ik kom er later nog een keer op terug bij de VVD.

De **VOORZITTER**. De heer Cicek.

De heer **CICEK** (sp). Voorzitter, dank u wel. De heer Engberts doet alsof hij geen onderdeel is van het college en ik zou ook graag van de PvdA willen horen wat die partij de afgelopen 3,5 jaar heeft gedaan om ervoor te zorgen dat juist in het middensegment koopwoningen worden aangeboden.

De **VOORZITTER**. De heer Engberts.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Hetzelfde antwoord als u net van de VVD hebt gekregen.

De **VOORZITTER**. De heer Cicek.

De heer **CICEK** (sp). Nee sorry, u vraagt welke ideeën de VVD heeft en ik stel diezelfde vraag nu aan u: welke ideeën heeft de PvdA nu om dat probleem op te lossen en waarom heeft de PvdA de afgelopen 3,5 jaar niets toegevoegd om bij te dragen in dat segment?

De heer **ENGBERTS** (pvda). Ik vroeg aan de VVD hoe we omgaan met de lacune. We hebben wel een actieplan Middenkoop, maar geen actieplan voor de sociale koop, voor die categorie, dat was mijn vraag aan de VVD omdat dit ontbreekt. Of we met elkaar ook willen kijken, ik nodig de heer Cicek graag uit om samen te kijken of we daar een oplossing voor kunnen bieden. Misschien kan het niet, misschien is het volstrekt onmogelijk, maar dan hebben we het wel geprobeerd. Dat is wat ik graag wil en dat was mijn vraag aan de VVD, dat was geen vraag naar de middencategorie.

De **VOORZITTER**. De heer Cicek.

De heer **CICEK** (sp). Ik hoor geen antwoord op mijn vraag, mijn vraag is heel specifiek: wat heeft de PvdA de afgelopen 3,5 jaar gedaan om sociale koopwoningen toe te voegen en als dat weinig inspanningen waren, wat is de PvdA vanaf nu van plan om te gaan doen om dit probleem te bestrijden?

De heer **ENGBERTS** (pvda). U vroeg net naar de middenkoop, dan heb ik het niet goed begrepen. Wij constateren in de monitor nu dat we in de sociale koop de situatie voor 2030 hebben bereikt en dat in de sociale voorraad het probleem bij de sociale koop zit. Nu ligt voor of we daar iets aan kunnen doen, dus gaan we nu handelen en proberen daar iets aan te doen. Dat is het antwoord.

De heer **CICEK** (sp). Dus de PvdA heeft 3,5 jaar nodig gehad om erachter te komen dat de woningen in de sociale verkoopvoorraad op dit moment bijna nihil is. Dit probleem was 3,5 jaar geleden ook al bekend en toen hadden we ook heel weinig voorraad in datzelfde segment, waarom hebt u toen deze conclusies niet getrokken?

De heer **ENGBERTS** (pvda). Omdat het veel rapper is gegaan dan we op dat moment voorzagen en dat blijkt ook uit de monitor. Dat heeft alles te maken met de WOZ-waarden en de stijging van de prijzen, die zijn sky-high. Ik weet niet wat mijnheer Cicek de afgelopen zeven tot acht maanden heeft gedaan, maar hij heeft in ieder geval het nieuws niet gevolgd.

De **VOORZITTER**. De heer Cicek.

De heer **CICEK** (sp). Voorzitter, ook 3,5 jaar geleden was er weinig sociale koop, de PvdA heeft dit probleem toen niet geïdentificeerd, die heeft er niets aan gedaan en die vraagt nu 3,5 jaar na dato, als onderdeel van het college, aan de VVD welke initiatieven er zijn. Als ik die vraag aan de PvdA stel, hoor ik geen enkel voorbeeld van wat we kunnen doen om dit probleem te bestrijden. Dat vind ik wel behoorlijk mager omdat de wooncrisis op dit moment een van de relevantste discussies is.

De **VOORZITTER**. Dat is geen vraag, maar u mag erop reageren.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Ik kan er nogmaals op reageren. De heer Cicek volgt de ontwikkelingen op de markt niet. Bij de vorige monitor was het probleem nog niet zo dat het buiten de grenzen viel, maar nu zijn de prijzen op de markt zo enorm gestegen dat je op papier ziet dat die voorraad er nu niet meer is en daar willen we nu iets aan doen. U vraagt wat we wel hebben gedaan, tot nu toe hebben we gezegd 'de corporaties, de corporaties, de corporaties zijn de preferred partners om de sociale woningen te realiseren' en daarmee kunnen we afspraken maken om ervoor te zorgen dat de woningen in de categorieën blijven waarvoor ze bedoeld zijn. Dus de PvdA heeft er wel degelijk voor gezorgd dat we niet meer ontwikkelen met ontwikkelaars die het vervolgens vrijlaten, maar dat we ontwikkelen met de corporaties om ervoor te zorgen dat we de sociale voorraad beschermen want wij erkennen dat het een probleem is.

De **VOORZITTER**. De heer Cicek tot slot.

De heer **CICEK** (sp). U zegt dat de PvdA ervoor heeft gezorgd dat de sociale voorraad beschermd blijft, kunt u dan ook aangeven welke bijdrage of initiatief u hebt uitgerold om de verhuurkosten van die sociale voorraad te reguleren? Want inmiddels hebben we geen grip meer op 20% van onze sociale voorraad.

De **VOORZITTER**. De heer Engberts.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Ik kan natuurlijk een heleboel moties van de afgelopen jaren uit het systeem plukken en dat wil ik in de pauze best even doen als mijnheer Cicek daarmee geholpen is want net zoals hij de ontwikkelingen op de markt niet heeft gevolgd, heeft hij kennelijk ook niet gevolgd welke moties we hier hebben aangenomen.

De **VOORZITTER**. Ik ga naar de volgende spreker, u hebt nog voldoende tijd om in uw eigen bijdrage van alles te berde te brengen. Mijnheer Van Baarle als tweede spreker op de lijst.

De heer **VAN BAARLE** (denk). Ja voorzitter, dank u wel. Ik roep al bijna vier jaar in deze raad dat de woonvisie door en door rot is en het frustreert mij dat ik bij iedere voortgangsrapportage eigenlijk de spreektekst van het vorig jaar een-op-een opnieuw zou kunnen voordragen om mijn frustraties te uiten over het feit dat mensen in een sociale huurwoning weer de dupe zijn, dat de PvdA en GroenLinks daar verantwoordelijkheid voor dragen en dat die eigenlijk als keffende hondjes, af en toe mogen ze inderdaad een schaamlapmotie indienen, achter de VVD aanhollen in dit beleid. Weer blijkt dat de mensen in een sociale huurwoning inderdaad de dupe zijn. Die ijkpunten worden niet gehaald, het aantal verhuringen in de sociale sector dat we met elkaar hebben afgesproken wordt niet gehaald, daarvan zijn mensen aan de onderkant van de samenleving de dupe en we zien dat nu sprake is van een recorddaling van het aantal sociale huurwoningen, met name in de koopsector in Rotterdam. Daar is dit college, met steun van de PvdA en GroenLinks, verantwoordelijk voor. Eigenlijk alles wat onder die woonvisie ligt, klopt niet meer, dat is niet meer van deze tijd en we sturen op basis van beleidsvoornemens uit de periode 2015, iets bijgesteld in 2018, we sturen eigenlijk met de achteruitkijkspiegel. In de tussentijd hebben we een prijsontwikkeling met elkaar meegemaakt van soms meer dan 100% in deze stad, we hebben er een coronacrisis overheen gehad en er waren andere ontwikkelingen, maar nog steeds blijven we ons maar blindstaren op dat beleidsvoornemen van al die jaren oud. Dat is vreemd, dat hoort te worden bijgesteld en ik vraag de wethouder waarom dit niet gebeurt, waarom niet in zijn brief staat dat de situatie fundamenteel is veranderd en dat we dat beleidsvoornemen gaan veranderen. Het lijkt me toch evident dat dit moet gebeuren. Voorzitter, ik vraag ook aan de wethouder wat zijn voornemen is om daarvoor te zorgen want we hebben deze discussie de vorige keer ook gevoerd en dat is de frustratie. De heer Engberts gaf net aan dat de cijfers de vorige keer niet zo alarmerend waren en die waren inderdaad niet zo alarmerend, maar die waren heel erg zorgwekkend, ook over de particuliere sector en over de ijkpunten, iedere keer lopen we achter de feiten aan. Ik reken het deze wethouder echt aan dat we keer op keer de doelstellingen in de sociale sector niet halen, dat is gewoon echt slecht en ik roep hem ook echt ter verantwoording op dit punt: wat gaat hij eraan doen om dit de komende tijd te veranderen want het deugt echt totaal niet dat mensen in die categorie in de stad zo in de moeilijkheden komen. Voorzitter, om de boodschap samen te vatten. De woonvisie is gedateerd, de uitgangspunten zijn niet meer van deze tijd en daarom dien ik wederom mijn motie 'Woonvisie door de shredder' in aangepaste vorm in. Voorzitter, ik heb nog wel een punt dat ik graag zou willen inbrengen. Binnenkort gaat deze wethouder de invulling van de Wet opkoopbescherming naar deze raad sturen en daar kijk ik erg naar uit. Daarin is ook een mogelijkheid om iets aan goed verhuurderschap te doen. Middels een motie roep ik het college op om bij die eisen voor goed verhuurderschap alles uit de kast te trekken om woningmarktdiscriminatie in onze stad tegen te gaan. Dank u wel.

De VOORZITTER. De heer Van Baarle heeft de volgende moties ingediend.

Motie 3. Stop woningmarktdiscriminatie!

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 9 november 2021, ter bespreking van agendapunt 14. Voortgangsrapportage Woonvisie;

constaterende dat:
- het college een voorstel zal doen aan de raad over de invulling van de Wet opkoopbescherming;

- deze wet in de mogelijkheid voorziet dat de gemeenteraad voorwaarden kan opnemen in de verordening die zien op goed verhuurderschap, waaronder het voorkomen van discriminatie van (potentiële huurders);

verzoekt het college:
- de mogelijkheid om woningmarktdiscriminatie te bestrijden via de Wet opkoopbescherming, middels de voorwaarden van goed verhuurderschap, optimaal te benutten;
- hierbij te overwegen de mogelijkheden om verhuurders die veroordeeld zijn voor discriminatie uit te sluiten van een verhuurdersvergunning, te eisen dat verhuurders beleid hebben om discriminatie tegen te gaan, het hanteren van objectieve en transparante selectiecriteria, een motiveringsplicht, een meldplicht voor discriminerende verzoeken, en het expliciet onderschrijven van de onderdelen van de branchegedragscode over het tegengaan van discriminatie;
- hierover te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. S.R.T. van Baarle

Motie 21. Woonvisie door de shredder

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 9 november 2021, ter bespreking van agendapunt 14. Voortgangsrapportage Woonvisie;

verzoekt het college:
- de woonvisie door de shredder te halen en de papiersnippers vervolgens ritueel te verbranden;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. S.R.T. van Baarle

De moties zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. Mijnheer Van Baarle.

De heer **VAN BAARLE** (denk). Ja een punt van orde voorzitter. De motie 'Woonvisie door de shredder' is al eerder ingediend, maar niet met mijn naam eronder en die wordt gewijzigd ingediend, de ondertekening is gewijzigd.

De **VOORZITTER**. Volgens mij snap ik hem, gewijzigd ingediend. Mijnheer Van Putten.

De heer **VAN PUTTEN** (lr). Dank u voorzitter. Er zijn in 2020 5000 Rotterdammers naar randgemeenten verhuisd en daarvoor in de plaats zijn 5000 mensen van buiten Nederland naar onze stad gekomen. Daardoor verhuist de middenklasse opnieuw uit Rotterdam en dat is niet wat de gemeente wil. Leefbaar Rotterdam vindt dat meerdere acties nodig zijn op het gebied van koop, liberale huur en sociale voorraad om deze uitstroom tegen te houden. Sinds 2013 hebben de Rotterdamse woningbouwcorporaties € 1 miljard aan de schatkist afgedragen en Leefbaar Rotterdam wil graag dat het geld van deze arme corporaties in Rotterdam wordt geïnvesteerd in het opknappen van de bestaande Rotterdamse sociale woningvoorraad en het bijbouwen van nieuwe sociale woningen en nieuwe middeldure

huurwoningen door corporaties. De wethouder is voor een intelligente variant van deze bestaande verhuurdersheffing, maar de plannen zijn nog weinig concreet. Kan de wethouder deze intelligente variant toelichten? Mijn tweede vraag aan de wethouder is de volgende. Op 18 februari 2021 werd de motie van Leefbaar Rotterdam 'Doorbouwen voor starters en doorstromers' door de gemeenteraad unaniem aangenomen. Wij pleiten hierin voor een doorbouwfonds waarbij de overheid in nieuwbouwprojecten garant staat voor de voorverkoop van 20% middeldure koopwoningen.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Van Putten, mevrouw Kockelkoren heeft een vraag aan u.

De heer **VAN PUTTEN** (lr). Ik wil even mijn betoog afmaken, ik ben bijna klaar.

De **VOORZITTER**. Nou dat is niet het gebruik. Ik zoek meestal naar een punt in uw betoog opdat de vraag kan worden gesteld en daarna kunt u rustig uw betoog afmaken. Mevrouw Kockelkoren.

Mevrouw **KOCKELKOREN** (gl). Dank u wel voorzitter. Ik stond al iets eerder want ik hoorde namelijk een heel interessant punt in het betoog van Leefbaar Rotterdam, namelijk dat ze de corporaties in staat willen stellen om de komende periode meer sociaal te bouwen. Ik vind dat een nieuw geluid en zou graag bevestigd horen of u dat werkelijk zo ziet en of u dan ook bereid bent om de komende periode mee te helpen om dit percentage sociaal dat we in de toekomst gaan bouwen te verhogen.

De **VOORZITTER**. De heer Van Putten.

De heer **VAN PUTTEN** (lr). Ik wil daar heel kort zeggen dat we achter het huidige verdeelmodel van 20% sociale woningen staan, maar dat is in de praktijk niet door de corporaties, maar meer door particuliere bedrijven gebouwd. In Amsterdam willen ze 40% en in Den Haag 30%, daardoor zie je dat heel veel projecten niet haalbaar zijn. Het is belangrijk dat projecten met voldoende sociale woningbouw erin doorgaan. Bijvoorbeeld in Feyenoord City zit in totaal 50% sociaal plus middenduur en dat zit ook in Carnisse Eiland, dat gaat ook met subsidies vanuit het rijk. Zolang wij die subsidies van het rijk kunnen krijgen, kunnen we ook die betaalbare woningen bouwen. Daar ben ik gewoon voorstander van.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Kockelkoren.

Mevrouw **KOCKELKOREN** (gl). Dank u wel voorzitter. Dus ik mag in ieder geval noteren dat u zich de komende periode hard gaat maken voor de betaalbare voorraad.

De **VOORZITTER**. De heer Van Putten

De heer **VAN PUTTEN** (lr). Zeker en daarbij hebben we ook geld van het rijk nodig.

De **VOORZITTER**. U kunt verdergaan.

De heer **VAN PUTTEN** (lr). De wethouder gaf onlangs aan dat pensioenfondsen ook geïnteresseerd zouden zijn in het realiseren van middeldure koopwoningen in nieuwbouwprojecten. Kan de wethouder dit ook toelichten en hoe staat het met de uitwerking van onze motie bij het rijk?

De **VOORZITTER**. Ik dank u zeer. De heer Vonk.

De heer **VONK** (cu-sgp). Ja voorzitter, wat ons betreft, is het tijd voor een deltaplan Betaalbaar wonen want ondanks de vele maatregelen die het college heeft genomen, en dat zijn er veel, neemt de kans op een betaalbare woning in Rotterdam alleen maar af. Kamers zijn te duur en de middenklasse zoekt zijn heil buiten Rotterdam, dat duurt al een tijd. Wat ons betreft, moeten de dijken omhoog om te voorkomen dat de prijzen alsmaar blijven stijgen. Een belangrijke remedie is betaalbare woningen toevoegen die betaald en bewoond kunnen worden door starters, politieagenten, docenten en zorgmedewerkers. Daarom is er wat ons betreft alle reden voor een deltaplanwaar stad, corporaties, architecten, ontwikkelaars en bouwers de handen ineenslaan om de komende jaren veel betaalbare woningen toe te voegen. Daar moeten we ons op richten, die dure woningen komen er wel, maar onze aandacht moet naar het sociale en het middensegment en dat mag de stad ook wat geld gaan kosten want anders lopen we straks tegen kosten op zoals toenemende dakloosheid. Het gaat ons veel meer kosten en daarom is dit een goede investering. Verder willen we meer inzicht in de particuliere huur. We weten alles van de corporaties, maar bij de particuliere sector moeten we het doen met modellen, benaderingen en grote onzekerheidsmarges en daar willen we graag vanaf, op naar cijfers die vergelijkbaar zijn met die van de corporatiesector. Als ik het goed begrijp, dient de PvdA daar straks een motie voor in die wij dan ook meetekenen en ook van harte ondersteunen. Dan nog even terug naar het deltaplan Betaalbaar wonen. Je kunt wel zeggen 'we zijn nu aan het einde van deze coalitieperiode, waarom nu nog een deltaplan?' maar het is wat ons betreft gewoon te belangrijk om die oproep niet te doen voordat we met reces gaan. Vanaf deze plaats een oproep, niet alleen aan het college maar ook aan de corporaties, het platform Ontwikkeling Rotterdam en andere partners in de stad om mee te doen aan dit deltaplan en te komen met voorstellen voor onorthodoxe maatregelen. Ik ben benieuwd naar de reactie van de wethouder. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Dank. Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELEN** (50plus). Voorzitter, 50PLUS ziet geen enkele meerwaarde in het voeren van een debat over de voortgangsrapportage Woonvisie 2030 omdat de voortgangsrapportage niet de juiste informatie bevat. 50PLUS Rotterdam heeft daarom acht moties die eraan bijdragen dat de informatie actueel wordt. Pas dan is het interessant voor ons om met elkaar te spreken over de woonvisie en de voortgangsrapportage. Tot zover.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Verkoelen heeft de volgende moties ingediend.

Motie 4. Uitgelekte BOK-bijlagen openbaar maken

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 11 november 2021 ter bespreking van agendapunt 'Voortgangsrapportage Woonvisie';

constaterende dat:
- de vier grote woningcorporaties, Woonstad Rotterdam, Havensteder, Woonbron en Vestia, met de gemeente zijn overeengekomen om hun sociale woningvoorraad in negentien Rotterdamse wijken drastisch te verminderen;
- de mate van deze vermindering staat vermeld in de in Dagblad010 gepubliceerde bijlagen van de bestuurlijke overeenkomst Wijken in balans 2019-2030;
- wethouder Kurvers het aan de gemeenteraad aanbieden van deze bijlagen heeft uitgesteld tot eind januari 2022;

overwegende dat:

- het getuigt van ongepaste betutteling om de bijlagen, die niet alleen op Dagblad010, maar ook op de website rechtopdestad.nl zijn te downloaden, aan de gemeenteraad te onthouden;

verzoekt het college:
- de bijlagen bij de bestuurlijke overeenkomst Wijken in balans 2019-2030 openbaar te maken;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. P.J.H.D. Verkoelen en T. Cicek.

Motie 5. Our Domain deels niet sociaal

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 11 november 2021 ter bespreking van agendapunt 'Voortgangsrapportage Woonvisie';

constaterende dat:
- in de voortgangsrapportage Woonvisie er ten onrechte vanuit wordt gegaan dat het 630 wooneenheden tellende project Our Domain, gelegen langs de André van der Louwbrug volledig tot de nieuwbouwproductie sociale woningvoorraad behoort;
- de aanvangshuren van tenminste 152 van deze wooneenheden boven de liberalisatiegrens liggen;

overwegende dat:
- de 152 niet tot de sociale sector toe te rekenen wooneenheden in Our Domain vanwege de hoogte van de huur in de categorie middensegment dienen te worden meegerekend;

verzoekt het college:
- in de voortgangsrapportage Woonvisie 152 woningen van Our Domain in mindering te brengen van de nieuwbouwproductie sociaal en toe te voegen aan de nieuwbouwproductie middensegment;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. P.J.H.D. Verkoelen en T. Cicek.

Motie 6. Hoeveel sociale woningen zijn gebouwd sinds 2018?

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 11 november 2021 ter bespreking van agendapunt 'Voortgangsrapportage Woonvisie';

constaterende dat:
- het college heeft verzuimd een antwoord te geven op de – eenvoudige - vraag 'Hoeveel sociale huurwoningen zijn door de Rotterdamse woningcorporaties sinds 2018 gebouwd en opgeleverd?';
- deze vraag tot driemaal toe is gesteld door respectievelijk raadsleden Cicek, Jonker en Van Baarle;
- de eerste keer op 14 april 2020, daarna nog eens op 4 november 2020 en de laatste keer dat op 20 januari 2021;

- de grote vier Rotterdamse woningcorporaties, Woonstad Rotterdam, Havensteder, Vestia en Woonbron, hebben laten weten dat zij in de periode van 2018 tot en met 2020 'circa 305' nieuwe sociale huurwoningen hebben gebouwd en opgeleverd;

overwegende dat:
- behalve een gebrek aan medewerking van de kant van het college, er geen redenen zijn te bedenken om beantwoording van de vraag na te laten;

verzoekt het college:
- in de voortgangsrapportage Woonvisie een klip-en-klaarantwoord te geven op de vraag 'Hoeveel sociale huurwoningen zijn door de Rotterdamse woningcorporaties sinds 2018 gebouwd en opgeleverd?';

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. P.J.H.D. Verkoelen en T. Cicek.

Motie 7. Startmotor deels niet sociaal

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 11 november 2021 ter bespreking van agendapunt 'Voortgangsrapportage Woonvisie';

constaterende dat:
- in de voortgangsrapportage Woonvisie er ten onrechte van uit wordt gegaan dat het 560 wooneenheden tellende project Startmotor, gelegen aan de Dynamostraat volledig tot de nieuwbouwproductie sociale woningvoorraad behoort;
- de aanvangshuren van veertig van de 'grootste' wooneenheden van de Startmotor boven de liberalisatiegrens liggen;

overwegende dat:
- deze veertig wooneenheden in De Startmotor vanwege de hoogte van de huur in de categorie middensegment dienen te worden meegerekend;

verzoekt het college:
- in de voortgangsrapportage Woonvisie veertig woningen van de Startmotor in mindering te brengen van de nieuwbouwproductie sociaal en toe te voegen aan de nieuwbouwproductie middensegment;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. P.J.H.D. Verkoelen en T. Cicek.

Motie 8. 630 Wooneenheden Lee Towers niet sociaal

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 11 november 2021 ter bespreking van agendapunt 'Voortgangsrapportage Woonvisie';

constaterende dat:
- er in de voortgangsrapportage Woonvisie ten onrechte van uit wordt gegaan dat 630 van de 880 wooneenheden in de Lee Towers aan de Galvanistraat tot de nieuwbouwproductie sociale woningvoorraad behoren;
- de aanvangshuren van deze 630 wooneenheden ruim boven de liberalisatiegrens liggen;

overwegende dat:
- de genoemde 630 wooneenheden in de Lee Towers vanwege de hoogte van de huur in de categorie middensegment en deels in het hoger segment dienen te worden meegerekend;

verzoekt het college:
- in de voortgangsrapportage Woonvisie de 630 woningen in mindering te brengen van de nieuwbouwproductie sociaal en toe te voegen aan de nieuwbouwproductie in het middensegment dan wel hoger segment;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. P.J.H.D. Verkoelen en T. Cicek.

Motie 9. Martha Flora in topsegment

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 11 november 2021 ter bespreking van agendapunt 'Voortgangsrapportage Woonvisie';

constaterende dat:
- in de voortgangsrapportage Woonvisie er ten onrechte van uit wordt gegaan dat het 34 wooneenheden tellende en voor dementerende personen bedoelde zorgproject Martha Flora aan de Schubertlaan in Hillegersberg tot de nieuwbouwproductie sociale woningvoorraad behoort;
- de huren inclusief servicekosten van deze wooneenheden tussen de € 4.600,00 en € 5.300,00 bedragen;

overwegende dat:
- Martha Flora vanwege de hoogte van de huur in de categorie topsegment dient te worden meegerekend;

verzoekt het college:
- in de voortgangsrapportage Woonvisie de 34 woningen van zorgproject Martha Flora in mindering te brengen van de nieuwbouwproductie sociaal en toe te voegen aan de nieuwbouwproductie topsegment;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. P.J.H.D. Verkoelen en T. Cicek.

Motie 10. Vernieuwbouw is geen nieuwbouw

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 11 november 2021 ter bespreking van agendapunt 'Voortgangsrapportage Woonvisie';

constaterende dat:
- in de voortgangsrapportage Woonvisie er ten onrechte van uit wordt gegaan dat corporatiewoningen, die voor meer dan € 65.000,00 zijn vernieuwd, worden meegeteld in de nieuwbouwproductie van sociale huurwoningen;
- de grote vier Rotterdamse woningcorporaties, Woonstad Rotterdam, Havensteder, Vestia en Woonbron, in de periode van 2018 tot en met 2020 in totaal 898 woningen voor meer dan € 65.000,00 hebben vernieuwd/gerenoveerd;

overwegende dat:
- genoemde 898 woningen - vanwege het feit dat het geen toevoeging aan de woningvoorraad betreft - door de vier corporaties niet worden beschouwd als nieuwbouwproductie;

verzoekt het college:
- in de voortgangsrapportage Woonvisie alle voor meer dan € 65.000,00 vernieuwde/gerenoveerde corporatiewoningen in mindering te brengen van de nieuwbouwproductie sociale huurwoningen;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. P.J.H.D. Verkoelen en T. Cicek.

Motie 11. Openbaarmaking van prestatiebiedingen

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 11 november 2021 ter bespreking van agendapunt 'Voortgangsrapportage Woonvisie';

constaterende dat:
- uw college vindt dat prestatiebiedingen van woningcorporaties geheime stukken zijn, waarbij als 'belangrijke reden' wordt aangevoerd dat deze documenten 'informatie bevatten die vertrouwelijk met de gemeente gedeeld is';
- woningcorporaties de prestatiebiedingen echter niet alleen delen met de gemeente, maar ook met huurdersorganisaties;
- op basis van de prestatiebiedingen huurdersorganisaties onderhandelen met gemeente en woningcorporaties om te komen tot goede prestatieafspraken;

overwegende dat:
- huurdersorganisaties hun achterban vrijelijk moeten kunnen raadplegen over hetgeen woningcorporaties bieden alvorens zij de onderhandelingen ingaan met gemeente en de woningcorporatie, van wier huurders zij de belangen behartigen;
- huurdersorganisaties erbij gebaat zijn te weten welke passages van de prestatiebiedingen als vertrouwelijk dienen te worden beschouwd, waarmee wordt voorkomen dat zij deze delen met hun achterban;
- het op grond van voorlaatste overweging praktischer is dat woningcorporaties bij prestatiebiedingen de volgens hen met vertrouwelijkheid te behandelen delen daarvan benoemen en in een vertrouwelijk deel van hun prestatiebiedingen aanbieden aan gemeente en huurdersorganisaties;

roept het college op tot:
- proactieve openbaarmaking van de in uw bezit zijnde prestatiebiedingen met dien verstande dat als vertrouwelijk aan te merken informatie kan worden gelekt;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. P.J.H.D. Verkoelen en T. Cicek.

De moties zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Dank. Mevrouw Kockelkoren.

Mevrouw **KOCKELKOREN** (gl). Voorzitter, dank u wel. We zitten midden in een wooncrisis en iedereen kent wel iemand of is zelf een van de vele Rotterdammers die het niet lukt om een passende woning te vinden. Ook de ruim 22.000 mensen die vanuit solidariteit meeliepen tijdens de Woonopstand in Amsterdam en Rotterdam lieten hun zorgen blijken en voorzitter de voortgangsrapportage geeft inzicht in wat er de afgelopen periode feitelijk bereikt is. De bouw van 10.405 woningen is gestart, de bouw van 3641 sociale woningen is gestart en 35% van alle woningen zitten in het sociale segment. Met stadsvernieuwing 2.0 wordt eindelijk gehoor gegeven aan de roep van bewoners om hun kennis en kunde te betrekken bij de aanpak van bestaande woningen met achterstallig onderhoud en we hebben ervoor gezorgd dat bewoners bij gedwongen verhuizing altijd kunnen terugkeren in hun eigen wijk, dat er een nieuw sociaal statuut komt waarin dit wordt vastgelegd en dat er met het Actieplan Goed Huren en Verhuren wordt gestuurd op het voorkomen van misstanden in de verhuur en eerlijke prijzen. Voorzitter, nee dat is gezien de wooncrisis die velen in onze stad direct ervaren niet goed genoeg, maar het is wel belangrijk om te benoemen omdat dit de maatregelen zijn die de Rotterdamse gemeenteraad direct kan beïnvloeden terwijl prijsstijgingen van woningen, waardoor die steeds duurder worden, en de afschaffing van de verhuurdersheffing om corporaties meer slagkracht te geven, waaraan de heer Van Putten al refereerde, helaas buiten onze macht liggen, hoewel GroenLinks zich daar landelijk al jaren hard voor maakt. Tegelijkertijd laat de voortgangsrapportage wat GroenLinks betreft een papieren werkelijkheid zien. Dat blijkt uit het citaat 'uit de waardestijging volgt dat de in het addendum beoogde balans in 2030 nu al is ontstaan'. De stad is dus op papier in balans, maar er zijn dezelfde woningen waarin dezelfde mensen wonen en als zoveel Rotterdammers nog steeds geen woning kunnen vinden dan klopt er iets niet. Ik wil daarom van de wethouder weten hoe hij daarmee omgaat richting het volgende peilmoment, anders kan ik niet anders dan concluderen, eigenlijk zoals mevrouw Verkoelen ook doet, dat het eigenlijk niet zo veel zin heeft om hier met elkaar over te praten want we sturen op de verkeerde middelen. Een goede stap om meer inzicht te krijgen in de particuliere voorraad is het voorstel van de PvdA, de motie 'Zicht op particuliere verhuur' en die dienen we dan ook graag mede in. Een andere zorg die wij hebben. De corporaties laten in hun brief zien dat de slaagkans voor woningzoekenden met 25% is gedaald en dat het aantal actief woningzoekenden met 12% is toegenomen. In mei jl. pleitte GroenLinks voor stevige maatregelen om als gemeente te voldoen aan haar verplichtingen ten opzichte van bewoners die zijn aangewezen op de sociale voorraad. Op welke manier wordt in de presentatieafspraken die op dit moment met de corporaties worden gemaakt, ingezet op het vergroten van de beschikbaarheid van de sociale voorraad om te voldoen aan de ijkpunten? Dat blijft gewoon een zorg voor GroenLinks.

De **VOORZITTER**. Een vraag van de heer Büyükçifci.

De heer **BÜYÜKÇIFCI** (nida). Ja voorzitter, we hebben deze discussie natuurlijk vaak genoeg gevoerd, maar ik voel toch de behoefte om een vraag aan GroenLinks te stellen: beschouwt GroenLinks de wooncrisis als een natuurfenomeen?

De **VOORZITTER**. Mevrouw Kockelkoren.

Mevrouw **KOCKELKOREN** (gl). Nee voorzitter, dat heb ik zojuist ook verwoord.

De heer **BÜYÜKÇIFCI** (nida). Is GroenLinks het dan met mij eens dat, als het geen natuurfenomeen is en het gewoon een keuze is, het ook een keuze van dit stadsbestuur, dus ook van de coalitie en dus ook van GroenLinks is om deze kant op bewegen met onze woningvoorraad?

De **VOORZITTER**. De heer Engberts daarna, mevrouw Kockelkoren eerst.

Mevrouw **KOCKELKOREN** (gl). Voorzitter dank u wel. Ik heb zojuist in mijn betoog laten zien wat we wel hebben bereikt, de zaken die ook binnen ons bereik liggen en de zaken die niet binnen ons bereik liggen en waarop we dus ook niet kunnen sturen. Ik ben het helemaal met u eens dat het geen natuurfenomeen is en we moeten daarop sturen. GroenLinks heeft een aantal zaken weten te regelen waar we blij mee zijn en tegelijkertijd constateer ik dat het nog niet goed genoeg is.

De heer **BÜYÜKÇIFCI** (nida). Ja voorzitter, ik hoop dat GroenLinks…

De **VOORZITTER**. Mijnheer Büyükçifci, de heer Engberts heeft eerst een vraag aan u.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Ja dank u wel voorzitter. Ik hoorde mijnheer Büyükçifci eigenlijk alleen maar over Rotterdam spreken en ik ben het ermee eens dat het geen natuurfenomeen is, het is zelfs inflicted misery, mensen hebben de beslissing genomen. Hebt u ook gezien dat er in andere steden in Nederland en internationaal ook een wooncrisis is?

De **VOORZITTER**. De heer Büyükçifci.

De heer **BÜYÜKÇIFCI** (nida). Het eerlijke verhaal is inderdaad dat heel veel zaken niet binnen ons bereik liggen en dat we daar niet altijd invloed op hebben, dat erken ik volledig, maar er zijn ook heel veel zaken waarop we wel invloed hadden. Als we teruggaan naar het begin van deze collegeperiode dan was er de keuze om de sociale voorraad wel of niet te verminderen en jullie hebben ervoor gekozen om die drastisch te verminderen, wetende dat er een gigantisch risico in de particuliere voorraad is. We wisten toen al dat dit zou gebeuren en, precies wat de heer Van Baarle ook aangaf, we hebben vaak genoeg discussies met elkaar gevoerd. Daarop heb je als overheid geen invloed en we zien in ieder geval een waardeontwikkeling en waarschijnlijk wordt ook die voorraad buiten de sociale voorraad geplaatst. Dat wisten we al en als we naar de cijfers kijken, is dat schrikbarend, dan is het gewoon keihard falend beleid geweest mede dankzij ook GroenLinks en de PvdA. Dat is het eerlijke verhaal.

De **VOORZITTER**. De heer Engberts.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Het eerlijke verhaal is dat, als we kijken wat er in de monitor voor de woonvisie staat en in de slides die we bij de technische sessie te zien kregen, we lokaal een indrukwekkende hoeveelheid maatregelen hebben genomen om het in de grip te krijgen en om dat te doen wat we kunnen doen, wat in ons vermogen ligt. Ja, het is ook geen geheim, en het is overigens ook geen natuurfenomeen, dat wij, GroenLinks en de PvdA in ieder geval bij de coalitievorming, graag wat meer sociaal hadden toegevoegd. Daar hebben we niet iedereen van weten te overtuigen, dat is ook duidelijk en dat is ook een conclusie, maar het is niet waar dat wij als stadsbestuur niet alles hebben gedaan wat we konden om ervoor te zorgen dat we er meer grip op krijgen. Er is een indrukwekkende lijst met maatregelen en ja, we moeten echt wel erkennen dat we in een wooncrisis zitten die nationale en internationale aspecten heeft waar wij geen grip op hebben, maar ik bestrijd wel de suggestie dat er geen problemen waren geweest als wij maar iets anders hadden gedaan.

De **VOORZITTER**. De heer Büyükçifci.

De heer **BÜYÜKÇIFCI** (nida). Er ligt nog steeds een keuze. GroenLinks en de PvdA kunnen er nu voor kiezen om echt gewoon te stoppen met het slopen van betaalbare woningen. Als we kijken naar de cijfers die in 2017 aan het begin van deze collegeperiode werden gepresenteerd, ik kan me de tabel nog heel goed herinneren, ik heb hem er nog even bij gehaald en ik hoop ook dat de heer Engberts daar ook aandacht voor heeft, er werd toen gesteld: we beschikken in 2017 over 212.000 woningen in het sociale segment. De ambitie was toen was neergezet op 199.000 woningen in 2030. In 2030 hadden we moeten toewerken naar 199.000 en wat zien we nu? Op basis van de cijfers van 1 januari 2020 beschikt Rotterdam over 190.000 woningen. Dus deze VVD-wethouder heeft die ambitie voor 2030 al lang behaald. Waar wacht u dan nog op, waarom kiest u er niet voor om nu gewoon per direct te stoppen met het slopen van betaalbare woningen?

De **VOORZITTER**. De heer Engberts.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Volgens mij hebben wij veel minder gesloopt dan we aan het begin van deze collegeperiode hebben afgesproken en volgens mij wil mevrouw Kockelkoren daar ook een opmerking over maken. We hebben 900 woningen gesloopt, de afname in de corporatiesector was 900 woningen en het probleem zit inderdaad in de particuliere sector waar we geen grip op hebben. Dat heeft te maken met de WOZ-waarde, dat is toevallig landelijk beleid en we hebben er ook voor gezorgd dat per 1 januari 2022 het meetellen van de WOZ in het puntenstelsel anders gaat. Wij doen wat we kunnen om het in de grip te krijgen en ja, er is een probleem en het gaat sneller dan we een jaar geleden zelfs dachten en ja, wij grijpen daar ook nu weer op in.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Engberts, ik vraag u om te gaan zitten want het was eigenlijk een debatje tussen mevrouw Kockelkoren en de heer Büyükçifci. Ik stond een verstorende interruptie tussendoor toe, maar uiteindelijk werd die onderdeel van het hoofddebat. Mevrouw Kockelkoren even in de rebound.

Mevrouw **KOCKELKOREN** (gl). Ja voorzitter dank u wel. Ik zou daar nog op willen aanvullen dat als je het eerlijke verhaal vertelt, er de afgelopen periode minder woningen zijn gesloopt dan de afgelopen vijftien jaar en ja, dat is nog steeds een aantal woningen waar wij destijds moeite mee hadden om daar een besluit over te nemen, maar het is minder dan in de afgelopen vijftien jaar en per saldo hebben we veel meer sociale woningen toegevoegd dan onttrokken en dat mag ook wel eens gezegd worden.

De **VOORZITTER**. De heer Büyükçifci.

De heer **BÜYÜKÇIFCI** (nida). Ja voorzitter, ergens geeft mij het een soort rust dat wij als NIDA niet meedoen met de verkiezingen. In ieder geval kan niemand mij verwijten dat ik hier een soort spel opvoer of wat dan ook, dit is niet een soort verkiezingsstunt of wat dan ook. Het eerlijke verhaal is dat GroenLinks en de PvdA ervoor hebben gekozen om zo veel betaalbare woningen te onttrekken. Sloop is één verhaal, het gaat ook om het onttrekken van sociale woningen. Daar hebben ze voor gekozen en daar blijven ze nog steeds voor kiezen, dat is het eerlijke verhaal. Ik vind het echt heel erg jammer dat ze nu niet durven te reflecteren op de keuzes die zij zelf hebben gemaakt want het is niet een natuurfenomeen en het is ook geen fenomeen dat alleen maar wordt gestuurd vanuit de landelijke politiek. Jullie zitten hier aan de knoppen en hebben daar keuzes in gemaakt die verkeerd zijn uitgevallen. Dit is gewoon een falend woonbeleid in Rotterdam met desastreuze gevolgen voor de mensen, voor het Rotterdamse DNA. Zij moesten wijken voor de kapitaalkrachtigen en daar hebben de sociale partijen voor gekozen, dat is zorgelijk.

De **VOORZITTER**. U hebt natuurlijk het recht om uw zendtijd te gebruiken zoals u dat wenst, maar ik heb ook het raadsdebat van 9 november jl. voorgezeten en ik merk dat dezelfde teksten en dezelfde getallen nog een keer worden gebezigd. Het is uw goed recht, maar er zijn behoorlijk wat doublures vergeleken met het debat van 9 november en wellicht kunt u daar een beetje rekening mee houden, ook omdat andere mensen dit debat volgen. Mevrouw Kockelkoren.

Mevrouw **KOCKELKOREN** (gl). Ja voorzitter…

De heer **SIMONS** (lr). Ja voorzitter, dan wil ik u ook nog even aanspreken, ook als voorzitter. Ik heb op 9 november jl. geprobeerd hier een betoog te houden voor de gemeenteraad in het kader van de begrotingsbehandeling, ik ben een paar 100 keer onderbroken, ja ik word er weer kwaad van, en u hebt niets gedaan, u hebt het allemaal laten gebeuren. Ik heb daar twee uur gestaan zonder dat ik mijn verhaal fatsoenlijk kon afmaken en nu grijpt u ineens in. Dat had u op 9 november moeten doen.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Simons, volgens mij heb ik de afgelopen keer de regels uit het boekje van onze gemeenteraad toegepast. De raad heeft het recht om u te interrumperen en u hebt het recht om wel of geen antwoorden te geven. Mijnheer Meeuwissen heeft ervoor gekozen om op tal van vragen geen antwoorden te geven en dat is ook een keuze. Het is geen inbreken op het verhaal, maar ik probeerde een algemene opmerking te maken, namelijk dat we nu het debat van 9 november jl. overdoen met exact dezelfde getallen en dezelfde vragen. Wellicht is het verstandig om daar rekening mee te houden. Ik ontneem niemand het recht om hier vandaag zijn betoog te houden zoals hij of zij dat wil doen. De heer Büyükçifci.

De heer **BÜYÜKÇIFCI** (nida). Even een punt van orde dan voorzitter. Daar kan ik me iets bij voorstellen, ik wil voorkomen dat debatten herhaaldelijk worden gevoerd, maar er worden nu ook moties ingediend en dan hoop je toch iemand te kunnen bewegen om andersoortige moties in te dienen of andersoortige keuzes te maken. We hebben we het over de voortgangsrapportage en wat mij betreft, komt het wel degelijk ten goede aan de kwaliteit van het debat, maar dat is mijn overtuiging.

De **VOORZITTER**. Ik ben slechts luisteraar naar het debat en ik luisterde ook naar het debat van 9 november jl. Ik probeer ook vanuit degene die het debat volgt te kijken of er iets wordt toegevoegd aan het debat van 9 november. Het zijn voor een groot deel dezelfde teksten, dezelfde getallen et cetera, maar ik ontneem niemand het recht om binnen de tijd die gegeven is gewoon zijn betoog af te maken. Ik probeer alleen een beetje de kwaliteit van het debat te bewaken, niet meer en ook niet minder. Mevrouw Kockelkoren.

Mevrouw **KOCKELKOREN** (gl). Ja voorzitter, ik hoorde geen vraag in de laatste bijdrage van de heer Büyükçifci, maar ik gaf net wel een reflectie op de voortgangsrapportage, zoals die voorlag en ik vond het een ietwat flauw verwijt. Ik benoem even de twee punten die ik nog heb. De start bouw is veelal huur, 64% over de afgelopen drie jaar, en 80% daarvan werd gerealiseerd door private partijen. De corporaties lieten blijken dat ze meer ruimte voor sociale woningbouw zouden willen en voorzitter, ik wil graag aan de wethouder vragen of de corporaties in de nieuwe afspraken meer ruimte krijgen om blijvend betaalbare woningen te bouwen want zoals we weten, blijven woningen die private partijen bouwen maar vijftien jaar in een bepaald segment en GroenLinks is van mening dat woningen langjarig in het betaalbare segment moeten blijven. Voorzitter, als laatste de studentenhuisvesting. De rapportage laat de start bouw van 187 zelfstandige studentenwoningen in de afgelopen drie jaar zien en uit het antwoord op mijn vragen blijkt dat het aantal van de 2000

studenteneenheden in deze collegeperiode niet wordt gehaald. Dat is een collegetarget waar GroenLinks zich hard voor heeft gemaakt en ik wil dan ook graag van de wethouder weten wat hij de komende maanden nog gaat doen om toch zo dicht mogelijk bij dit target te blijven want studenten hebben gewoon keihard een plekje in deze stad nodig, zo blijkt ook uit de oproep van de universiteit en de hogescholen die eigenlijk hun studenten geen plek kunnen gunnen. Tot zover voorzitter.

De **VOORZITTER**. De heer De Roon met een vraag.

De heer **DE ROON** (d66). Ja daar heb ik wel even een vraag over. Mevrouw Kockelkoren heeft natuurlijk helemaal gelijk dat er een probleem met betrekking tot de studentenhuisvesting is, maar u noemt nu zelf de universiteit en hogescholen. De afgelopen periode nam het aantal studenten in bijna alle opleidingen gigantisch toe waardoor de druk op de woningmarkt voor studenten is vergroot. Daar kennen we alle voorbeelden van. Vindt u zelf ook niet dat met name de Erasmus Universiteit, maar ook de hogescholen een toch wel wat grotere verantwoordelijkheid kunnen nemen voor met name de bouw van studentenwoningen op de eigen campus? Of vindt u dat dit goed gaat?

De **VOORZITTER**. Mevrouw Kockelkoren.

Mevrouw **KOCKELKOREN** (gl). Ja dank u wel voorzitter. Ik vind dat alle partijen die daar een rol in spelen zo veel mogelijk verantwoordelijkheid moeten nemen want we moeten het tenslotte samen doen.

De **VOORZITTER**. Oké. Dan gaan we naar de heer De Roon als volgende spreker.

De heer **DE ROON** (d66). Ja dank u wel voorzitter. Er is met name hier aan de rechterkant en voor de kijkers links natuurlijk al uitgebreid gesproken over de sociale koop en dat dit een probleem is. Dat onderschrijven wij, maar wat D66 betreft, en dat zal niet nieuw zijn, daar heb ik ook voor de vakantie nog een voorstel voor gedaan, hebben we met name dat middensegment erg hard nodig in deze stad en dat is de afgelopen jaren te ver achtergebleven. De doelstelling was 30% en we hebben 16% gerealiseerd, waarvan 3% koop. Ik klim niet iedere dag in de pen, maar ik ben in de pen geklommen omdat wij dat echt als een heel groot probleem zien. Ik kan tegen de heer Büyükçifci zeggen, dat hebben de linkse partijen hier aan mijn rechterkant heel goed gedaan, dat er volgens mij genoeg sociale huurwoningen zijn gebouwd. Daar zit het probleem niet, maar het probleem zit hem in het middensegment. In de voortgangsrapportage staat dat dit percentage door gemeentelijke sturing stijgt en daar zijn wij heel blij mee, maar misschien toch nog even een toelichting van de wethouder over of we nog meer kunnen doen en dat het niet alleen bij wensdenken blijft, maar dat we echt zorgen dat er in deze stad een plek in het middensegment blijft voor met name starters en mensen die het kunnen betalen. Wij zijn ook wel geschrokken en natuurlijk is de wereld veranderd en wij staan nog wel achter de uitgangspunten van de woonvisie, zeg ik tegen de heer Van Baarle, maar als het aan ons ligt, moeten we dit punt de komende periode wel aanpassen. Dat is allemaal niets nieuws. Ik hoor de hele tijd iedereen de wooncrisis beschrijven. Volgens mij heeft het college aan best veel knoppen gedraaid, een van die knoppen is het bouwen van woningen en volgens mij hebben we dat de afgelopen periode ook wel gedaan en dat blijven we ook doen. Nee, we zijn niet de ECB, we zijn niet de Tweede Kamer en we zijn ook niet allerlei beleggers die hun kans schoon zagen om van woningen een verdienmodel te maken, dat zijn we allemaal niet, maar volgens mij hebben we er echt wel heel veel aan gedaan om de woningmarkt meer in balans te brengen.

De **VOORZITTER**. Dank u wel. Mijnheer Cicek.

De heer **CICEK** (sp). Ja voorzitter dank u wel. Voorzitter, zo ziet volharding er dus uit, een college dat volstrekt uitgehold van realiteitszin midden in een wooncrisis onevenredig hard doorgaat met het slopen en onttrekken van betaalbare huisvesting. Er wordt steeds duidelijker dat dit college een blinde vlek heeft ontwikkeld voor de veranderende macro-omgeving, zo heeft het de door inflatie gedreven explosieve prijsontwikkeling ruim onderschat. Een vleugje bestuurlijke naïviteit wat ons betreft gezien de historisch lage rentestanden en de massale creatie van het nieuwe geld. Ondanks dat de impact van de natuurlijke prijsontwikkeling langzaam bij het college indaalt, kiest het vooralsnog niet voor het aanpassen van de woonvisie, maar gaat het tot onze sterke verbazing nog steviger achter zijn ambities staan. Voorzitter, de cijfers uit de evaluatie van de woonmonitor liegen er niet om, er zijn de afgelopen periode meer dan 14.500 woningen aan de sociale voorraad onttrokken, de bouwproductie in het goedkope en het middensegment loopt achter, al zijn de exacte cijfers vooralsnog een raadsel en de voorraad van het toch al verzadigde dure segment wordt naast natuurlijke prijsontwikkeling ook door dit college flink verruimd. Tot slot zien wij ook dat de vraag naar en de reactie op vrijgekomen betaalbare woningen explosief toeneemt. Daarmee neemt ook de duur om een woning te kunnen vinden toe en impliciet de slagingskans af. Voorzitter, steeds vaker bekruipt ons het gevoel dat het college de cijfers van onze sociale voorraad rooskleurig interpreteert, het bijna niet-bestaande aanbod van particuliere verkoop en de omvang van de ongereguleerde particuliere verhuurmarkt in de sociale categorie ondermijnen immers deze aantallen. Terwijl dit college stevig vasthoudt aan zijn belachelijke ambitie om wijken beter in balans te brengen, vertegenwoordigen de cijfers in de evaluatie van de woonvisie juist een gebrek aan proportionaliteit. Onze conclusie is dan ook dat de vraag van de Rotterdammers en de ambities van dit college ver uit elkaar liggen. De belangrijkste stakeholders, namelijk de woningbouwcorporaties, onderschrijven dit probleem inmiddels ook. Voorzitter, het is wat onze fractie betreft dan ook een passend moment om de woonvisie aan te passen dan wel op te schorten en om dit verdwaalde college enigszins weer de juiste richting op te duwen, dienen wij hierbij acht voorstellen in. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. De heer Cicek heeft de volgende moties ingediend.

Motie 12. Sociale voorraad is sociale voorraad

"De gemeenteraad van Rotterdam, bijeen op 11 november 2021 ter bespreking van het agendapunt 14 'De voortgangsrapportage Woonvisie';

constaterende dat:
- in de voortgangsrapportage wordt geschat dat 64% van de particuliere huurvoorraad een sociale huurprijs heeft;
- woningbouwcorporaties aangeven dat slechts 5% van de particuliere verhuringen in 2020 sociaal was;

overwegende dat:
- sociale koopwoningen ook onterecht worden meegerekend in de sociale voorraad terwijl deze nagenoeg niet te vinden zijn door overbieden of minimale inkomenseisen;
- de manier waarop de gemeente het totaal aantal sociale woningen in Rotterdam berekent niet klopt;
- Rotterdammers dus aantoonbaar niet aan goedkope huur- en koopwoningen kunnen komen in de particuliere sector;
- het aandeel betaalbare woningen enorm daalt terwijl de vraag blijft groeien;

verzoekt het college:

- het onderdeel particuliere verhuringen en sociale koop niet meer als onderdeel van de sociale voorraad te rekenen;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. T. Cicek

Motie 13. Terugkoopgarantie

"De gemeenteraad van Rotterdam, bijeen op 11 november 2021 ter bespreking van het agendapunt 14 'De voortgangsrapportage Woonvisie';

constaterende dat:
- er momenteel geen grip is op het voorraadbeheer van sociale woningen op de lange termijn;
- met een terugkoopgarantie kunnen woningen opnieuw worden gekocht en verkocht tegen betaalbare prijzen;

overwegende dat:
- het met een terugkoopgarantie mogelijk wordt om in de toekomst voor volgende kopers de woningen betaalbaar te houden;

verzoekt het college:
- te onderzoeken hoeveel van de woningen die zijn onttrokken aan de sociale voorraad in de laatste tien jaar met een terugkoopgarantie zijn verkocht;
- hierbij te onderzoeken waarom de woningbouwcorporaties wel of niet de terugkoopgarantie hebben toegepast;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. T. Cicek

Motie 14. Huurbalie en proceskostenfonds in strijd tegen misstanden

"De gemeenteraad van Rotterdam, bijeen op 11 november 2021 ter bespreking van het agendapunt 14 'De voortgangsrapportage Woonvisie';

constaterende dat:
- de gemeente een Actieplan Goed Huren en Verhuren in het leven heeft geroepen om misstanden op de particuliere woningverhuurmarkt aan te pakken;
- in Den Haag huurbalies zijn opgezet die particuliere huurders en verhuurders met gratis advies en informatie te helpen;
- veel huurders de proceskosten voor het aanspannen van een zaak tegen malafide huisjesmelkers niet kunnen betalen;

overwegende dat:
- slecht verhuurderschap harder en effectiever aangepakt moet worden;
- de gemeente als zelfbenoemde 'marktmeester' veel meer kan en moet doen;
- huurbalies op een laagdrempelige manier huurders kunnen helpen met het informeren over oplossingen en verwijzen naar huurteams;
- een gemeentelijke proceskostenfonds uitkomst kan bieden voor gedupeerde huurders om hun recht te halen;

verzoekt het college:
- onderzoek te doen naar het opzetten van huurbalies naar Haags model;
- hierbij de mogelijkheid van een gemeentelijke proceskostenfonds te onderzoeken;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. T. Cicek

Motie 15. Heroverweeg verdeelsleutel

"De gemeenteraad van Rotterdam bijeen op 11 november 2021 ter bespreking van het agendapunt 14 'De voortgangsrapportage Woonvisie';

constaterende dat:
- door inflatie en lage rentes vraag en aanbod op de woningmarkt onder druk staan waardoor de prijzen van woningen exponentieel zijn gestegen;

overwegende dat:
- door natuurlijke prijsontwikkeling en oplopende inflatie de voorgestelde verdeling 'laag-midden-hoog' heroverwogen dient te worden;

verzoekt het college:
- de huidige verdeelsleutel te heroverwegen gezien de impact van de 'natuurlijke' prijsontwikkeling op de woningmarkt;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. T. Cicek

Motie 16. Zelfbewoningplicht niet willekeurig inzetten

"De gemeenteraad van Rotterdam, bijeen op 11 november 2021 ter bespreking van het agendapunt 14 'De voortgangsrapportage Woonvisie';

constaterende dat:
- er momenteel een tekort is aan woningen in alle segmenten;
- het vaak voorkomt dat (Rotterdamse) huizen worden opgekocht als beleggingsobject met een winstoogmerk, waardoor bewoning als primair doel verloren gaat;
- beleggers vaak woningen opkopen en onttrekken aan de voorraad;
- Rotterdam van plan is om vanaf 1 januari 2022 zelfbewoningsplicht in te stellen in vijf wijken;

overwegende dat:
- woningen als een woning gebruikt dienen te worden;
- de overspannen woningmarkt in Rotterdam vraagt om steviger ingrijpen, zodat er voldoende betaalbare woningen in de stad beschikbaar blijven;
- een zelfbewoningsplicht actief in alle wijken een waterbedeffect tegenhoudt;

verzoekt het college:
- vanaf 1 januari 2022 in alle wijken en bij alle nieuwbouwprojecten in Rotterdam een zelfbewoningsplicht in te voeren;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. T. Cicek

Motie 17. Prognose macro-economie

"De gemeenteraad van Rotterdam, bijeen op 11 november 2021 ter bespreking van het agendapunt 14 'De voortgangsrapportage Woonvisie';

constaterende dat:
- de cijfers met betrekking tot prijsontwikkeling, prijssegmenten en prijsgrenzen jaarlijks worden aangepast om actueel te blijven;
- voor jaarlijkse indexering de NHG-kostengrens en CPI worden gebruikt;

overwegende dat:
- deze jaarlijkse actualisaties niet voldoende zijn om daadwerkelijk op prijsveranderingen te anticiperen;
- de manier waarop de cijfers tot stand komen dus ontoereikend is voor het inschatten van korte- en langetermijnprijsontwikkelingen;

verzoekt het college:
- onderzoek te doen naar een andere vorm van cijferactualisaties om tot een actueler segmentering van laag-midden-hoog te komen;
- hierbij ook de inflatie- en deflatieontwikkeling in de indexering mee te nemen;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. T. Cicek

Motie 18. Maak Rotterdam niet duurder!

"De gemeenteraad van Rotterdam bijeen op 11 november 2021 ter bespreking van het agendapunt 14 'De voortgangsrapportage Woonvisie';

constaterende dat:
- er momenteel een groot tekort is aan sociale huurwoningen;
- de targets die zijn gesteld in de woonvisie voor de te onttrekken sociale voorraad reeds behaald zijn;
- woningbouwcorporaties desondanks in meerdere wijken doorgaan met het drastisch verminderen van de sociale voorraad;
- de volgende wijken duurder worden gemaakt: Oude Westen, Hoogvliet-Zuid, Lombardijen, Agniesebuurt, Nieuw Terbregge, Bospolder-Tussendijken, Oud-Charlois, Tarwewijk, Carnisse, Spangen, Feijenoord, en Katendrecht, Schiebroek-Zuid, Lombardijen, Delfshaven, Vreewijk, Bloemhof, Afrikaanderwijk;

overwegende dat:
- in tijden van woningnood en explosieve prijsstijgingen betaalbare woningen in corporatiebezit behouden moeten worden;
- er een enorme vraag is naar huurwoningen onder de € 752,00 per maand;

verzoekt het college:

- bij de onderhandelingen over de prestatieafspraken met Woonstad Rotterdam, Havensteder, Woonbron en Vestia af te spreken dat afname van de goedkoopste sociale woningvoorraad onwenselijk is;
- hierbij af te spreken dat per direct nul woningen onttrokken mogen worden aan de sociale voorraad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. T. Cicek

Motie 19. Nooit meer zomaar slopen

"De gemeenteraad van Rotterdam bijeen op 11 november 2021 ter bespreking van het agendapunt 14 'De voortgangsrapportage Woonvisie';

constaterende dat:
- de gemeente van plan is om tot 2030 12.000 sociale huurwoningen te slopen;
- er een groeiend verzet is tegen de sloopambities van de gemeente;

overwegende dat:
- op arbitraire gronden wordt overgegaan tot sloop;
- sloop alleen als optie moet worden overwogen als er draagvlak is onder bewoners en het noodzakelijk is gebleken;

verzoekt het college:
- met een voorstel te komen voor een sloopkader, met het doel sloopprojecten te toetsen aan de volgende criteria: draagvlak onder bewoners, de gevolgen voor de sociale cohesie van een buurt en de gevolgen voor de cultuurhistorische, architectonische en stedenbouwkundige waarden van de buurt en de bouwtechnische noodzaak;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. T. Cicek

Motie 20. Lobby tegen de verhuurdersheffing

"De gemeenteraad van Rotterdam bijeen op 11 november 2021 ter bespreking van het agendapunt 14 'De voortgangsrapportage Woonvisie';

constaterende dat:
- de verhuurdersheffing de uitvoering van taken van de woningbouwcorporaties bemoeilijkt;

overwegende dat:
- de oorzaak van de financiële problemen van de corporaties ligt bij het kabinetsbeleid, onder andere door de verhuurdersheffing;
- de verhuurdersheffing de continuïteit van grote volkshuisvesters in Rotterdam bedreigt en daarmee de volkshuisvesting in de stad;

is van mening dat:
- de verhuurdersheffing van het kabinet grote negatieve gevolgen heeft voor de Rotterdamse huurders en daarom heroverwogen dient te worden;

verzoekt het college om:
- deze mening van de raad met kracht over te brengen naar de minister en de Tweede Kamer;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. T. Cicek

De moties zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Dank u wel. Ik ga er toch iets van zeggen want ik krijg wederom stapels moties in handen geduwd en dat is uw goed recht, maar de afspraak is dat de moties in ieder geval worden geduid en dat gebeurt nu niet. Mevrouw Verkoelen legde vanochtend ook op deze manier een stapel moties bij mij neer en dat gebeurt nu ook. Het lijkt mij toch goed dat we recht doen aan de gemaakte afspraak dat moties worden geduid in het betoog van de indienende fractie. Mijnheer Cicek.

De heer **CICEK** (sp). Ja voorzitter, een punt van orde. Ik snap dat het belangrijk is om moties te duiden om er ook een beetje context aan te geven, maar voor kleine fracties met heel weinig spreektijd is het natuurlijk erg lastig. Mevrouw Verkoelen heeft eerder veertig moties ingediend en dat betekent dat ze haar hele spreektijd aan haar moties zou moeten besteden. Ik vind dat wel een lastige opgave voor ons.

De **VOORZITTER**. Ik memoreerde slechts een afspraak die we gemaakt hebben, namelijk dat moties worden geduid en in de beperking ligt soms ook wel een zekere kunst. Iedereen moet zelf weten wat hij doet, maar het is niet de bedoeling dat tientallen moties in handen van de voorzitter worden geduwd zonder enige duiding, maar dat wel wordt verwacht dat het college ze serieus beantwoordt. Dat lijkt mij een contradictie die wij met elkaar tegen het licht moeten houden. Mag ik nog iemand het woord geven? De heer Büyükçifci.

De heer **BÜYÜKÇIFCI** (nida). Voorzitter, ik denk dat ik net al wat punten duidelijk heb gemaakt. NIDA is uiteraard uiterst kritisch op het woonbeleid, dat waren we en dat zijn we nog steeds. Het deugt niet en het is een falend woonbeleid, zelfs als de wethouder naar zijn eigen beleid zou kijken en zou zeggen 'is dat ongeveer goed, hebben we de ambitie behaald of niet?' dan heeft de wethouder gewoon gefaald, laten we daar gewoon eerlijk in zijn het is gewoon een falend woonbeleid. Het was als een slecht woonbeleid, maar het is ook een falend eigen woonbeleid en dat maakt het nog erger. Als we kijken naar de cijfers, en graag een bevestiging van de wethouder… In 2018 werden de cijfers gepresenteerd, in 2017 stond de ambitie op 212.000 sociaal en aan het begin van de collegeperiode was het idee in ieder geval dat we in 2030 naar ongeveer 199.000 zouden gaan. Nu blijkt dat de gemeente op 1 januari beschikt over maar 190.000 woningen. Misschien is dat een succes voor de wethouder, dat zou ook best kunnen, maar als je deze cijfers al ziet dan zou je toch even moeten stoppen met slopen, de komende periode in ieder geval stoppen met het slopen van betaalbare woningen. Dit is gewoon even een vraag, graag een reactie van de wethouder. Wij hebben ons idee bij de hele woonvisie al vaak genoeg duidelijk gemaakt. De wethouder sprak ooit over proberen een mammoettanker te laten meebewegen, maar hij ziet in ieder geval niet in dat die mammoettanker al lang tegen de kade is gebotst en zinkende is en nog steeds onderneemt hij geen actie. Dat is jammer, dat is echt jammer, dat verdient de stad niet.

De **VOORZITTER**. Ik dank u zeer. Volgens mij hebben we zo alle bijdragen gehad. Ik kijk naar mevrouw Zandberg. U stond niet op mijn lijstje, maar mevrouw Zandberg gaat voor.

Mevrouw **ZANDBERG** (cda). Ja dank u wel voorzitter. Er zijn veel inspanningen verricht en GroenLinks deed daar net al een hele mooie opsomming van. Er is op alle fronten superhard gewerkt en er is heel veel gedaan om balans in de woningmarkt aan te brengen, maar we mogen ook wel concluderen dat we er nog niet zijn want de woningvoorraad staat onder druk, evenals veel ijkpunten en de ruimte in de stad is nu eenmaal schaars. Het zal sommige mensen hier vandaag in de zaal wellicht verbazen, maar het CDA ziet de oplossing niet in groei van het sociale segment. Het knelpunt ligt volgens ons in het middensegment en wij zien vooral de oplossing hieromheen in het intensiveren van de aanpak Woningen voor het middensegment, niet ingrijpen in de omvang van de sociale voorraad, maar vooral aanmoedigen op inzet van woningen in het middensegment om zo te komen tot woningen voor alle Rotterdammers. Er zijn nu gewoon ontzettend veel scheefwoners, op dit moment zit 10% scheef en er is heel weinig doorstroming. Wij willen een evenwichtige stad, waar voor iedereen een plek is, een stad waar mensen werken, kunnen wonen en niet hoeven te vertrekken, een stad die toegankelijk is voor iedereen, juist ook voor de middengroep. Juist door weinig aanbod in het middensegment is doorstromen vaak niet mogelijk en zo jagen we mensen de stad uit. Daarom voorzitter, moeten we blijven inzetten op dit middensegment. Het is wel duidelijk dat er druk op de sociale woningvoorraad staat, de WOZ weegt mee in de bepaling van de prijzen en die is nu wel beperkt tot 30%, maar naar mijn idee is dit nog steeds te veel. De woningprijs stijgt en daardoor kunnen woningen die nu als sociale woning worden gezien uit deze voorraad verdwijnen, maar als je er al woont dan blijft het wel een sociale woning en ik zou dan ook willen oproepen om de lobby richting het rijk voort te zetten om de invloed van die WOZ-waarde verder te beperken, zodat het minder conjunctuurbepalend is. Verder zijn veel zaken al benoemd en wij zullen dan ook enkele moties steunen en enkele ook niet. Wij zien uit naar de verordening Opkoopbescherming en met name ook het actieplan Middenkoop.

De **VOORZITTER**. De heer Engberts.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Ja dank u wel voorzitter. Het is een enorme opgave om ervoor te zorgen dat je genoeg betaalbare woningen van goede kwaliteit in de stad hebt en dat ze dat op langere termijn ook blijven. Volgens mij heeft dit college een indrukwekkende lijst maatregelen genomen daar waar de zaak overkookt, maar het kookt nog steeds over. Er is eigenlijk ook wel behoefte aan iets nieuws en ik denk dat we daar in de allereerste plaats naar het rijk kijken, dus naar formerende partijen en het nieuwe kabinet om een aantal forse maatregelen te nemen want volgens de PvdA zit het allergrootste probleem in het systeem dat nationaal wordt neergezet. Ik wil er voor Rotterdam twee categorieën uithalen, namelijk de sociale voorraad en de woningen voor de middeninkomens. Als je kijkt naar de sociale voorraad, zien we dat de sociale koopwoningen verdampt zijn en dat heeft natuurlijk alles met de WOZ-waarde te maken, daar hebben we het net ook al over gehad, en de stijgende koopprijzen, maar het is toch wel opvallend dat wij tegen mensen die een hypotheek van € 174.000,00 kunnen krijgen zeggen: sorry, hier kun je geen koopwoning krijgen, je kunt geen woning in eigen bezit verwerven. Mijn vraag aan de wethouder is, ik stelde hem net ook al aan de VVD: kunnen we niet toch zorgen dat we voor hen een beter aanbod kunnen ontwikkelen? Naast de problemen in de sociale koop zien we ook dat we geen grip op de particuliere verhuur hebben. Er staat een intrigerende zin in de monitor die zegt dat het beeld over de huizenprijsniveaus uit de gebruikte bron, dan gaat het over de particuliere voorraad, rooskleuriger kan zijn dan de realiteit die we in de steekproeven voor Goed Huren en Verhuren aantreffen. Wij dienen daarom straks een motie in om daar nog meer grip op te krijgen, informatie en grip, zodat we beter kunnen sturen op die particuliere voorraad. We zien gelukkig dat de grootste afname niet in de corporatievoorraad zit, die zit vooral in de sociale koop, die 14.000 woningen zitten in de sociale koop en de particuliere sector. Ik ben dan ook heel blij om Leefbaar Rotterdam aan onze kant te vinden als het gaat om de

corporaties als preferente partij want alleen met de corporaties samen kunnen we een dijk leggen tegen het weglekken van die sociale voorraad uit het particuliere deel. Ik ga naar de woningen voor middeninkomens, voorzitter. Daar is natuurlijk het hele voorstel voor die opkoopbescherming en we zien in de berichtgeving in de media dat de regiogemeenten daar vol op gaan inzetten, de overige drie grote steden gaan daar volop op inzetten en dan denk ik: dat is een uitdaging voor Rotterdam. We willen altijd graag de beste zijn, beter dan Amsterdam, en ik denk dat de wethouder vast wel iets kan zeggen over hoe wij ervoor zorgen dat die opkoopbescherming werkt, die wij zien als een van de vele middelen om ervoor te zorgen dat woningen in het middensegment ook bereikbaar en betaalbaar blijven. Daarnaast hebben we nog wel wat vragen over het voorstel, maar we krijgen eerst nog een reactie van de wethouder op het voorstel van de VVD om ervoor te zorgen dat woningen in het middensegment… 'Rotterdammers first'. Wij kunnen ons veel beter voorstellen dat we het systeem introduceren dat in de Waddengemeenten wordt gebruikt. Wij willen het graag beter doen dan Amsterdam, maar om het nou ook beter te doen dan Terschelling, Schiermonnikoog et cetera. Dat zou natuurlijk best leuk zijn, maar ik besef best dat een Waddengemeente anders is dan wij. Daar hebben ze een instrument in de Huisvestingswet om ervoor te zorgen dat je selectief kunt aanwijzen wie recht heeft op een koopwoning. Is dat geen goed idee als we het hebben over mensen van buiten de stad die we heel graag in de stad willen hebben, de agenten, de leraren en de zorgmedewerkers, om daar een beter aanbod voor te hebben en dat ook te kunnen verzekeren.

De **VOORZITTER**. De heer Engberts heeft de volgende motie ingediend.

Motie 22. Zicht op particuliere (ver)huur

"De gemeenteraad van Rotterdam, bijeen op 9 en 11 november 2021 ter bespreking van de Voortgangsrapportage Woonvisie 2021;

constaterende dat:
- over particuliere huur weinig feitelijke cijfers beschikbaar zijn;
- de modelmatig gegenereerde cijfers door de onderzoeksbureaus van een flinke disclaimer worden voorzien: 'dat het beeld over huurprijsniveaus uit de gebruikte bron (ook over eerdere jaren) rooskleuriger kan zijn dan de realiteit, die wij vanuit steekproeven voor Goed Huren en Verhuren aantreffen';
- over de corporatiesector gedetailleerde informatie beschikbaar is;

overwegende dat:
- de conclusies van het rapport 'Goed Huren en Verhuren' er niet om liegen met zo'n 62% van de huurders die een te hoge huur betalen;
- er ook genoeg anekdotische verhalen te horen zijn over mensen in een particuliere sociale huurwoning in Noord die de stap naar de huurcommissie hebben gezet omdat zij te veel huur betaalden;
- de vraag hardop en concreet gesteld moet worden in hoeverre het meerekenen van particuliere sociale voorraad op deze manier wel verstandig is als het grote merendeel van deze woningen vaak voor een niet-sociale huurprijs wordt verhuurd;
- we natuurlijk willen voorkomen dat we op de Coolsingel over luchtkastelen en papieren voorraden zitten te vergaderen;
- Rotterdam gebaat is bij adequate informatie over de particuliere huurmarkt;
- het Actieplan Goed Huren en Verhuren in uitvoering is;

verzoekt het college:

- te onderzoeken welke mogelijkheden er zijn om beter inzicht te krijgen in de particuliere (ver)huurmarkt van woningen;
- bijvoorbeeld door gegevens als huurprijs, oppervlakte, contractduur, et cetera te verzamelen via huurders, verhuurders en andere databronnen;
- deze informatie daadwerkelijk te verzamelen en te benutten in nieuwe rapportages;
- op basis van de nieuwe data inzichtelijk te maken hoeveel woningen in de gehele stad in de particuliere sociale voorraad te veel huur betalen zodat we beter inzicht krijgen in de 'reële' particuliere sociale voorraad in Rotterdam;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. G.J. Engberts, T.J. Vonk en A. Kockelkoren

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Faber.

Mevrouw **FABER** (vvd). Dank u wel voorzitter. Ik wil graag van de heer Engberts weten of hij de Nota van Toelichting op de Huisvestingswet heeft gelezen waarin duidelijk staat omschreven waarom er een uitzonderingspositie voor de Waddeneilanden is en waarom hij denkt dat die uitzonderingspositie gelijk is voor Rotterdam.

De **VOORZITTER**. De heer Engberts.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Voorzitter, wat mij betreft, hoeven we niet exact op dezelfde argumentatie de uitzonderingen te hebben, maar ik wil wel dezelfde mogelijkheid hebben. Ik ben het wel met u eens dat er een grote uitstroom is van mensen die een gezin stichten, die zijn gaan samenwonen en die in het model van de VVD de helft van hun inkomen aan huur moeten besteden. Die gaan snel de stad uit omdat ze elders een woning kunnen kopen waaraan ze niet zoveel geld kwijt zijn. Ik ben het helemaal met u eens dat we die moeten behouden, maar we willen ook mensen van buiten de stad terug hebben om ervoor te zorgen dat onze kinderen een goede leraar voor de klas hebben, dat we agenten hebben en dat we mensen in de zorg hebben. Daar hebben wij te weinig instrumenten voor en daar zou ik het graag over hebben.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Faber.

Mevrouw **FABER** (vvd). De manier waarop de motie van de PvdA is ingestoken beperkt ons te veel want dat legt te veel neer dat de Huisvestingswet op die manier moet worden aangepast en als dat niet mogelijk blijkt, en dat is zoals ik in ieder geval de wet lees, zijn er geen alternatieven. We hebben hetzelfde doel, maar ik denk dat de mogelijkheden met de motie die ik heb ingediend groter zijn want als we dat doel ook kunnen bereiken zonder dat we naar Den Haag hoeven, bijvoorbeeld omdat binnen POR toezeggingen worden gedaan, dan is dat evengoed een fantastische zet. Vandaar dat ik deze opmerking nog even wil maken.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Voorzitter, ik ben het met mevrouw Faber eens dat we weinig aan dit demissionaire kabinet hebben gehad als het gaat om hulp, dat het lang heeft geduurd en dat het dus heel erg nuttig is om alle wegen te bewandelen waarvoor we niet naar het kabinet hoeven. Als we mogen afgaan op de hulp die we de afgelopen jaren hebben gehad met de afschaffing van de verhuurdersheffing, ik kan een hele lijst opnoemen, dan ben ik het van harte met de VVD eens dat we ook niet bij het volgende kabinet hoeven aan te kloppen,

maar ik ben ervan overtuigd dat het volgende kabinet ons meer gaat helpen en ik ben ervan overtuigd dat we met een aanpassing in de Huisvestingswet ook meer grip krijgen op de woonmarkt. Ik heb de motie overigens nog niet ingediend, we hebben het daar van tevoren wel over gehad, maar ik wil eerst nog een reactie van de wethouder.

De **VOORZITTER**. Akkoord. Een motie nog van de PvdA, dat was volgens mij motie 22 als ik me niet vergis, de motie 'Zicht op particuliere verhuur'. De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen. Wethouder Kurvers. Een korte leespauze voor de wethouder, doet u rustig aan.

De heer **KURVERS** (vvd) (wethouder). Dank u wel voorzitter. Ik had even leespauze nodig omdat de SP veel moties over de schutting gooide zonder die vooraf af te stemmen of ze even te laten zien en die moest ik eerst even lezen. Ik heb daar toch ook wel de oproep bij om ze voortaan eerst even te laten zien en ze op tijd in te dienen. Dan kunnen ze ook van ambtelijk advies worden voorzien en dan doen we ook meer recht aan het werk dat u erin steekt, maar ik zal uw moties straks toch netjes behandelen. Misschien vooraf, we hebben in de commissie uitgebreid over deze voortgangsrapportage gesproken, wat die voor ons betekent en wat het ons brengt, we hebben teruggekeken en we hebben vooruitgekeken. Ik heb in die bewuste commissievergadering ook woorden proberen te vinden bij het dubbele gevoel dat ik heb. Aan de ene kant de trots voor de bouwopgave die in Rotterdam is losgetrokken, de planvoorraad die echt op gang is gekomen, mooie kleinschalige projecten, mooie grote gebiedsontwikkelingen en niet alleen voor deze collegeperiode, maar ook voor collegeperiodes hierna, goed zorgen voor de stad, ook voor de middellange termijn. Ik krijg van de burgemeester vaak op mijn kop in het college 'er staan te weinig bouwkranen in de stad, kan er niet wat meer?' en ik heb daarom maar het postkantoor gestart, dan kan hij voortaan vanuit zijn kamer zien wat er in de stad gebeurt. Tegelijkertijd de meer serieuze ondertoon dat ook ik worstel met die ontzettend hoge prijsontwikkeling, ook ik kom overal in Rotterdammer Rotterdammers tegen die een plekje in hun stad zoeken en die er op dit moment ontzettend moeilijk tussen komen. Ik zie dat Rotterdammers moeite hebben om een huis te kopen, ik zie dat Rotterdammers moeite hebben om een huis in een nieuwbouwontwikkeling te krijgen en, zoals de heer De Roon ook zegt, als we niet oppassen wordt Rotterdam een donutstad, een stad van twee snelheden waarbij je uiteindelijk toch een huisje krijgt als je lang genoeg op een corporatiewoning wacht of je een huis kunt kopen als genoeg geld hebt. Op dit moment is de opgave voor de stad Rotterdam om ervoor te zorgen dat dit echt een stad van iedereen blijft en dat een onderwijzer vlak bij zijn werk kan wonen. Dat is waar we voor staan en als ik dan terugkijk voorzitter ben ik trots op twee dingen en ik denk dat ik dat wel met uw raad mag delen want dat was echt een gemeenschappelijke inzet. Ik ben trots op de bouwopgave die we hebben losgetrokken, het ongelooflijk hoge aantal bestemmingsplannen dat we hebben besproken, maar ook op dat we nooit hebben stilgezeten, we hebben altijd gedaan wat nodig is. Wij zijn aan het begin van deze periode, mede op aanzet van het CDA, begonnen met het Actieplan Middenhuur, vijftien jaar huurprijzen vastzetten en sturen op het middensegment, zodat die aantallen in de prognoses van de nieuwbouwontwikkelingen terugkomen. We hebben werk gemaakt van het opkoopfonds, we brengen dat nu in Den Haag in, we hebben uw hulp daarbij nodig, we zijn in gesprek met marktpartijen en we hebben het op de agenda staan omdat we ermee aan de slag willen. Het actieplan Middenkoop komt er nog aan, we hebben samen met de heer Van Dijk die hier nu niet aanwezig is heel lang hard gewerkt aan het tegengaan van verkamering en de overlast op dat vlak, we hebben een studentenakkoord gesloten en we zijn bezig met coöperatieve woonvormen. Je moet niet alleen oog hebben voor het grote, maar juist ook voor het kleinschalige en misschien ligt daar ook wel een sleutel voor het betaalbaar houden. U kunt niet zeggen dat wij hebben stilgezeten, we hebben echt ontzettend veel gedaan, tot en met een doelgroepenverordening en een actieplan 'Goed

huren verhuren', waarbij we in een hele wijk een vergunning hebben ingevoerd. Toon mij één andere stad die dat heeft gedaan. Niet. Ik denk dat wij ontzettend veel hebben gedaan aan alles wat binnen onze mogelijkheden ligt en ja, rekenkundig schieten we nu uit balans, maar het is ook waar dat dit rekenkundig en op papier is zoals een aantal van u zei. De huizen zijn niet veranderd, de kwaliteit van de wijken is niet verbeterd en dat betekent dat de opgave van de stad niet weg is. Voorzitter, er is een aantal vragen gesteld en die wil ik toch afgaan voordat ik bij de beantwoording van uw moties kom. Mijnheer Van Baarle, u hebt een frustratie en u zegt 'ik roep al jaren dat dit ding in de shredder moet'. Ik heb eigenlijk dezelfde frustratie, namelijk dat we u niet hebben kunnen overtuigen van het feit dat in die woonvisie een aantal hele mooie doelen staat waarvan ik denk dat u die ook onderschrijft. Het gaat over de kwaliteit van de wijken, het aanpakken van excessen in de verhuurmarkt, wat we ook doen, het gaat over verduurzaming, het gaat over sterke wijken en ik denk dat dit wel zaken zijn die we met elkaar delen. We hebben dus altijd continu gedaan wat nodig is en we zijn dus ook echt niet klaar. Laat dat ook duidelijk zijn, we blijven gewoon doorgaan, ook in de laatste vier raadsvergaderingen die wij tot de verkiezingen nog te gaan hebben. De heer Van Putten, stilstaan bij de herverdeling van de verhuurdersheffing. We hebben destijds naar aanleiding van een motie aangegeven dat wij daar actief op lobbyen en we hebben ook aangegeven hoe wij als Rotterdam daarin zitten. Wij bedoelen met een intelligente herverdeling dat de heffing wel moet landen waar die het meest nodig is en dat is in onze regio. Als het afschaffen van de verhuurdersheffing ertoe leidt dat Rotterdam nog steeds achteraan in de rij staat omdat wij de corporaties met de grootste opgave maar de minste middelen hebben, doen we iets niet goed. Dus zorg ervoor dat je in het aanpassen en verbeteren van de verhuurdersheffing ook zorgt dat de steden die het het meest nodig hebben, de corporaties die er het zwakste voorstaan, dat zijn onze corporaties, ook vooraan in de rij staan om daarvan te profiteren en zorg ervoor dat we ook maatschappelijk kunnen sturen opdat de corporaties dan ook doen wat van hen gevraagd is en wat het meest noodzakelijk is, bijvoorbeeld op aanwijzing van de minister in Den Haag of op aanwijzing van uw raad, zodat we ook echt de garantie hebben dat er iets in de stad gebeurt en dat we ook echt zorgen dat, als we afspraken over verduurzaming maken, dat ook echt gebeurt. Dat bedoelen we met een intelligente variant van het aanpassen van de verhuurdersheffing. Daar maken we ons hard voor, daar zien we de eerste bewegingen in en ik kijk reikhalzend uit naar de keuzes die gemaakt worden aan de formatietafel. Ik heb het net ook al gehad over uw fonds en de heer Vonk had het ook over een deltaplan Wonen. Ja, een deltaplan is echt iets dat wat mij betreft ook echt een deltaplan in alle omvang moet zijn, dus vanuit het rijk inclusief wetswijzigingen en stelselwijzigingen die daarbij eventueel nodig zijn. Tegelijkertijd wil ik u er ook op wijzen dat wij de afgelopen tijd lokaal eigenlijk alles uit de kast hebben getrokken om tot deze aantallen nieuwbouw te komen om te sturen op de betaalbare voorraad. Ik noem bijvoorbeeld het bouwakkoord dat we hebben gesloten, het doorbouwmanifest in corona, met marktpartijen en ook met corporaties. We hebben afspraken gemaakt met uw raad om de BOK-locaties te versnellen, om met de corporaties meer te doen aan het middensegment en om de tijdelijke huisvesting te versnellen. Dat zit nu allemaal in een pakket met de corporaties en dat willen we in de prestatieafspraken laten landen. Ik kan daarover hopelijk aan het eind van 2021 rapporteren. We hebben ook lokaal veel gedaan, maar een deltaplan is echt net een stapje meer. Daarbij moet je ook door het hele systeem heen kijken en ik zie dat het rijk dat ook steeds meer doet. Op 5 november jl. kwam het heuglijke nieuws dat er ook extra geld voor capaciteit bij de Raad van State komt en dat helpt Rotterdam want als rechters vandaag een uitspraak doen, kunnen wij in heel veel zaken morgen alvast gaan bouwen. Ik zie dat het rijk die beweging steeds meer maakt en daar ben ik op zich wel content mee. Mevrouw Kockelkoren, het klopt wat u zegt, de balans op papier is bereikt, maar dat zegt niets over de kwaliteit, de grootte van de huizen, de opgave om kleine VvE's actief te krijgen en de Steigers op Zuid die we ook moeten hebben om ervoor te zorgen dat er geen achterstallig onderhoud is. Hoe kunnen wij de

komende tijd dan toch blijven sturen, wat kunnen we daar dan toch nog aan doen? Ik denk dat de stap die wij als Rotterdam hebben gezet om de WOZ-waarde minder te laten meetellen helpt. Dat gaat ervoor zorgen dat meer huizen onder het woningwaarderingsstelsel blijven vallen en dat betekent dat wij er met 'Goed huren verhuren' lokaal bovenop kunnen zitten, maar dan zijn we er nog niet want ik heb landelijke wetgeving en een landelijke titel nodig om het ook echt te gaan doen. Gelukkig is die wetgeving in de maak. Mijn informatie is dat die richting de Raad van State gaat en dan gaat die naar de Kamer. Dan gaat mijnheer Van Baarle goed kijken of hij ook voldoet aan de Rotterdamse wensen en dan kunnen wij die hier ook gaan gebruiken. Ik denk dat ook de opkoopbescherming die eraan komt een belangrijk instrument is. Ik heb u beloofd dat we die breed en stevig gaan inzetten, zo breed en snel als mogelijk en daar zit een spanningsveld. Dat betekent dat ik dat volgende week in het college wil hebben, dan zo snel mogelijk het raadsvoorstel met u wil bespreken en dat ik nog steeds koers op invoering van de opkoopbescherming in Rotterdam per 1 januari 2022. Daarmee beschermen we een groot deel van die particuliere koopvoorraad in Rotterdam, in ieder geval tegen de prijsinvloeden die beleggers daarop hebben en niet tegen de prijsinvloeden van het onderling opbieden, maar het is toch weer een stap. U vroeg naar de ijkpunten. We hebben natuurlijk het afgelopen jaar het actieplan IJkpunten gemaakt, we hebben die ijkpunten met uw raad besproken en ook die draaien mee in de prestatieafspraken. Ik ben voorzichtig positief, dat heb ik in de commissie ook gezegd, maar ik heb u ook gezegd dat dit niet binnen een jaar is opgelost. We hebben er wel aandacht voor en ook dat loopt mee in de prestatieafspraken. Krijgen corporaties dan meer ruimte van ons? Ja, dat hebben ze eigenlijk al met het addendum 'Thuis in Rotterdam' gekregen. Toen hebben we al geconstateerd dat in die nieuwbouwproductie, waarin 20% sociaal is voorzien, nu wel heel veel naar de particuliere kant gaat. We hebben toen met elkaar afgesproken dat het mooi zou zijn als 80% van de ruimte die er voor hen is… Niet alleen op gemeentelijke grond maar ook op eigen bouwlocaties en in grote private ontwikkelingen waar we ervoor zorgen dat ze aan boord komen, kijk naar Parkhaven, RISE of naar andere projecten, het zou mooi zijn als 80% daarvan ook echt bij de corporaties komt omdat je dan ook zeker weet dat het in goede handen is, je meerjarige afspraken kunt maken en het betaalbaar blijft. Tegelijkertijd is Rotterdam ook een studentenstad en willen we ook expats bedienen. Er is dus ook een niche, een kleinere ruimte die je wilt houden voor private initiatieven. Die is complementair aan het sociale en daarom drukt het niet op elkaar en krijg je geen langere wachttijden. Die beweging hebben we al gemaakt en we hebben ook afgesproken dat we daar waar mogelijk gaan versnellen en dat komt nu ook in de prestatieafspraken.

De **VOORZITTER**. De heer Cicek.

De heer **CICEK** (sp). Voorzitter, even een korte vraag. In hoeverre is de opkoopbescherming die per 1 januari 2022 ingaat een belemmerende factor voor de sociale particuliere voorraad waar verkoop nu te veel loont? Dat zijn allemaal woningen die we verkopen met het idee dat ze in de sociale voorraad moeten worden verhuurd, maar we komen per 1 januari 2022 met een opkoopbescherming waarmee we al deze woningen in die categorie straks onder druk zetten.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **KURVERS** (vvd) (wethouder). Misschien een kleine toelichting op de opkoopbescherming. Hij heet Opkoopbescherming en in de praktijk is het een verbod om te verhuren voor vier jaar lang. Wat de opkoopbescherming gaat doen is dat wij gebiedsgericht wijken kunnen aanwijzen waar je tot een bepaald prijssegment niet zomaar een huis mag kopen om te verhuren. Dat is wat hij gaat doen, daarmee krijg je een beschermende laag

over een wijk en krijgen starters, gezinnen, Rotterdammers van vlees en bloed die gewoon een eigen plekje willen kopen een eerlijkere kans op de woningmarkt omdat zij niet hoeven op te bieden tegen een investeerder of een belegger. Daarmee krijg je een beschermend laagje, maar de prijsontwikkeling an sich is daarmee natuurlijk niet volledig afgeremd omdat mensen ook onderling tegen elkaar kunnen opbieden, ook nu is de rente nog steeds laag, dus daar hebben we gewoon mee te maken.

De **VOORZITTER**. De heer Cicek.

De heer **CICEK** (sp). Voorzitter, in technische tijd alstublieft want ik wil mijn vraag even verduidelijken.

De **VOORZITTER**. Dat hangt ervan af.

De heer **CICEK** (sp). Mijn vraag was de volgende. Per 1 januari 2022 komt de opkoopbescherming, maar de wethouder geeft zelf aan dat een groot deel van de sociale voorraad nu particulier wordt verhuurd. Dat zijn woningen die worden aangekocht om particulier te verhuren. Per 1 januari 2022 komen we met een initiatief dat dit tegengaat terwijl we op dit moment zien dat een groot deel van de massa die kant op leunt. Wat heeft dat voor impact op elkaar, hoe verhoudt zich dat straks tot elkaar?

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **KURVERS** (vvd) (wethouder). Dank u. Ik probeerde u dat net uit te leggen. Als we goed naar de cijfers kijken en ook naar wat we in Carnisse hebben gezien, moeten we het beeld dat huizen nu en masse naar beleggers gaan enigszins nuanceren omdat er ook veel wordt verkocht van verhuurder naar eigenaar en soms ook van eigenaar naar verhuurder, maar heel vaak juist verhuurpakketten aan verhuurpakketten en dat blokkeert deze wet niet. Het gaat ons helpen om starters en mensen in het middensegment, gezinnen, een eerlijkere kans te geven in hun wijken. Het gaat ook helpen om beleggers daarmee uit die wijken te weren. Zij kunnen overigens nog steeds kopen, maar ze mogen de huizen dan niet gaan verhuren en daarom zei ik ook dat het eigenlijk een verhuurverbod is. Dat gaat iets doen met de samenstelling in die wijken, hopelijk meer eigenaar-bewoners, zodat de leefbaarheid in de wijken vooruitgaat. Ik kan niet voorspellen wat dit met de prijzen gaat doen want ik heb de prijsontwikkeling niet in mijn zak, ik heb u alleen aangegeven dat het voor beleggers minder interessant wordt om in die wijken te stappen, maar eigenaar-bewoners kunnen nog steeds tegen elkaar opbieden.

De **VOORZITTER**. De heer Engberts.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Ik geloof dat ik de heer Cicek in zoverre wel begrijp dat hij het risico ziet dat de particuliere sociale voorraad heel erg onder druk staat. Ik geloof niet dat we dat op dit moment gaan oplossen door meer woningen particulier te laten verhuren; dat daarmee de sociale voorraad in stand blijft. Ik denk dat we dit echt in de sociale voorraad moeten zoeken, dat zou mijn voorkeur hebben. Ik ben het wel met de wethouder eens dat het geen oplossing voor alles is, dat hoorde ik net, maar daar wil ik wel even op terugkomen want ik maak me wel een beetje zorgen. Ik vind dat je in de regio wel samen moet optrekken, als de regio het heel breed gaat invoeren… Ik hoorde de wethouder al een paar keer, ook in eerdere debatten, zeggen dat er een balans is tussen snelheid en hoe ver je kunt gaan en we hebben ook over het waterbedeffect gesproken. Ik las in de krant dat de wethouder daar op 12 november a.s. een regio-overleg over heeft en ik hoop dat we dit instrument gezamenlijk inzetten en dat wij straks niet het waterbed blijken te zijn.

De heer **KURVERS** (vvd) (wethouder). Dank u wel. Ik heb geloof ik 1,5 week geleden de regio aangeboden om onze kennis en wat wij in Rotterdam doen actief met de regio te delen, zodat ook de buurgemeenten weten wat wij doen en zij zich daar ook op kunnen prepareren. Tegelijkertijd is dat voor mij geen reden om te zeggen 'we gaan vertragen', dat zou andersom niet goed zijn want ik wil wel iets doen in de wijken waar dat nodig is en ik koers nu nog steeds op de invoering van de opkoopbescherming per 1 januari 2022. Dan zijn we de eerste zo niet een van de eersten in Nederland die dat doet. Wij delen onze kennis met de regio en we stemmen ook af met bijvoorbeeld Schiedam; als wij iets doen in Mathenesse dan heeft dat ook effect op de woningvoorraad in Schiedam en vice versa. Hetzelfde geldt voor Nissewaard, daar hebben we ook contacten over.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Eens voorzitter. Ik zie ook niet dat heel veel mensen uit Amsterdam plotseling hier naartoe komen, maar ik maak nog steeds wel zorgen dat in Amsterdam, Den Haag en Utrecht het veel breder wordt toegepast. Ik ben het ermee eens dat we het in de regio moeten doen, maar ik pleit wel voor een zo breed mogelijke toepassing.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **KURVERS** (vvd) (wethouder). Dat pleidooi is zeer helder overgekomen, ook in de vorige debatten en volgens mij hebben we toen ook met elkaar afgesproken dat we nu de eerste korte klap geven en dat we doen wat er kan, maar dan zijn we klaar en dan gaan we gewoon steeds herbeoordelen en kijken wat er nodig is. We moeten ook wel verstandige dingen blijven doen in de stad, we moeten onszelf niet onbedoeld in de voet schieten en juist de huur in het middensegment, die nu eindelijk een beetje loskomt, te veel onder druk zetten. We moeten dat goed monitoren, maar ik beloof u dat we nog niet klaar zijn. Dit is de eerste korte klap en we blijven leren, ook van andere steden hoe zij het doen.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Voorzitter, ik heb nog een andere vraag die net even iets verderop in het betoog kwam, dat ging over de studenten. Ik hoorde de wethouder zeggen 'we geven de voorkeur aan de corporaties, maar we hebben ook studenten en expats en daarbij hebben we andere modellen'. Volgens mij hebben we wel afgesproken dat we ook voor studentenwoningen de voorkeur aan de corporaties geven.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **KURVERS** (vvd) (wethouder). Zeker dat hebben we ook afgesproken, we hebben een studentenakkoord en dan kom ik eigenlijk ook op de vraag van mevrouw Kockelkoren naar de aantallen, want die blijven achter. Ja dat klopt, in dat akkoord hebben wij afgesproken en geconstateerd dat de complexen die werden opgeleverd vrij duur waren en dat we juist bijvoorbeeld Stadswonen de komende jaren de ruimte willen bieden om ook iets voor onze studenten te doen. Ik zeg daar ook maar direct bij het liefst in complexen die goed beheersbaar zijn want wij zien hier ook wel de excessen van verkamering in bijvoorbeeld Kralingen, dat gaat gewoon echt niet goed en daar is collega Karremans heel druk mee bezig. We willen de leefbaarheid in de wijken ook bewaken en dat betekent dat je toe moet naar een goede spreiding over de stad. We hebben daarbij gekeken naar de behoefteraming van de universiteit, dat was door corona even moeilijk en het rijk komt nu met andere ramingen, we zijn nu aan het herbeoordelen wat dat betekent voor de aantallen die we moeten dragen. D66 heeft bij de begroting een motie ingediend om daar extra werk van te maken en dat gaan we ook van harte doen. Die ligt niet vandaag voor, maar die is vorige week wel ingediend. Ik wil daar wel bij zeggen dat ik ook ten principale vind dat de universiteit en de hogescholen daar ook een eigen verantwoordelijkheid in hebben als hun

verdienmodel met name is gericht op buitenlandse student. Het kan niet zo zijn dat de stad dat in zijn eentje oplost en ook daarover moeten we het gesprek voeren, maar de motie van D66 ligt er, dus wij gaan daar de komende tijd extra vaart achter zetten. Dan kom ik bij de bijdrage van de heer De Roon. U sprak ook over de stad en twee snelheden, dat heb ik net al gezien. U vroeg ook naar de plancapaciteit. Ja, die lag ontzettend achter, we zitten nu op 16% middensegment in de afgelopen drie jaar en dat is bij lange na niet wat we eigenlijk wilden. Het positieve nieuws is dat we tot 2030 in onze planvoorraad richting de 30% gaan en dat betekent dat de pijplijn goed gevuld is en dat de inzet van actief sturen op nieuwe plannen helpt. Dat zien we nu in de planvoorraad terug, maar we moeten nog even geduld hebben tot die woningen ook echt van de band rollen. De heer Cicek stelde een vraag over slopen. Ik zou zeggen dat het vervangen van huizen altijd nodig is. We hebben de afgelopen drie jaar het minst gesloopt van de afgelopen collegeperiodes, nog geen 300 huizen per jaar. Als je het rekensommetje zou maken dan zou je eigenlijk zeggen dat ieder huis in Rotterdam nog honderden zo niet duizenden jaar moet blijven staan, maar dat gaat gewoon feitelijk niet. We moeten ook wel de discussie in deze raad durven blijven voeren over de kwaliteit van de huizen die we mensen willen bieden en wat dat voor de wijken betekent. Wat mij betreft, moet dat altijd kunnen want soms zijn huizen gewoon op, die worden niet gebouwd om honderden jaren mee te gaan. Mevrouw Zandberg, u bracht eigenlijk een evenwichtig verhaal over een evenwichtige stad en daarmee bracht u ook evenwicht in de discussie. Het klopt wel dat onze monitor zich volledig richt op de corporatievoorraad omdat we daarvan de cijfers en de gegevens hebben. Er ligt straks ook een motie om iets meer te doen aan de huurkant en ik denk dat het goed is om daar wat meer inzicht in te krijgen. Mijnheer Engberts, ja we hebben een enorme opgave en ik denk dat wij strijdvaardig zijn van het begin tot het eind in deze periode en dat we ook gewoon doorgaan met elkaar. Ik denk dat het pas controversieel zou zijn als wij in de laatste paar raadsvergaderingen geen bestemmingsplannen meer zouden doen. Dus we blijven doorgaan, ook met die opkoopbescherming, ook met het actieplan Middenkoop en ja, er zijn zorgen over de sociale koop. Daar zitten wij lokaal met 'Goed huren verhuren' bovenop, ik heb daar net al het een en ander over gezegd. U krijgt eind 2021 de voortgangsrapportage over wat de huurteams hebben bereikt en wat wij zien in de gang naar de huurcommissie. Ik heb daar trouwens ook de wens uitgesproken om de gang naar de huurcommissie open te zetten omdat je de huurders dan meer en beter kan beschermen. We werken met huurteams en we kijken hoe we die capaciteit effectief kunnen inzetten, bijvoorbeeld voor studenten als de piek er is bij de start van het studentenjaar. Ik heb net al iets over de opkoopbescherming gezegd en u stelde nog de vraag naar de Waddeneilanden. Ja, volgens mij moeten we deze discussie gewoon even meenemen naar de discussie over het actieplan Middenkoop. Daarin zit de lobbylijn om ook iets te doen met de Huisvestingswet. Het gaat mij wat te ver om Rotterdam vanmiddag te vergelijken met Texel of een ander Waddeneiland, de skyline van Rotterdam is echt anders, we zijn echt een andere stad, ook anders dan Amsterdam. Ik zou het zonde vinden als we ons in zo'n lobby vastpinnen op één manier, ik heb liever een wat ruimere interpretatie zodat we de weg naar succes het best kunnen bewandelen en we kunnen kijken wat effectief voor Rotterdam is, maar ook wat haalbaar in Den Haag en dat we dat bij elkaar kunnen brengen. Laten we deze discussie voortzetten bij het actieplan Middenkoop. Voorzitter, dan ga ik naar de beantwoording van de moties, op volgorde van binnenkomst. Motie 1 van de VVD gaat over erfpacht. Het klopt, wij hebben eigenlijk begin 2021 de erfpacht al met elkaar beetgehad, we hebben gekeken hoe we dat berekenen en we hebben dat vergeleken met andere steden, 'doen wij niets geks? 'We hebben destijds ook een expertsessie georganiseerd en we zijn gestart met een communicatiecampagne, ook richting Rotterdammers, juist ook omdat we die toestanden van een hausse aan contracten die acuut afgesloten moeten worden met een grote schok over de stad willen voorkomen. Dat is wat we al in gang hebben gezet. Tegelijkertijd wijst u erop dat er in oktober jl. nieuwe ontwikkelingen waren en dat lijkt mij reden genoeg om deze motie te omarmen, eens goed

naar de landelijke ontwikkelingen te kijken, die nog eens tegen het licht te houden en uw raad daarin mee te nemen. De motie is eigenlijk opgeknipt in twee delen. Dat in beeld brengen zodat er een expertmeeting over erfpacht georganiseerd kan worden. We moeten even kijken hoe we dat doen bij de technische sessie met de informatie die we hebben. Het tweede deel was een verzoek aan de griffie en formeel ga ik daar niet over, maar ik kan me voorstellen dat de griffie daar graag werk van maakt en ik zie hen geen 'nee' knikken, dus dat komt vast goed. Motie 2, 'Rotterdamse bewoners eerst'. Ik begrijp waar u vandaan komt want ik heb de discussie die u in de commissie ook met de heer Engberts had goed gevolgd en ik zie zelf aan de ene kant natuurlijk ook een spanningsveld want vestiging is vrij en het is fijn dat ook mensen van buiten de stad in Rotterdam kunnen komen wonen, zoals mevrouw Kockelkoren ook aangaf, hebben we ook gewoon onderwijzers en verplegend personeel nodig. Tegelijkertijd roept u op om dit ook met het platform Ontwikkeling Rotterdam te bespreken om te kijken of het werkbaar en haalbaar is en of we langs de minnelijke weg iets voor elkaar kunnen betekenen voordat we met extra regels gaan zwaaien. Dat vind ik een goed begaanbare weg. Ik zei net al dat dit ook een lobbylijn in het actieplan Middenkoop is, dus daar treffen wij elkaar en ik denk dat het goed is om dat minnelijke gesprek, liever minder dan meer regels zeg ik dan altijd maar, met het platform te voeren en daarover aan uw raad te rapporteren. Deze motie kan ik daarom ook goed omarmen. Motie 3, 'Stop woningmarktdiscriminatie'. Ik wil daar twee dingen over zeggen mijnheer Van Baarle. Wij hebben in ons eigen Actieplan Goed Huren en Verhuren' discriminatie meegenomen als indicatie, dat is niet netjes, dat willen we niet en daar zitten we bovenop. Er komt wetgeving over goed verhuurderschap en Rotterdam heeft ook echt gepusht om ook de criteria over wat goed verhuurderschap is heel duidelijk in die wetgeving op te nemen, dan kun je als gemeente ook echt iets doen aan bijvoorbeeld discriminatie, een te hoge huur of een ondeugdelijk contract waarbij opslagen worden gerekend die niet mogen. Dan kun je daar als gemeente ook echt iets aan doen. Die wetgeving gaat nu naar de Raad van State en daarna naar de Kamer. U koppelt dit aan de opkoopbescherming en daar zitten die mogelijkheden gewoon niet, maar als u die wel hebt, zou ik voorstellen om deze even aan te houden. Dan ga ik met u in overleg over waar u dat haakje in die opkoopbescherming ziet, want ik heb dat volgende week in het college en daarin in uw raad. We kunnen daar kijken hoe we elkaar kunnen treffen. Ik zie hem nu zo snel niet, maar als we die afspraak kunnen maken, zou ik zeggen houd hem aan en laten we het gesprek buiten de raad voortzetten.

De **VOORZITTER**. De heer Van Baarle.

De heer **VAN BAARLE** (denk). Dan houd ik hem even aan voorzitter.

De **VOORZITTER**. Wethouder, u kunt verder.

De heer **KURVERS** (vvd) (wethouder). Dank u wel. Dan zetten wij het gesprek voort. Motie 4, 'Uitgelekte BOK-bijlagen openbaar maken'. Ik heb dat in de commissie al toegelicht, dat is niet onze informatie. Ik heb nu de uitvraag bij de corporaties lopen over hoe die daarin zitten en ik kom daar in januari a.s. op terug, dus ik wil deze motie ontraden. Dan is er een aantal moties van 50PLUS met verschillende nummers, 5, 7, 8 en 9. Die ga ik allemaal om dezelfde reden ontraden, namelijk omdat we al doen wat u vraagt. Bij start bouw kijken wij wat er in de prognoses staat, bij wijzigingen bij de oplevering kijken we hoe de prijzen op dat moment worden gewaardeerd en dan wordt er met terugwerkende kracht gewijzigd en wordt het ook in de voortgangsrapportage zo gewijzigd opgenomen en ik wil deze motie ontraden. Dan motie 6, 'Hoeveel sociale woningen zijn er gebouwd sinds 2018?' Dat staat op pagina 24 van de voortgangsrapportage en deze motie zou ik om die reden willen ontraden. Motie 10, 'Vernieuwbouw is geen nieuwbouw'. Dat is het wel, dat is een definitie die wij met elkaar hebben vastgesteld waaraan de Rekenkamer ook toetst en die wij in deze stad al

twaalf jaar hanteren. Deze motie wil ik om die reden ontraden. Motie 11, 'Openbaarmaking van de prestatieafspraken'. Het is goed om onderscheid te maken tussen de prestatieafspraken die in de titel staan, die worden eind 2021 openbaar gemaakt en de tussentijdse biedingen is echt een collegebevoegdheid waarin uw raad geen rol heeft, maar waarin we wel de wensen van uw raad meenemen. Dat is een proces waarin we juist de openheid en het vertrouwen van de partijen aan de andere kant willen waarderen en voor onze stad is het heel waardevol dat dit in openheid kan gebeuren, met de corporaties maar dat we die biedingen tussentijds niet openbaar maken omdat dit het proces verstoort. Dit was eerder onderdeel van een Wob-verzoek en dat heeft standgehouden, dus deze motie wil ik ontraden. Dan kom ik bij een flink aantal moties van de SP. 'Sociale voorraad is sociale voorraad': verzoekt het onderdeel particuliere verhuur en sociale koop niet meer mee te rekenen. Die moet ik echt ontraden. Dat zit gewoon in onze definities en dat hebben we ook in de regio zo afgesproken. 'De terugkoopgarantie' wil ik ook ontraden. Als corporaties verkopen, doen ze dat met een zelfbewoningsplicht en ze zijn het maatschappelijk gebonden eigendom juist aan het afbouwen op verzoek van de Autoriteit woningcorporaties en deze motie wil ik ontraden. Motie 14, 'Huurbalie', is overbodig. We hebben informatiepunten, verhuurdersloketten en huurteams die acteren en die motie wil ik ook ontraden. 'Heroverweeg de verdeelsleutel' ga ik ook ontraden en ik neem aan dat u het hebt over de verdeelsleutel voor nieuwbouw want die druk geldt op alle segmenten en deze motie wil ik echt ontraden, dat is iets voor de volgende ploeg. Dan de motie 'Zelfbewoningsplicht niet willekeurig inzetten'.

De **VOORZITTER**. De heer Cicek.

De heer **CICEK** (sp). Voorzitter, ik verbaas me enigszins over dat laatste. We hebben vandaag allemaal geduid dat de natuurlijke prijsontwikkeling de woningmarkt dusdanig onder druk heeft gezet dat we moeten gaan nadenken over in welke categorieën we gaan bouwen. Die motie roep op na te denken over die verdeelsleutel, als je ziet dat het dure segment behoorlijk bediend wordt, ga dan veel meer goedkoper bouwer. Bent u niet bereid om, gezien de evaluatie van de woningmonitor en de natuurlijke prijsontwikkeling, de verdeelsleutel te heroverwegen?

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **KURVERS** (vvd) (wethouder). Nee nu niet want dan moet ik ook met u terug over hoe dit werkt. We hebben in de regio afspraken gemaakt, die hebben we objectief laten toetsen en we rapporteren over de voortgang. Dit is een tussentijdse evaluatie, vervolgens komt er een behoefteramingsonderzoek, dat wordt ook regionaal met de woningmarktregiogemeenten gemaakt, en dat komt nog naar uw raad toe. We koersen erop om dat ook echt voor de verkiezingen bij u te hebben en dan kunt u allemaal campagne voeren, uw voordeel ermee doen en stevig onderhandelen aan de coalitietafels. Daarbij moeten we ook verstandige dingen blijven doen. U zit heel erg op 'dat segment vervliegt, dus moet dat segment terug'. Ik denk dat het verstandig is om ook te kijken naar het functioneren van de woningmarkt als geheel, hoeveel verhuisketens krijg je en welke behoefte is er. We willen bouwen naar behoefte, dus het antwoord is 'nee', deze motie blijft echt op ontraden.

De **VOORZITTER**. De heer Cicek.

De heer **CICEK** (sp). Voorzitter, je hoort vaak dat de discussie gaat over wat wij lokaal kunnen doen en wat landelijk moet. Een van onze grootste instrumenten is inderdaad opkoopbescherming en zelfbewoningsplicht, maar ook onze verdeelsleutel en als je daar niet

aan wilt tornen vind ik dat wel heel erg zonde, dan heb ik het idee dat dit college nog steeds zijn kop in het zand steekt en niet met de macro-ontwikkeling meebeweegt.

De **VOORZITTER**. Dat is geen vraag.

De heer **KURVERS** (vvd) (wethouder). Dat is geen vraag en hier verschillen we gewoon echt van mening. Ook met de huidige waardeontwikkeling heeft Rotterdam nog steeds de grootste sociale voorraad van de grote steden, corporaties hebben 45% en dat is ook het hoogste van de grote steden, we zijn nog steeds de goedkoopste grote stad van Nederland en we moeten vooral bouwen naar behoefte en deze motie blijft echt op ontraden.

De **VOORZITTER**. De heer Cicek.

De heer **CICEK** (sp). Het feit dat Rotterdam de grootste voorraad heeft, zegt niets want er wonen ook mensen in die woningen en dat betekent dat Rotterdam ook afhankelijk is van die voorraad in dat segment.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **KURVERS** (vvd) (wethouder). Ik ga door met de andere moties voorzitter. We zijn hier in vier jaar niet uitgekomen, dus dat gaat vandaag in vier minuten ook niet lukken. De zelfbewoningsplicht niet willekeurig inzetten. Ik heb net gezegd dat ik koers op invoering per 1 januari 2022. Dat gaat niet in één klap in alle wijken, deze motie is niet haalbaar en die zou ik willen ontraden, maar dat wil niet zeggen dat we daarna niet verder spreken over de inzet van dit instrument. Motie 17, 'Prognoses macro-economie'. Deze motie wil ik ook ontraden. Het is erg moeilijk om in die woningmarktregio te sturen en wat is nou causaal en wat is niet causaal? We hebben de regionale afspraak dat we rapporteren op prijs, dat is wat we nu hebben en deze motie wil ik ontraden. Dan motie 18, 'Maak Rotterdam niet duurder', daarin verwijst u naar de prestatieafspraken. Deze motie wil ik ontraden. De corporaties zijn trouwens ook terughoudend met het afstoten van hun bezit, dat doen ze niet zomaar en we kijken altijd naar wijken in balans, wat daarin nodig is en we zijn ook bezig met versnellingslocaties. Ik wil deze motie ontraden. 'Nooit meer zomaar slopen', daar hebben we het net over gehad. Slopen moet altijd een optie zijn en als je kijkt naar de kwaliteit van de stad en de opgave die voor ons ligt, zeker in 'De wijk in balans', hebben we daar uitgebreid onderzoek naar gedaan. Rotterdam heeft een matige woonkwaliteit voorraad en dus een hele grote opgave als je kijkt wat er op de stad afkomt en je wilt mensen kwaliteit van huis geven die bij deze tijd past. Deze motie wil ik ontraden. Dan motie 20, 'Lobby tegen de verhuurdersheffing'. Die wil ik ontraden want die is overbodig, dat hebben we al gedaan, daarover zijn al moties aangenomen en dat zijn we al aan het doen. Dan heb ik nog 'De woonvisie door de shredder'. Ik heb net al mijn teleurstelling aan de heer Van Baarle uitgesproken over dat we elkaar de afgelopen vier jaar niet hebben overtuigd. Ik ga de woonvisie niet door de shredder doen, ik heb net een bloemlezing van maatregelen gegeven die wij hebben kunnen doen omdat we een woonvisie hebben en die de ruimte biedt om te doen wat nodig is tot aan onderwerpen waar wij elkaar dan weer heel goed in vinden zoals 'Goed huren verhuren', de opkoopbescherming en wat dies meer zij. De kwaliteit van de wijken, veilige gemengde wijken is toch echt iets waar wij voor blijven staan en deze motie wil ik ontraden. Dan heb ik motie 22, 'Zicht op particuliere verhuur'. Ik denk dat het goed is om te onderzoeken welke mogelijkheden we hebben om meer over dit segment te weten. Als we even teruggaan… de beweging die we maken, is meer data, meer cijfers, meer objectivering. Dat manifesteert zich nu vooral rond de corporatiecijfers en die hebben we, we gebruiken hun gegevens, Dit is eigenlijk iets waarvan we nog vrij weinig weten en ik denk dat het goed is om te onderzoeken wat er wel kan, zodat als we ook die informatie op tafel

krijgen, we daar ook dat gesprek over kunnen voeren en we daar eventueel ons beleid mee kunnen verbeteren of kunnen aanpassen. Tegelijkertijd wil ik een hele belangrijke winstwaarschuwing geven. U geeft ook aan 'maak dat direct inzichtelijk' et cetera. Er is geen database waarop wij ons kunnen beroepen, dat wordt erg bewerkelijk en dat gaat misschien ook wel tijd kopen. Uw informatiebehoefte is waarschijnlijk vele malen groter dan ik kan leveren en we gaan een slag slaan, maar ik wil wel die winstwaarschuwing doen. Dit gaat tijd kosten, dit gaat heel bewerkelijk zijn, maar met die kanttekening kan ik deze motie omarmen. Dat ben ik volgens mij door de moties heen voorzitter.

De **VOORZITTER**. Is er behoefte aan een korte tweede termijn? Een vraag die nog niet beantwoord is mijnheer Büyükçifci? Dat laatste, zegt u het maar.

De heer **BÜYÜKÇIFCI** (nida). Ik heb gevraagd of het klopt dat in 2017 het plan was dat er in 2030 199.000 sociale woningen zouden zijn en dat dit inmiddels al 190.000 is. Klopt het dat we nu al veel meer hebben bereikt dan wat we in 2030 zouden bereiken? Dat was eigenlijk de vraag en die is niet beantwoord.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **KURVERS** (vvd) (wethouder). Dank u wel. Het antwoord is tweeledig. Rekenkundig bereiken we nu eigenlijk het aantal dat we hadden bedacht om later in de tijd te bereiken, maar dat zegt niets over de grootte en de kwaliteit van de woningen. Tegelijkertijd is de sociale voorraad in Rotterdam rekenkundig afgenomen en dat gaat in totaal om 14.500 woningen waarvan 12.000 in de koopsector zitten.

De **VOORZITTER**. De heer Büyükçifci.

De heer **BÜYÜKÇIFCI** (nida). De wethouder geeft aan 'rekenkundig', maar ik neem aan dat dit beleid destijds is gemaakt op basis van aantallen sociale woningen en het argument was toen in ieder geval 'we beschikken over iets te veel sociale woningen en dat moet anders'. Op een gegeven moment worden er allerlei keuzes gemaakt: misschien moeten we een aantal sociale woningen slopen en moeten sommige geliberaliseerd worden et cetera. Nu blijkt dat we al ver boven het aantal dat we pas in 2030 zouden bereiken zitten, dat aantal zijn we als het ware allang gepasseerd, met name door de particuliere voorraad. Dat zou dan toch een reden moeten zijn om te zeggen: misschien moeten we toch maatregelen treffen om die teruggang te beperken?

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **KURVERS** (vvd) (wethouder). Dank u wel. Eén nuancering daarbij. We hebben destijds in de regio afgesproken dat we werken met een Meer Evenwicht scenario. Dat betekent dat iedere gemeente gaat bouwen en werken voor zijn eigen behoefte aan sociale voorraad. Rotterdam had gewoon heel veel en daarmee een aanzuigende werking. Lansingerland had heel weinig, daar kun je niet meer in je eigen dorp bij je eigen kinderen blijven wonen als je gaat scheiden en daar willen we als regio iets aan doen. We hebben toen als stad Rotterdam ook gezegd dat we niet aan de maximale bandbreedte zitten van wat wij regionaal verantwoord kunnen doen en daar zit een buffer waar we nog steeds binnen blijven. Wij gaan de komende tijd samen met de regio dat behoefteonderzoek doen en dit zijn de cijfers voor dit moment. Ja, er zit een ontzettend prijsontwikkelingseffect in, op de WOZ-waarde. Daarop haakt wetgeving in met het woningwaarderingsstelsel dat je eventueel op een andere manier kunt doen. In dat complex werken wij, we wachten nu dat woningbehoefteramingonderzoek van de regio af en dan zullen er in de volgende periode

door een volgend college nieuwe biedingen in de regio gedaan worden. Dat is het stramien waarin we zitten.

De **VOORZITTER**. De heer Büyükçifci.

De heer **BÜYÜKÇIFCI** (nida). Voorzitter, ik constateer in ieder geval dat de wethouder graag uitstelt, eerst een behoefteonderzoek en dan kijken of we wel of niet beleid moeten aanpassen. Feit is dat Rotterdam inmiddels beschikt over een compleet ander soort woningvoorraad, er zijn gewoon te weinig betaalbare woningen. Dat is gewoon een feit en je zou eigenlijk verwachten dat het college nu wel het besluit neemt om per direct te stoppen met de sloop van betaalbare woningen gezien de ontwikkeling met name in de particuliere voorraad. Behoud gewoon de betaalbare woningen en maak nu niet de keuze om nog meer betaalbare woningen te onttrekken aan de woningvoorraad in Rotterdam. Het college maakt die keuze niet, die logica begrijp ik ook niet en die zal ik ook nooit begrijpen denk ik. Dit is gewoon slecht voor de stad en daarmee wil ik afsluiten. Er wordt bewust op gestuurd om het DNA van Rotterdam aan te passen en dat is pijnlijk om te zien.

De **VOORZITTER**. Ik hoor geen vraag. Wethouder.

De heer **KURVERS** (vvd) (wethouder). De heer Büyükçifci weigert al vier jaar om te begrijpen dat mensen ook gewoon in een goed huis willen wonen en daar werken we in Rotterdam aan. We hebben een groot en uitgebreid onderzoek gedaan naar de kwaliteit van de Rotterdamse huizen en die zijn niet best vergeleken met de rest van Nederland. Wij willen sterke wijken waar mensen door elkaar wonen en daar werken wij in Rotterdam aan. U zegt 'een andere woningvoorraad', maar de huizen zijn niet veranderd. De waarde van de huizen is veranderd, maar ze zijn niet beter geworden, ze zijn niet groter geworden en er zit niet per definitie een lift in. De waardeontwikkeling betekent niet altijd een kwaliteitsslag. Daarbij wil ik het voor nu laten. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Als er verder geen vragen zijn, stel ik voor om te gaan pauzeren voor een lunchpauze. Ik begrijp dat menig raadslid al in de startblokken staat voor het volgende debat, maar dat geldt niet voor u en zeker niet voor het technische team en mij als voorzitter. Ik stel voor om te schorsen tot 14.15 uur, dat is iets minder dan drie kwartier, om even bij te komen en daarna aan te vangen met het debat over Feyenoord City. Ik hoop dat anderen in het gebouw meeluisteren, we schorsen tot 14.15 uur.

(De vergadering is geschorst.)

Notulen van de raadsvergadering van 11 november 2021 (middagzitting)

Voor de agenda wordt verwezen naar volgnummer 15

Voorzitter: de heer ing. A. Aboutaleb met dien verstande dat het voorzitterschap van 17.34 tot 17.44 uur is waargenomen door de heer B. van Schaik

Voor de presentielijst van deze vergadering wordt verwezen naar de ochtendzitting van deze vergadering, gehouden op 9 november 2021

Namens het college zijn tegenwoordig de heer A.H.P. van Gils en de heer S.A. Kurvers

Griffier: mevrouw I.C.M. Broeders

Heropening

16.1 'Actuele ontwikkelingen Feyenoord City', aangevraagd door het raadslid Verkoelen

De **VOORZITTER**. Ik heropen de vergadering en volgens afspraak beginnen we na de lunchpauze met het debat over Actuele ontwikkelingen Feyenoord City. Als eerste geef ik het woord aan mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELEN** (50plus). Dank u wel voorzitter. Voorzitter, ik heb wel dertig vragen voorbereid naar aanleiding van de ontwikkelingen rond het nieuwe stadion, maar heel eerlijk gezegd leg ik die opzij want die zijn pas in de volgende fase relevant. Het belangrijkste doel van nu in dit agendapunt is om te weten waar wij nu als raad gaan staan. 50PLUS is daar vanaf het eerste uur heel duidelijk in geweest, een nieuw stadion is een megalomaan project en levert Rotterdam helemaal niets op. Daar ging het position paper over, een document met randvoorwaarden van de raad waaraan keer op keer niet werd voldaan tot voor de zomer van 2021 waar we als raad wederom voor een uiterste deadline kwamen te staan, al de derde of vierde keer. Het bleef maar duren en wederom kwam er een nieuw idee uit de hoge hoed, een amendement van Leefbaar Rotterdam, GroenLinks en de PvdA, een nieuwe harde deadline want het grootste gevaar voor de gebiedsontwikkeling is dat we eindeloos met dit project schuiven. Dit zijn de woorden van de heer Simons, de heer Tak en de heer Postma en daar gaat het mij nu op dit moment om. Heren, een spannende finale, zo noemde u het en de vraag aan u mijnheer Simons van Leefbaar Rotterdam, de heer Tak van de PvdA en de heer Postma van GroenLinks is nu: gaan wij als gemeente afzien van het verder bijdragen aan het ontwikkelen van de huidige plannen voor een nieuw stadion en gaan we daarmee de driepartijenovereenkomst, Stadion Feijenoord nv, gemeente en Stigam, ontbinden? Mag ik die vraag aan u stellen. De heer Simons, ik heb die vraag aan u, de heer Tak, ik heb die vraag aan u en de heer Postma, die vraag is ook voor u. Verder heb ik niets anders want dat is waar ik antwoord op wil hebben want dan weet ik waar wij als raad staan.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer voor uw bijdrage. Mijnheer Tak, dan bent u aan de beurt.

De heer **TAK** (pvda). Voorzitter, laat ik vooropstellen dat er in de ontstane situatie geen winnaars zijn, maar eigenlijk alleen maar verliezers. De voetbalclub Feyenoord is een verliezer nu weer een stadionplan is vastgelopen, het stadion De Kuip is een verliezer ongeacht wat er nu verder gaat gebeuren want de financiële situatie ziet er buitengewoon somber uit, Rotterdam-Zuid is een verliezer omdat onze grote ambities voor woningbouw in de vertraging dreigen te komen. Voorzitter, voor de PvdA is het vandaag van essentieel belang om scherp te krijgen of nog kan worden voldaan aan de voorwaarden uit ons amendement 'Een spannende finale'. Hoewel we het de afgelopen week dankzij het goede werk van de journalisten uit de pers hebben kunnen vernemen, zijn we op basis van de brieven van de BVO en het college nog niet heel veel verder gekomen. Gelukkig hadden we vanmorgen een persconferentie die ons wel de nodige inzage in een aantal zaken gaf. We hebben een aantal vragen aan het college. Allereerst wil ik graag stilstaan bij de bouwkosten. In de persconferentie konden we zojuist vernemen dat de bouwkosten van het nieuwe stadion met € 180 miljoen zijn gestegen. Kan het college dat bevestigen want in eerder krantenartikelen las ik namelijk € 100 miljoen en ik wil vooral duidelijkheid krijgen over of allebei de getallen waar zijn en waar het ene getal en het andere getal vandaan komen. Niet alleen de kosten voor de bouw van het stadion lijken een probleem te zijn geworden, maar naar verluidt, durft een van de aannemers, de BAM, geen vaste prijs meer af te geven voor de bouw van het stadion, dat werd vanmorgen in de persconferentie nog bevestigd. Hoewel de bouwkosten voor velen de grootst mogelijke spelbreker lijken, baart de berichtgeving over de terugtrekkende beweging van de bouw me misschien nog wel de meeste zorgen. Voorzitter, als de BAM al de conclusie trekt dat zij het te spannend vinden om een vaste prijs voor dit stadion te maken, wie durft dit risico dan wel op zijn of haar schouders te nemen? Doordat er geen bouwer is die het stadion voor een vaste prijs wil bouwen, staat vrijwel de gehele financiering direct op het spel. De banken, die goed zijn voor meer dan de helft van het vreemd vermogen, hebben immers als harde voorwaarde dat de bouwkostenrisico's moeten zijn afgedekt en ook dat werd vanochtend bij de persconferentie nogmaals bevestigd. Ik vraag aan het college hoe realistisch het dan is om op korte termijn een andere bouwer te vinden die wel bereid is om een vaste prijs af te geven, zeker in deze overspannen markt zitten bouwers volgens mij niet verlegen om projecten en zie ik ook niet in waarom een andere partij deze risico's waar de BAM zo nauwgezet naar heeft gekeken wel op zijn of haar schouders zou willen nemen. Voorzitter, ik had het net al even over de financiering van de banken. Ik zou graag van het college willen weten hoe het staat met de financiering bij de Vrienden aan de Maas want wat is de huidige stand van zaken? Ik hoorde daar vanochtend al iets over, maar het werd me toch nog niet helemaal duidelijk. Is er zicht op dat er voor 31 december 2021 al € 40 miljoen beschikbaar is of wacht Vrienden aan de Maas ook af nu de BVO eigenlijk gewoon vertraging wil? Voorzitter, de antwoorden van het college op deze vragen zijn voor ons essentieel om feitelijk te kunnen beoordelen of er überhaupt nog een kans is dat er aan de voorwaarden van het geamendeerde raadsbesluit kan worden voldaan. Laat ik vanaf deze plek maar direct duidelijk zijn, wat ons betreft, kan geen sprake zijn van uitstel en de voorwaarden uit het amendement zijn wat ons betreft in beton gegoten. Rijnmond schreef afgelopen weekend dat het stadion praktisch failliet is en dat doet mij afvragen wie dit gevraagde uitstel eigenlijk zou moeten betalen. De reactie van de BVO op de persconferentie gaf mij eigenlijk weinig vertrouwen want de heer Van Bodegom schudde zijn schouders en zei op de vraag van Dennis van Iersel hoe zij dat gingen betalen 'ja, wie betaalt dat eigenlijk'. Kortom ook de BVO weet het volgens mij niet. Weet het college wat de kosten zijn die verbonden zijn aan dit gewenste uitstel van de BVO? Zijn er überhaupt nog mogelijkheden voor het stadion om het geld bij de banken te lenen of is er eigenlijk maar één lender of last resort? Is aan het college gevraagd om een bijdrage te leveren voor dit uitstel vraag ik dan ook maar direct. Voor mijn fractie heeft de gebiedsontwikkeling altijd prioriteit gehad, wij willen dat Zuid erop vooruitgaat, maar met het gevraagde uitstel komt de bouw van zo'n 3800 woningen in het gedrang en dringt zich de

vraag op of de woningen van een eventueel plan B er niet eerder staan dan als we eindeloos blijven wachten. Wat zijn de gevolgen van de opstelling van de BVO en de brede verkenning voor de uitspraak van de Raad van State? Verwacht het college nog steeds dat de Raad van State op tijd met een uitspraak komt of zeggen zij 'nu de BVO uitstel wil, gaan wij ook langer wachten'? Wij hebben in voorbereiding op dit debat nog eens precies gekeken naar welke plots je binnen de gebiedsontwikkeling zou kunnen realiseren ongeacht of het stadion er wel of niet zou komen. Dit gaat om bijna 1000 woningen op de locaties Rozenstraat, Colosseumweg en het Mallegatpark. Welke opties heeft het college om deze ontwikkelingen doorgang te laten vinden als de Raad van State onverhoopt het bestemmingsplan zou willen vernietigen op basis van de meest recente ontwikkelingen aan de kant van de BVO, is er een mogelijkheid om een gedeeltelijke goedkeuring te krijgen voor in ieder geval deze drie plots? De financiële belangen bij dit project zijn groot, ook bij de partijen die betrokken zijn bij de stichting Gebiedsontwikkeling aan de Maas. Hoewel er nog steeds zo'n 1000 woningen kunnen worden gerealiseerd, vraag ik me wel wat de risico's aan de kant van de Stigam zijn. Wat zijn de gevolgen voor Stigam als een uitspraak van de Raad van State later zou komen of het bestemmingsplan vernietigd zou worden, hebben zij voldoende financiële middelen om de komende periode te overbruggen? Je zou het tussen het geweld aan berichtgeving bijna vergeten, maar er moet ook een stuk land worden aangewonnen, ik begreep van diverse kanten dat het meest recente nieuws is dat ook dit in vertraging is gekomen eigenlijk nog even los van de ontwikkelingen waarover we nu een persconferentie hebben gehad. Klopt het dat de landaanwinning ook een jaar vertraagd was en hoe komt dat, wat zijn de oorzaken daarvan? Voor de zomer van 2021 werd vrij stellig gezegd 'we kunnen beginnen met die landaanwinning'. Voorzitter, afsluitend wil ik nog even stilstaan bij de governance. Wij als stad bouwen geen stadion, een voetbalclub bouwt een stadion. Wij hebben als gemeente in het position paper kristalhelder opgeschreven aan welke voorwaarden moet worden voldaan. Deze voorwaarden vormen de basis voor onze bijdrage aan een project van de voetbalclub. Vraag aan het college: wat was de afgelopen week de rol van het college, deelt u nog steeds onze mening dat het aan de BVO en het stadion is om aan deze voorwaarden te voldoen en als niet aan de voorwaarden voldaan is, het vervolgens aan de BVO en het stadion is om te bepalen wat ze nu verder willen doen. De reden dat ik de laatste vraag stel, is dat formeel wij niet bepalen of dat stadion er wel of niet komt, dat is namelijk aan de voetbalclub en ik weiger te accepteren dat die bal bij ons terechtkomt. Wij gaan over onze voorwaarden en de BVO over de wens of er wel of niet een nieuw stadion moet komen. Wij verwachten leiderschap vanuit de club. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. Ik weet niet wie van u als eerste was? Dan mevrouw Verkoelen. Mevrouw Verkoelen, gaat uw gang.

Mevrouw **VERKOELEN** (50plus). Ik wil graag van u weten of het voor de PvdA nu wel of niet van de baan is. Allerlei rookgordijnen en heel veel vragen, dat is allemaal niet relevant voor vandaag. U weet beter dan ik, u bent potverdorie notabene bankier, u weet het financieel echt nog sterker op een rijtje te krijgen dan ik, dat het niet gaat rondkomen. Wat gaat u doen?

De heer **TAK** (pvda). Zoals ik in mijn bijdrage zei, hebben wij een aantal vragen aan het college gesteld. Ik ben vergeten te zeggen dat wij de beantwoording van het college afwachten voordat wij een definitieve conclusie trekken, maar ik ben het wel met u eens, mevrouw Verkoelen dat aan alle voorwaarden moet worden voldaan. Vervolgens kunnen we als gemeente langs de lijnen van die voorwaarden een besluit nemen, maar ik zal u ook zeggen: wij bouwen geen voetbalstadion, dat doet de voetbalclub en die gaat daarover.

Mevrouw **VERKOELEN** (50plus). Feyenoord zegt dat het financieel niet rond is mijnheer Tak, Feyenoord zei dat vanochtend in de persconferentie zelf, wat wilt u nou nog meer weten?

De **VOORZITTER**. De heer Tak.

De heer **TAK** (pvda). Ik ben het helemaal met u eens dat het er niet goed uitziet. We hebben vastgesteld dat je ongeveer € 180 miljoen buiten bereik zit, ik dacht eerst dat dit € 100 miljoen was, en zonder een garantie van een aannemer kun je inderdaad niet binnen de kaders van het position paper een definitief aanneemcontract opstellen of in ieder geval overgaan tot de financial close. Ik wil dit graag van het college horen want, mevrouw Verkoelen, laten we ook heel eerlijk zijn, we hebben de afgelopen week heel veel uit de pers moeten vernemen, maar ik heb er ook gewoon even behoefte aan dat we dit moment gebruiken om de feiten scherp op tafel te krijgen. Het is natuurlijk uw goed recht om nu direct tot conclusies over te gaan, maar ik wil toch echt het college ook even de ruimte geven om op mijn vragen in te gaan voordat we direct naar die conclusie gaan. Als ik die conclusies trek, en die ga ik vandaag trekken, mag u me daarover bevragen.

De **VOORZITTER**. De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja dank u, een vraag aan mijnheer Tak. Vindt u dat Feyenoord aan de eisen van het position paper heeft voldaan?

De **VOORZITTER**. De heer Tak.

De heer **TAK** (pvda). Ik wil een aantal feiten scherp hebben, maar ik denk dat u op een papiertje kunt uittekenen dat dit er heel lastig uitziet. U hebt die conclusie vanmiddag van mij tegoed, ik geeft het college de kans om deze vragen te beantwoorden en dan trek ik mijn definitieve conclusie.

De **VOORZITTER**. De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Daar wacht ik dan op, maar u bent het toch met mij eens dat er op dit moment geen aannemer is die wil bouwen en dat er geen rooie rotcent is, maar dat de bouwkosten maar blijven stijgen en u blijft nog steeds wel in dit project geloven?

De heer **TAK** (pvda). Volgens mij is dat niet wat ik zeg, ik zeg niet dat wij blind in een project geloven. Ik zeg dat wij hele heldere kaders hebben opgesteld en die kaders zijn voor mijn partij in beton gegoten. Daaraan is niets veranderd, er moet aan die kaders worden voldaan en als daar niet aan is voldaan dan vervalt daarmee ook hetgeen wij hebben toegezegd.

De **VOORZITTER**. Dank. De heer Verheij.

De heer **VERHEIJ** (vvd). Voorzitter, Feyenoord kan op dit moment geen beslissing over een nieuw stadion nemen en daarmee is het een feit dat niet aan de uitgangspunten van het amendement 'Een spannende finale' wordt voldaan en daarmee is ook vertraging een feit want Feyenoord kan niet alleen geen beslissing nemen over Feyenoord City en het stadion daarin, maar Feyenoord kan op dit moment überhaupt geen beslissing nemen over welk alternatief dan ook want dat ligt er niet, daar gaan ze over nadenken. Het is aan Feyenoord om te bepalen waar ze uiteindelijk mee komen en wat ze uiteindelijk willen met hun huisvesting, met hun stadion, dat is niet aan ons. Wat wel aan ons is, is doorgaan met de gebiedsontwikkeling want dat was ook de nadrukkelijke voorwaarde waaronder de VVD in

2017 überhaupt heeft ingestemd met het position paper en een investering van € 40 miljoen in aandelen. Het gebied rond het stadion heeft dringend behoefte aan een ontwikkeling, het moet eindelijk eens een keer geen niemandsland meer zijn en de woningzoekenden in Rotterdam hebben dringend behoefte aan de 3800 woningen die in dit gebied gebouwd zouden worden. Daarom is het van belang dat we duidelijk zijn, we gaan door met de gebiedsontwikkeling want de gebiedsontwikkeling kan voor een belangrijk deel ook zonder stadion. De vraag is dan wat wij precies kunnen realiseren, dat is een vraag die ik aan het college heb: welke delen van de gebiedsontwikkeling zouden we op dit moment ook met deze vertraging en de huidige onduidelijkheid over het stadion voor elkaar kunnen krijgen?

De **VOORZITTER**. De heer Van der Velden heeft een vraag aan u.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja dank u wel. Hoor ik de heer Verheij van de VVD nu zeggen dat de gebiedsontwikkeling ook kan plaatsvinden zonder stadion? U hebt vijf jaar lang in deze gemeenteraad verkondigt dat de gebiedsontwikkeling niet kon plaatsvinden zonder de ontwikkeling van het stadion en nu ineens bent u ineens zo veranderd, hoor ik het u nu echt goed zeggen?

De heer **VERHEIJ** (vvd). Voorzitter, de heer Van der Velden hoorde mij dat niet goed zeggen, ik zei dat delen van de gebiedsontwikkeling kunnen doorgaan. De vraag die ik vervolgens aan het college heb, is welke delen ook zonder een stadion binnen deze gebiedsontwikkeling en binnen dit bestemmingsplan kunnen en wat daar precies voor nodig is. De Raad van State buigt zich in november 2021 over het bestemmingsplan en de vraag die ik aan het college heb is in welke mate dat bestemmingsplan een voorwaarde is om zo snel mogelijk zo veel mogelijk woningen te kunnen realiseren.

De **VOORZITTER**. De heer Van Zevenbergen.

De heer **VAN ZEVENBERGEN** (sp). Dank u voorzitter, een korte vraag aan de heer Verheij. Ik hoorde u inderdaad 'delen' zeggen, maar ik hoorde u in het begin van uw betoog zeggen dat dit een zaak van Feyenoord alleen is en dat het aan Feyenoord alleen is of die wel of niet wil uitstellen, maar wij hebben voor een groot deel toch ook te maken met of Feyenoord wel of niet uitstelt en u bent het toch met ons eens dat dit ons heel veel geld en de Rotterdammers heel veel wachttijd gaat schelen?

De heer **VERHEIJ** (vvd). Voorzitter, de vraag die ik aan het college heb, is wat wij op dit moment kunnen doen en de volgende vraag staat nog op mijn lijstje: stel dat er uiteindelijk zoveel in de gebiedsontwikkeling is gedaan dat je toekomt aan de stadionplot, wanneer hebben we die dan nodig en wanneer zou je die duidelijkheid definitief moeten hebben? Dan hoeft er geen vertraging te zitten in wat je voor de Rotterdammers realiseert. Voorzitter, de volgende vraag die ik heb betreft het aandeelhouderschap. Sinds 2020 is de gemeente Rotterdam voor een klein stukje aandeelhouder in de nv Stadion en ik zou graag van het college een bespiegeling willen op hoe het aankijkt tegen dat aandeelhouderschap gezien de nieuw ontstane situatie.

De **VOORZITTER**. De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja dank u voorzitter. We hebben wethouder Kurvers altijd horen zeggen dat de gebiedsontwikkeling zonder stadion eigenlijk heel saai en suf wordt en dat daar eigenlijk niets aan is. Is dat nu ook wat de heer Verheij wil?

De **VOORZITTER**. De heer Verheij.

De heer **VERHEIJ** (vvd). Voorzitter, nee want ik maak me zorgen dat, als wordt teruggevallen op het vigerende bestemmingsplan, heel erg veel van die nieuwe gebiedsontwikkeling niet mogelijk is en vandaar ook mijn vraag wat er nodig is om wel zo veel mogelijk voor elkaar te krijgen en of dat nieuwe bestemmingsplan daarvoor nodig is. Voorzitter, dan naar de persconferentie van hedenochtend.

De **VOORZITTER**. De heer Van Zevenbergen over het vorige.

De heer **VAN ZEVENBERGEN** (sp). Ik ga het straks in mijn betoog nog zeggen hoor, maar ik heb het gevoel dat Feyenoord en de gemeente Rotterdam, sorry voor het gepsychologiseer, in een soort symbiotische relatie zijn gekomen: een van de twee is altijd de klos als de ander niet doet wat ze gedaan hebben. Is de heer Verheij met mij eens dat we gewoon meer aan elkaar vastzitten dan de heer Verheij nu doet voorkomen?

De **VOORZITTER**. De heer Verheij.

De heer **VERHEIJ** (vvd). Voorzitter, natuurlijk zitten we aan elkaar vast want we hebben afspraken gemaakt over hoe we samen in dat gebied optrekken. Ik stel nu een aantal vragen zodat ik met de antwoorden die ik hopelijk van het college krijg in de tweede termijn een conclusie kan trekken. Voorzitter, in de persconferentie van vanochtend zei de heer Moussault dat, als je nu voor het whiteboard zou gaan staan en opnieuw zou gaan tekenen aan het stadion, je misschien iets anders zou tekenen maar dat je nog steeds wel deze mooiste plot, deze iconische locatie aan de Maas, zou willen gebruiken, dat Feyenoord nog geen afscheid neemt van dit plan, maar dat op dit moment de conclusie is dat ze dit nu niet kunnen doen omdat ze geen bouwer hebben die het wil doen. Hoe kijkt het college aan tegen die uitspraken in de persconferentie van vanmorgen? Tot slot voorzitter. Feyenoord heeft aangegeven dat op dit moment alle opties nog openliggen en ik zou graag van het college willen weten welke opties er voor het college openliggen en dan met name omdat Feyenoord aangeeft dat het niet alleen gaat over het stadion, maar ook over de financiering en de governance. Ik zou graag willen horen hoe het college op die vlakken tegen alle opties aankijkt.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Postma.

De heer **POSTMA** (gl). Voorzitter, we voeren vandaag een debat over een complex onderwerp met een enorme impact op de voetbalclub Feyenoord en op Rotterdam-Zuid, een gebiedsontwikkeling met potentieel een enorme maatschappelijke en economische meerwaarde voor de stad. Wij voeren dat debat op basis van een collegebrief van een kantje, vier alinea's, een persbericht en een persconferentie van Feyenoord. Gezien het belang van het onderwerp zult u begrijpen dat GroenLinks nog wel wat vragen heeft waarop we een antwoord willen voordat we conclusies trekken. Allereerst de vraag wat er de afgelopen week nu eigenlijk is gebeurd. Heel veel mist, heel veel informatie die de pers bereikte voordat de raad fatsoenlijk was geïnformeerd. Kan het college schetsen wanneer het door Feyenoord is geïnformeerd over de twijfels die daar leven over het stadionproject, hoe de gesprekken met Feyenoord, zowel het stadion als de BVO, zijn verlopen, wat de insteek van het college daarin was en welke conclusies in die gesprekken zijn getrokken, een soort korte tijdlijn. Als we het dan toch hebben over Feyenoord Stadion en BVO, ik heb tot nu toe alleen nog maar verklaringen vanuit de BVO gezien. Hoe kijkt het college daarnaar, waar is het verhaal van het stadion, spreken de BVO en het stadion überhaupt nog met één mond of zijn daar andere dingen gaande? Voorzitter, dan door naar de inhoud en laat ik daarbij het vertrekpunt van GroenLinks heel duidelijk markeren. Bij het raadsbesluit van juli 2021 hebben we samen met de PvdA en Leefbaar Rotterdam een hele duidelijke

richting bepaald en dat raadsbesluit staat voor ons voor de volle 100% overeind, inclusief de deadline van 31 december 2021 om te bepalen of Feyenoord aan de gestelde voorwaarden heeft voldaan. Ik kan daarom over één ding glashelder zijn, GroenLinks gaat niet mee in het verzoek van Feyenoord om uitstel tot de zomer van 2022. Voorzitter, over die voorwaarden uit het raadsbesluit concludeert GroenLinks op basis van de persconferentie van Feyenoord dat er geen zicht is op een aanneemcontract en dat de bouwsom € 180 miljoen hoger is dan de eerdergenoemde € 365 miljoen. Voorzitter, trekt het college dezelfde conclusie? Vervolgens was een belangrijke voorwaarden in dat raadsbesluit de financiering, wat is eigenlijk de stand van zaken van de financiering, hoeveel eigen en vreemd vermogen is erbij gekomen of afgegaan sinds het raadsbesluit van juli 2021? Dan voorzitter het belang van de gebiedsontwikkeling en woningbouw, het belang dat voor GroenLinks altijd bovenaan heeft gestaan. Feyenoord wil alternatieven voor het nieuwe stadion onderzoeken waarbij alle opties op tafel liggen, inclusief renovatie en een volledig nieuw plan voor een stadion. Voorzitter, is dat voor het college een begaanbare weg en zo ja welke opties zijn er dan vanuit het belang van de gemeente? Feyenoord heeft heel duidelijk gemaakt vanochtend te spreken vanuit het belang van de voetbalclub, dat is volstrekt logisch, en ik ben erg benieuwd hoe het college vanuit het belang van de gemeente naar al die opties kijkt. Voorzitter, wat is dan wel en niet mogelijk binnen het bestemmingsplan. Over het bestemmingsplan nog twee laatste vragen. Hoe ziet de planning van de Raad van State er eigenlijk uit voor het behandelen van de procedures rond het bestemmingsplan Feyenoord City, welke mogelijke uitkomsten kent deze behandeling en welke consequenties heeft dit voor de gebiedsontwikkeling?

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. De heer Meeuwissen.

De heer **MEEUWISSEN** (pvv). Voorzitter, zo dat was weer een kil bobopraatje vanochtend om 11.00 uur en er was natuurlijk weer helemaal geen aandacht voor de broodnodige woningbouw. Geen nieuw stadion voor Feyenoord? Voorzitter, wat een vliegwiel voor de gebiedsontwikkeling van het stadiongebied had moeten worden, is zoals de PVV van het begin af aan verkondigde een molensteen gebleken, een molensteen die zowel Feyenoord naar de financiële afgrond sleurt als de gebiedsontwikkeling en dus woningbouw ernstig belemmert. Daarbij komt dat Goldman Sachs straks beslag kan leggen op onze Kuip. Stelt u zich eens voor, onze prachtige Kuip in handen van een stelletje meedogenloze Amerikaanse geldwolven en dat allemaal gesteund vanuit deze raad. De voorstanders van deze megalomane idioterie in deze raad hebben het zover laten komen. Wegkijken voor de vele alarmbellen die in Rotterdam afgingen, wegkijken voor de wens van Feyenoordfans, wegkijken voor de partijen die wel kritisch zijn. De PVV diende in juni 2019 al de motie 'Definitief stekker uit Feyenoord City stadion' in waar vervolgens bijna de voltallige raad tegen stemde. U, waarde collega's hebben het dus allemaal zelf laten gebeuren, geen broodnodige woningen, geen gebiedsimpuls en straks ook nog geen Kuip meer en wellicht geen voetbalclub Feyenoord. Knettergek, u wordt allen bedankt. De PVV heeft drie vragen aan het college hierover. Vraag 1, hoe hoog is het losgeld dat Feyenoord moet betalen om onze Kuip uit handen van de geldwolven van Goldman Sachs te houden? Dat blijft namelijk nog steeds heel erg onduidelijk en vaag. Vraag 2, waar moet Feyenoord straks spelen wanneer Goldman Sachs een slot op onze Kuip zet? Vraag 3, Feyenoord heeft miljoenen belastingschuld en ook nog een achtergestelde lening bij de gemeente van enkele miljoenen. Hoe groot is de kans dat Feyenoord niet meer, nooit meer, aan haar betalingsverplichtingen kan voldoen? Tot zover voorzitter.

De **VOORZITTER**. Dank u wel. Mijnheer Vonk.

De heer **VONK** (cu-sgp). Voorzitter, laat ik toch beginnen met een klein beetje uiting van frustratie want als je zo lang met elkaar optrekt, tijd geeft en als gemeente blijft leveren dan is het frustrerend dat een partij tegen het eindsignaal zo'n signaal afgeeft. Dan denk ik 'hand in hand kameraden, you'll never walk alone, ammehoela'. Termen van Feyenoord als 'heroverwegen', 'project valt stil', 'alle aspecten grondig analyseren', 'alternatieven heronderzoeken' en 'een minimale tijd tot de zomer' scheppen niet de duidelijkheid waar we om hebben gevraagd en waar we een duidelijke deadline voor hadden gesteld. Allereerst mijn vragen richting Feyenoord. Wij willen als raad snel een nadere toelichting van de club en van het stadion, zeker omdat we als gemeente keer op keer geleverd hebben. Wij hebben een masterplan en een bestemmingsplan geleverd en we waren bereid aandeelhouder in een nieuw stadion te worden en wij verzoeken de directie van de BVO en stadion om gezamenlijk een toelichting aan de raad te geven zoals ze dat ook gedaan hebben toen de vraag op tafel lag of de gemeente voor € 40 miljoen aandeelhouder wilde worden. We hebben veel vragen, hoe ze aan de slag gaan, hoe ze de supporters meenemen hoe ze aan de slag willen gaan met de huidige Kuip als ze willen blijven gaan voor een nieuw stadion. Dan richting het college. Welke rol heeft het college de afgelopen weken in de aanloop naar het besluit van de BVO gespeeld, hoe verliepen de gesprekken, hoe is de verhouding tussen het college, BVO en stadion? Het stadion lijkt nu de grote afwezige, is dat ook het geval in de relatie met de gemeente en zo ja wat is de oorzaak daarvan? Wat is er nu precies als besluit over de tafel gegaan en wat betekenen deze besluiten voor de positie van de gemeente, BVO, stadion en de Stigam? Voorzitter, nu de voetbalclub heeft aangegeven meer tijd nodig te hebben, denken wij twee dingen. Het is hun goed recht om een pas op de plaats te maken, maar wat ons betreft gaan we nu ook onze eigen weg want wij kunnen geen pas op de plaats maken, daarvoor is gebiedsontwikkeling te belangrijk en te urgent, maar feit is dat we nog geen plan B hebben. We hebben een bestemmingsplan en daarbinnen zoeken we wat ons betreft naar alternatieven waarbij ook wij alle opties open hebben. Is het college het met ons eens dat er weer gesprekken met Feyenoord kunnen als zij een goed plan hebben en dat het niet aan ons is om hen te helpen bij het ontwikkelen van een alternatief? Vindt het college ook dat onze energie niet moet worden gezet op het zoeken naar alternatieven ten behoeve van de gebiedsontwikkeling? De vraag aan het college is: wat kunnen we met het vastgestelde bestemmingsplan alvast starten, wat kunnen we binnen dat plan aan alternatieven ontwikkelen en hoe ziet het college de houdbaarheid van het bestemmingsplan nu de zaak op zijn kop is gezet en het bestemmingsplan nog langs de Raad van State moet? Dan over de deadline van het huidige raadsbesluit 'Een spannende finale' van 8 juli 2021. Het lijkt ons duidelijk dat niet is voldaan aan de voorwaarden van het amendement, er is geen bouwcontract, onvoldoende financiering en dus geen businesscase; driemaal rood. Dat betekent dat de gemeente dus ook geen € 40 miljoen hoeft over te maken en geen aandeelhouder van een nieuw stadion wordt, maar nu de deadline niet wordt gehaald en de plannen ter discussie staan ook dat dit bedrag niet zomaar beschikbaar is voor een alternatief plan, al was het alleen maar omdat wat ons betreft het publieke kader daarvoor opnieuw moet worden vastgesteld. Hoe kijkt het college tegen deze opvatting aan? Welke stappen wil het college de komende dagen en weken zetten en hoe bereiden wij onszelf en hoe bereidt het college zich voor op mogelijke alternatieven? Kortom voorzitter, Feyenoord heeft meer tijd nodig maar wij gaan niet wachten, wij gaan door met de gebiedsontwikkeling en met het realiseren van woningen en andere voorzieningen. Volle kracht vooruit. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. De heer Simons.

De heer **SIMONS** (lr). Op 14 mei 2017 werd Feyenoord voor het laatst kampioen, we waren allemaal heel erg blij, iedereen kan zich dat nog als de dag van gisteren herinneren. In dezelfde maand is ook het position paper getekend, in mei 2017, en daarmee begin ik altijd

mijn praatje als ik het over dit dossier heb, Feyenoord City. Mijn verhaal is ook altijd hetzelfde, ik breng af en toe wat variaties in want anders wordt het wel heel erg saai. We hebben toen als gemeenteraad besloten tot de gebiedsontwikkeling Feyenoord City en het nieuwe stadion. We hebben een aantal voorwaarden aan het nieuwe stadion gesteld om daaraan bij te dragen. Iedereen ging enthousiast aan de slag, jaren verstreken en toen was het juli 2021. Toen keek iedereen elkaar langzamerhand aan: we zijn vier jaar verder, waar staat Feyenoord, hoe zit het met de financiering, hoe zit het met het bouwcontract, hoe zit het met de businesscase? Iedere keer hoorden we weer 'het komt binnenkort goed, we moeten nog een paar miljoen ophalen en dan zijn we er' en er waren allerlei geruchten over Amerikaanse investeerders en rijke Rotterdammers, maar toen het puntje bij paaltje kwam, waren ze er niet. Gelukkig hebben wij als raad ons hoofd koel gehouden en hebben de PvdA, GroenLinks en Leefbaar Rotterdam in juli 2021 het amendement 'Een spannende finale' gemaakt. We hebben toen eigenlijk onze hand over ons hart gestreken en Feyenoord gewoon nog een mooie kans gegeven om orde op zaken te stellen. Dan gaan we naar 11 november 2021. Dan kijk ik naar de persconferentie van Feyenoord en dan zie ik twee moegestreden mannen met een vertwijfelde blik in hun ogen. Geloofwaardigheid. 'We zijn overvallen door het bericht van de BAM'. Hun eigen directeur Vollebregt heeft 21 jaar bij de BAM gewerkt, dus ik denk wel dat hij weet hoe de hazen lopen. Hoezo verrast, u wist het al in september. Als er iemand verrast zou moeten zijn dan is het denk ik de gemeenteraad. Leiderschap. Het antwoord van Feyenoord daarop was vanochtend 'alle opties zijn open'. Energie, enthousiasme, we gaan ervoor kameraden. Het project staat stil, we gaan alles nog eens goed op een rijtje zetten, u hoort mogelijk in de zomer van 2022 van ons. U zult begrijpen dat niemand daar meer mee in zee gaat en dat is jammer. Wij moeten constateren dat niet aan de drie belangrijkste voorwaarden van het position paper is voldaan en dat we niet anders kunnen dan concluderen dan dat we ermee moeten stoppen als gemeente, ik kan in ieder geval geen andere conclusie trekken.

De **VOORZITTER**. De heer Van Zevenbergen.

De heer **VAN ZEVENBERGEN** (sp). Dank u wel voorzitter. Is de heer Simons het met mij eens, aan zijn betoog te horen wel, dat we eigenlijk een beetje belazerd zijn door de Raad van Commissarissen?

De **VOORZITTER**. De heer Simons.

De heer **SIMONS** (lr). Ja, we zijn keer op keer door Feyenoord belazerd en daar ga ik straks ook nog iets over zeggen want ik denk dat we ook door ons college een beetje belazerd zijn of in ieder geval onvolledig geïnformeerd. Daar ga ik straks nog iets over zeggen en daar ga ik ook een motie over indienen. Ik heb eerst een aantal vragen. Wethouder, even het hypothetische geval dat we akkoord gaan met een halfjaar uitstel, wie gaat de kosten van onze ambtenaren betalen, hoeveel kosten zijn er voor de gemeente in het geding, is Feyenoord, gezien de balans, nog wel in staat om weer een nieuwe bouwer aan te trekken want daarmee zijn ook heel veel kosten gemoeid. Dan over het bestemmingsplan. Kijk, Feyenoord heeft er gewoon een zooitje van gemaakt, laten we gewoon eerlijk zijn, er is na vijf jaar nog steeds niets op orde, maar wij als Leefbaar Rotterdam dragen Feyenoord wel een warm hart toe en daarom moeten we ook vooruitkijken, regeren is vooruitzien. Als ik dan naar het huidige bestemmingsplan kijk, is renovatie, als Feyenoord wil, wij gaan daar niet over, niet mogelijk want de technische staat van het stadion is zo, dat is allemaal door TNO onderzocht, dat je er een constructie omheen moet bouwen als je een grote renovatie wilt. De afgelopen jaren heeft DMK een plan gemaakt, dat heb ik in de commissie ook aan de wethouder en de ambtenaren voorgelegd, en kan zo'n plan passen in het nieuwe bestemmingsplan? Het antwoord is 'nee dat kan niet'. Ik heb toen ook gevraagd: kunt u dan

voor het geval dat het misgaat voldoende ruimte in het bestemmingsplan houden dat Feyenoord daar een nieuw stadion kan bouwen als die in de toekomst alsnog zijn zaakjes op orde heeft? Dat is mijn vraag vandaag de dag ook nog. Ik heb die op 10 november jl. ook aan de heer Kurvers gesteld en ik hoor het graag. Leefbaar Rotterdam vindt het gewoon belangrijk dat we niet de deur voor Feyenoord dichtgooien als die die over een of twee jaar als de rook is opgetrokken toch nog wil renoveren; dat wij als raad hen daarin faciliteren. Dan kom ik op het bestuurlijke proces. Ik heb dit mooie dossier ongeveer twee jaar geleden overgedragen gekregen van mijn oud-collega Gerben Vreugdenhil. Ik heb me die hele twee jaar een forensisch inspecteur gevoeld, ik moest overal op zoek naar informatie. Ik heb daardoor heel veel contacten opgebouwd en dat geeft mij nu een zekere informatievoorsprong op de andere raadsleden, maar dat is een bijkomend voordeel. Ik heb me daar ontzettend aan gestoord. Hoe kan ik als raadslid voor zo'n belangrijk dossier mijn werk goed doen. De enige keer dat wij goed geïnformeerd zijn, is door de COR toen die met het Deloitterapport kwam. Het was alleen jammer dat Deloitte op de twee belangrijkste punten geen uitsluitsel kon geven, maar dat is bijzaak. Ik zag deze week zelfs schuin uit mijn ogen dat we ook nog een voortgangsrapportage tot september 2021 krijgen, ik heb het maar verdrongen, ik dacht 'ik wil dit gewoon niet meer', voortgangsrapportage van maanden oud. Dat kan anders want de wethouder heeft de raad in het dossier van het Warmtebedrijf, dat ook niet het gemakkelijkste was, ook al was het vertrouwelijk in ieder geval netjes bijgepraat. Nu is er niets gebeurd. Op 6 november jl. hebben leden van de directie van Feyenoord, en daar reken ik ook even de Raad van Commissarissen toe, naar Rijnmond gelekt. Het college wist van niets, wij lazen het en ik heb het gecheckt bij mijn bronnen die ik door mijn forensisch onderzoek tot mijn beschikking heb en die zeiden dat het klopt. Vervolgens was er die maandag, dat is ook al een paar keer gebeurd, een topoverleg op de kamer van de burgemeester. Mensen die daar in de buurt waren, hebben echt de deuren en de stemverheffingen gehoord en dat is ook de reden dat Feyenoord alsnog een persconferentie heeft gegeven met vage taal zoals we vanochtend hebben gehoord. Het probleem is alleen dat je dit nooit hard kunt maken. Het komt wel een keer naar boven hoor, dat kan ik u verzekeren want zodra Feyenoord en de mensen die daarbij betrokken zijn geen belang meer hebben, doen ze wel een keer een boekje open over hoe het allemaal is gegaan. Dit hoort niet, ik krijg er gewoon een heel slecht gevoel bij. Ik vind dat we ook in Rotterdam naar een meer open bestuurscultuur moeten en daarom heb ik ook een motie gemaakt die heet 'Nieuwe bestuurscultuur ook in Rotterdam' en daarin zeg ik: bij topoverleggen op cruciale momenten bij projecten die aangeduid zijn als risicovol die in de werkkamer van de burgemeester plaatsvinden een kort en zakelijk verslag te maken en dat te delen met de raad, zodat wij ook gewoon een beetje netjes op de hoogte worden gehouden. Voordat ik ga afronden, dien ik eerst deze motie in.

De **VOORZITTER**. De heer Simons heeft de volgende motie ingediend.

Motie 1. Nieuwe bestuurscultuur: ook in Rotterdam

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 11 november ter bespreking van Feyenoord City;

constaterende dat
- de gemeenteraad op tal van dossiers te kampen heeft met een informatieachterstand ten opzichte van het college;
- op cruciale momenten in belangrijke dossiers overleg op de werkkamer van de burgemeester plaatsvindt;
- van die topoverleggen geen notulen worden gemaakt;
- daarmee de gemeenteraad buitenspel wordt gezet;

overwegende dat
- de raad de regeling risicovolle projecten heeft, met als doel om deze projecten tijdig te monitoren zodat de gemeenteraad niet voor onwelkome verassingen komt te staan;
- we bij de toeslagenaffaire hebben gezien waar een gesloten bestuurscultuur toe kan leiden;
- er inmiddels op landelijk niveau nieuwe wetgeving is (Wet openbare overheid) met als doel om besluitvorming transparanter te maken;
- Rotterdam hier ook in mee moet gaan, zodat de democratische controle wordt versterkt;

verzoekt het college
- bij topoverleggen op cruciale momenten bij projecten die aangeduid zijn als 'risicovol' in de werkkamer van de burgemeester, een kort en zakelijk verslag te maken en dat te delen met de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. R.A.C.J. Simons

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Dank u wel. De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja dank u. Ik hoorde de heer Simons een betoog houden over wat er eventueel in de burgemeesterskamer is gebeurd en u dient daar ook een motie over in, maar waarom vraagt u het zelf niet aan de burgemeester, waarom vraag u niet aan de burgemeester wat daar in dat kamertje is gebeurd? Gaat u dat alsnog doen?

De heer **SIMONS** (lr). Dank u wel dat u deze vragen in uw spreektijd hebt gesteld. Ik heb ook al bij het bestemmingsplan, dat kunt u terugkijken, vergelijkbare vragen aan de wethouder en de burgemeester gesteld. Die gingen over een andere situatie, maar die kwamen op hetzelfde neer. Dus dank u. Ja ik was nog niet klaar, dus dank u voor uw vraag.

De **VOORZITTER**. U kun verdergaan.

De heer **SIMONS** (lr). Ik ga nu ook afronden, het is wel mooi geweest, maar ik ga hier nog wel met één mededeling weg en dat is dat ik in de tweede termijn met twee moties kom, waarschijnlijk met een aantal andere partijen. Ik wacht eerst af wat de wethouders en de burgemeester ons nog extra kunnen vertellen.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELEN** (50plus). Dus er wordt niet voldaan aan uw amendement.

De heer **SIMONS** (lr). Er wordt zoals ik heb gezegd voor 100% niet voldaan aan het amendement, de spannende finale is gespeeld.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELEN** (50plus). Dus we stoppen met het plan?

De **VOORZITTER**. U spreekt buiten de microfoon mijnheer Simons, u wordt niet gehoord. Mevrouw Zeegers.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66). Dank u wel voorzitter. Het behoeft natuurlijk geen betoog dat D66 wel echt teleurgesteld is in wat er de afgelopen tijd is gebeurd. Hoewel het geen verrassing was, we konden het natuurlijk wel voorspellen, was het toch helaas jammer dat de situatie is zoals die nu is, maar dat kan ook niet anders, we zien overal, in de hele wereld, de bouwkosten stijgen en het is ook niet verwonderlijk dat dit ook Feyenoord City treft. Wij begrijpen dus ook dat de stadiondirectie, in ieder geval BVO, deze beslissing heeft genomen, we begrijpen dat zij zeggen dat ze meer tijd nodig hebben om van alles en nog wat op een rijtje te zetten. Dat begrip is er, maar tegelijkertijd weten wij ook dat we die tijd absoluut niet hebben voor de woningbouw. We hebben hier dit bestemmingsplan goedgekeurd en vastgesteld en voor D66 was dat ook altijd de reden om deze deelneming in een nieuw stadion aan te gaan, zodat we die gebiedsontwikkeling mogelijk maken en anderen hebben daar ook op die manier aan gerefereerd. Ik denk dat het ook belangrijk is om nogmaals te markeren dat de gemeente geen stadion bouwt, maar dat Feyenoord zelf dit doet en dat wij vanaf 2017 hebben gezegd dat we daar onder bepaalde voorwaarden aan meedoen. Het was voor D66 ook altijd belangrijk dat we ons aan onze afspraken hielden, dat we zeiden 'wij doen mee onder deze voorwaarden' en zo kijken wij ook naar dit onderwerp. Wij beslissen niet zelf over hoe zo'n stadion eruit moet zien et cetera, dat is echt iets wat aan Feyenoord zelf is. Nogmaals, de bal ligt bij Feyenoord en daar heeft die altijd gelegen, maar nu de vraag aan ons hoe wij met deze situatie omgaan en daarover heeft D66 toch nog een aantal vragen aan het college. Een groot deel daarvan is overigens al wel gesteld, maar het lijkt me goed om even neer te zetten wat voor D66 belangrijk is en dat zit inderdaad in die gebiedsontwikkeling. We hebben een bestemmingsplan vastgesteld, dat ligt nu bij de Raad van State en het lijkt ons heel erg belangrijk dat dit ook blijft doorgaan, dat dit goed blijft gaan en dat wij zo snel mogelijk kunnen starten met de woningbouw op die plekken waar dat mogelijk is. Wij begrijpen dat dit niet mogelijk is op de plot die voor het nieuwe stadion is gereserveerd, maar op andere plots mogelijk wel. Vanuit D66 dan ook de vraag: kunt u daar wat meer over zeggen, wat kunnen we nu al wel zo snel mogelijk doen? Ten tweede lijkt het ons ook goed om daar wel over door te spreken want dan kunnen we in een commissiebehandeling daarover wat meer in de finesses duiken. We sluiten ons aan bij de constatering dat niet aan het amendement is voldaan, dat lijkt me helder en dat gaat de komende 1,5 maand niet ineens ontzettend veranderen, dus ik denk dat we die conclusie wel kunnen trekken. Tegelijkertijd wil D66 graag van het college weten hoe die de consequenties van zo'n stellingname duidt, zowel financieel, welke financiële consequenties kunnen wij voor ogen zien, als ook andere consequenties die mogelijk hebben te maken met verzoeken omtrent financiële bijdragen waarop in de persconferentie werd gehint. Het is voor D66 heel erg belangrijk om te weten of er een verzoek ligt om hulp en steun van de gemeente aan Feyenoord om allerlei verschillende opties te verkennen of dat dit verzoek er niet ligt. Voor ons is het heel helder, wij begrijpen dat wij verder moeten met die gebiedsontwikkeling, maar D66 ziet geen rol van de gemeente in het verkennen van een wildgroei aan allerlei andere mogelijkheden. De heer Vonk gaf het ook al aan, het lijkt ons heel erg goed om de stadion nv, de BVO en de Stigam uit te nodigen voor een commissievergadering om de ontstane situatie goed door te spreken, zodat we met hen ook al die verschillende gesprekken goed kunnen voeren, we in alle rust de opties weer op tafel krijgen, we alles goed kunnen doorgronden en we al onze vragen kunnen stellen. We zagen in de persconferentie ook dat het huidige stadion De Kuip natuurlijk echt wel aan een kwaliteitsimpuls toe, zeker als daar nog veel langer moet worden gevoetbald, en een van de vragen van D66 is hoe het met de veiligheid is gesteld, kunnen supporters daar de komende rustig, veilig en op een plezierige manier voetbalwedstrijden volgen? Wat heeft het stadion nodig om dat wel te garanderen? Het ziet ernaar uit dat dit daar nog wel een tijdje moet blijven plaatsvinden. Daar willen wij in ieder geval met Feyenoord over spreken en mogelijk kan het college daar ook iets over zeggen.

De **VOORZITTER**. De heer Van Zevenbergen.

De heer **VAN ZEVENBERGEN** (sp). Dank u wel voorzitter, een vraagje. Staat u open voor een spannende verlenging na die spannende finale of is het eindsignaal wat u betreft echt geweest?

De **VOORZITTER**. Mevrouw Zeegers.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66). Volgens mij heb ik mij daar al eerder over uitgelaten, ik wil eerst even alle informatie hebben. Ik zou op zich bereid zijn om te kijken of er nog een mogelijkheid is om dat nieuwe stadion toch te realiseren, maar dat neemt niet weg dat het wel gaat om een nieuw stadion met deze maatschappelijke meerwaarde. Ik zie weinig heil in het verkennen van allerlei andere varianten. Wij hebben destijds het position paper opgesteld, wij zijn daar altijd groot voorstander van geweest en dat zijn we eigenlijk nog steeds, maar het ziet er niet rooskleurig uit. We zijn ook realistisch, op enig moment moet er wel een kogel door de kerk en we moeten ook zeker met die gebiedsontwikkeling verder.

De **VOORZITTER**. De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja dank u voorzitter. D66 moet het toch met mij eens zijn dat er geen aannemer en geen financiering is en dat de bouwkosten maar blijven stijgen. Dat zei ik in 2018 al en dat is allemaal terug te zien in vergadering. U wilt dan toch nog steeds onderzoeken of het verlengd kan worden, maar dat is toch gewoon niet realistisch mevrouw Zeegers.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Zeegers.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66). Ik zei niet dat ik wilde onderzoeken of het verlengd kan worden. Ik wil eigenlijk niet al te veel koffiedikkijken, maar als ik even refereer aan de persconferentie dan zegt de BVO 'wij nemen een halfjaar om van alles en nog wat te onderzoeken'. Stel dat zij over een halfjaar bij ons aankloppen, wij zijn aan de slag gegaan met die woningbouw en zij zeggen 'we hebben toch het ei van Columbus gevonden en dit moet het worden', dan sta ik daarvoor open.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Verkoelen u bent gaat zitten. Het gaat over? U kunt verdergaan mevrouw Zeegers.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66). Dan een vraag die eerder is gesteld, maar die ik gewoon heel belangrijk vindt en daarom nog een keer herhaal. De BVO zegt in samenwerking allerlei verschillende zaken te willen uitzoeken en dan is het voor ons wel belangrijk om te weten hoe het college naar die samenwerking kijkt en waarin het wel en niet mogelijkheden ziet.

De **VOORZITTER**. Ik dank u zeer. De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja dank u voorzitter. We hoorden Feyenoord op de persconferentie zeggen dat ze compleet verrast waren door de ontwikkelingen op de markt, maar wij moeten als gemeente toch werkelijk waar geen enkele zaak meer met deze organisatie doen. Alle signalen stonden op rood, daar wil je toch geen zaken meer mee doen. Ze zeggen nu drie jaar later 'wij waren compleet verrast door de stijging van de bouwkosten', het is toch volstrekt idioot om dan te overwegen om daar nog maar iets mee te doen? Bent u dat met me eens?

De **VOORZITTER**. Mevrouw Zeegers.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66). Dat vond ik ook een verrassende opmerking, daar was ik dan weer zeer verbaasd over en dat ben ik zeker met u eens. Wij zagen dit allemaal natuurlijk wel aankomen, we zien in allerlei projecten dat het enorme de spuigaten uitloopt met de bouwkosten, dus dat kan niet echt een verrassing zijn. Dat denk ik ook, maar ik kan me ook voorstellen dat de BVO tijd nodig heeft om echt ook even die stap te zetten in het denken over wat dit betekent voor hun traject. Het kan allemaal. Zoals gezegd vind ik dat niet een uitermate goede reactie, dat ben ik met u eens, maar tegelijkertijd werken we wel samen en zullen we ook in de toekomst blijven samenwerken want het is nu eenmaal een belangrijke en grote partner in de stad.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Van Zevenbergen, u bent gaan zitten. De heer Verheij.

De heer **VERHEIJ** (vvd). Ja voorzitter, ik heb een vraag aan de heer Van der Velden die zegt dat je helemaal geen zaken met deze club moet willen doen. Stel dat ze in 2022 na die heroverweging bij ons komen en zeggen 'we gaan ons stadion renoveren en we willen daar graag een beetje support van de gemeente bij hebben, wat zegt u dan?

De **VOORZITTER**. De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Dat hangt ervan af wie daar dan de leiding heeft want het lijkt me niet verstandig om als gemeente met deze mensen zaken te doen. Ik hoop dat ze na dit mislukte project zelf hun conclusie trekken.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. De heer Segers-Hoogendoorn.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Dank voorzitter. Hier staat een Feyenoorder, een seizoenkaarthouder van vak VV. Mijn zoontje was kameraadje voordat hij ingeschreven was bij de gemeente en inmiddels weet hij ook: Feyenoorder ben je niet voor je lol want de eerste wedstrijd die hij in stadion zag was tegen de rooms-katholieke combinatie uit Waalwijk en daar pakten we maar één punt. Ik moet hier vandaag staan als gemeenteraadslid en dan moet het gaan over the greater good of all, dan moet het gaan over Rotterdam en alle Rotterdammers en hoe moeilijk ik dat ook vind, dat zeg ik in alle eerlijkheid, dan moet ik daarnaar kijken en als ik zo kijk, is het voor mij vanaf het begin af aan al klip-en-klaar dat de kans op en de mogelijkheid voor een gigantische gebiedsontwikkeling aan de zuidoever op die plek in Rotterdam met talloze woningen en een enorm opkrikken van heel Zuid, waar we een nationaal programma hebben, laten we dat niet vergeten, met een oeververbinding, het afmaken van de metro enzovoort, was het voor mij eigenlijk altijd appeltje-eitje dat als een stadion in dat plot een enorm vliegwiel voor die gebiedsontwikkeling is, € 40 miljoen een koopje is. Dat is ook in principe wat hier nu aan de hand is.
Het is vandaag 11 november 2021, we hebben een glashelder raadsbesluit genomen, dat is geamendeerd en dat eindigt op 1 januari 2022, althans dan moet aan de voorwaarden voldaan zijn en achter dat raadsbesluit zit een bijdrage van de gemeente van € 40 miljoen in een nieuw stadion voor Feyenoord op die plek in Feyenoord City. Het is vandaag 11 november 2021 en ik wil niet overkomen als totaal naïef, dat ik denk dat dit met alles wat we vandaag en de afgelopen dagen hebben gehoord voor 1 januari a.s. nog goedkomt, maar ik hecht er wel aan om zuiver te blijven redeneren. Ik vind het terecht dat we het hier vandaag over hebben, het is immers een actualiteit, de hele stad praat erover en dan hoor je er ook in de gemeenteraad met elkaar over te praten want er zijn natuurlijk ook veel vragen opgeworpen en die leven ook bij ons. Daarom is het terecht dat we het erover hebben, maar ik heb de persconferentie heel nauwgezet beluisterd, ik heb het persbericht heel goed

gelezen en er is geen vraag aan de gemeente gesteld, er ligt vandaag geen vraag aan mij als gemeenteraadslid. Ik heb dus ook geen behoefte en ik zie ook geen noodzaak om me vandaag over welk onomkeerbaar iets dan ook uit te spreken en dat zal ik dan dus ook niet doen. Ik hecht dus aan die zuivere besluitvorming, vandaag is er wel veel informatie die vragen bij mij oproept en die wil ik dan ook stellen als dat mag voorzitter. Ten eerste is gezegd dat de lening van Goldman Sachs nu niet opeisbaar is. Dat is letterlijk gezegd, maar er is vervolgens niet doorgevraagd wanneer en onder welke voorwaarden dan wel. Dat is mijn eerste vraag aan het college en mogelijkerwijs heeft het college daar antwoord op, althans dat hoop ik, al is het in dit geval natuurlijk heel moeilijk want, dat hebben anderen ook al gezegd, aan wie stel je eigenlijk de vragen? Ik heb namelijk ook een heleboel vragen aan de BVO en aan het stadion. Ik had eigenlijk gehoopt en gewild en het was een teleurstelling om te zien dat het stadion niet bij de persconferentie zat. Dat had eigenlijk gemoeten, maar goed dat is even een side letter. Mijn tweede vraag gaat over de opmerking dat de Raad van Commissarissen van het stadion niet zou vrezen voor een faillissement. Mocht het college daar meer informatie over hebben, dan hoor ik dat heel graag want dat hangt boven de markt, althans dat heb ik begrepen. Als de Raad van Commissarissen zwart-op-wit wil verklaren dat er op dit moment geen reden is om ons zorgen te maken over een faillissement dan zou ik dat graag horen. Dan de volgende vraag en die hebben anderen in feite ook al gesteld. Er is gezegd 'we zijn in gesprek met stakeholders' en ik ga er dan zomaar van uit dat de gemeente een van die stakeholders is, dat is niet gezegd maar daar ga ik even van uit, met betrekking tot de kosten. Mijn vraag aan het college is: zijn wij een van die stakeholders waarmee over de kosten wordt gesproken en over welke kosten want ik zei al dat mij vandaag geen vraag is gesteld. Mijn laatste vraag. De BVO zei vandaag in de persconferentie, en eerlijk gezegd ben ik blij om dat te horen, 'het kan niet zo zijn dat er meer schulden aangegaan worden'. Mocht het college daar meer over weten dan wil ik daar ook graag meer over horen, maar zoals ik net al zei, en dan rond ik af en kan de heer Van Zevenbergen zijn interruptie plaatsen, hecht ik aan een ordentelijk proces. Dus ik heb ontzettend veel behoefte om de komende weken met de BVO en het stadion in commissiesetting op de inhoud in gesprek te gaan over alles wat hier nu voorligt. Dank.

De **VOORZITTER**. De heer Van Zevenbergen.

De heer **VAN ZEVENBERGEN** (sp). Ja dank u voorzitter. Hebt u ook gehoord 'we hebben eigen kapitaal en we hebben extern kapitaal'? Gemeentekapitaal is gewoon eigen kapitaal, dat werd gewoon gezien als eigen kapitaal, als eigen vermogen.

De **VOORZITTER**. De heer Segers-Hoogendoorn.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Er is inderdaad gezegd 'als het gaat over de financiering hebben wij eigen en vreemd vermogen', maar er is aan mij geen vraag gesteld. Ik weet niet of u die wel hebt gehoord, maar er is aan mij geen vraag gesteld. Er is niet gesproken over welke kosten er zouden zijn en er is niet gesproken over wie welke kosten kan dragen, dus wat voor mij nog steeds voorligt is: het ziet ernaar uit dat men niet aan de voorwaarden van het raadsbesluit voldoet. Dat gaan we op 1 januari 2022 zien, maar daar ziet het erg naar uit en dan is dat raadsbesluit klip-en-klaar, dat was een bijdrage van € 40 miljoen in een nieuw te ontwikkelen stadion bij Feyenoord City in dat plot en daar is dan op dit moment geen sprake van. Dank.

De **VOORZITTER**. Aan u het woord.

De heer **VAN ZEVENBERGEN** (sp). Gehannes aan de Maas, het valt niet mee om supporter van Feyenoord te zijn, mijn voorgangers zeiden het ook al, maar het valt ook niet mee om

Rotterdammer te zijn en te wachten op een woning. Het stadion en Feyenoord City zijn door het weigeren van een plan B in een symbiotische relatie beland, vooral nu. De Raad van Commissarissen heeft in de laatste persconferentie gezegd alleen in het belang van de club te handelen. De gemeente en de Rotterdammers die een huis zoeken zijn niet hun verantwoordelijkheid, dat zei hij klip-en-klaar. Dat is wel mijn verantwoordelijkheid en ook die van het college, dan weet u hoe ik erin sta. Wij vragen al zo lang om een plan B, ook zonder het excuus van de stijgende bouwkosten, want ik zie die als een excuus… zag ik het al aankomen. Nu zitten we met de gebakken peren en moeten de Rotterdammers nog langer op een woning wachten. Feyenoord, ja wat gaat daarmee gebeuren? Ik trek me dat echt wel aan voor al die Feyenoorders want wie zijn nou de echte Feyenoorders? Zijn dat de supporters of het management? U zult begrijpen dat dit wat mij betreft de trouwe supporters zijn. Supporters blijven en het management zijn slechts passanten die af en toe iets heel goeds doen, maar altijd is het duur en kostbaar. Ik heb het vermoeden dat het college de echte Feyenoorder in het management zoekt en daar zit hem de crux, college. Waarom is niet meer naar de supporters geluisterd? Ik weet dat zij het echt geprobeerd hebben en op een hele nette manier, zeker in het begin. Waarom is er niets gedaan met die signalen vraag ik aan het college. Als we gewoon meer naar die mensen hadden geluisterd, zaten we nu niet zo diep in de shit want laten we eerlijk zijn, het is toch vreselijk waar we nu inzitten. We zijn gepiepeld en dat voelt niet lekker. De heer Simons zei letterlijk 'we zijn belazerd', weliswaar nadat ik het hem gevraagd had, maar hij zei het, en daarmee gaan we zakendoen. Wat mij betreft, stoppen we daar nu onmiddellijk mee. Vragen aan het college en waarschijnlijk zijn ze al een keer gesteld, ik heb niet alles opgeschreven: hoeveel gaat het uitstel c.q. stilleggen zoals het nu heet de gemeente kosten, heeft het college toezeggingen aan Feyenoord gedaan en als er boetes komen, hebben wij ons dan ergens vastgelegd? Wil het college excuus aan de supporters van Feyenoord aanbieden, lief college zou u dat willen? Maar eigenlijk nog meer aan al die Rotterdammers die door het gehannes nog langer moeten wachten. Wanneer, en die vraag is misschien te juridisch dat weet ik niet, wordt het staatssteun en kunnen we dan niet op onze vingers worden getikt? Hoelang gaat het duren voordat er huizen worden gebouwd? Dat is natuurlijk eigenlijk de centrale vraag. Nog even iets heel anders, ik heb nog vijftien seconden. Wie Glasgow een beetje volgt, ziet dat de tijd van consuminderen nu toch echt is aangebroken, vindt u niet mijnheer Postma? Duurzaam bouwen is niet slopen, als je rekening houdt met de klimaatcrisis en de wooncrisis in het denken over Feyenoord City dan kun je toch niet anders dan concluderen dat we op een sobere en klimaatverantwoordelijke manier verder moeten ontwikkelen. Laat ik, naast de burgemeester en het college, nu ook eens een visionair zijn. Stel dat onder dit college en onder deze burgemeester de eerste wijk wordt gebouwd die volledig voldoet aan de nieuwe klimaateisen en die bovendien ook nog eens toegankelijk voor alle Rotterdammers is, een woonparadijs aan de Maas en als we er later aan terugdenken terwijl we de winst van Feyenoord in de iconische Kuip vieren, blijkt dat Rotterdam de koers op tijd heeft gewijzigd, dan zijn er paleizen voor iedereen gebouwd en is er geen millimeter aan kwaliteit voor het klimaat ingeleverd want het kan. Rotterdam make it happen.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer mijnheer Van Zevenbergen en u bent daarmee door uw spreektijd heen, maar dat was u al opgevallen. Mijnheer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Voorzitter, 'een cadeau voor de stad, mooier kun je het niet wensen', dat waren de woorden van de grote aanjager van dit project, voormalig wethouder Visser. Ik zou zeggen: een ramp voor de stad, slechter kun je het niet wensen. Ik lees even uit de verklaring van Feyenoord voor: "Feyenoord zal de nu ontstane situatie gebruiken om alle aspecten van het stadionproject aan een grondige analyse te onderwerpen. Daarbij zullen naast de ontwikkelingen op de bouw- en grondstoffenmarkten ook de juridische structuur en financieringsopzet ontwerpen als mede mogelijke alternatieven

voor het nieuwe stadion mede onderzocht worden''. Mijn eerste reactie was: wat is dit joh, wat is dit, is dit Jiskefet? We zijn zes jaar met dit project bezig en dan kom je met zo'n verklaring, werkelijk waar volstrekt idioot. Feyenoord City heeft zich gekenmerkt als een ellenlang traject van uitstel, schuiven met kosten, niet voldoen aan het position paper, onwaarheden vertellen, uitgestelde voortgangsrapportage, onderhandelen en uitstel en waar staan we nu? Er is geen aannemer, er is geen financiering en de bouwkosten blijven maar stijgen. Wat was de reactie van het college? De reactie van het college was: wij willen geen overhaaste conclusies verbinden aan het bericht vanuit Feyenoord. Ik weet werkelijk waar niet wie dit verzonnen heeft, maar die moet toch even wakker geschud worden want dit heeft echt niets meer te maken met de realiteit. Voorzitter, was het niet zo dat de gemeenteraad op 11 mei 2017 de gemeentelijke positie ten aanzien van betrokkenheid van Feyenoord City, ofwel het position paper, heeft vastgesteld en wij moeten met zijn allen concluderen dat Feyenoord niet aan de voorwaarden van de gemeentelijke positie heeft voldaan. Daarom kom ik met een motie die niet is gericht aan het college, maar aan de gemeenteraad. Wij verzoeken de gemeenteraad uit te spreken dat het position paper over Feyenoord City hierbij is komen te vervallen want hoe serieus neemt de gemeenteraad zichzelf nog als er niet wordt voldaan aan wat ze zelf hebben afgesproken. Dus ik neem aan dat deze met 45 raadsleden een raadsbreed akkoord gaat halen. Ik heb nog een motie en die gaat over het gemeentelijk monument De Kuip, dat is wel een motie aan het college. De Kuip is al die jaren door deze directie zwaar verwaarloosd en is inmiddels verloederd. Wij verzoeken het college het adviesorgaan, de commissie voor Welstand en Monumenten, te vragen te inventariseren wat er moet worden gedaan om het gemeentelijk monument De Kuip weer op orde te krijgen. Vandaar deze motie. Ik wacht verder met veel interesse het debat af.

De **VOORZITTER**. De heer Van der Velden heeft de volgende moties ingediend.

Motie 2. Volle inzet op gemeentelijk monument De Kuip

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 11 november 2021, ter bespreking van het debat over Feyenoord City;

constaterende dat:
- de gemeenteraad op 11 mei 2017 de 'Gemeentelijke positie ten aanzien van betrokkenheid Feyenoord City', ofwel het position paper, heeft vastgesteld;
- Feyenoord niet aan de voorwaarden van de gemeentelijke positie heeft voldaan, Feyenoord City niet doorgaat en voetbalclub Feyenoord nog jaren in De Kuip zal spelen;

overwegende dat:
- De Kuip een gemeentelijk monument en cultuurhistorisch erfgoed is, een tweede huis voor alle Rotterdammers;
- De Kuip zwaar verloederd is;

verzoekt het college:
- zijn adviesorgaan commissie voor Welstand en Monumenten te vragen te inventariseren wat moet worden gedaan om gemeentelijk monument De Kuip weer op orde te krijgen;
- de raad te rapporteren over de uitkomsten van deze inventarisatie, het gesprek aan te gaan met de eigenaar van De Kuip en eventuele financiële consequenties voor de gemeente Rotterdam in kaart te brengen, met het oog op behoud van echt Rotterdams erfgoed voor alle inwoners van onze stad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. R.T.J. van der Velden

Motie 3. Wij stoppen met Feyenoord City

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 11 november 2021, ter bespreking van het debat over Feyenoord City;

constaterende dat:
- de gemeenteraad op 11 mei 2017 de 'Gemeentelijke positie ten aanzien van betrokkenheid Feyenoord City', ofwel het position paper, heeft vastgesteld;
- Feyenoord niet aan de voorwaarden van de gemeentelijke positie heeft voldaan;

verzoekt de raad uit te spreken dat:
- het position paper over Feyenoord City is komen te vervallen;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. R.T.J. van der Velden

De moties zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. Mijnheer Van Noppen.

De heer **VAN NOPPEN** (nida). Ja voorzitter, wat voor NIDA in dit dossier eigenlijk altijd van belang is geweest, is toch wel echt de gebiedsontwikkeling. Het nieuwe stadion werd ons hierbij toch eigenlijk wel door de strot geduwd want het kon echt niet zonder het nieuwe stadion, dat hadden we nodig voor die gebiedsontwikkeling. Ik snap sommige van de redeneringen daarin wel, maar zeker niet in de grote context van de gebiedsontwikkeling, maar goed we zijn daar in eerste instantie wel in meegegaan omdat we het zo belangrijk vonden om die gebiedsontwikkeling voortgang te laten hebben en ook vooral om te onderzoeken wat er allemaal mogelijk was. Wat schetst onze verbazing, met hetzelfde gemak liet het college deze voorwaarden tijdens de afgelopen commissievergadering los: we kunnen ontwikkelen zonder een nieuw stadion, we gaan gewoon door. Voorzitter, NIDA zag betrokkenen al veel eerder steeds verder de modder inzakken en NIDA heeft daarom gaandeweg besloten haar steun in te trekken en niet meer mee te gaan met onder andere het aandeelhouderschap, maar ook niet met het woningbouwplan waarin naar onze smaak een te kleine sociale voorraad zit. NIDA waarschuwde eerder al voor de onwaarschijnlijk lage kosten van het nieuwe stadion vergeleken met stadions in andere landen, maar het bijstellen van de risico's werd op dat moment niet nodig geacht. Pas nu duidelijk is dat de bouwkosten enorm stijgen, zitten we eigenlijk met de gebakken peren en voorzitter waren het maar gebakken peren want dan hadden we nog iets te snaaien, maar we staan nu vele stappen terug en daarbij zijn de vragen van de VVD uiteraard erg belangrijk, ik vond die erg scherp maar wel erg laat. Wat kunnen we nog wel doen, wat zijn de alternatieven? NIDA heeft zich er overigens altijd over verbaasd dat we de volledige gebiedsontwikkeling bleven koppelen aan het nieuwe stadion want het moet toch wel duidelijk geweest zijn dat er ook wel alternatieven mogelijk waren. Die worst is nu weg en niet alleen het college, maar ook de partijen die dit altijd gesteund hebben en erin geloofd hebben, hebben te weinig nagedacht over en aangedrongen op een plan B zonder dit vliegwiel. D66-collega Zeegers gaf zelfs aan dat het helemaal geen verrassing was dat de bouwkosten zouden stijgen. Het is dus verbazend dat er geen alternatieven op tafel liggen, uit de koker van het college waar D66 zelf ook in zit. Het nieuwe stadion moest er blijkbaar per se komen.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Zeegers.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66). Ja dank u wel voorzitter. Ik wil toch even voorkomen dat ik verkeerd begrepen ben of ik heb me onvoldoende goed uitgedrukt, dat kan natuurlijk ook. Wat ik zei was: na september-oktober werd natuurlijk steeds meer duidelijk dat al die bouwkosten zouden stijgen. Sterker nog, ik geloof dat dit zelfs al ter sprake kwam in juni-juli toen we het hadden over de rapportage van Deloitte, de staalprijzen. Dus toen wisten we al dat die stijging aan de orde was en dat was mijn referentiepunt. Dus ik vind het niet raar dat je intussen niet direct andere plannen maakt, maar meer 'je had het kunnen zien aankomen'. Dat is wat ik bedoelde te zeggen. Ten tweede zou ik het heel verkeerd vinden als het college dan ineens met een ander plan zou komen, want dit is gewoon het plan van Feyenoord en wij moeten zeker geen plannen voor een nieuw stadion maken.

De **VOORZITTER**. De heer Van Noppen.

De heer **VAN NOPPEN** (nida). Intussen zijn we wel meegegaan in het maken van een nieuw stadion, in ieder geval zitten we in die molen. Het gaat hier over een nieuw stadion en het is ook niet iets van juni jl. of alleen van de staalprijzen. Door corona zijn de bouwkosten inderdaad behoorlijk gestegen en ik verwacht dan ook enige anticipatie van het college en niet met een volledig nieuw plan, maar wel met de reactie dat we moeten nadenken over alternatieven en wat dit betekent. Informeer ons of ga in ieder geval dat gesprek aan, ik denk dat dit te weinig gebeurd is. Het verbaast mij dat we geen alternatieven hebben en we hebben eigenlijk maar één vraag, net als voorgaande sprekers: wat is nu het voorgestelde plan B waarover we kunnen beslissen of over welke onderdelen? Alle opties staan tenslotte open. Wat we niet verwachten, zijn valse voorwaarden want die valse voorwaarden die ons blijkbaar wel eerder zijn voorgesteld zijn nu niet noodzakelijk en we verwachten ook dat er in de nieuwe plannen geen koppelingen worden gemaakt waarin we worden meegetrokken. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Dank u. Dan gaan we naar het college. Als eerste spreker wethouder Van Gils.

De heer **VAN GILS** (d66) (wethouder). Ja dank u wel voorzitter. De rolverdeling zal u niet verrassen, als wethouder van Grote projecten zal ik het algemene deel doen en wethouder Kurvers doet de specifieke onderdelen van de planologische en meer de bestemmingsplan- en bouwachtige kant. Als het gaat over veiligheid en bestuur dan zal de burgemeester dat doen. Allereerst spreek ik mijn teleurstelling uit dat we staan waar we hier staan. Het was een intensief traject, dat hoor ik terug uit de reactie en de persbijeenkomst van Feyenoord en dat leest u ook in de brief van het stadion. Is het heel verrassend? Nee omdat we de afgelopen tijd op een aantal terreinen natuurlijk intensief met elkaar hebben gesproken, met de BVO, met het stadion en ook met de stichting Gebiedsontwikkeling aan de Maas. Het is duidelijk dat er leveringsproblemen waren en dat de bouwwijze hard stegen. Het heeft de club verrast dat deze aannemer, maar dat is uiteindelijk aan de kant van het stadion, een prijs heeft neergelegd die ineens far beyond was. Dat heeft ons ook verrast, maar wij zijn niet onmiddellijk de contractpartij. Feyenoord City is een risicovol project.

De **VOORZITTER**. De heer Simons.

De heer **SIMONS** (lr). Ja, u vertelde net dat u de afgelopen tijd intensief met allerlei partijen hebt gesproken en u noemde ook een aantal voorbeelden. Wanneer hebt u voor het laatst met deze raad intensief over Feyenoord City gesproken?

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **VAN GILS** (d66) (wethouder). Dat was een- en andermaal, maar vaak op losse onderdelen, daar is met name voor de zomer van 2021 rond het amendement uitgebreid bij stilgestaan en de voortgangsrapportage komt binnenkort.

De **VOORZITTER**. De heer Simons.

De heer **SIMONS** (lr). Voor de zomer. De voortgangsrapportage bestrijkt de periode tot september 2021 en dat is mosterd na de maaltijd of zoals ze in Vlaanderen zeggen vijgen na Pasen. Neemt u de raad in dit dossier eigenlijk wel serieus en dan nog iets, ik zal die vraag nog een keer stellen. We hoorden vanochtend dat al in september jl. bekend was dat de BAM € 180 miljoen extra vroeg en nu wordt een beetje gesuggereerd dat dit een verrassing was. Ik ben echt verrast, het is nog erger dan ik dacht. U hebt toch niet alleen de taak om intensief met al die partijen te spreken, maar ook om ons netjes te informeren zodat wij ons werk kunnen doen?

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **VAN GILS** (d66) (wethouder). U bent vlot met de interruptie. Het is een groot en risicovol project en een risicovol project is ook onder strak regime van uw raad met heldere afspraken waarin we voortgangsrapportages hebben, waarin op een aantal terreinen externe audits zitten, in dit geval met Deloitte, en waarin we een strakke governance hebben. We weten dat het risicovol is, het is meerjarig, het gaat met veel partijen, er zitten grote onzekerheden in en er zijn grote financiële en maatschappelijke belangen bij betrokken, dat is wat het is. Als ik het zo persoonlijk mag maken, ik heb eenmaal een compliment van de Rekenkamer gekregen en dat was dat de governance rond Feyenoord City goed geregeld was, dat we weliswaar best for project werkten, maar in een buitengewoon heldere governance, ook vastgelegd in de driepartijenovereenkomst: hoe zit het bestuur in elkaar, wat doet het stadion, wat doet de BVO, wat doet de Stigam en wat doet de gemeente. Dat betekent dat, waar wordt gezegd dat het is goed geregeld, de opzet klopt, maar ook de werking klopt want u houdt zich eraan. Het is evident dat iedereen ongelofelijk hard werkt om wat in het position paper staat en in het bestemmingsplan is geregeld voor elkaar te krijgen, maar iedereen doet dat buitengewoon strak vanuit de eigen rolopvatting en de governance die daarvoor geldt. Dat maakt dat wij en dat ik daar altijd naar handel en dat betekent, sommigen van u hebben dat ook gezegd, dat wij geen stadion bouwen. Wij vragen daarvoor geen omgevingsvergunning aan, wij communiceren niet met de supporters van een BVO en wij zijn niet degenen die onderling de financiering of de verhouding tussen de BVO en het stadion regelen. Dat is buitengewoon strak geregeld en dat hebben we gedaan. Dat maakt dat ik niet, hoewel dat mijn oude vak is, als een forensisch inspecteur bij Rijnmond of het Maasgebouw rondhang om te kijken wat er allemaal aan de hand is. Wij hebben, ook statutair, te maken met de directie en soms met de Raad van Commissarissen die daarop zit om dat te doen. We hebben die rol buitengewoon professioneel en strak geordend in de reguliere overleggen waar verslagen van zijn. Dat betekent dat we op een aantal terreinen met open vizier delen wat er gedeeld moet worden en dat hebben we op veel terreinen, over de veiligheid…

De **VOORZITTER**. Ik ga naar mevrouw Verkoelen want die staat er al een tijdje.

Mevrouw **VERKOELEN** (50plus). Ja, ik sta er al een tijdje. Kan de wethouder duidelijk maken waarom de gemeente de lening van € 7,9 miljoen tot een bijzonder aandeel heeft gemaakt? Want dat was anders dan wat wij in het position paper wensten en kan de

wethouder ook direct de consequentie van het omzetten van die lening naar een bijzonder aandeel aangeven, is dat in de ogen van de wethouder good governance bij een risicovol project zoals u zelf zegt?

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **VAN GILS** (d66) (wethouder). Het antwoord is 'ja'. In het position paper stond dat die lening voor een zeker moment zou worden omgezet in aandelen van dat geheel, dat is geëffectueerd en dat is al geruime tijd ook in deze raad met u besproken. Je kunt je nu afvragen of dat wel of niet verstandig is, maar dat is wel conform de governance en conform de afspraken gebeurd.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELEN** (50plus). Dat vraag ik, is het verstandig. Dat good governance, er werd gezegd 'als de financiën rond waren'. U bent daar ruim te vroeg mee bezig geweest. Ik ga even in op de heer Vreugdenhil die voor de heer Simons hierover heel veel vragen aan u heeft gesteld.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **VAN GILS** (d66) (wethouder). Die zijn ook allemaal beantwoord. Good governance is niet wat achteraf goed blijkt uit te pakken. Als het een risicovol project is, betekent het dat er risico's aan zitten. Ik koop het liefst loten na een trekking, dan koop ik namelijk alleen winnende loten. Helaas doet die mogelijkheid zich niet zoveel voor en het is geen goede governance als je, in voetbaltermen, aan scorebordjournalistiek doet door te zeggen 'als de uitslag er is, gaan we daarna een analyse geven van hoe de wedstrijd is geweest'. Dat is geen good governance., Wij hebben ons daar de hele periode strikt aan gehouden, we hebben daarin alle zaken die speelden met open vizier aan de orde gehad en we hebben een paar lastige hobbels genomen. Ik herinner me dat corona grote problemen gaf bij de liquiditeits- en financieringsvragen van de Stigam, die werden ineens acuut omdat de processen bij de banken niet liepen. Dat was op het moment dat de inkomsten van het stadion ineens wegvielen, dat was met de burgemeester om te kijken wat er met de coronamaatregelen wel binnen een stadion kan. We hebben het de afgelopen periode ook over de veiligheid gehad, ook een weinig fraaie periode waarin investeerders dreigden af te haken en te zwichten voor de druk die daarop zat. Dit is er weer zo eentje, we voorzien dat wat we als contract geraamd hadden zou kunnen... Wij hebben, en dat heb ik vanochtend ook de Raad van Commissarissen van het stadion horen zeggen, deze zomer gezegd dat wij denken dat het goed komt, dat wij denken dat wij die financiering rond krijgen. Dat was niet omdat ze zeggen dat ze een kaarsje hebben opgestoken, maar omdat ze daar serieus alle aanleidingen en contracten voor hadden en in dat stadium dachten het binnen de tijd die daarvoor staat op orde te krijgen.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELEN** (50plus). Ja een punt van orde.

De **VOORZITTER**. Dat weet ik niet.

Mevrouw **VERKOELEN** (50plus). Ik wil mijn vraag herhalen.

De **VOORZITTER**. Ja, gaat uw gang.

Mevrouw **VERKOELEN** (50plus). Ik krijg een heel verhaal, maar ik vraag naar de consequenties van dit verhaal, wat is de consequentie van het omzetten van dit verhaal en waarom zo vroeg?

De **VOORZITTER**. Dat is echt een andere vraag. De vorige vraag was of het een verstandig besluit is.

Mevrouw **VERKOELEN** (50plus). Nee, ik stelde twee vragen tegelijk.

De **VOORZITTER**. Nee, dat was echt een andere vraag.

Mevrouw **VERKOELEN** (50plus). Ik had twee vragen voorzitter. Echt serieus, ik zal ze voorlezen want ik heb ze voor me. Waarom heeft de gemeente Rotterdam de lening van € 7,9 miljoen tot een bijzonder aandeel gemaakt en wat is de consequentie van het omzetten van de lening van de gemeente naar een bijzonder aandeel? Dat waren de twee vragen die ik stelde.

De **VOORZITTER**. De vraag die daarop volgde was: was het een verstandig besluit? Ik heb meegeluisterd. Wethouder.

De heer **VAN GILS** (d66) (wethouder). Toen dat gedaan werd, werd gezegd en dat heeft uw raad ook geaccepteerd: wat ooit in 1994 is verstrekt als een aflossingsvrije en renteloze lening voor de toenmalige verbouwing, waarvan we wel eens oneerbiedig hebben gezegd dat dit als een gift klinkt, is omgezet in een aandeel dat zou meedraaien met het rendement in het nieuwe stadion. Dat is nog steeds een verstandige keuze als dat stadion er komt, met de afspraken in het position paper en als dat er niet komt dan komt er een moment dat we moeten kijken naar wat dat aandeel waard zal zijn. Het is dus te vroeg om daar een oordeel over te geven mevrouw Verkoelen.

De **VOORZITTER**. De heer Simons.

De heer **SIMONS** (lr). Nog even terug naar het antwoord van de wethouder over de governance. Volgens mij is Feyenoord City in zijn geheel een publiek-privaat project waar de gemeente bij betrokken is. We wilden niet alleen € 40 miljoen geven, maar we hebben ook gewoon € 60 miljoen uitgegeven om grond aan te kopen en € 35 miljoen voor de investering in infrastructuur, dat is in totaal € 145 miljoen. We hebben als gemeenschap nu dus een groot belang in deze gebiedsontwikkeling. U kunt het over governance hebben, maar dat is iets anders dan de raad informeren vanuit uw functie als wethouder. U wist in september 2021 dat het met € 180 miljoen verhoogd zou worden. Ik heb dat ook gehoord, ik had alleen € 100 miljoen gehoord, en die wetenschap trekt dus die hele gebiedsontwikkeling onderuit. Het hoort toch bij uw functie als wethouder om dat soort informatie al dan niet in vertrouwen gewoon met ons te delen. Ik heb nog een andere vraag: hoort bij good governance ook dat u samen met de burgemeester en de vakwethouder, zoals u dat zelf al noemt, gewoon een aantal keren naar de directie van Feyenoord met de vuist op tafel hebt geslagen: jullie gaan gewoon door, jullie gaan het doen zoals wij het willen, stop met dat getreuzel. Ik vraag me gewoon af of dat ook bij die good governance hoort.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **VAN GILS** (d66) (wethouder). Als laatste, dat beeld herken ik niet. Ik sla zelden met de vuist op tafel en ik heb de burgemeester dat eigenlijk nog nooit zien doen. We kennen elkaar al lang, we trekken veel samen op en dat beeld klopt niet, u moet uw bronnen nog

even checken. Wat we in gesprekken doen, doen we op allerhande terreinen, als het over de Hoekse lijn gaat, ga ik in gesprek met de RET en de MRDH over hoe daar de ingewikkeldheden met de bouwcombinatie zitten, als het gaat over Boijmans Van Beuningen dan hebben we daar gesprekken over en als het over Feyenoord City gaat, zitten we daar. Dat gaat in wisselende gezelschappen en dat zijn normale overleggen. De raad is het hoogste orgaan, het college is het Dagelijks Bestuur van de gemeente en onderneemt dus ook de handelingen die ervoor staan, juridisch meestal in de persoon van de burgemeester en overig als college. Dat kunnen wij alleen maar doen als we de ruimte hebben om dat te doen en we leggen daar verantwoording over af als dat aan de orde komt of als het gevraagd wordt. We hebben ook de actieve informatieplicht om ervoor te zorgen dat relevante informatie die nodig is om uw werk als raad goed te kunnen doen bij u komt. Dat is iets anders dan dat we rond de redactielokalen van Rijnmond of anderszins gaan hangen en zeggen 'nu horen we een gerucht dat het € 180 miljoen is. Ik heb dat bedrag van € 180 miljoen niet gehoord anders dan hier bij de persconferentie. Er zijn een paar dingen wel geweest, dat was ook in het voorjaar: wat doet het met de prijsontwikkeling in het geheel. We hebben onder ogen gezien dat ook het stadion zei: dat betekent dat wij moeten gaan versoberen omdat we nu het duurder wordt, moeten gaan kijken hoe we een soberder ontwerp kunnen maken om daarmee de kosten te drukken. Stadion en BVO zijn daarmee aan de slag gegaan. Dat betekent dat nog steeds de gedachte was dat dit binnen de businesscase kon. Er zijn de afgelopen weken en maanden twee dingen anders geworden. De BAM heeft overigens gezegd: wij hebben een strategiewijziging gemaakt, wij gaan niet meer voor die grote risicovolle projecten en we stoppen met aandelen in een aantal buitenlandse dochters. Het stadion heeft ons in een regulier overleg verteld, en die heeft dat bij de BAM geverifieerd, dat de BAM daarna heeft gezegd: nee, dit is een project waar we al zolang inzitten, dit gaat gewoon door. Dat was de reden om te denken: we gaan door met de nieuwe ploeg.

De **VOORZITTER**. De heer Tak.

De heer **TAK** (pvda). Ja dank u. Wethouder, u zei net dat u bij de persconferentie voor het eerst over die € 180 miljoen hoorde. Ik heb daar net een vraag over gesteld, ik hoorde namelijk eerder ook € 100 miljoen. Kunt u misschien direct de vraag beantwoorden hoe die € 100 miljoen zich verhoudt tot die € 180 miljoen, in ieder geval welke informatie het college heeft.

De heer **VAN GILS** (d66) (wethouder). De informatie was dat er een ordegrootte van aanzienlijk meer zou komen door de sterk gestegen prijzen en nog de oorspronkelijke raming op een oud prijspeil. Daarmee is aan de gang gegaan, er is een bedrag genoemd, dat kan bijna 20% meer zijn en dan kom je inderdaad aanvankelijk tot een gat van € 80 tot € 100 miljoen. Wij hebben samen met de aannemerscombinatie heel precies gecheckt hoe die prijsopbouw in elkaar zit, of dit kan worden versimpeld en versoberd en of er dubbelingen in zitten, dat is een normaal regulier proces. Overigens heeft mijn collega Kurvers meer ervaring met hoe dat soort processen gaat, maar dat zijn normale reguliere processen. We gaan kijken hoe we dat kunnen versoberen, maar het beeld was nog steeds dat dit contracteerbaar was. Dat is gewijzigd toen men zei dat het overall ingewikkeld werd om überhaupt prijzen te krijgen, onderaannemers te contracteren of leveranciers te contracteren en daarmee was de combinatie, ik denk dat de heer Tak dat in zijn betoog heel precies heeft gezegd… De financiering vraagt om een fixed price en niet om iets wat heel veel meer of minder kan zijn en die fixed price is onder deze marktomstandigheden voor zo'n groot project met zo'n lange doorlooptijd niet te contracteren of niet tegen aanvaardbare condities te contracteren omdat de risico dan zo hoog ingeprijsd worden dat het niet meer financierbaar zou zijn en niet meer verantwoord is.

De **VOORZITTER**. De heer Tak.

De heer **TAK** (pvda). Ja dank u voorzitter om het dan helemaal scherp te krijgen. Het is helder wat u zegt over die vaste prijs, maar is die € 180 miljoen het bedrag waartegen de BAM het wel voor een vaste prijs doet of is die € 180 miljoen gewoon het bedrag waarvan de BAM zegt dat dit nu de marktprijzen zijn als nu offertes worden aangevraagd? Ik snap niet helemaal hoe die dynamiek zit.

De heer **VAN GILS** (d66) (wethouder). Nogmaals, wij zijn in de governance geen contractpartij die onderhandelt met de BAM, BESIX, de nieuwe ploeg of die combinaties. De stand die wij enkele weken geleden hadden, was dat de BAM eigenlijk alleen maar een optie zag naar een openboekcalculatie, 'we gaan de kosten maken en we leggen daar een fee op'. Dan is het geen fixed price meer maar een variabele prijs, dat is van recente datum. Er speelt nog één ding en dat is een van de redenen dat het college heeft gezegd er graag bij de raad op terug te willen komen, maar niet onmiddellijk conclusies te willen trekken. Er lopen twee bouwsombedragen door elkaar. Het ene is de totale bouwsom inclusief de overkluizing en een stuk infrastructuur dat daar gebouwd wordt en het andere is de bouwsom die wordt meegewogen en meedoet in de businesscase. Dat loopt zo her en der door elkaar, dat merkte ik ook bij de persconferentie. Ik zeg u toe dat het college inzicht geeft in hoe dat zit want dit lijkt nu een tamelijk losgeslagen discussie. Dat is de reden dat het college daar nu niet heel overhaast op wil reageren, dat vraagt echt even precisie: hebben we het over hetzelfde.

De **VOORZITTER**. De heer Postma.

De heer **POSTMA** (gl). Ja voorzitter, dat roept dan toch ook wel wat vragen op over de opstelling van de BAM want als ik de wethouder goed begrijp, zegt hij eigenlijk dat al lang duidelijk was dat de BAM een koerswijziging in hun strategie had doorgevoerd, geen risicovolle projecten meer, maar voor dit project een uitzondering maken. Dat hebben ze erg lang volgehouden tot ze ineens zeiden 'sorry, we gaan het toch niet doen'. Dat leg ik dan naast wat de heer Moussault vanochtend in de persconferentie zei, 'ja de BAM heeft eigenlijk maar € 180 miljoen gezegd om er maar vanaf te zijn'. Dus die € 180 miljoen is eigenlijk nergens op gebaseerd, dat was vooral een handige uitweg voor de BAM. Dit zijn even mijn woorden, maar ik ben benieuwd of u die conclusie deelt, dat is een handige uitweg voor de BAM om te kunnen zeggen 'helaas, we komen er niet uit'. Dat roept bij mij wel vragen op over hoe dat is gegaan in de interactie tussen de BAM en Feyenoord.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **VAN GILS** (d66) (wethouder). Die vraag kan ik niet beantwoorden want daar zit ik niet bij, ook vanuit de gedachte dat wij geen stadion bouwen en niet de opdrachtgever zijn. Wij weten wel, en ik heb geen reden om te twijfelen aan de uitlatingen van de commissaris van Feyenoord, dat de appetite om dit te gaan bouwen niet zo groot was en ik weet ook dat er ook een discussie is geweest: als de BAM niet zou meedoen, zou de andere partner, BESIX, het dan kunnen doen of zou er wellicht een reden zijn om in plaats van de BAM een andere partij te kiezen? Dat zijn afwegingen die men met ons gedeeld heeft, dat is de ordelijke gang van zaken, zodat we daar niet in worden verrast, maar dat is niet zo ver gekomen dat dit tot conclusies of besluiten heeft geleid mijnheer Postma.

De **VOORZITTER**. De heer Tak.

De heer **TAK** (pvda). Ja dank u. Ik wil dit toch wel even zeggen. U zegt dat we daar geen partij in zijn, maar dat zijn we natuurlijk wel via het position paper want op het moment dat er geen partij is die het stadion tegen een vaste prijs wil bouwen, kan nooit worden voldaan aan de voorwaarden uit het position paper. Daarom is het voor deze raad cruciaal om dan goed te begrijpen en daarom heb ik ook die vraag gesteld: denken wij dat het überhaupt realistisch is dat er een andere partij opstaat dan de BAM, die er goed naar gekeken heeft en die zegt dit te risicovol te vinden. Ik geloof gewoon niet dat er een andere partij is die dan opstaat en zegt 'jongens, wij nemen het risico wel op onze schouders.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **VAN GILS** (d66) (wethouder). Dat gaan we zien. Natuurlijk werkt het door in een position paper, maar tegelijkertijd ligt de bal ligt nu bij Feyenoord', zowel voor een bouw- en aanneemcontract als voor de financiering. Dan zou het erg vreemd zijn als wij mee gaan onderhandelen, mee gaan praten en mee gaan oplossen bij een probleem dat echt daar hoort.

De **VOORZITTER**. De heer Simons.

De heer **SIMONS** (lr). Ja dank voorzitter. Wethouder, het klopt toch dat u net bevestigde dat er een overschrijding van € 100 miljoen is? Dat was die 20% die u noemde.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **VAN GILS** (d66) (wethouder). Er zijn vanaf juni jl. ramingen geweest, een soort tussenstanden, van welke kant het op gaat en ik heb u net in vogelvlucht geschetst wat daar aan de orde was, namelijk het gebruikelijke spel van 'dit zegt de aannemer en dan gaat de opdrachtgever er doorheen en dan gaan we dat in dedicated teams afpellen', u hebt ook op de persconferentie kunnen horen hoe dat gaat. Dan wordt het verschil dichtgelopen of aanzienlijk kleiner gemaakt. Dat is wat er is gebeurd en de bedragen die daarin zijn omgegaan waren tot op enig moment zo dat werd gezegd 'wij denken dat er nog € 10 miljoen of € 20 miljoen verschil in zit'.

De **VOORZITTER**. De heer Simons.

De heer **SIMONS** (lr). Dan toch even van de orde. Ik heb een heel duidelijke vraag gesteld, en mijnheer Tak volgens mij ook, en de wethouder gaf net een heel duidelijk antwoord, namelijk dat hij dat al wist. Dat was de 20% die hij net noemde, en anders moeten we het maar even terugkijken, dat komt ongeveer in de range van € 80 miljoen tot € 100 miljoen. Ik heb die vraag twee weken geleden hier gesteld en dat heeft de wethouder niet ontkend en ik kan ook na dit verhaal alleen maar concluderen dat de wethouder wist dat het niet om € 10 miljoen of € 20 miljoen maar om € 100 miljoen gaat. Kunt u nu gewoon even zeggen sinds wanneer u dat wist. U begint weer over de zomer, maar ik heb die vraag twee of drie weken geleden hier aan u gesteld, u kunt dat terugkijken, en u zei net dat u dat wist, dat dit die 20% is.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **VAN GILS** (d66) (wethouder). Ik geef alleen zo feitelijk mogelijk weer hoe wij soms wekelijks hier in de staf, andere keren in direct contact met de directie en ook op andere momenten horen hoe die ontwikkeling zich afspeelt en daar heb ik geen tijdlijntje bij, wanneer wat, en er zijn ook geen documenten want wij geven niet mede een paraaf,

beoordelen of accorderen hoe die onderhandelingen lopen net zomin als zij dat aan onze kant natuurlijk kunnen en mogen doen, dat is namelijk de governance die we hebben. Ik geef u alleen aan welke bandbreedte en welke stappen daar ongeveer in gekomen zijn.

De **VOORZITTER**. De heer Simons

De heer **SIMONS** (lr). U wist dus twee of drie weken geleden dat de bandbreedte ongeveer in de orde van grootte van een tekort van € 100 miljoen was.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer VAN GILS (d66) (wethouder). Er lopen nu twee dingen door elkaar en dat is wat de BAM calculeert als een van de spelers van de nieuwe ploeg, overigens wetend dat de nieuwe ploeg niet verplicht was en er ook uit kan stappen, maar ook dat het stadion niet verplicht was om te contracteren met de nieuwe ploeg. Dus daar is steeds gezegd dat er een moment kan komen dat we hier met beide partijen als combinatie niet uitkomen, het kan zijn dat we verder moeten met een andere partij die het ook zelf zou kunnen doen of met een van die twee partijen, BESIX, en het derde zou kunnen zijn dat we misschien naar een andere bouwer moeten. Dat is vanochtend ook aan de orde gekomen. Er waren steeds criteria en stappen die daartussen zaten die soms optimistisch waren, we zijn er bijna uit, tot de verrassing voor Feyenoord en die was aanleiding om de stap te zetten die ze nu gezet hebben.

De heer **SIMONS** (lr). Voorzitter, even van de orde want ik wil mijn vraag gewoon nog een keer herhalen. Wist u twee of drie weken geleden toen ik u die vraag stelde dat er gewoon een tekort van € 100 miljoen op de bouwsom was?

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **VAN GILS** (d66) (wethouder). Nee, er zat een verschil van aanvankelijk € 900 miljoen tussen waarvan de BAM zei dat het volgens hen moest kosten en… De beide directeuren van het stadion, Berg en Vollebregt, zijn daar met de vertegenwoordigers van de nieuwe ploeg heel precies doorheen gegaan en toen zeiden ze dat ze het intussen hadden teruggebracht tot € 20 miljoen tot € 30 miljoen. Daar was het beeld dat dit binnen de tijd die er was oplosbaar was en daarmee is de verrassing dat er dan ineens… Die € 180 miljoen herken ik niet en het tweede was dat er niet de bereidheid was om überhaupt een fixed price aanneemcontract te sluiten. Dat zijn de recente ontwikkelingen in de hoek van het stadion.

De **VOORZITTER**. De heer Simons.

De heer **SIMONS** (lr). Oké dan nog even een andere vraag. Ik heb vanochtend die € 180 miljoen ook gehoord en een heel simpele vraag: hoorde u vanochtend voor het eerst van die € 180 miljoen? Mijn tweede vraag is de volgende. Ik ben zelf een tijdje wethouder op dit dossier geweest, wij hadden gewoon iedere drie of vier weken een overleg en dat zal nu niet anders zijn. Dan werd je overal over geïnformeerd en anders vertelden je ambtenaren wel hoe het zat. Misschien is er nu een hele nieuwe bestuursstijl en gaat het heel anders, maar ik vermoed dat het ongeveer nog hetzelfde gaat. Hoe verhoudt het feit dat u ons in de zomer van 2021 voor het laatst hebt geïnformeerd zich tot uw actieve informatieplicht als wethouder?

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **VAN GILS** (d66) (wethouder). Er lag een helder tijdpad en ongeveer rond deze dagen is in de regiegroep waarin ook uw raad is vertegenwoordigd, namelijk de COR, gezegd 'nu moeten de concepten komen om Deloitte de toetsing te kunnen laten doen om uiteindelijk in december a.s. als college en begin januari 2022 in deze raad tot besluitvorming te komen. Tot dat moment is dat proces met oplopende druk, gaat dit lukken in de tijd, gegaan en dan is er geen reden om ons daar tussentijds, waar dat proces een en andermaal duidelijk aan hun kant ligt, mee te bemoeien. Wij werden op de hoogte gehouden van de ontwikkelingen, u hebt net van de BVO gehoord dat daar verrassingen in zaten en die verrassingen hebben daar parten gespeeld.

De **VOORZITTER**. Afrondend mijnheer Simons.

De heer **SIMONS** (lr). Dat kan toch geen verrassing meer genoemd worden. We hoorden vanochtend dat de heren het in september jl. al wisten en we zijn nu 1,5 maand verder, welke verrassingen? Ik ben echt verrast dat u zo'n enorm bedrag dat eigenlijk… Ik weet nog wel hoe dat ging als wethouder, als dat binnenkomt, betekent het dat het hele project op losse schroeven komt en u hoort dat 1,5 maand later tijdens een persconferentie. Ja sorry hoor, ik snap hier echt helemaal niets meer van.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **VAN GILS** (d66) (wethouder). Ik weet niet of het in uw tijd hetzelfde ging als in mijn tijd, misschien was dat een beetje anders. Hier spelen twee dingen, namelijk de consequentheid en de voorspelbaarheid van de bouwer, maar dat is echt iets tussen de BAM en de BVO en de extreme ontwikkelingen in de internationale bouwerij, waar contractvorming en prijsvorming niet of nauwelijks mogelijk is. Dat zijn de twee elementen die hebben bepaald dat het gelopen is zoals het is gelopen.

De **VOORZITTER**. De heer Simons.

De heer **SIMONS** (lr). Ik wil u graag geloven wethouder, maar toch even een reconstructie van mij. We hebben vanochtend gehoord dat de volledige directie in september jl. wist van die € 180 miljoen, maar ons college, onze vertegenwoordiger daarin, kijkt samen met ons naar een persconferentie en: 'o, krijg nou wat € 180 miljoen, daar ben ik verrast over'. Ik kan het bijna niet geloven, ik weet het ook niet misschien ligt het aan mij, wethouder.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Zeegers.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66). Ja dank u wel voorzitter, ik wil dit toch wel even markeren. Ik begrijp dat we allemaal zijn overvallen en het is natuurlijk een grote teleurstelling, je had dingen graag eerder willen weten. Dat snap ik heel goed maar tegelijkertijd wil ik wel onderstrepen wat de wethouder zei. We hebben een governance afgesproken, de wethouder is niet de woordvoerder van Feyenoord en dat moet hij ook niet worden want Feyenoord en niet het college moet die communicatie verzorgen want dat zou nog meer ruis op de lijn geven en dat lijkt me zeer onverstandig. Wat dat betreft, is het college gewoon gebonden aan de woordvoering zoals Feyenoord die over hun eigen project wil voeren.

De **VOORZITTER**. De heer Postma.

De heer **POSTMA** (gl). Ja dank u wel voorzitter, dank wethouder voor de reactie. Ik concludeer in ieder geval dat de € 180 miljoen nieuwe informatie was tijdens de persconferentie en dat geldt als ik u goed begrijp ook voor de insinuatie dat de BAM die

€ 180 miljoen heeft genoemd om er maar vanaf te kunnen zijn. Dat is ook nieuwe informatie voor het college.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **VAN GILS** (d66) (wethouder). Correct.

De **VOORZITTER**. De heer Tak.

De heer **TAK** (pvda). Ja dank u voorzitter en ook dank voor de toelichting. Als ik dit debat zo hoor, worden mijn zorgen eigenlijk alleen maar nog groter. Ik begrijp van de wethouder dat het bedrag van € 100 miljoen op een gegeven moment met optimalisaties is teruggebracht is tot € 30 miljoen, maar laten we heel eerlijk zijn, met een beetje pech draait de markt ook gewoon van ons weg tegen de tijd dat we eindelijk een nieuw ontwerp hebben en ik denk dat we dat de afgelopen tijd hebben gezien. Ik schrik er wel echt van dat het bedrag van € 180 miljoen kennelijk nu pas duidelijk is geworden en dat verbaast mij ook wel een beetje want wij hebben vanuit het position paper een positie om te weten wat de stand van zaken is en ergens zou ik het dan ook niet raar hebben gevonden als de wethouder daarvan op de hoogte was want daarmee is het ook bepalend of we uiteindelijk wel of niet ons geld kunnen committeren als niet aan die voorwaarden is voldaan.

De **VOORZITTER**. Ik hoor geen vraag wethouder, maar u kunt verdergaan. De heer Van Zevenbergen.

De heer **VAN ZEVENBERGEN** (sp). Dank u voor de coulance voorzitter. Ik heb het al aan de heer Simons gevraagd en ik vraag het nu ook aan de wethouder, zijn we nu wel of niet door Feyenoord belazerd? Zijn we belazerd Feyenoord?

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **VAN GILS** (d66) (wethouder). Ik neem dat soort woorden niet in mijn mond, zeker niet op basis van wat er nu in een persconferentie is gezegd. Ik snap dat Feyenoord, tenminste zo heb ik de persconferentie beluisterd, toch wel wat bedenkingen heeft bij hoe een van de partijen in de nieuwe ploeg zich heeft opgesteld. Je kunt zeggen dat zij zich voelen… misschien met woorden van uw strekking. Ik heb geen aanleiding om te denken dat dit onze kant op was.

De **VOORZITTER**. De heer Van Zevenbergen.

De heer **VAN ZEVENBERGEN** (sp). Een ander woord, in het ootje genomen?

De heer **VAN GILS** (d66) (wethouder). Ik wil echt preciezer kijken hoe dit proces gegaan is. Wat ik u zei, er zitten twee elementen in en het eerste is alsof dit altijd € 180 miljoen meer zou zijn, dat is iets anders dan voor welk bedrag het zou moeten zijn want dat betekent dat je eigenlijk, wat normaal gesproken het geval is, drie offertes, een aanbesteding of een tender hebt waar bedragen uitkomen en als het netjes gaat weet je dan grosso modo wat de aanneemsom zou moeten zijn en in welke range die is. Dat is iets anders dan bij een geselecteerde aannemer die op enig moment een verrassende draai maakt en met iets heel anders komt. Het tweede is die hele grote ontwikkeling, probeer onder deze omstandigheden maar een contract van deze omvang en aard te maken. Dat ziet u ook in de brief van het stadion, die zegt 'wij snappen dat dit onder deze omstandigheden niet kan, dat moeten we onder ogen zien'. Ik hoor ook goed wat u zegt en ik kan natuurlijk niet anders dan beamen

dat we onder ogen moeten zien dat er niet voor 1 januari 2022 een gecontracteerde partij is en alsnog wordt voldaan aan het amendement en het raadsbesluit dat er is. Dat hoeven we niet te besluiten en vast te stellen, maar de realiteit gebiedt te zeggen dat die kans verwaarloosbaar klein is, zullen we maar zeggen. Dat op dat punt.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELEN** (50plus). Ja voorzitter, ik wil nog even terug naar de toezegging van de wethouder. Begrijp ik het goed dat u net zei dat u de toezegging doet ons te informeren over wat er is gebeurd met het geld, de subsidie voor de overkluizing?

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **VAN GILS** (d66) (wethouder). Dit wordt een beetje een rommelige vraagstelling. Ik heb toegezegd dat wij inzichtelijk maken wat de bouwkosten zijn en waarop die betrekking hebben, dus ook op welke plek in het geheel ze landen. Dat is niet een subsidie of anderszins en daar wil ik even wegblijven, sec, feitelijk: wat wordt er gebouwd, wat wordt daarvoor in rekening gebracht en hoe landt dat in de begrotingen van het stadion of de gemeente als het publieke infrastructuur zou zijn.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELEN** (50plus). Ja, dan heb ik toch de vraag of wij inzage kunnen krijgen in wat er is gebeurd met dat geld, die subsidie voor Stigam, want dat is dan toch wel heel erg interessant, dat is extra en dat is ook infrastructuur.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **VAN GILS** (d66) (wethouder). Ik kan uw vraag gewoon niet plaatsen, welke subsidie is dat dan? U moet u hem echt specificeren, wij willen alle vragen van een antwoord voorzien waar dat kan, maar daar is hij nu echt te vaag voor.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Verkoelen, duidelijker.

Mevrouw **VERKOELEN** (50plus). Dat doe ik, ik zal het netjes op papier zetten, dan krijg ik het alsnog. Het kost me te veel tijd om het nu toe te lichten, maar om daar dan wel een oplossing voor te vinden, de jaarrekeningen van de Stigam zijn nooit gepubliceerd, kunt u ervoor zorgen dat we die nu krijgen in het kader van wat er nu allemaal gebeurt?

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **VAN GILS** (d66) (wethouder). Het antwoord is 'nee'.

Mevrouw **VERKOELEN** (50plus). Waarom niet?

De heer **VAN GILS** (d66) (wethouder). We hebben deze discussie eerder gevoerd voorzitter. Dat gaat erover dat een stichting zelf bepaalt en wordt beheerst door de vennootschap en de governance die daarop geldt. Het is heel saai, maar een goede governance betekent dat je je moet houden aan het regime dat daarvoor geldt en dat is voor vennootschappen en stichtingen net weer een beetje anders dan voor de publieke sector. Het is een besluit van de Stigam zelf om dat zo te doen. Voorzitter, als het mag, ga ik even naar de punten die in de inbreng van velen van u aan de orde zijn gekomen voor zover ze mijn portefeuille raken.

Mevrouw Verkoelen, het ontbinden van de driepartijenovereenkomst wat u suggereert. Dit project is geen public-private partnership zoals de heer Simons zei en het is niet één project, maar we werken samen aan een gebiedsontwikkeling. Een deel van de gebiedsontwikkeling is in handen gegeven van de stichting Gebiedsontwikkeling aan de Maas en een deel is gewoon gemeentelijk werk. We pakken Park de Twee Heuvelen aan, we leggen infrastructuur aan, we gaan de Rozenknoop oppakken, daarvoor hebt u bij de voorjaarsnota krediet verstrekt. Dus de gemeente doet een aantal zaken zelf, de Stigam doet een aantal zaken en het stadion en de BVO werken het nieuwe stadion uit. Dat is dus een samenhangend programma waarin iedereen zijn aandeel en zijn onderdelen heeft. Hoe die drie partijen met elkaar omgaan, hebben we vastgelegd in die driepartijenovereenkomst. Ik begrijp uw punt dat het niet vanzelfsprekend is dat die driepartijenovereenkomst de komende tijd onverkort van kracht blijft, maar bij grote risicovolle projecten, dat moet ik u echt adviseren, hoort ook een zekere zorgvuldigheid. Dat betekent dat je niet eenzijdig een driepartijenovereenkomst opzegt en ontbindt. Dus wij zullen in de fase die we nu ingaan, maar daar kom ik straks nog verder over spreken, kijken of dat aanleiding is om hem te ontbinden, aan te passen of te zeggen dat hij prima zo kan blijven omdat de essentie van wat er in staat niet anders wordt, wij willen daar echt even rustig naar kunnen kijken. De heer Tak, bouwkosten € 180 miljoen, daar hebben we net de toezegging op gedaan dat we dat precies zien. Over het wel of niet vaste prijsafspraken willen maken, volgens mij delen we de opvatting dat dit zonder zo'n contract ook geen financiering oplevert. U vroeg nog naar Vrienden aan de Maas, zicht op € 40 miljoen aandeelhouders, dus eigen vermogen. Daarvan was het beeld dat dit na de zomer waarin met name de zaak even on hold is geweest, ook vanuit de situatie rond veiligheid, we doen even niets. Dat is daarna niet wezenlijk veranderd, ik geloof dat er een of twee letter naar mij is verteld want ook daar geldt de governance, dat er wellicht een of twee partijen zeggen 'ik wil dit niet meer gestand doen na het vertrek van de voormalige algemeen directeur, die heeft mij gevraagd om dat te gaan doen en nu hij stopt, voel ik mij niet meer geroepen om dat te doen'. Dat is niet substantieel, dus feitelijk staat de teller op hetzelfde getal en dat is ongeveer € 27 miljoen voor nu, maar er is de afgelopen maanden ook geen verdere activiteit geweest om dat bedrag naar € 40 miljoen op te trekken en ik kan me zo voorstellen dat op dit moment weer een van de vraagstukken is hoe we verdergaan met al die modaliteiten die nu op tafel liggen. De kosten van het uitstel. Er is een aantal zaken benoemd en dat is ook waarom wij als college zeggen 'wij willen even de tijd nemen om een aantal zaken uit te zoeken'. Een deel bestaat uit consequenties die we onder ogen moeten zien: wat betekent dit? Langer spelen in De Kuip kan bij de burgemeester komen of bij wethouder Kurvers. Als het gaat over constructieve veiligheid en bouwveiligheid bij de wethouder en als het gaat om meer persoonlijke veiligheid dan komt het uiteraard bij de burgemeester of zijn er nog voorzieningen nodig omdat de KNVB eist dat daaraan voldaan moet worden. Naar aanleiding van de Goffertsituatie wordt er nog een grote inspectie uitgevoerd bij alle stadions van het betaald voetbal en ook een factor kan zijn: als we daar nog een aantal jaren spelen, zullen we daarnaar moeten kijken. Dat is er eentje: wat moet er nu met De Kuip gebeuren. Het andere is de kosten van de verdere planontwikkeling. Daarvoor geldt als vuistregel, die hebben we ook in de governance vastgelegd, dat iedereen zijn eigen kosten draagt, het stadion moet zijn stadionkosten, betalen, de BVO moet alles betalen wat de BVO moet doen en de gemeente de integrale plankosten. Dat is ook een antwoord op de vraag van de heer Van der Velden over die € 1,75 miljoen, dat zijn gemeentelijke kosten die wij maken, soms voor adviseurs of experts als het gaat over procedures bij de Raad van State, maar in veel gevallen zijn het onze eigen ambtenaren die het werk doen of werk moeten uitzetten als het gaat om landaanwinning, bestemmingsplannen, communicatie of whatever op dat gebied. Het uitgangspunt is om dat zo te doen, dus er is geen concrete bijdrage toegezegd, maar men heeft wel gezegd 'we moeten onder ogen zien dat uitstel wel kosten met zich meebrengt en daar moeten we het

over hebben. We zullen het er zeker over hebben, maar de vuistregel is, ook met de governance, dat iedereen zijn eigen kosten draagt.

De **VOORZITTER**. De heer Tak.

De heer **TAK** (pvda). Ja dank u wel voor deze toelichting. De wethouder is vrij duidelijk, maar ik vond de reactie van de heer Van Bodegom vanochtend des te schokkender. Hij haalde een beetje zijn schouders op, hij had geen idee van de extra kosten die dit besluit teweegbrengt. In alle eerlijkheid, als je verantwoordelijk bent voor de toekomst van deze club, en dit is misschien meer een boodschap richting de heer Van Bodegom, had ik toch wel echt verwacht dat daar goed over nagedacht is. Daarom heb ik ook de vraag gesteld of er een concrete vraag bij de gemeente is neergelegd. Ik begrijp dat dit niet het geval is en dan ga ik er ook van uit dat de club in het vervolg zelf zijn broek kan ophouden.

De **VOORZITTER**. De heer Segers-Hoogendoorn.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Voorzitter dank, ik wil daar graag op aansluiten. Dat roept bij mij ook wel een vraag op. Precies wat de heer Tak zegt, maar dan volgend op wat u zegt, iedereen draagt zijn eigen kosten en dat klinkt logisch en dat klinkt ook zwart-wit, maar hoe is dat dan zwart-wit want wat zijn ieders eigen kosten? Betekent dat 'we hebben een projectorganisatie, daar zitten wat medewerkers van Feyenoord in en dan betaalt Feyenoord die medewerkers'? Mijn vraag is eigenlijk de volgende. Omdat we niet kunnen uitsluiten dat Feyenoord en of het stadion bij de gemeente aanklopt 'wij hebben centen nodig om deze tijd te overbruggen' wil ik nu wel graag weten wat dan de kosten zijn die echt des Feyenoords zijn, voor de BVO, des stadions en des gemeentens, zodat wij ook weten voor welke kosten straks mogelijkerwijs wordt aangeklopt.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **VAN GILS** (d66) (wethouder). Ik begrijp uw vraag heel goed, maar ik denk dat we iets meer precisie moeten hebben en iets verder moeten zijn om te zeggen waar we het over hebben en wat dat betekent, zeker met de wat algemenere opmerkingen die de voorzitter van de Raad van Commissarissen daar vanochtend in de persconferentie voor gebruikte, daar moeten we wat preciezer in zijn. Even een heel ander onderwerp, maar op dit moment wordt namens de burgemeester gekeken naar de directe veiligheidsmaatregel in de bestaande Kuip gegeven de situatie die er, niet alleen in dit stadion, de afgelopen weken was. Als daar noodzakelijke urgente voorzieningen getroffen moet worden, is dat een hele andere vraag die naar de gemeente komt dan het uitstel van de planontwikkeling. Ik probeer alleen aan te geven dat we dat met precisie moeten doen en ik zeg u toe dat deze basisafspraak de basis voor ons overleg is. Als het anders zou worden, dan komen we bij u terug want u bent buitengewoon helder in wat u vindt, maar ik denk dat ik ook buitengewoon helder ben in dat daar geen verschil van inzicht zit tussen u en ons. Er kan een moment komen, dat hebben we een keer rond corona gehad, dat er een liquiditeitsprobleem is, maar dat wil niet zeggen dat wij de kosten gaan betalen, maar dat dit een moment zou kunnen zijn, of dat nou de gemeente naar de Stigam is of van de Stigam naar het stadion, waarop je met elkaar zegt: hoe zorgen we dat we dat gaan doen. Uiteindelijk, at the end of the day, draagt iedereen zijn eigen kosten en als de gemeente meer gaat doen dan leg ik dat aan u voor.

De **VOORZITTER**. De heer Segers-Hoogendoorn.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Dank voor deze toezegging. Ik hoop dat ik de wethouder misschien kan verleiden om nog een toezegging te doen. Die zou luiden: als we dat dan in de precisie weten, kunnen we dat dan ook delen met de raad, al dan niet in vertrouwen, in de zin van waar liggen nou welke kosten en zijn die voor die organisatie. De heer Van Zevenbergen gebruikte een interessant woord, hij zei 'we zitten een beetje in een symbiotische verhouding' en dat is het gevoel dat ik er de afgelopen maanden ook bij had. Dat geeft op zich niets denk ik want we're in this together en het is for the greater good of all, dat zei ik net ook al, hoeveel Engelse woorden kun je in een zin gebruiken, maar u snapt wat ik bedoel. Ik zou het fijn vinden als we dat dan wel klip-en-klaar te weten komen en dat kan mogelijkerwijs in vertrouwen. Ik hoop dat u die toezegging nog wilt doen.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **VAN GILS** (d66) (wethouder). Ja vertrouwelijk wat vertrouwelijk moet en openbaar wat openbaar kan. Ik kom toch weer terug op de strekking van de brief van het college, dat we daar echt even wat preciezer naar moeten kijken.

De **VOORZITTER**. Eerst de heer Postma, die staat er al een tijdje.

De heer **POSTMA** (gl). Dank u wel voorzitter. De wethouder zei dat de vuistregel is dat iedereen zijn eigen kosten draagt. Zegt de wethouder daarmee ook dat de kosten die gemaakt zijn bij het door Feyenoord gevraagde uitstel, met name voor de projectorganisatie, dus dan heb ik niet over ingrepen die mogelijk in De Kuip nodig zijn bijvoorbeeld op het gebied van veiligheid, maar echt over de kosten voor de projectorganisatie... Zegt u: wij gaan niet dat gevraagde uitstel van Feyenoord die financieren? De heer Van Bodegom zei daar duidelijk over: wij hebben dat geld niet. Betekent dit dat de gemeente daar ook niet voor gaat opdraaien?

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **VAN GILS** (d66) (wethouder). Uw redenering klopt. De precisie ook daarin is: wat zijn nou integrale plannen, het afstemmen van de plannen, wat zijn de plannen van het stadion, wat doet dit direct in het gebied, hoe lossen we dan het verkeer of parkeren op? Dat zijn toch hier en daar verkenningen en daarom is de vuistregel… maar dat kun je niet altijd helemaal met een nagelschaartje knippen. Dus dat is mijn punt. U hebt gelijk dat eigen kosten voor het stadion voor het stadion zijn, maar er zit zo'n gebiedje waar het stadion iets wil, waar wordt gekeken hoe de landaanwinning of de aansluiting eruitziet en dat zijn zaken waarvan je niet altijd kunt zeggen: die zijn voor het stadion en die zijn voor de gemeente.

De **VOORZITTER**. De heer Postma.

De heer **POSTMA** (gl). Ik begrijp op zich het verhaal van de wethouder, maar dan hecht ik wel aan duidelijkheid over welke kosten bij de BVO en het stadion en welke kosten bij de gemeente liggen. Ik heb er eerlijk gezegd niet zo veel zin om te betalen voor allerlei gesprekken die de BVO wil gaan voeren over renovatie en met allerlei stakeholders, er is al 27 keer gezegd dat met allerlei stakeholders wordt gesproken en daar gaan wij als gemeente echt niet voor betalen, laat ik daar heel duidelijk in zijn.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **VAN GILS** (d66) (wethouder). Dat ben ik helemaal met u eens.

De **VOORZITTER**. De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Dat was dezelfde vraag die ik ook had mijnheer Postma. Ik ben het volledig met u eens want het is natuurlijk krankzinnig, ook hoe lichtzinnig Feyenoord er in de persconferentie over deed, ik vond het eigenlijk gewoon lachwekkend. Dus ook mijn steun daarvoor. Ik heb nog wel een vraag aan de wethouder, ook naar aanleiding van wat het college in de brief schrijft over het uitstel van de planontwikkeling. Ik ga het gewoon maar heel simpel vragen, mag ik dan concluderen dat voor het college dit plan voor dit nieuwe voetbalstadion definitief begraven is en dat er ook geen uitstel meer is, dit plan is voorbij.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **VAN GILS** (d66) (wethouder). Dan ben ik daar ook heel helder in, het antwoord is 'nee', dat is niet begraven en dat is niet weg. Dat is nog steeds een optie die door de indiener van de vergunning wordt nagestreefd en dat is het stadion. Het zal spannend worden of dit gaat lukken, maar het is zeker een van de opties zo niet de voorkeursoptie om die te realiseren.

De **VOORZITTER**. De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Hoe wil die voetbalclub dat dan gaan doen als wij als gemeenteraad zeggen dat wij daar geen geld meer aan besteden, wat zegt u dan tegen die voetbalclub? Dit is toch gewoon niet meer realistisch?

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **VAN GILS** (d66) (wethouder). De club, en het stadion voegt zich daarin, denkt ruim een halfjaar, tot de zomer van 2022, nodig te hebben om te kijken of het wel kan of hoe het anders kan. Dan vind ik dat wij moeten zeggen dat we zonder die position paper…In de zin van 'wij staan garant voor alles wat wij gezegd hebben, take it for granted en gaat u maar aan de gang', dat gaan we niet zeggen, we gaan niet zeggen 'wat wij in het bestemmingsplan hebben liggen, wij willen niet dat hij er komt'.

De **VOORZITTER**. De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ik moet dit even verwerken en ik moet hier even over nadenken want met het antwoord dat u nu geeft, is ook die hele position paper nu natuurlijk helemaal geen flut meer waard. Dat is voor ons wel de instemming voor dit project, dus ik moet even over uw antwoord nadenken. Ik begrijp gewoon niet hoe we Feyenoord nu nog gaan faciliteren, ik begrijp het oprecht niet.

De **VOORZITTER**. De heer Simons.

De heer **SIMONS** (lr). Ik heb twee vragen, maar even op de actualiteit. Zegt u nu tegen de raad 'ik schuif hiermee uw amendement, dat met een ruime meerderheid is aangenomen, terzijde'? Dat zegt u eigenlijk, wilt u dat nog even bevestigen? Ten tweede zit dat van die € 180 miljoen me toch niet lekker. Ik heb er even over zitten malen, maar gelukkig zitten wethouder Kurvers en onze burgemeester ook overal bij en ik heb zowel aan wethouder Kurvers als aan onze burgemeester de vraag: bent u vandaag ook pas voor het eerst op de hoogte gesteld van die € 180 miljoen?

De **VOORZITTER**. Het college spreekt met één mond en het college bepaalt zelf wie het antwoord geeft.

De heer **VAN GILS** (d66) (wethouder). Volgens mij zijn er weinig overleggen geweest op dit punt waar ik niet bij ben geweest en daar is dat bedrag van € 180 miljoen niet over tafel gegaan.

De **VOORZITTER**. Ik kan bevestigen dat die € 180 miljoen niet is genoemd in het overleg waar ik bij was. U kunt verdergaan.

De heer **KURVERS** (vvd) (wethouder). Idem.

De **VOORZITTER**. U kunt verdergaan.

Mevrouw **VERKOELEN** (50plus). Een punt van orde voorzitter.

De **VOORZITTER**. Zegt u het maar.

Mevrouw **VERKOELEN** (50plus). De heer Simons had nog een eerste vraag.

De **VOORZITTER**. Ja daarom zeg ik dat de wethouder verder kan gaan.

De heer **VAN GILS** (d66) (wethouder). Het kan een semantische discussie zijn. Een position paper voorziet dat de gemeente bereid is een erfpachtcontract aan te gaan en een aandelenkapitaal van € 40 miljoen te doen als aan al die voorwaarden zou worden voldaan. Wij constateren dat dit niet het geval lijkt te worden, laat ik het zo voorzichtig zeggen, en dat betekent dat dus ook niet wordt overgegaan tot een storting of het aangaan van een erfpachtcontract. U suggereert dat dit geld is uitgegeven of dat we dat nu zouden gaan uitgeven en als er een ander plan komt, dat zou theoretisch nog een keer kunnen, hetzelfde komt terug maar wat later, dan is het aan uw raad omdat we de facto zeggen dat niet aan het raadsbesluit is voldaan. Het position paper as such zal naar mijn stellige verwachting ongetwijfeld onderdeel van gesprek worden want als alle opties aan de kant van Feyenoord en het stadion worden onderzocht om te kijken hoe het wel of misschien anders kan, gaan wij datzelfde doen, dat hoor ik u ook heel duidelijk zeggen: wat kan er wel, hoe gaan we de woningbouwontwikkeling doen. Dat betekent dat de raad de waarde van het position paper na 1 januari 2022, als er andere voorstellen komen, zal moeten bezien.

De **VOORZITTER**. De heer Tak.

De heer **TAK** (pvda). Ja dank. Ik wil toch even goed checken of ik het goed gehoord heb. U zegt eigenlijk dat niet aan het amendement is voldaan, maar ook niet aan het position paper. Gezien uw toelichting op het aanneemcontract verwacht ik niet dat dit tussen nu en een halfjaar wel gebeurt. Ik wil het even sec vaststellen, zegt u nu: er wordt voor 31 december 2021 niet voldaan aan de voorwaarden van het amendement en we kunnen eigenlijk ook niet voldoen aan de voorwaarden die in het position paper zijn gesteld?

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **VAN GILS** (d66) (wethouder). Het eerste, over dat raadsbesluit, wat ik u net gezegd hebt, de stukken om Deloitte aan het werk te zetten zouden nu ongeveer moeten binnenkomen. Die kans is klein, ik heb dat net verwaarloosbaar klein genoemd en dat delen we, dat zal niet gaan gebeuren, het raadsbesluit. In de verdere periode hangt het er wel van

af en ook daarvan denk ik: maar dat vind ik geen besluit of een conclusie die we nu gaan trekken, maar dat is een conclusie die later zal komen, wat is dan wel een aanneemsom en welk bedrag hangt daaraan? De data die erin zitten zeggen: als je close reading op het position paper doet dan moet je wel zeggen dat die op onderdelen wat obsoleet begint te worden.

De **VOORZITTER**. De heer Segers-Hoogendoorn.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Ja voorzitter dank. Ik hecht er wel aan dat wat zojuist volgens mij is toegezegd ook echt genoteerd wordt. Dat was de toezegging: als je in precisie hebt gekeken, het uitsplitsen van die kosten voor welke organisatie. Dat ging even snel, maar ik hecht er wel aan dat die gewoon genoteerd staat en ook afgedaan wordt.

De **VOORZITTER**. Wij maken een verslag van deze raadsvergadering. Dan ga ik naar de heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja dank u voorzitter. Dit is nou precies die semantische discussie waarom wij die motie over die position paper indienen. Je kunt het tot 2030 rekken, dan kun je iedere keer zeggen 'we voldoen er niet aan', maar ja het is natuurlijk niet alleen het position paper, maar ook de vaststelling van het bestemmingsplan en dat is niet onherroepelijk omdat er beroepschriften liggen over de financiële uitvoerbaarheid. Waar bent u als college nou mee bezig? Ik snap het echt oprecht niet hoor.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **VAN GILS** (d66) (wethouder). Wij hebben gezegd en in die brief staat dat wij in beeld willen brengen waar we nu staan en de consequenties als dat anders gaat worden. Dat kan niet anders dan dat dat ook over een position paper gaat, soms aan onze kant, 'wij willen dit niet langer gestand doen' of 'wij moeten dat gaan actualiseren'. Dat zullen we moeten doen in overleg met onze stakeholders om te kijken wat zij willen want het heeft weinig zin om een position paper te vernieuwen, aan te passen of bij te stellen naar 2.0 als zou blijken dat de andere partij dat niet wil en we zien later of dat het geval is. Dat is ook het pleidooi van ons college, om te zeggen: zullen wij eerst eens even rustig kijken wat dit precies betekent. Ik denk dat mijn collega Kurvers daar nog veel meer over kan zeggen, maar ik denk dat we wel even in kaart moeten brengen wat de impact is als je iets anders zou gaan doen dan wat je nu gaat doen.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELEN** (50plus). Nog even over het bestemmingsplan. Dat is inderdaad het volgende verhaal en dan kijk ik direct naar de heer Kurvers. Het is duidelijk dat het college met het inzetten op een nieuw bestemmingsplan natuurlijk ver voor zijn beurt heeft gesproken. Op pagina 19 van het position paper hadden we een tijdlijn waarop we als raad hebben aangegeven dat we dat pas zouden wijzigen als we een definitief go or no go op de ontwikkeling van het stadion zouden geven, maar nu ligt het bij de Raad van State. Als de gemeente niet overgaat tot inzet zal dit toch door reclamanten worden ingezet om het besluit van een nieuw bestemmingsplan te vernietigen, dat gaat ook gebeuren daar ben ik heel eerlijk gezegd van overtuigd. Kunt u nou de consequentie aangeven, gaan we nu door met het huidige bestemmingsplan of gaan we naar en nieuw bestemmingsplan?

De **VOORZITTER**. Ik ga naar wethouder Kurvers.

De heer **KURVERS** (vvd) (wethouder). Dank u wel voorzitter. Ik ga uw vraag beantwoorden, maar ik heb daar wel een aanloop voor nodig en dan ga ik echt uw vraag beantwoorden.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELEN** (50plus). Voorzitter dat wens ik niet want ik ken die aanlopen van de heer Kurvers, dan ben ik het kwijt.

De **VOORZITTER**. Wilt u gewoon antwoord geven op de gestelde vraag.

De heer **KURVERS** (vvd) (wethouder). Ja en om dat te kunnen doen moet ik terug naar het raadsbesluit van destijds en naar het belang van de gebiedsontwikkeling. Er ligt nu een bestemmingsplan voor dat uw raad heeft vastgesteld en u refereerde aan de volgorde daarin. Sinds ik wethouder ben, dat was bij de eerste voortgangsrapportage, is die volgorde al anders gezet dan het plaatje in het eerste document doet vermoeden. Ook al is er nu geen sprake van een vaste bouwsom die gecontracteerd kan worden, wat mij betreft, is nog steeds sprake van een haalbaar bestemmingsplan, laat ik daar volstrekt helder in zijn. Ik ben geen jurist dus ik ga hier vandaag niet in de schoenen van de Raad van State staan, ik ga niet voor rechter spelen, ik kan u alleen enkele scenario's en consequentie schetsen en ik denk dat dit erg belangrijk is.

De **VOORZITTER**. Wethouder, dit is een goed moment om u toch te vragen een paar minuten over een aantal zaken na te denken want de heer Simons en nog een collega kunnen echt niet langer wachten met een sanitaire stop. Kort graag. Ik schors voor enige ogenblikken.

Schorsing

De **VOORZITTER**. De vergadering is heropend. Ik geef het woord aan wethouder Kurvers.

De heer **KURVERS** (vvd) (wethouder) Dank u wel voorzitter. Er is mij gevraagd om te duiden waar we staan, ook planologisch qua gebiedsontwikkeling, daar gingen heel veel vragen over. Het is ons te doen om de gebiedsontwikkeling, de meerwaarde die de heer Segers-Hoogendoorn ook zag en daar wil ik nu wat langer bij stilstaan. Naar mijn oordeel is nog steeds sprake van een haalbaar bestemmingsplan, ook financieel haalbaar. Dat nu niet tot een bouwsom gekomen kan worden of dat er geen bouwende partijen gecontracteerd kan worden, betekent niet dat het hele bestemmingsplan niet kan, ik vind het belangrijk om dat te zeggen. Ik heb de BVO vandaag ook woorden horen spreken als 'wij verlangen nog steeds onverminderd naar een nieuw stadion aan de Maas', maar tegelijkertijd moeten zij verschillende scenario's onderzoeken. Het stadion zelf wil verder, dat vind ik ook niet onbelangrijk, dus wat dat betreft geen man overboord. Daar ga ik nog steeds voor en ik denk ook echt dat dit kan en daar zijn we ontzettend ver in. De vraag was vervolgens wat de consequenties zijn van het bestemmingsplan dat nu bij de Raad van State ligt. Dat was de vraag van mevrouw Verkoelen.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELEN** (50plus). Hoe weet de wethouder dat het stadion wil doorgaan?

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **KURVERS** (vvd) (wethouder) Uit de brief. Er ligt nu dus een bestemmingsplan bij de Raad van State. Daarin ligt de gebiedsontwikkeling die u zo vurig verlangt, die wij allen verlangen, een beter Zuid en dat past in een groter verhaal over verbinding met een oeververbinding, een verbinding tussen Noord en Zuid en 3700 woningen binnen het directe gebied van het bestemmingsplan maar daaromheen met de sportcampusontwikkeling nog veel groter. Er wordt ook een nieuwe school gebouwd, we willen de atletiekbaan natuurlijk verplaatsen en het wordt een prachtig gebied. De heer Van Zevenbergen zei zelfs dat we helemaal zouden moeten verduurzamen en ik heb nieuws voor u, dat is dit gebied al, er wordt zelfs een ESCo gemaakt, zodat dat gebied zo veel mogelijk in energie zelfvoorzienend is. Dus ook de verduurzamingsambities zitten er nu gewoon hartstikke goed in en ik denk dat dit een prachtig stuk Rotterdam kan worden dat er nu gewoon verrommeld bij ligt. Ik ben op een steenworp afstand geboren en ik kom er elke dag langs, ik mag dat zeggen, het kan echt stukken beter, het kan groener, het kan mooier. Als dit bestemmingsplan overeind blijft, laten we daar eens van uitgaan, dan kunnen wij in de tussentijd ook verder met die gebiedsontwikkeling, ik denk dat dat het belangrijkste is en nu komen we in de scenario's want ik vind het ook belangrijk dat u de consequenties goed kunt doordenken. Ik ga ervan uit dat het bestemmingsplan overeind kan blijven, ook omdat de Raad van State zal toetsen op de financiële haalbaarheid van het bestemmingsplan ten tijde van de besluitvorming in uw raad en er in de wereld natuurlijk ontzettend vaak wijzigingen zijn, niet ieder project geheel gefinancierd hoeven te zijn en er overal nu bouwkostenstijgingen zijn. De heer Van der Velden.

De **VOORZITTER**. Ja, de heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja dank u, een korte vraag. Is die financiële uitvoerbaarheid nu op orde?

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **KURVERS** (vvd) (wethouder) Ik ga hier niet in de plaats van de rechter staan, dat heb ik net ook gezegd, ik kan de scenario's schetsen. Mijn oordeel is dat dit zo was ten tijde van het vaststellen van het bestemmingsplan in uw raad, waar een rechter op zal toetsen en dat er in de tussentijd echt iets veranderd is. Ik ben ook van mening dat het feit dat er nu geen partijen gecontracteerd zijn niet betekent dat het bestemmingsplan niet haalbaar is, dat zijn echt twee verschillende dingen. Het is uiteindelijk aan een rechter om dat te beoordelen, dat ligt nu bij de Raad van State, 22-23 november a.s. is de zittingsdatum en in februari a.s. zal de uitspraak zijn. Dat is waar we nu staan.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELEN** (50plus). Ik herhaal de vraag van de heer Van der Velden aan de heer Verheij. Het begint nu heel erg bijzonder te worden, ik ben vier jaar gebrainwasht door een college en een coalitie die zeggen dat het allemaal niet kan zonder een nieuw stadion, masterplan en al en u begint nu over 'het kan allemaal doorgang vinden, we hebben een bestemmingsplan dus we gaan gewoon verder'. Ik begrijp er echt niets meer van.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **KURVERS** (vvd) (wethouder) Mevrouw Verkoelen als u rustig gaat zitten en niet interrumpeert dan ga ik mijn verhaal afmaken en dan ga ik het duidelijk maken. Er ligt nu een bestemmingsplan bij de Raad van State, daar heb ik het een en ander over gezegd. Naar ons oordeel is dat nog steeds een haalbare kaart en een voorkeursscenario. Dan komt de

vraag op tafel hoe we het beste vaart met deze gebiedsontwikkeling kunnen blijven maken, nu zitten we echt in scenariodenken. Het kan zo zijn dat het bestemmingsplan overeind blijft, laten we daarvan uitgaan, en dat is de beste garantie om te kunnen doorgaan met de woningbouw. We zijn daar nu al ver mee aan de slag, ook de heer Tak noemde een aantal plots, Mallegat, park Rozenplot en Colosseumplot, daar zitten we echt in de architectenselectie, maar je hebt wel een nieuw bestemmingsplan nodig om ook echt aan de slag te kunnen gaan. Als het bestemmingsplan overeind blijft, zou je ook aan de slag kunnen gaan met het waterfrontplot en mogelijk ook goed kunnen kijken naar de Veranda en dan kun je ook al starten met een deel van de overkluizing, ook zelfs nog in afwachting van de definitieve bouwsom en of het stadion er wel of niet komt omdat je dan later in de tijd ook kunt beoordelen of we die heel breed gaan maken gericht op wedstrijddagen, evenementen en concerten of wat smaller voor het dagelijks verkeer. Dat zijn zaken die in de tijd kunnen. Ik wil daar ook bij zeggen dat de landaanwinning daarbij cruciaal is, daar kom ik straks ook nog op. We hebben een bruikbare vergunning, dus er is een vergunning verstrekt om te starten met de landaanwinning en de voorbereidingen lopen ook. Mocht het besluit bij de Raad van State vernietigd worden, en daar ligt ook de vergunning, dan wordt de vergunning voor de landaanwinning ook vernietigd en als je dat land niet hebt, heb je ook veel minder gebied. Dat is een groot risico voor de stad en voor de woningbouw als je die later in de tijd wilt. Dan kom je in het andere scenario, er komt geen bestemmingsplan, nogmaals dit is scenariodenken, en dan is er een aantal consequenties voor de stad.

De **VOORZITTER**. De heer Postma.

De heer **POSTMA** (gl). Ja voorzitter, over dat eerste scenario, het bestemmingsplan wordt definitief. Stel dat over een tijdje blijkt dat er geen nieuw stadion komt, in ieder geval niet op die plek, Feyenoord gaat renoveren of gaat een stadion in Zwijndrecht bouwen. Wat zijn dan de consequenties voor het bestemmingsplan?

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **KURVERS** (vvd) (wethouder) Als het bestemmingsplan door de Raad van State is goedgekeurd en daarmee ook de vergunning voor de landaanwinning definitief is gemaakt, dat was ook een vraag van de heer Verheij, wanneer is die plot klaar en bouwklaar, dat is eind 2022. Als Feyenoord op dat moment een andere keuze maakt dan voor dit nieuwe stadion te gaan, of dat het niet rond komt of anderszins, dan heb je in ieder geval die grond, dan kun je door met de gebiedsontwikkeling en dan kun je daar op een ander manier invulling aan gaan geven want we kunnen die grond ook niet eeuwig beschikbaar houden. Als het bestemmingsplan overeind blijft en je landaanwinning hebt, heb je de tijd tot eind 2022 om die keuze met elkaar te maken, dat is mijn inschatting nu.

De **VOORZITTER**. De heer Postma.

De heer **POSTMA** (gl). Oké, dan zit je dus eind 2022. Stel dat dan blijkt dat er geen nieuw stadion komt, dan moet je dus delen van het bestemmingsplan herzien. Over welke termijnen hebben het dan?

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **KURVERS** (vvd) (wethouder) Dan zul je dus voor het gedeelte waar een stadion voorzien was een nieuwe bestemming moeten realiseren, dan moet je door nieuwe RO-procedures heen, een nieuw masterplan maken, een nieuw bestemmingsplan ter inzage et cetera en dan ben je zo twee tot drie jaar verder. Er werd ook gevraagd naar de risico's voor

de Stigam en wat we in de tussentijd gaan doen. Ik heb op 15 november a.s. ook een overleg met de stichting Gebiedsontwikkeling aan de Maas en daar ga ik twee dingen doen, die risico's van de komende tijd bespreken, want wij moeten ook gewoon deze situatie verduidelijken en scherp krijgen voor onszelf, en ten tweede, dat vind ik goed besturen, nadenken over scenario's aan onze kant om geen tijd te verliezen in een gebiedsontwikkeling, dat is ook een wens die uw raad eerder heeft uitgesproken mocht Feyenoord later in de tijd een andere keuze maken, dat je in ieder geval geen tijd verloren hebt in een doorstart. Dat is de komende tijd onderwerp van gesprek.

De **VOORZITTER**. De heer Postma.

De heer **POSTMA** (gl). Goed om te horen dat dit gesprek met de Stigam kan plaatsvinden om de komende weken in ieder geval op hoofdlijnen een uitwerking te krijgen van hoe die scenario's eruitzien, ook qua planning, met als doel om geen tijd te verliezen in de gebiedsontwikkeling, uitgaande van het scenario 'er komt wel een stadion' en het scenario 'er komt geen stadion', zodat de raad daar een afgewogen besluit over kan nemen.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **KURVERS** (vvd) (wethouder). Dat lijkt me hartstikke goed en wij willen onszelf ook goed op die scenario's prepareren, maar ik wil daarbij wel benadrukken dat dit niet betekent dat er een uitgewerkt plan ligt, dat is echt iets anders. Planologisch gezien hebben we één bestemmingsplan met een stadion dat blijft, maar dat je jezelf prepareert op een alternatief scenario omdat ook de andere partijen aan het nadenken zijn en er nog geen definitieve keuze is gemaakt, vind ik goed besturen. Dat is iets anders, maar ik heb nog steeds het geloof in dit bestemmingsplan.

De **VOORZITTER**. De heer Tak.

De heer **TAK** (pvda). Ja dank, goed om te horen. Dan nog één checkvraag. Betekent dit dan ook dat we begin 2022 eigenlijk vooruit kunnen werken en dat, mocht u dan eind 2022 in de situatie komen die u net schetste, eigenlijk alles al klaarligt om die bestemmingsplanwijziging in een keer heel soepel door te voeren? Misschien voorzitter een klein punt van orde. Gezien het belang van dit onderwerp en het feit dat een paar collega's straks ook nog in debat moeten, wil ik eigenlijk verzoeken om een klein beetje op te plussen.

De **VOORZITTER**. Ik leg het u voor, een halfuurtje opplussen?

De heer **SIMONS** (lr). Het valt mij op dat het altijd afgewezen wordt als wij dat verzoek doen, maar goed deze keer...

De **VOORZITTER**. Een halfuur opplussen en eens kijken hoe ver we komen? Mevrouw Verkoelen, als we vastlopen dan kijken we verder, we kijken hoe ver we komen.

Mevrouw **VERKOELEN** (50plus). Voorzitter en zonder de tijd te laten lopen kom op, we zijn over ordetijd bezig, wat gebeurt er nou, dat is natuurlijk iedere keer het geval. Even serieus, dit is een waanzinnig belangrijk onderwerp en ik vind echt: laat ons nou niet onder druk komen doordat we geen tijd hebben om het te bespreken, dat zou echt zonde zijn. Serieus, ik vind echt, als je begint over een halfuurtje... Dat moet je over dertien partijen verdelen, dat is flauwekul dan pakken we gewoon een uur en als het niet nodig is, dat hebben we op 9 november jl. gezien, dan laten mensen het mooi liggen.

De **VOORZITTER**. De heer Meeuwissen.

De heer **MEEUWISSEN** (pvv). Ja voorzitter, dat praten, praten, praten van mevrouw Verkoelen kennen we, over tien jaar zijn we nog steeds over het Feyenoord City stadionplan aan het praten, praten, praten. De PVV is tegen opplussen van de tijd. Tot zover.

De **VOORZITTER**. Mijn voorstel zou zijn om een halfuur op de plussen en als we dan in de problemen komen, zijn we er zelf bij om verder te kijken. Dat dwingt ook tot enige beperking. Wethouder, u kunt verdergaan met de vraag van de heer Tak.

De heer **KURVERS** (vvd) (wethouder). Ja dank u wel. Ik denk dat wij hetzelfde bedoelen, maar woorden luisteren ook nauw in deze situatie en ik wil ook de verwachtingen managen. Ik heb niet de illusie dat ik dan al een kant-en-klaar bestemmingsplan klaar heb, ik moet echt met de Stigam in overleg over wat er kan en welke scenario's er op dat moment zijn. Zie dat als goed besturen, regeren is ook vooruitzien wat dat betreft, maar het doel is natuurlijk om zo min mogelijk ontwikkeltijd te verliezen mocht later in de tijd met een bestemmingsplan dat overeind is gebleven het stadion of de club toch een andere keuze maken, laat dat helder zijn. Dan het scenario, de keerzijde van de medaille is dat het bestemmingsplan vernietigd wordt.

De **VOORZITTER**. De heer Postma.

De heer **POSTMA** (gl). Ja misschien nog even dat punt over de scenario's afronden. Dat klinkt goed en natuurlijk verwacht de raad niet dat er begin 2022 even een alternatief bestemmingsplan ligt, tenminste mijn fractie verwacht dat niet. Ik denk wel dat het goed is om dan laten we zeggen eind 2021 wel zicht te hebben op de hoofdlijnen, op de consequenties van die verschillende scenario's, met name de consequenties voor de fasering: wat doet dat met de planning en wat zijn de gevolgen voor de ingeplande woningbouw? Ik denk dat het goed is om dat inzicht wel te hebben.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **KURVERS** (vvd) (wethouder). Dat lijkt me hartstikke goed en dat is ook echt ons streven. We hebben in de voortgangsrapportage al beloofd om steeds expliciet op die woningbouw te rapporteren, dat blijven we ook doen en ik vind het goed om dit met elkaar heel scherp te krijgen, dus ja.

De **VOORZITTER**. U kunt verdergaan.

De heer **KURVERS** (vvd) (wethouder). Dan het scenario waarbij het bestemmingsplan onverhoopt vernietigd wordt. Dat zou dan kunnen op het moment dat… Ik heb er nu geen aanleiding voor, maar stel nou dat uw raad vandaag zegt 'we kappen ermee', dan zou dat een serieuze optie kunnen zijn. Dat is echt niet te prefereren, maar dan moeten we ook doordenken over wat dit betekent en dan kom je toch ook op het grote verhaal van wat de heer Segers-Hoogendoorn schetste, het belang van Zuid, het belang van de gebiedsontwikkeling, het belang van de woningbouw. Wij liggen op dit moment ontzettend goed in de lobby bij het rijk, juist ook omdat we met deze gebiedsontwikkeling ontzettend ver gaan en we ver zijn. Je ziet ook dat daar ontwikkelingen achter schuilgaan, zoals Feyenoord XL waar een deel van het spoor ook wordt ingekrompen en er wordt nagedacht over een overkluizing, maar wat nou als het niet doorgaat? Ja dan val je eigenlijk terug op je huidige bestemmingsplan, dat is dan ultimo de consequentie. Die huizen zitten niet in dat bestemmingsplan en dat betekent dat je daar in ieder geval niet kunt starten, ook niet met de

plots die ik net noemde. Dat betekent dat je daar opnieuw een masterplan en een bestemmingsplan voor moet maken en dat je daarmee drie jaar tijd verliest. Het betekent ook dat de woningbouwimpulsgelden die wij nu binnen hebben, daar zit een tijdklem op qua start maar ook een onderbouwing waar de onrendabele top op zit, waarschijnlijk ook vervallen. Je zit met de atletiekbaan in het sportcampusgebied, die zou in de huidige Kuip komen, daar verlies je dus ook ruimte om te ontwikkelen, zo'n 300 woningen. Het is ook een vurige wens om een goed NS-station bij Feyenoord City te krijgen, ProRail en NS kijken echt naar het aantal reizigers en als dit naast het huidige stadion is, wordt die kans ook kleiner. Je zit dan ook nog eens een keer met de effecten van de huidige Kuip, als in de huidige Kuip gevoetbald blijft worden, zal dat ook zijn uitstraling hebben in termen van geluid op de omgeving en dat betekent beperking van de ontwikkelruimte en als die landaanwinning er dan ook niet is, kun je minder verbouwen op de kades omdat je weer rekening moet houden met scheepvaart, plasbranden et cetera. Dus je krijgt echt een suboptimale en andere ontwikkeling met grote risico's voor de stad.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELEN** (50plus). Wethouder, u geeft precies het probleem aan, dat is dus de consequentie van wat er vandaag is gebeurd. Helemaal waar, dus we zullen echt gewoon een serieus goed plan moeten maken. Ik wil direct met u afspreken: hoge haast erop, binnen drie maanden, februari a.s. is ongeveer het laatste. Kom met een plan, we gaan ervoor zitten, 's nachts als het moet. Het is precies waar wat u zegt, inderdaad er is een enorme impact op het bestemmingsplan en daarom had u er niet aan moeten beginnen voordat het akkoord was.

De **VOORZITTER**. De heer Tak.

De heer **TAK** (pvda). Ja dank u voorzitter, ik wil even resumeren. Is de wethouder het met mij eens dat een soort no-regretstrategie… dus dat we de woningbouw op de plots die afhankelijk zijn van een nieuw stadion overeind willen houden op een zo snel mogelijke tijdlijn. Wat u zegt over De Kuip want als je het uitstel zou gunnen, dan worden die plots alsnog pas in 2027 ontwikkeld en dat is met de stijgende woningprijzen ook niet in ons belang. We hebben drie plots die, ongeacht wat er gaat gebeuren, altijd kunnen, wat is dan de beste strategie om dat te doen plus het feit dat we eigenlijk een soort back-up willen, mocht het toch misgaan dat we dan niet nog later in de tijd komen met die andere 2000 woningen.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **KURVERS** (vvd) (wethouder). Dank u voorzitter. Dan ga ik toch even terug in mijn betoog want ik denk dat ik het daar oneens ben met mevrouw Verkoelen. Ik ben nog steeds van mening dat hier een haalbaar bestemmingsplan ligt, ook gegeven de huidige situatie. De beste strategie voor de stad met de beste uitkomst van de rechtspraak, laat ik het zo zeggen want ik ga niet in de situatie van de rechter treden, is dat het bestemmingsplan overeind blijft, dan houd je tempo erop en dan kun je het meeste. Dat is wat ik nu weet en verder moet ik echt met de Stigam in overleg over alternatieve scenario's om te kijken hoe je daar het tempo op houdt, dat is waar we vandaag staan.

De **VOORZITTER**. De heer Simons.

De heer **SIMONS** (lr). Ik heb deze vraag een halfjaar of een jaar geleden aan de Stigam gesteld en die heb ik ook met u gedeeld: heb je nou echt zo lang de tijd nodig. Zij waren

ervan overtuigd dat je echt in een verkorte procedure van maximaal anderhalf jaar een nieuw bestemmingsplan kunt hebben. Ik begrijp alle afhankelijkheden wethouder en ik begrijp ook dat u teleurgesteld bent, dat ben ik ook, maar we moeten gewoon met zijn allen constateren, en dat kunt u ook niet ontkennen, dat het feit is dat er na vijf jaar geen financiering, geen bouwcontract en geen businesscase voor het nieuwe stadion is. Die zijn er over een halfjaar ook nog niet en dan kunt u misschien nog even doorgaan, maar dan loopt u vanzelf tegen hetzelfde feit aan, dat het bestemmingsplan waarin dit stadion is bestemd niet meer bestaat omdat het stadion er nooit gaat komen. Dus dan zult u ook actie moeten ondernemen. We zullen een keer ons verlies moeten nemen en daarna gewoon zo snel mogelijk de mouwen opstropen en gewoon de nieuwe situatie accepteren. Als we de nieuwe situatie dat het gewoon over en uit is niet accepteren dan blijven we lekker aanrommelen, lopen we als gemeente ook nog allerlei financiële risico's en gaan we ook gewoon een vals beeld schetsen. Eigenlijk zegt u 'laat de Raad van State deze discussie in de gemeenteraad van Rotterdam maar niet horen want ze zouden de stekker er wel eens uit kunnen trekken'. Dit is gewoon de realiteit, we hebben vanochtend naar een persconferentie geluisterd, het gaat er gewoon niet komen. Ik weet niet naar welke persconferentie u hebt geluisterd, maar het gaat er gewoon niet komen, nu niet, over een halfjaar niet en ook over jaar niet. We moeten ons niet voor de gek gaan houden en denken alsof we in een casino zitten of dat we een sprookjesboek aan het lezen zijn, we moeten gewoon kijken naar de realiteit en daarnaar handelen.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **KURVERS** (vvd) (wethouder). Ja dank u wel. Ik heb net als u aandachtig naar de persconferentie geluisterd en ik constateer ook dat er is gezegd dat er nog steeds een verlangen naar een nieuw stadion aan de Maas is. Ik vind dat je de externe factor, stijgende bouwkosten mede ook veroorzaakt door corona, niet aan Feyenoord kunt toerekenen, dat is een externe omstandigheid en mijn oordeel is dat hier nog steeds een haalbaar bestemmingsplan ligt. Dat is wat ik heb gezegd en dat u anders in de wedstrijd zit dat is aan u, maar zo kijk ik naar de materie.

De **VOORZITTER**. De heer Verheij.

De heer **VERHEIJ** (vvd). Voorzitter, ik hoorde de wethouder zeggen dat dit bestemmingsplan zoals we dat hebben aangenomen de beste garantie voor de ontwikkeling van die woningbouw is. Dat bestemmingsplan is niet onherroepelijk. Wat is er nodig om te zorgen dat de Raad van State daar een positief oordeel over velt? Dat is natuurlijk een beetje koffiedik kijken, maar wat is daar op dit moment voor nodig en wat zal vooral schadelijk zijn?

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **KURVERS** (vvd) (wethouder). Dank u. Wat vooral schadelijk zou zijn, is als een van de partijen echt hardop had gezegd 'dit wordt hem niet, we sluiten het uit, we kappen ermee, we trekken de stekker eruit'. Als uw raad dat zou zeggen denk ik dat dit voor de Raad van State aanleiding zou zijn om tot dat oordeel te komen en daarom is het zo belangrijk dat, als we goed naar de partijen luisteren, het stadion zegt 'we hebben er nog fiducie in' en de club vandaag in de persconferentie heeft gezegd 'we herbeoordelen, we kijken naar de alternatieven, maar we verlangen ook nog steeds naar dat andere stadion'. Het is ook cruciaal dat de Raad van State hoort te beoordelen op basis van financiële haalbaarheid op het moment van vaststellen van een bestemmingsplan in uw raad. Dat is wat ik daarover kan zeggen.

De **VOORZITTER**. De heer Postma.

De heer **POSTMA** (gl). Ik heb eigenlijk niet zo de behoefte om te gaan speculeren over wat de Raad van State wel of niet gaat doen, die maakt een eigen afweging. Ik ben wel geïnteresseerd in scenario's. Ik vind namelijk dat we voorbereid moeten zijn op elke mogelijke uitkomst. We hebben het net al even gehad over de uitkomst 'wel het bestemmingsplan onherroepelijk vastgesteld' versus vernietigd. Ik ben eigenlijk wel benieuwd, mevrouw Verkoelen stelt voor om nu het bestemmingsplan in te trekken en een heel nieuw bestemmingsplan te maken, wat zou de consequentie van dat scenario voor de woningbouw zijn?

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **KURVERS** (vvd) (wethouder). Dat zou betekenen dat alles wat we nu in de startblokken hebben staan opnieuw kan, weg kan, over kan, ook waar we nu in een aantal plots de architectenselectie al hebben en dat betekent dat we daar vertraging oplopen, dat we op dat moment die landaanwinning in ieder geval niet hebben en dat dat er minder gebied van mindere kwaliteit komt dat ingesloten ligt tussen spoor en het water, waar het voetbalstadion is inclusief de geluidscontouren en de belasting op de omgeving, waar het atletiek niet naar het huidige stadion gaat et cetera, et cetera, et cetera. Wat mij betreft, is dit iets wat ook echt minder kwaliteit oplevert in een gebiedsontwikkeling en wat slechter voor Rotterdam is.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELEN** (50plus). Precies zoals de heer Postma zegt dat is wat ik bedoelde, in het huidige plan kunt u ook gaan bouwen en intussen, dat zei de heer Simons zojuist ook, gaan we binnen 1,5 jaar een nieuw plan maken en dan kunt u alles wat u nu zegt alsnog realiseren, zonder nieuw stadion.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **KURVERS** (vvd) (wethouder). Ik heb echt een hele andere mening dan mevrouw Verkoelen op dit vlak.

De **VOORZITTER**. De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja, wethouder Kurvers schetst allerlei problemen die kunnen ontstaan, maar het probleem ligt natuurlijk bij uzelf wethouder Kurvers en ik leg uit waarom. U hebt de raad een bestemmingsplan voorgelegd, u wilde dat per se, zonder dat de financiering van een stadion rond was. Toen bent u onder andere door ons gewaarschuwd dat dit goed geen goed idee was, maar u hebt uw zin doorgedramd met uw tunnelvisie. Nu zitten wij als gemeenteraad met de problemen, maar ik ga uw problemen niet oplossen, u moet uw problemen zelf oplossen. Ik zou gewoon hiervan afstappen en luisteren naar de suggestie van de heer Postma en mevrouw Verkoelen en gewoon opnieuw beginnen. Nogmaals, ik zie het niet.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **KURVERS** (vvd) (wethouder). Dit wordt een herhaling van zetten. Sinds ik wethouder ben is het bestemmingsplan altijd al beoogd om door de raad vastgesteld te worden voordat er een definitieve go-no go gegeven zou worden en dat is ook nodig om die

vergunningen te hebben. We zijn er allemaal bij geweest en ik denk dat dit een goede marsroute was. De vraag is nu wat dit betekent gegeven de nieuwe situatie dat er geen aannemer is en daar hebben we het net over gehad.

De **VOORZITTER**. De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Nogmaals, dit is echt een vraag aan het college en het zijn maar twee woorden: hoe dan? Hoe denkt u dat te gaan doen? Het stadion is € 180 miljoen te duur, de heer Van Bodegom gaf dat vanochtend ook aan, er is geen enkele bouwer die € 180 miljoen korting gaat geven, die is er gewoon niet, dat is een sprookje, dus mijn vraag aan het college is: hoe dan?

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **KURVERS** (vvd) (wethouder). Dank u wel. Ik denk dat er twee varianten zijn als je sec naar het stadion kijkt. Je moet goed kijken, dat is vandaag in de persconferentie ook gezegd, naar hoe de bouwsom precies in elkaar zit, kun je daar dichter tot elkaar komen? Je kunt ook, dat is vandaag ook gezegd, zoeken naar andere partijen die mogelijk wel iets willen en als u het hebt over zaken die er niet zijn, er is vandaag ook duidelijk gezegd 'we hebben geen andere plannen, geen andere scenario's uitgewerkt'. Daar moeten we ook goed over nadenken. Mijnheer Simons zei ook 'wat nou met dit stadion, dan gaan we daar toch lekker aan de slag', dan moet je wel een uitgewerkt plan hebben, dan moet je weten wat dat doet met het verkeer en het geluid en hoe ver dat het grondgebruik ingaat en dicht bij de wegen komt. Dat is een goede ruimtelijke ordening, dat moet je allemaal uitwerken. Zo'n plan ligt er niet, dus dat valt ook niet te beoordelen en daar is ook heel veel tijd voor nodig, dat gaat ook weer jaren duren.

De **VOORZITTER**. De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja dank u. Maar het is ook uw schuld dat dit plan er niet ligt. Ik weet nog dat de Partij voor de Dieren bij de milieueffectrapportage wel vijftig keer heeft gevraagd om daarin twee alternatieven te schetsen, wat gebruikelijk is. Dus het nieuwe stadion en een andere mogelijkheid die is onderzocht waaruit de raad zou kunnen kiezen. Dat wilde u niet, het college wilde dat niet, wethouder Visser niet, noem alle opeenvolgende wethouders maar op, dus dat is ook uw schuld.

De **VOORZITTER**. Ik hoor geen vraag. De heer Postma.

De heer **POSTMA** (gl). Ik wil allereerst de suggestie wegnemen die mevrouw Verkoelen wekte, dat ik voorstander zou zijn van het nu intrekken van het bestemmingsplan of als raad uitspreken dat we het bestemmingsplan vernietigen en we opnieuw beginnen. Ik wil wel inzichtelijk hebben wat de consequenties daarvan zijn omdat we een goed besluit willen nemen en ik heb wel een vraag aan mevrouw Verkoelen. Als ik u zo hoor zegt u 'ik wil snel met die woningbouw van start kunnen en parallel wil ik eigenlijk een ander plan voor het stadionplot ontwikkelen' en van dat tweede deel denk ik dat het echt veel te snel is, in mijn optiek is dat veel te snel. Het zou zomaar kunnen dat er de komende tijd een alternatief plan voor het stadion komt dat wel haalbaar is, maar als u dat wilt, als u nu snel met die woningbouw wilt starten, dan hebt u er toch juist belang bij om het huidige bestemmingsplan niet te laten vernietigen, zodat je in ieder geval met die woningbouw aan de slag kunt en vervolgens kunt kijken wat er gebeurt en of het nodig is om het bestemmingsplan aan te passen. Nu vernietigen, betekent dat je helemaal stil komt te liggen en dus ook niet aan die woningbouw kunt beginnen.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELEN** (50plus). We komen niet stil te liggen, u kunt heel goed gaan bouwen in wat er hiervoor lag. U hoorde de wethouder net zelf vertellen wat er allemaal anders moet gaan gebeuren. Het hele masterplan was gebaseerd op een nieuw stadion, ziet u het voor zich, die gigantische boulevard, het kan een totaal ander plan worden, het kan echt binnen 1,5 jaar een totaal ander plan worden. Het bestemmingsplan voor wat we nu hebben vastgesteld, dat bestemmingsplan geeft u de ruimte om alvast te beginnen. Echt serieus, er is ruimte genoeg om daaraan te beginnen. We gaan een nieuw plan maken, we gaan gewoon een nieuw masterplan maken zonder een nieuw stadion, zonder dikke vette boulevard.

De **VOORZITTER**. De heer Postma.

De heer **POSTMA** (gl). Voorzitter, volgens mij zegt mevrouw Verkoelen nog steeds twee verschillende dingen die niet met elkaar in overeenstemming zijn. Als het gaat om het nieuwe stadion moge duidelijk zijn dat dit op losse schroeven is komen te staan, om het even heel eufemistische uit te drukken. Op basis van het huidige bestemmingsplan kun je niet beginnen met bouwen en heb je bijvoorbeeld niet de landaanwinning. Als je het in het belang van de stad vindt dat we daar wel kunnen gaan bouwen, op die plekken die niet met het stadion te maken hebben, de heer Tak en de wethouder hebben die drie plots genoemd. Als je wel de landaanwinning wilt dan heb je er toch juist belang bij om het bestemmingsplan overeind te laten staan. Ja, er kan de komende tijd van alles gebeuren en dan pas je voor die onderdelen het bestemmingsplan aan, dat is toch te prefereren boven het helemaal laten vernietiging van dit bestemmingsplan, volledig opnieuw te moeten beginnen en daar dus geen woningbouw te kunnen realiseren?

De **VOORZITTER**. Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELEN** (50plus). Er wordt geen woningbouw gerealiseerd, ook in het vorige bestemmingsplan, daar blijf ik tegen zijn. Ik ben inderdaad niet voor de landaanwinning want ik denk dat dit veel en veel te dure grond wordt. Inderdaad, daar zou ik echt een andere oplossing voor bedenken. We kunnen wel direct de hele Maas tot in het centrum dichtgooien, waarom niet, dat kunnen we rustig doen, dan hebben we meer grond. Ga dan maar een derde Maasvlakte aanleggen.

De **VOORZITTER**. Ik ga naar de heer Simons.

De heer **SIMONS** (lr). Ja er ontstaan toch wat misvattingen in deze discussie. De wethouder heeft het al gezegd, de Raad van State beoordeelt het bestemmingsplan op de situatie zoals die in 2020 is ingediend, dat klopt toch? Dus daar verandert niets in. Ook al zouden wij vandaag gewoon met elkaar vaststellen, wat ook gewoon zo is en wat we in dit debat ook al gedaan hebben, dat niet wordt voldaan aan het position paper, de oorspronkelijke voorwaarden. Dat verandert ook niets aan het besluit van de Raad van State. Het zou alleen iets anders zijn als Feyenoord vanochtend had gezegd 'wij trekken de stekker uit het hele plan', dat is de opdrachtgever en ik ben het met u eens dat de Raad van State dat mogelijk zou meenemen. Nogmaals, ze bekijken de situatie van 2020 dus dan heb een situatie met een bestemmingsplan waarin je afhankelijk van de ontwikkelingen in het komende halfjaar wijzigingen kunt aanbrengen. Dus al die horrorscenario's kloppen gewoon niet. Dat wil ik even zeggen, ik zag de wethouder al knikken en ik hoor het graag als ik ernaast zit. Wat ik ook nog even onder de aandacht wil brengen is het volgende. De wethouder doet alsof die landaanwinning al rond is, maar die is nog helemaal niet rond want die financiële constructie

is afgewezen. Die was onderdeel van de stadionontwikkeling en daar weet u zelf meer van dan ik, die financiële constructie is niet geaccepteerd, dus er is nog helemaal geen contract voor landaanwinning, er is nog helemaal niets geregeld. Dus u praat over iets wat nog helemaal niet gerealiseerd is en dat vind ik toch een beetje een verkeerde voorstelling van zaken, maar ik hoor graag de laatste stand van zaken van u.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **KURVERS** (vvd) (wethouder). Dank u wel voorzitter. Ik heb scenario's geschetst over wat de consequenties zouden kunnen zijn. Ik vind het belangrijk om dat te blijven benadrukken, wij blijven fiducie in dit bestemmingsplan hebben, dat overigens is opgesteld naar aanleiding van een masterplan dat in uw raad is geweest waarin één stadion zit en ruimtelijk ga je niet zomaar gewoon even ergens anders een stadion neerzetten en 'we kijken later in de tijd wel', je wilt ook rechtszekerheid in je planologische kader. Dat gezegd hebbende, ik ben volgens mij volstrekt helder over die scenario's geweest. Er is nu een bruikbare vergunning en de opdracht en voorbereidingen zijn gestart, er waren wat moeilijkheden met leveranties van materialen uit China, anders waren we misschien al wat verder geweest. Er is een bruikbare vergunning, maar die zou theoretisch bij de Raad van State onderuit kunnen gaan. Dat is wat ik in dat scenario heb gezegd, dus ik heb niets anders gezegd dan hoe het feitelijk zit.

De heer **SIMONS** (lr). Nee dat is mooi, dan begrijpen we elkaar. Kijk, dat bestemmingsplan gaat er gewoon doorheen, dat is duidelijk en daarna kunt u gewoon in dat bestemmingsplan een wijzigingsvoorstel indienen, ook als dat stadion er over een halfjaar, een jaar of tien jaar nog steeds niet is. Zo werkt het toch wethouder? Er is straks een nieuw bestemmingsplan, over een halfjaar gaat u ook constateren dat het stadion er niet komt en dan moet u dus een wijzigingsvoorstel indienen, zo gaat het toch wethouder?

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **KURVERS** (vvd) (wethouder). Ten eerste ben ik nog niet zo ver. Dat er nu geen bouwconsortium gecontracteerd is, wil niet zeggen dat het stadion never nooit kan, dus laten we daar ook de tijd en de mensen en de specialisten hun werk laten doen. Als je dan in die scenariostudie zit, het land is er, de bestemming Stadion zit erop en Feyenoord of het stadion beslist op dat moment niet over te gaan tot de bouw van een stadion dan krijg je een witte vlek en zal je een bestemmingsplanwijziging moeten doen. Dat kan via een projectbestemmingsplan of anderszins, dat hebben we dan te zien met elkaar.

De **VOORZITTER**. De heer Simons.

De heer **SIMONS** (lr). Kijk, u bent zelf nog niet zover, maar wat ik net zei, het bestemmingsplan is er straks en dan moet u straks gewoon een wijzigingsvoorstel doen, dat is een hele normale procedure, ik heb ook een tijdje op die stoel gezeten. Dat bevestigt u, gelukkig maar want er gaan allerlei wilde verhalen rond dat het hele kaartenhuis in elkaar stort als we met elkaar vaststellen dat niet wordt voldaan aan het position paper, maar dat is helemaal niet zo, wethouder. Het bestemmingsplan komt er gewoon en u kunt straks gewoon een wijzigingsvoorstel indienen. Het is duidelijk dat u in uw hoofd nog niet zover bent en ik begin me daar wel wat zorgen over te maken, maar dat is iets anders. Dus ja ik vind ook wel dat het eerlijke verhaal verteld moet worden, dat u nu gewoon hier moet staan, de situatie zoals die is gewoon moet accepteren en van daaruit redeneren. Als ik u hoor praten, ja natuurlijk al die mooie plaatjes, al die mooie folders, die mooie boulevard, ecologisch verantwoord, zelfs de stadsknaagdieren lopen daar vrolijk rond, ik zie het ook

voor me, maar helaas de finale is gespeeld, het komt er gewoon niet. Dan zijn we toch in Rotterdam, mouwen opstropen en geen gezeik, gewoon doorgaan.

De **VOORZITTER**. Ik hoor geen vraag. De heer Verheij.

De heer **VERHEIJ** (vvd). Ja voorzitter, twee vragen naar aanleiding van dingen die de wethouder zegt en die mevrouw Verkoelen suggereert. Mevrouw Verkoelen zegt 'je kunt in het vigerende bestemmingsplan ook woningen bouwen' en ik zou graag van de wethouder willen weten welke op dit moment toegestaan zijn en mogelijk gemaakt zijn in het huidige bestemmingsplan. Volgens mij zijn dat er nul, maar ik hoor graag de bevestiging. De wethouder zei net in zijn beantwoording richting de heer Simons 'laat de tijd zijn werk doen voordat we besluiten tot het wijzigen van het bestemmingsplan als het nieuwe bestemmingsplan Feyenoord City door de Raad van State onherroepelijk wordt verklaard voordat je overgaat tot het herzien van de bestemming van die stadionplot'. Laat de tijd zijn werk doen, maar hoe lang?

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **KURVERS** (vvd) (wethouder). Ik zie in het huidige bestemmingsplan geen ruimte voor woningen, dus wel de reservering voor de oeververbinding zit daar nog in, maar ik zie verder geen ruimte voor woningen, laat dat duidelijk zijn. Tot hoe lang? Feyenoord heeft gevraagd tot de zomer van 2022. De plot zelf is eind 2022 bouwrijp en dan kom je in de scenariosuggestie, je wilt geen vertraging oplopen en dan zal er ergens tijdsdruk ontstaan om rond die tijd echt een definitieve keuze te hebben want dan moet je weten of je daar een nieuw stadion of woningen gaat bouwen. Zo simpel is het, maar ik wil echt nog een keer benadrukken dat dit scenariodenken is en dat we dit nu even moeten doen omdat we ook van de consequenties doordrongen moeten zijn. Dat is de reden dat we het 'wat als dan'-knikkerbakje nu doorlopen.

De **VOORZITTER**. De heer Tak.

De heer **TAK** (pvda). Ja dank u voorzitter. Ik wil toch nog iets tegen mevrouw Verkoelen zeggen. Het is volgens mij deze raad die deze wethouder heeft gevraagd ook over alternatieven na te denken, ik heb dat zelf ook gedaan in de commissiebehandeling destijds, en de wethouder heeft daar gehoor aan gegeven. Ik denk dat we in onze handjes mogen knijpen dat de Raad van State kennelijk in een soort theoretische wereld van een aantal maanden geleden leeft en we ons daar dus geen zorgen over moet maken, maar dan moet u het toch met mij eens zijn dat het bestemmingsplan voor Rotterdam-Zuid praktisch gezien in het belang van de mensen daar overeind moet blijven. Die technische zweem die u er overheen gooit, dat maakt eigenlijk helemaal geen reet uit zeg ik dan maar even heel plat, als dat bestemmingsplan er maar is, dan kunnen we lekker woningen gaan bouwen. Als de heer Kurvers direct de handschoen oppakt en voorkomt dat er verdere vertraging is wanneer dat nieuwe land straks klaar is, dan hebben we zelfs een mooi stukje Rotterdam waar we extra woningen kunnen bouwen, dat moet u toch fantastisch vinden, mevrouw Verkoelen.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Tak, uw tijd gaat wel rap en het is goed om met een rechteroog naar de klok te blijven kijken. Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELEN** (50plus). Helemaal eens, maar ik ben het nog meer eens met de heer Simons die gewoon zegt 'we kunnen toch een wijziging doorvoeren'. Er zit heel veel in het huidige bestemmingsplan wat niet wenselijk is en ik ben gewoon niet zo voor die landaanwinning want ik zie het voorlopig gewoon niet georganiseerd worden, het kost veel

geld, dat hebben we niet en er is nog niets voor georganiseerd. Ga nou gewoon aan de gang, dat is de boodschap die ik heb.

De **VOORZITTER**. Ze zei ze dat het met de heer Simons eens was, maar ze sprak de heer Tak aan. Mijnheer Tak? Nee. Oké, mijnheer Simons.

Mevrouw **VERKOELEN** (50plus). Ik bedoelde echt de heer Simons.

De **VOORZITTER**. Ik luister blijkbaar selectief.

De heer **SIMONS** (lr). Kijk, het is volgens mij heel simpel. Ik ben het op dat punt wel met de wethouder eens, laat de tijd zijn werk doen. Of we nou over een halfjaar of een jaar een wijzigingsvoorstel indienen, dat kan prima en daar hoeven we ons ook niet zo druk over te maken. Ik ben wel een beetje gevoelig voor de woorden van collega Verheij die zegt dat we het niet eeuwig moeten laten duren en we kunnen ook een keer een deadline stellen, maar er is niets aan de hand. Van mij hoeft het niet op 1 januari 2022 en ook niet op 1 februari 2022, doe maar wanneer het goed uitkomt want er verandert in dat opzicht niets.

De **VOORZITTER**. De heer Verheij.

De heer **VERHEIJ** (vvd). Daarop reagerend. Op enig moment wil je natuurlijk wel dat zo'n braakliggende plot bebouwd wordt en als er dan niet eens een keer een stadion komt dan wil je er huizen gaan bouwen en dan wil je dat plan maken. Ik hoorde de wethouder zeggen 'eind 2022 is die grond gereed, dan is die bouwrijp' en dan wil je heel weinig tijd verliezen wan dan wil je eigenlijk begin 2023 de palen de grond in slaan, dan wel voor een stadion dan wel voor de huizen die je erop gaat bouwen. Bent u het met mij eens dat we die mogelijkheid tot dan openhouden, maar dat daarna ook wel echt duidelijk moet zijn wat we daar gaan doen?

De **VOORZITTER**. De heer Simons.

De heer **SIMONS** (lr). Ik ben het helemaal met u eens, maar uw wethouder is nog niet in de realiteit geland, hij droomt nog over het nieuw stadion, dat hoor ik hem iedere keer zeggen. Zodra die droom toch ook echt over is en hij in de realiteit is neergedaald, komt hij vanzelf met zo'n wijzigingsvoorstel. U moet uw eigen wethouder wat tijd gunnen. Wat mij betreft, kunnen we morgen beginnen, maar uw eigen wethouder is daar nog niet aan toe, dat hoor ik tenminste.

De **VOORZITTER**. De heer Verheij.

De heer **VERHEIJ** (vvd). De grond is er ook nog niet want het is nu nog gewoon een stuk Nieuwe Maas en morgen beginnen wordt daarom moeilijk.

De **VOORZITTER**. De heer Vonk.

De heer **VONK** (cu-sgp). Ja dank u voorzitter. Ik vond de uitleg over die scenario's buitengewoon helder en ik denk dat ik mijn conclusie redelijk heb getrokken, maar dat is voor de tweede termijn. Ik sla er even op aan dat u aan het eind zei dat Feyenoord nog een halfjaar, tot de zomer, heeft gevraagd, maar dat heb ik eerlijk gezegd niet in de persconferentie gehoord. Op een gegeven moment zei de voorzitter heel duidelijk 'het gaat om minimaal tot de zomer' en dat is wel een verschil want minimaal tot de zomer… Hoe gaat het met deadlines, als je zegt 'minimaal tot de zomer' dan weet je wel wat er in de zomer

gaat gebeuren, dat is niet in de zomer. Dus u kunt volgens mij niet volhouden dat Feyenoord heeft gezegd 'een halfjaar en dan is het klaar, dat is echt de deadline', zo is het niet gezegd.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **KURVERS** (vvd) (wethouder). Dank. Daar hebt u volkomen gelijk in, goed dat u dat corrigeert.

De heer **VONK** (cu-sgp). Wat ik maar wil zeggen is dat Feyenoord nu geen deadline heeft gesteld en ik denk dat we moeten concluderen dat we zelf zo spoedig mogelijk vol op het ontwikkelen van alternatieven moeten inzetten, even vergeten dat er ook een Feyenoord is dat waarschijnlijk als een dolle bezig is om te proberen dat plan overeind te houden dat misschien wel eens tot ons komt en intussen vol inzetten en niet denken: oké, zij hebben tot de zomer of tot wanneer dan ook hebben ze de tijd. Nee, wij wachten niet op hen, wij gaan gewoon op ons eigen tempo vol voor die alternatieven.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **KURVERS** (vvd) (wethouder). Ik heb ook gezegd dat het scenario met het nieuwe stadion veruit het beste is en dat we de komende tijd met de Stigam scenario's gaan doorakkeren om te kijken hoe je dan zo min mogelijk tijd verliest. Dat is wat we gaan doen.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELEN** (50plus). Ja dat is het punt waar het mij om gaat, de heer Vonk zegt het exact. Ik vind het prima dat we doorgaan, maar ik wil gewoon verschrikkelijk graag dat dit college vanaf morgen namens mij begint met alternatieven te onderzoeken want ik heb geen vertrouwen in een nieuw stadion en ik wil geen halfjaar wachten om over een halfjaar alsnog met dat probleem te zitten. Dat was de reden dat ik er niet aan wilde zitten omdat we anders weer gaan hangen, dat is de reden. Dus als ik een toezegging krijg dat we vanaf morgen aan alternatieven gaan werken, ben ik tevreden en ik wil dat de raad daarbij betrokken wordt.

De **VOORZITTER**. De heer Verheij.

De heer **VERHEIJ** (vvd). Wat in dit verband wel belangrijk is, stel we gaan beginnen in het nieuwe bestemmingsplan dat wordt vastgesteld door de Raad van State en we kunnen sowieso van de kant met een aantal plots dat genoemd is. Als we dan in een treintje willen doorrollen en de bouw niet willen laten stilvallen in dat gebied, wanneer is dan die plot van dat stadion nodig, als daar geen stadion komt, om daar wel woningen neer te zetten, wanneer heb je hem dan nodig?

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **KURVERS** (vvd) (wethouder). Dank. Naar mevrouw Verkoelen, ik heb reeds de toezegging gedaan om met de Stigam die scenario's te gaan uitwerken en u daarover te informeren, ook aan de heer Postma, dus die toezegging staat en die ga ik niet dubbel doen. Richting de heer Verheij, dit is ook echt iets wat we moeten uitwerken in de tijd. We weten wel dat het volgens de huidige planning eind 2022 bouwrijp zou zijn, waarbij we ervan uitgaan dat de vergunning overeind blijft en het land wordt aangewonnen. Dus dan zou je een doorstart kunnen maken. Dat is het huidige tijdpad, maar nogmaals ik moet ook echt de komende tijd benutten met de deskundigen in het veld, met de stichting Gebiedsontwikkeling aan de Maas.

De **VOORZITTER**. Volgens mij bent u zo wel door de vragen heen. Dan heb ik zelf nog een enkele vraag te beantwoorden. Mijnheer Postma.

De heer **POSTMA** (gl). Ja, als ik dan nog één punt mag meegeven voor het uitwerken van de scenario's, dat gaat over de landaanwinning en de kosten van de landaanwinning. Ik vind het dan wel belangrijk om ook inzichtelijk te hebben of dat rond te rekenen is. Stel, even de hypothetische situatie, dat die landaanwinning alleen rendabel is als je er een stadion neerzet, dan moet je die landaanwinning eigenlijk helemaal niet willen, maar als je die landaanwinning sowieso interessant vindt, ook om daar bijvoorbeeld woningen, een museum of wat dan ook neer te zetten, dan is het wel goed om dat in die scenario's ook scherp te hebben.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **KURVERS** (vvd) (wethouder). Dat ben ik volkomen met u eens. In een eerdere fase heeft de stichting die zelf ook de grondexploitatie voert ook een beoordeling gedaan op hoe robuust het een ander is en met landaanwinning erbij was hun oordeel 'dat risico is voor ons in ieder geval acceptabel'. Dus daar ligt eigenlijk al een deel van het antwoord in besloten. Ik heb nog een motie van de Partij voor de Dieren liggen, die gaat over Welstand in stelling brengen om te inventariseren wat er gedaan moet worden aan het gemeentelijke monument De Kuip, om dat weer op orde te krijgen en daarover te rapporteren. Wat mij betreft, gaan we dat echt niet doen, het is niet ons gebouw. Dat is aangewezen als gemeentelijk monument en het is iets anders dat we daar vanwege de monumentale waarde heel goed naar kijken. Onze rol in dezen is publiekrechtelijk en als Feyenoord alternatieve scenario's gaat bedenken en die iets met De Kuip wil, zal Welstand het met die blik bekijken: wat betekent dat voor de monumentale waarde van het stadion, wordt dat behouden, wordt dat niet te veel aangetast. Dat is de toets die dan bij Welstand ligt. Er is wel een rol voor Bouw- en Woningtoezicht, maar dan gaat het echt over achterstallig onderhoud en we weten dat de KNVB inmiddels ook heeft aangegeven stadions in Nederland meer te willen doorlichten op constructieve veiligheid en dat moeten we dan even afwachten, dus deze motie wil ik ontraden.

De **VOORZITTER**. De heer Simons.

De heer **SIMONS** (lr). Zijn we aan het einde van de beantwoording?

De **VOORZITTER**. Nee, ik heb nog een paar vragen.

De heer **SIMONS** (lr). O, u hebt nog een paar vragen te beantwoorden. Over die € 180 miljoen, o nee, die hebt u al beantwoord.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Van Schaik, wilt u helpen alstublieft.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Dan geef ik hierbij de burgemeester het woord.

Burgemeester **ABOUTALEB**. Ja voorzitter, de heer Simons heeft blijkbaar allerlei geluiden vernomen uit mijn werkkamer dan wel uit de omgeving van mijn werkkamer, maar hij vertelt er niet bij wie zijn bronnen zijn. Er zou met de vuist op tafel zijn geslagen en met verheven stem zijn gesproken. Ik hoop niet dat hij daarmee het signaal afgeeft dat onze medewerkers de bron van zijn informatie zijn want het zou heel slecht zijn gesteld met de vertrouwelijkheid van de gesprekken die de burgemeester op zijn werkkamer voert als onze medewerkers die

hun werk in de onmiddellijke omgeving doen blijkbaar zouden lekken. Ik hoop niet dat hij daarmee dat signaal wilde afgeven.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). De heer Simons.

De heer **SIMONS** (lr). Burgemeester, dat was nog niet eens bij mij opgekomen want ik ken de medewerkers hier van het stadhuis en de bodes als integere mensen. Ik krijg het meestal gewoon van de mensen die zelf bij die gesprekken aanwezig zijn. Dan vertel ik iets over de bron, burgemeester.

Burgemeester **ABOUTALEB**. Fijn, dan weten we dat. Ik denk dat het goed is om even klaarheid te scheppen anders blijft in de lucht hangen dat medewerkers misschien dingen naar buiten brengen. Ik ben blij dat u daar zo over spreekt. Voorzitter, de heer Simons is enige tijd wethouder geweest. In de Gemeentewet staat dat de burgemeester een soort algehele verantwoordelijkheid voor het collegebeleid heeft, een soort overall rol die de burgemeester heeft maar dat ontslaat de wethouders niet van de plicht dat zij als politiek verantwoordelijke figuren uiteindelijk actief verantwoording richting de gemeenteraad afleggen. We werken soms in wat wij bestuurlijke teams noemen en soms is het onderwerp zodanig van aard dat meerdere wethouders de kar trekken, bij het Warmtebedrijf hebben we drie wethouders die de kar trekken, en we hebben afgesproken dat als op zo'n thema gelobbyd moet worden, die lobby bij het kabinet door de burgemeester geschiedt, dan schuift de burgemeester ineens bij zo'n overleg aan en zo zijn er vele van dat soort overleggen waarbij het college het nuttig vindt dat er een rol is weggelegd voor de burgemeester, maar het kan natuurlijk niet de bedoeling zijn dat, omdat het overleg op de kamer van de burgemeester is of dat onder mijn voorzitterschap is, ik dan ineens korte verslagen naar de raad moeten sturen. U hebt een heel protocol uitgeschreven over hoe die verantwoording richting de raad moet plaatsvinden, zeker bij gewichtige onderwerpen of risicovolle projecten, en het college heeft overigens keurig een brief naar de raad gestuurd over de gesprekken die ik met en op verzoek van het college met externe partijen heb gevoerd. Waar dat gesprek heeft plaatsgevonden, dat moet niet de reden zijn. Het zou vreemd zijn dat, als een gesprek op mijn kamer plaatsvindt, ik ineens de raad moet informeren. Wat als ik dat gesprek dan niet op mijn kamer doe, maar op de kamer van een wethouder of in een stationsrestauratie of omdat ik gebeld heb? Volgens mij moeten wij die weg niet op, voorzitter. Het is nuttig dat de burgemeester een overall rol kan vervullen, overigens ook op verzoek van de raad als dat nodig mocht zijn of op verzoek van het college. Het is ook goed dat dit een beschermde kamer is zonder oren omdat dit ook nuttig kan zijn voor gesprekken, ook met raadsleden indien dat nuttig kan zijn. Er is ook weinig andere plek waar u zelf eventueel een keer met de burgemeester over ingewikkelde zaken kunt spreken dan op die kamer. We hebben met de raad goede afspraken over de communicatie gemaakt. Drie of vier onderwerpen per week zijn gewichtige onderwerpen op de collegeagenda en die zit ik voor, moet ik daarover ook aan de raad rapporteren? Nee, we hebben afspraken gemaakt over hoe aan de raad te rapporteren, er komen brieven naar de raad, er komen raadsvoorstellen naar de raad en als het heel ingrijpend is, heeft het een geheim karakter, maar komt het ook naar de raad, anders doen wij ons werk niet goed. Voorzitter, ik wil de motie van de heer Simons op dat punt van ganser harte ontraden.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELEN** (50plus). Ja, dat mag. Voorzitter, ik heb toch een vraag aan de burgemeester. Ik geef direct toe dat ik natuurlijk niet zo'n supergoed netwerk als de heer Simons heb, maar ook in mijn netwerk is uw naam ongehoord vaak gevallen, echt ongehoord vaak. Ik vraag me dan toch af wat de bevoegdheid van deze burgemeester in het

hele dossier was. Ik wil ook graag weten sinds wanneer dat aan de orde is, of de burgemeester al eerder heeft geprobeerd om de zaken vlot te trekken. Ik wil daar toch meer over weten want het is niet zomaar iets, we horen in dit dossier aan de lopende band de naam van onze burgemeester Aboutaleb. Ik wil intussen eens klaarheid hebben over deze situatie. Ik vind wat de heer Simons hierover heeft aangebracht een hele goede situatie.

Burgemeester **ABOUTALEB**. Voorzitter, ik heb geen enkel gesprek geïnitieerd, het is goed dat u dat weet. Een zeer activistische rol van de burgemeester om iets vlot te willen trekken is niet waar. Het is overigens vaak ook wel goed om bronnen na te lopen, hoge bomen vangen veel wind, dat is nu eenmaal zo. Ik hoorde deze week in een televisie-uitzending iemand beweren 'dat was de burgemeester die met zijn vuist op tafel sloeg en zei: nee, nee, nee, dat gaat niet gebeuren'. Dat is onzin en ook als het daar beweerd is, is dat onzin want ik initieer dit soort…

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mijnheer Simons en mevrouw Verkoelen, mag ik u beiden vragen de burgemeester…

Burgemeester **ABOUTALEB**. Ik citeer dit omdat het een openbare bron is, het was een tv-uitzending en ik heb daar hartelijk om gelachen. Ik initieer dat soort gesprekken niet, onze wethouders hebben de politieke verantwoordelijkheid, zij zijn in de lead en het is aan hen om te bepalen of de burgemeester op enig moment behulpzaam kan zijn in een overleg. Als dat aan mij gevraagd wordt, dan doe ik dat voorzitter. Ik heb op geen enkele manier geprobeerd iets vlot te trekken. Het eerste gesprek dat we gevoerd hebben was na de zomer en dat was op verzoek van Feyenoord zelf en niet eens van de politiek, 'we willen heel graag de voortgang met de burgemeester en een delegatie van het college bespreken', en dan schenken wij met plezier een kop koffie. Ik ben er overigens niet alleen voor Feyenoord, maar ook voor heel veel anderen, als die een keer een oor van de burgemeester nodig hebben dan zijn ze bij mij van harte welkom. Ik denk dat ik een, twee, drie gesprekken heb gevoerd, altijd in aanwezigheid van het college. Het eerste was op verzoek van Feyenoord zelf en de twee laatste waren een voortvloeisel van dat eerste verzoek.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELEN** (50plus). De beste verificatie is door het direct aan u te vragen, vandaar dat ik dat ook doe, dan hoef ik niet al die bronnen na te gaan. U zegt drie gesprekken, deze week is dus niet op instigatie van u gebeurd, maar op instigatie van het college, daar bent u bij aangeschoven en u hebt uw kamer daarvoor ter beschikking gesteld.

Burgemeester **ABOUTALEB**. Als u goed luistert, heb ik gezegd dat de laatste twee gesprekken een uitvloeisel van het eerste gesprek waren. Toen hebben we afgesproken 'op enig moment zien we elkaar weer' en dat was op 8 november jl.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELEN** (50plus). Dus dat is door u geïnitieerd.

Burgemeester **ABOUTALEB**. Ik vertelde dat dit de uitkomst van het eerste gesprek was. Je spreekt met elkaar en dan concludeer je dat je verder met elkaar moet spreken. Ik ben vaak voorzitter van het overleg, dus ik concludeer op dat moment dat partijen een voortgangsgesprek nodig hebben en als partijen daarmee instemmen dan volgt er een vervolggesprek en dat was op 8 november jl.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Gaat u verder.

Burgemeester **ABOUTALEB**. Ik ben klaar voorzitter.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Dat kan ook. Dan gehoord hebbende zie ik toch nog…

De heer **SIMONS** (lr). We hebben zo een veegronde en ik stel voor om daarna te schorsen, ik wil nog even met een aantal andere partijen en mijn eigen fractie overleggen over de ontstane situatie en de informatie die met ons is gedeeld, om dat even goed op een rijtje te kunnen zetten want we willen dit proces zo zorgvuldig mogelijk doen en we hebben daar ongeveer een halfuur voor nodig.

De **VOORZITTER** (de heer Van Schaik). Dank u wel, dat is genoteerd. Ik kijk daarvoor nog even naar de heer Segers-Hoogendoorn. De veegronde, ja dat wilde ik ook doen, dus ik begin bij u.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). In ordetijd toch? Ja, heel goed. Ik heb gevraagd of het college iets kan zeggen over de uitspraak bij de persconferentie dat Goldman Sachs niet opeisbaar is, of daar iets over te zeggen is. Ik heb gevraagd of het college iets weet over de uitspraak van de BVO vanochtend in de persconferentie dat de Raad van Commissarissen van het stadion niet zou vrezen voor een faillissement en mijn derde vraag was de volgende. Als de BVO vanochtend in de persconferentie zei 'we zijn in gesprek met stakeholders over de kosten', is de gemeente dan een van die stakeholders? Dank.

De **VOORZITTER**. De veegronde. Mijnheer Tak.

De heer **TAK** (pvda). Ja dank. U hebt mijn vraag over de Stigam deels beantwoord, u ze dat u met hen in gesprek gaat, maar u hebt nog niet gezegd of u weet of zij over voldoende financiële middelen beschikken om de komende periode te overbruggen mocht het bestemmingsplan vernietigd worden. Ik heb ook gevraagd of het klopt dat de landaanwinning vertraagd is. Daar hebt u iets over gezegd, maar u hebt niet toegelicht wat nou precies de oorzaak van die vertraging is en dat heb ik wel gevraagd. Ik heb ook een vraag over de governance gesteld, of u onze mening deelt dat het aan de BVO en het stadion is om, nadat wij de toetsing aan de voorwaarden hebben gedaan, te bepalen of ze wel of niet willen doorgaan met het stadionproject en dat dit niet de rol van de gemeente is.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Postma nog in de veegronde?

De heer **POSTMA** (gl). Dank u wel voorzitter, drie vragen. Ik heb gevraagd om een soort reflectie op wat er de afgelopen week is gebeurd. Dat kwam deels net aan de orde, maar ik wil dat nog even precies beantwoord zien, bij voorkeur door de portefeuillehouder die daar het beste zicht op heeft. De vragen die ik daarbij had, waren de volgende. Kan het college schetsen wanneer het door Feyenoord is geïnformeerd over de twijfels die er over het stadionproject leven, hoe die gesprekken met Feyenoord op hoofdlijnen zijn verlopen, zowel met het stadion als met de BVO, wat de insteek van het college was en welke conclusies in die gesprekken zijn getrokken om die rolverdeling en juist die afspraken die in de governance zo helder zijn vastgelegd te kunnen checken. Dan de tweede belangrijke vraag. Feyenoord heeft bij monde van met name de heer Van Bodegom wel een keer of zeventien gezegd dat alle opties op tafel liggen, inclusief renovatie en een volledig nieuw plan voor een stadion en mijn vraag aan het college was of dat voor het college ook een begaanbare weg is, of wat het college betreft ook alle opties op tafel liggen en zo ja welke opties dat op

hoofdlijnen zijn en wat er binnen het bestemmingsplan wel of niet mogelijk is. Dan de derde vraag, daar mag de tijd wel voor lopen voorzitter. Dat is een vervolgvraag, maar ik stel hem nu direct, aan de heer Kurvers over zijn toezeggingen om de verschillende scenario's uit te werken, een verzoek om dat voor het eind van 2021 te doen omdat we wel hechten aan de planning die we in het eerdere raadsbesluit hebben aangegeven.

De **VOORZITTER**. De heer Verheij.

De heer **VERHEIJ** (vvd). Ja voorzitter, aansluitend op de voorlaatste vraag van de vorige spreker. Feyenoord heeft aangegeven alle opties open te houden en ik vroeg specifiek naar wat de heer Moussault vanochtend in de persconferentie zei, namelijk dat als je nu voor een whiteboard gaat staan, je misschien wel een ander stadion tekent of een ander plan maakt, maar dat je dat wel nog steeds op die mooiste plot, die iconische locatie aan de Maas, zou willen doen en dat ze daarmee nog geen afscheid van dit plan nemen. Ik heb gevraagd hoe het college die uitspraak beoordeelt en daarbij aansluitend heb ik gevraagd of ook voor het college alle opties openliggen en dan met name, zoals Feyenoord dat de afgelopen week in zijn persbericht ook aangaf, ook op financieel en op governance vlak. Kijkt het college ook naar andere vormen van financiering en governance dan in het position paper is opgenomen?

De **VOORZITTER**. De heer Meeuwissen.

De heer **MEEUWISSEN** (pvv). Ja voorzitter, ik heb drie vragen gesteld allemaal met de strekking in hoeverre de geldwolven van Goldman Sachs nu al beslag op het stadion kunnen leggen. De Rotterdammer maakt zich zeer ongerust dat het stadion straks niet meer van ons maar van die Amerikaanse bank is. Als dat nog niet zo is, hoe groot is dan het risico dat dit gaat gebeuren? De andere van die drie vragen ging over het volgende. Feyenoord heeft een miljoenen belastingschuld, dat is ook een enorme molensteen en daarover zou ik nu ook graag meer informatie krijgen. Tot zover.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Zeegers.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66). Ja dank u wel voorzitter. Eén resterende vraag nog naast de vragen die al gesteld zijn. Het leek ons goed, dat is eigenlijk de vraag van de heer Vonk, om de Stigam, de BVO en de stadion nv uit te nodigen voor een gesprek met de commissie, maar lijkt me handig als dit via het college wordt georganiseerd. Is het college daartoe bereid?

De **VOORZITTER**. Ik begin met wethouder Van Gils.

De heer **VAN GILS** (d66) (wethouder). Ja dank u wel voorzitter. De vraag van de heer Meeuwissen. De kwalificaties die u gebruikt, zijn niet de mijne en ik vind ook eigenlijk dat die niet gebruikt moeten worden voor financiers van andere banken en er is geen sprake van losgeld. Er is een garantie voor de financiering van de projectkosten bij Goldman Sachs, die vordering is niet opeisbaar en er is drie jaar de tijd om dat alsnog op een andere manier te herfinancieren, dus er is geen acute dreiging dat dit ineens opgeëist wordt.

De **VOORZITTER**. De heer Meeuwissen.

De heer **MEEUWISSEN** (pvv). Ja voorzitter, is er wel een kans dat er over drie jaar wel een groot hangslot op komt, dat Goldman Sachs dan zegt 'dit is nu mijn stadion, Rotterdammers, jullie hebben geen stadion meer'? Tot zover.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **VAN GILS** (d66) (wethouder). Ik ben niet van het speculeren. Het is een gebouw en een organisatie die een financiering heeft en die afspraken met de financiers maakt. De continuïteit is gewaarborgd, dat is wat het is en ik ga niet mee in wat er over drie jaar zou kunnen gebeuren, daar geef ik geen antwoord op.

De **VOORZITTER**. De heer Meeuwissen.

De heer **MEEUWISSEN** (pvv). Ja voorzitter, het klinkt niet heel erg vertrouwenwekkend als ik hoor dat wethouder Van Gils zegt dat er inderdaad een kans is dat er straks gewoon een groot hangslot op komt te zitten doordat Goldman Sachs beslag op De Kuip legt. Nou lekker, dan heeft Rotterdam straks dus geen Kuip meer om naartoe te gaan, dat risico is er in ieder geval.

De **VOORZITTER**. U kunt verdergaan.

De heer **VAN GILS** (d66) (wethouder). Het gaat over drie jaar, als u in de krant af en toe leest wat er in Den Haag of bij andere clubs speelt dan komt het wel eens voor dat een club of een organisatie in de problemen komt en die worden pas dan bekeken. Zo is het, hier is continuïteit, het is geen risico voor de korte termijn en het is primair aan anderen om dat op te lossen. U schetst een beeld, dat er zomaar een hangslot op De Kuip kan komen, waarmee u Rotterdammers onnodig schrikkerig maakt. Ik heb u uitgelegd dat dit niet het geval is, u doet alsof dat wel zo is en dat is gewoon bezijden de waarheid. Ten tweede de miljoenenschuld bij de Belastingdienst. Ik weet het niet. Zoals heel veel organisaties in het kader van corona uitstel van betaling van gemeentelijke belastingen en rijksbelastingen hebben gehad, zal dat ook kunnen gelden voor een stadion of een BVO. Dat zijn normale regelingen en in een rechtssysteem zoals wij dat hebben, moeten die mensen netjes aan de belastingverplichtingen voldoen, dat lijkt me op dat punt duidelijk. Over de achtergestelde lening, het is eerder aan de orde geweest hoe dat zit en dat lijkt me een dubbele beantwoording.

De **VOORZITTER**. De heer Meeuwissen,

De heer **MEEUWISSEN** (pvv). Ja voorzitter, laat dan duidelijk zijn dat wethouder Van Gils graag smijt met geld van de Rotterdammers. Het stadion kost nu al bijna € 0,5 miljard en wie weet kost het straks € 1 miljard, er worden allerlei belachelijke dingen bij Boijmans Van Beuningen verzonnen en ik vind dat u wel heel erg gemakkelijk praat. Ik denk dat de Rotterdammer inderdaad heel erg veel schrik heeft over hoe gemakkelijk deze wethouder met geld van de Rotterdammer loopt te smijten.

De **VOORZITTER**. U kunt verdergaan.

De heer **VAN GILS** (d66) (wethouder). Ik hoor uw vraag. De vraag over de gesprekken van de laatste weken niet in detail, maar even op hoofdlijnen. Er is een aantal gesprekken geweest, er zijn de normale bestuurlijke overleggen met de directeur die zijn door het recente vertrek van de algemeen directeur even opgeschort. Er zijn gesprekken met de burgemeester geweest rond de veiligheidssituatie, als follow-up van wat er eerder is gebeurd en er zijn relatief veel gesprekken geweest op directie- en projectorganisatieniveau over de stand van de financiering en het tijdpad waarin zaken voor de toetsing zouden moeten worden geleverd. Dat is even in vogelvlucht, dat ging met een open karakter van wat staat ons te doen want de tijd begint te dringen en daar zijn steeds de normale contacten aan de

orde geweest naast hele basic zaken zoals hoe het zit met de keerlus en hoe het met betaald parkeren zit en al die andere zaken die aan de orde zijn geweest. In die zin zijn er geen hele specifieke of crisisachtige overleggen geweest als ik dat zo mag kenschetsen.

De **VOORZITTER**. De heer Postma.

De heer **POSTMA** (gl). Nee, ik geloof wel dat er over de keerlus is gesproken. Even heel specifiek, Rijnmond meldt dat het balletje op 6 november jl. echt ging rollen: Feyenoord heeft geen vertrouwen meer in het plan en wil de stekker eruit trekken. Was dat voor het college nieuwe informatie of was u daar al door de BVO over geïnformeerd?

De heer **VAN GILS** (d66) (wethouder). Ik was er niet over geïnformeerd dat dit naar buiten zou komen en het was ook niet bevestigd, de BVO heeft dat ook in het weekend niet bevestigd. We wisten hooguit dat de gesprekken die er waren moeizame gesprekken waren, maar dat het op zaterdag zo naar buiten kwam, heeft me verrast en mijn weekend verpest.

De **VOORZITTER**. U kunt verdergaan.

De heer **VAN GILS** (d66) (wethouder). Een vraag naar alle opties.

De heer **POSTMA** (gl). Voorzitter mag ik?

De **VOORZITTER**. Een vervolgvraag.

De heer **POSTMA** (gl). Oké, dat is helder. Vervolgens komt gedurende de week het bericht dat Feyenoord toch niet de stekker eruit wil trekken, maar uitstel wil. Was u daar ook door verrast?

De heer **VAN GILS** (d66) (wethouder). Nee, toen zijn partijen wel bij elkaar gaan zitten en hebben ze gezegd: wat staat ons nu te doen met alle belangen die daarin waren. Die zijn voor mij in dit debat allemaal aan de orde gekomen: wat zijn de omstandigheden, hoe schatten we in dat dit wel of niet normaliseert, als u de brief van het stadion en die van de BVO goed leest, staan daarin net iets andere bewoordingen, wat betekent dat voor het bestemmingsplan, wat betekent dat voor de Stigam. Dus daar zijn eerst de consequenties van de stellingname in beeld gebracht en vervolgens heeft iedereen zijn eigen stelling daarin betrokken.

De **VOORZITTER**. De heer Postma.

De heer **POSTMA** (gl). Was het een idee van de BVO om uitstel te vragen of was dat het idee van een ander?

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **VAN GILS** (d66) (wethouder). Voor mij was wel de constatering, die volgens mij ook breed door u gedeeld werd, dat onder deze omstandigheden met de geselecteerde bouwcombinatie die dit nu op tafel heeft gelegd: als dit echt zo is en het daarbij blijft, is het niet realistisch is om te denken dat je binnen een of twee dagen een nieuwe partij vindt die dit wel zou kunnen regelen bij zo'n groot en complex project. Daarmee was de conclusie dat het niet gaat lukken om dit in november tot afrondende documenten te maken die kunnen worden onderworpen aan de toetsing van de COR en daarmee tot besluitvorming van dit college en uw raad op dat punt. We zeiden dat dit betekent dat we moeten accepteren dat er

een vertraging optreedt en daarna was de discussie even 'hoe lang denken we dan nodig te hebben en wat gaan we dan doen'. Er is de afgelopen dagen niet vergaderd, maar er was wel over en weer op de verschillende niveaus contact en er is afstemming geweest.

De heer **POSTMA** (gl). Ja voorzitter, maar van wie kwam nou dat eerste signaal of die eerste constatering 'we gaan het niet redden in deze tijd, we willen nog tot de zomer door', was dat de BVO, de gemeente, het stadion of iemand anders?

De heer **VAN GILS** (d66) (wethouder). De BVO en het stadion want daar zit een projectdirectie die dat samendoet. U kent de directeuren die daarop zitten, die kwamen met de constatering dat het niet realistisch meer zou zijn om hier binnen een paar dagen uit te komen. Dat is zowel naar de BVO als naar het stadion gegaan en vervolgens naar ons.

De **VOORZITTER**. De heer Postma.

De heer **POSTMA** (gl). Oké, dus dat waren de BVO en het stadion samen. We hebben de afgelopen dagen een persstatement en een persconferentie door de BVO gezien waarbij het stadion niet betrokken was. Vervolgens zagen we vanochtend een statement van het stadion dat anders is dan dat van de BVO. Welke conclusies moeten we daaruit trekken, met wie doet de gemeente nu zaken?

De heer **VAN GILS** (d66) (wethouder). De governance is duidelijk. Het stadion zegt 'wij gaan geen stadion bouwen als een club daar niet in wil spelen', de club zegt 'wij zullen hoe dan ook een stadion moeten hebben om te spelen en on the long run moet er iets gebeuren, wij kunnen niet in De Kuip blijven' en de gemeente zegt 'dit kan alleen onder de conditie dat dit ook mogelijk is, ook bestemmingsplantechnisch'. In die zin zitten alle drie de partijen in hetzelfde schuitje om het zo maar te zeggen. We waren het eens over de constatering, maar ik vond het moment waarop het naar buiten kwam verrassend en ook wel wat ongelukkig omdat het niet officieel was en er daarmee verwarring was, ook veel journalisten dachten: wat is het nu precies? Dat hebben we volgens mij as we speak, ook met de vraag naar dit debat, proberen op te helderen. Dat lijkt me prima, maar hoe het tussen de BVO en het stadion zit, sommigen van u deden de suggestie 'zullen wij dat zelf aan het stadion en de BVO vragen?' Dat lijkt me zuiverder want anders moet ik een soort interpretatie geven van iets wat echt daar hoort en dat lijkt me niet heel nuttig, maar ook niet heel netjes.

De **VOORZITTER**. Tot slot.

De heer **POSTMA** (gl). Dat is een terecht punt volgens mij wethouder en wij zouden die vragen heel graag op korte termijn aan de BVO en het stadion stellen omdat het voor het slagen van welk plan dan ook wel essentieel is dat die twee op één lijn zitten. Dat leek voor de zomer zo te zijn, maar uit alles spreekt nu toch wel dat het ook intern hommeles is. Maar goed, dat is een vraag die wij aan de BVO en aan het stadion moeten stellen.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELEN** (50plus). Dank u wel. Ja, ik ben toch wel verrast. De heer Postma heeft goed doorgevraagd, maar ik heb toch nog wel een vraag aan wethouder Van Gils. Ik kan me voorstellen dat u verrast was toen de informatie op 6 november jl. naar buiten kwam, maar was u verrast over de informatie die toen naar buiten kwam, was u daar onbekend mee?

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **VAN GILS** (d66) (wethouder). Er is nog steeds geen bevestiging. Voor mij is er pas een standpunt als dat door de gesprekspartners met wie wij het moeten doen naar buiten komt. Ik was niet verrast dat er in de tijd een probleem aan kan komen, maar met het feit dat we daar nog over in gesprek waren en dat er ook afspraken waren over een volgend overleg, verbaast het mij dat ik op Rijnmond of in de krant moest lezen dat er kennelijk iets anders aan de hand is. Dat is het meest simpele en eerlijke antwoord.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELEN** (50plus). U was dus wel op de hoogte van de informatie, maar u werd verrast door het moment waarop zij daarmee kwamen. Er werd wel degelijk gesproken over dat er iets was.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **VAN GILS** (d66) (wethouder). Ja maar gesproken over dat er iets was, dat wordt wel een beetje ingewikkeld. Ik heb u uitgelegd dat er duidelijkheid was over dat de bouwkosten aan alle kanten een probleem gingen worden, het was duidelijk dat er geen grote nieuwe investeerders aan boord waren gekomen en het was duidelijk dat de aanneemcombinatie moeilijk aan het doen was om tot een contract te komen dat aanvaardbaar zou zijn om aan het position paper te voldoen, dat was duidelijk.

Mevrouw **VERKOELEN** (50plus). Sinds wanneer?

De heer **VAN GILS** (d66) (wethouder). Voorzitter, dan gaan we het debat van zojuist in zijn geheel herhalen.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELEN** (50plus). Ja toch zou ik graag de datum willen weten. U vertelt het nu weer anders dan net.

De heer **VAN GILS** (d66) (wethouder). U vroeg het net iets anders. Als u hetzelfde vraagt, krijgt u hetzelfde antwoord en als u het anders vraagt, krijgt u een ander antwoord. Het is buitengewoon simpel, ik denk dat ik mevrouw Verkoelen daarmee help.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELEN** (50plus). Was u op de hoogte van de informatie die wij in de krant hebben gelezen?

De heer **VAN GILS** (d66) (wethouder). Nee, met name niet de conclusies die daarin gesuggereerd werden.

De **VOORZITTER**. De heer Postma.

De heer **POSTMA** (gl). Ik ben toch wel benieuwd hoe de wethouder dan reflecteert op de opstelling van Feyenoord. U wilde niet de bewoordingen van de heer Van Zevenbergen, dat hij zich belazerd voelt, overnemen en dat snap ik heel goed, maar ik constateer wel dat het college, en daarmee indirect ook de raad, op verschillende momenten door Feyenoord is verrast. Dat begint eigenlijk al op het moment dat het balletje gaat rollen door het stuk dat Rijnmond publiceerde. Vervolgens wordt er van alle kanten gelekt, met name vanuit de top

van de Feyenoordorganisatie. Dan is er is een persconferentie waarin allerlei nieuwe informatie wordt gedeeld, een bedrag van € 180 miljoen, geen idee waar dat vandaan komt. Wat vindt u nou van de opstelling van Feyenoord als belangrijke partner in dit hele project?

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **VAN GILS** (d66) (wethouder). Op metaniveau reflecterend, moet je zeggen dat je verrast zou zijn als je niet verrast wordt door Feyenoord, soms doordat ze goed voetbal spelen, soms doordat er ineens weer een bestuurswisseling is, soms omdat ze in de verlenging scoren, wat in 020 de laatste tijd wat moeilijker gaat. In die zin zie je dat verrassingen ook wel bij Feyenoord horen en dat niet in alle gevallen de stabiliteit en de communicatie het imago van Feyenoord bepalen. Dat zit hem soms intern binnen de eigen governance en de verhoudingen die daarin zitten, dat zit hem soms in de supporters die er zijn en dan zit hem soms ook in externe partijen zoals de gemeente of het stadion. Dat is geen verwijt want ik weet ook hoe ingewikkeld Feyenoord zowel qua structuur als samenstelling is en Feyenoord is emotie, dat hoef ik ook niemand uit te leggen. Ik weet dat iedere voetbalclub meestal een planningshorizon tot de volgende wedstrijd heeft. Dus dat hoort er een beetje bij, maar het is wel een beetje veel en het is in complexe zaken wel een beetje erg lastig.

De **VOORZITTER**. De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja dank u voorzitter. Voor mij worden de antwoorden van de wethouder ook een beetje complex en ik heb eigenlijk een verzoek. Kan het college of de wethouder een exacte tijdlijn van de informatieverstrekking schetsen, kunnen wij die als raad krijgen? Dan kan ik het pas goed toetsen want nu komt er iedere keer een net iets ander antwoord en mijn vraag is simpel: kunt u een tijdlijn aan de gemeenteraad doen toekomen?

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **VAN GILS** (d66) (wethouder). Ik kan toezeggen dat ik de officiële zaken waarvan verslag is gedaan kan reproduceren. Dat er her en der geappt, gebeld en gesproken is, kan ik niet in een tijdlijn uitzitten, zo is het niet opgeschreven en geregistreerd.

De **VOORZITTER**. De heer Van Zevenbergen.

De heer **VAN ZEVENBERGEN** (sp). Dank u wel. Ik snap dat u daar wat geïrriteerd over raakt omdat het best een lastige vraag is, maar u zegt zelf 'het is niet vreemd aan de contacten die ik met Feyenoord heb dat ik af en toe verrast was'. U maakte er een beetje een Cruijffiaanse uitdrukking van en ik moet toegeven dat ik dat wel grappig vond, maar eigenlijk is wat u zegt heel ernstig. 'Ik ben niet verrast dat ik verrast ben', dat zegt iets over de relatie die je met elkaar hebt. Als ik dan vraag 'voel je je bedrogen?', in andere woorden, dan zegt u 'nee, maar ik ben wel verrast, maar dat is niet gek want bij Feyenoord word je altijd verrast'. Als je verrast bent, kun je niet anticiperen en een goede bestuurder moet kunnen anticiperen. Wij moeten controleren en ik kan me wel voorstellen dat je dan zegt 'geef me dan maar een tijdlijn'.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **VAN GILS** (d66) (wethouder). Ik heb u gezegd dat wij een tijdlijn maken in de zin van de formele momenten die we daarin gehad hebben en wat daar gebeurd is want dat is

waar het om gaat, maar we gaan niet ieder telefoontje of ieder appje naar deze en gene uitleggen.

De **VOORZITTER**. We noteren een toezegging aan de heer Van der Velden.

De heer **VAN GILS** (d66) (wethouder). Dat lijkt mij een terechte zaak. De heer Verheij vroeg welke opties open staan en welke opties de gemeente aanvaardbaar vindt. Als ik goed geluisterd heb, zaten er eigenlijk twee soorten opties in of misschien wel drie. De een was de locatie, wel of niet een stadion op die plot, de tweede was het ontwerp, het volume, de afwerking en de modaliteiten in en aan het gebouw en de derde was de financieringsstructuur en de governance in de zin van de verhouding tussen het stadion en de businesscase met alle watervallen die daarin zitten. Ik begrijp dat men op die drie domeinen wenst te kijken en daar heeft de gemeente ook opvattingen over want als het gaat om de governance van de financiering en de businesscase raakt dat direct ons aandeelhouderschap en onze toezegging om onder omstandigheden € 40 miljoen te voteren. Als we zouden zeggen 'een erfpachtcontract', dat is echt gerelateerd aan de plek waar het nieuwe stadion zit en niet aan een andere plek of de bestaande plek. Als het gaat over de interne governance voor zover die voor ons aanvaardbaar is in de zin van stabiliteit, rust en recht doen aan continuïteit en zekerheden die ook nodig zijn om te garanderen dat het op lange termijn robuust is en het geld dat erin gestoken wordt niet at risk is, daar zullen we ook op toetsen. Ik denk dat we dat ook echt even met elkaar moeten bekijken, waar denkt u dan aan, wat zou dat betekenen en wat is de impact daarvan. We zeggen niet a priori 'nee' tegen alles, maar het is ook niet zo dat ze ervan uit mogen gaan dat we van alles gaan bedenken en dat het dan terugkomt. Dat zit ook in hele basale dingen, als er een ander ontwerp komt, is het eerste: wat betekent dit voor de Welstand en de Omgevingswet, kan die in stand blijven en past dat in het bestemmingsplan. Hij is voor mij nu niet zo hier te beantwoorden, maar we zullen dat natuurlijk in acht nemen vanaf dag 1 dat we aan alternatieven werken. Dat brengt mij bij de motie van de Partij voor de Dieren die aan de raad gericht is, dus in beginsel is het een mooie motie 'wij stoppen met Feyenoord City'. Hij is aan de raad, maar het college geeft als advies mee dat we die ontraden. Deels omdat stoppen met Feyenoord City veel verder reikt dan een stadion of iets anders, het betekent gewoon dat de hele gebiedsontwikkeling waarvan al een groot deel is gerealiseerd… en ten tweede, als het position paper vervalt en zonder te zeggen dat die nog in alle opzichten actueel is, maar dat is wel het kader waarin ongeveer is weergegeven wat de belangen van de gemeente zijn en hoe we de verhoudingen zien. Als u die laat vervallen zonder daar iets voor in de plaats te zetten, moet je constateren dat er geen kader meer is en dat lijkt me niet de meest wenselijke situatie. Om die reden ontraden wij dit voorstel.

De **VOORZITTER**. De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja dank u voorzitter. Ik adviseer de gemeenteraad deze motie te omarmen en wel om de volgende reden. U had het zelf over de kaders, omdat de regie dan gewoon terugkomt bij de gemeenteraad waar die hoort. Dan krijgen we de situatie dat we niet meer in zo'n zooitje terechtkomen, het moeras waarin we nu zitten, en dat het college gewoon weer elke keer naar de raad moet om zaken te vragen om het voor elkaar te krijgen. Dat lijkt me op dit moment veel wijzer en veel verstandiger dan dat we meegaan in het moeras van die bestuurders van Feyenoord.

De **VOORZITTER**. De heer Postma.

De heer **POSTMA** (gl). Ik heb nog een vraag over die opties en dan kijk ik even naar de berichten van de BVO en van het stadion en ik citeer van de BVO: "Feyenoord denkt tot de

zomer van 2022 nodig te hebben". Alle opties liggen open, inclusief renovatie et cetera. Dan het bericht van het stadion en ik citeer "We hebben naar verwachting tot ergens in de zomer van 2022 om te werken aan een optimalisatie van de plannen binnen de huidige kaders van onder meer de omgevingsvergunning en het bestemmingsplan". Dat zijn twee verschillende verhalen van de BVO en het stadion. Wat moeten we daar nou mee?

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **VAN GILS** (d66) (wethouder). Volgens mij is duidelijk dat we denken, en dat is ook logisch als je kijkt naar wat er in de omgeving om ons heen gebeurt, dat het vinden van een andere aanneemcombinatie, een andere contractvorm of een andere financiering niet iets is waarvan je zegt 'roep vijf mensen bij elkaar, stop die in een hok, een pizza erbij en klaar', zo werkt het niet. Dat betekent zij een inschatting maken en dat we tot de zomer duidelijkheid hebben. Wij hebben ook aangegeven dat wij ook een belang hebben, dat dit niet oneindig zou moeten zijn omdat er ook een keer duidelijkheid moet zijn over wat er met dat gebied gaat gebeuren en je die opties niet allemaal in elkaar kunt lopen. Dus in die zin is gezegd 'wij denken na de zomer' en ik zie niet heel veel verschil in de tijd die er staat, anders dan dat de bewoordingen net iets anders zijn.

De **VOORZITTER**. De heer Postma.

De heer **POSTMA** (gl). Nou die bewoordingen over de tijd, daar kun je dan nog over discussiëren. Het is net iets anders, maar vooruit. Wat er inhoudelijk staat, is natuurlijk wel fundamenteel anders, de BVO zegt 'we willen alles opnieuw bekijken, alle opties liggen op tafel' en het stadion zegt 'wij willen kijken binnen de kaders van het huidige bestemmingsplan'. Dat zijn toch twee fundamenteel andere perspectieven, waar moeten we nou rekening mee houden?

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **VAN GILS** (d66) (wethouder). Als je de brief goed leest, is duidelijk dat het stadion zegt 'wij zien goede mogelijkheden om het plan dat wij hebben alsnog tot realisatie te brengen' en de BVO zegt 'daar zijn wij nog niet zo zeker van en wij willen veel breder kijken om dat te gaan doen'. Daar zit zeker verschil van inzicht in. Dat zal moeten blijken in de fase die we nu ingaan en daarom ook nadere gesprekken en een snelle verkenning om dat te doen om te kijken of we wel een beetje kunnen focussen en richting geven want als we dit in stand houden wordt het wel een ingewikkeld en duur halfjaar.

De **VOORZITTER**. De heer Postma.

De heer **POSTMA** (gl). Ja dan constateer ik dat dit het zoveelste punt is waarop blijkbaar weer bij de BVO en het stadion verschil van inzicht is. Ik vind het echt een onoverzichtelijk zooitje worden als het gaat om de communicatie vanuit die partijen. Laten we zeggen dat dit niet erg vertrouwenwekkend voor de toekomst is. Ten slotte een vraag aan de wethouder. Vanochtend in de persconferentie gaven de beide heren heel duidelijk aan 'wij zitten erin vanuit het belang van de club' en dat is volstrekt logisch, dat moeten ze ook vooral doen. Alle opties liggen op tafel, laten we dan ook maar eens breed kijken vanuit het belang van de gemeente en de komende weken die opties in samenhang met die scenario's waarover we het al met de heer Kurvers hadden maar eens op tafel te leggen en ook te zien: is het echt nog zinvol om het in de toekomst te hebben over renovatie of het huidige plan wel of niet of misschien wel een heel ander plan. Ik wil daar echt zo snel mogelijk duidelijkheid over hebben want volgens mij is niemand gebaat bij het laten voortbestaan van deze

onduidelijkheid, al die opties en al die verschillende geluiden en de Rotterdammer al helemaal niet.

De **VOORZITTER**. Wethouder tot slot.

De heer **VAN GILS** (d66) (wethouder). Ik sluit me aan bij de wens om daar snel duidelijkheid in te hebben. Ons kader is niet wat het beste voor Feyenoord is, die wensen we het beste, maar dat is wel primair hun oriëntatie en hier is dat gewoon het publieke belang voor de stad en de Rotterdammers, dat is duidelijk. Dus ja, dat willen we heel snel en ten tweede heeft het zelf beoordelen van locaties of anderszins ook te maken, en volgens mij heeft mijn collega Kurvers dat net gezegd, met wat dat betekent voor een atletiekbaan, of er wel of niet een station komt, of je hier nog woningbouw kunt realiseren en of Feyenoord XL nog optioneel mogelijk is als je zou zeggen 'nee, we gaan in een groter stadion voetballen'. Dat zijn wel een paar dingen die ook het publieke belang van deze stad raken. Dus over de suggestie dat we over twee of drie weken eruit zijn en we weten wat dat publieke belang is, dat vraagt echt wat meer. Je moet kijken of het ook juridisch kan, of het financieel haalbaar is en wat het betekent voor alle plannen die er op dit moment liggen en dan hebben we het nog niet over oeververbindingen en andere complexere zaken die er ook mee annex zijn. Dus ja, we doen het zo snel mogelijk en nee, dat is niet over twee weken klaar.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELEN** (50plus). Kunt u een tijd geven wanneer wel.

De heer **VAN GILS** (d66) (wethouder). Nee, wij willen echt met die partijen aan de slag, we willen echt even duidelijkheid hebben, ook over wat de Raad van State zegt, al valt er wel iets meer uit de behandeling op te halen. We willen echt met de Stigam aan de slag, die in hoge mate voor ons belangrijk is om die gebiedsontwikkeling en met name de woonontwikkeling mogelijk te maken. Dat vraagt echt enige tijd en ik vind het raar te zeggen 'dan is hij er' zonder overleg met die andere partijen die je nodig hebt en die daar een belang in hebben. Dat is echt een te simpele voorstelling van zaken. Wij zullen u daar wel over informeren, dat zullen we ook doen de in een brief waarin ook een aantal vragen, die u hebt gesteld, beantwoord zullen worden tot en met de tijdlijn, 'hoe is het tot hier gekomen' en als we wel een indicatie hebben, zullen we die afgeven.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELEN** (50plus). Ja, ik vind dat te moeilijk voorzitter en ik zou toch graag een tijdlijn willen. Ik wil ook daar gewoon een tijdstip hebben, kunnen afspreken dat we in januari 2022 een stand van zaken krijgen? Het lijkt me gewoon echt nodig dat we er wel druk op zetten.

De heer **VAN GILS** (d66) (wethouder). Het eerste moment waarop we ook in MPOF over Feyenoord City praten, is volgens mij in december a.s. als de voortgangsrapportage er is en waarschijnlijk ook de brief die u van ons krijgt waarin een aantal van deze onderwerpen staat. Dan zullen we aangeven of wij een indicatie hebben en hoe hard die is, als we ook met anderen gesproken hebben.

Mevrouw **VERKOELEN** (50plus). Voorzitter?

De **VOORZITTER**. Ja er is aangegeven dat de stand van zaken in een commissievergadering besproken kan worden. Wethouder Kurvers. Heeft u nog een vraag?

Mevrouw **VERKOELEN** (50plus). Nee voorzitter, een punt van orde. U trekt me te gemakkelijk en te snel conclusies. Niks, we hebben in december a.s. een MPOF en dan komt de wethouder op dit specifieke punt terug met betrekking tot hoe het ermee staat en dan gaat het over alle opties en scenario's en niet de stand van zaken want de stand van zaken zit in de voortgangsrapportage die we gaan behandelen en daar hebben we het vandaag niet over, we hebben het over de nieuwe situatie die is ontstaan. Dat is echt iets anders dan de stand van zaken.

De **VOORZITTER**. We maken een verslag van deze raadsvergadering mevrouw Verkoelen en daarin staat precies wat de wethouder toegezegd heeft en daar staan ook uw woorden in. Ik hoef dat niet in een mum van tijd samen te vatten. Wethouder Kurvers.

De heer **KURVERS** (vvd) (wethouder). Dank u. Er lagen nog twee vragen op mijn terrein en eigenlijk liggen die in het verlengde van de vorige vragen. Ik moet echt met de Stigam in gesprek en dat gaat op 15 november a.s. gebeuren. Dan kan ik ook met hen meer de diepte in, en dat zal de ambtelijke organisatie ook gaan doen, over wat precies de risico's zijn. Die ga ik hier nu niet verder inkleuren, dat moet ik echt even in overleg met hen doen. Datzelfde geldt voor de uitwerking van de scenario's want die risico's en scenario's hangen natuurlijk ook samen met hun positie. Zorgvuldigheid gaat boven snelheid, we gaan op 15 november a.s. in gesprek, we gaan ermee aan de slag. Wij zitten in december a.s. met elkaar in overleg in de commissie MPOF, dan krijgt u van mij een weerslag van waar we dan op dat moment staan. Ik merk dat mevrouw Verkoelen heel snel wil gaan, maar in hoeverre dat is uitgewerkt, daar kan ik nu niet intreden, eerst dat overleg met de partijen die daarover gaan en dan komen wij later met elkaar te spreken.

De **VOORZITTER**. Akkoord. De heer Simons heeft aangegeven dat hij een schorsing nodig heeft om nader politiek beraad plegen en ik stel voor dat te laten samenvallen met de dinerpauze. De heer Simons.

De heer **SIMONS** (lr). Dat gaat niet helemaal. Ik denk dat we echt wel een halfuur nodig hebben en daarna wil ik ook nog even normaal kunnen eten, ik ga niet mijn eten in twintig minuten…

De **VOORZITTER**. Ik was nog niet klaar mijnheer Simons. Ik had u willen voorstellen om de benodigde consultaties te laten samenvallen met de dinerpauze en ik wil daarom schorsen tot 19.30 uur. Dat is een uur en tien minuten, dan hebt u zelfs ruimte voor een sigaret. Ik ken mijn pappenheimers in deze raad, een enkeling is daar helaas mee behept, dat is nu eenmaal zo. Ik schors de vergadering tot 19.30 uur.

(De vergadering is geschorst.)

Notulen raadsvergadering

Notulen van de raadsvergadering van 9 en 11 november 2021

Notulen van de raadsvergadering van 11 november 2021 (avondzitting)

Voor de agenda wordt verwezen naar volgnummer 15

Voorzitter: de heer ing. A. Aboutaleb met dien verstande dat het voorzitterschap van 22.17 tot 22.25 uur en van 22.35 tot 23.27 uur is waargenomen door de heer J.W. Verheij

Voor de presentielijst wordt verwezen naar de ochtendzitting van deze vergadering, gehouden op 9 november 2021.

Namens het college zijn tegenwoordig mevrouw E.C. Eskes, de heer A.H.P. van Gils, de heer S. Kasmi en de heer S.A. Kurvers

Griffier: mevrouw I.C.M. Broeders

Heropening

16.1 'Actuele ontwikkelingen Feyenoord City', aangevraagd door het raadslid Verkoelen - vervolg

De **VOORZITTER**. Ik heropen de vergadering. Mijnheer Simons, u hebt om een schorsing gevraagd en u krijgt dus ook het woord.

De heer **SIMONS** (lr). Deze zomer heb ik samen met de heer Postma van GroenLinks en de heer Tak van de PvdA een amendement gemaakt, 'Een spannende finale'. Daarin hebben we Feyenoord nog eenmaal de kans gegeven om na vier jaar aan de voorwaarden van het position paper te voldoen. Deze motie is in deze raad met geloof ik 38 stemmen voor aangenomen. Nu staan we hier vandaag om wel of niet de consequenties te aanvaarden van ons besluit dat we toen hebben genomen. Net in de pauze hebben Dennis Tak en Jeroen Postma mij bijgepraat en ze hebben letterlijk tegen mij gezegd 'Robert, we zijn het 100% met je eens, maar we zijn door de juristen van het college teruggefloten'. Ik heb volgens mij ook nog gezegd 'wie is nou het hoogste orgaan in deze stad? We zijn het toch met elkaar eens?' Een uur geleden hadden we een motie 'Een spannende finale is gespeeld', ondertekend door Leefbaar Rotterdam, de PvdA, GroenLinks, ChristenUnie-SGP en de Rotterdamse VVD. Al deze partijen hebben zich teruggetrokken omdat ze opdracht van de ambtenaren van het college hebben gekregen. Ik vind het echt heel triest en ik vraag me eigenlijk nu wel af wat we hier aan het doen zijn. Als hoogste orgaan van de stad kloppen we ons altijd op de borst. Ik vind het een grof schandaal, maar ik kan u wel een ding verzekeren, Leefbaar Rotterdam draait niet, die staat gewoon voor zijn woord en daarom dienen wij de volgende motie in, 'De spannende finale is gespeeld'.

De **VOORZITTER**. De heer Simons heeft de volgende motie ingediend.

Motie 4. De spannende finale is gespeeld

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 11 november ter bespreking van Feyenoord City;

constaterende dat:
- de gemeenteraad afgelopen zomer in het amendement 'Een spannende finale' de openstaande voorwaarden uit het position paper op een rijtje heeft gezet;
- in het amendement de deadline van 31 december 2021 is gesteld om te voldoen aan de openstaande voorwaarden;
- Feyenoord heeft aangegeven dat zij niet voor het einde van het jaar 2021 kan voldoen aan de belangrijkste voorwaarden van het position paper, namelijk de financiering, afgesloten bouwcontract en voldragen businesscase;

overwegende dat:
- de gebiedsontwikkeling Feyenoord City doorgang moet vinden, desnoods in aangepaste vorm;
- het uiteindelijk aan Feyenoord is om te bepalen wat voor toekomst zij voor zich ziet met De Kuip of een nieuw stadion;
- niet is voldaan aan de voorwaarden van het position paper en het geamendeerde raadsbesluit 'Een spannende finale';

verzoekt het college:
- de consequenties te aanvaarden van het niet kunnen voldoen aan het position paper én het amendement 'Een spannende finale';
- per direct te stoppen met de financiële bijdrage en betrokkenheid bij het nieuw te bouwen stadion van Feyenoord;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. R.A.C.J. Simons

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Dank u wel. Wie mag ik het woord geven? Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELEN** (50plus). Tja, zo is de politiek mijnheer Simons en ik vind het geen mooie politiek, dat ben ik met u eens. Voorzitter, laat duidelijk zijn dat de Feyenoord voetbalclub een icoon van onze stad is, als daar verlies geleden wordt dan voelen wij Rotterdammers dat allemaal. Zestig insprekers, vele zienswijzen, talloze brieven, waanzinnig veel vragen, de supporters en betrokkenen hebben ons ervoor gewaarschuwd en niemand heeft ernaar geluisterd, niet Feyenoord, niet het college en buiten enkele politieke partijen om ook de raad niet. Schandelijk en die betrokken supporters verdienen op zijn minst een excuus van de politiek. Stop daarom nu met het gijzelen van deze voetbalclub door de politiek. Met de koppeling van een gebiedsontwikkeling aan een nieuw stadion hebben wij een voetbalclub verantwoordelijk gemaakt voor het bouwen van huizen. Wat een idioterie is dat, het bouwen van een stadion, het ontwikkelen van een gebied is geen corebusiness van een voetbalclub. Voorzitter, laten we als gemeente de stekker eruit trekken en vervolgens eens goed bezien wat er financieel allemaal met dit project is gebeurd om daar de verantwoordelijken vervolgens voor op het matje te roepen, maar bovenal om ons als gemeente eindelijk eens bezig te gaan houden met onze publieke taak, het bouwen van huizen in een prachtig gebied van Rotterdam-Zuid. 50PLUS heeft daarom voor die situatie een motie en we hebben vervolgens naar aanleiding van het debat van vandaag ook nog een motie, een drietal moties. Een motie om te stoppen met deze flauwekul en ik kan het

dictum wel even voorlezen want dat is misschien handig en het belangrijkste: als gemeente af te zien om verder bij te dragen aan het ontwikkelen van de huidige plannen voor een nieuw stadion en daarmee de driepartijenovereenkomst tussen Stadion Feijenoord N.V., de gemeente en Stigam te ontbinden en als gemeente alleen verder te gaan met de herontwikkeling van het gebied Feyenoord City en daarin het ontwikkelen van woningbouw en de vergroening van buitenruimte centraal te stellen en de gebiedsontwikkeling Feyenoord City te ontkoppelen van de ontwikkeling van een nieuw stadion. Vervolgens heb ik, overigens naar aanleiding van het debat, er ook nog eentje met het dictum: om een nieuw masterplan zonder nieuw stadion te gaan ontwikkelen en de raad daar binnen drie maanden over te rapporteren en daaraan gekoppeld een volgende motie om het huidige bestemmingsplan naar aanleiding van het nieuwe masterplan zonder nieuw stadion te wijzigen en eentje waarover we het vandaag niet gehad hebben, maar wat wel speelt, om in het huidige bestemmingsplan de bestemming dat er in De Kuip gespeeld mag worden op te nemen en hiervoor het huidige bestemmingsplan per direct te wijzigen. Er is een overgangsperiode en ik weet het niet zeker, maar we beslissen met zijn allen dat Feyenoord na die overgangsperiode niet meer in De Kuip mag spelen. Tot zover voorzitter.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Verkoelen heeft de volgende moties ingediend.

Motie 5. Huidige bestemmingsplan wijzigen ten behoeve van spelen in De Kuip

"De gemeenteraad van Rotterdam in vergadering bijeen op 11 november 2021 ter bespreking van agendapunt 'Actuele ontwikkelingen Feyenoord City';

constaterende dat:
- recente ontwikkelingen in de bouwsector Feyenoord Rotterdam nopen om de jarenlange inspanningen om het beoogde nieuwe stadion te realiseren te heroverwegen;
- het lopende stadionproject met de beoogde bouwcombinatie daarmee stilvalt;
- ook de juridische structuur en financieringsopzet, ontwerp, en ook mogelijke alternatieven voor het nieuwe stadion door Feyenoord Rotterdam heronderzocht moeten worden;

overwegende dat:
- de gemeenteraad in 2016 in een position paper de randvoorwaarden heeft vastgelegd waaraan moet worden voldaan om aandeelhouder voor € 40 miljoen te worden van het te ontwikkelen nieuwe stadion;
- de deadline om aan deze randvoorwaarden uit het position paper te voldoen al eind 2018 lag;
- er sindsdien al een aantal malen uitstel verleend is door de meerderheid van de raad om alsnog te voldoen aan de gestelde randvoorwaarden in het position paper;
- in juli 2021 een amendement van PvdA, GroenLinks en Leefbaar Rotterdam is opgesteld en in meerderheid door de raad is aangenomen om uiterlijk op 31 december 2021 alsnog te voldoen aan de financiële en organisatorische voorwaarden uit het position paper;
- niet kan worden voldaan aan het amendement dat nog een uiterste poging was om te voldoen aan het position paper;

roept het college op:
- in het huidige bestemmingsplan de bestemming dat er in De Kuip gespeeld mag worden op te nemen;
- hiervoor het huidige bestemmingsplan per direct te gaan wijzigen;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. P.J.H.D. Verkoelen

Motie 6. Huidige bestemmingsplan wijzigen naar aanleiding van nieuw masterplan

"De gemeenteraad van Rotterdam in vergadering bijeen op 11 november 2021 ter bespreking van agendapunt 'Actuele ontwikkelingen Feyenoord City';

constaterende dat:
- recente ontwikkelingen in de bouwsector Feyenoord Rotterdam nopen om de jarenlange inspanningen om het beoogde nieuwe stadion te realiseren te heroverwegen;
- het lopende stadionproject met de beoogde bouwcombinatie daarmee stilvalt;
- ook de juridische structuur en financieringsopzet, ontwerp, en ook mogelijke alternatieven voor het nieuwe stadion door Feyenoord Rotterdam heronderzocht moeten worden;

overwegende dat:
- de gemeenteraad in 2016 in een position paper de randvoorwaarden heeft vastgelegd waaraan moet worden voldaan om aandeelhouder voor € 40 miljoen te worden van het te ontwikkelen nieuwe stadion;
- de deadline om aan deze randvoorwaarden uit het position paper te voldoen al eind 2018 lag;
- er sindsdien al een aantal malen uitstel verleend is door de meerderheid van de raad om alsnog te voldoen aan de gestelde randvoorwaarden in het position paper;
- in juli 2021 een amendement van PvdA, GroenLinks en Leefbaar Rotterdam is opgesteld en in meerderheid door de raad is aangenomen om uiterlijk op 31 december 2021 alsnog te voldoen aan de financiële en organisatorische voorwaarden uit het position paper;
- niet kan worden voldaan aan het amendement dat nog een uiterste poging was om te voldoen aan het position paper;

roept het college op:
- het huidige bestemmingsplan naar aanleiding van het nieuwe masterplan zonder nieuw stadion te wijzigen;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. P.J.H.D. Verkoelen

Motie 7. Nieuw masterplan zonder nieuw stadion

"De gemeenteraad van Rotterdam in vergadering bijeen op 11 november 2021 ter bespreking van agendapunt 'Actuele ontwikkelingen Feyenoord City';

constaterende dat:
- recente ontwikkelingen in de bouwsector Feyenoord Rotterdam nopen om de jarenlange inspanningen om het beoogde nieuwe stadion te realiseren te heroverwegen;
- het lopende stadionproject met de beoogde bouwcombinatie daarmee stilvalt;
- ook de juridische structuur en financieringsopzet, ontwerp, en ook mogelijke alternatieven voor het nieuwe stadion door Feyenoord Rotterdam heronderzocht moeten worden;

overwegende dat:
- de gemeenteraad in 2016 in een position paper de randvoorwaarden heeft vastgelegd waaraan moet worden voldaan om aandeelhouder voor € 40 miljoen te worden van het te ontwikkelen nieuwe stadion;

- de deadline om aan deze randvoorwaarden uit het position paper te voldoen al eind 2018 lag;
- er sindsdien al een aantal malen uitstel verleend is door de meerderheid van de raad om alsnog te voldoen aan de gestelde randvoorwaarden in het position paper;
- in juli 2021 een amendement van PvdA, GroenLinks en Leefbaar Rotterdam is opgesteld en in meerderheid door de raad is aangenomen om uiterlijk op 31 december 2021 alsnog te voldoen aan de financiële en organisatorische voorwaarden uit het position paper;
- niet kan worden voldaan aan het amendement dat nog een uiterste poging was om te voldoen aan het position paper;

roept het college op:
- een nieuw masterplan zonder nieuw stadion te gaan ontwikkelen;
- de raad binnen drie maanden hierover te rapporteren;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. P.J.H.D. Verkoelen

Motie 8. De bal ligt voor open doel

"De gemeenteraad van Rotterdam in vergadering bijeen op 11 november 2021 ter bespreking van agendapunt 'Actuele ontwikkelingen Feyenoord City';

constaterende dat:
- recente ontwikkelingen in de bouwsector Feyenoord Rotterdam nopen om de jarenlange inspanningen om het beoogde nieuwe stadion te realiseren te heroverwegen;
- het lopende stadionproject met de beoogde bouwcombinatie daarmee stilvalt;
- ook de juridische structuur en financieringsopzet, ontwerp, en ook mogelijke alternatieven voor het nieuwe stadion door Feyenoord Rotterdam heronderzocht moeten worden;

overwegende dat:
- de gemeenteraad in 2016 in een position paper de randvoorwaarden heeft vastgelegd waaraan moet worden voldaan om aandeelhouder voor € 40 miljoen te worden van het te ontwikkelen nieuwe stadion;
- de deadline om aan deze randvoorwaarden uit het position paper te voldoen al eind 2018 lag;
- er sindsdien al een aantal malen uitstel verleend is door de meerderheid van de raad om alsnog te voldoen aan de gestelde randvoorwaarden in het position paper;
- in juli 2021 een amendement van PvdA, GroenLinks en Leefbaar Rotterdam is opgesteld en in meerderheid door de raad is aangenomen om uiterlijk op 31 december 2021 alsnog te voldoen aan de financiële en organisatorische voorwaarden uit het position paper;
- niet kan worden voldaan aan het amendement dat nog een uiterste poging was om te voldoen aan het position paper;

roept de gemeenteraad op:
- de gebiedsontwikkeling Feyenoord City te ontkoppelen van de ontwikkeling van een nieuw stadion;
- als gemeente af te zien om verder bij te dragen aan het ontwikkelen van de huidige plannen voor een nieuw stadion en daarmee de driepartijenovereenkomst (Stadion Feijenoord N.V., gemeente en Stigam) te ontbinden;

- als gemeente alleen verder te gaan met de herontwikkeling van het gebied Feyenoord City en daarin het ontwikkelen van woningbouw en vergroening buitenruimte centraal te stellen.

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. P.J.H.D. Verkoelen, A. van Zevenbergen, B. van Noppen en R.T.J. van der Velden

De moties zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Dank u wel. De heer Verheij heeft een vraag aan u, mevrouw Verkoelen.

De heer **VERHEIJ** (vvd). Even een verduidelijking van wat mevrouw Verkoelen in die laatste zin zei, na die overgangsperiode mag Feyenoord niet meer spelen in De Kuip. Ik hoop dat u bedoelt dat Feyenoord gewoon mag blijven spelen in De Kuip zolang er geen ander stadion is, dat is toch de bedoeling?

Mevrouw **VERKOELEN** (50plus). Dat zegt u, maar vooralsnog staat het niet zo in het bestemmingsplan. We hebben het daar eerder over gehad, het krijgt een overgangsperiode en daarna gaat daar gewoon van alles gebeuren en kunnen we er niet meer voetballen.

De heer **VERHEIJ** (vvd). Voorzitter, juist dit punt hebben we volgens mij op voorspraak van de heer Simons geregeld bij het vaststellen van het bestemmingsplan, dat Feyenoord sowieso in De Kuip kan blijven spelen, zonder een einddatum daarop. Die eindigt pas op het moment dat er een nieuw stadion is en zolang dat er niet is, kunnen ze zonder meer in De Kuip blijven spelen. Dat hebben we juist geregeld en volgens mij is dat raadsbreed aangenomen.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELEN** (50plus). Ik betwijfel dat, ik betwijfel het echt en als het zo is, zou ik zeggen…

De **VOORZITTER**. De heer Simons.

De heer **SIMONS** (lr). Ondanks dat ik niet in de stemming ben om de VVD vanavond complimenten te geven, moet ik hem hierin gelijk geven.

Mevrouw **VERKOELEN** (50plus). Dat laatste snap ik ook wel weer van u, dat u geen complimenten wilt geven.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. Mijnheer Postma.

De heer **POSTMA** (gl). Dank u wel voorzitter. Ik begon de eerste termijn met heel veel vragen en die vragen zijn deels beantwoord, hoewel er ook nog veel open staan. We kunnen vandaag met alles wat het college heeft aangegeven en wat ook door Feyenoord naar buiten is gekomen niet ontkomen aan één conclusie en dat is dat niet is voldaan aan het raadsbesluit van 8 juli 2021 en we zien eerlijk gezegd ook niet in hoe dat de komende tijd nog gaat gebeuren, of je nu een halfjaar of een jaar uitstel geeft. Dat zit hem in de bouw, de enorme bouwkosten die onoverbrugbaar zijn binnen de huidige businesscase, dat zit hem in de financiering, dat zit hem in het ontbreken van een overeenkomst met de aannemer en dat zit hem niet in de laatste plaats in de samenwerking met Feyenoord, de ontbrekende

interactie tussen Stadion en BVO, maar ook de manier waarop het college de afgelopen tijd bij herhaling verrast was door wat toch een goede samenwerkingspartner zou moeten zijn. Voorzitter nogmaals, wij zien niet in hoe dit plan tot een nieuw Feyenoordstadion gaat leiden en we kunnen niet anders dan concluderen dat dit hem niet gaat worden. Wat betekent dat? Dan kan ik me aansluiten bij wat de heer Van Bodegom vanochtend in de persconferentie herhaaldelijk zei: alle opties liggen op tafel. Dat betekent dus ook, en ik herhaal mijn vragen en ik ben blij met de toezegging van het college daarop, dat we de komende periode moeten gebruiken om scenario's voor de toekomst uit te werken met of zonder stadion, dat we daar op dit moment geen conclusies over gaan trekken, behalve de belangrijke conclusie die ik zojuist heb getrokken. Dat betekent ook dat er vanuit GroenLinks geen toestemming is voor het verlenen van financiële steun aan Feyenoord op welke manier dan ook, of het nu gaat om uitstel of om de noodzakelijke renovatie van het huidige stadion en we zullen eventuele nieuwe stadionplannen op hun merites beoordelen.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja, dank u voorzitter. Kunt u ook reageren op de uitspraak die de heer Simons net deed over de juristen, daar heb ik u niet over gehoord?

De heer **POSTMA** (gl). Voorzitter, ik ga niet over de woorden van de heer Simons en ik citeer sowieso niet uit welke vertrouwelijke gesprekken in de wandelgangen dan ook die al dan niet zouden hebben plaatsgevonden.

De **VOORZITTER**. De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja, dank. Het is dus duidelijk dat niet aan uw amendement wordt voldaan, daar is niet aan voldaan. Dan kun je eigenlijk ook onmogelijk het position paper handhaven, dat kan niet. Mijn vraag is of het position paper voor u nog geldt en of u onze motie wel of niet gaat steunen.

De **VOORZITTER**. De heer Postma.

De heer **POSTMA** (gl). Er zitten elementen in het position paper die belangrijk zijn voor de stad en die ik niet direct bij het grofvuil zou willen zetten. Dus op het moment dat er vanuit Feyenoord een plan komt, en laat duidelijk zijn dat is aan de BVO, dat is aan het stadion, voor welke vorm dan ook, nogmaals alle opties liggen op tafel, dan kan het zo zijn dat er onderdelen van dat position paper of misschien wel grote delen van het position paper heel goed toepasbaar zijn in de afweging die we dan moeten maken. Laat ik ook heel duidelijk zijn, er is gewoon niet voldaan aan de belangrijke voorwaarden die in het amendement staan, de bouwkosten, de financiering en de businesscase, aan die conclusie kun je vandaag niet ontkomen.

De **VOORZITTER**. De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Maar mijnheer Postma, ik betwijfel nu echt uw raadslidmaatschap. U kunt toch niet zeggen dat én niet aan het amendement is voldaan én tegen onze motie over het position paper stemmen? Dat gaat toch niet, u bent toch een raadslid, u moet toch controleren? U bent zelf verantwoordelijk voor dat position paper. Wat hebt u daarop te zeggen?

De **VOORZITTER**. De heer Postma.

De heer **POSTMA** (gl). Dat de stemmingen straks zijn, ik heb nog nergens voor of tegen gestemd en ik zal alle moties ook op hun merites beoordelen. Laat dit ook duidelijk zijn, als ik zeg 'alle opties liggen op tafel', dan geldt dat ook voor de motie die u indient en ik wil weten wat daar de consequenties van zijn. In alle eerlijkheid, ik waardeer uw positie, u bent altijd al tegen dit plan geweest. Wij hebben de meerwaarde van dit plan gezien, maar we moeten constateren dat dit plan hem gewoon niet gaat worden. Het besluit dat wij als gemeenteraad nemen, de woorden die we hier spreken, hebben enorme consequenties voor de club Feyenoord en voor heel Rotterdam-Zuid, dus nee, ik wil vandaag geen vergaande conclusies trekken die gaan over hoe het toekomstscenario eruit zou zien. Ik constateer alleen, dat vind ik belangrijk om te benadrukken, dat dit plan hem niet wordt, hier verleent GroenLinks geen steun aan.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Postma, u bent door uw spreektijd heen. U kunt nog wel ondervraagd worden, maar u kunt geen antwoord meer geven. Ik kijk nog even naar mijnheer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Mijnheer Postma is al drie minuten door zijn spreektijd heen en ik hoop dat u straks met de andere partijen net zo coulant bent. Als mijnheer Postma niet meer kan antwoorden, dan houdt het op, terwijl ik nog wel…

De **VOORZITTER**. Ik heb het lang genoeg gerekt.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja, het is jammer omdat dit een cruciale fase van het debat is. Als raadslid maak je je eigen afwegingen en de heer Postma vindt de afweging van juristen en dit college kennelijk belangrijker dan zijn eigen afweging. Jammer, het siert u niet als raadslid.

De **VOORZITTER**. Concluderend. Mevrouw Verkoelen, wellicht nog een slotopmerking richting de heer Postma, maar mijnheer Postma kan niet antwoorden.

De heer **POSTMA** (gl). Voorzitter, dit is toch een beetje onbevredigend bij zo'n belangrijk debat, ik ga hier graag op in.

De **VOORZITTER**. Toen we een halfuur bijplusten, hebben we gezegd dat we in de loop van het debat verder zouden kijken. Als u dat wenselijk vindt, heb ik er geen bezwaar tegen om u voor te stellen een halfuur bij te plussen. Een halfuur bijplussen? Dan hebben we voor de hele avond een uur opgeplust. Mevrouw Verkoelen, wilt u daar rekening mee houden, want ik vermoed dat uw partijgenoten bij andere punten ook nog zendtijd nodig hebben? Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELEN** (50plus). Mijn vraag is: u gaat dus niet afzien van het verhaal om verder bij te dragen aan het ontwikkelen van het huidige stadion, daar gaat u niet van afzien?

De **VOORZITTER**. De heer Postma.

De heer **POSTMA** (gl). Sorry, ik worstelde even met de dubbele ontkenning. Laat ik het heel duidelijk zeggen, dit plan gaat hem niet worden. Feyenoord heeft vandaag gezegd: wij kunnen niet aan de voorwaarden van het amendement en het raadsbesluit voldoen. Dan trek ik de conclusie dat dit plan hem niet wordt en daarmee houdt ook de steun van GroenLinks voor dit plan op.

Mevrouw **VERKOELEN** (50plus). Gaat u ermee akkoord om het position paper af te schieten?

De heer **POSTMA** (gl). Voorzitter, wij schieten helemaal niets af. Ik trek een conclusie op basis van wat Feyenoord vandaag heeft gezegd en Feyenoord wil een nieuw stadion. Nogmaals, ik wil alle scenario's in kaart hebben en dan praten we de komende weken verder over hoe die toekomst eruit zou moeten zien.

De **VOORZITTER**. De heer Simons.

De heer **SIMONS** (lr). Ja mijnheer Postma, u bent volgens mij heel duidelijk en dat hebt u ook net buiten in de tuin tegen mij gezegd. Ik heb het net in mijn eigen woorden verteld en het is niet mijn gewoonte om dat te delen, maar ik ben even emotioneel instabiel naar aanleiding van de terugtrekking van uw handtekening. Als ik u zo hoor, waarom bent u dan niet gewoon meegegaan met de motie die we samen hebben opgesteld? Er staat hetzelfde, u zegt hetzelfde, maar u wilt geen handtekening onder die motie zetten. Wat doen we hier dan?

De **VOORZITTER**. De heer Postma.

De heer **POSTMA** (gl). Voorzitter, dit is wel erg inside baseball Coolsingel politiek. Wat er voor en na een debat gebeurt, is niet relevant, wat ik hier zeg, is relevant en dat is volgens mij volstrekt helder.

De **VOORZITTER**. De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ik ben dan toch wel benieuwd. Dat amendement is aangenomen, dat is een raadsbesluit van deze gemeenteraad en dat hield in per 31 december a.s. stoppen. Wilt u nu zeggen dat u zich niet eens meer houdt aan het raadsbesluit van deze gemeenteraad, hoe reageert u daarop, hoe ziet u dan de datum van 31 december 2021.

De **VOORZITTER**. De heer Postma.

De heer **POSTMA** (gl). Voorzitter, dit plan gaat het niet halen, duidelijker kan ik het niet zeggen. Wij willen zo snel mogelijk, daar heb ik de wethouder op bevraagd, de opties voor de toekomst in kaart hebben, zodat we daar de komende weken verder over kunnen praten. Nogmaals dit is zo'n enorm besluit, ik ga nu niet op basis van een motie links of rechts besluiten nemen die verregaande consequenties hebben voor de voetbalclub en voor Rotterdam-Zuid, daar pas ik voor.

De **VOORZITTER**. Ik dank u zeer. De volgende spreker, mijnheer Tak.

De heer **TAK** (pvda). Dank u wel voorzitter. Laat ik starten met de gebiedsontwikkeling. Wat de PvdA betreft moet de gebiedsontwikkeling ongeacht de situatie bij het stadion gewoon doorgang kunnen vinden. Dan over het stadionproject. Mijn collega Postma kon het eigenlijk al niet duidelijker zeggen, we kunnen geen andere conclusie trekken, laat dat gewoon duidelijk in deze zaal weerklinken. Er is niet voldaan aan de voorwaarden van het amendement en dat is een feit mijnheer Simons, daar hebben we geen motie voor nodig. Dat is een feit dat iedereen van links tot rechts vanavond in deze gemeenteraad heeft kunnen zien. Dat is ook wat we tegen u hebben gezegd en dat stellen we bij dezen officieel zo vast. Het project Feyenoord City, het stadionproject, gaat er dus niet in de huidige vorm komen,

heel veel duidelijker dan dit kan ik het ook niet stellen. Daarmee komt er dus conform het position paper ook geen gemeentelijke bijdrage aan dit project.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELEN** (50plus). Mijnheer Tak, dat komt er toch alleen maar niet als u nu met ons bepaalt dat dit plan ter ziele is en anders toch wel?

De **VOORZITTER**. De heer Tak.

De heer **TAK** (pvda). Mevrouw Verkoelen, ik denk dat er geen woord Spaans zit bij wat ik net heb gezegd. Er wordt niet voldaan aan de eisen in het position paper en daar gaat de komende weken ook niet aan voldaan worden. Er is niet voldaan aan de voorwaarden van het amendement, dat is een feit net als dat de kleur van mijn overhemd blauw is ook een feit is, dat hoeven we niet met elkaar vast te stellen. Ik heb vandaag het debat gevolgd, het is zo klaar als een klontje mevrouw Verkoelen en we spreken dat hier uit. Ik denk dat we aan dezelfde zijde van de medaille staan en dat zou u moeten omarmen. Wat ons betreft is het nu aan de BVO om te bepalen wat ze met dit stadionproject willen want als ik heel eerlijk ben, wordt de bal iedere keer naar de gemeente getrapt, maar het is uiteindelijk een voetbalclub die bepaalt wat ze willen doen met hun voetbalstadion.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELEN** (50plus). Maar dan moet u nu toch als verantwoordelijk raadslid met de hele raad, wij zijn de baas, tegen uw uitvoerende orgaan, het college, zeggen 'stoppen met die flauwekul', anders gaan ze toch door?

De **VOORZITTER**. De heer Tak.

De heer **TAK** (pvda). Wat ik zei, er zit volgens mij geen woord Spaans bij wat de mening van de PvdA is en ik denk dat dit een kristalhelder signaal voor het college is.

De **VOORZITTER**. De heer Simons.

De heer **SIMONS** (lr). Ja kijk, ik loop hier toch al een paar jaartjes rond, maar dit is wel een unieke situatie, dat we eerst gezamenlijk een motie maken en u zegt nu ook weer dat we het met elkaar eens zijn dat het nieuwe stadion er niet meer komt. We hebben gezamenlijk een amendement gemaakt en daar wordt niet aan voldaan, dus we trekken de stekker eruit en vervolgens zegt u 'we tekenen niet mee met uw motie' die dat formeel regelt. Dat was toch gewoon het instrument dat wij hier normaal gesproken gebruiken. We zijn het 100% met elkaar eens, maar u zegt 'ik dien geen motie met die strekking in' of 'die steun ik niet'. Ik snap het echt niet, kunt u dat nog eens toelichten.

De **VOORZITTER**. De heer Tak.

De heer **TAK** (pvda). Ja, ik zei het eigenlijk net al, het is zo evident, het is eigenlijk gewoon een feit, eigenlijk zei Feyenoord het vandaag in de persconferentie zelf al, daar is geen motie voor nodig mijnheer Simons, daar is geen motie voor nodig. Het is zo evident dat dit stadionplan er niet gaat komen, dat dit stadionplan niet gaat voldoen aan de eisen uit het position paper, dat dit stadionplan niet gaat voldoen aan het amendement. Ja, dames en heren in deze zaal ik kan het niet duidelijker zeggen. Mijnheer Simons, u kunt het nog een keer vragen, maar dit is het.

De **VOORZITTER**. De heer Simons.

De heer **SIMONS** (lr). Ik moet gewoon tot mijn spijt constateren dat zowel GroenLinks als de PvdA veel woorden en grote woorden hebben, maar daar geen daden aan verbinden. Echt on-Rotterdams en echt, dat hoort ook niet bij deze raad. Zeer teleurstellend en het leidt ertoe dat de kans groter wordt dat we straks weer in een financieel moeras belanden want deze wethouders zitten nog op een roze wolk, die denken dat er niets aan de hand is. Ik vind het echt onbegrijpelijk, veel woorden, geen daden.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELEN** (50plus). Les 1 in de politiek mijnheer Tak, u hebt geen toezegging van uw college en dan is het de regel dat je dat, als de meerderheid van de raad dat vindt, middels een motie afdwingt en dat is wat wij nu van u vragen.

De heer **TAK** (pvda). Ja, laat ik allereerst zeggen dat ik denk dat u niet de regels bepaalt waarmee de PvdA hier in deze gemeenteraad politiek bedrijft. Zoals ik net zei, zit er geen woord Spaans bij. Ik wilde net gaan zeggen dat het op dit moment niet meer op onze financiële steun hoeft te rekenen. Er is geen mandaat, laat ik dat maar zeggen, er is geen mandaat voor het college om nu wel financiële steun aan dit project te geven want er wordt niet voldaan aan de voorwaarden van het amendement en van het position paper. Ja, mevrouw Verkoelen dan kunt u zeggen 'kom met een motie', maar het college heeft helemaal geen mandaat om iets te doen, daar is geen motie voor nodig zeg ik dan tegen u.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELEN** (50plus). U hebt het mandaat al gegeven en dat moet u nu terugnemen, daar gaat de hele discussie vandaag om.

De heer **TAK** (pvda). Voorzitter, er is een mandaat gegeven onder voorwaarden. Volgens mij bent u het met mij eens dat niet aan die voorwaarden is voldaan en als niet aan die voorwaarden is voldaan, kan er geen sprake meer zijn van steun. Op 31 december 2021 houdt het op mijnheer Simons, dat waren we toch voor de zomer met elkaar eens. Dat stellen we vandaag feitelijk vast, het gaat niet meer lukken voor 31 december 2021. Dat is het einde.

De **VOORZITTER**. De heer Simons.

De heer **SIMONS** (lr). Ja, daar waren we het over eens en daar zijn we het nog steeds over eens. Dit college heeft een hele andere visie en zegt ook iets heel anders. Dat zegt 'we gaan gewoon door' en dan moet je het college dat duidelijk maken door een motie op te stellen en het college de opdracht te geven: ondanks dat u nog op die roze wolk zit, moet u gewoon gaan doen wat het hoogste orgaan van deze stad, de gemeenteraad, wil maar u laat het gewoon wegkomen want het college hoeft niet naar u te luisteren omdat er geen motie ligt, het kan gewoon zijn goddelijke gang gaan en de puinhoop die de directie van Feyenoord ervan heeft gemaakt, kan gewoon lekker doorgaan. Meer kosten, nog meer problemen en geen enkel alternatief in de nabije toekomst, een gebiedsontwikkeling die ook tot stilstand komt. Ik begrijp het echt niet.

De **VOORZITTER**. De heer Postma.

De heer **POSTMA** (gl). Ja, voorzitter. De heer Simons is blijkbaar zo verliefd op zijn motie dat hij daar iedere keer weer op terugkomt. Ik wil hem op twee punten corrigeren. Ten eerste zegt u ‘woorden en geen daden', maar woorden zijn in dezen daden, onze woorden tellen, die hebben gewicht. Ten tweede, hoe bedoelt u 'het college kan doorgaan'? Er ligt helemaal geen besluit voor het college om op verder te gaan. Dat besluit moet er komen met een definitief investeringsvoorstel en dat definitieve investeringsvoorstel was er gekomen als aan de voorwaarden was voldaan. Niet aan de voorwaarden voldaan, geen definitief investeringsvoorstel, geen financiële steun van de gemeente, hoeveel duidelijker kun je het maken.

De **VOORZITTER**. Bent u klaar mijnheer Tak?

De heer **TAK** (pvda). Nou ik wil eigenlijk nog iets toevoegen. Een raadsbesluit heeft formeel gezien veel meer gewicht dan een motie, want in een motie verzoekt u iets aan het college en het college kan dan in zijn afdoening bedenken wat het daarmee gaat doen, het kan dan nog aan u schrijven: mijnheer Simons, we hebben het toch zo gedaan, want dit en dat. Een raadsbesluit mijnheer Simons moet het college naar de letter uitvoeren, naar de letter en als ik kijk naar de letter van het raadsbesluit dat wij voor de zomer hebben genomen dan kan het college maar één ding doen en dat is: het houdt hier op, op 31 december 2021, er is geen financiële steun meer voor dit project, er moet een alternatief plan komen. Dat is het mijnheer Simons, dat raadsbesluit heeft meer gewicht dan de motie waar u zo verliefd op bent geworden. Daarbij wil ik het laten.

De **VOORZITTER**. De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja, dank u. Nog even naar mijnheer Postma. Het position paper is het mandaat, dat is het mandaat en met het plan dat nu wordt afgeschoten, daar schiet je dus het position paper mee af. Bent u dat met mij eens?

De **VOORZITTER**. De heer Postma.

De heer **POSTMA** (gl). Nee, voorzitter. Dat ben ik niet met de heer Van der Velden eens en dat heb ik net vanaf die plek uitgebreid toegelicht.

De **VOORZITTER**. Bent u klaar? Mijnheer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ik heb nog een vraag aan de heer Tak. Er is niet aan uw amendement voldaan en dan kun je eigenlijk onmogelijk het position paper handhaven. Dus mijn vraag is simpel: geldt voor u het position paper nog?

De heer **TAK** (pvda). Ik denk dat het heel belangrijk is om onderscheid te maken tussen de gebiedsontwikkeling en het stadion. U zult het met mij eens zijn, volgens mij hoorde ik dat net ook in het debat, dat die gebiedsontwikkeling moet doorgaan. Daarover hebben we ook hele goede dingen in het position paper geschreven, dat staat als een paal boven water. Voor mij was er van links tot rechts overeenstemming over de gebiedsontwikkeling en de voorwaarden die daarover in het position paper staan, staan wat mij betreft als een paal boven water en als het gaat over die € 40 miljoen voor het stadion, daar gaat niet aan worden voldaan. Kortom, dat geld komt daarmee te vervallen.

De **VOORZITTER**. De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja, dus dan kan ik op uw steun voor mijn motie rekenen of niet?

De heer **TAK** (pvda). In alle eerlijkheid, ik heb uw motie nog niet gezien dus daar ga ik straks naar kijken.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Mijnheer Tak, neemt u uw eigen raadslidmaatschap nog serieus? U weet dat het position paper is samengesteld door de gemeenteraad als controleorgaan, neemt u uw eigen raadslidmaatschap nog wel serieus?

De heer **TAK** (pvda). Ik neem het uiterst serieus. Sterker nog, ik zou uw reactie wel eens willen horen op de vaststelling die ik zojuist deed dat een raadsbesluit eigenlijk veel meer gewicht heeft dan een motie. Het college heeft geen mandaat om met dit stadionplan verder te gaan, hoeveel duidelijker wilt u het horen, daar is geen nieuwe raadsuitspraak voor nodig. U zegt eigenlijk 'wij stellen samen kaders vast', dan wordt niet aan die kaders voldaan en dan moeten we dan nog een motie indienen om vast te stellen dat niet aan die kaders is voldaan? Ik snap er helemaal niets meer van. Mijnheer Van der Velden, volgens mij is mijn logica een stuk logischer dan die van u.

De **VOORZITTER**. De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ik deed bewust niet mee aan uw motie omdat het gewoon een zeer matige motie is. Ik heb het over mijn eigen motie en over het position paper, die blijft dus voor u gelden.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Tak.

De heer **TAK** (pvda). Ja ik ben blij dat u ook uw eigen motie hebt, mijnheer Van der Velden. Ik stel vast dat niet is voldaan aan de voorwaarden van het position paper. Dat kunnen we aan iedereen in Rotterdam vragen en iedereen zal dit misschien bijna nog wel begrijpen als we het hen uitleggen, bijna zoals iedereen ook kan vaststellen dat de kleur van mijn overhemd blauw is. Dit is zo kristalhelder, mijnheer Van der Velden, daar hebt u geen motie voor nodig.

De **VOORZITTER**. De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ik vind het toch wel bijzonder, u bent ook voorzitter van de COR hè, dat weet u?

De **VOORZITTER**. De heer Tak.

De heer **TAK** (pvda). Ja, dank u. Ik sta hier als gemeenteraadslid van de PvdA en ik laat me niet verleiden om hier dingen te zeggen als voorzitter van de COR.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELEN** (50plus). Ja, toch even een vraag over die centen, gaat u met mij een motie indienen om dan ook de begroting maar direct te organiseren want dat mandaat heeft zich al vertaald in onze begroting. Budgetbeheer, daar moeten we nu toch iets mee doen, anders gaat het toch gewoon door?

De **VOORZITTER**. De heer Tak.

De heer **TAK** (pvda). Het college heeft geen mandaat om daarmee door te gaan omdat niet aan de voorwaarden wordt voldaan, zo simpel is het.

Mevrouw **VERKOELEN** (50plus). Maar u hebt de begroting straks toch al goedgekeurd?

De **VOORZITTER**. De heer Tak.

De heer **TAK** (pvda). Een begroting is niet onconditioneel mevrouw Verkoelen.

De **VOORZITTER**. Bent u klaar? Hartelijk dank. Wie mag ik het woord geven? De heer Verheij.

De heer **VERHEIJ** (vvd). Dank u voorzitter, er wordt niet voldaan aan de voorwaarden van het amendement 'Een spannende finale' en daarmee is dit stadionplan in zijn huidige vorm, met dit ontwerp, deze financiering en de bijbehorende governance beëindigd, dat gaat hem niet worden. Wat het wel gaat worden, weten we nog niet want Feyenoord gaat zich beraden en ook het college beraadt zich op de scenario's voor het gebied Feyenoord City. Wat dat betreft ben ik blij met de toezegging die aan de heer Postma is gedaan, namelijk om de komende maanden scenario's uit te werken waarmee in kaart wordt gebracht hoe we met dat gebied verdergaan. Ik ben ook blij dat het college die onderdelen van het bestemmingsplan die wel gerealiseerd kunnen worden sowieso wil uitvoeren. De vraag die ik aanvullend aan de heer Postma bij die scenario's heb is of het college bereid is om in die scenarioanalyse aan te geven hoe om te gaan met het position paper. Daarin zitten belangrijke kaders die van belang zijn voor die hele ontwikkeling van dat gebied, ook op het gebied van het sociaaleconomische programma en op het gebied van verkeer en vervoer en dat zijn kaders die we niet zomaar overboord willen gooien. Tegelijkertijd zien we natuurlijk ook dat een aantal voorwaarden dat in het amendement is opgenomen en die een-op-een voortkomen uit het position paper op dit moment niet ingevuld wordt. Kan het college toezeggen om bij de scenarioanalyse ook in te gaan op de positie van het position paper en hoe daarmee verder te gaan? Voorzitter, wat er verder gaat gebeuren als het om het stadion gaat, is aan Feyenoord want zij maken de keuze wat zij met hun huisvesting willen. Als Feyenoord met een plan komt, zullen we dit op dat moment beoordelen en we hanteren daarbij heel duidelijke uitgangspunten die ook in 2017 door VVD zijn neergelegd. Het moet ruimtelijk passen, het moet ruimtelijk wenselijk zijn, het moet maatschappelijke en publieke meerwaarde hebben, anders is er geen reden voor de gemeente om er risicodragend financieel aan deel te nemen en als we er al geld in steken, moet dat geld ook weer terugkomen.

De **VOORZITTER**. De heer Simons.

De heer **SIMONS** (lr). Ja, ik heb de volgende vraag. Is er na 1 januari 2022 nog € 40 miljoen beschikbaar voor Feyenoord of voor wat voor stadion dan ook?

De **VOORZITTER**. De heer Verheij.

De heer **VERHEIJ** (vvd). Voorzitter, de vraag is of dat € 40 miljoen moet zijn. Die € 40 miljoen hing samen met het plan zoals dat er lag en wat ik net zei, op het moment dat Feyenoord met een nieuw plan komt, zullen we op dat moment, aan de hand van dat plan en de eisen die ik net heb gesteld, beoordelen of we daaraan willen bijdragen, in welke vorm we daaraan willen bijdragen en onder welke voorwaarden we daaraan willen bijdragen. Dat kan zijn dat je er alsnog risicodragend als aandeelhouder geld in steekt, het kan ook zijn dat je een garantstelling afgeeft, dat hebben we in 2013 met het toenmalige plan voorbij zien

komen en het kan ook zijn dat je je beperkt tot je publiekrechtelijke taak en je ruimtelijke ordeningsinstrumentarium.

De **VOORZITTER**. De heer Simons.

De heer **SIMONS** (lr). Dus als ik u begrijp, worden de plannen die na 1 januari 2022 binnenkomen geheel opnieuw beoordeeld en daar kan mogelijk geld bij, maar het kan ook gewoon nul blijven, we beginnen bij € 0,00.

De heer **VERHEIJ** (vvd). En dat hangt dus volledig af van de plannen waarmee zij komen. Die ken ik nog niet en ik kan dus niet beoordelen op welke manier ik daar al dan niet vanuit deze positie aan zou willen bijdragen.

De heer **SIMONS** (lr). Dan toch nog even een vraag. Er is nu € 40 miljoen beschikbaar als aan de voorwaarden wordt voldaan. Op 1 januari 2022 loopt die voorwaarde af, dus nogmaals, gaat de VVD weer € 40 miljoen in een nieuw plan steken?

De heer **VERHEIJ** (vvd). Daarop kan ik simpelweg geen antwoord geven want ik weet niet wat dat nieuwe plan wordt. Zo simpel is het en die € 40 miljoen staat overigens in raadsbesluiten die we tot nu toe hebben genomen, maar die is nog niet vrijgemaakt door het college, daarvoor moeten ze echt bij deze raad langs, anders mogen ze die niet overboeken en het staat voor zover ik weet ook niet in de begroting want het is namelijk gewoon een balanstransactie en het zit niet in de exploitatiebegroting. Voorzitter, we zullen dus alsdan beoordelen of we willen deelnemen, onder welke voorwaarden we willen deelnemen en in welke vorm. Waar dat gebeurt, dat zou kunnen op die plot aan de Maas die in het bestemmingsplan daarvoor is gereserveerd en het zou ook kunnen dat dit gebeurt in de stadiondriehoek, dat is afhankelijk van de keuze die Feyenoord daar uiteindelijk over maakt. Voor nu hecht de VVD eraan dat het college zorgvuldig met de partners BVO en Stadion Feijenoord N.V. en de Stigam verdergaat en daarbij voor de urgentie in ieder geval de nadruk legt op die woningbouw op die plekken waar we die kunnen realiseren en dat het verdere proces zorgvuldig en voor de gemeente op een goede manier wordt afgewikkeld, zodat de gemeente daar in ieder geval geen hinder en financiële gevolgen van ondervindt.

De **VOORZITTER**. Dank. Wenst iemand nog het woord? De heer Vonk.

De heer **VONK** (cu-sgp). Ja, dank voorzitter. Er is vandaag veel informatie gewisseld over de kwestie rondom Feyenoord City en wat mij betreft was het ook buitengewoon verhelderend. Ik vond met name de schets van de scenario's buitengewoon verhelderend, het heeft mij in ieder geval veel informatie gegeven en het heeft mij gesterkt in de lijn die wij in de eerste termijn voorzichtig hebben geschetst, namelijk dat we vol moeten gaan voor de gebiedsontwikkeling. Dat is wat we willen en ik denk dat ook heel breed gevoeld wordt dat dit is wat we echt willen en dan moet het huidige bestemmingsplan eigenlijk overeind blijven. Er is heel duidelijk gezegd dat als het huidige bestemmingsplan vernietigd wordt, dit een enorme impact op de ontwikkeling kan hebben, zowel datgene wat we aan huizen kunnen bouwen, maar ook de kwaliteit daarvan, de samenhang met de infrastructuur en alles wat daarmee samenhangt. Ik denk dat het ongelofelijk belangrijk is dat het bestemmingsplan overeind blijft en ik hoop dat iedereen die eventueel meeluistert en daar misschien nog een oordeel over moet vellen dat in zijn oren knoopt. Je kunt het Rotterdam eigenlijk niet aandoen en zeker Rotterdam-Zuid niet. Voorzitter, wat ons betreft heeft Feyenoord wel gefaald, zij maken nu een pas op de plaats, maar wij gaan door en wie weet sluiten ze ooit ook weer aan. We doen aan onszelf en het college de oproep: zet vol in op het ontwikkelen van alternatieven, terwijl Feyenoord zijn plannen voor het stadion verder uitwerkt, want die

bal ligt echt bij de club en niet bij de gemeente, gaan wij vol inzetten om te kijken wat er anders mogelijk is. Tot slot over de voorwaarden van het position paper. Aan die voorwaarden is niet voldaan en het daaraan gekoppelde commitment om voor € 40 miljoen aandeelhouder te worden, is dus ook van de baan. Vandaag is geen sprake van verlenging van de wedstrijd, maar er is gewoon een nieuwe wedstrijd gestart. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Zeegers.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66). Ja, dank u wel voorzitter. We hebben er vanmiddag lang over gesproken en ook D66 heeft gezegd dat het er niet goed uitziet. Dit plan met deze kosten gaat hem niet worden en dat is heel erg zonde. Wij zijn er altijd groot voorstander van geweest, maar het is wel begrijpelijk, als we kijken naar wereldwijde ontwikkelingen rond bouwkosten en financiering dan rest er eigenlijk geen andere keuze dan nu pas op de plaats maken en dat begrijpen wij heel goed. Wij vinden het wel ontzettend belangrijk om dit proces zorgvuldig met elkaar door te gaan. Wij snappen dat niet aan het raadsbesluit van juni-juli 2020 is voldaan, maar we willen wel kijken wat het precies betekent voor het position paper. Daar staan hele goede dingen in, een sociaaleconomisch programma, mobiliteitszaken, wat betekent dat precies op al deze onderwerpen en dat willen we goed in kaart brengen voordat wij verdere conclusies trekken. Ook voor D66 geldt, en ik ben toch wel heel blij om te horen dat we dat breed in deze raad zeggen, dat het ons altijd om die gebiedsontwikkeling te doen was, die woningbouw is ontzettend belangrijk en hoe kunnen we daar zo snel mogelijk mee aanvangen? Daarvoor is het natuurlijk heel erg goed als dat bestemmingsplan zo snel mogelijk onherroepelijk wordt, zodat we daar echt goed mee door kunnen gaan. Wij zien er dan ook naar uit om die scenario's die het college gaat ontwikkelen in de commissie te kunnen bespreken, zodat we inderdaad ook wat beter inzichtelijk hebben welke keuzes we hierin precies kunnen maken en welke andere consequenties precies volgen uit de stand van zaken en de situatie zoals die nu is, de beslissing die de BVO en het stadion hebben genomen. Dat willen wij goed in kaart brengen en dan pas gaan we echt verder redeneren hoe we in deze wedstrijd zitten en zullen we verdere conclusies trekken. Ik denk dat het belangrijk is om te zeggen dat, naast die gebiedsontwikkeling, het mooie van dit masterplan de kwaliteit van de buitenruimte was en ik doe toch ook wel even de oproep om daar ook goed over na te denken, het gaat om woningbouw, maar bij wonen in een stad en zeker Rotterdam-Zuid is ook de kwaliteit heel belangrijk, dus laten we dat niet over het hoofd zien. Daar wil ik het nu bij laten.

De **VOORZITTER**. Dank. Wie mag ik het woord geven? Mijnheer Van Noppen.

De heer **VAN NOPPEN** (nida). Ik heb een aanvullende vraag aan de wethouder. We hebben onze mond vol over de gebiedsontwikkeling en ook NIDA vindt dat belangrijk. Volgens mij vinden alle partijen dat belangrijk, iedereen heeft dat herhaald en herhaald en ook de wethouder zelf heeft herhaald dat het bestemmingsplan zo belangrijk is. Hij ligt voor en misschien gaat hij er doorheen en misschien niet, we denken van wel, maar daar staat natuurlijk wel een stuk gepland voor een nieuw stadion. Er is omheen ontwikkeld, we zagen het tot voor kort als het vliegwiel. We weten niet wat de plannen van de club Feyenoord zijn en of er wel of geen nieuw stadion komt, of ze daar nog op gaan inzetten, maar ik vind het wel belangrijk dat dit stuk grond de komende veertig jaar niet leeg staat. Ik zie de wethouder nee schudden, maar zit er een soort ultimatum aan, tot wanneer gaan we dat dan leeg bestemmen, wanneer komen die plannen en wanneer gaan we daar iets anders neerzetten want misschien kunnen we op die plek wel 2000 andere woningen plannen als we maar flink de hoogte in gaan. Ik weet het niet en daar zou ik nog wel graag iets over willen weten en weten wat dan daarvan de planningen zijn. Bovendien zitten we dan natuurlijk ook richting de Omgevingswet, tegen die tijd hebben we daar ook mee te maken en dan wordt het

misschien een stukje moeilijker met inspraak van omwonenden. Daarover krijg ik graag wat meer informatie van de wethouder.

De **VOORZITTER**. De heer Segers-Hoogendoorn.

De heer **SEGERS** (cda). Ja, dank voorzitter. Goed dat we vandaag hebben gesproken over deze actuele situatie die in de stad zo veel stof doet opwaaien, en terecht. Ik heb nog heel veel vragen en ik kijk er daarom dus ook heel erg naar uit om de komende weken hierover al dan niet in beslotenheid in de commissie MPOF verder te praten, maar ik hecht er vooral aan om die gesprekken ook met de BVO en het stadion te voeren. Ik heb het eerder in mijn eerste termijn gezegd en ik zeg het nu nog een keer: er ligt vandaag geen vraag aan mij als raadslid voor. Ik heb dus ook helemaal geen neiging om ergens over te besluiten. Het is evident dat er nogal wat signalen zijn dat niet zal worden voldaan aan de randvoorwaarden die wij in het raadsbesluit hebben gesteld en het is net zo evident dat, als per 1 januari 2022 niet aan die randvoorwaarden is voldaan, het raadsbesluit vervalt en dus ook de beschikbaarstelling van een gemeentelijke bijdrage van € 40 miljoen aan dit stadionplan. Daar heb ik geen motie voor nodig en dat betekent ook dat ik nu alvast wil zeggen dat mijn fractie moties waar dat in staat om die simpele reden niet zal steunen, het is vandaag 11 november 2021 en niet 1 januari 2022. Ten slotte voorzitter, gun ik Feyenoord deze langere onzekerheid niet, ik gun Feyenoord vooral een daadkrachtig bestuur want dat verdient deze club die mij zo na aan het hart ligt. Dank.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. Wie mag ik het woord geven? De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja, dank u voorzitter. Ik wilde alleen maar zeggen dat ik ontzettende zin heb in de komende gemeenteraadsverkiezingen. Heerlijk, we gaan er eens even flink tegenaan.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. Anderen? Het college. Eerst wethouder Van Gils.

De heer **VAN GILS** (d66) (wethouder). Dank u wel voorzitter, een enkel woord en dan een advies op motie 4 van Leefbaar Rotterdam, 'De spannende finale is gespeeld'. Ik heb de vraag genoteerd of het college bereid is om bij het presenteren van scenario's en het schetsen van mogelijkheden ook de consequenties van wat dat voor het position paper betekent in beeld te brengen. Dat zullen we doen. Het position paper is een kaderstellend document dat regelt dat, afhankelijk van wat er voorligt, een aantal zaken wel kan worden behouden en andere misschien niet. Dat betekent dat het goed is om dat in beeld te brengen omdat dit daaraan gekoppeld is en die toezegging is bij dezen gedaan. Het tweede, er was wat discussie over de begroting en hoe dat zit. Voor mij precies samengevat zoals de heer Verheij het zegt, uiteindelijk pas bij een FID, die er dus niet komt omdat niet aan de voorwaarden voldaan wordt, zou er een transactie met aandelenkapitaal plaatsvinden, dat zou overigens door uw raad en niet door ons besloten worden. Dat betekent dat die er onder deze vorm niet zal komen en niet gestort zal worden. Hij staat ook niet verwerkt in de begroting omdat het inderdaad een balansmutatie is, geld eruit en op dat moment ontstaat er een tegenwaarde in aandelen. Dat ter verduidelijking op dat punt. In MPOF verder graag. In onze brief staat ook dat we dat zullen doen. Motie 4, 'De spannende finale is gespeeld'. Veel van de constateringen en overwegingen zijn evident en daar gaat het niet om. Het gaat wel om 'per direct stoppen met de financiële bijdrage', die is er niet en dat zou in ieder geval geen reden zijn om daar tegen te zijn. 'Betrokkenheid bij het nieuw te bouwen stadion van Feyenoord' is een wat merkwaardige al was het alleen maar publiekrechtelijk, wat kan er wel en niet. Sommigen zeggen 'de club bepaalt waar ze gaan spelen'. Ja, maar binnen de kaders die de gemeente, de wetgeving, planologie en bestemmingsplannen allemaal

mogelijk maken. Bij dit soort objecten zeggen we nooit 'komt u maar met een tekening en dan beoordelen we die wel' of 'dient u maar een omgevingsvergunning in'. Dus linksom of rechtsom blijft er betrokkenheid en het zou ook vreemd zijn als we daar nu ineens ver vanaf zouden stappen. Dus om die reden moeten wij deze motie ontraden.

De **VOORZITTER**. Ja.

Mevrouw **VERKOELEN** (50plus). Ik heb nog een vraag aan de wethouder. Dit alles horende, hoor ik u helemaal niet over dat de hele raad eigenlijk tegen dit verhaal is. De vraag aan u is 'gaat u nu gewoon door met alle plannen?' En als dat zo is, wie gaat die plannen betalen? De BVO heeft gezegd geen geld te hebben, ik hoorde u dat net ook zeggen, wat hebben we nou aan al die opties en scenario's, wie gaat dat betalen, hoe gaan we dat doen, komt u daarvoor naar de raad toe?

De heer **VAN GILS** (d66) (wethouder). Volgens mij hebben wij deze discussie in de eerste termijn gevoerd. Er is een heldere verdeling in waar de kosten gemaakt moeten worden, wij betalen geen kosten die de BVO in haar organisatie maakt, wij betalen niet mee aan kosten die het stadion voor de stadionontwikkeling moet maken en daar waar de gebiedsontwikkeling aan de orde is, is het aan de gemeente om dat te doen. In de begroting is in de apparaatskosten voorzien en dat gaat, al was het maar om het uitwerken van de scenario's, het in beeld brengen van de consequenties, het overleg dat er is om die verschillende alternatieven die zowel aan de kant van de stad, van de gemeente, als uitvloeisel van de wens die u allen uitspreekt, als het beoordelen van de plannen die er gaan komen van de kant van het stadion en de BVO… Als er een ander ontwerp is, dat is gewoon gemeentelijk werk, toetsen en begeleiden. Die kosten zullen we maken en er is dus geen transactie van geld naar de andere kant.

Mevrouw **VERKOELEN** (50plus). Ik heb geen flauw benul hoe het in de begroting staat. Kunt u dat voor ons in kaart brengen? Kunt u op de een of andere manier inzichtelijk maken wat ons dat gaat kosten? Wat u zojuist vertelde, dat zou ik echt serieus graag willen weten. U zei dat het de apparaatskosten zijn, maar die raken natuurlijk zoek, dat zien wij niet, we gaan dat niet zien.

De heer **VAN GILS** (d66) (wethouder). In de begroting die naar ik hoop op 12 november a.s., want dat zal het wel worden vrees ik als ik hier zo kijk, wordt vastgesteld staat uit mijn hoofd € 1,75 miljoen voor de apparaatskosten om dit geheel aan gemeentelijke kant mogelijk te maken. Dat is wat erin staat. Er is, maar dat zijn hele andere dingen, wel eens een keer een transactie of iets anders als wij de Rozenknoop en dat soort dingen gaan doen. Dat zijn wel activiteiten die een zekere relatie hebben met het gebied waar we het over hebben, maar die maken geen deel van het stadion uit en u richt zich met name daarop. Op dat punt staan er geen bedragen in de begroting opgenomen, dus daar kan en daar hoef ik ook niets over uit te leggen omdat ze er gewoon niet in staan omdat dit pas gaat spelen op het moment dat er daadwerkelijk een besluit zou worden genomen.

Mevrouw **VERKOELEN** (50plus). Tot 9 november jl. wisten we niets en ik bedoel eigenlijk dat die € 1,75 miljoen aan iets anders uitgegeven zou worden. Daar gaat het mij nu om, wat gaat dat nu uitmaken, dat is mijn vraag.

De heer **VAN GILS** (d66) (wethouder). Die € 1,75 miljoen stond in de voorjaarsnota, die zit al een paar jaar in deze planning en die loopt gewoon door omdat ook de werkzaamheden gewoon doorlopen. Het is niet meer en het is niet minder zeg ik uit mijn hoofd. Het zijn de reguliere apparaatskosten. Wij hebben nu eenmaal een begroting waarin we dit type kosten

op deze manier neerzetten. Als wethouder Financiën en niet als wethouder Feyenoord City zeg ik: dit is reguliere begroting die we gewoon doortrekken in de bestendige lijn waarin de gemeentelijke kosten die worden gemaakt voor alle gebieds- en planontwikkelingen op deze manier gecontinueerd worden.

De **VOORZITTER**. Wethouder Kurvers.

De heer **KURVERS** (vvd) (wethouder). Dank u voorzitter. Er werden net wensen over het gunnen van Feyenoord uitgesproken en ik wil toch nog een keer benadrukken dat ik het IJsselmonde en Rotterdam-Zuid vooral ook gun. Ik was deze week op een bewonersbijeenkomst die ging over de a-tot- z-verdichtingslocatie waar Feyenoord City middenin ligt en toen werd ik echt aangesproken door bewoners uit de Veranda die zeiden 'laat die gebiedsontwikkeling alsjeblieft doorgaan want dat brengt zo veel kwaliteit in IJsselmonde'. U moet zich voorstellen dat die mensen dat zeggen in de wetenschap dat ze dan de komende tien jaar in een bouwput zitten. Dat zegt ook iets over het draagvlak in de stad voor die gebiedsontwikkeling en dat heb ik ook breed in uw bijdrage gehoord. Daar zullen wij dus ook mee voortgaan. Ik wil benadrukken dat het feit dat er geen aanneemcontract is echt iets anders is dan dat het bestemmingsplan niet haalbaar zou zijn met de stadionlocatie erin. U vraagt ook om een zorgvuldig vervolg, dat hoorde ik meerderen van u zeggen en dat is precies wat wij de komende tijd gaan doen. De heer Van Noppen had toch nog iets daarover, ik heb in de eerste termijn wel geprobeerd om dat te betogen en ik ga toch proberen uw vraag te beantwoorden. Ik ga de komende tijd met de Stichting Gebiedsontwikkeling aan de Maas in overleg om te beoordelen welke risico's en welke scenario's er zijn om ons voor te bereiden op mogelijke keuzes die Feyenoord gaat maken. We hebben met de Stigam al een allonge op het contract afgesproken en daarin staat zoveel als: als het stadion onverhoopt niet doorgaat dan maken we een doorstart en dan gaan we aan de slag met elkaar. We laten IJsselmonde zeker geen veertig jaar braak liggen en daar zullen wij de komende tijd dan ook de schouders onder zetten om ons voor te bereiden op eventuele scenario's, dat is wat ik in de eerste termijn ook al heb toegezegd.

De **VOORZITTER**. De heer Simons.

De heer **SIMONS** (lr). Wat betekent voor u de uitspraak van het overgrote deel van deze raad dat niet kan worden voldaan aan het position paper of het amendement en dat er dus geen nieuw stadion komt, in ieder geval niet onder de huidige voorwaarden? Dat is net gezegd, hoe interpreteert u dat, wat betekent dat voor u als wethouder?

De **VOORZITTER**. Wethouder Kurvers.

De heer **KURVERS** (vvd) (wethouder). Dan gaan we toch ook weer de nitty gritty van de bestemmingsplanologie in. Ruimtelijk ligt er gewoon een door uw raad vastgesteld masterplan en het bestemmingsplan wordt nu ter beoordeling aan de Raad van State voorgelegd. Daar zit het stadion in, dat kan planologisch en dat is ook goed en Feyenoord gaat zich de komende tijd beraden, die gaat keuzes maken. Ik heb uw raad luid en duidelijk gehoord en ik ga qua gebiedsontwikkeling aan de slag om ook aan onze kant te beoordelen en te herbezinnen op wat mogelijke scenario's en keuzes die Feyenoord verder kan gaan maken betekenen en dan komen we daar zo snel bij u op terug. Zo liggen de kaarten.

De **VOORZITTER**. De heer Simons.

De heer **SIMONS** (lr). Dus u zegt eigenlijk 'leuk die uitspraak, maar daar heb ik niets mee te maken, er ligt een masterplan en binnenkort een onherroepelijk bestemmingsplan, dus we gaan gewoon door samen met Feyenoord'.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **KURVERS** (vvd) (wethouder). Planologisch is dat correct, maar feitelijk zal Feyenoord de komende tijd natuurlijk zelf ook een eigen keuze moeten maken en de boel op orde moeten krijgen. Er is vandaag veel input gegeven, dat wachten wij af en u hebt onze bijdrage in de eerste termijn ook gehoord.

De heer **VAN NOPPEN** (nida). Ik weet niet of dit debatje afgelopen was, maar voorzitter de wethouder geeft aan dat we het niet veertig jaar lang braak laten liggen. Dat is een mooie toezegging, maar veertig jaar is best lang. Wat voor termijn koppelen we daaraan? We begrijpen dat de discussies nu natuurlijk gaan beginnen of dat we gaan heroverwegen en dat alle opties op tafel komen, maar als we het hebben over het braakliggen van dat terrein, terwijl er wellicht ook woningen op gebouwd zouden kunnen worden, veel woningen zelfs, wat voor termijn koppelen we daaraan? Wat voor logische termijn: als we het niet voor die tijd rondkrijgen voor het nieuwe stadion dan gaan we er iets anders op ontwikkelen?' Iets anders kan zijn een park, maar dat kunnen ook huizen zijn. U zegt 'geen veertig jaar', maar wat zegt u dan wel?

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **KURVERS** (vvd) (wethouder). Voorzitter dank u wel. Ik val in herhaling van de uitleg op de scenario's in de eerste termijn. Er ligt nu een bestemmingsplan bij de Raad van State dat eigenlijk nog steeds haalbaar is, zeker planologisch. Laten we ervan uitgaan dat dit overeind blijft, dan kunnen we sneller aan de slag. Er ligt een allonge en het kan zijn dat het stadion er nog wel komt, dat er hier nog een discussie is of een andere vorm, ik zit nu in het scenariodenken en het kan ook zijn dat Feyenoord zegt 'niet'. In dat geval hebben wij met de stichting afgesproken dat we binnen afzienbare tijd, ik doe het even uit mij hoofd, een periode van achttien maanden, doorgaan met het ontwikkelen van een nieuw plan, maar dat plan zal vervolgens wel weer door de raad moeten worden vastgesteld. Er moet een bestemmingsplanprocedure worden doorlopen en er moet inspraak van de omgeving zijn. Dus dan loop je een flinke vertraging op, maar dit is ongeveer de orde van grootte bij het overeind houden van het bestemmingsplan. Als dat niet lukt dan heb je een ander scenario te pakken, want dan is er waarschijnlijk helemaal geen landaanwinning en dat is wat ik in de eerste termijn heb beoogd te zeggen. Ik blijf benadrukken dat dit bestemmingsplan cruciaal is voor die gebiedsontwikkeling, daarmee kunnen we het snelst uit de voeten en planologisch is het gewoon nog steeds haalbaar. Dat er nu geen bouwcontract en geen bouwsom is en dat Feyenoord het heroverweegt, is geen reden om dit bestemmingsplan op dit moment niet haalbaar te achten. De moties. Mevrouw Verkoelen, 'het huidige bestemmingsplan wijziging ten bate van spelen in De Kuip', daarover is al een debatje geweest. We hebben destijds bij het vaststellen van het bestemmingsplan precies dat geregeld. Tot de ingebruikname of realisatie van een nieuw stadion kan en mag Feyenoord gewoon in het huidige stadion spelen, dat staat zo in het bestemmingsplan.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELEN** (50plus). Ik heb het nog even nagelezen. Twintig jaar maximaal, het bestemmingsplan?

De heer **KURVERS** (vvd) (wethouder). Tot de realisatie van het nieuwe stadion.

Mevrouw **VERKOELEN** (50plus). Twintig jaar als dat er niet komt?

De heer **KURVERS** (vvd) (wethouder). Dit was de kern van de discussie bij het vaststellen van het bestemmingsplan en toen hebben we dat op verzoek van uw raad gewijzigd. Motie 6, 'Huidige bestemmingsplan wijzigen naar aanleiding van een nieuw masterplan'. Dat gaat tot vertraging en kosten leiden. Ik heb net al betoogd dat dit wel degelijk een haalbaar bestemmingsplan is en deze motie zou ik ook willen ontraden. Motie 7, 'Nieuw masterplan zonder nieuw stadion'. Daarvoor geldt eigenlijk hetzelfde. Wat ons betreft is het huidige bestemmingsplan nog steeds haalbaar. Er zit inderdaad planologisch een stadion in en dat kan dit ontwerp zijn, het kan iets anders zijn en het kan zijn waar Feyenoord nog mee komt, maar dit bestemmingsplan is wat dat betreft haalbaar en anders zou je dat allemaal eigenlijk opnieuw gaan doen en deze motie zou ik willen ontraden. Motie 8, 'De bal ligt voor open doel'. Eigenlijk weer die redenatie over het bestemmingsplan en vervolgens zegt u als gemeente alleen verder te gaan. Ja, we hebben natuurlijk wel een Stichting Gebiedsontwikkeling aan de Maas en we hebben met hen ook een allonge op het contract dat we eventueel een doorstart maken, dus dat kun je niet zomaar eenzijdig doen en deze motie zou ik willen ontraden. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELEN** (50plus). Mijn voorstel in motie 6 was niet het bestemmingsplan wethouder, maar het gaat erom of u een nieuw masterplan wilt maken, dat is mijn verzoek.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **KURVERS** (vvd) (wethouder). Dank u wel. De raad heeft een masterplan vastgesteld, dat heeft geleid tot dit bestemmingsplan en planologisch is het heel raar om met twee bestemmingsplannen of twee masterplannen naast elkaar te werken. Alles is er nu op gericht om de gebiedsontwikkeling door te zetten, dat is ook echt een brede oproep vanuit uw raad en dat betekent dat ik op 15 november a.s. met de Stichting Gebiedsontwikkeling aan de Maas, die heeft daar toch ook een zeg in en verstand van, om tafel ga om te beoordelen wat daarin mogelijke scenario's zijn. Dan zal uiteindelijk ook de vraag komen wat dit planologisch betekent. Ik heb net al iets gezegd over het wel of niet overeind blijven van het bestemmingsplan überhaupt en dat zal ook bepalen wat er daarna nodig is. Dan zou het kunnen zijn dat je met een projectbestemmingsplan komt of dat je inderdaad met een masterplan moet komen, maar dat ligt allemaal nog heel ver in het verschiet. Ik moet eerst met hen in overleg, even de rust bewaren, even goed doordenken wat dit kan betekenen en dat is wat er vanaf volgende week gaat gebeuren. Over die scenario's, dat voorbereiden op de toekomst, welke keuze gemaakt wordt, daarin gaan we uw raad meenemen.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELEN** (50plus). Maar indien nodig bent u niet tegen een nieuw masterplan?

De heer **KURVERS** (vvd) (wethouder). Dat is op dit moment niet aan de orde. Mocht het bestemmingsplan wegvallen, dan zullen we planologisch opnieuw iets moeten doen. Mocht het bestemmingsplan overeind blijven en Feyenoord over een paar maanden uiteindelijk toch de keuze maakt om niet te gaan voor deze locatie in het bestemmingsplan die nu gereserveerd is voor een stadion dan zullen we voor die locatie iets nieuws moeten gaan

doen. Die grond kan niet eeuwig beschikbaar blijven voor Feyenoord en voor het stadion, de stad zal op een gegeven moment ook door moeten gaan.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELEN** (50plus). U gaat dus geen inplanning doen tot de zomer wanneer Feyenoord beslist dat ze toch niet doorgaan.

De **VOORZITTER**. Wethouder.

De heer **KURVERS** (vvd) (wethouder). Ik kan het niet helderder uitleggen dan ik al heb gedaan. Ik ga vanaf 15 november a.s. in overleg met de stichting, dan gaan wij samen de situatie beoordelen, dan kijken we ook welke marsroutes en welke mogelijke scenario's er zijn, welke mogelijke keuzes Feyenoord kan maken en hoe wij ons daar het beste op voorbereiden, daar nemen we uw raad de komende tijd in mee, met als doel die gebiedsontwikkeling zoveel als mogelijk in stand te houden.

De **VOORZITTER**. Als er geen bijzondere zaken zijn blijven liggen, dan wil ik de beraadslagingen op dit punt beëindigen. We hebben nog een aantal onderwerpen te gaan, we hebben vanavond nog zeker langer dan een uur stemmingen en ik wil proberen om vanavond op een enigszins christelijk tijdstip thuis te geraken, ook omdat er mensen zijn die morgen gewoon gaan werken. Ik zeg het toch maar, daar kunt u een beetje bij helpen. Ik dank allen voor de beraadslagingen op dit onderwerp en ik sluit de beraadslagingen af.

ONDERWERPEN MET EEN KORTE VERKLARING (2 minuten)

17. Het initiatiefvoorstel - Kockelkoren 'Fysiek toegankelijke stad voor iedereen' alsmede de reactie van burgemeester en wethouders hierop.

De **VOORZITTER**. Ik zou graag de sprekers bij het volgende onderwerp binnen willen vragen, het initiatiefvoorstel van mevrouw Kockelkoren 'Fysiek toegankelijke stad voor iedereen' en we hebben een inspreker. Wellicht kan de bode helpen om de inspreker naar binnen te begeleiden. Wij zijn aanbeland bij wat wij noemen categorie B-onderwerpen, onderwerpen met een korte verklaring. Agendapunt 17, het initiatiefvoorstel Kockelkoren, 'Fysiek toegankelijke stad voor iedereen' alsmede een reactie van het college. Mevrouw Kockelkoren, ik stel u straks in de gelegenheid om een korte inleiding te geven, maar het is goed gebruik om de inspreker als eerste het woord te geven. Inspreken in de raad is doorgaans niet aan de orde, maar u bent lid van de gebiedscommissie en dat is de uitzondering waarom u hier mag spreken. U krijgt van mij de tijd om in te spreken. Mijnheer Ünlü, mag ik u vragen te gaan zitten?

De heer **ÜNLÜ** (gebiedscommissie Centrum). Dank u voorzitter. Geacht college en gemeenteraadsleden, fijn dat ik de gelegenheid krijg om hier in te spreken. Ik ben Bülent Ünlü, gebiedscommissielid Rotterdam Centrum en actief in de werkgroep Toegankelijkheid van de gebiedscommissie. Daarnaast ben ik ook ervaringsdeskundige. Nederland heeft in 2016 het VN-verdrag Handicap geratificeerd. Het doel was de positie van mensen met een beperking te versterken en dit verdrag draagt de Nederlandse overheid op om zich in te spannen om de zelfstandigheid van gehandicapten te bevorderen. In Rotterdam is een op de vijf inwoners fysiek beperkt, het zijn mensen met auditieve, visuele en motorische beperkingen. Deze Rotterdammers willen net als ieder ander deelnemen aan de maatschappij, maar ze zijn hierbij afhankelijk van de toegankelijkheid van de openbare ruimte en gebouwen met een publieke functie. Hoever zijn we in Rotterdam, wat is er nodig

om Rotterdam echt toegankelijk te maken? In Rotterdam vinden wij het belangrijk dat iedereen, ongeacht of die een beperking heeft, in de samenleving kan meedoen. Dat betekent dat we er samen met anderen voor willen zorgen dat er voldoende voorzieningen zijn voor mensen met een beperking. Kan een kind met een beperking bijvoorbeeld wel sporten of naar school? Zijn er voldoende parkeerplaatsen voor gehandicapten? Zijn de gebouwen van de gemeente Rotterdam toegankelijk en is de gemeentewebsite wel goed leesbaar? Om dit soort vragen te kunnen beantwoorden, pleiten wij voor een toegankelijkheidsambassadeur. Een toegankelijkheidsambassadeur is iemand, die in de gemeente Rotterdam woont en samen met de gemeente de toegankelijkheid van Rotterdam wil verbeteren. Het gaat niet alleen om fysieke toegankelijkheid zoals het weghalen van drempels, maar ook over sociale toegankelijkheid: hoe gaan we in Rotterdam om met mensen met een beperking? De ambassadeur houdt in de gaten wat er goed gaat en wat nog beter kan en presenteert zijn of haar ervaringen en die van andere mensen met een beperking aan raadsleden, ambtenaren bij de gemeente en organisaties zoals de horeca, verenigingen en Rotterdamse ondernemers. Er worden ook ervaringen opgedaan met de 'ongehinderd app'. De gebiedscommissie Rotterdam Centrum is van mening dat toegankelijkheid een kwestie is van bewustwording en ook om ervaringsdeskundigen te laten meepraten en meebeslissen. Er is niets mis mee om af en toe letterlijk een signaal af te geven en om van je te laten horen. Het VN-verdrag stelt 'Niets over ons, zonder ons'. Wat Rotterdam vooral moet doen om toegankelijker te worden, is contact maken met mensen met een beperking. Zorg ervoor dat er een duidelijke contactpersoon of loket is, waar zij terecht kunnen om zoveel mogelijk zelf te kunnen aangeven wat zij nodig hebben. Ik spreek hier niet alleen als gebiedscommissielid, maar ook als iemand met een beperking die dagelijks alles meemaakt en het geluid van duizenden lotgenoten overbrengt. Bewustwording is zeer essentieel, er zijn veel voorbeelden te geven van dat er nog steeds te weinig aandacht is voor Rotterdammers met een beperking als er naar de fysieke ruimte wordt gekeken. Veranderingen worden te langzaam doorgevoerd. Een bewoner die slecht ter been is vroeg bijvoorbeeld een hellingbaan in haar portiek, maar het probleem bleef tussen de gemeente en de woningbouw hangen en dit probleem is helaas uiteindelijk niet opgelost. Een goed voorbeeld van bewustwording is de gemeente Hardenberg die in 2018 is uitgeroepen tot meest toegankelijke gemeente van Nederland. Ze hebben in die gemeente een toegankelijkheidsambassadeur aangesteld. Deze heeft tot taak mee te kijken als er bijvoorbeeld een nieuw gebouw moet komen of een weg moet worden gerenoveerd en dat werkt heel goed. Daarom vindt de gebiedscommissie Rotterdam Centrum de punten uit het initiatiefvoorstel 'Een fysiek toegankelijke stad voor iedereen' belangrijk waar het gaat om het instellen van een toegankelijkheidsambassadeur en een toegankelijkheidsloket. De gebiedscommissie Centrum vindt de invoering van het VN-Verdrag een belangrijk wapen in de vorming van een echte inclusieve samenleving in Rotterdam. Wij hopen dat er werk wordt gemaakt van de toegankelijkheidsambassadeur en het toegankelijkheidsloket. Vanuit het perspectief van volwaardig burgerschap, wordt onze samenleving echt mooier. Dank voor jullie aandacht.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer, hartelijk dank. Zijn er collega's die misschien een enkele vraag hebben aan mijnheer Ünlü en anders komt dat straks in het gesprek wel aan de orde. Dan ga ik naar de indienster van het voorstel, mevrouw Kockelkoren. Wellicht kunt u een korte inleiding geven op het voorstel en daarna kunnen we overgaan tot de behandeling. Mijnheer Ünlü, u kunt blijven zitten.

Mevrouw **KOCKELKOREN** (gl). Ja, dank u wel voorzitter. Voorzitter, een stad die toegankelijk is voor mensen met een beperking is een stad die fijn en toegankelijk is voor iedereen. Dat lijkt zo simpel, maar de heer Ünlü die hier vanavond kwam inspreken heeft ons eigenlijk weer even met de neus op de feiten gedrukt. Zelfs hier in ons eigen huis, want met

al hun goede wil waren de griffie, de bodes van het stadhuis en de mensen beneden van de beveiliging toch een beetje in rep en roer dat er iemand die in een rolstoel zit, wilde komen inspreken in het stadhuis omdat daar eigenlijk geen gewone plek voor is. Insprekers staan hier bij het spreekgestoelte, dan kunnen ze hun verhaal doen en nu moet er even een andere modus voor gevonden worden en die andere modus die je moet vinden voor een toegankelijke stad en voor een toegankelijk stadhuis komt er niet vanzelf, die vraagt inspanning van ons als raad, van ons als stad, en wij vinden het ontzettend belangrijk dat we die inspanning met elkaar leveren. GroenLinks staat voor een stad waarin iedereen kan meedoen en daarom hebben wij dit voorstel ingediend met als groot pleitbezorger de heer Ünlü van de gebiedscommissie Centrum, de hele gebiedscommissie Centrum die dit ziet als een voortdurend probleem in onze stad, waar ook mensen met een beperking op een goede manier willen kunnen meedoen. Dat is een groot goed want voor 20% van de Rotterdammers met een fysieke beperking zijn nog steeds te veel plekken niet toegankelijk. Wij hebben daar een voorstel voor gedaan en dat gaat over het beter zichtbaar zijn, beter toegankelijk zijn als stad voor mensen met een beperking die tegen bepaalde problemen aanlopen. Jaarlijks een top 10 van knelpunten in de buitenruimte oplossen, daarvan zijn er vele te noemen, we hebben veel voorbeelden genoemd en ook zojuist werd er een aantal aangehaald. Ook mensen met een beperking aan de voorkant laten meedenken over projecten in de buitenruimte, over bouwprojecten, over buitenruimteprojecten, het kan gaan over simpele dingen zoals een hellinkje, maar ook over grotere vragen zoals 'is dit wel het juiste type bestrating en kunnen we dat op een slimmere manier doen?' Dat hebben wij verwoord in een aantal voorstellen in ons initiatiefvoorstel, maar ook in het raadsbesluit en wij zijn erg blij dat hier te kunnen presenteren. We zijn ook blij met de positieve ontvangst die wij proeven, zowel in de raad als bij het college.

De **VOORZITTER**. Ik heb een aantal sprekers op mijn lijst. De heer Achbar.

De heer **ACHBAR** (denk). Ja, voorzitter dank. Inderdaad een belangrijk onderwerp wat ons betreft. Het is goed dat GroenLinks hier aandacht aan besteedt en het is ook goed om te zien dat er gebiedscommissies zijn die hier aandacht aan besteden. Dit is een onderwerp waar wij al eerder aandacht voor hebben gevraagd door middel van een motie, met name voor het rolstoeltoegankelijk maken van de ingang van het stadhuis, zeker aan het begin van onze raadsperiode, en het is goed dat er door middel van dit initiatiefvoorstel extra kracht wordt bijgezet. Geen vragen, maar alleen maar complimenten richting GroenLinks wat dat betreft, maar ik wil wel direct gebruikmaken van de gelegenheid om een motie met de volgende strekking in te dienen: een toegankelijker stadhuis, zeker voor een doelgroep die we vaak niet zien en dan heb ik het over slechthorenden. We vragen naar de mogelijkheden om wellicht een balie specifiek voor slechthorenden in te richten. De fysieke gesteldheid van mindervaliden is vaak zichtbaar, maar nu heel specifiek voor deze doelgroep. Die zou ik graag willen inbrengen bij dit onderwerp.

De **VOORZITTER**. De heer Achbar heeft de volgende motie ingediend.

Motie 1. Een toegankelijker stadhuis voor slechthorende Rotterdammers

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 11 november 2021, ter bespreking van agendapunt 17, 'Fysiek toegankelijke stad voor iedereen';

constaterende dat:
- er in Nederland bijna 1,5 miljoen mensen met een gehoorbeperking zijn;
- mensen met een gehoorbeperking voortaan terecht kunnen bij een aparte balie in het stadhuis van Almere;

- deze balie is voorzien van een systeem waardoor de stem van de baliemedewerker beter te horen is en omgevingsgeluid wordt weggefilterd;
- er ook een mogelijkheid is om via een telefoon een doventolk in te zetten;
- ontvangstmedewerkers in de centrale hal van het stadhuis in Almere een aantal basisgebaren in gebarentaal hebben geleerd, zodat zij mensen met een gehoorbeperking gemakkelijk kunnen doorverwijzen naar de juiste balie;

is van mening dat:
- een soortgelijke balie in het stadhuis van Rotterdam een geweldige uitkomst biedt aan Rotterdammers met een gehoorbeperking;
- een dergelijk systeem zeer handig is voor Rotterdammers met een gehoorbeperking, omdat zij dan alles duidelijk kunnen horen, net als met hun speciale voorzieningen thuis;
- een veelzijdig systeem zoals gebruikt in Almere ook geschikt is voor mensen die slecht tegen prikkels kunnen of last hebben van omgevingsgeluid;
- het systeem in Almere zodanig gebruiksvriendelijk is, dat mensen met een gehoorbeperking nauwelijks instructies nodig hebben;
- een aangepaste balie in het stadhuis van Rotterdam zorgt voor betere toegankelijkheid voor meer Rotterdammers;

verzoekt het college:
- te informeren naar de ervaringen in Almere met het gebruik van een aparte balie voor mensen met een gehoorbeperking om te bezien of het mogelijk is om een soortgelijke balie in het stadhuis van Rotterdam in te richten;
- hierover te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. E. Yigit

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Ik heb mijnheer Versnel op mijn lijst, maar wellicht de heer Verheij.

De heer **VERHEIJ** (vvd). Ik doe even alsof. De VVD brengt complimenten uit aan de indiener van het initiatiefvoorstel, een onderwerp dat natuurlijk eens in de zoveel jaar in deze raad terugkomt omdat het gewoon blijvende aandacht nodig heeft. Het is wat ons betreft een zeer doorwrocht, goed onderbouwd en goed uitgewerkt voorstel dat we van harte zullen steunen.

De **VOORZITTER**. De heer Van Schaik.

De heer **VAN SCHAIK** (lr). Ja, dank u wel voorzitter. Toen mevrouw Kockelkoren het in de commissie aangaf, vond ze mij direct aan haar zijde, een toegankelijke stad is namelijk heel belangrijk. Wij komen ook met een motie op dit onderwerp en dat is de motie 'Klein geel', die inhoudt dat wij graag zouden zien dat de op- en afritten in de binnenstad beter te vinden zijn voor mensen in een scootmobiel, met een rollator of een kinderwagen en mensen die slechtziend zijn middels een geel streepje van een meter. Die motie zullen wij indienen en die heb ik hier ook bij me.

De **VOORZITTER**. De heer Van Schaik heeft de volgende motie ingediend.

Motie 2. Klein Geel

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 11 november 2021, ter bespreking van het initiatiefvoorstel-Kockelkoren 'Fysiek toegankelijke stad voor iedereen';

constaterende dat:
- veel Rotterdammers een lichamelijke beperking hebben;

overwegende dat:
- het belangrijk is dat de hele stad (fysiek) toegankelijk is voor iedereen;
- veel trottoirs op- en afritten hebben die het mensen die wat minder mobiel zijn gemakkelijker maken om de stoep op of af te komen;
- deze op- en afritten van het trottoir echter niet altijd duidelijk te zien zijn;
- dit bij onoverzichtelijke kruispunten een probleem voor de verkeersveiligheid kan zijn;
- de op- en afritten van trottoirs met simpele gele strepen overzichtelijker gemaakt kunnen worden voor bijvoorbeeld minder mobiele mensen in een rolstoel of een scootmobiel of met een kinderwagen of rollator;

verzoekt het college:
- de op- en afritten voor invaliden in de binnenstad van Rotterdam beter zichtbaar te maken met een gele markering op het trottoir;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. B. van Schaik

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De heer **VAN SCHAIK** (lr). We zien er graag op toe dat onze binnenstad toegankelijk blijft voor mensen met lichamelijke gebreken die van hulpmiddelen gebruik moeten maken en wij willen dat dit ook met toiletten gebeurt, dat is ook een probleem in de binnenstad. Ga er maar een vinden als je in een rolstoel zit, die is niet te vinden, maar ook de parken en de buitenruimte vooral als het om tegels gaat. Gefeliciteerd met uw initiatiefvoorstel en ik hoop dat ook de overwegingen van Leefbaar Rotterdam worden meegenomen.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. De heer De Roon.

De heer **DE ROON** (d66). Ja, dank u wel voorzitter, ik houd het kort. Ook namens D66 complimenten voor het initiatiefvoorstel van mevrouw Kockelkoren en GroenLinks. Dit is inderdaad een onderwerp dat blijvend van belang is en waar we ook blijvend aandacht voor moeten hebben. Het is ook heel mooi dat erin staat dat de knelpunten inzichtelijk moeten zijn en dat daar in de toekomst iets aan moet worden gedaan. Het zal niemand verbazen dat wij het voorstel ook van harte zullen steunen.

De **VOORZITTER**. De heer Engberts.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Ik vind het een belangrijk onderwerp en ik wil een motie indienen om jongeren met een handicap of een chronische ziekte die thuis wonen voorrang te geven bij het vinden van een woning.

De **VOORZITTER**. De heer Engberts heeft de volgende motie ingediend.

Motie 3. Jongeren met een beperking niet nog meer (woon)pijn

"De Gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 11 november 2021, ter bespreking van het initiatiefvoorstel 'Fysiek toegankelijke stad voor iedereen',

constaterende dat:
- er in Nederland bijna 2,4 miljoen mensen een beperking hebben en bijna 10 miljoen mensen een chronische aandoening;
- mensen met een handicap of chronische ziekte soms wel zes jaar moeten wachten op een toegankelijke woning;
- 75% van de mensen onder de dertig jaar met een handicap of chronische ziekte die deelnamen aan een onderzoek van Ieder(in) en de Woonbond de wens heeft om te verhuizen naar een beter toegankelijke woning;

overwegende dat:
er vanuit de gemeente een medische noodzaak urgentieverklaring verstrekt wordt aan mensen die om medische redenen niet meer thuis kunnen wonen en van wie het huis niet is aan te passen aan de medische problemen;
- kinderen met een handicap of chronische ziekte die inwonen (bij bijvoorbeeld ouders) een dergelijke urgentie niet kunnen aanvragen;
- jonge zelfstandigen die willen verhuizen naar een geschikte woning soms pas een medische urgentieverklaring krijgen wanneer hun huidige woning al niet meer goed geschikt is;

verzoekt het college:
- na te denken over de invulling van een inclusiever woonbeleid voor deze doelgroep;
- te inventariseren hoeveel Rotterdamse jongeren met een handicap of chronische ziekte op zoek zijn naar een geschikte woning;
- hen in het vervolg beter te matchen met reeds beschikbare geschikte woningen;
- daarbij de mogelijkheid te onderzoeken tot het invoeren van een medische urgentie voor inwonende jongeren, zodat zij sneller hun intrek kunnen nemen in een geschikte woning;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. G.J. Engberts en A. Kockelkoren

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Dank. Mijnheer Meeuwissen.

De heer **MEEUWISSEN** (pvv). Dank u wel voorzitter, het initiatiefvoorstel 'Fysiek toegankelijke stad voor iedereen'. Voorzitter, het is heel opmerkelijk dat dit initiatiefvoorstel van GroenLinks komt, wiens wethouder Bokhove er met haar verkeersexperimentjes al 3,5 jaar lang werkelijk alles aan doet om deze stad zo ontoegankelijk mogelijk te maken. De PVV vindt het heel erg belangrijk dat de stad fysiek toegankelijk voor iedereen is. We hebben in 2021 nog schriftelijke vragen gesteld over een volstrekt niet voor iedereen toegankelijke kunst- en cultuurtentoonstelling of architectuurtentoonstelling in de parkeergarage van het Kruisplein. Dat was één grote grindbak, een nota bene door de gemeente zelf georganiseerde tentoonstelling. We juichen het wel toe dat hier veel aandacht voor is, dus we zullen wel voor het initiatiefvoorstel stemmen. Tot zover.

De **VOORZITTER**. Wie verder? De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja, heel kort want ik heb wel vier moties. Mevrouw Kockelkoren, dank voor het voorstel. Dat zullen wij steunen, maar ik heb nog wel een vraag aan de burgemeester. We hebben vanwege COVID-19 het Besluit Tijdelijk regels terrassen genomen, maar dat wordt gewoon niet gehandhaafd, iemand met een rollator of een rolstoel kan niet meer normaal over de stoep van de Witte de Withstraat, dat staat allemaal uitgelegd in mijn moties. Wij pleiten ervoor om dat in te trekken.

De **VOORZITTER**. De heer Van der Velden heeft de volgende moties ingediend.

Motie 4. Geen terrasuitbreiding langs doorgaande wegen

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 11 november 2021, ter bespreking van het debat over vaststelling van het initiatiefvoorstel 'Fysiek toegankelijke stad voor iedereen' van het lid Kockelkoren;

constaterende dat:
- in de Horecanota 2017-2021 van de gemeente Rotterdam het volgende staat: "Balans in gebruik: het terras moet rekening houden met de andere functies van de openbare ruimte. Vrije ruimte is gewaarborgd en terrasmeubilair en -objecten blijven binnen de afmetingen van het terras";
- in deze nota voorts staat: "Om de doorstroming te garanderen dient goed te worden nagedacht over de ligging van het terras en is een obstakelvrije ruimte van minimaal 1,80 meter noodzakelijk. Deze doorgang moet altijd vrij zijn van uitstallingsborden, plantenbakken en andere obstakels";
- het Besluit Tijdelijke regels terrassen vanwege COVID-19 afwijkt van de voorschriften uit de Horecanota 2017-2021, in april 2020 is genomen en nog altijd geldig is;

overwegende dat:
- mindervalide personen en personen met een visuele beperking zich door het Besluit Tijdelijke regels terrassen vanwege COVID-19 slecht door de stad kunnen bewegen;
- terrasuitbreiding langs doorgaande wegen met name bijdragen aan de ontoegankelijkheid van de stad voor deze doelgroepen;

voorts overwegende dat:
- het college vorig jaar tijdelijk met een besluit (Besluit Tijdelijke regels terrassen vanwege COVID-19', maatwerklocaties) heeft gewerkt waarin per terras uitbreidingsmogelijkheden vanwege COVID-19 stonden beschreven;

verzoekt het college:
- het Besluit Tijdelijke regels terrassen vanwege COVID-19 in te trekken;
- een nieuw besluit te nemen met daarin maatwerkwerklocaties voor terrasuitbreiding waarvan terrassen langs doorgaande wegen uitgezonderd zijn;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. R.T.J. van der Velden

Motie 5. Stop op stoepparkeren

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 11 november 2021, ter bespreking van het debat over vaststelling van het initiatiefvoorstel 'Fysiek toegankelijke stad voor iedereen' van het lid Kockelkoren;

constaterende dat:
- op specifieke plekken in de stad op de stoep mag worden geparkeerd;

overwegende dat:
- de stoep het domein van voetgangers is;
- mindervaliden niet voor geparkeerde auto's op de stoep kunnen uitwijken;

verzoekt het college:
- per ommegaande het stoepparkeren te verbieden en de ingetekende parkeervakken te verwijderen;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. R.T.J. van der Velden

Motie 6. Stop terrasuitbreiding op groenvoorzieningen

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 11 november 2021, ter bespreking van het debat over vaststelling van het initiatiefvoorstel 'Fysiek toegankelijke stad voor iedereen' van het lid Kockelkoren;

constaterende dat:
- op basis van het Besluit Tijdelijke regels terrassen vanwege COVID-19 terrassen mogen uitbreiden op groenvoorzieningen;

overwegende dat:
- het openbaar groen van levensbelang is voor de Rotterdammers;
- commerciële exploitatie van groenvoorzieningen onwenselijk is, omdat Rotterdammers er dan geen gebruik meer van kunnen maken;
- het groen te lijden heeft onder intensief en oneigenlijk gebruik door uitbaters van horeca-inrichtingen;
- groenvoorzieningen belangrijk zijn voor de biodiversiteit;

verzoekt het college:
- terrasuitbreiding op groenvoorzieningen niet langer toe te staan;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. R.T.J. van der Velden

Motie 7. Verzwaarde handhaving terrasexploitatie vanwege COVID-19

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 11 november 2021, ter bespreking van het debat over vaststelling van het initiatiefvoorstel 'Fysiek toegankelijke stad voor iedereen' van het lid Kockelkoren;

constaterende dat:
- in de Horecanota 2017-2021 van de gemeente Rotterdam het volgende staat: "Balans in gebruik: het terras moet rekening houden met de andere functies van de openbare ruimte. Vrije ruimte is gewaarborgd en terrasmeubilair en -objecten blijven binnen de afmetingen van het terras";

- in het Besluit Tijdelijke regels terrassen vanwege COVID-19 het volgende staat: "de obstakelvrije ruimte laat een afstand tussen personen toe van minimaal 1,5 meter";
- op meerdere plekken in de stad horeca-inrichtingen bijna de hele stoep innemen met hun terras, bijvoorbeeld op de Karel Doormanstraat en de Witte de Withstraat;

overwegende dat:
- horeca-inrichtingen zich niet aan gemeentelijke beleid houden, zoals uiteengezet in de Horecanota 2017-2021 en zoals bekrachtigd in de diverse besluiten die vanwege COVID-19 zijn genomen;
- deze situatie zich nu al meer dan een jaar voordoet en er geen verandering te bespeuren valt;
- mindervalide personen en personen met een visuele beperking het kind van de rekening zijn, omdat ze obstakels ervaren in het zich voortbewegen door de openbare ruimte;

verzoekt het college:
- verzwaarde handhaving te plegen op de terrassen die op basis van het Besluit Tijdelijke regels terrassen vanwege COVID-19 een terras exploiteren dat afwijkt van de voorwaarden van de vergunning voor terrasexploitatie;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. R.T.J. van der Velden

De moties zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. Mevrouw Zandberg.

Mevrouw **ZANDBERG** (cda). Ja, dank u wel voorzitter. Ook het CDA vindt het natuurlijk heel belangrijk dat iedereen aan onze samenleving kan deelnemen en dat er letterlijk en figuurlijk drempels worden weggenomen voor mensen met een beperking. De stad moet goed bereikbaar en toegankelijk zijn. We leven in een participatiesamenleving waarvan iedereen deel mag uitmaken en ook juist mensen met een beperking. Ondanks dat we in 2020 een lokale agenda Toegankelijkheid hebben vastgesteld en we als prachtstad in 2021 waren genomineerd voor 'Meest toegankelijke gemeente' vind ik dit wel een hele aardige aanvulling op de zaken die we al doen, op de goede dingen die we al doen. Mensen met een beperking lopen nog altijd tegen drempels aan, dingen kunnen beter dan ze gaan, dus ik dank de indieners van harte voor dit voorstel en wij zullen het zeker steunen.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. Andere sprekers? Mijnheer Cicek.

De heer **CICEK** (sp). Ja, voorzitter dank u wel. Wij willen GroenLinks, mevrouw Kockelkoren, en de heer Ünlü ook bedanken voor dit initiatiefvoorstel. Wij denken dat het erg belangrijk is dat de groep die inderdaad in de vergetelheid is geraakt toch wat toegankelijker door onze stad heen kan. Ik heb nog wel een vraag, de burgemeester ging zojuist een beetje te snel misschien richting mevrouw Kockelkoren en ook de heer Ünlü. U gaf al aan dat u een ervaringsdeskundige bent en ik denk dat u in al die jaren dat u als iemand met een beperking

door de stad bent gegaan heel wat ervaring hebt met waar het niet en waar het wel goed gaat. Hebt u voorbeelden van steden of gebieden waar het wel goed gaat die wij wellicht als referentiemodel in dit initiatiefvoorstel kunnen meenemen?

De **VOORZITTER**. Zijn alle vragen zo gesteld? Dan gaan we bij wijze van uitzondering terug naar de heer Ünlü voor het beantwoorden van deze vraag. Daarna gaan we kijken of er vragen zijn gesteld aan mevrouw Kockelkoren en daarna naar de wethouder. Mijnheer Ünlü.

De heer **ÜNLÜ**, inspreker. Ja, dank u voorzitter. Ondanks alles is het centrum toegankelijker dan andere gebieden van Rotterdam, maar er is nog steeds een grote barrière om iets te veranderen of iets te verbeteren. Op dit moment kunnen wij onze ervaringen nergens kwijt en we hebben een aanspreekpunt nodig om onze ervaringen te delen. De agenda Lokale toegankelijkheid is bekend, alle informatie is al bekend en er ligt een voorstel, dus kunnen wij dat verbeteren.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. Mevrouw Kockelkoren, er is wellicht een enkele vraag aan u gesteld.

Mevrouw **KOCKELKOREN** (gl). Volgens mij is er geen vraag aan mij gesteld, maar ik wil wel al mijn collega's ontzettend bedanken voor de vriendelijke woorden die ze hebben gesproken. Ik denk dat dit belangrijk is voor alle mensen met een beperking en ook voor de groepen die ik nog niet heb genoemd die ook hebben meegedacht over dit voorstel zoals de Brede Raad, 010Toegankelijk en de VRG, allerlei groepen in de stad die zich hier ook druk over maken. Ik denk dat dit geluid dat u laat horen voor al die mensen van belang is, dus veel dank daarvoor.

De **VOORZITTER**. De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja, van de orde voorzitter. Ik zag dat de tijd bij mevrouw Kockelkoren doorliep en volgens mij is dat op dit moment als zij aan het woord is niet van toepassing.

De **VOORZITTER**. Volstrekt juist. Dat u dat na zo lang vergaderen nog zo scherp ziet, dat is erg goed. Mevrouw Eskes, er is een aantal vragen aan u gesteld, en ook een enkele motie ingediend.

Mevrouw **ESKES** (cda) (wethouder). Dank u wel voorzitter. Ik denk dat het ontzettend mooi is dat we vandaag over dit onderwerp spreken en ik denk dat de inspreker de heer Ünlü en mevrouw Kockelkoren al voldoende hebben benadrukt hoe belangrijk het is dat iedereen in onze stad kan meedoen. Ik denk dat het ook waar is wat mevrouw Zandberg zei, dat we de laatste jaren echt wel grote stappen hebben gezet en dat we ook trots zijn dat we in 2021 net als de gemeente Hardenberg die de heer Ünlü noemde zijn genomineerd voor de meest toegankelijke gemeente, maar daarmee kan het natuurlijk nooit ophouden, want het is natuurlijk zaak dat we met elkaar blijven streven naar steeds verdere verbetering en de voorstellen die mevrouw Kockelkoren in haar initiatiefvoorstelvoorstel en ontwerpbesluit doet, kunnen daar zeker aan bijdragen. Ik denk dat het goed is om daar nog wel een aantal opmerkingen bij te maken en daarnaast wil ik op een aantal moties adviseren. Die zijn niet van mijn portefeuille, maar dat doe ik namens collega's. Waar het gaat om de laagdrempelige toegang zijn er al mogelijkheden, bijvoorbeeld via de 'buiten beter app', daarin zit ook een open veld waarvan mensen gebruik kunnen maken. We zien ook dat veel mensen dat nog niet doen, maar we kijken in ieder geval hoe we kunnen zorgen voor een toegang waar mensen situaties waar zij tegenaan lopen kunnen melden. Ik denk dat het

belangrijk is dat daar een toegankelijke plek voor is en we zullen de komende tijd verder onderzoeken op welke manier we dat doen. De toegankelijkheidsambassadeur. Ik denk dat dit ook een mooie toevoeging is voor het beleid. Er staat hier dat de toegankelijkheidsambassadeur aan de voorkant van het beleid betrokken moet zijn en dat die daar ook over kan adviseren. Daarbij moeten we ons wel realiseren dat er natuurlijk heel erg veel beleid door dit huis gaat en dat we vooral moeten kijken hoe deze ambassadeur op een goede efficiënte manier wordt ingezet. Wij vinden het ook belangrijk dat die ambassadeur juist ook werk maakt van bewustwording door de hele organisatie. Het kan niet zo zijn dat dit enkel bij een bouwplan is, het gaat ook over sociale toegankelijkheid, wat de heer Ünlü ook zei, dus wij zien ook vooral een rol van deze toegankelijkheidambassadeur in het creëren van bewustwording door de hele gemeentelijke organisatie; dat je moet nadenken over hoe deze stad en hoe beleid de toegankelijkheid bevordert. Ik denk dat dit in ieder geval ook de wijze is waarop wij met deze toegankelijkheidsambassadeur willen omgaan. Dat is eigenlijk de opmerking die ik wilde maken over het initiatiefvoorstel zoals dat voorligt dat wij ook kunnen omarmen. Dan kom ik bij een aantal moties. Daarvan is een motie op het terrein van mevrouw Bokhove, dat is de motie van de Partij voor de Dieren die gaat over het stoepparkeren. In principe is het beleid dat we dat niet doen, maar er zijn enkele plekken in de stad waar parkeervakken op de stoep zijn, maar dat gaat alleen om plekken die überhaupt niet geschikt waren om bijvoorbeeld in een rolstoel langs te komen. Daar staat bijvoorbeeld al een boom op de stoep waardoor je daar überhaupt niet in een rolstoel langs kunt. Dat zijn dus uitzonderingen op het algemene beleid waarin stoepparkeren niet is toegestaan vanwege de veiligheid of vanwege het feit dat die stoep überhaupt al niet toegankelijk was. Dus deze motie willen we ontraden. Dan is er een motie van de PvdA, dat is een motie voor de heer Kurvers, maar daarvan kan ik zeggen dat we die kunnen omarmen. Dus wij zullen daar inderdaad werk van maken om te kijken hoe we met name rond dat woonbeleid ook die inclusie en toegankelijkheid kunnen bevorderen. Dat is er nog een motie van DENK op het terrein van collega Van Gils. Dat is een erg sympathieke motie want ik denk ook dat het erg belangrijk is dat de gemeentelijke loketten ook voor slechthorenden toegankelijk zijn. Tegelijkertijd blijkt het technisch echt ingewikkeld te zijn om een apart loket toe te voegen, maar er is de afgelopen periode het een en ander uitgeprobeerd. Er was een succesvolle proef met de applicatie Speakeasy, daarmee zijn er op dit moment echt erg positieve ervaringen. Deze applicatie wordt vanaf 2022 verder uitgerold, waardoor op andere locaties, op alle stadswinkels, die toegankelijkheid voor met name slechthorenden wordt bevorderd. Ik wil de motie ontraden, maar het onderwerp heeft zeker onze aandacht en we zullen daar in 2022 verdere stappen in zetten. Dank u wel. De heer Kasmi zal op de andere moties adviseren.

De **VOORZITTER**. Wethouder Kasmi doet er een paar en volgens mij heb ik er ook een staan. Wethouder Kasmi.

De heer **KASMI** (d66) (wethouder). Ja, dank u voorzitter. Als ik dat had geweten collega Eskes, dan had ik de moties ook door u kunnen laten doen. Voorzitter, dan liggen er nog twee moties op mijn terrein. Eentje is van collega Karremans, hij heeft mij gevraagd die over te nemen en die zal ik ook voor mijn rekening nemen. Allereerst de motie van de Partij voor de Dieren, de motie 'Geen terrasuitbreiding langs doorgaande wegen' en de motie 'Stop terrasuitbreiding op groenvoorzieningen'. Die gaan beide een beetje over hetzelfde, dus ik neem ze in een keer. Ik moet beide moties ontraden, om verschillende redenen. Allereerst wil ik u eraan herinneren dat een aantal sectoren keihard door corona getroffen is en dat de horeca een van die sectoren is. Zoals u weet, hebben die gewoon de deuren moeten sluiten. Op verzoek van de raad, een aantal horecaondernemers en Koninklijke Horeca Nederland zijn we met een ondersteuningsplan voor de horeca gekomen en de terrasuitbreiding is daar een onderdeel van. We hebben wel met de horeca afgesproken dat het om een tijdelijke

terrasuitbreiding gaat die in eerste instantie tot eind 2021 loopt. We hebben het inmiddels geëvalueerd, ook dat was de afspraak, en toegankelijkheid was een heel sterk onderdeel van die evaluatie. Wij komen heel binnenkort met een nieuw voorstel naar de raad, als ik me niet vergis komt dat op 16 november a.s. in het college en dan gaat dat naar u toe, waarin we de lessen uit de evaluatie, met name op het punt van de toegankelijkheid, meenemen. Weet dat het ook op verzoek van de raad was om de horeca tegemoet te komen, dat was heel breed ondersteund en we zijn daarin wat verder gegaan dan we normaal gesproken doen. Om die twee redenen ontraad ik die motie, u krijgt hier heel binnenkort, de komende weken, verdere informatie over. Dan motie 2 van Leefbaar Rotterdam op het terrein van de heer Karremans, die neem ik nu even voor mijn rekening. Die motie gaat heel erg specifiek over de op- en afritten voor invaliden, om die met een gele markeringen op het trottoir beter zichtbaar te maken. Daarover kan ik u melden dat wij daarin de landelijke richtlijnen zoals ook voorgeschreven door CROW volgen. Er zijn landelijke richtlijnen voor oversteekplaatsen voor invaliden en die volgen wij, we zijn daar ook over in gesprek met de belangenorganisaties die ons hierover adviseren. Een gele markering is heel erg afwijkend van de normale standaard en is overigens ook heel erg milieuvervuilend en heel erg onderhoudsintensief. Vandaar dat we dit niet doen. We kunnen waar dat nodig is in overleg wel de standaard witte markeringen toepassen en in uitzonderingen wel gele markeringen en ook dat in overleg met belangenorganisaties, maar het is geen richtlijn om dat op die manier stedelijk over heel Rotterdam te doen.

De **VOORZITTER** (de heer Verheij). De heer van Schaik.

De heer **VAN SCHAIK** (lr). Legt u mij nou eens uit wat het verschil is tussen gele en witte verf, waarom is dat milieuonvriendelijker.

De heer **KASMI** (d66) (wethouder). Daar zit toch echt een hele andere substantie in, vandaar dat die gele verf wat milieuonvriendelijker is dan de witte. Ik ben verder geen deskundige op het gebied van verf, maar dit is in ieder geval de informatie die ik heb.

De **VOORZITTER** (de heer Verheij). De heer Van Schaik.

De heer **VAN SCHAIK** (lr). Ik ben blij dit te horen want wethouder Bokhove gebruikt met al haar experimentjes niets anders dan gele lak op de weg.

De **VOORZITTER** (de heer Verheij). Wethouder.

De heer **KASMI** (d66) (wethouder). Dat is een hele andere discussie en daar ga ik me niet aan wagen. Ik heb geprobeerd antwoord te geven op uw motie. Ik ontraad hem om de redenen die ik net heb genoemd namens mijn collega Karremans. Voorzitter, dank u zeer dit waren de moties op mijn terrein.

De **VOORZITTER** (de heer Verheij). De burgemeester.

Burgemeester **ABOUTALEB**. Voorzitter, de motie van de heer Van der Velden ligt op het terrein van handhaving. We hebben afgesproken dat we gaan evalueren, dat hebt u net van de wethouders gehoord, dat is in aantocht. Ik kan daar heel veel over zeggen, maar eigenlijk verzoek ik u gewoon om de motie in te trekken en over een paar weken als het voorstel van de zijde van het college u bereikt in gesprek te gaan want volgens mij moeten we samen het antwoord vinden en ik verwacht dat we daarin ook het antwoord gaan vinden. Deze motie is op dit moment te vroeg.

De **VOORZITTER** (de heer Verheij). Mijnheer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ik snap dat, maar de situatie is gewoon zo. Ik liep er op 9 november jl. zelf en bijvoorbeeld bij het NRC-café is de hele stoep afgesloten door het café, je kunt daar niet eens meer lopen. Je ziet dagelijks allemaal voetgangers over het fietspad lopen met alle risico's van dien, ik denk dat er nu gehandhaafd moet worden en dat we niet zo lang kunnen wachten.

De **VOORZITTER** (de heer Verheij). De burgemeester.

Burgemeester **ABOUTALEB**. Dat doen we ook, bij excessen doen we dat ook echt. Daar waar wij de hele stoep beschikbaar hebben gesteld voor een terras, dat gebeurt ook aan de Witte de Withstraatstraat, is de rijbaan daar geschikt gemaakt om daar te kunnen lopen, te kunnen fietsen of er met een rolstoel overheen te kunnen omdat dan een hele stoep bewust beschikbaar is voor een terras. U bent ook burger, dan moet u dat ook echt melden. Bij excessen treden we op, zelfs tot aan het opleggen van boetes als dat nodig mocht zijn, als een bedrijf in herhaling blijft treden. Daar waar we een hele stoep voor een terras beschikbaar hebben gesteld is er een alternatief, vaak op de rijbaan en bij de Witte de Withstraat is de rijbaan op donderdag, vrijdag, zaterdag en zondag afgesloten voor auto's en dan kunnen mensen daar overheen lopen of er met een rolstoel overheen rijden. Bij excessen treden we echt wel op, geeft u dat vooral door. Ik merk overigens op dat u en ik daar kennelijk een gemeenschappelijke ergernis hebben. Ik stoor me niet alleen aan horeca, maar ook mateloos aan al die bedrijven die meer dan een meter uit de gevel uitstallen, waardoor het voor een vader of een moeder met een kinderwagen lastig is om daarlangs te lopen. Ik aarzel overigens als burgemeester niet om zo'n winkel binnen te lopen en te zeggen: wilt u alstublieft een beetje inschikken want anders bel ik de handhavers. Ja serieus, ik denk dat het goed is dat we daar allemaal een beetje op letten. Excessen vooral melden, dan treden we ook echt op. Over een paar weken gaan we het beleid evalueren.

De **VOORZITTER** (de heer Verheij). Dank u wel burgemeester. Ik geef de voorzittershamer terug en dan kan de burgemeester dit agendapunt afsluiten.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Achbar, bij de besluiten van de beraadslagingen op dit punt nog een correctie aan uw kant. U hebt net een motie ingediend die ook bij de begroting was ingediend.

De heer **ACHBAR** (denk). Dat klopt voorzitter, dat was motie 75. Die zou ik graag willen intrekken omdat we hem bij dit agendapunt gepaster vinden. Vandaar dat we hem bij dit agendapunt hebben ingediend.

De **VOORZITTER**. Dat is voor de administratie wel nuttig.

18. Het voorstel tot vaststelling van het bestemmingsplan 'Kop van Zuid'

De **VOORZITTER**. Mijnheer Van der Velden, u hebt eerder twee moties aangereikt. We gaan nu naar punt 18 en die twee moties gaan we nu registreren als ingediend bij punt 18.

De **VOORZITTER**. De heer Van der Velden heeft de volgende moties ingediend.

Motie 1. Dagtoeristenbelasting voor cruisepassagiers

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 11 november 2021, ter bespreking van het debat over vaststelling van het bestemmingsplan Kop van Zuid;

constaterende dat:
- de gemeente Amsterdam sinds eind november 2018 een dagtoeristenbelasting van € 8,00 heft over alle personen vanaf drie jaar oud die zich ophouden op een cruiseschip en in die gemeente aan wal komen;
- sinds de invoering van de dagtoeristenbelasting in Amsterdam het aantal cruiseschepen dat Rotterdam aandoet, navenant is toegenomen;

overwegende dat:
- cruiseschepen de leefbaarheid op de Wilhelminapier, waar ze aanmeren, onder druk zetten;
- rederijen die Rotterdam aandoen in veel gevallen niets met onze stad hebben, maar hier puur komen om de dagtoeristenbelasting in Amsterdam te omzeilen;
- een dagtoeristenbelasting een belangrijk publiekrechtelijk instrument is om het aantal cruiseschepen en ook het aantal passagiers per cruiseschip (en daarmee de grootte van het vaarvoertuig) te reguleren;

verzoekt het college:
- in de aankomende visie op de toekomst van de cruiseterminal aan de Wilhelminapier invoering van een dagtoeristenbelasting voor cruisepassagiers aan te kondigen;
- de raad mee te nemen in het processtappen die nodig zijn om de invoering van dagtoeristenbelasting voor cruisepassagiers mogelijk te maken;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. R.T.J. van der Velden

Motie 2. Onafhankelijk onderzoek naar kosten en baten cruiseschepen

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 11 november 2021, ter bespreking van het debat over vaststelling van het bestemmingsplan Kop van Zuid;

constaterende dat:
- er geen onafhankelijk onderzoek bestaat naar de maatschappelijke kosten en baten van cruiseschepen die onze stad aandoen;

overwegende dat:
- inzicht in maatschappelijke kosten en baten belangrijk is om te komen tot een goede inhoudelijke discussie over de merites van het hebben van een aanmeerpunt voor cruiseschepen in de stad;
- luchtvervuiling, CO_2-uitstoot, geluidshinder, horizonvervuiling en onttrekking van de openbare ruimte langs de kade waardevolle lastenposten zijn om in een maatschappelijke kosten-batenanalyse (MKBA) te verdisconteren, die eventuele opbrengsten in een ander daglicht plaatst;

verzoekt het college:
- in de aankomende visie op de toekomst van de cruiseterminal aan de Wilhelminapier onafhankelijk onderzoek naar de kosten en baten van de cruisesector voor Rotterdam aan te kondigen;

- de raad deelgenoot te maken van de opzet en onderzoeksvragen voor het in kaart brengen van kosten en baten;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. R.T.J. van der Velden

De moties zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Aan de orde het voorstel tot vaststelling van het bestemmingsplan 'Kop van Zuid'. Mevrouw Kockelkoren, u gaat nu gewoon weer raadslid zijn. Mijnheer Ünlü mag ik u dankzeggen voor het inspreken. Mevrouw Kockelkoren, wenst u het woord bij agendapunt 18? U staat op mijn lijstje bij het voorstel tot vaststelling van het bestemmingsplan Kop van Zuid. Ook mevrouw Faber van de VVD staat op mijn lijstje, maar die is er nu niet. De heer Van Baarle.

De heer **VAN BAARLE** (denk). Ja, voorzitter dank u wel. Volgens mij was niet voorzien dat ik het woord op dit agendapunt zou voeren. Het is op het thema wonen, dus. Een schandalig bestemmingsplan.

De **VOORZITTER**. Dat is wel zo consequent. Mijnheer Van Putten.

De heer **VAN PUTTEN** (lr). Ja, dank u voorzitter. We hebben dit bestemmingsplan al eerder aan de orde gehad in de commissie Bestemmingsplannen en ook even in de gewone commissie Bouwen, Wonen en Buitenruimte. In de toelichting daarop is gezegd dat de volumes op de pier in het nieuwe bestemmingsplan ongeveer gelijk zijn aan die in het oude bestemmingsplan, dus daar verandert niet heel veel, behalve dat het voor het plan van The Sax wel nodig was om dit nieuwe bestemmingsplan nu ook aan te nemen, omdat de bouwhoogtes hoger zijn geworden. Verder hebben wij van de ambtenaren begrepen dat er in 2024 walstroom op de pier wordt gerealiseerd. Dat lijkt ons een goed gebeuren om daarmee de schepen wat milieuvriendelijker te laten worden voor de bewoners daar. De insprekers die wij in de commissie hebben gehad, maakten zich vooral druk om de grote drukte die de cruiseschepen veroorzaken met de aanvoer van bussen en taxi's. Als het plan van The Sax doorgaat, komen daar nog eens 330 parkeerplaatsen bij en de belangrijkste vraag die Leefbaar Rotterdam daarover heeft is hoe u de verkeersafwikkeling op en naar de pier op orde gaat houden met deze extra nieuwe bewoners die zich daar zullen gaan vestigen. Daarna kan er nog een andere grote toren, de Baltimore, komen en die kan nog eens heel veel inwoners erbij opleveren. Op zich is dat niet verkeerd, maar het gaat er wel even om dat al die mensen die pier goed kunnen blijven bereiken. Dat is mijn vraag aan de wethouder.

De **VOORZITTER**. Dank u. Mevrouw Faber.

Mevrouw **FABER** (vvd). Dank u wel voorzitter. Het is al ruim veertig jaar geleden dat de ontwikkeling van de Wilhelminapier in gang is gezet en het grootste deel van de in het bestemmingsplan genoemde ontwikkelingen zat ruim vijftien jaar geleden ook al in de plannen. Die kunnen dus niet als een volledige verrassing voor de huidige bewoners komen want die woonden daar vijftien jaar geleden nog niet. Dat laat onverlet dat er uiteraard altijd moet worden gekeken naar de diverse spanningsvelden. De heer Van Putten zei het net al, een goede doorstroming van het verkeer is essentieel en hier dient dan ook aandacht voor te blijven. Onderdeel van het bestemmingsplan is de aanleg van cruiseschepen en ook dat is geen nieuwe bestemming. Hier leggen al jarenlang cruiseschepen aan, de cruiseterminal staat er al, en al voor 1900 vertrokken schepen vanaf de Wilhelminapier naar New York. Los

van deze geschiedenis is de bestemming ook van belang voor de motie Walstroom die door deze raad is aangenomen. Die walstroom gaat er alleen komen als deze bestemming blijft. Er is in de commissie veel gediscussieerd over de verdere invulling van de bestemming en toen heb ik ook al aangegeven dat het bestemmingsplan niet het moment is om dat te regelen omdat dit later in de commissie EDEM gebeurt. Die invulling staat volledig los van dit bestemmingsplan en wij kunnen ons in deze bestemming vinden.

De **VOORZITTER**. Ik dank u zeer. Dan mevrouw Kockelkoren.

Mevrouw **KOCKELKOREN** (gl). Ja voorzitter, één zin hierover. Wat GroenLinks betreft is er eigenlijk geen plek meer voor cruiseschepen aan de Kop van Zuid. Dat bespreken we binnenkort en dan hierover verder. Wij zien voor nu geen belemmering voor dit bestemmingsplan, maar het samengaan van die nieuwe woningen en die cruiseschepen op de Kop van Zuid is wat ons betreft geen goede zaak voor de toekomst.

De **VOORZITTER**. Ik dank u zeer. De heer De Roon.

De heer **DE ROON** (d66). Ja, dank u wel voorzitter. We hebben het al uitgebreid over dit bestemmingsplan gehad. Wat D66 betreft, is dit weer een mooie mogelijkheid om extra woningen toe te voegen en draagt het ook bij aan de verdichting van de stad waarvan wij altijd voorstander zijn geweest. Wij zien ook wel de verschillende spanningsvelden, verkeer en de cruiseschepen, maar wat ons betreft passen die prima bij elkaar. Daar moet wel naar gekeken worden, maar dit bestemmingsplan maakt mooie ontwikkelingen mogelijk en daar zullen wij ook voor stemmen.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELEN** (50plus). Ja, voorzitter dank u wel. Identiek aan GroenLinks, het beleid met betrekking tot cruiseschepen moet nog aan de orde komen en 50PLUS vindt het echt voorbarig dat we dit nu behandelen. Het had omgekeerd moeten gebeuren. Het samengaan van woningen en cruiseschepen is wat betreft 50PLUS nog niet helemaal duidelijk. Dus wij zullen tegen stemmen, maar gelukkig gaan daar straks allemaal D66-mensen wonen als we de prijsklasse zien, daar hebben we het al eens eerder over gehad. Horende wat de heer De Roon van D66 en mevrouw Faber van de VVD zeggen, denk ik dat het allemaal wel goed komt, maar voor 50PLUS is het voorlopig in ieder geval veel te voorbarig. Wij vinden dat we eerst het beleid met betrekking tot de cruiseschepen moeten behandelen en dat we pas dan dit aan de orde moeten stellen, daarom stemmen wij tegen.

De **VOORZITTER**. Mag ik iemand anders het woord geven? Wethouder Kurvers.

De heer **KURVERS** (vvd) (wethouder). Dank u wel voorzitter. Om met dat laatste te beginnen mevrouw Verkoelen, dit bestemmingsplan maakt mogelijk dat er cruiseschepen komen, dat was in de oude situatie ook zo en dat blijft zo, dus planologisch verandert er niets. In dat opzicht is het niet gek om nu het bestemmingsplan vast te stellen, maar dat laat onverlet dat u nog een discussie in de commissie EDEM te gaan hebt. Een aantal van u heeft al voorzichtig een standpunt ingenomen, de een wat voorzichtiger dan de ander zeg ik daarbij. Laat wel zijn dat ons streven is om walstroom te realiseren, het liefst zo snel mogelijk operationeel en daar zal de discussie in de commissie EDEM over gaan. Dit is de plek van de cruiseterminal op dit moment en het is historisch gezien ook de plek waar de cruises ooit naar Amerika vertrokken. Je moet wel een bepaalde massa hebben om die walstroominvestering eruit te halen, anders is dat natuurlijk niet rendabel. Daarover komt u nog te spreken, dat regelen we niet in dit bestemmingsplan. We hebben het uitgebreid over

het verkeer gehad. Daar spelen natuurlijk twee dingen, het autonome verkeer van de woningen en de mensen die daar werken. We zien ook dat het onderliggend wegennet de toevoeging van dit programma goed aankan, we hebben de berekeningen laten zien, en daarnaast hebben wij rondom de cruises in de praktijk heel goed gekeken naar wat het afmeren en aanmeren betekent voor het verkeer en dan blijkt dat het omliggende wegennet dat goed aankan. Er liggen twee moties van de heer Van der Velden die eigenlijk een voorschot nemen op de discussie die nog komen gaat. De ene roept op om toeristenbelasting in te voeren en de andere om een onafhankelijk onderzoek te doen naar de kosten en baten van de cruiseschepen. Ik zou daar tegenin willen brengen dat deze moties te vroeg komen, die horen niet nu bij het bestemmingsplan en ik verzoek u om ze op dit moment in te trekken en uw standpunten in te brengen in de discussie die u nog heeft. Dan kunt u dat ook doen met de woordvoerders van EDEM die hier op dit moment niet allemaal aanwezig zijn. Ik denk dat dit ook recht doet aan een bredere afvaardiging en een bredere afweging in de raad, waarbij we natuurlijk wel hebben gezegd dat we walstroom op die locatie willen hebben en daar zal het in de commissie EDEM met name over gaan. Deze motie zou ik op dit moment echt willen ontraden.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. Is er behoefte aan een tweede termijn of zijn er vragen niet beantwoord? Nee, dan zullen we de beraadslagingen op dit punt beëindigen. De stemmingen zijn straks.

19. Het politieoptreden bij demonstratie Woonopstand

De **VOORZITTER**. Dan gaan we naar het volgende onderwerp, en ik vraag de vicevoorzitter, de heer Verheij, om behulpzaam te zijn.

De **VOORZITTER** (de heer Verheij). Aan de orde is agendapunt 19, het politieoptreden bij de demonstratie Woonopstand. Als eerste spreker de heer Leewis.

De heer **LEEWIS** (gl). Ja, voorzitter dank. Op 4 november jl. hebben we 10,5 uur over de demonstratie gesproken en daarbij zijn veel vragen gesteld en veel antwoorden gegeven, maar toch concludeer ik dat er ook nog veel onduidelijkheid is over wat er precies is gebeurd en waarom het is gebeurd. Die onduidelijkheid is er deels bij mijn fractie, maar die is er ook bij veel mensen in de stad, zeker bij aanwezigen bij de demonstratie. Ik snap daarom heel goed de vraag van veel organisatoren en demonstranten die op die dag aanwezig waren om een onafhankelijk onderzoek naar wat er precies is gebeurd, zodat de hele stad precies kan zien wat daar precies gebeurd is, waarom het gebeurd is, zodat ze daar een eigen oordeel over kunnen vellen. Ik heb samen met collega Achbar een motie opgesteld die daar om vraagt en wij zullen daar ook volledig voor stemmen. Vervolgens is er ook een goede motie van de heer Lammering die hij later zal indienen en waar wij ook erg enthousiast van worden.

De **VOORZITTER** (de heer Verheij). De heer Leewis heeft de volgende motie ingediend.

Motie 1. Onafhankelijk onderzoek naar aantasting demonstratierecht

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 9 november 2021, ter bespreking van agendapunt 19, Politieoptreden bij demonstratie Woonopstand;

constaterende dat:
- op 17 oktober 2021 bijna 10.000 mensen aanwezig waren bij de landelijke demonstratie genaamd Woonopstand in Rotterdam om te protesteren tegen het falend woonbeleid;

- de demonstratie vreedzaam verliep totdat deze ruw werd verstoord door het ingrijpen van de politie en de ME op de Erasmusbrug;
- het grondrecht om te demonstreren ernstig werd ingeperkt door het politieoptreden gedurende de demonstratie;
- Amnesty International ernstige zorgen heeft geuit over het politiehandelen tijdens de Woonopstand;
- veel Rotterdammers nog grote vragen hebben over wat er tijdens de Woonopstand precies is gebeurd en waarom;
- veel organisatoren van de Woonopstand en aanwezigen vragen om een onafhankelijk onderzoek naar de gebeurtenissen tijdens de Woonopstand;
- de minister van Justitie en Veiligheid ook heeft opgeroepen tot een onafhankelijk onderzoek naar de gebeurtenissen tijdens de Woonopstand;

is van mening dat:
- een onafhankelijk onderzoek helpt bij het tot elkaar brengen van de verschillende partijen en het verschaffen van duidelijkheid aan de stad over wat er precies is gebeurd tijdens de Woonopstand;

verzoekt het college:
- gehoor te geven aan de oproep van Woonopstand om een extern onafhankelijk onderzoek te laten verrichten naar het ingrijpen vanuit de veiligheidsketen op 17 oktober 2021 gedurende het woonprotest door een daarvoor gespecialiseerde, onafhankelijke instantie zoals het Nederlands Juristen Comité voor de mensenrechten;
- hierover zo snel mogelijk aan de raad te rapporteren;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. F. Achbar, S. Leewis, T. Cicek, R.T.J. van der Velden, B. van Noppen en P.J.H.D. Verkoelen

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER** (de heer Verheij). Dank u wel. Toen de heer Lansink-Bastemeijer. Dat gaat over. Dan de heer Achbar.

De heer **ACHBAR** (denk). Ja, voorzitter dank u wel. We hebben het op 4 november jl. inderdaad tot laat in de avond gehad over de Woonopstand en met name over het politieoptreden, maar nog belangrijker de vele insprekers die hun verhaal konden doen en de impact die dat op ons had, van een verhaal van een opa uit Raalte die voor het eerst met zijn kleinzoon ging demonstreren omdat hij op zoek is naar een huis en dat niet kan vinden tot een vader die met zijn tweejarige zoon en een bakfiets meeliep. Die emoties kwamen hard binnen, die maakten veel indruk op ons en zeker ook op de politiechef en de burgemeester wat maakte dat de burgemeester en de politiechef een handreiking richting de organisatoren en een aantal insprekers deden, maar wij hebben ook gemerkt dat die insprekers een andere behoefte hebben en op dit moment zeker niet de behoefte om in gesprek te gaan. Ze geven aan daar niet toe in staat te zijn, niet in de gelegenheid te zijn of zelf die behoefte niet te hebben. Ik herhaal de woorden van de burgemeester dan ook: it takes two to tango. Op het moment dat de gemeente wel de behoefte heeft om in gesprek te gaan met de organisatoren, maar die behoefte er vanuit de organisatie niet is en er in dit geval wel een heel concreet verzoek is om een extern onderzoek te laten verrichten om de feiten boven tafel te krijgen en op basis daarvan het gesprek aan te gaan en eventueel lering te trekken

uit de resultaten die naar boven komen voor de politie/gemeente lijkt mij dat de eerste stap om hierin te ondernemen.

De **VOORZITTER** (de heer Verheij). De heer Lansink.

De heer **LANSINK** (vvd). Ik vroeg me even af of we in de vorm die we hebben überhaupt mogen interrumperen.

De **VOORZITTER** (de heer Verheij). Nee. Het is goed dat u mij daarop wijst. Het is een tweeminutendebat en daar zijn geen interrupties, maar u kunt natuurlijk wel gebruik maken van uw termijn.

De heer **ACHBAR** (denk). Om tot een afronding te komen voorzitter, wij vinden het belangrijk dat er een dergelijk onderzoek komt, dat de feiten boven tafel komen en dat dit het vertrekpunt moet zijn om met elkaar in gesprek te gaan. Ik begrijp dat die behoefte er vanuit de gemeente is om het vertrouwen van onder andere de organisatoren opnieuw op te bouwen, maar ik weet dat dit moment niet het juiste moment is. Wij dienen dan ook samen met GroenLinks, de SP, de Partij voor de Dieren, NIDA en 50PLUS een motie in waarin wij verzoeken een extern, onafhankelijk onderzoek te laten verrichten.

De **VOORZITTER** (de heer Verheij). Dank u wel mijnheer Achbar en u hebt geen tijd meer. De heer Simons.

De heer **SIMONS** (lr). Ja, dank voorzitter. De politie heeft gedaan wat ze moet doen, namelijk de orde handhaven als zaken uit de hand dreigen te lopen. Vorige week is er een uitgebreide sessie met de insprekers, de politiechef en de burgemeester geweest en wat Leefbaar Rotterdam betreft is de handreiking van de burgemeester en de korpschef voldoende. Wij hebben dan ook geen behoefte aan een onderzoek, een onafhankelijk onderzoek of wat voor onderzoek dan ook.

De **VOORZITTER** (de heer Verheij). Dank u wel mijnheer Simons. Mevrouw Zeegers.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66). Ja, dank u wel voorzitter. We hebben inderdaad vorige week hier ook heel lang met elkaar over gesproken en vele insprekers gehoord. Dat waren inderdaad aangrijpende verhalen. Persoonlijk kan ik mij de dame uit Amsterdam nog goed herinneren, die dacht nietsvermoedend hier te demonstreren voor voldoende woningen in het land en ze kwam op deze manier in zo'n verschrikkelijke situatie terecht. Dat heeft ons ook zeker aangegrepen. D66 vindt het demonstratierecht een ontzettend belangrijk recht en het is ook van het grootste belang dat we dat serieus nemen en dat we op een goede manier terugkijken en evalueren wat er gebeurd is. Tegelijkertijd vinden wij het wel belangrijk dat, en dat was vorige week ook mijn voorstel, de organisatie dit samen met de driehoek, om het maar even zo te noemen, oppakt, maar wel op een manier die rechtdoet aan beide zienswijzen op wat er is gebeurd. Dat is aan de ene kant dat de politie inzichtelijk en transparant maakt op welke wijze die de beslissingen heeft genomen, waarom ze tot bepaalde handelingen zijn overgegaan, waarom er preventief fouilleren is gebruikt et cetera. Dat dit op een goede manier in kaart is gebracht, dat de organisatie haar zienswijze daarop daar tegenover kan leggen en dat dit op een goede manier met elkaar wordt besproken onder voorzitterschap van een externe voorzitter. Dat voorstel hebben we besproken, ik merk dat dit nog niet overal direct tot enthousiasme leidt en dat heeft mij ook wel doen twijfelen of dit de goede weg is, maar toch dien ik een motie waarin ik dit wel voorstel, omdat ik denk dat we niet nader tot elkaar komen als niet in gesprek wordt gegaan over datgene wat er is gebeurd, met al die verschillende perspectieven. Een extern onderzoek zal wat ons

betreft te weinig leiden tot de verbinding die wel nodig is in de stad want we moeten samen verder, ook al begrijp ik dat de demonstranten vanuit hun geschiedenis, zeker op het woondossier, moeite hebben met de gevoelde machtsafstand tot het gemeentebestuur, dat begrijp ik ook heel goed. Tegelijkertijd moeten we met elkaar verder en hoop ik ook echt dat die dialoog dan ook tot stand kan komen. Ik waardeer de handreiking die de burgemeester en de korpschef hebben gedaan, ik zie dat mijn tijd op is, en daar hoop ik met deze motie iets meer richting aan te kunnen geven. Dank u wel. Er zat een versie in het systeem en dit is een nieuwe versie, een andere dan die in het systeem staat.

De **VOORZITTER** (de heer Verheij). Mevrouw Zeegers heeft de volgende motie ingediend.

Motie 2. Evalueren in dialoog

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 11 november 2021 ter bespreking van het politieoptreden bij demonstratie Woonopstand;

constaterende dat:
- het recht om te demonstreren een fundamenteel mensenrecht is dat sterk samenhangt met de vrijheid van meningsuiting;
- de politie, in opdracht van de burgemeester, behoort te zorgen voor veiligheid van de demonstranten en de omgeving;

overwegende dat:
- het van het groot belang is dat burgers zich gezamenlijk publiekelijk kunnen uitspreken;
- de ongeregeldheden rondom de Woonopstand laten zien dat er uiteenlopende beelden bestaan over het verloop van de demonstratie en de noodzakelijkheid van het handhaven in het belang van de veiligheid;
- de politie een belangrijke taak heeft in het beschermen van de openbare orde en veiligheid;
- een gezamenlijke evaluatie van belang is om daar lessen uit te trekken voor de toekomst die tevens bijdraagt aan onderling begrip voor in te toekomst;

verzoekt het college:
- de ongeregeldheden rondom de Woonopstand in dialoog tussen een vertegenwoordiging van de demonstranten en de driehoek op gelijke voet te evalueren;
- deze evaluatie onder leiding te laten staan van een onafhankelijk extern begeleider;
- deze extern begeleider vooraf bij de deelnemers de gewenste gespreksonderwerpen te laten inventariseren, waarbij de agenda in gezamenlijkheid wordt vastgesteld;
- alle deelnemers in staat te stellen eigen zienswijzen in te leveren, waarbij de politie in haar zienswijze tevens uiteenzet op basis van welke grondslagen en bevoegdheden uit de Wet openbare manifestaties zij haar optreden heeft uitgevoerd;
- een door de extern begeleider op te stellen rapportage aan de basis te laten staan van het evaluatiegesprek;
- de demonstranten te laten bijstaan in tijd, kennis en expertise zodat ze op een gelijk niveau met de driehoek kunnen spreken;
- lessen uit deze gezamenlijke evaluatie terug te koppelen aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. C.M. Zeegers, R.G.C. Segers-Hoogendoorn en T.J. Vonk

De **VOORZITTER** (de heer Verheij). Dank u wel mevrouw Zeegers. Dan mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELEN** (50plus). Dank u wel voorzitter. Voorzitter, 50PLUS betreurt dat we het hier vandaag over het politieoptreden moeten hebben. 50PLUS betreurt dat het vandaag niet gaat over de wooncrisis, 50PLUS betreurt dat het vandaag niet gaat over het recht van mensen op huisvesting. 50PLUS betreurt dat de Woonopstand door politieoptreden een andere wending kreeg. 50PLUS betreurt dat door het politiegeweld de Woonopstand uit elkaar geslagen is. 50PLUS betreurt dat er zoveel politiegeweld is gebruikt. 50PLUS betreurt dat de politie niet de-escalerend heeft gehandeld. 50PLUS betreurt dat het vertrouwen in de politie zo ernstig is beschadigd. 50PLUS betreurt dat vele vrijwilligers zo teleurgesteld zijn in de dag door het politieoptreden. 50PLUS betreurt dat er zo veel demonstranten zijn geschoffeerd. 50PLUS betreurt dat het vertrouwen in de politiek zo ernstig is beschadigd. 50PLUS betreurt dat de korpschef het nodig vond om de media erbij te betrekken. 50PLUS betreurt dat de burgemeester niet thuis geeft als er kritiek op zijn handelen komt. 50PLUS betreurt dat de burgemeester pas een handreiking naar demonstranten doet nadat het kalf is verdronken. 50PLUS betreurt dat de burgemeester niet in de eigen keuken wil laten kijken. 50PLUS betreurt dat de burgemeester geen onafhankelijk onderzoek wil laten doen. Voorzitter, 50PLUS Rotterdam zal geen motie van treurnis tegen de burgemeester indienen omdat deze het niet zal halen, maar het mag duidelijk zijn dat 50PLUS Rotterdam de gang van zaken ernstig betreurt en dat kunt u uit mijn betoog opmaken. Wij zullen dus samen met vele andere partijen de motie steunen en medeondertekenen. Tot zover.

De **VOORZITTER** (de heer Verheij). Dank u wel mevrouw Verkoelen. Dan de heer Lammering.

De heer **LAMMERING** (pvda). Ja, dank u wel voorzitter. Ik heb ongeveer twaalf uur op dit moment gewacht en ik ga even hier staan om mijn betoog te houden. Voorzitter, de escalatie en het geweld bij het woonprotest heeft bij veel mensen het vertrouwen in de gemeente en de politie een flinke knauw gegeven. Demonstreren is een grondrecht en dat gaat zo'n 150 keer per jaar gelukkig goed, maar bij het woonprotest heeft dit een behoorlijk bittere nasmaak achtergelaten, dood- en doodzonde en hier moeten we van leren. Wij pleiten daarom voor twee garanties. Eén is dat alle feiten op een onafhankelijke wijze boven tafel komen, zodat daarvan kan worden geleerd en daar waar onrecht is gedaan het vertrouwen en de schade ruimhartig worden hersteld en twee, bij toekomstige grootschalige demonstraties moet het demonstratierecht voor, tijdens en na demonstraties veel beter gefaciliteerd worden. Beste collega-raadsleden, best college, ik wil u dan ook vragen om die belofte te doen aan alle mensen die zich nu niet comfortabel of onveilig voelen om in deze prachtige stad te demonstreren. Voorzitter, wij zijn een wereldstad met internationaal aanzien en het woonprotest heeft ons op scherp gezet en ons geleerd dat wij het faciliteren van grootschalige demonstraties naar een hoger niveau moeten tillen. Wij dienen daarom samen met GroenLinks, DENK, D66, het CDA en de SP de motie 'De Rotterdamse demonstratiebelofte' in. Daarin vragen wij het college om in afstemming met experts en de organisatoren van de laatste tien grote demonstraties een geprotocolleerde demonstratiewerkwijze voor grootschalige demonstraties te ontwikkelen, nazorg te bieden door tijdig contact en een uitnodiging tot evaluatie met de verschillende diensten te versturen, bijvoorbeeld na toepassing van politiegeweld, Rotterdamse demonstratiebeloftes op te stellen, die via gemeentelijke kanalen te communiceren om zo duidelijkheid te geven over het demonstratierecht in Rotterdam en om in de toekomst escalaties te voorkomen en hierover te rapporteren aan de raad. Dank voorzitter.

De **VOORZITTER** (de heer Verheij). De heer Lammering heeft de volgende motie ingediend.

Motie 3. De Rotterdamse demonstratiebelofte

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 11 november 2021, ter bespreking van het politieoptreden bij demonstratie Woonopstand;

constaterende dat:
- de Woonopstand op 17 oktober jl., na een poging tot controleren door de politie, is geëscaleerd op de Erasmusbrug;
- een groep demonstranten naar aanleiding van het politieoptreden tijdens de Woonopstand heeft aangegeven zich niet veilig te voelen om in Rotterdam te demonstreren;

overwegende dat
- demonstreren in Nederland een grondrecht is dat in Rotterdam goed geborgd moet zijn;
- deze rechten tijdens demonstraties het merendeel van de tijd goed gewaarborgd worden;
- tijdens de Woonopstand sprake was van een serieuze escalatie tussen een groep demonstranten en politie;
- een dergelijke escalatie het vertrouwen in de gemeente en politie een flinke knauw geeft;
- de demonstranten het vertrouwen in dit recht weer terug dienen te krijgen;
- onze eigen burgemeester tevens aangeeft dat we 'met elkaar in gesprek' moeten om 'de pijn bespreekbaar' te 'maken' en 'het vertrouwen te herstellen'[1];
- de motie van D66 'Evalueren in dialoog' oproept om de ongeregeldheden rondom de Woonopstand in een dialoog tussen de driehoek en de vertegenwoordiging van de demonstranten op gelijke voet te evalueren;
- in geval van ernstige beperking van het demonstratierecht een onafhankelijke derde gewenst is;

verzoekt het college:
- in afstemming met experts en de organisatoren van de tien laatste grote demonstraties een geprotocolleerde 'demonstratiewerkwijze' voor grootschalige demonstraties te ontwikkelen;
- nazorg te bieden door tijdig contact en een uitnodiging tot evaluatie met de verschillende diensten te versturen, bijvoorbeeld na de toepassing van politiegeweld;
- Rotterdamse demonstratiebeloftes (de manier waarop Rotterdam demonstraties faciliteert) op te stellen en via gemeentelijke kanalen te communiceren om zo duidelijkheid te geven over het demonstratierecht in Rotterdam en om escalatie in de toekomst te voorkomen;
- hierover te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

S.F. Lammering, S. Leewis, F. Achbar, R.G.C. Segers-Hoogendoorn, C.M. Zeegers en T. Cicek

[1] https://www.leidschdagblad.nl/ent/dmf20211105_71091860?utm_source=google&utm_medium=organic

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER** (de heer Verheij). Dank u wel mijnheer Lammering. Uw motie komt deze kant op. Ik kijk of er nog andere sprekers zijn. De heer Vonk.

De heer **VONK** (cu-sgp). Ja, voorzitter. Wat was bedoeld als een vreedzame demonstratie over een erg belangrijk onderwerp werd ontsierd door ongeregeldheden. We hadden graag gezien dat de politie en de gemeente direct na de demonstratie contact met de organisatie hadden gezocht om de gebeurtenissen te bespreken. Dat had veel frustratie en escalatie ook na afloop kunnen voorkomen, is ons idee. Waar we wel tevreden over zijn, is dat de politiechef en de burgemeester, weliswaar laat, hebben aangegeven het gesprek te willen aangaan, een uitgestoken hand om elkaar in de ogen te kunnen kijken in een gesprek, eventueel onder externe begeleiding. Dat vinden wij een goede zaak en om daar wat kaders voor mee te geven staat onze naam ook op de motie die D66 heeft ingediend, 'Evalueren in dialoog', want wij zijn ervan overtuigd dat dit de weg naar herstel van vertrouwen is, elkaar in de ogen kijken en het gesprek aangaan. Onze oproep aan de organisatie van de Woonopstand is dan ook 'aanvaard dat aanbod alstublieft' en aan beide partijen samen 'doe het snel'. Voorzitter, het doel is om het wederzijdse vertrouwen en het respect terug te krijgen en ga dat gesprek dan ook aan op basis van wederzijds vertrouwen en respect want dat verdient ieder mens en ook iedere deelnemer aan deze dialoog. De politie en de burgemeester hebben ook aangegeven dat er inmiddels klachten zijn ontvangen. Onze oproep is om die snel en zorgvuldig af te handelen en de mensen ook te wijzen op de mogelijkheid om eventueel een externe klachtenprocedure te starten als daar behoefte aan is. Dat is ook een manier om het vertrouwen te herstellen. Extern onderzoek is wat ons betreft op voorhand niet nodig, het gaat erom dat relaties worden hersteld en daar is een onderzoek niet helpend bij. Daarvoor ga je in gesprek en het gesprek in de commissie heeft ons al laten zien dat het mogelijk is om in een gesprek diverse perspectieven bij elkaar te krijgen en daar gaat het om. Laten we geen tijd verliezen met research, maar ga aan de slag met een respectvol gesprek. Dank u wel.

De **VOORZITTER** (de heer Verheij). Dank u wel mijnheer Vonk. Dan de heer Segers-Hoogendoorn.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Ja, voorzitter kort. We hebben hier vandaag een debat over Feyenoord City gehad, wat natuurlijk behoorlijk treurigmakend is, maar de commissie VB van vorige week was natuurlijk ook extreem treurigmakend, alleen al vanwege de vele emotionele insprekers, maar in het gevoel ook door de reactie van de korpschef die ook vol van emotie was en die ook wilde uitleggen waarom er is gebeurd wat er is gebeurd. Toen al zei ik in mijn termijn, ik heb dat nog laten afhangen van de beantwoording van het college, maar ik ben niet tot een ander oordeel gekomen: er is hier een kloof en hoe overbrug je een kloof? Niet door te starten met een onderzoek, maar door elkaar de hand te reiken. Die hand was er al duidelijk van de politie en ik hoop van harte dat de demonstranten die hand zullen aannemen. Vandaar dat wij zowel op de motie van D66 staan, specifiek over deze demonstratie, als op die van de PvdA over het leren van andere demonstraties. Dank.

De **VOORZITTER** (de heer Verheij). Dank u wel. De heer Lansink.

De heer **LANSINK** (vvd). Voorzitter, ik betreur dat de politie in Rotterdam bij voorbaat de boeman is als die ingrijpt. Ik betreur ook een motie die onafhankelijkheid voorstaat, terwijl deze de politie bij voorbaat al veroordeelt. Ergo een motie die onuitvoerbaar is dankzij GroenLinks en DENK. Een veroordeling van de politie bij monde van een motie, je zult maar politieman of politievrouw in deze stad zijn en hier iedere dag hard werken voor de veiligheid van deze stad. Ik hoop dat heel veel politiemensen deze bijdrage horen en weten waar ze in maart 2022 op moeten stemmen. Wij kunnen overigens prima leven met de handreiking die de burgemeester heeft gedaan om in gesprek te gaan met de politie en ook de demonstranten en we zullen derhalve de D66-motie steunen. Dank u wel.

De **VOORZITTER** (de heer Verheij). Dank u wel mijnheer Lansink. Dan de heer Büyükçifci.

De heer **BÜYÜKÇIFCI** (nida). Voorzitter, om maar te beginnen met 'ik betreur, ik betreur', ik betreur dat er helaas raadsleden zijn die hun functie niet goed begrijpen en denken in dienst van de politie te moeten zijn en niet in dienst van de demonstranten, het volk, de bevolking van Rotterdam. Ik betreur dat die raadsleden hun taak niet serieus opvatten en gewoon geen goede vragen aan de politiechef en de burgemeester stellen, dat betreur ik enorm en dan ook nog eens een tien uur durende vergadering. Voorzitter, we hebben vorige week uitgebreid gesproken en vele insprekers hebben ons meegenomen in hele verschrikkelijke verhalen, de meppen die ze hebben gekregen, niet wetende waarom ze die meppen hebben gekregen, waarom ze zijn ingesloten door de politie, waarom hun demonstratierecht hen is ontnomen. Voorzitter, ik kan u meegeven dat ik in die vergadering niet heel veel wijzer ben geworden en dat is wel echt betreurenswaardig. Als er al iets betreurenswaardig is dan is dat het wel. Voorzitter, wat mij betreft en wat NIDA betreft is het vertrouwen in onze instituties uitermate van belang en dat moeten we hoog hebben staan. Ik geloof er echt in dat velen van ons dat ook nastreven, maar de weg ernaartoe is wel verschillend, merk ik. Wat ons betreft is dat demonstratierecht echt een fundamenteel recht en dat zal op alle mogelijke manieren bewaakt moeten worden. Dat geldt ook voor de politie en wanneer er serieuze vraagtekens zijn over of dat recht wel of niet is geschonden, dan zal ook het optreden van de politie onderworpen moeten kunnen worden aan een onafhankelijk onderzoek. Daar gaat een enorm symbolisch gebaar van uit en dat zal ook het vertrouwen in onze instituties en ook in de politie alleen maar doen toenemen. Dus wat ons betreft graag zo snel mogelijk een onafhankelijk onderzoek, zodat we ook inzicht krijgen in wat er zich precies heeft voorgedaan want wat mij vorige week opviel is in ieder geval dat de politiechef zelf nog niet kon beantwoorden waarom een bepaalde groep bij voorbaat verdacht was, omdat ze zich op een bepaalde manier zouden hebben gedragen tijdens de demonstratie in Amsterdam en we kregen toen ook de toezegging van de politiechef dat we daar nog informatie over zouden krijgen. Dat is tot dusverre, bij mijn weten in ieder geval, niet gebeurd en alleen al om die reden zou ik zeggen: zo snel mogelijk alle feiten op tafel en laten we daar vervolgens een debat over voeren.

De **VOORZITTER** (de heer Verheij). Dank u wel. Mijnheer Cicek.

De heer **CICEK** (sp). Ja, voorzitter dank u wel. Voorzitter, we hebben vorige week gezien dat het massaal verkeerd is gegaan tijdens de Woonopstand en dat roept vragen op, dat roept ook vragen op in de samenleving. Daarbij is het belangrijk dat wij op een goede manier proberen te identificeren wat er nou exact verkeerd is gegaan. Ik hoorde een aantal partijen hier de oproep doen dat het belangrijk is om het vertrouwen tussen de organisatoren en de politie te herstellen, maar ik denk dat het belangrijkste nog altijd wel blijft dat wij juist het vertrouwen van de Rotterdammers in de politie herstellen en dat vertrouwen heeft wel een deuk opgelopen want heel veel mensen hebben gezien op welke manier het fout is gegaan en daar zijn gevoelens van onbegrip bij komen kijken. Ze begrijpen het niet, mensen die tijdens de demonstratie aanwezig waren, hebben zich geïntimideerd en onveilig gevoeld, sommigen hebben echt angst ervaren en juist om dat vertrouwen in de politie goed te kunnen herstellen, is het belangrijk dat alle feiten op tafel komen. De motie die D66 indient, roept eigenlijk op om het gesprek aan te gaan en juist wanneer je het gesprek aangaat, is het misschien belangrijk dat sommige feiten niet op tafel komen omdat je op die manier de afstand tussen twee groepen misschien wat kleiner houdt. Wij hebben vorige week tijdens de commissie ook de heer Westerbeke gehoord die ook aangaf 'ik heb verschillende verhalen gehoord en de bijdragen van de insprekers hebben mij tot nieuwe inzichten gebracht' en hij gaf ook aan dat er inderdaad meer behoefte aan informatie was. Juist omdat de politie van ons allemaal is, juist omdat er binnen de politie ook agenten zijn die het gedrag van andere

agenten afkeuren en juist om dat vertrouwen te beschermen is onafhankelijk onderzoek wat ons betreft heel gepast omdat we op die manier de feiten op tafel kunnen brengen en vervolgens conclusies kunnen trekken over waar het fout is gegaan en we die fouten misschien in de toekomst kunnen voorkomen.

De **VOORZITTER** (de heer Verheij). Dank u wel. Zijn er nog andere sprekers vanuit de raad? De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). 17 oktober 2021 is een dag die ik niet snel zal vergeten en wel om twee redenen. De eerste, een burgerbeweging kreeg in Rotterdam duizenden mensen, hele diverse mensen, op de been om te protesteren tegen het falende neoliberale woonbeleid. De tweede is het optreden van de politie op de Erasmusbrug, met honden, paarden en dolgedraaide stillen zoals ze heten, werd een vreedzame demonstratie met afzichtelijk geweld ruw verstoord en waarom? Dat is mij tot op de dag van vandaag nog steeds niet helemaal duidelijk. Wat was nou de concrete dreiging om zo hard in te grijpen? Zelfs na een debat van bijna tien uur is mij dit nog steeds niet duidelijk, behalve dat een politiemacht handelt vanuit vermoeden, er zou iets kunnen gebeuren. Dat is waarom de politie in actie is gekomen na groen licht van de driehoek. Hoe meet je dat er iets zou kunnen gebeuren? Mijn vertrouwen in de Rotterdamse politie heeft die dag een knauw gekregen en die knauw is na ons debat niet minder geworden. Het zou de politie en de burgemeester sieren als zij de kritiek op hun optreden serieuzer zouden nemen en dan een korpschef die ook nog een dronefilmpje de wereld in slingert, de media opzoekt en en passant nog even politici en media de maat neemt omdat hij af wil van trial by social media, terwijl diezelfde korpschef in de commissievergadering op een vraag van mij moest bekennen dat de verhalen van de getraumatiseerde insprekers over het door de agenten toegepaste geweld nieuwe informatie voor hem opleverde. Hij zei letterlijk 'ik heb vandaag nieuwe informatie gehoord' en toch publiceerde hij dat filmpje. Dan kan ik niet anders dan concluderen dat het publiceren van het dronefilmpje niet gepast was. Er zijn ook meerdere rondes van klappen door de politie uitgedeeld en harde klappen. Het toegepaste geweld duurde dus geen 28 seconden zoals de korpschef eerder zei. Uiteindelijk gaf de korpschef dit op een vraag van mij in de commissie ook toe, maar voorzitter hoe nu verder? Hoe kan de politie het vertrouwen van mij en van de insprekers herstellen? Het voorstel van de burgemeester om met vertegenwoordigers van de demonstranten te gaan praten om zo het vertrouwen te herstellen komt te laat en doet geen recht aan wat er heeft plaatsgevonden. Wij stellen daarom de vraag: als alles goed is gegaan, waarom heeft de burgemeester dan angst voor een echt onafhankelijk onderzoek? Waarom die angst burgemeester, hebt u er geen vertrouwen in dat de politie juist heeft gehandeld, bent u misschien huiverig dat er informatie naar boven komt die aantoont dat de driehoek heeft gefaald of niet helemaal precies heeft gehandeld? De Partij voor de Dieren vindt dat het vertrouwen alleen hersteld kan worden door een onafhankelijk onderzoek en daarom zijn wij mede-indiener van de motie die hierom verzoekt. Wij denken dat dit eerst moet plaatsvinden en dat is ook echt noodzakelijk voor een zinvol gesprek met de demonstranten.

De **VOORZITTER** (de heer Verheij). Dank u wel mijnheer Van der Velden. Volgens mij heb ik dan alle sprekers gehad. Dan is het woord aan de burgemeester.

De heer **LAMMERING** (pvda). Een ordepunt voorzitter.

De **VOORZITTER** (de heer Verheij). Een ordepunt van de heer Lammering.

De heer **LAMMERING** (pvda). Ik heb eigenlijk nog wat vragen voor een van de indieners zodat ik mijn standpunt wat beter kan bepalen, maar ik vraag me af of dat na de beantwoording van de burgemeester kan of dat ik die nu kan stellen.

De **VOORZITTER** (de heer Verheij). De orde van het ordedebat laat het stellen van vragen aan elkaar niet toe, dat is de systematiek die we met elkaar hebben afgesproken. Dat is erg onhandig en ik verzoek u, want u bent ook echt door uw spreektijd heen, om de vragen heel kort en heel puntig te stellen.

De heer **LAMMERING** (pvda). Dank u voorzitter, het zijn vragen voor mevrouw Zeegers van D66 want als ik het goed begrijp stelt u voor om de gesprekken te laten leiden door een onafhankelijke derde. Zou dat wat u betreft ook bijvoorbeeld de ombudsman kunnen zijn en zo ja, zou u dat eventueel aan uw motie willen toevoegen? U vraagt ook om een onafhankelijk feitenrelaas, wie zou volgens u die feiten moeten ophalen?

De **VOORZITTER** (de heer Verheij). Mevrouw Zeegers.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66). Ja, dank u wel voor de vragen. Het lijkt mij beter dat wij niet van hieruit bepalen wie die onafhankelijk voorzitter wordt, maar dat de vertegenwoordigers van de demonstranten en de driehoek er samen uit komen wie dat zou moeten zijn. Ik denk dat dit beter is dan dat wij dat hier verzinnen. Het tweede punt is dat de ombudsman een aparte functionaris met eigenstandige bevoegdheden is en ik vraag me af of zo'n soort proces helemaal bij de ombudsman past, die heeft toch een eigen positionering. Wat mij betreft komen de demonstranten en de driehoek daar met elkaar uit. Uw tweede vraag gaat over dat feitenrelaas. Dat is in de huidige opzet van de motie iets anders verwoord, dat heet een rapportage, maar ik denk dat u bedoelt te vragen hoe de informatie op tafel komt. Wat ons betreft is het heel erg belangrijk dat de politie haar zienswijze neerlegt over op basis van welke informatie en op basis van welke artikelen van de wet zij bepaalde beslissingen heeft genomen, zodat er een transparant overzicht is van wat er is gebeurd en dat ook de demonstranten van hun kant een zienswijze kunnen inleveren. Die zaken inleveren bij de onafhankelijk voorzitter, zo heb ik dat voor ogen en daar moet later natuurlijk ook het gesprek over worden gevoerd.

De **VOORZITTER** (de heer Verheij). Het woord 'kort' is één lettergreep. Het woord is aan de burgemeester.

Burgemeester **ABOUTALEB**. Ja, voorzitter hartelijk dank. We hebben in de commissie zeer langdurig over dit thema gesproken en ik zal dat ook niet zo snel zal vergeten want het was voor mij een dag waarop ik kort had geslapen, om 6.00 uur was geland en hier vervolgens tot 's avonds 00.00 uur heb gezeten. Het zal wel worden toegevoegd aan mijn recordlijstje van zeer intensieve en lange vergaderdagen. Op de een of andere manier lukt het mevrouw Verkoelen altijd om mijn aandacht te krijgen omdat zij zich soms in bijzondere superlatieven uitdrukt. Ze betreurt dat het vandaag niet over de wooncrisis ging, maar het ging alleen maar over de wooncrisis, de hele dag door en op 9 november jl. ook, eindeloze debatten over de wooncrisis. Dus dat bestrijd ik. Er was vandaag voldoende platform en mijnheer Cicek heeft zijn hele zendtijd aan de wooncrisis gewijd. Dus het is lastig om zo'n opmerking dan serieus te nemen, maar ik sta aan de kant van iedereen die staat voor de pijn van mensen die aan die woondemonstratie hebben deelgenomen en die misschien ten onrechte een klap hebben gehad, je moet het woordje 'misschien' ook altijd meenemen, en dat heb ik in het debat ook gezegd. Nee, mijnheer Van der Velden, ik ben niet bang voor een onderzoek, maar ik heb hier samen met de politiechef wel betoogd dat mijn oordeel was dat het optreden van de politie in rechte was, in rechte. Dan is de vraag of je zit te wachten op een langdurig proces

waarbij een welles-nietesspel aan de orde is of dat je zou moeten zeggen 'ik koers nu op iets anders'. Dat was natuurlijk ook de grote verrassing die wij met elkaar hebben geïncasseerd toen het ging over die beroemde appjes bij Hümeyra, dat een aantal uwen wilde dat mensen werden ontslagen en mijn standpunt was: wellicht moeten we uit een ander vaatje tappen. Het kan u verbazen, maar soms vind ik echt oprecht iets anders en daarom vind ik een goed gesprek op dit punt echt heel erg zinvol, een gesprek waarbij iedereen gewoon recht tegen de politiechef kan zeggen 'ik ben het niet eens met wat u vertelt en dat is ook echt onzin', overigens los van het feit dat politiegeweld intern altijd gemeld dient te worden, ook altijd intern geregistreerd wordt en ook altijd intern wordt gewaardeerd, daar is ook een interne commissie voor. Er zijn ook klachten ingediend, de politiechef zei dat er twintig klachten zijn ingediend en bij mij zijn er vier binnengekomen. Die moeten worden onderzocht en daar is ook een commissie voor, dat is echt de zwaarste club die wij bij de politie kennen, die heet VIK. U weet het nog wel, toen het ging over Hümeyra was weinig sprake van vertrouwen in VIK want VIK Den Haag zou dat moeten doen en wat is dat dan voor een fenomeen? We hebben gezien dat er uiteindelijk toch echt steekhoudende opvattingen uit VIK naar voren zijn gekomen en heeft u daar alstublieft wel een beetje vertrouwen in. De politie in Rotterdam begeleidt jaarlijks honderden demonstraties en er gebeurt bijna nooit iets. Nu was er een demonstratie waarbij wel geweld is gebruikt, maar dat is natuurlijk niet exemplarisch, zeg ik ook tegen de heer Lammering, voor het dagelijks werk van de politie bij het begeleiden van honderden demonstraties. Ook demonstraties die elders in Nederland tot geweld hebben geleid, zijn hier in Rotterdam op een hele nette manier begeleid zoals de demonstraties tegen het coronabeleid van de regering. Elders zijn daarbij waterkanonnen gebruikt, hier is dat op een hele nette manier begeleid en ook tot stand gebracht. De conceptmotie van de heer Achbar is nu ietwat afgezwakt, maar ik ben het in die zin met de heer Lansink eens dat die motie toch eigenlijk een stevige veroordeling van de politie op voorhand bevat. Zo lees ik hem wel en ik denk dat dan de vraag is of het politieke bestuur wel op de uitkomst van een onderzoek zit te wachten als de constateringen op deze manier zijn verwoord.

De **VOORZITTER** (de heer Verheij). We doen in dezen geen interrupties. Ik heb net de heer Leewis er ook een niet laten doen en ik ga toch voor de rechtsgelijkheid.

Burgemeester **ABOUTALEB**. Ik ga afronden voorzitter want anders ben ik bezig met uitlokking.

De heer **ACHBAR** (denk). Voorzitter.

De **VOORZITTER** (de heer Verheij). Mijnheer Achbar.

De heer **ACHBAR** (denk). Dan wil ik even een punt van orde maken. Als er een motie wordt ingediend, is het belangrijk dat we er wel voor waken dat er geen interpretaties worden gedaan die de motie uit zijn verband rukken. Wat de burgemeester nu zegt, staat er niet in en dat wil ik ook even gezegd hebben. Wij staan voor de politie en ik heb tijdens mijn betoog ook al gezegd dat we het werk dat de politie dag in dag uit levert fantastisch vinden, maar dat staat even los van deze situatie. Ik wil die nuance even maken en ik wil het liefst dat de burgemeester dat corrigeert en dat er geen valse interpretatie ontstaat over wat er in die motie staat.

De **VOORZITTER** (de heer Verheij). Voor de goede orde, dat was geen ordepunt maar een inhoudelijk punt. Het is wel aan de spreker achter deze tafel om een duiding te geven, een advies te geven op de ingediende moties en dat is wat de burgemeester doet. Burgemeester.

Burgemeester **ABOUTALEB**. Voorzitter, twee constateringen en nogmaals, ik wil het niet op de spits drijven hoor, maar 'de demonstratie vreedzaam verliep tot deze ruw werd verstoord door het ingrijpen van de politie'. Dat is het oordeel over het politiewerk. Waarneming 3, 'het grondrecht van de demonstranten ernstig werd ingeperkt door het politieoptreden tijdens de demonstratie'. Dat zijn twee opvattingen over het politieoptreden en deze opvattingen beschouw ik als het gezag van de politie niet neutraal. Voorzitter, ik ontraad daarom ook die motie. Ik wil heel graag de motie van D66 namens de driehoek omarmen. Daar willen we echt fors werk van maken, daar willen we ook tijd voor uittrekken en dat wil ik als burgemeester ook in persoon doen en het dus ook niet uitbesteden aan een ambtenaar, ik wil die gesprekken zelf voeren. Ik wil graag met de partijen zoeken naar een persoon die zij zelf vertrouwen en die wij ook vertrouwen om dat onderzoek, dat gesprek, te doen op basis van een inventarisatie van opinies zoals wordt gevraagd, die bij elkaar brengen en dat als basis aanhouden voor een gesprek. Ook aan de raad te rapporteren welke lessen wij daaruit trekken, maar dat verbind ik eigenlijk ook aan de motie van de heer Lammering die zegt 'ja dat gaat in veel gevallen goed in deze stad', zo interpreteer ik hem, 'en soms gaat het niet goed, kun je eigenlijk ook proberen de lessen van wanneer het goed gaat zodanig te vangen en dat op een voldoende manier decimeren, laten zien aan de stad, om die ook in te brengen in de gesprekken voorafgaand aan demonstraties'. We doen die gesprekken niet allemaal in dezelfde mate in dezelfde ernst en wat bij mij is blijven zitten, ik ken veel van die gesprekjes en de verslagen daarvan omdat die terugkomen in de driehoek, was het gesprek met demonstranten over 'kun je iets vertellen over je sprekers, hoeveel mensen je verwacht, waar ze vandaan komen, zijn het alleen maar Rotterdammers of komen ze van elders?' Er is mij een opmerking van de organisator bijgebleven, die zei 'ik heb dat gesprek als intimiderend ervaren', maar zo is het nooit bedoeld, het is juist vanuit onze kant heel erg faciliterend bedoeld, misschien staat er iemand op het podium die persoonsbeveiliging nodig heeft. Ik denk dat het belangrijk is om dat soort invalshoeken ook met elkaar te kunnen delen, dat degene die een demonstratie organiseert in staat wordt gesteld om die vraag te kunnen stellen en ook dat, waar wij aan onze kant soms impliciet uitgaan van sommige zaken, wij die in de gesprekken expliciet maken. We gaan ermee worstelen mijnheer Lammering, we kijken of we er iets mee kunnen doen want ik snap ook uw zoektocht. Voorzitter, ik kan geen tijdhorizon geven van wanneer ik denk dat het gereed is, ik denk dat dit ook afhangt van het tempo. Ik snap ook de zorg van mevrouw Zeegers die zegt 'de burgemeester en de driehoek hebben een batterij ambtenaren en deze mensen moeten het allemaal als vrijwilligers doen' en ik heb ook in de commissie aangeboden om naar behoefte ondersteuning aan te bieden opdat zij als demonstranten hun verhaal naar behoren kunnen brengen. Dus drie moties voorzitter waarbij ik de motie van DENK en anderen niet omarm en de andere twee wel.

De **VOORZITTER** (de heer Verheij). Daarmee bent u klaar? Dank u wel burgemeester. Dan sluiten we dit tweeminutendebat af.

TWEEMINUTENDEBAT

20.1 Tweeminutendebat over 'Rotterdams koloniale en slavernijverleden', aangevraagd door het lid Mohamed-Hoesein

Dit debat is niet toegestaan.

20.2 Tweeminutendebat over 'Geen hoofddoeken in reclame-uitingen raad', aangevraagd door het lid Meeuwissen

De **VOORZITTER** (de heer Verheij). Dan gaan we over naar agendapunt 20.2, dat is het tweeminutendebat over 'Geen hoofddoeken in reclame-uitingen van de raad', aangevraagd door het lid Meeuwissen. Het woord is aan de heer Meeuwissen.

De heer **MEEUWISSEN** (pvv). Dank u wel voorzitter. We moeten niet normaliseren wat niet normaal is. De hoofddoek is de middelvinger naar onze vrije democratische rechtsstaat, onze vrije Westerse wereld. Voorzitter, de PVV is voor gelijkheid van man en vrouw, de PVV is dan ook tegen onderdrukking van vrouwen. De islamitische hoofddoek is hét symbool van ongelijkheid en onderdrukking. Wanneer wij als raad dit symbool normaliseren, bijvoorbeeld middels een reclamefilmpje, normaliseren wij ongelijkheid en onderdrukking. Niets inclusiviteit en verbinding, dit is gewoon verkapte steun voor repressie, uitsluiting en isolatie van vrouwen en dat terwijl er in Rotterdam zo veel straatintimidatie en geweld jegens vrouwen is. Het kan en mag niet zo zijn dat wij als raad daaraan bijdragen en daarom vraagt de PVV de raad middels onze motie 'Geen hoofddoeken in reclame-uitingen raad' het betreffende campagnefilmpje direct offline te halen en ook in de toekomst geen verkapte hoofddoekpromotie meer te faciliteren in reclame-uitingen van de gemeente. Ik heb ook nog een tweede motie. De eerste motie luidt 'Geen hoofddoeken in reclame-uitingen raad' en het dictum daarvan luidt: 'de raad spreekt uit dat huidige reclame-uiting video met hoofddoek direct offline wordt gehaald en ook in de toekomst geen verkapte hoofddoekpromotie meer te faciliteren in reclame-uitingen van de gemeente'. De tweede motie is getiteld 'Islamitische hoofddoek is middelvinger naar Westerse normen en waarden' en 'overwegende dat tolerantie ook grenzen heeft en dat we niet moeten normaliseren wat niet normaal is. De raad spreekt uit dat: het dragen van de islamitische hoofddoek een dikke middelvinger is naar de Westerse vrijheid en gelijkheid tussen man en vrouw'. Tot zover voorzitter.

De **VOORZITTER** (de heer Verheij). De heer Meeuwissen heeft de volgende moties ingediend.

Motie 1. Geen hoofddoeken in reclame-uitingen raad

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 11 november 2021 ter bespreking van 'Geen hoofddoeken in reclame-uitingen raad';

constaterende dat:
- deze week een reclame-uiting van onze gemeenteraad online is gegaan die bovenal door prominente aanwezigheid van een hoofddoek islampromotie is;

overwegende dat:
- de hoofddoek symbool staat voor onderdrukking van vrouwen en ongelijkheid tussen mannen en vrouwen;
- onze stad het al zwaar genoeg heeft met alle uitwassen van de islam en nog veel meer islam door de tsunami van asieleisers die in aantocht is;

de raad spreekt uit dat:
- huidige reclame-uiting video met hoofddoek direct offline wordt gehaald;
- ook in de toekomst geen verkapte hoofddoekpromotie meer te faciliteren in reclame-uitingen van de gemeente;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. M.J.P. Meeuwissen

Motie 2. Islamitische hoofddoek is middelvinger naar Westerse normen en waarden

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 11 november 2021 ter bespreking van 'Geen hoofddoeken in reclame-uitingen raad;

constaterende dat:
- de islamitische hoofddoek symbool staat voor onderdrukking vrouwen en ongelijkheid tussenmannen en vrouwen;
- steeds meer vrouwen in onze stad een islamitische hoofddoek dragen;

overwegende dat:
- tolerantie ook grenzen heeft;
- we niet moeten normaliseren wat niet normaal is;

de raad spreekt uit dat:
- het dragen van de islamitische hoofddoek een dikke middelvinger is naar de Westerse vrijheid en de gelijkheid tussen man en vrouw;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. M.J.P. Meeuwissen

De moties zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER** (de heer Verheij). Dank u wel mijnheer Meeuwissen. De heer Achbar.

De heer **ACHBAR** (denk). Ja, voorzitter, dit was even een kwelling van 1 minuut en 58 seconden luisterend naar giftige en fascistische uitspraken zoals we dat gewend zijn van deze partij en deze persoon. Als we het hebben over gelijkheid en gelijkwaardigheid tussen man en vrouw dan schiet wat dat betreft de heer Meeuwissen zijn doel voorbij want wat hij doet, is juist die duizenden vrouwen met een hoofddoek wegzetten, dus wie is hier nu vrouwonvriendelijk. Als je het hebt over onderdrukking, het wegzetten juist uit die publieke opinie, vind ik juist dat de PVV hier een partij is die mensen onderdrukt en wegzet. Dat wil ik even aan de heer Meeuwissen meegeven. Wij zijn die fascistische uitspraken van hem wat dat betreft gewend, hopelijk houdt dat de volgende periode op en kan hij geen lijst vormen om mee te doen aan de verkiezingen.

De **VOORZITTER** (de heer Verheij). Ik heb mevrouw Arsieni op mijn lijst staan, maar ik zie mevrouw Zeegers.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66). Ja, dank u wel voorzitter. Ik wist natuurlijk al bij de debataanvraag dat dit een verschrikkelijk verhaal zou worden, maar tegelijkertijd hebben we het wel toegestaan. Het blijkt inderdaad toch altijd wel erger te kunnen dan je zelf weer verwacht. Ik sluit me natuurlijk helemaal aan bij de woorden van de heer Achbar, er worden hier mensen weggezet. U zaait weer tweedeling en polarisatie, het is elke keer weer verschrikkelijk wat u te berde brengt en dus nu ook. Het slaat echt helemaal nergens op en wat ik eigenlijk ook heel erg vind, is dat u die vrouwen niet alleen wegzet in termen van een ander geloof, maar dat u hen ook wegzet als mensen, vrouwen, die geen eigen keuze kunnen maken en dat vind ik met name ook als vrouw een zeer kwalijke opmerking. Alsof vrouwen niet zelf kunnen bepalen of ze wel of geen hoofddoek willen dragen. Dat is aan hen en het is ongelooflijk badinerend om vanuit uw stoel daar te beweren dat die vrouwen dat allemaal doen omdat ze onderdrukt worden. Het zal best wel eens kunnen dat vrouwen

onderdrukt worden, dat weten we ook, maar om alle vrouwen over een kam te scheren, is echt onvoorstelbaar neerbuigend en dat werp ik verre van me.

De **VOORZITTER** (de heer Verheij). Andere sprekers? De heer Engberts heeft eigenlijk geen tijd meer, maar…

De heer **ENGBERTS** (pvda). Als ik er twee zinnen over mag zeggen. Op 9 november jl. heb ik gezegd dat ik geen behoefte aan dit debat heb, ik was ook tegen agendering en dat is eigenlijk alleen maar bevestigd: dit doet niet alleen pijn aan je oren, maar ook pijn aan je buik, het is afschuwelijk en het helpt ook niemand iets verder. Ik hoorde de heer Meeuwissen zeggen dat tolerantie zijn grenzen heeft, maar zijn intolerantie is grenzeloos.

De **VOORZITTER** (de heer Verheij). De heer Vonk.

De heer **VONK** (cu-sgp). Ja, voorzitter. Ik moet eigenlijk eerst iets bekennen. Dat filmpje was volledig aan mijn aandacht ontsnapt, ik had het niet opgemerkt. In die zin komt er wel iets moois uit zo'n debat voort omdat je dan de gelegenheid krijgt om dat prachtige filmpje te bekijken. Ik vond het een mooi filmpje en ik weet niet wie de complimenten kan overbrengen aan de makers en de mensen die ervoor gezorgd hebben dat dit er gekomen is, maar wat mij betreft graag, het is een prachtig filmpje en ik heb ervan genoten. Het geeft een goede instructie en ik hoop dat het een goede rol op scholen mag vervullen om de gemeenteraad goed voor het voetlicht te brengen, ik ben er heel erg blij mee. Wat de uitspraken van de heer Meeuwissen betreft, abject. Ik heb geen vragen aan de burgemeester, maar ik neem aan dat tweemaal ontraden wat mij betreft voldoende is. Dank u wel.

De **VOORZITTER** (de heer Verheij). Dank u wel. De heer Leewis.

De heer **LEEWIS** (gl). Voorzitter, de racistische drek van de heer Meeuwissen kent geen grenzen en dat heeft hij hier vandaag weer laten zien. Ik wil het college in dit debat juist een compliment geven omdat het de diversiteit van Rotterdam in filmpjes mooi inzichtelijk maakt en wij als raad en als stad mooi kunnen uitstralen dat iedereen die in Rotterdam woont erbij hoort en Rotterdammer is, welke religie of welke kleur iemand ook heeft. Zo hoort het ook en dat is wat wij als gemeente dienen uit te stralen wat de heer Meeuwissen daar ook van mag vinden.

De **VOORZITTER** (de heer Verheij). Voor de goede orde, het filmpje komt niet van het college, maar van de griffie. Andere sprekers? Mevrouw Hoogwerf.

Mevrouw **HOOGWERF** (lr). Ja, dank u voorzitter. Ik zie Isabel zitten, dan denk je eens iets goed te doen en dan krijg je dit. Wij kijken naar zo'n filmpje en dan denk je 'ja, het is hartstikke politiek correct', maar dat hoort er in deze tijd schijnbaar bij en gelukkig kan het in Amsterdam altijd erger. Wat ik wel heel erg jammer vind, is dat een hele discussie over vrouwenrechten op deze manier wordt doodgeslagen. Het is evident dat we daarover iets te bespreken hebben. Mijnheer Meeuwissen heeft er misschien een handje van om wat dingen over een kam te scheren, maar dat hebben jullie zelf ook. Er zijn heel veel vrouwen in benarde posities, maar er zijn ook vrouwen die uit die benarde positie komen en een hoofddoek dragen. Daarom zul je het mij niet zo stevig horen zeggen, maar om er helemaal geen discussie over te voeren, gaat me dan ook net even een brug te ver. Tot zover, dank u wel.

De **VOORZITTER** (de heer Verheij). Dank u wel. De heer Büyükçifci.

De heer **BÜYÜKÇIFCI** (nida). Ja, voorzitter, heel veel vrouwen die een hoofddoek dragen, doen dat natuurlijk vanuit hun religieuze plicht, in ieder geval het gevoel om te willen gehoorzamen aan God, dat is eigenlijk simpelweg gezegd waar een hoofddoek voor staat. Rotterdam is rijk aan vele vrouwen die om die reden een hoofddoek dragen en wat ons betreft mag de PVV van alles en nog wat vinden over die vrouwen en over het wel of niet dragen van een hoofddoek, maar dat is wat ons betreft eigenlijk niets anders dan moslimhaat en islamhaat prediken, zoals we dat van de PVV gewend zijn. Wat ons betreft is het een heel goed filmpje waarin wordt nagedacht over representatie van de vele gemeenschappen die Rotterdam rijk is. Het is alleen maar goed om op die manier de politiek dichtbij de stad te brengen en gewoon inzichtelijk te maken wat wij als gemeente doen. Dus complimenten voor de makers van het filmpje, graag nog meer vrouwen met een hoofddoek in dat soort filmpjes.

De **VOORZITTER** (de heer Verheij). Dank u wel. Andere sprekers nog? Dat is niet het geval. Dan gaan we naar de burgemeester in zijn rol als voorzitter van de raad.

Burgemeester **ABOUTALEB**. Ja, dank u wel. Ja, wat moet je van zoiets zeggen, dat is altijd wat ingewikkeld. Ik heb wel enige tekstexegese gemaakt van de moties van de heer Meeuwissen. Bij de eerste motie 'Geen hoofddoekje in reclame uitingen' dacht ik: reclame is een zelfstandig naamwoord, uiting is een zelfstandig naamwoord en twee samentrekkingen moet je aan elkaar schrijven, maar er staan nu twee losse woorden. Nederlands is foei. Het is wat ingewikkeld, reclame-uiting is één woord. Vervolgens keek ik naar de andere motie en daar ging het over islamitische hoofddoek. Islamitisch is een bijvoeglijke bepaling bij hoofddoek en toen dacht ik: bestaan er dan ook andere hoofddoeken dan islamitische hoofddoeken? Daar gaat deze motie niet over. Verder is 'Westerse' in 'middelvinger naar Westerse normen en waarden' met een hoofdletter. Dat bracht mij eigenlijk bij de eerste lezing van de moties en toen dacht ik, als ze vanuit het Nederlands waar mijnheer Meeuwissen toch ook voor staat, zo gebrekkig worden geschreven, moet je ze waarschijnlijk ook niet serieus nemen.

De **VOORZITTER** (de heer Verheij). En daarmee komen we aan het einde van de beraadslagingen over dit agendapunt en daarmee hebben we op twee na alle punten van deze tweedaagse raadsvergadering gehad. Het volgende punt betreft de stemmingen. Die doen wij hier in deze zaal. Mag ik iedereen die hier aanwezig is, oproepen om de overige raadsleden deze kant op te bewegen. Omdat wij niet aan de anderhalvemetermaatregel kunnen voldoen, adviseer ik iedereen een mondkapje mee te nemen en te dragen gedurende de stemmingen. Wij schorsen tien minuten, zodat alles in gereedheid kan worden gebracht en wij gaan dus om 23.40 uur met de stemmingen beginnen. De vergadering is geschorst.

(De vergadering is geschorst.)

MOTIE VREEMD AAN DE ORDE VAN DE DAG

21. Er zijn geen verzoeken ontvangen

22. Stemmingen

De **VOORZITTER**. We gaan zo een aanvang nemen met de stemmingen, maar voordat we gaan beginnen een paar huishoudelijke mededelingen. Ik heb een paar collega's die vandaag gepaird zijn, mevrouw Arsieni met de heer van Zevenbergen en de heer Koster met de heer Balwantsingh, dus we hebben een totaal van 41 stemmen. Mijnheer Simons, ik spreek ABN, waarschijnlijk zijn de bassen eruit gefilterd. Dat is toch de opmerking van

vandaag, de heer Lansink zegt 'we hebben een keer de burgemeester gemuilkorfd'. De tweede mededeling is dat we zo meteen gaan beginnen met de moties, er waren volgens mij geen amendementen bij de begroting. Daarna stemmen we over de begroting zelf en dan stemmen we over de verordeningen bij de begroting. Dat is een reeks verordeningen die we gaan doen. Daarna stemmen we over de voorstellen en de moties die zijn ingediend bij de agenda van vandaag, in die volgorde. Ik zou het fijn vinden als u gebruikmaakt van het recht op het geven van stemverklaringen, maar dit te beperken tot wanneer u denkt dat een stemverklaring echt nuttig is om te duiden waarom uw stem anders is dan anders. Ik denk dat ik niet te verstaan ben. Zo, oké. Ik dacht dan heb ik nog een mooi mondkapje van Rotterdam maar dat is blijkbaar toch onhandig.

7. Begrotingsbehandeling

Motie 1. 'Giftgrens bijstand omhoog'. De motie is met 40 stemmen voor en 1 stem tegen aangenomen. Tegen stemde de fractie van PVV.

Motie 2. 'Intrekken Omgevingsvergunning RiF010'. De motie is met 36 stemmen tegen en 5 stemmen voor verworpen. Voor stemden de fracties van NIDA, Partij voor de Dieren, PVV en SP.

Motie 3B. 'Acceptatie levensbeschouwelijke diversiteit'. De motie is met 29 stemmen voor en 12 stemmen tegen aangenomen. Tegen stemden de fracties van Leefbaar Rotterdam, PVV en SP.

Motie 5. 'Buitendijks bouwen klimaatbestendig'. De motie is met 32 stemmen voor en 9 stemmen tegen aangenomen. Tegen stemden de fracties van CDA, ChristenUnie-SGP, PVV en VVD.

Motie 6. 'De platanen blijven'. De motie is met 21 stemmen tegen en 20 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van 50PLUS, DENK, Leefbaar Rotterdam, NIDA, Partij voor de Dieren, PVV en SP.

Motie 7, 'Einde aan fossiele reclame in het openbaar vervoer'. De motie is met 24 stemmen tegen en 17 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van DENK, GroenLinks, NIDA, PvdA, Partij voor de Dieren en SP.

Motie 8. 'Energiearmoede tegengaan met het AOW-tegoed'. De motie is met 36 stemmen voor en 5 stemmen tegen aangenomen. Tegen heeft gestemd de fractie van de VVD.

Motie 9. 'Fossiele reclame uit het straatbeeld'. De motie is met 23 stemmen tegen en 18 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van ChristenUnie-SGP, DENK, GroenLinks, NIDA, PvdA, Partij voor de Dieren EN SP.

Motie 10. 'Ook gratis dakscan voor vereniging van eigenaren'. De motie is met 32 stemmen tegen en 9 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van 50PLUS, DENK, NIDA, Partij voor de Dieren en SP.

Motie 11A. 'Verkeersaso's op de bon'. De motie is met 37 stemmen voor en 4 stemmen tegen aangenomen. Tegen heeft gestemd de fractie van DENK.

Motie 12A 'Dag tegen straatintimidatie'. De motie is met 40 stemmen voor en 1 stem tegen aangenomen. Tegen heeft gestemd de fractie van PVV.

Motie 13A. 'Het rechte pad plaveien'. De motie is met 30 stemmen voor en 11 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd de fracties van Leefbaar Rotterdam en PVV.

Motie 14A. 'Veilig naar buiten'. De motie is met 40 stemmen voor en 1 stem tegen aangenomen. Tegen heeft gestemd de fractie van PVV.

Motie 15A 'Jongerenhubs voor en door de wijk!' De motie is met 39 stemmen voor en 2 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd de fracties van 50PLUS en PVV.

Motie 16A 'Volle focus op studentenhuisvesting'. De motie is met 39 stemmen voor en 2 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd de fracties van 50PLUS en PVV.

Motie 17 'Aan het einde van de tunnel komt de metro'.

De heer **VAN DRUNEN** (lr). Voorzitter, bij de volgende motie zou ik graag een stemverklaring willen geven.

De **VOORZITTER**: Zegt u het maar.

De heer **VAN DRUNEN** (lr). Het heeft waarschijnlijk met de aankomende verkiezingen te maken dat D66 een motie indient over iets wat dankzij Leefbaar Rotterdam eigenlijk al heel gebruikelijk is, maar wij zijn niet de meest kinderachtige, dus wij zullen voor stemmen.

De **VOORZITTER**: Als het allemaal maar doorgaat U kunt stemmen.

De motie is met 41 stemmen voor unaniem aangenomen.

Motie 18. 'Er is een vuiltje aan de lucht!' De motie is met 39 stemmen voor en 2 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd de fracties van 50PLUS en PVV.

Motie 19. 'Vier werkgelegenheid Nieuwe Waterweg. De motie is met 40 stemmen voor en 1 stem tegen aangenomen. Tegen heeft gestemd de fractie van PVV.

Motie 20. 'Geen opvang luxe hotelboot en andere asieleisersgekte'. De motie is met 30 stemmen tegen en 11 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van Leefbaar Rotterdam en PVV.

Motie 21. 'Stop de coronapasdictatuur!'

Mijnheer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ik wil hier graag een stemverklaring over afgeven. Wij zijn tegen de coronapas. Ik zal voor de motie stemmen, maar ik keur het woord 'coronapasdictatuur' af. Dat wil ik alleen even voor de notulen helder vermeld hebben.

De **VOORZITTER**. De heer Van Noppen.

De heer **VAN NOPPEN** (nida). Met exact dezelfde bijdrage.

De **VOORZITTER**. U kunt stemmen.

De motie is met 37 stemmen tegen en 4 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van NIDA, Partij voor de Dieren, PVV en SP.

Motie 22. 'Impact van technologie inzichtelijk maken'. De motie is met 35 stemmen voor en 6 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd de fracties van PVV en VVD.

Motie 23. 'Op weg naar een bewonersvisie'. De motie is met 32 stemmen tegen en 9 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van 50PLUS, DENK, NIDA, Partij voor de Dieren en SP.

Motie 24. 'Isoleren van woningen'. De motie is met 33 stemmen tegen en 8 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van 50PLUS, de leden Achbar, Mohamed-Hoesein en Yigit van DENK, NIDA, Partij voor de Dieren en SP.

Motie 25. 'Zonnepanelen'. De motie is met 22 stemmen tegen en 19 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van 50PLUS, DENK, Leefbaar Rotterdam, NIDA, Partij voor de Dieren en SP.

Motie 26A. 'kwaliteitsimpuls besluitvorming'. De motie is met 40 stemmen voor en 1 stem tegen aangenomen. Tegen heeft gestemd de fractie van PVV.

Motie 27. 'Uit je eigen koker'. De motie is met 40 stemmen voor en 1 stem tegen aangenomen. Tegen heeft gestemd de fractie van PVV.

Motie 28. 'Follow the money'. De motie is met 40 stemmen voor en 1 stem tegen aangenomen. Tegen heeft gestemd de fractie van PVV.

Motie 29. 'Help Rotterdamse organisaties en bedrijven toegankelijker te worden'. De motie is met 41 stemmen voor unaniem aangenomen.

Motie 30. 'Met zijn allen naar het Malieveld voor meer agenten'. De motie is met 27 stemmen tegen en 14 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van 50PLUS, de leden Achbar, Van Baarle en Yigit van DENK en Leefbaar Rotterdam.

Motie 31. 'Ruimte voor gastvrije Rotterdammers'. De motie is met 29 stemmen voor en 12 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd de fracties van 50PLUS, Leefbaar Rotterdam en PVV.

Motie 32. 'Menswaardige opvang EU-migranten'.

Een verklaring van de heer Van Elck.

De heer **VAN ELCK** (lr). Ja voorzitter het wil wat zeggen als je op dit tijdstip een stemverklaring gaat geven, maar dat is hard nodig met de motie van de Balkanunie die voorligt. Oh sorry, de ChristenUnie. Mensen die een strafblad van hier tot Tokio hebben, verdienen geen opvang, die moet je niet belonen voor hun foute gedrag. Geen opvang, maar linea recta terug naar het land van herkomst. Dat voorkomt heel veel problemen en het voorkomt ook dat nog veel meer mensen hiernaartoe komen die hier helemaal niets te zoeken hebben. U raadt het al, ik zal mijn fractie adviseren om tegen te stemmen.

De **VOORZITTER**. U kunt stemmen. Dat bent u aan het doen zie ik.

De motie is met 25 stemmen voor en 16 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd de fracties van Leefbaar Rotterdam, PVV en VVD.

Motie 33a. 'Schort de gezinsboete op'. De motie is met 25 stemmen voor en 16 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd de fracties van Leefbaar Rotterdam, PVV en VVD.

Motie 34. 'Award voor de beste en de slechtste huisbaas van Rotterdam'. De motie is met 22 stemmen tegen en 19 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van 50PLUS, DENK, Leefbaar Rotterdam, NIDA, PVV en SP.

Motie 35. 'Aanstelling zorgkorporaal'. De motie is met 21 stemmen tegen en 20 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van 50PLUS, DENK, Leefbaar Rotterdam, NIDA, Partij voor de Dieren, PVV en SP.

Motie 36. 'Hé hoer is geen vrijheid van meningsuiting'. De motie is met 22 stemmen tegen en 19 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van 50PLUS, DENK, Leefbaar Rotterdam, NIDA, Partij voor de Dieren en PVV.

Motie 37. 'Niet polariseren, nu samenleven'. De motie is met 29 stemmen tegen en 12 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van Leefbaar Rotterdam, Partij voor de Dieren en PVV.

Motie 38. 'Oormerk het geld voor de jeugdzorg'.

Mevrouw Van Wifferen eerst.

Mevrouw **VAN WIFFEREN** (d66). Voorzitter, D66 is er ook heel erg voor dat wij het geld voor de jeugdzorg ook aan de jeugdzorg besteden, dus wij vonden de motie waardevol, maar omdat er harde toezeggingen zijn gedaan dat het ook echt naar de jeugdzorg gaat, dat het daaraan wordt besteed en omdat we in het verleden hebben gemerkt dat door juist niet zo'n schot ertussen te zetten er de mogelijkheid is om soms juist met extra geld voor jeugdzorg te komen, hebben wij toch besloten om hier tegen te stemmen.

De **VOORZITTER**. De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja voorzitter, het is me nog nooit overkomen in al die jaren, maar ik heb bij de vorige motie verkeerd gestemd. Ik word geacht daar tegen te hebben gestemd, dan weet u dat.

De **VOORZITTER**. Voor de annalen. We kunnen de stemming niet terugdraaien, maar voor de annalen noteren we dat u tegen motie 37 had willen stemmen. We zijn nu bij motie 38 en we stemmen verder.

De motie is met 21 stemmen tegen en 20 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van 50PLUS, DENK, Leefbaar Rotterdam, NIDA, Partij voor de Dieren, PVV en SP.

Motie 39. 'Parkeervergunning voor agenten'. De motie is met 26 stemmen tegen en 15 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van DENK, Leefbaar Rotterdam en SP.

Motie 40. 'Sint Joris tegen de Draak'. De motie is met 27 stemmen tegen en 14 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van DENK en Leefbaar Rotterdam.

Motie 41. 'Laat de ozb-sneeuwbal geen lawine worden'. De motie is met 24 stemmen tegen en 17 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van DENK, Leefbaar Rotterdam, NIDA en PVV.

Motie 42. 'Eerlijk zullen we alles delen, zowel de lusten als de lasten'. De motie is met 23 stemmen tegen en 18 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van 50PLUS, DENK, Leefbaar Rotterdam, NIDA en Partij voor de Dieren.

Motie 43. 'Handen in de week tegen energiearmoede!' De motie is met 21 stemmen tegen en 20 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van 50PLUS, DENK, Leefbaar Rotterdam, NIDA, Partij voor de Dieren, PVV en SP.

Motie 44 Inzicht in het Perspectieffonds'. De motie is met 27 stemmen tegen en 14 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van 50PLUS, Leefbaar Rotterdam, NIDA en PVV.

Motie 45. 'Vroeg, vroeger, vroegst signalering'. De motie is met 28 stemmen tegen en 13 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van Leefbaar Rotterdam, NIDA en PVV.

Motie 46. 'Geen windturbines op het Vaanplein'. De motie is met 23 stemmen tegen en 18 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van 50PLUS, DENK, Leefbaar Rotterdam, NIDA en PVV.

Motie 47. 'Van de regen in de drup'. De motie is met 24 stemmen tegen en 17 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van 50PLUS, DENK, Leefbaar Rotterdam en NIDA.

Motie 48. 'Schouw straatnamen(borden) wijkraden'.

Een verklaring van de VVD.

De heer **LANSINK** (vvd). Nee, die is volgens mij in lijn met de argumentatie van D66 waarin wij zeggen dat het echt wel aan de wijkraden die het willen zelf is en daarom stemmen we voor want we gaan het hier niet verordonneren, maar wij vinden de richting van de motie goed en dus zijn wij voor.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELEN** (50plus). En exact om die reden is 50PLUS tegen. Mensen kunnen heel goed zelf bepalen wat er moet gebeuren.

De **VOORZITTER**. De uitslag is er volgens mij.

De motie is met 23 stemmen voor en 18 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd de fracties van 50PLUS, CDA, ChristenUnie-SGP, D66, GroenLinks, PvdA en PVV.

Motie 49A. 'Pilot opening milieupark zondag'. De motie is met 40 stemmen voor en 1 stem tegen aangenomen. Tegen heeft gestemd de fractie van ChristenUnie-SGP.

Motie 50. 'Papiercontainers erbij, iedereen blij!'. De motie is met 41 stemmen voor unaniem aangenomen.

Motie 51. 'Stoppen met LVV'. De motie is met 30 stemmen tegen en 11 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van Leefbaar Rotterdam en PVV.

Motie 52. 'Zorg op TV Rijnmond'. De motie is met 40 stemmen voor en 1 stem tegen aangenomen. Tegen heeft gestemd de fractie van Partij voor de Dieren.

Motie 53. 'Geen gemeentelijke middelen naar Plan A Feyenoord City'. De motie is met 35 stemmen tegen en 6 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van 50PLUS, NIDA, Partij voor de Dieren, PVV en SP.

Motie 54. 'Waarborgen huurrecht student'. De motie is met 36 stemmen voor en 5 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd de fracties van D66 en PVV.

Motie 55. 'Niet meer groen, maar meer blauw op straat'. De motie is met 39 stemmen tegen en 2 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd het lid Engberts van de PvdA en de fractie van PVV.

Motie 56. 'Bemanning van stations, trams en metro's'. De motie is met 40 stemmen tegen en 1 stem voor verworpen. Voor heeft gestemd de fractie van PVV.

Motie 57. 'Remigratie, graag!' De motie is met 30 stemmen tegen en 11 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van Leefbaar Rotterdam en PVV.

Motie 58. 'Stop de wokegekte!'. De motie is met 30 stemmen tegen en 11 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van Leefbaar Rotterdam en PVV.
Voor 11

Motie 59. 'Stop politieke discriminatie'. De motie is met 29 stemmen tegen en 12 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van 50PLUS, Leefbaar Rotterdam en PVV.

Motie 60. 'Onbekend maakt onbemind'. De motie is met 40 stemmen voor en 1 stem tegen aangenomen. Tegen heeft gestemd de fractie van PVV.

Motie 61. 'Meer gebruikers meldpunt Ondermijning'. De motie is met 39 stemmen voor en 2 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd de fracties van Partij voor de Dieren en PVV.

Motie 62. 'Wie weet kan het ook anders'. De motie is met 35 stemmen voor en 6 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd de fracties van GroenLinks en PVV.

Motie 63. 'O1nderzoek naar cultuurwensen voor ouderen'. De motie is met 22 stemmen tegen en 19 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van 50PLUS, DENK, Leefbaar Rotterdam, NIDA, Partij voor de Dieren en SP.

Motie 64. 'Groen voor wandelaars, andere plekken voor festivaltijgers!' De motie is met 37 stemmen tegen en 4 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van 50PLUS, NIDA en Partij voor de Dieren.

Motie 65. 'Onderzoek naar hoe ouderen gezonder kunnen leven'. De motie is met 22 stemmen tegen en 19 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van 50PLUS, DENK, Leefbaar Rotterdam, NIDA, Partij voor de Dieren en SP.

Motie 66. 'Onderzoek naar energietransitie en ouderen'. De motie is met 32 stemmen tegen en 9 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van 50PLUS, DENK, NIDA, Partij voor de Dieren en SP.

Motie 67. 'Onderzoek naar het krijgen van meer mantelzorgers'. De motie is met 21 stemmen tegen en 20 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van 50PLUS, DENK, Leefbaar Rotterdam, NIDA, Partij voor de Dieren, PVV en SP.

Motie 68. 'Onderzoek naar seniorenwoningen'. De motie is met 21 stemmen tegen en 20 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van 50PLUS, DENK, Leefbaar Rotterdam, NIDA, Partij voor de Dieren, PVV en SP.

Motie 69. 'Onderzoek naar verkeersveiligheid voor ouderen!'. De motie is met 21 stemmen tegen en 20 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van 50PLUS, DENK, Leefbaar Rotterdam, NIDA, Partij voor de Dieren, PVV en SP.

Motie 70. 'Ouderentoets voor het gemeentelijke beleid'. De motie is met 33 stemmen tegen en 8 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van 50PLUS, DENK, NIDA en SP.

Motie 71. 'Zorgen deelauto’s voor meer auto’s in de stad'.

Mijnheer Postma

De heer **POSTMA** (gl). Ja voorzitter, wij delen het doel van de motie en we zijn het helemaal met het dictum eens, daarom stemmen we voor ondanks dat in een overweging een feitelijkheid staat die niet klopt, namelijk dat het aantal autobezitters in Rotterdam toeneemt, dat neemt af.

De **VOORZITTER**. U kunt gaan stemmen.

De motie is met 40 stemmen voor en 1 stem tegen aangenomen. Tegen heeft gestemd de fractie van PVV.

Motie 72. 'Bied excuses aan voor Slavernijverleden'.

Mevrouw Zeegers.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66). Ja dank u wel voorzitter, ik wil even een stemverklaring bij deze motie doen. Wij zullen tegen deze motie stemmen ook al zijn wij wel voor het bieden van excuses, maar omdat we nu afspraken hebben gemaakt dat we dat netjes met de stad samen doen, stemmen we tegen.

De **VOORZITTER**. PvdA.

Mevrouw **YILDIRIM** (pvda). Voorzitter, ik sluit me aan bij wat er zojuist is gezegd, dat klopt.

De **VOORZITTER**. Akkoord, dan gaan we stemmen.

De motie is met 33 stemmen tegen en 8 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van fracties van DENK, NIDA, Partij voor de Dieren en SP.

Motie 73. 'Boodschapjes krijgen van je naasten, dat mag in Rotterdam!' De motie is met 32 stemmen tegen en 9 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van 50PLUS, DENK, NIDA, Partij voor de Dieren en SP.

Motie 74. 'Burgers aan het woord om klimaatdoelstellingen te halen!'

De heer Leewis eerst.

De heer **LEEWIS** (gl). Ja voorzitter, het idee voor burgerpanels is een mooi idee, maar zoals het hier in deze motie staat verwoord, heeft de wethouder het eigenlijk al toegezegd om het mee te nemen en het andere punt van het dictum strekt eigenlijk te ver. Dus voor nu voort met de aanpak en het klimaatakkoord, maar een burgerpanel blijft een interessant idee waar we ongetwijfeld later nog op terug komen.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Zeegers.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66). Ik sluit me helemaal aan bij de woorden van de heer Leewis, het klopt.

De **VOORZITTER**. 'Het klopt' is een gevleugelde uitdrukking vanavond. U kunt stemmen.

De motie is met 33 stemmen tegen en 8 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van DENK, NIDA, Partij voor de Dieren en SP.

Motie 76. 'Gebruik de schaarse parkeerplekken waar ze bestemd voor zijn!' De motie is met 24 stemmen tegen en 17 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van 50PLUS, DENK, Leefbaar Rotterdam en NIDA.

Motie 77. 'Geef burgers een stem tijdens de raadsvergaderingen!'. De motie is met 32 stemmen tegen en 9 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van 50PLUS, DENK, NIDA, Partij voor de Dieren en SP.

Motie 78. 'Geef Rotterdammers met een hoofddoek de ruimte om zichzelf te zijn bij Toezicht en Handhaving!'

De heer Segers-Hoogendoorn.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Ja graag een stemverklaring op deze motie. Het is een sympathieke motie, zeker toen ik zag hoe mevrouw Mohamed-Hoesein voor stemmingen de raadzaal binnenkwam. Wij vinden ook zeker dat het gesprek moet worden gevoerd, maar het moet wel een gesprek zijn over de volle breedte en we vinden niet dat je het met een motie regelt. Vandaar dat wij tegen stemmen.

De **VOORZITTER**. U kunt stemmen over motie 78.

De motie is met 22 stemmen voor en 19 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd de fracties van CDA, Leefbaar Rotterdam, Partij voor de Dieren, PVV en VVD.[1]

Motie 79. 'Geen gekort op de uitkering bij Rotterdammers die gaan samenwonen!' De motie is met 25 stemmen voor en 16 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd de fracties van Leefbaar Rotterdam, PVV en VVD.

Motie 80. 'Geen selectie van huurders en kopers meer op basis van opleidingsniveau!' De motie is met 23 stemmen voor en 18 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd de fracties van CDA, Leefbaar Rotterdam, PVV en VVD.

Motie 81. 'Geen uithuiszettingen van kinderen meer bij overlijden van ouder(s)'. De motie is met 22 stemmen tegen en 19 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van 50PLUS, DENK, Leefbaar Rotterdam, NIDA, Partij voor de Dieren en SP.

Motie 82. 'Gemeentelijke BOG eerst aan huurders op basis van taxatie aanbieden!' De motie is met 21 stemmen tegen en 20 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van 50PLUS, ChristenUnie-SGP, DENK, Leefbaar Rotterdam, NIDA, Partij voor de Dieren en SP.

Motie 83. 'Help garagebedrijven in Rotterdam aan bezoekersplekken!' De motie is met 34 stemmen tegen en 7 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van DENK, NIDA en SP.

Motie 84A. 'Help Rotterdamse kinderen ook deze winter aan winterjassen!' De motie is met 32 stemmen tegen en 9 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van 50PLUS, DENK, NIDA, Partij voor de Dieren en SP.

Motie 85. 'Jongerenburgemeester Rotterdam'.

Een stemverklaring van mevrouw Van Wifferen.

Mevrouw **VAN WIFFEREN** (d66). Voorzitter, D66 vindt dit op zich een sympathiek idee, maar er wordt net begin 2022 een kinderburgemeester ingesteld en we hebben al Jong010 die een behoorlijk podium pakken, dus laten we dit maar even aankijken en niet direct in alle categorieën een eigen burgemeester instellen.

De **VOORZITTER**. Ik krijg forse concurrentie zo.

Mevrouw **VAN WIFFEREN** (d66). Je kunt soms gewoon te veel burgemeesters hebben.

De **VOORZITTER**. Daar gaat hij door mevrouw Van Wifferen, ik hoor hem al.

De motie is met 33 stemmen tegen en 8 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van DENK, NIDA, Partij voor de Dieren en SP.

Motie 86. 'Kinderen hebben het eten harder nodig dan de lokale politici!' De motie is met 35 stemmen tegen en 6 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van 50PLUS, DENK en SP.

[1] Mevrouw Verkoelen (50+) heeft tijdens de raadsvergadering op 2 december 2021 aangegeven dat zij foutief heeft gestemd. Zij wordt geacht tegen te hebben gestemd.

Motie 87. 'Laat daklozen niet in de kou! Vang ze op met permanente winteropvang!' De motie is met 32 stemmen tegen en 9 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van 50PLUS, DENK, NIDA, Partij voor de Dieren en SP.

Motie 88. 'Laat Gaza niet in de steek!' De motie is met 34 stemmen tegen en 7 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van DENK, NIDA en SP.

Motie 89. 'Laat vrijwilligers in meer dagdelen werken tijdens de verkiezingen!' De motie is met 40 stemmen voor en 1 stem tegen aangenomen. Tegen heeft gestemd de fractie van PVV.

Motie 90. 'Maak groen zichtbaar!' De motie is met 40 stemmen voor en 1 stem tegen aangenomen. Tegen heeft gestemd de fractie van PVV.

Motie 91. 'Maak het ruilen van feestdagen mogelijk!' De motie is met 25 stemmen tegen en 16 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van D66, DENK, NIDA, PvdA, Partij voor de Dieren en SP.

Motie 92. 'Maak Rotterdammers de weg wijs naar de Huurcommissie of de rechter bij achterstallig onderhoud!' De motie is met 40 stemmen voor en 1 stem tegen aangenomen. Tegen heeft gestemd de fractie van PVV.

Motie 93. 'Maak schoolzwemmen mogelijk op scholen in Rotterdam!' De motie is met 22 stemmen tegen en 19 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van 50PLUS, DENK, Leefbaar Rotterdam, NIDA, Partij voor de Dieren en SP.

Motie 94. 'Mogen wij ook lachen'. De motie is met 32 stemmen tegen en 9 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van 50PLUS, DENK, NIDA, Partij voor de Dieren en SP.

Motie 96. 'Neem klokkenluiders in bescherming!' De motie is met 22 stemmen tegen en 19 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van 50PLUS, DENK, Leefbaar Rotterdam, NIDA, Partij voor de Dieren en SP.

Motie 97. 'Onverminderd blijven lobbyen voor een Staatsexcuses voor het slavernijverleden'. De motie is met 33 stemmen tegen en 8 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van DENK, NIDA, Partij voor de Dieren en SP.

Motie 98. 'Pak veelkoppig monster racisme en discriminatie aan!' De motie is met 33 stemmen tegen en 8 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van DENK, NIDA, Partij voor de Dieren en SP.

Motie 99. 'Raad neemt verantwoordelijkheid voor het slavernijverleden'. De motie is met 33 stemmen tegen en 8 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van DENK, NIDA, Partij voor de Dieren en SP.

Motie 100. 'Rotterdamse raad volgt een zuiver proces bij excuses voor het koloniale en slavernijverleden!'

Mevrouw Hoogwerf.

Mevrouw **HOOGWERF** (lr). Ja voorzitter, toch een stemverklaring bij deze motie. Normaliter zouden we daar voor zijn ware het niet dat het al een gelopen race is en dat het proces wat ons betreft al mislukt is. Als je kijkt naar de rapportage van het college die is opgeleverd, zie je dat je een grote groep Rotterdammers hebt gemist en je de usual suspects hebt bereikt. Dus we stemmen tegen.

De **VOORZITTER**. Helder, u kunt stemmen.
De motie is met 33 stemmen tegen en 8 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van DENK, NIDA, Partij voor de Dieren en SP.

Motie 101. 'Sportclubs lopen leeg door invoering van het coronatoegangsbewijs!' De motie is met 30 stemmen voor en 11 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd de fracties van Leefbaar Rotterdam en PVV.

Motie 102. 'Steun mantelzorgers met een casemanager dementie! Geef duidelijke informatie over mogelijkheden en vergoedingen voor dementiezorg!' De motie is met 22 stemmen tegen en 19 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van 50PLUS, DENK, Leefbaar Rotterdam, NIDA, Partij voor de Dieren en SP.

Motie 103. 'Stimuleer meer burgerinitiatieven van praktisch opgeleide Rotterdammers!' De motie is met 32 stemmen tegen en 9 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van 50PLUS, DENK, NIDA, Partij voor de Dieren en SP.

Motie 104. 'Vergroot maatschappelijke impact op de stad met meer vormen van sociale inkoop!' De motie is met 23 stemmen voor en 18 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd de fracties van 50PLUS, lid De Roon van D66, Leefbaar Rotterdam, PVV en VVD.

Motie 105. 'Verlicht buitensportvoorzieningen!' De motie is met 22 stemmen tegen en 19 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van 50PLUS, DENK, Leefbaar Rotterdam, NIDA, Partij voor de Dieren en SP.

Motie 106. 'Voor een goed idee zijn er meer wegen die leiden naar de gemeente!' De motie is met 40 stemmen voor en 1 stem tegen aangenomen. Tegen heeft gestemd de fractie van PVV.

Motie 107. 'Werken aan een toegankelijke ouderenzorg in woonzorgcentra!' De motie is met 32 stemmen tegen en 9 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van 50PLUS, DENK, NIDA, Partij voor de Dieren en SP.

Motie 108. 'Voorkom stereotype denkbeelden in onderwijsmateriaal!' De motie is met 29 stemmen voor en 12 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd de fracties van 50PLUS, Leefbaar Rotterdam en PVV.

Motie 109. 'Onderzoek naar veilige leefomgeving voor ouderen'. De motie is met 22 stemmen tegen en 19 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van 50PLUS, DENK, Leefbaar Rotterdam, NIDA, Partij voor de Dieren en SP.

Motie 110. 'Onderzoek naar geschikt maken van OV voor ouderen'. De motie is met 22 stemmen tegen en 19 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van 50PLUS, DENK, Leefbaar Rotterdam, NIDA, Partij voor de Dieren en SP.

Motie 111. 'Een Slachtofferscommissaris om slachtoffers en nabestaanden beter te ondersteunen!' De motie is met 40 stemmen voor en 1 stem tegen aangenomen. Tegen heeft gestemd de fractie van PVV.

Motie 112. 'Vergroot arbeidsparticipatie van statushouders in de (ouderen) zorg'. De motie is met 22 stemmen tegen en 19 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van 50PLUS, DENK, Leefbaar Rotterdam, NIDA, Partij voor de Dieren en SP.

Motie 113. 'Stimuleer meer burgerinitiatieven van Rotterdammers met een migratieachtergrond'. De motie is met 33 stemmen tegen en 8 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van DENK, NIDA, Partij voor de Dieren en SP.

Motie 114. 'Stimuleer meer burgerinitiatieven van Rotterdammers met een beperking'. De motie is met 33 stemmen tegen en 8 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van DENK, NIDA, Partij voor de Dieren en SP.

Zo zijn alle moties aan de orde geweest en hebben we eerst amendement B1.

Amendement B1. 'Wintervouchers Rotterdamse ondernemers'.

Mijnheer Van Noppen, u hebt een stemverklaring bij dit amendement.

De heer **VAN NOPPEN** (nida). Ja, we zijn op zich wel voor dit principe, alleen het first come, first serve gaat ons net iets te ver en voorbij aan de bedoeling hiervan. We hebben meer behoefte aan waar het noodzakelijk is in plaats van first come, first serve, vandaar tegen.

De **VOORZITTER**. Helder. U kunt direct stemmen.

Het amendement is met 35 stemmen voor en 6 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd de fracties van 50PLUS, NIDA, Partij voor de Dieren, PVV en SP.

7.4 Het voorstel tot vaststelling van het Meerjarenperspectief Grond en Vastgoed 2021

Dan hebben we amendement C dat hoort bij 7.4 verderop, maar dan doen we de stemming nu maar direct, het voorstel tot vaststelling van het Meerjarenperspectief Grond en Vastgoed 2021.

Amendement C, 'Vergroten en vasthouden van het betaalbare woningaanbod'. Het amendement is met 40 stemmen voor en 1 stem tegen aangenomen. Tegen heeft gestemd de fractie van PVV.

Dan stel ik voor om eerst over de begroting te gaan stemmen en dan doen we de verordeningen. Stemverklaringen bij de begroting? Niet. U kunt stemmen.
Het Voorstel 'Begroting 2022'. Het voorstel is met 22 stemmen voor aangenomen.

Dan doe ik u de verordeningen in de aanbieding, 7.1 tot en met 7.4 zoals 7.4 is geamendeerd. Zijn er mensen die over een van de punten apart stemming wensen? De heer Simons.

De heer **SIMONS** (lr). Wij gaan tegen stemmen op 7.3.3, Verordeningen precario- en reclamebelasting 2022 en wij gaan tegen stemmen bij de verordening Lijkbezorgingsrechten 2022. De rest stemmen wij voor.

De **VOORZITTER**. Welke nummer was die laatste mijnheer Simons?

De heer **SIMONS** (lr). 7.3.14.

De **VOORZITTER**. 7.3.14, verordening Lijkbezorgingsrechten 2022. Mijnheer Achbar.

De heer **ACHBAR** (denk). Ja voorzitter, wij zullen tegen alle verordeningen stemmen met uitzondering van 7.3.3, de verordening Precario- en reclamebelasting 2022, daar zullen wij voor stemmen, en 7.3.6, Kwijtschelding gemeentelijke belastingen 2022, daar zullen we ook voor stemmen.

De **VOORZITTER**. De heer Van Noppen.

De heer **VAN NOPPEN** (nida). Wij stemmen tegen 7.3.1, 7.3.2, 7.3.3, 7.3.6, 7.3.7, 7.3.9 en 7.3.10 en de rest voor.

De **VOORZITTER**. Meer stemverklaringen? Mijnheer Meeuwissen.

De heer **MEEUWISSEN** (pvv). Ja dank u wel voorzitter. De PVV stemt tegen alle verordeningen zoals op 9 november jl. reeds aangekondigd.

De **VOORZITTER**. Een kleine omissie. Ik heb zelf aangekondigd dat we gingen stemmen over de begroting, maar de techniek heeft voorgesorteerd op de tweede herziening van de begroting en daarover hebt u zojuist gestemd. Het lijkt me verstandig om dat opnieuw te doen, zodat daar geen misverstand over is. We stemmen eerst over de begroting als zodanig en dan over de tweede herziening bij 7.1. We gaan eerst over de begroting stemmen. Misschien kunt u dat even voor zetten. De heer Van Noppen.

De heer **VAN NOPPEN** (nida). Gaat dat dan weer over die…? Dus niet over die verordeningen, die hebben we net gehad.

De **VOORZITTER**. Nee, over de begroting.

De heer **VAN NOPPEN** (nida). Over de begroting, oké. Daar willen we nog wel iets over zeggen, een stemverklaring. Wat wij daar in ieder geval over zeggen is dat we zien… Het is ook onze laatste begroting, maar we zien ook echt wel heel veel goede punten in deze begroting waar we het mee eens zijn, zoals extra geld voor cultuur, religie en sensitieve zorg en budget voor een islamitische Voedselbank, maar er zijn ook zeker aandachtsgebieden waarvan we denken dat het beter en anders kan. Na deze collegeperiode zullen we waar we kunnen onze energie daar ook op een andere manier voor insteken, bijvoorbeeld een socialer woningbeleid en aandacht voor meer verduurzaming, maar ook voor meer vermogensbelasting en minder belasting op inkomen. Dat is waarom we verdeeld zullen stemmen op deze begroting.

De **VOORZITTER**. Goed, u kunt stemmen over het voorstel tot de begroting.

Het Voorstel 'Begroting 2022'. Het voorstel is met 24 stemmen voor en 17 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd de fracties van 50PLUS, de leden Achbar, Van Baarle en Mohamed-Hoesein van DENK, Leefbaar Rotterdam, het lid Büyükçifci van NIDA, PVV en SP.

7.1 Het voorstel tot vaststelling van de Tweede Herziening van de begroting 2021.
Het Voorstel 'Tweede herziening van de begroting 2021'. Het voorstel is met 23 stemmen voor en 18 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd de fracties van 50PLUS, DENK, Leefbaar Rotterdam, het lid Büyükçifci van NIDA, PVV en SP.

Mag ik aannemen dat de verordeningen tussen 7.2 en 7.4 met de gemaakte opmerkingen zojuist in de stemverklaringen zijn aangenomen? Met de gemaakte opmerkingen bij de verordeningen zijn die verordeningen aangenomen. Daar zijn meerderheden voor, dus die zijn aangenomen. Akkoord. Dat was dan de begroting.

14. De voortgangsrapportage Woonvisie

Dan gaan wij naar de rest van de vergadering van vandaag en we beginnen bij agendapunt 14.

Motie 21. 'Woonvisie door de Shredder'. De motie is met 32 stemmen tegen en 9 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van 50PLUS, DENK, NIDA, Partij voor de Dieren en SP.

Motie 1. 'Nadenken over erfpacht'. De motie is met 40 stemmen voor en 1 stem tegen aangenomen. Tegen heeft gestemd de fractie van PVV.

Motie 2. 'Rotterdamse bewoners eerst'. De motie is met 33 stemmen voor en 8 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd de fracties van GroenLinks, Partij voor de Dieren, PVV en SP.

Motie 4. 'Uitgelekte BOK-bijlagen openbaar maken'. De motie is met 31 stemmen tegen en 10 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van 50PLUS, DENK, NIDA, Partij voor de Dieren, PVV en SP.

Motie 5. 'Our Domain deels niet sociaal'. De motie is met 21 stemmen tegen en 20 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van 50PLUS, DENK, Leefbaar Rotterdam, NIDA, Partij voor de Dieren, PVV en SP.

Motie 6. 'Hoeveel sociale woningen zijn gebouwd sinds 2018?' De motie is met 32 stemmen tegen en 9 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van 50PLUS, DENK, NIDA, Partij voor de Dieren en SP.

Motie 7. 'Startmotor deels niet sociaal'. De motie is met 21 stemmen tegen en 20 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van 50PLUS, DENK, Leefbaar Rotterdam, NIDA, Partij voor de Dieren, PVV en SP.

Motie 8. '630 wooneenheden Lee Towers niet sociaal'. De motie is met 31 stemmen tegen en 10 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van 50PLUS, DENK, NIDA, Partij voor de Dieren, PVV en SP.

Motie 9. 'Martha Flora in topsegment'. De motie is met 21 stemmen tegen en 20 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van 50PLUS, DENK, Leefbaar Rotterdam, NIDA, Partij voor de Dieren, PVV en SP.

Motie 10. 'Vernieuwbouw is geen nieuwbouw'. De motie is met 31 stemmen tegen en 10 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van 50PLUS, DENK, NIDA, Partij voor de Dieren, PVV en SP.
Motie 11. 'Openbaarmaking van prestatiebiedingen'. De motie is met 31 stemmen tegen en 10 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van 50PLUS, DENK, NIDA, Partij voor de Dieren, PVV en SP.

Motie 12. 'Sociale voorraad is sociale voorraad'. De motie is met 31 stemmen tegen en 10 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van 50PLUS, DENK, NIDA, Partij voor de Dieren, PVV en SP.

Motie 13. 'Terugkoopgarantie'. De motie is met 31 stemmen tegen en 10 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van 50PLUS, DENK, NIDA, Partij voor de Dieren, PVV en SP.

Motie 14. 'Huurbalie en proceskostenfonds in strijd tegen misstanden'. De motie is met 21 stemmen tegen en 20 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van 50PLUS, DENK, Leefbaar Rotterdam, NIDA, Partij voor de Dieren, PVV en SP.

Motie 15. 'Heroverweeg verdeelsleutel'. De motie is met 31 stemmen tegen en 10 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van 50PLUS, DENK, NIDA, Partij voor de Dieren, PVV en SP.

Motie 16. 'Zelfbewoningplicht niet willekeurig inzetten'. De motie is met 32 stemmen tegen en 9 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van 50PLUS, DENK, NIDA, Partij voor de Dieren en SP.

Motie 17. 'Prognose macro-economie'. De motie is met 32 stemmen tegen en 9 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van 50PLUS, DENK, NIDA, Partij voor de Dieren en SP.

Motie 18. 'Maak Rotterdam niet duurder'. De motie is met 31 stemmen tegen en 10 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van 50PLUS, DENK, NIDA, Partij voor de Dieren, PVV en SP.

Motie 19. 'Nooit meer zomaar slopen'. De motie is met 31 stemmen tegen en 10 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van 50PLUS, DENK, NIDA, Partij voor de Dieren, PVV en SP.

Motie 20. 'Lobby tegen de verhuurdersheffing'. De motie is met 25 stemmen voor en 16 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd de fracties van CDA, ChristenUnie-SGP, D66, PvdA en VVD.

Motie 22. 'Zicht op particuliere (ver)huur'. De motie is met 35 stemmen voor en 6 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd de fracties van PVV en VVD.

15. Het voorstel met betrekking tot de realisatie van een wijziging van het programma 'Philadelphia- Havanna (The Sax)' en aanpassing van de grondwaarde en de herziening van de grondexploitatie Kop van Zuid.

Motie 1. 'Geen elitetoren met kabouterwoningen'. De motie is met 31 stemmen tegen en 10 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van 50PLUS, DENK, NIDA, Partij voor de Dieren, PVV en SP.

Motie 2. 'College, houd je aan je eigen richtlijnen en hok mensen niet op'. De motie is met 26 stemmen tegen en 15 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van 50PLUS, Leefbaar Rotterdam, NIDA, PVV en SP.

Motie 3. 'Meer muziek uit The Sax'. De motie is met 40 stemmen voor en 1 stem tegen aangenomen. Tegen heeft gestemd de fractie van PVV.

Motie 4. 'Raad aan zet'. De motie is met 27 stemmen tegen en 14 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van ChristenUnie-SGP, D66, DENK, NIDA, Partij voor de Dieren, PVV en SP.

Voorstel 'De realisatie van een wijziging van het programma 'Philadelphia- Havanna (The Sax)' en aanpassing van de grondwaarde en de herziening van de grondexploitatie Kop van Zuid.' Het voorstel is met 31 stemmen voor en 10 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd de fracties van 50PLUS, DENK, NIDA, Partij voor de Dieren, PVV en SP.

16.1. 'Actuele ontwikkelingen Feyenoord City', aangevraagd door het raadslid Verkoelen

Motie 1. 'Nieuwe bestuurscultuur: ook in Rotterdam'. De motie is met 25 stemmen tegen en 16 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van 50PLUS, Leefbaar Rotterdam, NIDA, Partij voor de Dieren, PVV en SP.

Motie 2. 'Volle inzet op gemeentelijk monument De Kuip'.

De heer Simons.

De heer **SIMONS** (lr). Deze motie is bijzonder onhandig als Feyenoord in de toekomst nog besluit om De Kuip te gaan renoveren, dus ik adviseer mijn fractie om hier tegen te stemmen.

De **VOORZITTER**. Helder. U kunt stemmen.

De motie is met 37 stemmen tegen en 4 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van 50PLUS, Partij voor de Dieren, PVV en SP.

Motie 3. 'Wij stoppen met Feyenoord City'.

De heer Simons.

De heer **SIMONS** (lr). Ik adviseer mijn fractie om hier tegen te stemmen omdat we niet tegen de gebiedsontwikkeling zijn, maar we hebben vandaag vastgesteld dat het nieuwe stadion niet meer volgens onze eigen voorwaarden gebouwd kan worden en daarom is deze motie te breed geformuleerd en adviseer ik mijn fractie om tegen te stemmen.

De **VOORZITTER**. De motie is met 37 stemmen tegen en 4 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van 50PLUS, Partij voor de Dieren, PVV en SP.

Motie 4. 'De spannende finale is gespeeld'.

De heer Tak.

De heer **TAK** (pvda). Ja dank u wel voorzitter. Wij zullen deze motie niet steunen omdat het niet kan worden voldaan aan de voorwaarden van het raadsbesluit dat voor de zomer is genomen. Deze motie is daarom niet nodig.

De **VOORZITTER**. U kunt stemmen.

De motie is met 25 stemmen tegen en 16 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van 50PLUS, Leefbaar Rotterdam, NIDA, Partij voor de Dieren, PVV en SP.

Motie 5. 'Huidige bestemmingsplan wijzigen ten behoeve spelen in De Kuip'.

De heer Simons.

De heer **SIMONS** (lr). Ja ik heb in 2020 bij de behandeling van het bestemmingsplan een vergelijkbare motie ingediend, die is aangenomen en verwerkt. Dus ik denk dat deze motie overbodig is en daarom adviseer ik mijn fractie om tegen te stemmen.

De **VOORZITTER**. U kunt stemmen.

De motie is met 38 stemmen tegen en 3 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van 50PLUS, Partij voor de Dieren en SP.

Motie 7. 'Nieuw masterplan zonder nieuw stadion'. De motie is met 27 stemmen tegen en 14 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van 50PLUS, Leefbaar Rotterdam, Partij voor de Dieren, PVV en SP.

Motie 6. 'Huidige bestemmingsplan wijzigen naar aanleiding van nieuw masterplan'. De motie is met 27 stemmen tegen en 14 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van 50PLUS, Leefbaar Rotterdam, Partij voor de Dieren, PVV en SP.

Motie 8. 'De bal ligt voor open doel'. De motie is met 26 stemmen tegen en 15 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van 50PLUS, Leefbaar Rotterdam, NIDA, Partij voor de Dieren en SP.

Bij dit agendapunt zoals gezegd geen raadsvoorstel.

17. Initiatiefvoorstel 'Fysieke toegankelijke stad voor iedereen'

Motie 1.'Een toegankelijker stadhuis voor slechthorende Rotterdammers'. De motie is met 22 stemmen tegen en 19 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van 50PLUS, DENK, Leefbaar Rotterdam, NIDA, Partij voor de Dieren en SP.

Motie 2. 'Klein Geel'. De motie is met 24 stemmen tegen en 17 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van 50PLUS, DENK, Leefbaar Rotterdam, lid Büyükçifci van NIDA en PVV.

Blijft u alstublieft de rust vasthouden in plaats van aan het einde de hele tijd te wijzigen, dat leidt tot verkeerde uitslagen en dat kan tot ongelukken leiden.

Motie 3. 'Jongeren met een beperking niet nog meer (woon) pijn'. De motie is met 30 stemmen voor en 11 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd de fracties van Leefbaar Rotterdam en PVV.
Motie 4. 'Geen terrasuitbreiding langs doorgaande wegen'. De motie is met 38 stemmen tegen en 3 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van 50PLUS, Partij voor de Dieren en PVV.

Motie 5. 'Stop op stoepparkeren'. De motie is met 35 stemmen tegen en 6 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van 50PLUS, D66 en Partij voor de Dieren.

Motie 6. 'Stop terrasuitbreiding op groenvoorzieningen'. De motie is met 39 stemmen tegen en 2 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van 50PLUS en Partij voor de Dieren.

Motie 7. 'Verzwaarde handhaving terrasexploitatie vanwege COVID-19'. De motie is met 37 stemmen tegen en 4 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van 50PLUS, NIDA en Partij voor de Dieren.

'Initiatiefvoorstel 'Fysieke toegankelijke stad voor iedereen'.' Het voorstel is met 41 stemmen voor unaniem aangenomen.

18. Het voorstel tot vaststelling van het Bestemmingsplan 'Kop van Zuid'

Motie 1. 'Dagtoeristenbelasting voor cruisepassagiers'. De motie is met 38 stemmen tegen en 3 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van 50PLUS, Partij voor de Dieren en SP.

Motie 2. 'Onafhankelijk onderzoek naar kosten en baten cruiseschepen'.

Mijnheer Leewis.

De heer **LEEWIS** (gl). Ja een stemverklaring voor beide moties. GroenLinks is tegen het hebben van cruiseschepen in de binnenstedelijke omgeving en we zijn dus ook tegen cruiseschepen in de binnenstedelijke omgeving als er belasting op wordt geheven. Om die reden zijn we tegen deze beide moties.

De **VOORZITTER**. U kunt stemmen over de laatste overigens want de eerste is al geweest.

De motie is met 38 stemmen tegen en 3 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van 50PLUS, Partij voor de Dieren en SP.

Voorstel 'Bestemmingsplan Kop van Zuid'. Het voorstel is met 39 stemmen voor en 2 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd de fracties van 50PLUS en PVV.

19. Het politieoptreden bij demonstratie Woonopstand.

De heer Lammering

De heer **LAMMERING** (pvda). Ja voorzitter, twee stemverklaring bij 19.1 en 19.2. Als het gaat om de motie Onafhankelijk onderzoek delen wij de behoefte om onafhankelijke feiten op tafel te krijgen, maar in deze fase vinden wij het vooral belangrijk dat we door de dialoog de partijen nader tot elkaar weten te krijgen en de dialoog op gang weten te krijgen. We zijn er

onvoldoende van overtuigd dat onafhankelijk onderzoek daaraan zal bijdragen en wij zullen die niet steunen. Als het gaat om de motie Evaluatie in dialoog interpreteren wij het externe rapport wel als een rapport met een onafhankelijk feitenrelaas en daarom zullen wij die motie wel steunen.

De **VOORZITTER**. De heer Achbar.

De heer **ACHBAR** (denk). Voorzitter het klopt niet, maar ik wil even een stemverklaring afgeven met betrekking tot de motie Evalueren in dialoog. Onze motie is iets verstrekkender omdat dit echt gehoor zou moeten geven aan wat de demonstranten willen en dat is een onafhankelijk onderzoek. Wij merken ook dat dit onvoldoende draagvlak heeft en dat dit een teleurstelling is, maar wij willen wel dat er iets gebeurt en dat gehoor gegeven wordt aan het verzoek van de demonstranten. Wij zullen daarom in een slappere versie van onze motie meestemmen met de motie van D66.

De **VOORZITTER**. De heer Büyükçifci.

De heer **BÜYÜKÇIFCI** (nida). Ja voorzitter even over de motie van D66, Evalueren in dialoog. Wat ons betreft gaat het hier om een demonstratierecht dat in het geding is en daar past een vorm als dialoog niet bij. Om die reden zal NIDA tegen stemmen. Je kunt inderdaad beredeneren dat het op zijn minst iets is, maar ik denk dat wij hiermee echt het verkeerde signaal afgeven, het optreden van de politie moet te allen tijde aan een onafhankelijk onderzoek onderworpen kunnen worden.

De **VOORZITTER**. De heer Leewis.

De heer **LEEWIS** (gl). Ja voorzitter, ook over de motie van D66. Ook wij zijn van mening dat een onafhankelijk onderzoek beter is, maar we zien ook een lichte verbetering ten opzichte van de eerdere toezegging van de burgemeester. Beter iets dan niets is dan de redenering en daarom zullen wij voor die motie stemmen.

De **VOORZITTER**. De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Dank u voorzitter. Zoals de heer Achbar al zei, is de motie van D66 slap en ik sluit me aan bij de woorden van de heer Büyükçifci, dus wij zullen tegen deze motie stemmen.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELEN** (50plus). Ja, we gaan er allemaal overheen. De D66-motie is er duidelijk eentje waar… Nou ja, ik vind het echt zonde, het heeft gewoon de discussie een bepaalde kant op geduwd die ik zeer onaangenaam vond. Ik vind het echt een ongenoegen en daarom zal 50PLUS ook echt tegen stemmen, dit is gewoon zo zwak en het levert niets op.

De **VOORZITTER**. Geen andere stemverklaringen? Toch, de heer Cicek.

De heer **CICEK** (sp). Ja voorzitter, ook onze fractie stemt tegen de motie van D66. Wij waren ook verbaasd dat het onafhankelijke feitenrelaas er eerst wel in stond en nu niet meer. Dat vinden we op zich wel jammer en aan de andere kant vinden wij het ook een flauwe motie en willen wij niet inzetten op dialoog omdat dit juist het ophalen van de feiten kan onderdrukken.

De **VOORZITTER**. We gaan stemmen.
Motie 1. 'Onafhankelijk onderzoek naar aantasting demonstratierecht'. De motie is met 27 stemmen tegen en 14 stemmen voor verworpen. Voor hebben gestemd de fracties van 50PLUS, DENK, GroenLinks, NIDA, Partij voor de Dieren en SP.

Motie 2. 'Evalueren in dialoog'. De motie is met 25 stemmen voor en 16 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd de fracties van 50PLUS, Leefbaar Rotterdam, NIDA, Partij voor de Dieren, PVV en SP.

Motie 3. 'De Rotterdamse demonstratiebelofte'. De motie is met 25 stemmen voor en 16 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd de fracties van Leefbaar Rotterdam, PVV en VVD.

20.2 Tweeminutendebat over geen hoofddoeken in reclame-uitingen raad

Motie 1. 'Geen hoofddoeken in reclame-uitingen raad'. De motie is met 40 stemmen tegen en 1 stem voor verworpen. Voor heeft gestemd de fractie van PVV.

Motie 2. 'Islamitische hoofddoek is middelvinger naar Westerse normen en waarden'. De motie is met 40 stemmen tegen en 1 stem voor verworpen. Voor heeft gestemd de fractie van PVV.

Mag ik u vragen nog even kort te blijven zitten als u dat goed vindt. Mijnheer van Schaik.

De heer **VAN SCHAIK** (lr). Voorzitter, ik mis een motie en dat is de motie 'Feliciteer wethouder Karremans met zijn verjaardag vandaag'.

De **VOORZITTER**. We zijn over twaalven en in die zin hebt u het natuurlijk scherp gezien. Ik ga er even bij staan. Leden van de raad, ik hoop dat het u niet is ontgaan maar we hebben nog niet zo heel lang geleden een goede waarnemer voor de fractie van GroenLinks gehad, mijnheer De Oude. Ik wil graag aan het einde van deze vergadering de heer De Oude nog hartelijk dank zeggen voor het feit dat hij zelfs voor deze hele korte periode toch bereid was om zijn democratische plicht te vervullen door een collega hier te vervangen. Het is vandaag zijn laatste vergadering in deze vorm die hij in de hoedanigheid van tijdelijk lid bijwoont. Op 13 november a.s. keert mevrouw Roest in ons midden terug zoals dat in de wet is geregeld. Mijnheer De Oude, u was in de raad en in de commissies actief in het Sociaal Domein, u bent een pleitbezorger voor de minderbedeelde medemens en in het bijzonder de Rotterdammers met een kleine beurs die daarmee rond moeten komen en dat past ook uw woordvoerderschap op het terrein van de commissie WIISA. Hartelijk dank voor uw bijdrage aan deze raad en ik hoop dat u nu eens niet op een afstand in levenden lijve hebt kunnen zien hoe stevig de Rotterdamse democratie eraan toe kan gaan.

De heer **DE OUDE** (gl). Dank u wel voorzitter. Ik wil graag alle raadsleden bedanken omdat ze vandaag hun uiterste best hebben gedaan om mijn laatste vergadering nog even te verlengen. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Hartelijk dank. Als u straks weggaat, loopt u dan even langs mij dan krijgt u nog deze prachtig mooie bos bloemen, wel opletten er zit water onderin. Ik wil graag de raadsleden en de collegeleden hartelijk dank zeggen voor wederom de scherpte die bij deze hele lange zit van 9 en 11 november 2021. Mede namens u wil ik ook onze medewerkers, de bodes, de chauffeurs en alle anderen in dit gebouw hartelijk dank zeggen voor de geweldige

ondersteuning en dat geldt natuurlijk in dezelfde mate ook voor de leden van onze griffie die onvermoeibaar alles keurig hebben doen verlopen. Wel thuis, slaap lekker en tot snel.

Sluiting

Inhoudsopgave

Onderwerp	Pagina
Opening en mededelingen	2497
Vaststelling van de agenda van de raadsvergadering van 9 en 11 november 2021	2497
Vaststelling van de notulen van de raadsvergaderingen van 30 september 2021	2504
Mededeling van ingekomen stukken aan de raad en de commissies, zoals genoemd op de digitale doorlopende lijst 2021 week 41 t/m 44	2504
Bekrachtiging van de geheimhouding overeenkomstig artikel 25 van de Gemeentewet:	2504
Vaststelling welke moties en amendementen die vooraf zijn ingediend, onderdeel zijn van de beraadslagingen bij de begrotingsbehandeling	2504
Het voorstel tot vaststelling van de Tweede herziening van de begroting 2021	2505
Het voorstel tot vaststelling van de Begroting 2022	2505
Het voorstel tot vaststelling van de belastingverordeningen voor 2022	2505
Verordening onroerendezaakbelastingen 2022	2505
Verordening belastingen op roerende woon- en bedrijfsruimten 2022	2505
Verordening precario- en reclamebelasting 2022	2505
Algemene legesverordening 2022	2505
Verordening logiesbelasting 2022	2505
Verordening kwijtschelding gemeentelijke belastingen 2022	2505
Verordening afvalstoffenheffing 2022	2505
Verordening bedrijfsreinigingsrecht 2022	2505
Verordening rioolheffing 2022	2505
Verordening parkeerregulering en parkeerbelasting 2022	2505
Verordening rechten markten 2022	2505
Verordening precario standplaatsen 2022	2505
Retributieverordening Openbare werken 2022	2505

Onderwerp	Pagina
Verordening lijkbezorgingsrechten 2022	2505
Verordening leges Publiekszaken Rotterdam 2022	2505
Verordening liggeld woonschepen 2022	2505
Verordening leges Omgevingsvergunning 2022	2505
Het voorstel tot vaststelling van het Meerjarenperspectief Grond en Vastgoed 2021	2505
Begrotingsdebat - vervolg	2565
Heropening en mededelingen	2695
Het voorstel tot benoeming van een voorzitter van de Werkgeverscommissie	2700
Het voorstel met betrekking tot de centrale stemopneming bij de verkiezing voor de leden van de gemeenteraad en de leden van de wijkraden	2700
Het voorstel tot vaststelling van het bestemmingsplan ‘Parapluherziening Cultuurhistorie Overschie’	2700
Het voorstel tot vaststelling van het bestemmingsplan ‘Parapluherziening Cultuurhistorie Crooswijk’	2700
Het voorstel tot wijziging van de Maasvlakteverordening Rotterdam 2014	2700
Het voorstel met betrekking tot de realisatie van een wijziging van het programma 'Philadelphia-Havanna (The Sax) en aanpassingen van de grondwaarde n de herziening van de grondexploitatie van Zuid	2701
De voortgangsrapportage Woonvisie	2712
Debat over ‘Actuele ontwikkelingen Feyenoord City’, aangevraagd door het raadslid Verkoelen	2753
Het initiatiefvoorstel - Kockelkoren 'Fysiek toegankelijke stad voor iedereen' alsmede de reactie van burgemeester en wethouders hierop	2838
Het voorstel tot vaststelling van het bestemmingsplan 'Kop van Zuid'	2851
Het politieoptreden bij demonstratie Woonopstand	2855
Tweeminutendebat over 'Rotterdams koloniale en slavernijverleden', aangevraagd door het lid Mohamed-Hoesein	2866
Tweeminutendebat over 'Geen hoofddoeken in reclame-uitingen raad', aangevraagd door het lid Meeuwissen	2866
Stemmingen	2870

Aldus ongewijzigd vastgesteld in de openbare vergadering op 16 december 2021.

De griffier,

De voorzitter,

